

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

កម្រងឯកសារច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត
ពាក់ព័ន្ធការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាតិកា

ទំព័រ

១- ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	១
២- ច្បាប់ស្តីពី វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	៤១
៣- បទល្មើសពុករលួយ និងទោសចំនួន ៤០មាត្រា ដែលមាន បញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា	៤៧
៤- បទល្មើសពុករលួយដែលមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ អន្តរកាល ១៩៩២	៦៥
៥- អនុក្រឹត្យស្តីពី ទិវាជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ០៩ ធ្នូ	៦៩
៦- អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គភាព ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	៧៥
៧- អនុក្រឹត្យស្តីពី ការគ្រប់គ្រង និងការចាត់ចែងថវិការបស់ស្ថាប័ន ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	៩៣
៨- អនុក្រឹត្យស្តីពី រូបសញ្ញា និងត្រារបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ	៩៩

ច្បាប់ស្តីពី

ការប្រឆាំងនឹងទង្វើពុករលួយ

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៤១០/០០៤

យើង

**ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី**

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៩ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ជស/រកម/០៤៩៨/០៦ ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៨ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១០៧/០០៥ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៧ ដែល ប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី១១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាជាវិសាមញ្ញ នីតិកាលទី៥ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្របតាមទម្រង់ និងគតិនៃច្បាប់នេះទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ នាសម័យប្រជុំព្រឹទ្ធសភាជាវិសាមញ្ញ នីតិកាលទី២ ហើយក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញបានពិនិត្យធម្មនុញ្ញភាព និងបានប្រកាសថាស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ តាមសេចក្តីសម្រេចលេខ ១១០/០០៣/២០១០ កបធ.ច ចុះថ្ងៃទី០១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ :

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៣

ច្បាប់ ស្តីពី

ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ជំពូកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.- គោលបំណង

ច្បាប់នេះ មានគោលបំណងលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពសេវាគ្រប់បែបយ៉ាង ពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និង នីតិវិធីនៅក្នុងការដឹកនាំនិងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋ ព្រមទាំងរក្សាភាពស្អាតស្អំ និង យុត្តិធម៌ដែលជាមូលដ្ឋានចាំបាច់ក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គមជាតិ និង កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។

មាត្រា ២.- គោលដៅ

ច្បាប់នេះ មានគោលដៅប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ តាមរយៈការចាត់វិធានការអប់រំ បង្ការទប់ស្កាត់ និង អនុវត្តច្បាប់បង្ក្រាបបទល្មើសពុករលួយ ហើយដោយមានការចូលរួម និង គាំទ្រពីមហាជននិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ៣.- វិសាលភាព

ច្បាប់នេះ មានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះអំពើពុករលួយគ្រប់រូបភាព គ្រប់វិស័យ និង គ្រប់ជាន់ថ្នាក់នៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលបានប្រព្រឹត្តក្រោយពេលដែលច្បាប់នេះមានអានុភាពអនុវត្ត ។

មាត្រា ៤.- ទិសបង្គាប់

វាក្យសព្ទបច្ចេកទេសក្នុងច្បាប់នេះមានន័យដូចតទៅ :

១- **បទល្មើសពុករលួយ** មានន័យថា បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូកទី ៦ នៃច្បាប់នេះ ។

២- **អ្នករាជការសាធារណៈ** មានន័យថា :

ក- បុគ្គលដែលបម្រើការងារនៅក្នុងស្ថាប័ននីតិប្បញ្ញត្តិ ស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ ឬ ស្ថាប័នតុលាការ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ទោះជាអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នក្តី ទោះជាបាន ឬ មិនបានទទួលប្រាក់ឈ្នួលក្តី ដោយមិនកំណត់ប៉ាន់ អាចរាប់បញ្ចូលនោះឡើយ ។

Handwritten signature

ច្បាប់នីតិ ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ខ- បុគ្គលរងទៀតដែលធ្វើការក្នុងមុខងារសាធារណៈ រួមទាំងទីភ្នាក់ងារសាធារណៈ ឬ សហគ្រាសសាធារណៈ ព្រមទាំងស្ថាប័នសាធារណៈដទៃទៀត ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៣- **មន្ត្រីសាធារណៈបរទេស** មានន័យថា មន្ត្រីបរទេសដែលកាន់តំណែងក្នុងស្ថាប័ននីតិបុព្វត្តិ ស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ ឬ ស្ថាប័នតុលាការរបស់ប្រទេសក្រៅទោះជាបានតែងតាំង ឬ បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក៏ដោយ និង ជនបរទេសដែលអនុវត្តមុខងារសាធារណៈសម្រាប់ប្រទេសក្រៅណាមួយ រួមមានទីភ្នាក់ងារសាធារណៈ ឬ សហគ្រាសសាធារណៈ ។

៤- **មន្ត្រីនៃអង្គការអន្តរជាតិសាធារណៈ** មានន័យថា មន្ត្រីអន្តរជាតិ ឬ ជនណាដែលទទួលបានការអនុញ្ញាតពីអង្គការអន្តរជាតិឱ្យបំពេញភារកិច្ច ក្នុងនាមអង្គការអន្តរជាតិនោះ ។

៥- **ពលរដ្ឋនៃរាជរដ្ឋាភិបាលសាធារណៈដោយការបោះឆ្នោត** មានន័យថា សមាជិកព្រឹទ្ធសភា រដ្ឋសភា ក្រុមប្រឹក្សារាជធានី ក្រុមប្រឹក្សាខេត្ត ក្រុមប្រឹក្សាក្រុង ក្រុមប្រឹក្សាស្រុក ក្រុមប្រឹក្សាខណ្ឌ និង សមាជិក ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ព្រមទាំងពលរដ្ឋដែលទទួលអាណត្តិសាធារណៈដោយការបោះឆ្នោត ដើម្បីបំពេញមុខងារសាធារណៈដទៃទៀត ។

៦- **ចៅក្រម** មានន័យថា ចៅក្រមអាសនៈ និង ចៅក្រមអយ្យការ ។

៧- **នីតិបុគ្គល** មានន័យថា ក្រុមមនុស្ស ឬ មូលនិធិ ដែលមានបុគ្គលភាពគតិយុត្ត ហើយជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច ។

៨- **សង្គមស៊ីវិល** មានន័យថា សហគមន៍ ឬ ក្រុមមនុស្សដែលបង្កើតឡើងដើម្បីធ្វើសកម្មភាពក្នុងការការពារផលប្រយោជន៍លើវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច នយោបាយ វិទ្យាសាស្ត្រ វប្បធម៌ និង សាសនា មានជាអាទិ៍ សមាគម អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល គណបក្សនយោបាយ ។

៩- **អត្ថប្រយោជន៍** មានន័យថា :

ក- អំណោយអ្វីមួយ កម្ចី តម្លៃឈ្នួល រង្វាន់ ឬ កម្រៃជើងសារដែលមិនមានការអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ជាធរមាន ជាទឹកប្រាក់ ឬ ជារត្មមានតម្លៃ ឬ ជាទ្រព្យសម្បត្តិប្រភេទអ្វីមួយ ។

kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ខ- ការងារ គំរែង មុខងារ កិច្ចព្រមព្រៀង ឬ កិច្ចសន្យាអ្វីមួយ ។

គ- ការបង់ប្រាក់ ការលើកលែង ការលុបចោល ការលុបបំបាត់នូវប្រាក់ កម្ចីអ្វីមួយ កាតព្វកិច្ច ឬ បំណុលដទៃទៀត ទោះជាទាំងមូលក្តី ឬ ដោយផ្នែកក្តី ។

ឃ- សេវាកម្មឡើង ឬ ការផ្តល់ជាតុណាប្រយោជន៍រួមទាំងកិច្ចការពារ មិនឱ្យមានការដាក់ទណ្ឌកម្ម ដែលលេចចេញពីអំពើ ឬ ដំណើរការនៃការដាក់ទណ្ឌកម្មរដ្ឋ- ប្បវេណី ឬ ព្រហ្មទណ្ឌ ទោះបីទណ្ឌកម្មនេះ ត្រូវបានកំណត់ ឬ ពុំទាន់ត្រូវបានកំណត់ក៏ដោយ ។

ង- ការអនុវត្ត ឬ ការរារាំងមិនឱ្យអនុវត្តនូវសិទ្ធិ ឬ អំណាច ឬ ភារកិច្ច អ្វីមួយ ។

ច- ការស្នើរឿន ឬ ការសន្យាថាជូន ទោះបីមានលក្ខខណ្ឌ ឬ គ្មានលក្ខខណ្ឌ ក្តី នូវអត្ថប្រយោជន៍ ដូចមានចែងក្នុងស្មារតីនៃកថាខណ្ឌ (ក) (ខ) (គ) (ឃ) និង (ង) ។

១០- **អំណោយ** មានន័យថា ទ្រព្យ ឬ សេវាដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យទៅបុគ្គលណា ម្នាក់ ឬ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលណាម្នាក់ ហើយដែលមិនត្រូវបានចាត់ទុកជាកិច្ច ព្រមព្រៀង និង មិនមែនជាជំនួសតាមទំនៀមទម្លាប់ ឬ ប្រពៃណី ។

១១- **ទំនាស់ឆន្ទៈប្រយោជន៍** មានន័យថា ផលប្រយោជន៍ជាទឹកប្រាក់ ផល ប្រយោជន៍នយោបាយ ផលប្រយោជន៍សម្រាប់គ្រួសារ ឬ ផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ដែល អាចមានឥទ្ធិពលលើទង្វើរបស់ជនណាម្នាក់ ក្នុងការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចជាផ្លូវការរបស់ខ្លួន ។

១២- **ទ្រព្យសម្បត្តិ** មានន័យថា ទ្រព្យគ្រប់ប្រភេទ ទោះជាចលនវត្ថុ ឬ ជា អចលនវត្ថុរូបិយ ឬ អរូបិយ និង ឯកសារគតិយុត្ត ឬ លិខិតូបករណ៍ដែលបញ្ជាក់ពីកម្មសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍នៅក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ។

១៣- **ការចាប់យក** មានន័យថា ការហាមប្រាមជាបណ្តោះអាសន្នមិនឱ្យធ្វើ ការផ្ទេរ ផ្លាស់ប្តូរ ប្រែប្រួល ប្រគល់ឱ្យ ឬ ធ្វើចលនានៃទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ យកធ្វើជាទ្រព្យសម្បត្តិ បណ្តោះអាសន្ន ឬ គ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ តាមរយៈដីកាតុលាការ ។

១៤- **ការរឹបអូស** មានន័យថា ការដកហូតជាអចិន្ត្រៃយ៍នូវទ្រព្យសម្បត្តិណា មួយ តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ។

១៥- **ឆន្ទៈនៃអំពើពុករលួយ** មានន័យថា ទ្រព្យណាក៏ដោយដែលបានមកពី ឬ ទទួលបានដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោល តាមរយៈការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ ។

Kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
១៤

១៦- **កង្រុប** មានន័យថា ផលជាប្រាក់បានមកអំពីកិច្ចការការិយាល័យ ឋានៈ មុខងារ ឬ ការងារ ដែលរួមទាំងប្រាក់បៀវត្ស ប្រាក់ឈ្នួល និង ប្រាក់បន្ថែមដទៃទៀត ។

១៧- **ការប៉ុនប៉ង** មានន័យថា ការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយដែលអាចត្រូវផ្ដន្ទាទោសបាន កាលណាលក្ខខណ្ឌខាងក្រោមនេះ ត្រូវបានបំពេញ :

ក- ចារីបានចាប់ផ្ដើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស មានន័យថា ចារីបានប្រព្រឹត្តអំពើដែលមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស និង

ខ- ចារីមិនបានបញ្ឈប់អំពើរបស់ខ្លួនទៅវិញដោយស្ម័គ្រចិត្តតែត្រូវបានរារាំងស្ទុះ ឬ អាត់ខានដោយឥទ្ធិពលនៃកាលៈទេសៈក្រៅឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ។ អំពើក្រៀមបម្រុងដែលពុំមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើសមិនមែនជាការចាប់ផ្ដើមប្រព្រឹត្តទេ ។

១៨- **បុគ្គលធម៌** មានន័យថា បុគ្គលណាដែល :

ក- ជម្រុញឱ្យប្រព្រឹត្តបទល្មើសពុករលួយតាមការណែនាំ ឬ បញ្ជា ។

ខ- បង្កឱ្យមានបទល្មើសពុករលួយ ដោយផ្តល់អំណោយ ដោយការសន្យា ឬ ការគំរាមកំហែង ការញុះញង់ ការលួងលោម ឬ ដោយការរំលោភអាជ្ញា ឬ អំណាចរបស់ខ្លួន ។

១៩- **បុគ្គលសមគំនិត** មានន័យថា បុគ្គលដែលជួយសម្រួលដោយចេតនាដល់ការប៉ុនប៉ង ឬ ការសម្រេចបទល្មើសពុករលួយដោយផ្តល់ជំនួយ ឬ ការឧបត្ថម្ភរបស់ខ្លួន ។

២០- **អង្គការដើមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ** មានន័យថា អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមអនុក្រឹត្យលេខ ៨៤ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

ជំពូកទី ២

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ៥.- ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយរួមមានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង

Kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានរូបសញ្ញា និង ក្រាសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការ ការងាររបស់ខ្លួនដែលនឹងត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

ផ្នែកទី ១

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ៦.- ការបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ត្រូវបានបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលមានតួនាទីពិគ្រោះ យោបល់ និង ផ្តល់អនុសាសន៍លើការងារប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានសមាជិក ១១ (ដប់មួយ) រូប ដែលមានសមាសភាពដូចខាងក្រោម ៖

១- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប តែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ ។

២- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងដោយព្រឹទ្ធសភា តាមសំឡេងភាគច្រើន ដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល ។

៣- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋសភា តាមសំឡេងភាគច្រើន ដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

៤- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងចេញពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។

៥- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងដោយ ឬ ចេញពីអាជ្ញាធរសវនកម្ម ជាតិ ។

៦- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងដោយ ឬ ចេញពីក្រសួងទំនាក់ទំនង រដ្ឋសភា ព្រឹទ្ធសភា និង អធិការកិច្ច ។

៧- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងដោយ ឬ ចេញពីក្រុមប្រឹក្សាអ្នកច្បាប់ ។

៨- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងដោយ ឬ ចេញពីក្រុមប្រឹក្សាកំណែ ទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។

៩- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងដោយ ឬ ចេញពីឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃ

kol

១០- ឥស្សរជន ១ (មួយ) រូប ជ្រើសតាំងចេញពីគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស
កម្ពុជា ។

១១- ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

សមាជិកនីមួយៗ នៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវមានលក្ខណសម្បត្តិ
ដូចតទៅ :

- មានសញ្ជាតិខ្មែរពីកំណើត
- មានសីលធម៌ល្អ និង មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះស្អាតស្អំ
- មិនដែលមានទោសមជ្ឈិម ឬ ឧក្រិដ្ឋ ឬ មិនមានកុរុយធន
- មានសញ្ញាបត្រចាប់ពីឧត្តមសិក្សាឡើងទៅ
- មានបទពិសោធន៍ការងារក្នុងសង្គមយ៉ាងតិច ១០ (ដប់) ឆ្នាំ
- មានអាយុយ៉ាងតិច ៤៥ (សែសិបប្រាំ) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ៧.- អាណត្តិ ការដកចេញពីតំណែង និង ការខ្វល់ខ្វាយ

សមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានតែងតាំងដោយ
ព្រះរាជក្រឹត្យ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។ អាណត្តិនេះអាចត្រូវបានបន្តជាថ្មី ។

ក្នុងករណីសមាជិកណាម្នាក់នៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ទទួលមរណ-
ភាព លាលែងចេញពីតំណែង ឬ ត្រូវបានបណ្តេញចេញពីមុខតំណែង ឬ មិនអាចបំពេញមុខ
តំណែងរបស់ខ្លួនបានដោយប្រការណាមួយចាប់ពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែឡើងទៅមុនពេលបញ្ចប់
អាណត្តិ សមាជិកថ្មីត្រូវបានតែងតាំងជំនួស ។

តំណែងរបស់សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយណាក៏ដោយ នឹងត្រូវ
បញ្ចប់ជាស្វ័យប្រវត្តិនៅពេលដែលតុលាការសម្រេចថា សមាជិកនោះមានទោសពីបទ
មជ្ឈិម ឬ បទឧក្រិដ្ឋណាមួយ ។

ក្នុងករណីទាំងឡាយខាងលើនេះ ប្រធានត្រូវកោះប្រជុំក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើ
ពុករលួយ ដើម្បីសម្រេច និង ចាត់វិធានការសមស្របចាក់ពន្ធនឹងការបញ្ចប់តំណែង ការដក
ចេញពីតំណែង ព្រមទាំងការជ្រើសតាំងឥស្សរជនជំនួស ស្របតាមមាត្រា ៦ (ការបង្កើតក្រុម
ប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) នៃច្បាប់នេះ ។

kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ៨._ ការស្រៀមសំរាប់ប្រធាន និង អនុប្រធាន

ប្រធាន និង អនុប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវជ្រើសតាំងដោយ ការបោះឆ្នោតពីសមាជិករបស់ខ្លួនតាមសំឡេងភាគច្រើនដាច់ខាត ដែលត្រូវធ្វើឡើងក្នុង សម័យប្រជុំលើកទី ១ តាមការកោះអញ្ជើញរបស់សមាជិក ដែលមានវ័យចាស់ជាងគេ ។ ក្នុងករណីបោះឆ្នោតលើកទី ១ ពុំបានសម្រេច ការបោះឆ្នោតលើកទី ២ ត្រូវយកមតិភាគច្រើន ដោយជ្រៀប ។

ក្នុងករណីដែលប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយអវត្តមាន ឬ មិនអាច បំពេញភារកិច្ចបាន អនុប្រធានបំពេញភារកិច្ចជំនួស ។

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមិនអាចឈរឈ្មោះជាប្រធាន ឬ អនុប្រធាន ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានឡើយ ។

មាត្រា ៩._ ឋានៈរបស់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានឋានៈ ដូចខាងក្រោម ៖

- ប្រធាន មានឋានៈស្មើឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- អនុប្រធាន មានឋានៈស្មើទេសរដ្ឋមន្ត្រី
- សមាជិក មានឋានៈស្មើរដ្ឋមន្ត្រី ។

មាត្រា ១០._ ភារកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានភារកិច្ចដូចតទៅ ៖

- កសាងយុទ្ធសាស្ត្រ និង នយោបាយប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ពិគ្រោះយោបល់ និង ផ្តល់អនុសាសន៍ដល់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ពាក់ព័ន្ធនឹងការងារប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ឃ្លាំមើលដំណើរការការងារនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ស្នើអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយឱ្យរាយការណ៍ ឬ បំភ្លឺ
- ធ្វើរបាយការណ៍ជូននាយករដ្ឋមន្ត្រី អំពីដំណើរការរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើ

- ធ្វើរបាយការណ៍ប្រចាំឆមាស និង ប្រចាំឆ្នាំជូននាយករដ្ឋមន្ត្រី រៀបចំ និង អនុម័តបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងដើម្បីអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

Kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១៣

ផ្នែកទី ២
អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ១១.- ការបង្កើតអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ត្រូវបានបង្កើតអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលមានឯករាជ្យភាពក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយដឹកនាំដោយប្រធាន ១ (មួយ) រូប មានឋានៈស្មើទេសរដ្ឋមន្ត្រី និង អនុប្រធានមួយចំនួនមានឋានៈស្មើរដ្ឋមន្ត្រីជាជំនួយការតាមការចាំបាច់ ។ ប្រធាន និង អនុប្រធានត្រូវតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ តាមសំណើរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

មាត្រា ១២.- លក្ខណសម្បត្តិប្រធាន និង អនុប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ប្រធាន និង អនុប្រធានត្រូវមានលក្ខណសម្បត្តិដូចតទៅ ៖

- មានសញ្ជាតិខ្មែរពីកំណើត
- មានសីលធម៌ល្អ និង កេរ្តិ៍ឈ្មោះស្អាតស្អំ
- មិនដែលមានទោសមជ្ឈិម ឬ ឧក្រិដ្ឋ ឬ មិនមានក្ស័យធន
- មានសញ្ញាបត្រចាប់ពីថ្នាក់ឧត្តមសិក្សាឡើងទៅ
- មានបទពិសោធន៍ការងារក្នុងសង្គមយ៉ាងតិច ៧ (ប្រាំពីរ) ឆ្នាំ
- មានអាយុយ៉ាងតិច ៣៥ (សាមសិបប្រាំ) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ១៣.- ភារកិច្ចរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានភារកិច្ចដូចខាងក្រោម ៖

- អនុវត្តច្បាប់ បទបញ្ជា និង បទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសពុករលួយជា

Handwritten signature or mark.

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

- រៀបចំកសាងផែនការសកម្មភាពប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយស្របតាម យុទ្ធសាស្ត្រ និង នយោបាយរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

- ដឹកនាំការងារទប់ស្កាត់ និង បង្ក្រាបអំពើពុករលួយ

- តាមដាន ស៊ើបអង្កេត ត្រួតពិនិត្យ និង ធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវព្រមទាំងលើក វិធានការនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសពុករលួយនៅតាមក្រសួង ស្ថាប័ន អង្គភាពសាធារណៈ និង ឯកជនទាំងអស់ស្របតាមនីតិវិធីជាធរមាន

- ទទួល និង ពិនិត្យរាល់ពាក្យបណ្តឹងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយព្រម ទាំងចាត់ការទៅតាមនីតិវិធីជាធរមាន

- វិស្វករ ពិនិត្យ និង រៀបចំឯកសារ និង ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ

- រក្សាការសម្ងាត់ជាដាច់ខាតចំពោះប្រភពព័ត៌មានទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ

- ចាត់វិធានការចាំបាច់ដើម្បីរក្សាសន្តិសុខដល់បុគ្គលដែលផ្តល់ព័ត៌មានទាក់ ទងនឹងអំពើពុករលួយ

- ធ្វើការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលដូចមានបញ្ញត្ត ក្នុងច្បាប់នេះ

- ដឹកនាំការងារយោសនាអប់រំមហាជនអំពីផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយ និង លើកទឹកចិត្តឱ្យមហាជនចូលរួមក្នុងការបង្ការទប់ស្កាត់ និង កម្ចាត់អំពើពុករលួយ

- ពិនិត្យ និង លើកកម្រោងថវិកាប្រចាំឆ្នាំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ និងរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

- ទទួលឆ្លើយបំភ្លឺដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរចំពោះរាល់សំណួរ ដែលលើកឡើងដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬ សមាជិករដ្ឋសភា

- បម្រើសេវាការងារជូនក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

- តែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ និង គ្រប់គ្រង ឬ លើកសំណើតែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ មន្ត្រី រាជការក្រោមនិវាទក្នុងអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

- ធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយអង្គការជាតិ អង្គការតំបន់ អង្គការអន្តរជាតិ និង ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយឆ្លងដែន

kol

- ធ្វើរបាយការណ៍អំពីសកម្មភាពទាំងឡាយរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ជូនក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

- មានសិទ្ធិធ្វើការព្រមានចំពោះមុខសញ្ញាដែលក្នុងដំណាក់កាលដំបូងមានការខកខានមិនបានអនុវត្តច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន ក្នុងគោលដៅបង្ការនិងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។

មាត្រា ១៤._ មន្ត្រីនៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មន្ត្រីបម្រើការងារនៅក្នុងអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយរួមមាន មន្ត្រីរាជការដែលត្រូវបានតែងតាំង ឬ ផ្ទេរ ឬ បញ្ជូនមកបម្រើការងារក្នុងអង្គការ និង មន្ត្រីដែលត្រូវបានជ្រើសរើសឱ្យមកបម្រើការងារតាមកិច្ចសន្យា ។ មន្ត្រីទាំងអស់ខាងលើនេះត្រូវគោរពតាមបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតជាធរមាន ។

ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចជ្រើសរើសអ្នកជំនាញការ អ្នកឯកទេស និង អ្នកស្រាវជ្រាវជាតិ អន្តរជាតិ ជាប់កិច្ចសន្យា ឬ ដោយស្ម័គ្រចិត្តឱ្យមកជួយផ្តល់យោបល់បច្ចេកទេសពាក់ព័ន្ធការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

មាត្រា ១៥._ បណ្តាញនៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អាចមានការិយាល័យរបស់ខ្លួននៅគ្រប់រាជធានីខេត្តនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីធ្វើជាបណ្តាញការងាររបស់ខ្លួន ។

ការិយាល័យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អនុវត្តការងាររបស់ខ្លួនក្រោមការដឹកនាំរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ការិយាល័យប្រឆាំងអំពើពុករលួយដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និង អនុប្រធានមួយចំនួនជាជំនួយការតាមការចាំបាច់ ។

ជំពូកទី ៣

ថវិកា និង ធនធានរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ១៦._ ថវិកា និង ធនធានរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានកញ្ចប់ថវិកាដោយឡែកសម្រាប់ដំណើរការដែល

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

Kol

ស្ថិតនៅក្នុងកញ្ចប់ថវិការបស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។ ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយទទួលបានធនធានចាំបាច់នានាពីរាជរដ្ឋាភិបាលនិងមានសិទ្ធិទទួលនូវអំណោយ ឬ ជំនួយពីអង្គការជាតិ អន្តរជាតិនានា ។ ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយមិនត្រូវទទួលជំនួយណាដែលនាំឱ្យមានទំនាស់ផលប្រយោជន៍ ។

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាអាណាប័កទទួលសិទ្ធិ ។

ការគ្រប់គ្រង និង ចាត់ចែងថវិការបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

ជំពូកទី ៤

ការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល

មាត្រា ១៧.- សមាសភាពបុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល

ក្នុងពេលចូលកាន់មុខតំណែង និង ក្នុងពេលចេញពីមុខតំណែងបុគ្គលដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬ ជាទម្រង់អេឡិចត្រូនិកទោះជាទ្រព្យសម្បត្តិនោះនៅក្រៅប្រទេសក្តី ឬ ក្នុងប្រទេសក្តី រួមទាំងបំណុលផង ហើយដាក់ជូនអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយដោយសាមីខ្លួនផ្ទាល់ ៖

- ១- សមាជិកព្រឹទ្ធសភា សមាជិករដ្ឋសភា និង សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល ។
- ២- មន្ត្រីសាធារណៈដែលមានអាណត្តិជ្រើសតាំង ។
- ៣- សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ប្រធាន អនុប្រធាន និង មន្ត្រីទាំងអស់នៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។
- ៤- មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល យោធា នគរបាលជាតិ និង អ្នករាជការសាធារណៈផ្សេងទៀតដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ ឬ អនុក្រឹត្យ ។
- ៥- មន្ត្រីផ្សេងទៀតដែលតែងតាំងដោយប្រកាសហើយត្រូវបានកំណត់ឱ្យប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលតាមបញ្ជីដែលរៀបចំឡើងដោយអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។
- ៦- ចៅក្រមអាសនៈ ចៅក្រមអយ្យការ សារការី ក្រឡាបញ្ជី និង អាជ្ញាសាលា ។
- ៧- ថ្នាក់ដឹកនាំនៃសង្គមស៊ីវិល ។

kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១៧

មាត្រា ១៨.- របបប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល

មន្ត្រីដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៧ (សមាសភាពបុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) ខាងលើនេះ ត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលរបស់ខ្លួនរៀងរាល់ ២ (ពីរ) ឆ្នាំម្តង នៅដើមខែមករា ហើយមិនឱ្យ ហួសពីថ្ងៃទី ៣១ ខែមករាឡើយ ។ ការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលលើកដំបូងត្រូវអនុវត្តធ្វើ ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ក្រោយពេលចូលកាន់មុខតំណែង ។ ចំណែកការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលលើកទីពីរ ត្រូវធ្វើនៅខែ មករា ឆ្នាំទី ៣ នៃការកាន់មុខតំណែង ហើយការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលចុងក្រោយត្រូវធ្វើ ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃយ៉ាងយូរមុនពេលចាកចេញពីមុខតំណែង ។ ក្នុងករណីមិនអាចធ្វើការប្រកាសមុនពេលចាកចេញពីមុខតំណែងបានដោយមូលហេតុមានការដកហូតមុខតំណែង ត្រូវប្រកាសយ៉ាងយូរ ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ ក្រោយការចាកចេញពីមុខតំណែង។

ចំពោះបុគ្គលដែលមានសមាសភាពដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៧ (សមាសភាពបុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) ដែលកំពុងបំពេញមុខតំណែងត្រូវធ្វើការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលលើកដំបូងក្នុងរយៈពេល ៦០ (ហុកសិប) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានបង្កើតឡើងដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៥៤ (ការរៀបចំដំណើរការរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) នៃច្បាប់នេះ ។

ទម្រង់បែបបទ និង នីតិវិធីនៃការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលត្រូវកំណត់ដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

មាត្រា ១៩.- ឯងផ្សេងទៀតនៃប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល

ក្រោយពីត្រូវបានស៊ើបអង្កេត និង ទទួលសេចក្តីសម្រេចពីអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ជនដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយត្រូវធ្វើការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលរបស់ខ្លួនជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬ ជាទម្រង់អេឡិចត្រូនិក ទោះបីជននោះពុំមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៧ (សមាសភាព

kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

បុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) និង មាត្រា ១៨ (របបប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) នៃច្បាប់នេះក៏ដោយ។

ការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលរបស់ជនដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធខាងលើនេះត្រូវអនុវត្តតាមនីតិវិធី ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៨ (របបប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) នៃច្បាប់នេះរហូតពេលដែលអស់មានការចាំបាច់ ។

មាត្រា ២០.- ការរក្សាទុកឯកសារប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល

សំណុំឯកសារផ្ទាល់ខ្លួនម្នាក់ៗនៃអ្នកប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលត្រូវទុកជាការសម្ងាត់ខ្ពស់បំផុត និង ធ្វើជាទម្រង់អេឡិចត្រូនិកដោយមានលេខសម្ងាត់ ឬ ធ្វើជាលិខិតជាពីរច្បាប់តាមគំរូដែលកំណត់ដោយអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយដាក់ក្នុងស្រោមសំបុត្រពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ដែលមួយច្បាប់រក្សាទុកដោយសាមីខ្លួន និង មួយច្បាប់ទៀតរក្សាទុកនៅអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ លើមាត់ស្រោមសំបុត្រដែលបិទជិតត្រូវប្រថាប់ត្រា និង ចុះហត្ថលេខាដោយប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬ តំណាងព្រមទាំងមានផ្តិតម្រាមដែលសាមីខ្លួនផង ។

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចធ្វើការសម្រេចបើកស្រោមសំបុត្រ ឬ បើកមើលឯកសារអេឡិចត្រូនិកខាងលើដើម្បីបុព្វហេតុនៃការស៊ើបអង្កេតតាមការចាំបាច់ ។

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវរក្សាសំណុំឯកសារប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងតិច ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ចាប់ពីពេលទទួលសំណុំឯកសារ ។

នីតិវិធីក្នុងការបើកស្រោមសំបុត្រ ឬ បើកមើលឯកសារអេឡិចត្រូនិកប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលត្រូវកំណត់ដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

ជំពូកទី ៥

នីតិវិធីអនុវត្តចំពោះបទល្មើសពុករលួយ និង រាជ្យានរោងសមត្ថកិច្ច

មាត្រា ២១.- នីតិវិធីសម្រាប់អនុវត្តចំពោះបទល្មើសពុករលួយ

នីតិវិធីសម្រាប់អនុវត្តចំពោះបទល្មើសពុករលួយដែលមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

Kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
១៩

និង បទល្មើសពុករលួយដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ ត្រូវអនុវត្តតាមនីតិវិធីដែលមាន ចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ កាលណាពុំមានចែងនីតិវិធីដោយឡែកនៅក្នុងច្បាប់នេះ ទេ។

មាត្រា ២២._ មន្ត្រីមានសមត្ថកិច្ចនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសពុករលួយ

ប្រធាន អនុប្រធាន និង មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលទទួលបាននីតិ- សម្បទាជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ មានសមត្ថកិច្ចស៊ើបអង្កេតលើបទល្មើសពុករលួយដែល មានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ និង បទល្មើសពុករលួយដែលមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។

អង្គភាពផ្សេងទៀតដែលបានដឹងអំពីបទល្មើសពុករលួយទាំងឡាយដែលមានចែង នៅក្នុងច្បាប់នេះ និងបទល្មើសពុករលួយដែលមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌត្រូវប្តឹងទៅ អង្គភាព ឬ ការិយាល័យរាជធានី-ខេត្ត ប្រឆាំងអំពើពុករលួយអំពីរឿងហេតុនៃបទល្មើស ទាំងនេះ។

មាត្រា ២៣._ ការផ្តល់នីតិសម្បទាដល់មន្ត្រីនៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ប្រធាន និង អនុប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានគុណសម្បត្តិជាមន្ត្រីនគរ- បាលយុត្តិធម៌ដោយពេញច្បាប់ ដើម្បីបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចទទួលបាននីតិសម្បទាជាមន្ត្រីនគរបាល យុត្តិធម៌ស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានភារកិច្ចរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះមន្ត្រី នៃអង្គ- ភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលត្រូវទទួលបាននីតិសម្បទាជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដោយ ប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

មាត្រា ២៤._ សម្បទា

ប្រធាន អនុប្រធាន និង មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលទទួលបាននីតិ- សម្បទាជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវស្បថថាបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនដោយស្មោះត្រង់ តាមបញ្ជីនៃអង្គការដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៦៣ (សម្បទានៃមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌) នៃក្រម នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

kol

មាត្រា ២៥._ អំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលបានទទួលនីតិសម្បទាជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ធ្វើការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសពុករលួយ ដោយអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និង បទប្បញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់នេះ ។

មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលបានទទួលនីតិសម្បទាជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេតបទល្មើសពុករលួយ ។ ក្នុងករណីស៊ើបអង្កេតបទល្មើសពុករលួយហើយរកឃើញបទល្មើសផ្សេងទៀតដែលមានអង្គហេតុទាក់ទិននឹងបទល្មើសដែលកំពុងស៊ើបអង្កេត មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសទាំងនោះរហូតចប់នីតិវិធី ។

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមិនអាចចាប់ផ្តើមការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសអ្វីក្រៅពីបទល្មើសពុករលួយបានទេ លើកលែងតែមានបញ្ជាពីអាជ្ញាធរតុលាការឱ្យអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយស៊ើបអង្កេតបទល្មើសអ្វីក្រៅពីបទល្មើសពុករលួយ ។

តុលាការអាចបញ្ជាឱ្យអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ធ្វើកោសលវិច័យនានាដើម្បីជួយដល់ការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការ ។

នៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃការស៊ើបអង្កេតទាំងនេះ និង ដោយបដិប្បញ្ញត្តិទៅនឹងមាត្រា ៨៥ (អំណាចរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៅក្នុងករណីស៊ើបអង្កេតបទល្មើសជាក់ស្តែង) មាត្រា ៩១ (ការដែកឆេរ) មាត្រា ៩៤ (បទបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួនក្នុងករណីការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសជាក់ស្តែង) និង មាត្រា ១១៤ (ការបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន ការស៊ើបអង្កេតបឋម) នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬ តំណាងដែលខ្លួនបានចាត់តាំងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ មានតួនាទីដឹកនាំ សម្របសម្រួល និង ត្រួតពិនិត្យបេសកកម្មរបស់មន្ត្រីទាំងនេះជំនួសតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញារហូតដល់មានការឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យ ។

បន្ទាប់ពីមានការឃាត់ខ្លួន ព្រះរាជអាជ្ញាអនុវត្តអំណាចរបស់ខ្លួនដូចបានកំណត់នៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

នៅក្នុងបញ្ចប់នៃការស៊ើបអង្កេតនីមួយៗ អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវបញ្ជូនឯកសារនីតិវិធីទាំងអស់ទៅព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីចាត់ការបន្តស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ២៦.- បុព្វសិទ្ធិពិសេសរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចស្នើសុំពីអាជ្ញាធរឋានានុក្រមពាក់ព័ន្ធ ឱ្យផ្អាកជាបណ្តោះអាសន្ននូវមុខងារនៃបុគ្គលទាំងឡាយណាដែលមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់បញ្ជាក់ថាជាប់ទាក់ទិននឹងរឿងហេតុនៃបទល្មើសពុករលួយ ។

ប្រសិនបើជនជាប់សង្ស័យរត់គេចខ្លួនទៅបរទេស ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចស្នើសុំទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចធ្វើបត្យាប័នតាមបទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន ។

អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចរៀបចំឱ្យមានទឹកនៃងមួយចំនួនជាអចិន្ត្រៃយ៍ ឬបណ្តោះអាសន្នសមស្រប សម្រាប់ការឃាត់ខ្លួននានាដែលធ្វើឡើងស្របទៅតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។ នៅកន្លែងណាដែលអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយមិនអាចរៀបចំឱ្យមានទឹកនៃងជាអចិន្ត្រៃយ៍ឬជាបណ្តោះអាសន្នសមស្របសម្រាប់ការឃាត់ខ្លួន អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចសុំឱ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចរក្សាទុកជនដែលត្រូវបានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយឃាត់ខ្លួន ។

មាត្រា ២៧.- បុព្វសិទ្ធិរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយទាក់ទងនឹងការគោរពជា

ដោយបដិប្បញ្ញត្តិទៅនឹងមាត្រា ១០៥ (ការហាមឃាត់មិនឱ្យស្តាប់ដោយឯកឯងជាអាទិ៍) និង មាត្រា ១៧២ (ការស្តាប់ទូរស័ព្ទជាអាទិ៍ដែលបង្គាប់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ) នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក្នុងករណីដែលមានតម្រុយជាក់លាក់ថាមានបទល្មើសពុករលួយអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាច :

- ក- ពិនិត្យ និង ដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការឃ្លាំមើលនូវគណនីធនាគារ ឬ គណនីឯទៀតដែលចាត់ទុកដូចជាគណនីធនាគារ ។
- ខ- ធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និង បង្គាប់ឱ្យផ្តល់ឬថតចម្លងលិខិតយថាភូត ឬ លិខិតឯកជន ឬ ឯកសារធនាគារ ហិរញ្ញវត្ថុ និង ពាណិជ្ជកម្មទាំងអស់ ។
- គ- តាមដាន ឃ្លាំមើល លបស្តាប់ លបថតសំឡេងនិងរូបភាព និង ដាក់ខ្សែទូរស័ព្ទក្រោមការលបស្តាប់ និង ថត ។

ឃ- ចូលទៅពិនិត្យឯកសារនានា ព្រមទាំងឯកសាររក្សាទុកក្នុងប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក

បុព្វសិទ្ធិ ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

kol

ង- រៀបចំប្រតិបត្តិការដែលមានគោលដៅប្រមូលភស្តុតាងជាក់ស្តែង ។

វិធានការខាងលើនេះ មិនត្រូវចាត់ទុកថាជាការរំលោភលើការសម្ងាត់វិជ្ជាជីវៈ ឡើយ ។ ការសម្ងាត់របស់ធនាគារក៏មិនមែនជាយុត្តិធម៌សម្រាប់បដិសេធមិនផ្តល់ភស្តុតាង ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសពុករលួយ ដែលមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់នេះឡើយ ។

មាត្រា ២៨.- បុព្វសិទ្ធិរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនាក់ទងនៃការបង្កកទ្រព្យសម្បត្តិ របស់បុគ្គល

តាមការស្នើសុំរបស់ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រាជរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើ អធិបញ្ជាឱ្យអត្តព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូង ឬ ព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូង បង្កក ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ និង បទល្មើសពុករលួយដែលមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលបានចែងនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ រាប់បញ្ចូល ទាំងមូលនិធិដែលបានមក ឬ បង្កើតបានជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលនោះ ។

មាត្រា ២៩.- បុព្វសិទ្ធិរបស់អង្គការក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយអាជ្ញាធរសាធារណៈ

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អាចធ្វើអធិបញ្ជាដល់អាជ្ញាធរសាធារណៈ មន្ត្រីរាជការ ពលរដ្ឋដែលទទួលអាណត្តិសាធារណៈតាមការបោះឆ្នោត ព្រមទាំងបណ្តាអង្គ- ភាពនៃវិស័យឯកជនពាក់ព័ន្ធមានជាអាទិ៍ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយ មន្ត្រីនៃអង្គភាពក្នុងការងារស៊ើបអង្កេត ។

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយក៏អាចស្នើសុំការសហការពីស្ថាប័នជាតិ និង អន្តរជាតិក្នុងការធ្វើកោសលវិច័យនានាទាក់ទងទៅនឹងការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួនផងដែរ ។

មាត្រា ៣០.- ការចាប់យក

ការចាប់យកត្រូវអនុវត្តតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ៣១.- ទីតាំងនៃចំពោះមុខតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ

នៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសពុករលួយ តុលាការដែលបានទទួល បណ្តឹង ត្រូវធ្វើការបើកសវនាការដំនុំជម្រះយ៉ាងឆាប់បំផុត ។

ស

ប្រាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ជំពូកទី ៦ បទល្មើសពុករលួយ និង ទោស

មាត្រា ៣២.- បទល្មើសពុករលួយដែលមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

ក្រៅពីបទល្មើសដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ បទល្មើសដែលមានចែងនៅក្នុង មាត្រា ២៧៨ (បទស៊ីសំណូកនៃនិយោជិត) មាត្រា ២៧៩ (បទស្លូកប៉ាន់ដល់និយោជិត) មាត្រា ២៨០ (បទស៊ីសំណូករបស់អភិបាលជាអាទិ៍) មាត្រា ២៨៣ (ការទទួលខុសត្រូវ ព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) មាត្រា ៣៨៧ (បទដេញថ្លៃមិនត្រឹមត្រូវ) មាត្រា ៤០៤ (និយមន័យនៃការសម្អាតប្រាក់) មាត្រា ៤០៥ (ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៤០៦ (ស្ថានទម្ងន់ ទោស) មាត្រា ៤០៩ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) មាត្រា ៥១៧ (បទស៊ី សំណូកប្រព្រឹត្តដោយចៅក្រម) មាត្រា ៥១៨ (បទស្លូកប៉ាន់ចំពោះចៅក្រម) មាត្រា ៥១៩ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) មាត្រា ៥៤៧ (បទស៊ីសំណូករបស់សាក្សី ដើម្បីធ្វើសក្ខីកម្មក្លែងក្លាយ) មាត្រា ៥៤៨ (បទស្លូកប៉ាន់សាក្សី) មាត្រា ៥៥៣ (បទស៊ីសំណូក របស់អ្នកបកប្រែ) មាត្រា ៥៥៤ (បទស្លូកប៉ាន់អ្នកបកប្រែ) មាត្រា ៥៥៥ (បទស៊ីសំណូក របស់អ្នកជំនាញ) មាត្រា ៥៥៦ (បទស្លូកប៉ាន់អ្នកជំនាញ) មាត្រា ៥៥៩ (ការទទួលខុសត្រូវ ព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) មាត្រា ៥៩២ (និយមន័យនៃវិក្រម) មាត្រា ៥៩៣ (ទោសដែល ត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៥៩៤ (បទស៊ីសំណូក) មាត្រា ៥៩៥ (និយមន័យនៃជំនួញឥទ្ធិពលអកម្ម) មាត្រា ៥៩៦ (ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៥៩៧ (និយមន័យនៃការកេងយកផលប្រយោជន៍ ដោយខុសច្បាប់) មាត្រា ៥៩៨ (ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៥៩៩ (និយមន័យនៃបញ្ជា គុក្រោះ) មាត្រា ៦០០ (ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៦០១ (បទបំផ្លាញដោយចេតនា និង គៃបំបាត់ដោយទុច្ចរិត) មាត្រា ៦០៥ (បទស្លូកប៉ាន់) មាត្រា ៦០៦ (បទជំនួញឥទ្ធិពលសកម្ម) មាត្រា ៦០៧ (បទសម្មុតគំរាម) មាត្រា ៦០៨ (បទបំផ្លាញនិងគៃបំបាត់) មាត្រា ៦២៥ (ការ ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) មាត្រា ៦៣៧ (បទស៊ីសំណូកដោយអ្នកមាន នីតិសម្បទាដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត) មាត្រា ៦៣៨ (បទស្លូកប៉ាន់ចំពោះអ្នកមាននីតិ សម្បទាដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត) មាត្រា ៦៣៩ (បទស៊ីសំណូកដោយសមាជិកនៃ កងព្រហ្មទណ្ឌ) ខាងវេជ្ជសាស្ត្រដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត) មាត្រា ៦៤០ (បទស្លូកប៉ាន់

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

KSL

ចំពោះសមាជិកនៃគណៈវិជ្ជាជីវៈខាងវេជ្ជសាស្ត្រ ដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត) មាត្រា ៦៤១ (ការអនុវត្តបទមជ្ឈិមនៃមាត្រា ៦៣៩ និង មាត្រា ៦៤០ ចំពោះគ្រប់វិជ្ជាជីវៈខាងវេជ្ជសាស្ត្រ) និង មាត្រា ៦៤៤ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌជាបទល្មើសពុករលួយដែលត្រូវអនុវត្តតាមច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៣៣._ បទសុំសំណូកនៃមន្ត្រីសាធារណៈបរទេស ឬ មន្ត្រីនៃអង្គការអន្តរជាតិសាធារណៈ :

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ (ប្រាំពីរ) ឆ្នាំ ដល់ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ អំពើប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីសាធារណៈបរទេស ឬ មន្ត្រីនៃអង្គការអន្តរជាតិសាធារណៈដែលសុំទាមទារ ឬ យល់ព្រមទទួលដោយគ្មានសិទ្ធិដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលនូវអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍ណាមួយដើម្បី :

- ១- បំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ឬ កិច្ចដែលសម្រួលដោយមុខងាររបស់ខ្លួន ។
- ២- មិនបំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ឬ កិច្ចដែលសម្រួលដោយមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៣៤._ បទសុំសុំចំពោះមន្ត្រីសាធារណៈបរទេស ឬ មន្ត្រីនៃអង្គការអន្តរជាតិសាធារណៈ :

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ បុគ្គលណាដែលគ្មានសិទ្ធិដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលប្រគល់អំណោយ ឬ ជំនួន ឬ ធ្វើការសន្យាជាមួយ ឬ ផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយដល់មន្ត្រីសាធារណៈបរទេស ឬ មន្ត្រីនៃអង្គការអន្តរជាតិសាធារណៈដើម្បីឱ្យមន្ត្រីនោះ :

- ១- បំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ឬ កិច្ចដែលសម្រួលដោយមុខងាររបស់ខ្លួន ។
- ២- មិនបំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ឬ កិច្ចដែលសម្រួលដោយមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៣៥._ បទរំលោភរំលោភ

អំពើប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ដោយពលរដ្ឋដែលទទួលអាណត្តិសាធារណៈតាមការបោះឆ្នោតនៅក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ឬ ក្នុងឱកាសនៃការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ចាត់វិធានការរារាំងការអនុវត្តច្បាប់ ដើម្បីទទួលបានដោយខុសច្បាប់នូវអត្ថប្រយោជន៍ណាមួយ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ)

Kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ។

បទល្មើសនេះ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ប្រសិន បើបទល្មើសនេះមានប្រសិទ្ធភាព ។

មាត្រា ៣៦._ បទមានទ្រព្យសម្បត្តិដោយខុសច្បាប់

ការមានទ្រព្យសម្បត្តិដោយខុសច្បាប់ គឺជាកំណើនទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលណា ម្នាក់ដែលបុគ្គលនោះមិនអាចផ្តល់ការពន្យល់សមហេតុសមផលនូវការកើនឡើងនៃទ្រព្យ សម្បត្តិនេះដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងចំណូលស្របច្បាប់របស់ខ្លួន ។

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុលលើកមុន គ្រប់បុគ្គលដូចមាន ចែងនៅក្នុង មាត្រា ១៧ (សមាសភាពបុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) និង មាត្រា ១៩ (ជនផ្សេងទៀតដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) នៃច្បាប់នេះ ដែលមិនអាចផ្តល់ការពន្យល់សមហេតុសមផលនូវការកើនឡើងនៃទ្រព្យសម្បត្តិនេះ ដោយ ប្រៀបធៀបទៅនឹងចំណូលស្របច្បាប់របស់ខ្លួន ត្រូវទទួលរងនូវការវិបធួសទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលពុំអាចពន្យល់បានទាំងអស់ ទុកជាសម្បត្តិរដ្ឋ ។

ប្រសិនបើទ្រព្យសម្បត្តិដែលកើនដោយពុំអាចពន្យល់បាននេះ មានការពាក់ព័ន្ធនឹង បទល្មើសពុករលួយណាមួយដូចមានចែងក្នុងច្បាប់នេះ ម្ចាស់ទ្រព្យសម្បត្តិត្រូវទទួលទោស ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៣៧._ បទទទួលផលបន្តពីបទល្មើសពុករលួយ

អំពើទទួលផលបន្តពីបទល្មើសពុករលួយ គឺជាអំពើលាក់បំបាំង រក្សាទុក ឬ ជញ្ជូន របស់អ្វីមួយដោយដឹងថារបស់នោះ បានមកពីបទល្មើសពុករលួយ ដូចមានចែងនៅក្នុង ច្បាប់នេះ ។ ត្រូវចាត់ទុកជាអំពើទទួលផលបន្តពីបទល្មើសពុករលួយផងដែរចំពោះ :

- ១- អំពើធ្វើជាអន្តរការី ដើម្បីបញ្ជូនរបស់អ្វីមួយដោយដឹងថារបស់នោះ បាន មកពីបទល្មើសពុករលួយ ។
- ២- អំពើដែលបានទទួលប្រយោជន៍ពីផលបន្តពីបទល្មើសពុករលួយដោយ បានដឹងហេតុការណ៍ច្បាស់ ។

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

kol

អំពើទទួលផលបន្តពីបទល្មើសពុករលួយត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ។

អំពើទទួលផលបន្តពីបទល្មើសពុករលួយត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង :

- ១- ជាទម្លាប់ ។
- ២- ដោយប្រើប្រាស់ភាពងាយស្រួលដែលទទួលបានពីសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈ ផ្តល់ឱ្យ ។
- ៣- ជាក្រុមមានការចាត់តាំង ។

មាត្រា ៣៨._ បទល្មើសប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល

ជនណាដែលមិនបានប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល ឬ បានប្រកាសមិនត្រឹមត្រូវ នូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៧ (សមាសភាព បុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) មាត្រា ១៨ (របបប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) និង មាត្រា ១៩ (ជនផ្សេងទៀតដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និង បំណុល) នៃច្បាប់នេះ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ខែ ទៅ ១ (មួយ) ឆ្នាំ និង ពិន័យជា ប្រាក់ពី ១០០.០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ហើយត្រូវបាន បង្ខំឱ្យធ្វើការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិជូនអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ក្នុងករណីវិវាទមិន ព្រមប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិទៀតត្រូវផ្ដន្ទាទោសទ្វេដង ។

ដោយឡែកចំពោះថ្នាក់ដឹកនាំអង្គការសង្គមស៊ីវិល ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុក រលួយមានភារកិច្ចរំលឹកជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដល់ថ្នាក់ដឹកនាំនៃអង្គការសង្គមស៊ីវិល មុន នឹងអនុវត្តមាត្រានេះ ។

មាត្រា ៣៩._ បទល្មើសការសម្ងាត់នៃប្រភពព័ត៌មានស្តីពីអំពើពុករលួយ

ជនណាដែលធ្វើឱ្យឆ្ងាយការសម្ងាត់នៃប្រភពព័ត៌មានស្តីពីអំពើពុករលួយ ត្រូវផ្ដន្ទា

Kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ការរក្សាការសម្ងាត់ដាច់ខាត មិនអាចជាឧបសគ្គដល់ការប្រើសិទ្ធិនៃការការពារខ្លួន ឡើយ ។

មាត្រា ៤០.- បទព្រហ្មទណ្ឌ និង ការជ្រៀតជ្រែកដល់ការទាររបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

អ្នករាជការសាធារណៈ យោធិន ឧក្រិដ្ឋ ពលរដ្ឋដែលទទួលអាណត្តិសាធារណៈតាមការបោះឆ្នោត មន្ត្រីសង្គមស៊ីវិល មន្ត្រីសាធារណៈបរទេស ឬ មន្ត្រីនៃអង្គការអន្តរជាតិសាធារណៈ ដែលធ្វើការសម្របសម្រួលកិច្ចការរាវាង រាវាង ឬ ជ្រៀតជ្រែកក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ។

មាត្រា ៤១.- បទប្បិទបរិហារដោយគុកគុហក

អំពើប្តឹងបរិហារដោយភូតកុហកដល់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយឬតុលាការនូវអង្គហេតុបទល្មើសពុករលួយ កាលបើអំពើនេះនាំឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវដោយឥតប្រយោជន៍ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ខែ ទៅ ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ។

មាត្រា ៤២.- បទប្បិទលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាភស្តុតាងនៃការចាប់យក

បុគ្គលណាដែលគ្មានសិទ្ធិធ្វើការផ្ទេរ ធ្វើអនុប្បទាន ឬ ធ្វើការដោះដូរនូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាភស្តុតាងនៃការចាប់យកដោយរំលោភលើបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣០ (ការចាប់យក) នៃច្បាប់នេះ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ។

មាត្រា ៤៣.- បទល្មើសពុករលួយតុលាការនិងទោស

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃ ដល់ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ជនណាដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសពុករលួយដែលបញ្ញត្តនៅក្នុងច្បាប់នេះ ហើយបានបំពេញលក្ខខណ្ឌទាំងអស់ដូចខាងក្រោម :

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

kol

- បទល្មើសប្រព្រឹត្តឡើងសម្រាប់ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ
- បទល្មើសប្រព្រឹត្តឡើងមានលក្ខណៈតូចតាច
- បទល្មើសដែលមិនបង្កលុសនកម្មធ្ងន់ធ្ងរដល់សង្គមជាតិ
- មានការវាយតម្លៃទទួលស្គាល់ពីអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយថាជាបទល្មើសពុករលួយតូចតាច ។

មាត្រា ៤៤._ ការប៉ុនប៉ង

ការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២៧៨ (បទស៊ីសំណាក់នៃនិយោជិត) មាត្រា ២៧៩ (បទស្លក់បំផ្លាញនិយោជិត) មាត្រា ៣៨៧ (បទដេញថ្លៃមិនត្រឹមត្រូវ) មាត្រា ៤០៤ (និយមន័យនៃការសំអាតប្រាក់) មាត្រា ៤០៥ (ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៤០៦ (ស្ថានទម្ងន់ទោស) មាត្រា ៥៩២ (និយមន័យនៃវិក្រម) មាត្រា ៥៩៣ (ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៥៩៧ (និយមន័យនៃការកេងយកផលប្រយោជន៍ដោយខុសច្បាប់) មាត្រា ៥៩៨ (ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៥៩៩ (និយមន័យនៃបញ្ជានុគ្រោះ) មាត្រា ៦០០ (ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត) មាត្រា ៦៣៨ (បទស្លក់បំផ្លាញចំពោះអ្នកមាននីតិសម្បទាដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត) មាត្រា ៦៤០ (បទស្លក់បំផ្លាញចំពោះសមាជិកនៃគណៈវិជ្ជាជីវៈខាងវេជ្ជសាស្ត្រ ដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និង មាត្រា ៣៥ (បទរំលោភអំណាច) និង មាត្រា ៤០ (បទរារាំង និង ការជ្រៀតជ្រែកដល់ការងាររបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) នៃច្បាប់នេះ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដូចគ្នានឹងបទមជ្ឈិមបានសម្រេចដែរ ។

មាត្រា ៤៥._ ទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះបទល្មើសពុករលួយ

ចំពោះបទល្មើសពុករលួយដូចមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ ទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើនដូចខាងក្រោម អាចត្រូវបានប្រកាសពី :

- ១- ការដកសិទ្ធិពលរដ្ឋខ្លះជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ)

ឆ្នាំ ។

- ២- ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបមុខរបរជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្តក្នុងការប្រកបមុខរបរ ឬ ក្នុងនិក្ខេបនៃការប្រកបមុខរបរនេះ ។

Handwritten signature

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

៣- ការហាមឃាត់នូវការស្នាក់អាស្រ័យនៅសម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ចំពោះបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ និង សម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចំពោះបទល្មើសមជ្ឈិម ។

៤- ការហាមឃាត់ទណ្ឌិតបរទេសនូវការចូលមក និង ស្នាក់អាស្រ័យនៅក្នុងទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

៥- ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុណាមួយដែលប្រើសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬដែលមានគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

៦- ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាទីដៅនៃបទល្មើស ។

៧- ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

៨- ការរឹបអូសនូវឧបភោគភណ្ឌសម្ភារៈ និង គ្រឿងសង្ហារឹមតែងលំអទីតាំងដែលក្នុងទីតាំងនោះ បទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត។

៩- ការរឹបអូសនូវឃ្លានយន្តរបស់ទណ្ឌិតមួយគ្រឿង ឬ ច្រើនគ្រឿង ។

១០- ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ យកតាមខ្លួននូវអាវុធជាតិផ្ទុះជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

១១- ការបិទគ្រឹះស្ថានដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់គ្រឿមរៀបចំបទល្មើស ឬ ប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

១២- ការហាមឃាត់ការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថានដែលបើកជាសាធារណៈ ឬ ដែលប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជនជាស្ថាពរឬសម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

១៣- ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ ។

១៤- ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសសម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ២ (ពីរ) ខែ ។

១៥- ការចេញផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ។

១៦- ការចាក់ផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសតាមគ្រប់មធ្យោបាយគមនា- គមនីសោតទស្សន៍សម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ ។

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

kol

មាត្រា ៤៦.- ទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសពុករលួយដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៣៧ (បទទទួលផលបន្តពីបទល្មើសពុករលួយ) នៃច្បាប់នេះ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ដល់ ១០០.០០០.០០០ (មួយរយលាន) រៀល និង ត្រូវទទួលទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើនដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- ១- ការរំលាយចោល។
- ២- ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ។
- ៣- ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពមួយឬច្រើន។
- ៤- ការបណ្ដេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ។
- ៥- ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈដល់ការសន្សំសំចៃ។
- ៦- ការហាមឃាត់ចំពោះការចេញមូលប្បទានបត្រក្រៅពីមូលប្បទានបត្រ

ដែលបញ្ជាក់ដោយធនាគារណាមួយ ។

- ៧- ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រើបណ្ណត្រួតពិនិត្យ។
- ៨- ការបិទគ្រឹះស្ថានដែលប្រើសម្រាប់ធ្វើការរៀបចំ ឬ ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។
- ៩- ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថានដែលបើកចំហដល់

សាធារណជន ឬ ដែលបានប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន ។

- ១០- ការរឹបអូសឧបករណ៍សម្ភារៈ ឬ វត្ថុណាមួយដែលប្រើសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស។
- ១១- ការរឹបអូសនូវវត្ថុឬមូលនិធិដែលជាទីដៅនៃបទល្មើស ។
- ១២- ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។
- ១៣- ការរឹបអូសនូវឧបករណ៍សម្ភារៈ និង ចលនវត្ថុនៅក្នុងទឹកនៃង

ដែលបទល្មើសបានប្រព្រឹត្ត ។

- ១៤- ការបិទផ្សាយនៃសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោស ។
- ១៥- ការចេញផ្សាយនូវសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មាន ឬ ផ្សាយតាមមធ្យោបាយគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ ។

Kol

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ៤៧._ ការផ្សាយចេញនូវកំណត់ត្រារបស់ធនាគារ

គ្រឹះស្ថានឥណទាន ឬ ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវទាំងអស់ ហើយ គ្មានបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌណាមួយត្រូវបានធ្វើប្រឆាំងនឹងអ្នកដឹកនាំ ឬ អាណត្តិនៃគ្រឹះស្ថាន ឬ ស្ថាប័ននោះឡើយ ប្រសិនបើប្រតិបត្តិការនោះត្រូវបានអនុវត្តស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលរកឃើញថាមានការព្រមព្រៀងគ្នាជាមុន ដើម្បីរៀបចំបន្តជា មួយម្ចាស់ប្រាក់ ឬ អ្នកធ្វើប្រតិបត្តិការ ។

មាត្រា ៤៨._ សេចក្តីសម្រេចវិបស្សន

នៅពេលដែលបុគ្គលណាមួយត្រូវបានផ្តន្ទាទោសពីបទល្មើសពុករលួយ តុលាការ ត្រូវសម្រេចវិបស្សនផលនៃអំពើពុករលួយទាំងអស់ដែលរួមមាន ទ្រព្យសម្បត្តិ សម្ភារៈ និង ឧបករណ៍ទាំងអស់ដែលជាកម្មវត្ថុនៃអំពើពុករលួយទុកជាសម្បត្តិរដ្ឋ ។

ប្រសិនបើផលនៃអំពើពុករលួយខាងលើត្រូវបានបំប្លែងទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងពី សភាពដើម ទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានបំប្លែងនេះក៏ត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការវិបស្សនផលទឹក កន្លែងដែលទ្រព្យសម្បត្តិនេះតាំងនៅផងដែរ ។

ប្រសិនបើផលនៃអំពើពុករលួយនេះបង្កើតឱ្យមានជាចំណូល ឬ ផលដទៃផ្សេងទៀត ចំណូល និង ផលទាំងនេះក៏ត្រូវវិបស្សនផងដែរ ។

ប្រសិនបើផលទាំងនោះរលាយបាត់ ឬ បាត់បង់តម្លៃ តុលាការអាចបញ្ជាឱ្យទូទាត់ តម្លៃដើមនៃផលទាំងនោះ ។

មាត្រា ៤៩._ ការលាបនាឱ្យប្រញូននូវផលនៃបទល្មើសពុករលួយ

នៅក្នុងករណីដែលរកឃើញថាទ្រព្យសម្បត្តិ និង ផលនៃអំពើពុករលួយត្រូវបានរក្សា ទុកនៅក្នុងរដ្ឋបរទេស អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាត្រូវចាត់វិធានការ ដើម្បីទាមទារយកទ្រព្យសម្បត្តិ និង ផលទាំងនោះមកកម្ពុជាវិញតាមមធ្យោបាយនៃកិច្ច សហប្រតិបត្តិការជាអន្តរជាតិ ។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក៏ត្រូវធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយ ប្រទេសដទៃដែលលើកសំណើសុំបញ្ជូនទៅវិញនូវផលនៃបទល្មើសពុករលួយ ដែលត្រូវ បានរក្សាទុកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

kol

ជំពូកទី ៧

បត្យាប័ន និង ជំនួយផ្នែកច្បាប់នៅវិញ្ញាណេមក

មាត្រា ៥០.- បទប្បញ្ញត្តិដែលត្រូវអនុវត្តក្នុងបទប្បាប័ន

បទប្បញ្ញត្តិដែលពាក់ព័ន្ធនឹង ២ មាតិកាទី ១ គន្លឹទី ៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវយកមកអនុវត្តក្នុងរឿងបត្យាប័នពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសពុករលួយ ។

មាត្រា ៥១.- ជំនួយផ្នែកច្បាប់នៅវិញ្ញាណេមក

ក្នុងករណីបទល្មើសពុករលួយ អាជ្ញាធរតុលាការនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាអាចប្រគល់អំណាចឱ្យទៅអាជ្ញាធរខាងតុលាការមានសមត្ថកិច្ចនៃរដ្ឋបរទេសណាមួយ និង អាចទទួលអំណាចពីអាជ្ញាធរតុលាការនៃរដ្ឋបរទេសណាមួយដែរដើម្បី :

- ១- ប្រមូលយកសក្ខីភាព ឬ យកចម្លើយដែលឆ្លើយតាមផ្លូវតុលាការ ។
- ២- ឱ្យដំណឹងពីលិខិតផ្សេងៗរបស់តុលាការ ។
- ៣- ធ្វើការដែកឆេរ ឃាត់ទុក និង ដកហូត ។
- ៤- ធ្វើការពិនិត្យវត្ថុ និង ទីកន្លែង ។
- ៥- ផ្តល់ព័ត៌មាន និង វត្ថុតាង ។
- ៦- ផ្តល់ឯកសារកំណត់ហេតុជាច្បាប់ដើម ឬ សេចក្តីចម្លងដោយមានបញ្ជាក់ថាគ្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើមនៃឯកសារ និង សំណុំរឿង រាប់ទាំងសេចក្តីស្រង់បញ្ជីប្រាក់ពីធនាគារ ឯកសារគណនេយ្យ សំណុំរឿងរបស់ក្រុមហ៊ុន និង ឯកសារពាណិជ្ជកម្មព្រមទាំងលិខិតយថាភូត ឬ លិខិតឯកជន ។
- ៧- បង្ហាញ ឬ ផ្តល់សាក្សី អ្នកជំនាញ ឬ ជនដទៃទៀតរាប់ទាំងជនជាប់ឃុំខ្លួនផងដែលយល់ព្រមជួយក្នុងការស៊ើបអង្កេត ឬ យល់ព្រមចូលរួមក្នុងនីតិវិធី ។
- ៨- កំណត់អត្តសញ្ញាណ ឬ ស្រាវជ្រាវរកធនធាន ទ្រព្យសម្បត្តិ បរិក្ខារ និង សម្ភារៈទាំងឡាយដែលបានមកពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើស និង មធ្យោបាយបទល្មើស ។
- ៩- ដាក់ក្រោមវិធានការរក្សាទុកជាបណ្តោះអាសន្ននូវផលិតផល និង ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានមកពីបទល្មើសពុករលួយព្រមទាំងបរិក្ខារ សម្ភារៈដែលប្រើប្រាស់ ឬ ទុកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើសពុករលួយ ។

Handwritten signature or mark.

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
២០១៧

១០- ចាត់ឱ្យអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចដែលបញ្ជាឱ្យធ្វើការវិបដ្ឋស ដកហូត ឬ យកមកវិញនូវផលិតផល ទ្រព្យសម្បត្តិ ហិក្ខារ សម្ភារៈទាំងឡាយដែលបានមកពីការប្រព្រឹត្ត អំពើពុករលួយ ។

១១- បញ្ជាឱ្យធ្វើការវិបដ្ឋសវត្ថុទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងចំណុចខាងលើ ។

១២- ឱ្យដំណឹងអំពីការចោទប្រកាន់តាមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

១៣- សួរចម្លើយជនត្រូវចោទតាមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

១៤- រកឱ្យឃើញ និង កំណត់អត្តសញ្ញាណសាក្សី និង ជនសង្ស័យ ។

មាត្រា ៥២.- ករណីកងខ្លួនខ្មែរដែលមានសញ្ជាតិលើសពីមួយ

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលចាត់ពិន្ទុ មានកាតព្វ- កិច្ចស្វះស្វែងរកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និង ជំនួយផ្នែកច្បាប់ទៅវិញទៅមកអំពី ស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពលរដ្ឋខ្មែរដែលមានសញ្ជាតិលើសពីមួយ ។

មាត្រា ៥៣.- នីតិវិធីជំនួយផ្នែកច្បាប់ទៅវិញទៅមក

នីតិវិធីនៃការអនុវត្តជំនួយផ្នែកច្បាប់ទៅវិញទៅមក ត្រូវអនុវត្តតាមគោលការណ៍ ទាំងឡាយដែលបានកំណត់ក្នុងសន្ធិសញ្ញា ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងទ្វេភាគីនិងពហុភាគី និង ច្បាប់ ជាតិជាធរមាន ។

ជំពូកទី ៨

អន្តរប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ៥៤.- ការរៀបចំដំណើរការរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង អង្គការ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

បន្ទាប់ពីច្បាប់នេះត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវរៀបចំឱ្យមានក្រុមប្រឹក្សា ជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងរយៈពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បំផុត ។

Handwritten mark

ច្បាប់ស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៣៤

អង្គភាពដើមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តការកិច្ចប្រឆាំងអំពើពុក
រលួយតាមច្បាប់ជាធរមាន និង ផ្សព្វផ្សាយច្បាប់នេះរហូតដល់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
ត្រូវបានរៀបចំហើយ ទើបអង្គភាពដើមប្រឆាំងអំពើពុករលួយនេះត្រូវរំលាយ ។

ជំពូកទី ៩
រចនាសម្ព័ន្ធច្បាប់

មាត្រា ៥៥.- និរាករណ៍

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងច្បាប់នេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

មាត្រា ៥៦.- ការប្រកាសសន្ធិស្រឡាត់

ច្បាប់នេះ ត្រូវបានប្រកាសជាការប្រញាប់ ។

មាត្រា ៥៧.- ការអនុវត្តច្បាប់

បន្ទាប់ពីការចូលជាធរមាននៃច្បាប់នេះ បទប្បញ្ញត្តិផ្សេងពីបទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែង
នៅក្នុងជំពូកទី ៦ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តភ្លាម ។

បទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូកទី ៦ នៃច្បាប់នេះ មានអានុភាពអនុវត្តក្នុងរយៈ
ពេល ១២ (ដប់ពីរ) ខែ ក្រោយពេលដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានអនុវត្តទាំងស្រុង ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ ២៧ ឆ្នាំ ២០១០

ពល. ១០០៤. ៣១៩

ន សីហមុនី

នរោត្តម សីហមុនី

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ
សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

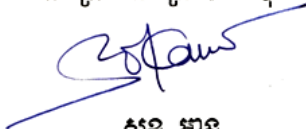

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

សុខ អាន

មាតិកា

ជំពូកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ..... ១

    មាត្រា ១ គោលបំណង..... ១

    មាត្រា ២ គោលដៅ..... ១

    មាត្រា ៣ វិសាលភាព..... ១

    មាត្រា ៤ និយមន័យ ១

ជំពូកទី ២ ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៤

    មាត្រា ៥ ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ៤

ផ្នែកទី ១ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ៥

    មាត្រា ៦ ការបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៥

    មាត្រា ៧ អាណត្តិ ការដកចេញពីតំណែង និងការជំនួសតំណែង ៦

    មាត្រា ៨ ការជ្រើសតាំងប្រធាននិងអនុប្រធាន ៧

    មាត្រា ៩ ឋានៈរបស់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ៧

    មាត្រា ១០ ភារកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៧

ផ្នែកទី ២ អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៨

    មាត្រា ១១ ការបង្កើតអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ៨

    មាត្រា ១២ លក្ខណសម្បត្តិនៃប្រធាននិងអនុប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៨

    មាត្រា ១៣ ភារកិច្ចរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ៨

    មាត្រា ១៤ មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១០

    មាត្រា ១៥ បណ្តាញនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ១០

ជំពូកទី ៣ វិធាននិងធនធានរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១០

    មាត្រា ១៦ ថវិកានិងធនធានរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ១០

ជំពូកទី ៤ ការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិនិងចំណុល ១១

    មាត្រា ១៧ សមាសភាពបុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិនិងចំណុល ១១

    មាត្រា ១៨ របបប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិនិងចំណុល ១២

    មាត្រា ១៩ ជនផ្សេងទៀតដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិនិងចំណុល..... ១២

    មាត្រា ២០ ការរក្សាទុកឯកសារប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិនិងចំណុល..... ១៣

Ksl

ប្រកាសស្តីពី ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ជំពូកទី ៥ នីតិវិធីអនុវត្តចំពោះបទល្មើសពុករលួយនិងអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ១៣

មាត្រា ២១ នីតិវិធីសម្រាប់អនុវត្តចំពោះបទល្មើសពុករលួយ ១៣

មាត្រា ២២ មន្ត្រីមានសមត្ថកិច្ចនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសពុករលួយ..... ១៤

មាត្រា ២៣ ការផ្តល់នីតិសម្បទាចំពោះមន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១៤

មាត្រា ២៤ សម្បថ..... ១៤

មាត្រា ២៥ អំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ១៥

មាត្រា ២៦ បុព្វសិទ្ធិពិសេសរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១៦

មាត្រា ២៧ បុព្វសិទ្ធិរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយទាក់ទងនឹងការតាមដាន ១៦

មាត្រា ២៨ បុព្វសិទ្ធិរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយទាក់ទងនឹងការបង្កកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់
បុគ្គល..... ១៧

មាត្រា ២៩ បុព្វសិទ្ធិរបស់អង្គភាពក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយអាជ្ញាធរសាធារណៈ..... ១៧

មាត្រា ៣០ ការចាប់យក ១៧

មាត្រា ៣១ នីតិវិធីនៅចំពោះមុខតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ ១៧

ជំពូកទី ៦ បទល្មើសពុករលួយនិងឆោស ១៨

មាត្រា ៣២ បទល្មើសពុករលួយដែលមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ..... ១៨

មាត្រា ៣៣ បទល្មើសពុករលួយនៃមន្ត្រីសាធារណៈបរទេសឬមន្ត្រីនៃអង្គការអន្តរជាតិសាធារណៈ..... ១៩

មាត្រា ៣៤ បទល្មើសពុករលួយចំពោះមន្ត្រីសាធារណៈបរទេសឬមន្ត្រីនៃអង្គការអន្តរជាតិ
សាធារណៈ..... ១៩

មាត្រា ៣៥ បទរំលោភអំណាច..... ១៩

មាត្រា ៣៦ បទមានទ្រព្យសម្បត្តិដោយខុសច្បាប់ ២០

មាត្រា ៣៧ បទទទួលផលបន្តពីបទល្មើសពុករលួយ..... ២០

មាត្រា ៣៨ បទមិនប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិនិងបំណុល..... ២១

មាត្រា ៣៩ បទទម្លាយការសម្ងាត់នៃប្រភពព័ត៌មានស្តីពីអំពើពុករលួយ ២១

មាត្រា ៤០ បទរារាំងនិងការជ្រៀតជ្រែកដល់ការងាររបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ .. ២២

មាត្រា ៤១ បទប្តឹងបរិហារដោយភូតកុហក ២២

មាត្រា ៤២ បទបំពានលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការចាប់យក..... ២២

មាត្រា ៤៣ បទល្មើសពុករលួយត្រួតពិនិត្យនិងទោស ២២

មាត្រា ៤៤ ការប៉ុនប៉ង..... ២៣

មាត្រា ៤៥ ទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះបទល្មើសពុករលួយ..... ២៣

មាត្រា ៤៦ ទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល..... ២៥

មាត្រា ៤៧ ការផ្សាយចេញនូវកំណត់ត្រារបស់ធនាគារ ២៦

មាត្រា ៤៨ សេចក្តីសម្រេចវិបស្វស ២៦

មាត្រា ៤៩ ការទាមទារឱ្យបញ្ជូននូវផលនៃបទល្មើសពុករលួយ ២៦

ជំពូកទី ៧ បត្យាប័ននិងជំនួយផ្នែកច្បាប់នៅវិញ្ញាណកម្ម..... ២៧

មាត្រា ៥០ បទប្បញ្ញត្តិដែលត្រូវអនុវត្តក្នុងរឿងបត្យាប័ន ២៧

មាត្រា ៥១ ជំនួយផ្នែកច្បាប់ទៅវិញទៅមក..... ២៧

មាត្រា ៥២ ករណីពលរដ្ឋខ្មែរដែលមានសញ្ជាតិលើសពីមួយ ២៨

មាត្រា ៥៣ នីតិវិធីជំនួយផ្នែកច្បាប់ទៅវិញទៅមក ២៨

ជំពូកទី ៨ អន្តរប្បញ្ញត្តិ..... ២៨

មាត្រា ៥៤ ការរៀបចំដំណើរការរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយនិងអង្គភាព
ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ..... ២៨

ជំពូកទី ៩ អវសានប្បញ្ញត្តិ..... ២៩

មាត្រា ៥៥ និរាករណ៍..... ២៩

មាត្រា ៥៦ ការប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ២៩

មាត្រា ៥៧ ការអនុវត្តច្បាប់..... ២៩

Ksl

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ឱម ឃុំនឿង** ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងលោក **ហ្វ្លែន ហ្វ្លែន** (Mr. Flynn Fuller) ប្រធានបេសកកម្ម ទីភ្នាក់ងារសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (USAID) អញ្ជើញជាអធិបតីក្នុងពិធីបើកវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី «វិធីសាស្ត្រនៃការរៀបចំធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ» ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០

គ្រូឧទ្ទេស លោកស្រី **គ្រីស្ទីន ឡូអ៊ែម** (Ms. CHRISTINE LOHRMAN) ផ្តល់ការពន្យល់បន្ថែមដល់មន្ត្រីអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងកិច្ចពិភាក្សាវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី «វិធីសាស្ត្រនៃការរៀបចំធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ» ថ្ងៃទី ១៧ - ១៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០
ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភដោយទីភ្នាក់ងារសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (USAID) តាមរយៈអង្គការពេកកម្ពុជា

មន្ត្រីអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយចំនួន១០០នាក់ ចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី
 «យន្តការដោះស្រាយពាក្យបណ្តឹង និងគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង»
 ថ្ងៃទី ២២ - ២៦ ខែ មិនា ឆ្នាំ២០១០
 ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភដោយទីភ្នាក់ងារសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍
 អន្តរជាតិ (USAID) តាមរយៈអង្គការជេកកម្ពុជា

គ្រូខុទ្ទេស លោក **ចន ភីក** (John Pike) និងលោក **នេយោ ហ្គ្រីហ្វីន** (Ayo Griffin) ផ្តល់ការពន្យល់បន្ថែម
 ដល់មន្ត្រីអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងកិច្ចពិភាក្សាវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី «ការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ»
 ថ្ងៃទី២៩ ខែមិនា ដល់ថ្ងៃទី ១ ខែ មេសា ឆ្នាំ២០១០
 ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភដោយទីភ្នាក់ងារសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍
 អន្តរជាតិ (USAID) តាមរយៈអង្គការជេកកម្ពុជា

ច្បាប់ស្តីពី

វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពី

ការប្រឆាំងនឹងរំលោភបំពានព្រហ្មទណ្ឌ

ព្រះរាជក្រម

យើង

នស/រកម/០៨១១/០១៧

**ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី**

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ជស/រកម/០៤៩៨/០៦ ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៨ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១០៧/០០៥ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៧ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៤១០/០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៧ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលរដ្ឋសភាបានកែតម្រូវនៅ ថ្ងៃទី១៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៦ នីតិកាលទី៤ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានប្រកាសជម្រាបជូនអង្គប្រជុំព្រឹទ្ធសភា នាថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ ដោយយល់ឃើញថាគ្មានចំណុចអ្វីថ្មីដែលគួរផ្តល់យោបល់ឡើងវិញលើកទី២ឡើយ ហើយក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញបានពិនិត្យធម្មនុញ្ញភាព និងបានប្រកាសថាស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ តាមសេចក្តីសម្រេចលេខ ១១៨/០០៦/២០១១ កបធ.ច ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ ដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុង ដូចតទៅនេះ :

ច្បាប់ស្តីពី វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ច្បាប់

ស្តីពី

វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា មួយ .-

ត្រូវបានបន្ថែមមាត្រា ១០ ស្ទួនកែប្រែមាត្រា ១៦ និងលុបមាត្រា ៥៧ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៤១០/០០៤ ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០ ដូចខាងក្រោម:

មាត្រា ១០.-ស្ទួន ប្រកាសរបស់ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចេញប្រកាសក្នុងការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចាប់ពីថ្នាក់ក្រោមនាយកដ្ឋាន និងការតែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ បញ្ចប់ភារកិច្ច មន្ត្រីក្របខណ្ឌស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយចាប់ពីថ្នាក់ក្រោមប្រធាននាយកដ្ឋាន តាមសំណើរបស់ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

មាត្រា ១៦.-ថ្មី វិភាគ និងធនធានរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានកញ្ចប់ថវិកាដោយឡែកសម្រាប់ដំណើរការការងាររបស់ខ្លួន ដែលស្ថិតនៅក្នុងថវិការបស់ជាតិ ។ ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ទទួលបានធនធានចាំបាច់នានាពីរាជរដ្ឋាភិបាល និងមានសិទ្ធិទទួលបាននូវអំណោយ ឬ ជំនួយពីអង្គការជាតិ អន្តរជាតិនានា ។ ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មិនត្រូវទទួលជំនួយណាដែលនាំឱ្យមានទំនាស់ផលប្រយោជន៍ ។

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាអាណាប័កដើមខ្សែ ។

ច្បាប់ស្តីពី វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ការគ្រប់គ្រងនិងចាត់ចែងថវិការបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវកំណត់ដោយ
អនុក្រឹត្យ ។

មាត្រា ៥៧ ត្រូវបានលុបចោល ។

មាត្រា ៧១.-

ច្បាប់នេះ ត្រូវប្រកាសជាការប្រញាប់ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១

**ព្រះហស្តលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ
នរោត្តម សីហមុនី**

ល.ល. ១១០៤. ៧១៧២

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ
សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ
**នាយករដ្ឋមន្ត្រី
ហត្ថលេខា**

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន
នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ទេសរដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកបេសកកម្មពិសេស និងជាប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
**ហត្ថលេខា
ឱង យ៉ុនឡៅ**

លេខ: ៦៩៣ ច.ល
នៃក្រឹត្យចម្លងចែក
រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១
អគ្គលេខាធិការនៃរាជរដ្ឋាភិបាល
យន ជិនកេន

ច្បាប់ស្តីពី វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មន្ត្រីអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយចំនួន១០០នាក់ ចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី «ការស៊ើបអង្កេតហិរញ្ញវត្ថុ»
 ថ្ងៃទី ២១ - ២២ ខែ មេសា ឆ្នាំ២០១០
 ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភដោយទីភ្នាក់ងារសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍
 អន្តរជាតិ (USAID) តាមរយៈអង្គការផេកកម្ពុជា

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ឱម ឃីនឆៀង** ផ្តល់អនុសាសន៍ដល់មន្ត្រីអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
 ក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី «ការរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ»
 ថ្ងៃទី ៧ - ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១០

បទល្មើសពុករលួយ និង ទោសចំនួន
៤០មាត្រា ដែលមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រម
ព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

មាត្រា ២៧៨._ បទស៊ីសំណូកនៃនិយោជិត

អំពើប្រព្រឹត្តដោយនិយោជិតដែលសុំ ឬ យល់ព្រមទទួលអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍ណាមួយ ដើម្បីបំពេញ ឬ មិនបំពេញកិច្ចណាមួយនៃមុខងាររបស់ខ្លួនដោយ និយោជកមិនបានដឹង និងគ្មានការព្រមព្រៀងពីនិយោជកទេនោះ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ទៅ ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ។

មាត្រា ២៧៩._ បទស្លកប៉ាន់ដល់និយោជិត

បុគ្គលដែលប្រគល់ឱ្យនិយោជិតនូវអំណោយ ឬ ជូនជំនួន ធ្វើការសន្យាជាមួយ ឬ យល់ ព្រមឱ្យអត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយដល់និយោជិត ដើម្បីឱ្យបំពេញ ឬ មិនបំពេញកិច្ចអ្វីមួយនៃ មុខងាររបស់ខ្លួនដោយនិយោជកមិនបានដឹង និងគ្មានការព្រមព្រៀងពីនិយោជកទេនោះ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ទៅ ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ។

មាត្រា ២៨០._ បទស៊ីសំណូករបស់អភិបាល ជាអាទិ៍

១-បើបុគ្គលដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និងទី ២ នៃមាត្រា ៣៩៣ (បទរំលោភ លើទំនុកចិត្តពិសេស ដោយអភិបាល ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀត) នៃក្រមនេះ ឬ អធិការបានទទួល ផលប្រយោជន៍ជាទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ បានទាមទារ ឬ បានសន្យាទទួលផលប្រយោជន៍នោះ ដោយបានទទួលការពឹងពាក់ខុសច្បាប់ បុគ្គលនោះត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។

២-បទប្បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះ បុគ្គលដែលបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដូចបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើ នោះ ឬបាន ស្នើសុំផ្តល់ ឬសន្យាផ្តល់ផលប្រយោជន៍នោះ ។

៣-ផលប្រយោជន៍ជាទ្រព្យសម្បត្តិដូចបានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវ ដកហូត ។ បើមិនអាចដកហូតទាំងមូល ឬ ផ្នែកខ្លះនៃផលប្រយោជន៍នោះ ភាគដែលមិន អាចដកហូតយកបានត្រូវទារយកជាប្រាក់។

មាត្រា ២៨៣.- ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលអាចត្រូវប្រកាសថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមលក្ខខណ្ឌដែលមាន ចែងក្នុងមាត្រា ៤២ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ចំពោះបទ ល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២៧៩ (បទស្លូតប៉ាន់ចំពោះនិយោជិត) នៃក្រមនេះ។

នីតិបុគ្គល ត្រូវផ្ដន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ៥.០០០.០០០ (ប្រាំលាន) រៀល ទៅ ២០.០០០.០០០ (ម្ភៃលាន) រៀល ព្រមទាំងទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើន ដូចតទៅនេះ ៖

១- ការរំលាយតាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧០ (ការរំលាយ និងការ ជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ។

២- ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ តាមបែបបទ កំណត់ដោយមាត្រា ១៧១ (ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលា- ការ) នៃក្រមនេះ ។

៣- ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពមួយ ឬ ច្រើន តាមបែបបទកំណត់ ដោយមាត្រា ១៧២ (ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព) នៃក្រមនេះ ។

៤- ការបណ្ដេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៣ (ការបណ្ដេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ) នៃក្រមនេះ ។

៥- ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈ ដល់ការសន្សំសំចៃ តាម បែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៤ (ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យ ធ្វើការសន្សំសំចៃ) នៃក្រមនេះ ។

៦- ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ ដោយមាត្រា ១៧៨ (ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩ (ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ។

៧- ការបិទផ្សាយសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨០ (ការបិទផ្សាយសេចក្ដីសម្រេច) នៃក្រមនេះ ។

៨- ការផ្សាយសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ឬ ការ ផ្សាយតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨១ (ការផ្សាយសេចក្ដីសម្រេចតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ជាអាទិ៍) នៃក្រម នេះ ។

មាត្រា ៣៨៧._ បទដេញថ្លៃមិនត្រឹមត្រូវ

អំពើប្រព្រឹត្ត នៅក្នុងការលក់ជាសាធារណៈ តាមការដេញថ្លៃ ដើម្បីកម្ចាត់អ្នកដេញថ្លៃ ឬ ធ្វើឱ្យខូចការដេញថ្លៃដោយអំណោយ ការសន្យា ការព្រមព្រៀង ឬ តាមគ្រប់មធ្យោបាយ ទុច្ចរិតដទៃទៀត ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦(ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និងពិន័យ ជាប្រាក់ពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ទៅ ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ។

មាត្រា ៤០៤._ និយមន័យនៃការសំអាតប្រាក់

ការសំអាតប្រាក់ ជាអំពើផ្តល់ឱ្យតាមគ្រប់មធ្យោបាយនូវយុត្តិកម្មកុហក ដើម្បីលាក់ បំបាំងអត្ថប្រយោជន៍ផ្ទាល់ ឬ ប្រយោលនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ។

ត្រូវចាត់ជាការសំអាតប្រាក់ផងដែរ អំពើជួយដល់ប្រតិបត្តិការនៃការបណ្តាក់ទុន ការ លាក់បំបាំង ឬ ការផ្លាស់ប្តូរផលផ្ទាល់ ឬ ប្រយោលនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ។

មាត្រា ៤០៥._ ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត

ការសំអាតប្រាក់ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល រហូតស្មើនឹងតម្លៃមូលនិធិ ឬ តម្លៃទ្រព្យ សម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការសំអាតប្រាក់ ។

ក្នុងករណីបទល្មើសដែលជាប្រភពនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការ សំអាតប្រាក់ ត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារធ្ងន់ជាងទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលមានចែង នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនោះ ការសំអាតប្រាក់ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារដូចបទ ល្មើសដែលចារីបានដឹង ហើយក្នុងករណីបទល្មើសមានភ្ជាប់មកជាមួយនូវស្ថានទម្ងន់ទោស ច្រើននោះ ចារីត្រូវទទួលទណ្ឌកម្ម ដោយយោងទៅតាមស្ថានទម្ងន់ទោសដែលខ្លួនបានដឹង ប៉ុណ្ណោះ។

មាត្រា ៤០៦._ ស្ថានទម្ងន់ទោស

ការសំអាតប្រាក់ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះ បានប្រព្រឹត្ត :

- ១-ជាទម្ងាប់ ។
- ២-ដោយប្រើភាពងាយស្រួល ដែលការប្រកបនូវសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈផ្តល់ឱ្យ ។

៣-ជាក្រុមមានការចាត់តាំង ។

មាត្រា ៤០៩.- ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលអាចត្រូវប្រកាសថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមលក្ខខណ្ឌដែលមាន ចែងក្នុងមាត្រា ៤២ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ចំពោះបទ ល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤០៤ (និយមន័យនៃការសំអាតប្រាក់) នៃក្រមនេះ ។

នីតិបុគ្គលត្រូវផ្ដន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០.០០០ (មួយរយលាន) រៀល ទៅ ៥០០.០០០.០០០ (ប្រាំរយលាន) រៀល ព្រមទាំងទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើនដូច តទៅនេះ ៖

- ១- ការរំលាយតាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧០ (ការរំលាយ និងការ ជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ។
- ២- ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ តាមបែបបទ កំណត់ដោយមាត្រា ១៧១ (ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ) នៃក្រមនេះ ។
- ៣- ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពមួយ ឬ ច្រើន តាមបែបបទកំណត់ ដោយមាត្រា ១៧២ (ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព) នៃក្រមនេះ ។
- ៤- ការបណ្ដេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៣ (ការបណ្ដេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ) នៃក្រមនេះ ។
- ៥- ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈ ដល់ការសន្សំសំចៃតាម បែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៤ (ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យ ធ្វើការសន្សំសំចៃ) នៃក្រមនេះ ។
- ៦- ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ ដោយមាត្រា ១៧៨ (ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩ (ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។
- ៧- ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស តាម បែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨ (ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹប អូស) និងមាត្រា ១៧៩ (ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។
- ៨- ការបិទផ្សាយសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា

១៨០ (ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច) នៃក្រមនេះ ។

៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ឬ ការផ្សាយតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨១ (ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ៥១៧.- បទស៊ីសំណូកប្រព្រឹត្តដោយចៅក្រម

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ (ប្រាំពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ អំពើរបស់ចៅក្រមដែលទទួលបានសុំ ឬ យល់ព្រមដោយគ្មានសិទ្ធិ ដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោល ទទួលអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយដើម្បី :

- ១-បំពេញកិច្ចនៅក្នុងមុខងាររបស់ខ្លួន ។
- ២-មិនបំពេញកិច្ចនៅក្នុងមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៥១៨.- បទស្តាប់ចាំចំពោះចៅក្រម

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ បុគ្គលណាដោយគ្មានសិទ្ធិ ដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោល ប្រគល់ជូនចៅក្រមនូវអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដើម្បីឱ្យចៅក្រមនេះ :

- ១-បំពេញកិច្ចនៅក្នុងមុខងាររបស់ខ្លួន ។
- ២-មិនបំពេញកិច្ចនៅក្នុងមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៥១៩.- ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលអាចត្រូវប្រកាសថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤២ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ចំពោះបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៥១៨ (បទស្តាប់ចាំចំពោះចៅក្រម) នៃក្រមនេះ ។

នីតិបុគ្គល ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ទៅ ៥០.០០០.០០០ (ហាសិបលាន) រៀល ព្រមទាំងទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើន ដូចតទៅនេះ :

- ១-ការរំលាយតាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧០ (ការរំលាយ និងការជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ។
- ២-ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ តាមបែបបទ

កំណត់ដោយមាត្រា ១៧១ (ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ) នៃក្រមនេះ ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពមួយ ឬ ច្រើន តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧២ (ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព) នៃក្រមនេះ ។

៤-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៣ (ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ) នៃក្រមនេះ ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈ ដល់ការសន្សំសំចៃ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៤ (ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យធ្វើការសន្សំសំចៃ) នៃក្រមនេះ ។

៦-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨ (ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩ (ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។

៧-ការរឹបអូសផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨ (ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩ (ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។

៨-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨០ (ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច) នៃក្រមនេះ ។

៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ឬ ការផ្សាយតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨១ (ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ៥៤៧.- បទស៊ីសំណុំរឿងរបស់សាក្សី ដើម្បីធ្វើសក្ខីកម្មក្នុងក្រុងក្រោយ

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អំពើរបស់សាក្សីណាដែលទទួលបាន ឬ យល់ព្រមទទួលយកដោយផ្ទាល់ ឬ ប្រយោលនូវអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដើម្បី :

- ១-មិនធ្វើជាសាក្សី ។

២-ផ្តល់សក្ខីកម្មភូតកុហក ។

មាត្រា ៥៤៨.- បទស្តីកប៉ាន់សាក្សី

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ រាល់បុគ្គលណាដែល ប្រគល់ឱ្យសាក្សីដោយផ្ទាល់ ឬ ប្រយោល នូវអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍ អ្វីមួយ ដើម្បី :

១-មិនធ្វើជាសាក្សី ។

២-ផ្តល់សក្ខីកម្មភូតកុហក ។

មាត្រា ៥៥៣.- បទស៊ីសំណួររបស់អ្នកបកប្រែ

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អំពើរបស់អ្នកបក ប្រែដែលទទួលសុំ ឬ យល់ព្រមទទួលដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលនូវអំណោយ ជំនួន ការ សន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដើម្បីក្លែងខ្លឹមសារនៃភាសា ឬ ឯកសារដែលបកប្រែ ។

មាត្រា ៥៥៤.- បទស្តីកប៉ាន់អ្នកបកប្រែ

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ រាល់បុគ្គលណាដែល ប្រគល់ឱ្យអ្នកបកប្រែដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលនូវអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដើម្បីក្លែងខ្លឹមសារនៃភាសា ឬ ឯកសារដែលបកប្រែ ។

មាត្រា ៥៥៥.- បទស៊ីសំណួររបស់អ្នកជំនាញ

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អំពើរបស់អ្នកជំនាញ ដែលទទួលសុំ ឬ យល់ព្រមទទួលដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលនូវអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដើម្បីក្លែងនៅក្នុងរបាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬ សេចក្តី ថ្លែងការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួននូវទិន្នន័យ ឬ លទ្ធផលនៃកោសលវិច័យ ។

មាត្រា ៥៥៦.- បទស្តីកប៉ាន់អ្នកជំនាញ

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ រាល់បុគ្គលណាដែល ប្រគល់ឱ្យអ្នកជំនាញដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលនូវអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដើម្បីក្លែងនៅក្នុងរបាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬ សេចក្តីថ្លែង

ការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួននូវទិន្នន័យ ឬ លទ្ធផលនៃកោសលវិច័យ ។

មាត្រា ៥៥៩.- ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលអាចត្រូវប្រកាសថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤២ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ចំពោះបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៥៤៨ (បទស្លកប៉ាន់សាក្សី) មាត្រា ៥៥៤ (បទស្លកប៉ាន់អ្នកបកប្រែ) និងមាត្រា ៥៥៦ (បទស្លកប៉ាន់អ្នកជំនាញ) នៃក្រមនេះ ។

នីតិបុគ្គលត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ២០.០០០.០០០ (ម្ភៃលាន) រៀល ទៅ ២០០.០០០.០០០ (ពីររយលាន) រៀល ព្រមទាំងទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើនដូចតទៅនេះ :

- ១- ការរំលាយតាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧០ (ការរំលាយ និងការជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ។
- ២- ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧១ (ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ) នៃក្រមនេះ ។
- ៣- ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពមួយ ឬ ច្រើន តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧២ (ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព) នៃក្រមនេះ ។
- ៤- ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៣ (ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ) នៃក្រមនេះ ។
- ៥- ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈ ដល់ការសន្សំសំចៃ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៤ (ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យធ្វើការសន្សំសំចៃ) នៃក្រមនេះ ។
- ៦- ការរឹបអូសវត្ថុ ឬមូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨ (ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩ (ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។
- ៧- ការរឹបអូសផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨ (ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹប

អូស) និងមាត្រា ១៧៩(ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។

៨-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨០(ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច) នៃក្រមនេះ ។

៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ឬ ការផ្សាយតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨១(ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ៥៩២.- និយមន័យនៃវិកិត្រម

វិកិត្រម គឺជាអំពើរបស់អ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈ ដោយការបោះឆ្នោត ដែល :

- ១-ទាមទារ ឬ ទទួល ជាសិទ្ធិ ជាពន្ធ ជាអាករ ទ្វារចំនួនប្រាក់ដែលខ្លួនបានដឹងថាមិនត្រូវបង់ ឬ ដែលលើសពីចំនួនដែលគេត្រូវបង់ ។
- ២-យល់ព្រមក្រោមរូបភាពណាមួយ និងដោយមូលហេតុណាមួយក៏ដោយ ធ្វើការលើកលែង ឬ ការលោះលាចំពោះការបង់ពន្ធ ឬ អាករដែលខ្លួនដឹងថាខុសច្បាប់។

មាត្រា ៥៩៣.- ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត

បទវិកិត្រម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ។

មាត្រា ៥៩៤.- បទស៊ីសំណូក

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ (ប្រាំពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ អំពើប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ដោយពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈ ដោយការបោះឆ្នោត ដែលទទួចសុំ ឬ យល់ព្រមទទួល ដោយគ្មានសិទ្ធិ ដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលទូរអំណោយ ជិន្នន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍ណាមួយ ដើម្បី :

- ១-បំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ឬ កិច្ចដែលសម្រួលដោយមុខងាររបស់ខ្លួន ។
- ២-មិនបំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ឬ កិច្ចដែលសម្រួលដោយមុខងាររបស់ខ្លួន ។

ខ្លួន ។

មាត្រា ៥៩៥.- និយមន័យនៃជំនួញឥទ្ធិពលអកម្ម

ជំនួញឥទ្ធិពលអកម្ម គឺជាអំពើប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ដោយពលរដ្ឋ ទទួលអាណត្តិសាធារណៈដោយការបោះឆ្នោត ដែលទទួលសុំ ឬ យល់ព្រមទទួលដោយគ្មាន សិទ្ធិដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលនូវអំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍ណាមួយ ដើម្បីទទួលបានពីស្ថាប័នរដ្ឋ ដោយសារឥទ្ធិពលពិតប្រាកដ ឬ ដោយសន្មតនូវការងារលទ្ធកម្មសាធារណៈ គ្រឿងសម្គាល់កិត្តិយស ឬ សេចក្តីសម្រេចអនុគ្រោះផ្សេងៗដទៃទៀត ។

មាត្រា ៥៩៦.- ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត

ជំនួញឥទ្ធិពលអកម្ម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ៥៩៧.- និយមន័យនៃការកេងយកផលប្រយោជន៍ដោយខុសច្បាប់

ការកេងយកផលប្រយោជន៍ដោយខុសច្បាប់ គឺជាអំពើប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការ សាធារណៈ ឬ ដោយពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈដោយការបោះឆ្នោត ដែលយកទទួល ឬ រក្សាទុកដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលនូវផលប្រយោជន៍អ្វីមួយ នៅក្នុង :

- ១-សហគ្រាសណាមួយ ដែលអ្នករាជការ ឬ ពលរដ្ឋនោះមានភារកិច្ចរ៉ាប់រង ទាំងស្រុង ឬ មួយផ្នែកនូវការឃ្លាំតាមដាន ការគ្រប់គ្រង ឬ ការជម្រះបណ្តឹង ។
- ២-ប្រតិបត្តិការណាមួយ ដែលអ្នករាជការ ឬ ពលរដ្ឋនោះមានភារកិច្ចរ៉ាប់រង ទាំងស្រុង ឬ មួយផ្នែកនូវការឃ្លាំតាមដាន ឬ ការទូទាត់ ។

មាត្រា ៥៩៨.- ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត

ការកេងយកផលប្រយោជន៍ដោយខុសច្បាប់ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ។

មាត្រា ៥៩៩.- និយមន័យនៃបញ្ជានុគ្រោះ

បញ្ជានុគ្រោះ គឺជាអំពើរបស់អ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈ ដោយការបោះឆ្នោត ដែលផ្តល់ឱ្យដោយខុសច្បាប់នូវអត្ថប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ នៅក្នុង ឱកាសនៃការធ្វើលទ្ធកម្មសាធារណៈ ។

មាត្រា ៦០០.- ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត

បញ្ជានុគ្រោះ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ទៅ ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ។

មាត្រា ៦០១.- បទបំផ្លាញដោយចេតនា និងគៃបំបាត់ដោយទុច្ចរិត

អ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈដោយការបោះឆ្នោតដែល គ្រប់គ្រងលិខិត បណ្ណ មូលនិធិសាធារណៈ មូលនិធិឯកជន ឬ វត្ថុអ្វីផ្សេងៗទៀត ដោយសារ មុខងាររបស់ខ្លួន ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ប្រសិន បើអ្នករាជការ ឬ ពលរដ្ឋនោះបំផ្លាញចោលដោយចេតនា ឬ គៃបំបាត់ដោយទុច្ចរិតនូវលិខិត បណ្ណ មូលនិធិសាធារណៈ មូលនិធិឯកជន ឬ វត្ថុអ្វីផ្សេងៗទៀតនោះ ។

មាត្រា ៦០៥.- បទស្លកបាំង

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ បុគ្គលណា ដោយ គ្មានសិទ្ធិដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោល ប្រគល់អំណោយ ឬ ជំនួន ធ្វើការសន្យាជាមួយ ឬ ផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយដល់អ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈ ដោយការបោះឆ្នោត ដើម្បីឱ្យអ្នករាជការ ឬ ពលរដ្ឋនោះ :

- ១-បំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ឬកិច្ចដែលសម្រួលដោយសារមុខងាររបស់ខ្លួន ។
- ២-មិនបំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ឬ កិច្ចដែលសម្រួលដោយសារមុខងារ របស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៦០៦.- បទជំនួញឥទ្ធិពលសកម្ម

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល បុគ្គលណាដោយ គ្មានសិទ្ធិ ដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល ប្រគល់អំណោយ ឬ ជំនួន ធ្វើការសន្យាជាមួយ ឬ ផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយដល់អ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈ ដោយការបោះឆ្នោត ដើម្បីទទួលបានពីស្ថាប័នរដ្ឋ ដោយសារឥទ្ធិពលពិតប្រាកដ ឬ ដោយ សន្តរបស់អ្នករាជការ ឬ ពលរដ្ឋនោះ នូវការងារលទ្ធកម្មសាធារណៈ គ្រឿងសម្គាល់កិត្តិយស ឬ សេចក្តីសម្រេចអនុគ្រោះផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៦០៧.- បទសម្បត្តិរាម

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី

៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល អំពើសម្មតតំរាម ដែលអនុវត្តទៅលើអ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈដោយការ បោះឆ្នោត ដើម្បី :

១-ឱ្យអ្នករាជការ ឬ ពលរដ្ឋនោះបំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ។

២-កុំឱ្យអ្នករាជការ ឬ ពលរដ្ឋនោះបំពេញកិច្ចនៃមុខងាររបស់ខ្លួន ។

៣-ឱ្យអ្នករាជការ ឬពលរដ្ឋនោះរំលោភឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួនដែលមានពិតប្រាកដ ឬ ដោយសន្មត ដើម្បីនឹងទទួលបានពីរាជការនូវការងារលទ្ធកម្មសាធារណៈ គ្រឿងសម្គាល់ កិត្តិយស ឬ សេចក្តីសម្រេចអនុគ្រោះផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៦០៨.- បទបំផ្លាញ និងតែបំបាត់

អំពើបំផ្លាញ តែបំបាត់ ឬ ដកយកលិខិត បណ្ណ មូលនិធិសាធារណៈ មូលនិធិឯកជន ឬ វត្ថុអ្វីផ្សេងៗទៀត ដែលរក្សាទុកដោយអ្នករាជការសាធារណៈ ឬ ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិ សាធារណៈដោយការបោះឆ្នោត ដោយសារមុខងាររបស់ខ្លួននោះ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២(ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ។

មាត្រា ៦២៥.- ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលអាចត្រូវប្រកាសថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមលក្ខខណ្ឌដែលមាន ចែងក្នុងមាត្រា ៤២(ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ចំពោះបទ ល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៦០៥(បទស្លកបាត់) មាត្រា ៦០៦(បទជំនួញឥទ្ធិពលសកម្ម) និងមាត្រា ៦០៧(បទសម្មតតំរាម) នៃក្រមនេះ។

នីតិបុគ្គលត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ទៅ ៥០.០០០.០០០ (ហាសិបលាន) រៀល ព្រមទាំងទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើន ដូចតទៅ នេះ :

១-ការរំលាយតាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧០(ការរំលាយ និងការ ជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ។

២-ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ តាមបែបបទ កំណត់ដោយមាត្រា ១៧១(ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ) នៃក្រមនេះ ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពមួយ ឬ ច្រើន តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧២(ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព) នៃក្រមនេះ ។

៤-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៣(ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ) នៃក្រមនេះ ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈ ដល់ការសន្សំសំចៃតាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៤(ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យធ្វើការសន្សំសំចៃ) នៃក្រមនេះ ។

៦-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬមូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨(ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩(ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។

៧-ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើសតាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨(ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩(ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។

៨-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨០(ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច) នៃក្រមនេះ ។

៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ឬ ការផ្សាយតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨១(ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ៦៣៧._ បទស៊ីសំណួរដោយអ្នកមាននីតិសម្បទាដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល អំពើរបស់បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងការប្រកបវិជ្ជាជីវៈរបស់ខ្លួនដោយទទួលបាន ឬ យល់ព្រមទទួលអំណោយជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់ ឬ វិញ្ញាបនបត្ររៀបរាប់ពីការណាភាព ដែលតាមជាក់ស្តែង មិនមែនជាការពិត ។

មាត្រា ៦៣៨._ បទស្លកប៉ាន់ចំពោះអ្នកមាននីតិសម្បទាដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល អំពើប្រគល់ អំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ឱ្យបុគ្គលណាម្នាក់ ដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់ ឬវិញ្ញាបនបត្ររៀបរាប់ពីការណាភាព ដែលតាមជាក់ស្ដែងមិនមែនជាការពិត ។

មាត្រា ៦៣៩.- បទស៊ីសំណូកដោយសមាជិកនៃគណៈវិជ្ជាជីវៈខាងវេជ្ជសាស្ត្រដើម្បីធ្វើ លិខិតបញ្ជាក់មិនពិត

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល អំពើរបស់ត្រូវពេទ្យ ឬ បុគ្គលដែលជាសមាជិកនៃគណៈវិជ្ជាជីវៈខាងវេជ្ជសាស្ត្រ ដែលទទួលសុំ ឬ យល់ព្រមទទួល អំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់ ឬវិញ្ញាបនបត្រ រៀបរាប់ពីការណាភាព ដែលតាមជាក់ស្ដែងមិនមែនជាការពិត ។

មាត្រា ៦៤០.- បទស្លក ប៉ាន់ចំពោះសមាជិកនៃគណៈវិជ្ជាជីវៈខាងវេជ្ជសាស្ត្រដើម្បីធ្វើលិខិត បញ្ជាក់មិនពិត

ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល អំពើប្រគល់ អំណោយ ជំនួន ការសន្យា ឬ អត្ថប្រយោជន៍អ្វីមួយ ដល់ត្រូវពេទ្យ ឬ បុគ្គល ដែលជាសមា- ជិកនៃគណៈវិជ្ជាជីវៈខាងវេជ្ជសាស្ត្រ ដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់ ឬវិញ្ញាបនបត្រ រៀបរាប់ពីការ- ណាភាព ដែលតាមជាក់ស្ដែងមិនមែនជាការពិត ។

មាត្រា ៦៤៤.- ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលអាចត្រូវប្រកាសថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមលក្ខខណ្ឌដែលមាន ចែងក្នុងមាត្រា ៤២ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ចំពោះបទ ល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៦៣៨ (បទស្លក ប៉ាន់ចំពោះអ្នកមាននីតិសម្បទាដើម្បីធ្វើលិខិត បញ្ជាក់មិនពិត) និងមាត្រា ៦៤០ (បទស្លក ប៉ាន់ចំពោះ សមាជិកនៃគណៈវិជ្ជាជីវៈខាងវេជ្ជ- សាស្ត្រដើម្បីធ្វើលិខិតបញ្ជាក់មិនពិត) នៃក្រមនេះ ។

នីតិបុគ្គលត្រូវផ្ដន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ទៅ ១០០.០០០.០០០ (មួយរយលាន) រៀល ព្រមទាំងទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើន ដូចតទៅ

នេះ :

១-ការវិលាយតាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧០(ការវិលាយ និងការជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ។

២-ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧១(ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ) នៃក្រមនេះ ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពមួយ ឬ ច្រើន តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧២(ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព) នៃក្រមនេះ ។

៤-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៣(ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ) នៃក្រមនេះ ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈ ដល់ការសន្សំសំចៃ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៤(ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យធ្វើការសន្សំសំចៃ) នៃក្រមនេះ ។

៦-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬមូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨(ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩(ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។

៧-ការរឹបអូសផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៧៨(ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស) និងមាត្រា ១៧៩(ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន) នៃក្រមនេះ ។

៨-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨០(ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច) នៃក្រមនេះ ។

៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ឬ ការផ្សាយតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ តាមបែបបទកំណត់ដោយមាត្រា ១៨១(ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ។

នេះ ។

ឯកឧត្តម គុយ សំ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អញ្ជើញជាអធិបតី ក្នុងពិធីបិទវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី «ការរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ» ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១០

គ្រូឧទ្ទេស និងមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចក្ខុបជាអនុស្សាវរីយ៍ នាពេលបញ្ចប់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី «ការរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ» ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១០

បទល្មើសពុករលួយដែលមាន

បញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ

ឆន្ទកាល ១៩៩២

មាត្រា ៣៧ : ការគែបំបាត់ធ្វើឡើងដោយអ្នករដ្ឋការ

១ : ជនជាតំណាងជាប់ឆ្នោត អ្នករដ្ឋការស៊ីវិល និង យោធាទាំងអស់ គ្រប់ភ្នាក់ងារផ្លូវការរបស់ភាគីណាមួយ នៃកម្ពុជាទាំងបួន នៃកិច្ចព្រមព្រៀងប៉ារីស គ្រប់អ្នកទទួលខុសត្រូវខាងនយោបាយដែលក្នុងក្របខ័ណ្ឌមុខងារខ្លួន ឬ ក្នុងឱកាសបំពេញមុខងារនេះ បានយកធ្វើជាទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួន, លក់, ជួល, គែបំបាត់ជាប្រយោជន៍ខ្លួន ឬ ជាប្រយោជន៍តិចជាងជនណាមួយ នូវសម្បត្តិទ្រព្យ សេវាកម្ម ប្រាក់កាស បុគ្គលិក ផលប្រយោជន៍ ឯកសារ សេចក្តីអនុញ្ញាតិ ឬ មុខងារដែលជារបស់សមូហភាពណាមួយធ្វើជាកម្មសិទ្ធិ ឬជាសិទ្ធិអាស្រ័យផល ត្រូវមានទោសពីបទឧក្រិដ្ឋគែបំបាត់សម្បត្តិសាធារណៈ ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់គុកពីបទឧក្រិដ្ឋពី ៣ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ ។

២ : ជនណាដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសខាងលើនោះ នឹងអាចត្រូវតុលាការដកហូតមុខងារចេញពីអាណត្តិនៃការជ្រើសតាំងរបស់ខ្លួន ហើយម្យ៉ាងទៀតនឹងអាចត្រូវហាមឃាត់មិនឲ្យឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត ឬមិនឲ្យកាន់មុខតំណែងដែលមានការទទួលខុសត្រូវណាមួយក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈក្នុងរយៈពេលពីរឆ្នាំ ក្រោយពីបានរងទោសរបស់ខ្លួនរួចហើយ ។

៣ : ម្យ៉ាងទៀត ជនប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋនោះ នឹងត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ ស្មើនឹងពីរដងនៃតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិ ឬទឹកប្រាក់ដែលបានគែបំបាត់ដោយបន្តិចនោះ ។

មាត្រា ៣៨ : ការស៊ីសំណូក

១ : ដោយមិនគិតដល់ទណ្ឌកម្មខាងវិស័យជាយថាហេតុ គ្រប់អ្នករដ្ឋបាលស៊ីវិល ឬយោធា គ្រប់ភ្នាក់ងារផ្លូវការរបស់ភាគីណាមួយ ក្នុងចំណោមភាគីទាំងបួននៃកិច្ចព្រមព្រៀងប៉ារីស គ្រប់អ្នកទទួលខុសត្រូវនយោបាយដែលស្នើសុំ ឬប៉ុនប៉ងនឹងស្នើសុំ ឬទទួល ឬប៉ុនប៉ងនឹងទទួល ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារខ្លួន ឬ ក្នុងឱកាសបំពេញការងារ នូវទ្រព្យសម្បត្តិ សេវាកម្ម ប្រាក់កាស បុគ្គល មុខងារ ឯកសារ សេចក្តីអនុញ្ញាតិ ឬ ផលប្រយោជន៍អ្វីមួយ ជាម្ចាស់របស់ណាមួយក្នុងចំណោមរបស់ទាំងនេះ គឺបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋស៊ីសំណូកអកម្ម ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់គុកពីបទឧក្រិដ្ឋពី ៣ឆ្នាំ ទៅ ៧ឆ្នាំ ។

២ : ជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសខាងលើនោះ នឹងអាចត្រូវតុលាការដកហូតមុខងារចេញពីអាណត្តិនៃការជ្រើសតាំងរបស់ខ្លួន ហើយម្យ៉ាងទៀតនឹងអាចហាមឃាត់មិនឲ្យឈរឈ្មោះក្នុងអាណត្តិនៃការបោះឆ្នោត ឬមិនឲ្យកាន់មុខតំណែងដែលមានការទទួលខុសត្រូវណាមួយក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ ក្នុងរយៈពេលពីរឆ្នាំ ក្រោយពីបានរងទោសរបស់ខ្លួនរួចហើយ ។

៣ : ម្យ៉ាងទៀត ជនប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋនោះ នឹងត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ស្មើនឹងពីរដងនៃតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ទឹកប្រាក់ដែលបានគែបំបាត់ដោយបន្តិចនោះ ។

បទល្មើសពុករលួយនៃច្បាប់ ប្រញូទណ្ឌអន្តរកាល ១៩៩២
៦៧

មាត្រា ៥៤ : អំពើស្លូតប៉ាន់

ជនណាដែលស្លូត ឬប៉ាន់បង្កស្លូត គ្រប់អ្នកតំណាងជាប់ឆ្នោត គ្រប់អ្នករដ្ឋការស៊ីវិល និង យោធា គ្រប់ភ្នាក់ងាររដ្ឋការរបស់ភាគីណាមួយ ក្នុងចំណោមភាគីខ្មែរទាំងបួន ណែកចូលរួមព្រមព្រៀង ប៉ារីស ឬគ្រប់គណៈបក្សនយោបាយដែលបានចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជី ក្នុងក្របខ័ណ្ឌមុខងាររបស់ខ្លួន ឬក្នុងឱកាសបំពេញមុខងារអស់ទាំងនេះ ដោយសន្យាប្រគល់ដល់អ្នកទាំងនោះ នូវទ្រព្យសម្បត្តិ សេវាកម្ម ប្រាក់, បុគ្គលិក, មុខងារ, ឯកសារ, សេចក្តីអនុញ្ញាត ឬកំរៃអ្វីមួយជាថ្លៃ ដើម្បីអោយ បានរបស់ណាមួយក្នុងចំណោមរបស់ទាំងនោះ គឺជាការប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមស្លូតប៉ាន់សកម្ម ហើយ ត្រូវមានទោសជាប់គុកពី ១ឆ្នាំ ទៅ ៣ឆ្នាំ ។

ថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គ្រូខ្មែរ និងមន្ត្រីអង្គការលើក ចតុប្បជានុស្សារីយ៍ នាពេលបញ្ចប់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី វិធីសាស្ត្រនៃការរៀបចំធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ
 ថ្ងៃទី ១៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០
 ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភដោយទីភ្នាក់ងារសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍
 អន្តរជាតិ (USAID) តាមរយៈអង្គការលើកកម្ពុជា

ឆន្ទ្រក្រឹត្យស្តីពី

ទិវាជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំង

អំពើពុករលួយ ០៩ ធ្នូ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

លេខ : ១៥០.៧៧(គ.បក)

អនុក្រឹត្យ

ស្តីពី

ទិវាជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ០៩ ធ្នូ

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៤១០/០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- យោងតាមតម្រូវការចាំបាច់

សម្រេច

មាត្រា ១.-

ត្រូវបានកំណត់យកថ្ងៃទី០៩ ធ្នូ រៀងរាល់ឆ្នាំ ជាទិវាជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ស្របតាមសេចក្តីសម្រេចលេខ ៥៨/៤ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៣ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ។

មាត្រា ២.-

- ទិវាជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណង៖
  - ចូលរួមក្នុងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - លើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពសេវាគ្រប់បែបយ៉ាង ពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និងនីតិវដ្តនៅក្នុងការដឹកនាំ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋ ព្រមទាំងរក្សាភាពស្អាតស្អំ និងយុត្តិធម៌ ដែលជាមូលដ្ឋានចាំបាច់ក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គមជាតិ និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ
  - បង្កើនការគាំទ្រពីមហាជន និងលើកកម្ពស់ស្មារតីចូលរួមប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - កសាងជំនឿទុកចិត្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ លើការដឹកនាំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល
  - អប់រំ ផ្សព្វផ្សាយពីផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយ។

អនុក្រឹត្យស្តីពី ទិវាជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ០៩ ធ្នូ

មាត្រា ៣.-

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយទទួលបន្ទុករៀបចំចាត់ចែងកិច្ចការនៃទិវានេះ ដោយរួមសហការជាមួយនឹងក្រសួង ស្ថាប័ន អង្គការសាធារណៈ និងឯកជនគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ដើម្បីរួមគ្នាបំផុសចលនាមហាជនគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានឲ្យចូលរួមប្រារព្ធទិវាជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយឲ្យមានលក្ខណៈឧឡារិក។

មាត្រា ៤.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណា ដែលផ្ទុយនឹងអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

មាត្រា ៥.-

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការនៃក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ អភិបាលរាជធានី-ខេត្ត និងអាជ្ញាធរគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ត្រូវអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៦ ខែ ត្រូវ ឆ្នាំ ២០១០

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

- កន្លែងទទួល៖**
- ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង
  - អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រឹត្យសភា
  - អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
  - ទទួកាល័យសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
  - ទទួកាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី
  - រដ្ឋមន្ត្រី
  - រាជកិច្ច
  - ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ឱម ស៊ីនឆៀង** ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងកិច្ចប្រជុំផ្សព្វផ្សាយ
លទ្ធផលនៃការកសាងផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍
ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១០

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ឱម ស៊ីនឆៀង** ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
ផ្តល់កិច្ចសម្ភាសន៍ដល់អ្នកសារព័ត៌មានក្រោយពីសម្បថទទួលនីតិសម្បទាជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌
សាលាឧទ្ធរ
ថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ឌឹម ឃីនឡៀង** ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអញ្ជើញជំរុញគំនិតគ្រិយស
ក្នុងពិធីផ្សព្វផ្សាយស្តីពីទម្រង់បែបបទ និងនីតិវិធីនៃការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
ក្រសួងមហាផ្ទៃ
ថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១១

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ឌឹម ឃីនឡៀង** ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អញ្ជើញជំរុញគំនិតគ្រិយស
ក្នុងពិធីផ្សព្វផ្សាយស្តីពីទម្រង់បែបបទ និងនីតិវិធីនៃការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
ថ្ងៃទី ០៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១១

ឆន្ទ្រក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និង
ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គភាព
ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

លេខ: ០៥ រកត/០៩ ២៧

អនុក្រឹត្យ
ស្តីពី

ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៥ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៥ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខនស/រកម/០១៩៦/០៩ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៤១០/០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ២០ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៦ ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ក្រសួង និងរដ្ឋលេខាធិការដ្ឋាន
- បានទទួលការឯកភាពពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គនាថ្ងៃទី២៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

ស ម្រេ ច
ជំពូកទី១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.-

អនុក្រឹត្យនេះកំណត់អំពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គការ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ជំពូកទី២
បេសកកម្ម ការកិច្ច និងបេសាសម្ព័ន្ធ

មាត្រា ២.-

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានបេសកកម្មដឹកនាំការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយគ្រប់រូបភាព គ្រប់វិស័យ និងគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ តាមរយៈវិធានការអប់រំ បង្ការ ទប់ស្កាត់ និងអនុវត្តច្បាប់បង្ក្រាបបទល្មើសពុករលួយ ដោយមានការចូលរួមគាំទ្រពីមហាជន និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ។

មាត្រា ៣.-

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានភារកិច្ចដូចតទៅ៖

- អនុវត្តច្បាប់ បទបញ្ជា និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមានពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសពុករលួយ
- រៀបចំកសាងផែនការសកម្មភាពប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រ និងនយោបាយរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ដឹកនាំការងារទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាបអំពើពុករលួយ
- តាមដាន ស៊ើបអង្កេត ត្រួតពិនិត្យ និងធ្វើការស្រាវជ្រាវ ព្រមទាំងលើកវិធានការនានាពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសពុករលួយនៅតាមក្រសួង ស្ថាប័ន អង្គភាពសាធារណៈ និងឯកជនទាំងអស់ស្របតាមនីតិវិធីជាធរមាន
- ទទួល និងពិនិត្យរាល់ពាក្យប្តឹងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងចាត់ការទៅតាមនីតិវិធីជាធរមាន
- ទទួល និងពិនិត្យពាក្យប្តឹងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការមិនអនុវត្តកម្រងព័ត៌មាន សេវាសាធារណៈ
- ស្វែងរក ពិនិត្យ និងរៀបចំឯកសារ និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ
- រក្សាការសម្ងាត់ជាដាច់ខាតចំពោះប្រភពព័ត៌មានទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ
- ចាត់វិធានការចាំបាច់ដើម្បីរក្សាសន្តិសុខដល់បុគ្គលដែលផ្តល់ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ
- ធ្វើការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធនៃការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុលដូចមានបញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ដឹកនាំការងារឃោសនាអប់រំមហាជនអំពីផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយ និងលើកទឹកចិត្តឲ្យមហាជនចូលរួមក្នុងការបង្ការ ទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់អំពើពុករលួយ
- ពិនិត្យ និងលើកគម្រោងថវិកាប្រចាំឆ្នាំ របស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ទទួលឆ្លើយបំភ្លឺដោយផ្ទាល់មាត់ ឬជាលាយលក្ខណ៍អក្សរចំពោះរាល់សំណួរដែលលើកឡើង ដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬសមាជិករដ្ឋសភា
- បម្រើសេវាការងារជូនក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- តែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ និងគ្រប់គ្រង ឬលើកសំណើតែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ មន្ត្រីរាជការក្រោមឱវាទក្នុងអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយនិងអង្គការជាតិ អង្គការតំបន់ អង្គការអន្តរជាតិនានាដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយឆ្លងដែន

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គការ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១៤

- ធ្វើរបាយការណ៍អំពីសកម្មភាពទាំងឡាយរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ជូនក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- មានសិទ្ធិធ្វើការប្រមាទចំពោះមុខសញ្ញាដែលក្នុងដំណាក់កាលដំបូងមានការខកខានមិនបានអនុវត្តច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមានក្នុងគោលដៅបង្ការ និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ
- បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការបញ្ជូនរបស់ច្បាប់ជាធរមាន និងតាមការប្រគល់ជូនរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។

មាត្រា ៤.-

អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានរចនាសម្ព័ន្ធដូចតទៅ៖

- អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងសន្តិសុខ
- អគ្គនាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ
- ផ្នែកស៊ើបអង្កេតផ្ទៃក្នុង
- ការិយាល័យប្រឆាំងអំពើពុករលួយរាជធានី ខេត្ត
- ក្រុមជនបង្គោលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

រចនាសម្ព័ន្ធរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យនេះ។

មាត្រា ៥.-

ប្រធាន និងអនុប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានជំនួយការមិនឲ្យលើសពី ៤ (បួន) រូប ដែលមានឋានៈស្មើអគ្គនាយក ឬអគ្គនាយករង ដើម្បីជួយការងាររបស់ខ្លួន។

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងអនុប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានជំនួយការពី ១ (មួយ) ទៅ ២ (ពីរ) រូប ដែលមានឋានៈស្មើអគ្គនាយករង ឬប្រធាននាយកដ្ឋាន ដើម្បីជួយការងាររបស់ខ្លួន។

មាត្រា ៦.-

ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយចាប់ពីថ្នាក់ក្រោមនាយកដ្ឋាននិងការតែងតាំងមន្ត្រីរាជការនៅក្នុងស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចាប់ពីថ្នាក់ក្រោមប្រធាននាយកដ្ឋាន ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ តាមសំណើរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ លើកសំណើតែងតាំងជំនួយការរបស់ប្រធាន អនុប្រធាន និងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងប្រធាន ព្រមទាំងអនុប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដោយផ្អែកតាមសំណើរបស់ម្ចាស់សាមីសំណើ។

មាត្រា ៧.-

ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្ស សម្ភារៈ ឧបករណ៍ បច្ចេកទេសនៃនាយកដ្ឋានចារកម្ម ស៊ើបអង្កេត និងកម្លាំងពិសេសវាយលុកកេរកម្មនៃនាយកដ្ឋានពិសេសនៃលេខាធិការដ្ឋានជាតិប្រឆាំងកេរកម្ម។

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គការ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៧៩

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានសិទ្ធិស្នើសុំកិច្ចសហការប្រមូលព័ត៌មាន និងតាមដាន ពីផ្នែកចារកម្មពីស្ថាប័ននានា និងសុំកម្លាំងប្រតិបត្តិការពិនគរចាលជាតិ កងរាជអាវុធហត្ថ និងកម្លាំង ប្រដាប់អាវុធផ្សេងទៀតនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ។

ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អាចចុះអនុស្សរណៈយោគយល់គ្នាជាមួយនឹងស្ថាប័នជាតិ ពាក់ព័ន្ធដើម្បីឲ្យដំណើរការការងារបានល្អន។

មាត្រា ៨._

តំណាងអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានអញ្ជើញឲ្យចូលរួមប្រជុំឆ្លងលិខិតបទដ្ឋាននានា របស់រាជរដ្ឋាភិបាល។

មាត្រា ៩._

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានឧបការីមួយចំនួនដែលបំពេញតួនាទី និងភារកិច្ចតាមការ ប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គភាព។

ឧបការី ត្រូវតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ និងអនុក្រឹត្យ។

**ជំពូកទី៣
អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងសន្តិសុខ**

មាត្រា ១០._

អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងសន្តិសុខ មានតួនាទីជាសេនាធិការឲ្យអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ លើការងារសម្របសម្រួល និងគ្រប់គ្រងកិច្ចការរដ្ឋបាល ហិរញ្ញវត្ថុ បុគ្គលិក បណ្តុះបណ្តាល សន្តិសុខ ប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល។

អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងសន្តិសុខ មាននាយកដ្ឋានក្រោមឱវាទចំនួន៤៖

- នាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ
- នាយកដ្ឋានបុគ្គលិក និងបណ្តុះបណ្តាល
- នាយកដ្ឋានសន្តិសុខ
- នាយកដ្ឋានប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល។

អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងសន្តិសុខ ដឹកនាំដោយអគ្គនាយកមួយរូប និងមានអគ្គនាយករង មួយចំនួនជានិរន្តរ៍តាមការចាំបាច់។

មាត្រា ១១._

នាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ ទទួលបន្ទុក៖

- រៀបចំឲ្យមានទឹកនៃធនធានពាក្យរដ្ឋ និងប្រអប់សំបុត្ររបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- គ្រប់គ្រងឯកសារ និងលិខិតរដ្ឋបាលចេញ ចូល ដែលមិនមែនពាក្យរដ្ឋ
- សម្របសម្រួលសកម្មភាពគ្រប់គ្រងផ្នែករដ្ឋបាលរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- គ្រប់គ្រង និងធ្វើចរាចរណ៍ឯកសាររដ្ឋបាលរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- គ្រប់គ្រងថវិកា និងហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ដំណើរការការងាររបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- គ្រប់គ្រង និងធ្វើបញ្ជីសារពើភណ្ឌលើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- រៀបចំគម្រោងថវិការបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គការ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៥០

- ប្រតិបត្តិកិច្ចការលទ្ធកម្មសាធារណៈរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ទទួល និងបែងចែកសម្ភារៈបរិក្ខារជូនស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- រៀបចំការប្រជុំ សន្និបាត សន្និសីទ សិក្ខាសាលា កិច្ចការពិធីការ និងពិធីបុណ្យផ្សេងៗរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ធ្វើរបាយការណ៍ជាប្រចាំអំពីសកម្មភាពការងាររបស់នាយកដ្ឋានជូនប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ធ្វើរបាយការណ៍បូកសរុបសកម្មភាពការងារ និងទិសដៅរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយប្រចាំខែ ប្រចាំត្រីមាស ប្រចាំឆមាស និងប្រចាំឆ្នាំ
- ផ្តល់សេវារដ្ឋបាលជូនក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

នាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុប្រធានមួយចំនួន ជាជំនួយការតាមការចាំបាច់។

មាត្រា ១២._

នាយកដ្ឋានបុគ្គលិក និងបណ្តុះបណ្តាល ទទួលបន្ទុក៖

- គ្រប់គ្រងបុគ្គលិកទាំងអស់របស់ អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- រៀបចំបែបបទជ្រើសរើស តែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ ដំឡើងឋានៈ ដាក់វិន័យ និងដាក់ឱ្យចូលនិរត្តន៍តាមច្បាប់កំណត់
- រៀបចំបែបបទ និងលើកសំណើដើម្បីផ្តល់មេដាយការងារ និងគ្រឿងឥស្សរិយយសផ្សេងៗជូនដល់ថ្នាក់ដឹកនាំ មន្ត្រីរាជការរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងអ្នកដែលមានស្នាដៃការងារល្អជូនអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- កំណត់ក្របខណ្ឌ និងចំនួនបុគ្គលិករបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ទាំងថ្នាក់កណ្តាល និងថ្នាក់រាជធានី ខេត្ត
- រៀបចំកល់សំណុំលិខិតរដ្ឋបាលសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងអាជីព
- បណ្តុះបណ្តាល ហ្វឹកហាត់ធនធានមនុស្ស និងពង្រឹងសមត្ថភាពវិជ្ជាជីវៈប្រឆាំងអំពើពុករលួយទាំងក្នុង ទាំងក្រៅប្រទេស
- រៀបចំកម្មវិធី និងឯកសារសម្រាប់បង្រៀន និងហ្វឹកហាត់មន្ត្រីរបស់អង្គភាព និងត្រួតពិនិត្យការហ្វឹកហាត់
- ធ្វើរបាយការណ៍ជាប្រចាំអំពីសកម្មភាពការងាររបស់នាយកដ្ឋានជូនប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គភាព ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

នាយកដ្ឋានបុគ្គលិក និងបណ្តុះបណ្តាល ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុប្រធានមួយចំនួនជាជំនួយការ តាមការចាំបាច់។

មាត្រា ១៣._

នាយកដ្ឋានសន្តិសុខ ទទួលបន្ទុក៖

- គ្រប់គ្រងកម្លាំងសន្តិសុខរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

អនុប្រឹក្សាព្រឹត្តិការណ៍ និងការប្រឹក្សាទៅរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

- ចូលរួមក្នុងប្រតិបត្តិការបង្ក្រាបបទល្មើសពុករលួយ
- ការពារ ថែរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់របស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងបណ្តាញតាម រាជធានី ខេត្ត
- អនុវត្តទឹកនៃឯយោគខ្លួន និងទឹកនៃឯយ័ន្តរបណ្តោះអាសន្នរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ការពារសុវត្ថិភាពដល់សាក្សី ម្ចាស់បណ្តឹង និងបុគ្គលដែលផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធអំពើពុករលួយ
- ស្នើសុំអន្តរាគមន៍ និងសហការពីសមត្ថកិច្ចកម្លាំងប្រដាប់អាវុធតាមការចាំបាច់ ក្នុងការបំពេញរបស់កម្មរបស់ខ្លួន ជាពិសេសក្នុងការកិច្ចការសាក្សី និងម្ចាស់បណ្តឹង
- គ្រប់គ្រង និងថែទាំសម្ភារៈអាវុធរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ធ្វើរបាយការណ៍ជាប្រចាំ ស្តីពីសកម្មភាពការងាររបស់នាយកដ្ឋានជូនប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

នាយកដ្ឋានសន្តិសុខ ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុប្រធានមួយចំនួនជាជំនួយការតាមការចាំបាច់។

មាត្រា ១៤._

នាយកដ្ឋានប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល ទទួលបន្ទុក៖

- គ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
- ការពារ និងថែរក្សាឯកសារប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុលឲ្យបានត្រឹមត្រូវ
- រក្សាការសម្ងាត់ចំពោះឯកសារប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
- រៀបចំ និងគ្រប់គ្រងលិខិតឯកសារគំរូពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
- កសាងផែនការសកម្មភាពស្តីពីការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
- ធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយបុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
- ទទួល និងចុះបញ្ជីការលើឯកសារប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
- រៀបចំឲ្យមានប្រព័ន្ធទិន្នន័យ និងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានតាមឆ្នាំនីមួយៗ
- ចូលរួមការបើកស្រាវជ្រាវសំបុត្រ និងឯកសារប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុលតាមការកំណត់របស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ធ្វើរបាយការណ៍ជាប្រចាំស្តីពីសកម្មភាពការងាររបស់នាយកដ្ឋានជូនប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

នាយកដ្ឋានប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុប្រធានមួយចំនួនជាជំនួយការ តាមការចាំបាច់។

ជំពូកទី៤

អគ្គនាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ

មាត្រា ១៥._

អគ្គនាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ មានតួនាទីជាសេនាធិការឲ្យអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ លើកលែងតែ

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រតិបត្តិទាំងស្រុងអង្គការ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៤

ងារសម្របសម្រួល និងគ្រប់គ្រងកិច្ចការគតិយុត្ត ទទួលពាក្យប្តឹង ស៊ើបអង្កេត និងចារកម្ម បច្ចេកទេស និងកោសលវិថីយ អប់រំ ផ្សព្វផ្សាយ បង្ការ ទប់ស្កាត់ បង្ក្រាប និងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ ។

អគ្គនាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ មាននាយកដ្ឋានក្រោមឱវាទចំនួន៨ ៖

- នាយកដ្ឋានកិច្ចការគតិយុត្ត ពាក្យប្តឹង និងអន្តរជាតិ
- នាយកដ្ឋានអប់រំ បង្ការ និងទប់ស្កាត់
- នាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស និងកោសលវិថីយ
- នាយកដ្ឋានស៊ើបអង្កេត និងចារកម្ម។

អគ្គនាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ ដឹកនាំដោយអគ្គនាយកមួយរូប និងមានអគ្គនាយករងមួយចំនួនជាជំនួយការតាមការចាំបាច់។

មាត្រា ១៦._

នាយកដ្ឋានកិច្ចការគតិយុត្ត ពាក្យប្តឹង និងអន្តរជាតិ ទទួលបន្ទុក៖

- អនុវត្តច្បាប់ បទបញ្ជា និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ
- រៀបចំកសាងផែនការតាក់តែងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋាននានារបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- សម្របសម្រួលលើការងារកសាង និងតាក់តែងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ បទបញ្ជា និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលទាក់ទងនឹងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ
- ស្វែងរក ពិនិត្យ និងរៀបចំឯកសារព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ
- ចុះបញ្ជីពាក្យប្តឹងតាមគ្រប់រូបភាពជាអាទិ៍ ទូរស័ព្ទ ទូរសារ អ៊ីម៉ែល ការិយាល័យទទួលពាក្យប្តឹង និងប្រអប់សំបុត្ររបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ពិនិត្យ វិភាគពាក្យប្តឹង និងលើកយោបល់លើទិដ្ឋភាពច្បាប់ជូនអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- គ្រប់គ្រងពាក្យប្តឹងពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយគ្រប់ប្រភេទ
- រៀបចំ និងចងក្រងទិន្នន័យនៃពាក្យប្តឹងរបស់អង្គភាពតាមប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យា
- រក្សាព័ត៌មានសម្ងាត់ចំពោះអ្នកប្តឹង និងសាក្សី
- ធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកប្តឹង ឬសាក្សីក្នុងការប្រមូលព័ត៌មានបន្ថែម
- សហការជាមួយនឹងនាយកដ្ឋានផ្សេងៗ ស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចនានា និងស្ថាប័នតុលាការគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង និងជនល្មើសទៅតុលាការ
- ធ្វើជាតំណាងអង្គភាពនៅក្នុងនីតិវិធីតុលាការ
- រៀបចំចម្លើយឆ្លើយចំភ្លឺដោយផ្ទាល់មាត់ ឬលាយលក្ខណ៍អក្សរ ចំពោះរាល់សំណួរដែលលើកឡើងដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬសមាជិករដ្ឋសភា
- ទទួលជួយអង្គភាពអំពីការងារជួយគ្នាទៅវិញទៅមកផ្នែកច្បាប់សម្រាប់ការងារអាស៊ាន
- សម្របសម្រួល និងចាត់ចែងកិច្ចការគតិយុត្តជាមួយមេធាវីរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- រៀបចំចងក្រងឯកសារច្បាប់ បទបញ្ជា និងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ
- សម្របសម្រួលកិច្ចការបរទេសពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- សម្របសម្រួលជំនួយអន្តរជាតិដើម្បីពង្រឹងស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាអាទិ៍ការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្ស និងសម្ភារៈបច្ចេកទេសផ្សេងៗ

អនុប្រឹក្សាដ្ឋបាល និងការប្រើប្រាស់របស់អង្គភាព ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៨៣

- ធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយអង្គការជាតិ អន្តរជាតិ និងទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយនានា របស់រដ្ឋបរទេស
  - សហការជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍនានា ដើម្បីបង្កើតយន្តការសម្រាប់គ្រប់គ្រងជំនួយតាមការ ចាំបាច់
  - សម្របសម្រួល និងរៀបចំបេសកកម្មក្រៅប្រទេសរបស់ថ្នាក់ដឹកនាំ និងប្រតិភូរបស់ស្ថាប័ន ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - សហការជាមួយនឹងនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងនាយកដ្ឋានផ្សេងៗ ក្នុងការរៀបចំប្រជុំ និង ពិធីផ្សេងទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចការអន្តរជាតិ
  - ធ្វើរបាយការណ៍ជាប្រចាំសកម្មភាពការងាររបស់នាយកដ្ឋានជូនប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ
  - បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។
- នាយកដ្ឋានកិច្ចការគតិយុត្ត ពាក្យប្តឹង និងអន្តរជាតិ ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុ ប្រធាន មួយចំនួនជាជំនួយការ តាមការចាំបាច់។

មាត្រា ១៧._

នាយកដ្ឋានអប់រំ បង្ហាញ និងទប់ស្កាត់ ទទួលបន្ទុក៖

- រៀបចំកសាងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ និងនយោបាយប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយជូនប្រធាន អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយពិនិត្យនិងដាក់ជូនក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- រៀបចំកសាងផែនការសកម្មភាពប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ របស់អង្គការប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ ដោយសហការជាមួយនឹងនាយកដ្ឋានផ្សេងៗ
- ដឹកនាំ និងសហការកសាងផែនការសកម្មភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅតាមក្រសួង ស្ថាប័ន អង្គការនានា និងរាជធានី ខេត្ត
- ដឹកនាំការអនុវត្តកម្រងព័ត៌មានសេវាសាធារណៈដែលចងក្រងដោយក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ រដ្ឋបាល និងក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ឲ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព នៅក្នុងក្រសួង ស្ថាប័ន អង្គការនានា និងរាជធានី ខេត្ត
- អប់រំ ផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ បទបញ្ជា និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំង អំពើពុករលួយ
- ដឹកនាំការងារយោសនាអប់រំមហាជនអំពីផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយ
- ចងក្រង និងរៀបចំចំរោះពុម្ពកាល់លិខិតបទដ្ឋានជាធរមានដែលទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ
- រៀបចំបង្កើត និងគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យា និងគេហទំព័ររបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុក រលួយ
- ដឹកនាំ សហការកែលម្អ និងផ្សព្វផ្សាយក្រមសីលធម៌របស់ស្ថាប័ន និងមូលដ្ឋាននីមួយៗ និងត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តក្រមសីលធម៌ទាំងនេះឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព
- ដំឡើង និងលើកទឹកចិត្តដល់គ្រប់មជ្ឈដ្ឋានសាធារណៈទាំងអស់ ឲ្យចូលរួមផ្តល់ព័ត៌មាន ពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ
- រៀបចំចាត់ចែងសកម្មភាព ថតស្ស្រុត និងផ្ទាំងទស្សនីយភាពផ្សេងទៀត ប្រកាសព័ត៌មាន ដែលទាក់ទងនឹងជោគជ័យនៃប្រតិបត្តិការ

- សហការជាមួយនិងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡាក្នុងការបញ្ជូលកម្មវិធីអប់រំ ដើម្បីឲ្យយល់ដឹងពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ពិនិត្យវាយតម្លៃ និងធ្វើចំណាត់ថ្នាក់លើកទឹកចិត្ត និងផ្តល់រង្វាន់ការងារទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយដល់ក្រសួង ស្ថាប័ន និងរដ្ឋបាលដែនដីគ្រប់កម្រិត និងសាធារណជន
- រៀបចំ និងគ្រប់គ្រងកិច្ចការបណ្តាលវ័យ ឯកសារបណ្តុះស្រាវជ្រាវសម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ
- រៀបចំតាំងពិព័រណ៍រូបភាព ឯកសារ និងឧបករណ៍សម្ភារៈ ដែលអង្គការប្រើប្រាស់ក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ជូនសាធារណជន
- រៀបចំ និងគ្រប់គ្រងសារមន្ទីររបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដើម្បីបង្ហាញសាធារណជន ភ្ញៀវជាតិ និងអន្តរជាតិ
- សិក្សា និងកំណត់វិស័យជាអាទិភាព ដើម្បីលើកវិធានការបង្ការ ទប់ស្កាត់ឱកាសនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសពុករលួយនៅតាមក្រសួង ស្ថាប័ន ផ្នែកឯកជន និងរដ្ឋបាលដែនដីគ្រប់ថ្នាក់
- ធ្វើការព្រមានចំពោះមុខសញ្ញា ដែលក្នុងដំណាក់កាលដំបូងមានការខកខានមិនបានអនុវត្តច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន
- សិក្សា ស្រាវជ្រាវឯកសារជាភាសាជាតិ និងភាសាបរទេសពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- សម្របសម្រួលបកប្រែឯកសារពីភាសាបរទេសមកជាភាសាជាតិនិងពីភាសាជាតិទៅភាសាបរទេសតាមការចាំបាច់
- ធ្វើរបាយការណ៍ជាប្រចាំ ស្តីពីសកម្មភាពការងាររបស់នាយកដ្ឋានជូនប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

នាយកដ្ឋានអប់រំ បង្ការ និងទប់ស្កាត់ ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុប្រធាន មួយចំនួនជាជំនួយការ តាមការចាំបាច់។

មាត្រា ១៨.-

នាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស និងគោលនយោបាយ ទទួលបន្ទុក៖

- គ្រប់គ្រងឧបករណ៍ សម្ភារៈបច្ចេកទេស និងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានវិទ្យាបម្រើឲ្យការស៊ើបអង្កេត និងការប្រមូលព័ត៌មានសម្ងាត់របស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ផ្តល់សេវាគាំទ្រដល់ប្រតិបត្តិការស៊ើបអង្កេត
- ផ្តល់សេវាគាំទ្របច្ចេកវិទ្យា ផ្នែកព័ត៌មានវិទ្យាដល់ដំណើរការរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- សិក្សាវិទ្យាប្រឌិត និងដំឡើងឧបករណ៍បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានវិទ្យា និងឧបករណ៍ផ្សេងទៀត
- សិក្សាស្រាវជ្រាវ និងផ្តល់យោបល់បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននៅក្នុងប្រព័ន្ធកុំព្យូទ័រ
- លើកគម្រោង និងរៀបចំបញ្ជីឧបករណ៍ទំនើបដែលអង្គការត្រូវការចាំបាច់
- លើកសំណើថវិកាដើម្បីជួសជុល និងថែទាំឧបករណ៍ និងសម្ភារៈបច្ចេកទេសក្នុងអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- សិក្សា និងលើកសំណើបង្កើនការធានាភាពសម្ងាត់ដល់គ្រប់ផ្នែកការងារទាំងក្នុង ទាំងក្រៅអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

អនុប្រឹក្សាស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រើប្រាស់សមត្ថភាព ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៨៥

- រៀបចំមណ្ឌលទិន្នន័យភ្ជាប់ពីស្ថាប័ននានាមកស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- អភិវឌ្ឍកម្មវិធីកុំព្យូទ័របម្រើរាល់ការងាររបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រាប់ទាំងកម្មវិធីគ្រប់គ្រង វិភាគ និងការធានាសន្តិសុខ
- ស្នើសុំកិច្ចសហការពីស្ថាប័នជាតិ និងអន្តរជាតិក្នុងការធ្វើកោសលវិច័យនានា
- ធ្វើការវិភាគទៅលើវត្តមានពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើស
- ទទួលធ្វើការវិភាគលើវត្តមានផ្សេងទៀតតាមការស្នើសុំពីអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច
- រៀបចំឲ្យមានមន្ទីរពិសោធន៍ និងផ្នែកកោសលវិច័យដោយកុំព្យូទ័រ
- គ្រប់គ្រង និងដំណើរការឧបករណ៍ប្រព័ន្ធប្រាហ្វសប្រាប់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងសម្រាប់ការពិចារណារបស់តុលាការដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្ម័គ្រចិត្តពីសាមីខ្លួន
- ធ្វើរបាយការណ៍ជាប្រចាំពីសកម្មភាពការងាររបស់នាយកដ្ឋានជូនប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

-បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។
 នាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស និងកោសលវិច័យ ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុប្រធានមួយចំនួនជាជំនួយការ តាមការចាំបាច់។

មាត្រា ១៩.-

នាយកដ្ឋានស៊ើបអង្កេត និងចារកម្ម ទទួលបន្ទុក៖

- តាមដានស៊ើបអង្កេត ត្រួតពិនិត្យ និងស្រាវជ្រាវបទល្មើសពុករលួយដោយសម្ងាត់ និងដោយចំហ
- ស្រាវជ្រាវ ប្រមូលព័ត៌មាន និងភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយគ្រប់រូបភាព
- កំណត់អត្តសញ្ញាណ និងចាប់ជនល្មើសព្រមទាំងប្រមូលភស្តុតាង
- ការពារ និងថែរក្សាភស្តុតាងដើម្បីបញ្ជូនទៅតុលាការ
- សម្ភាស ស្តាប់ចម្លើយជនសង្ស័យពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ
- សម្ភាសសាក្សី អ្នកប្តឹងពីបទល្មើសពុករលួយ
- ធ្វើកំណត់ហេតុសម្ភាស ស្តាប់ចម្លើយ ដើម្បីបញ្ជូនទៅតុលាការ
- សហការជាមួយនាយកដ្ឋានសន្តិសុខ ដើម្បីការពារសន្តិសុខ និងសុវត្ថិភាពជូនសាក្សីម្ចាស់បណ្តឹង និងបុគ្គលដែលផ្តល់ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ
- ទទួលខុសត្រូវក្នុងការឆ្លើយបំភ្លឺចំពោះមុខតុលាការគ្រប់ជាន់ថ្នាក់
- ទទួលបន្ទុកអនុវត្តដីកាផ្ទេរសិទ្ធិពីតុលាការ
- ពិនិត្យឯកសារនានាព្រមទាំងឯកសាររក្សាទុកក្នុងប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក
- ធ្វើកិច្ចសហការជាមួយនិងនាយកដ្ឋានកិច្ចការគតិយុត្ត ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសពុករលួយឆ្លងដែន
- ពិនិត្យ និងផ្តល់យោបល់លើកិច្ចការស៊ើបអង្កេតជូនអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- កសាងកម្លាំងសម្ងាត់ជាបណ្តាញរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- រក្សាឯកសារស៊ើបអង្កេតជាសម្ងាត់របស់នាយកដ្ឋាន ក្នុងករណីចាំបាច់
- ធ្វើរបាយការណ៍ជាប្រចាំអំពីសកម្មភាពការងាររបស់ នាយកដ្ឋានជូនប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បំពេញភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតតាមការប្រគល់ជូនរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

នាយកដ្ឋានស៊ើបអង្កេត និងចារកម្ម ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុប្រធានមួយចំនួនជាជំនួយការ តាមការចាំបាច់។

ជំពូកទី៥
ផ្នែកស៊ើបអង្កេតផ្ទៃក្នុង

មាត្រា ២០._

ផ្នែកស៊ើបអង្កេតផ្ទៃក្នុងមានភារកិច្ច ឃ្នាំមើល និងតាមដាន ពីសកម្មភាពការងាររបស់មន្ត្រីនៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

ផ្នែកស៊ើបអង្កេតផ្ទៃក្នុងដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប និងមានអនុប្រធានមួយចំនួនជាជំនួយការតាមការចាំបាច់។

ផ្នែកស៊ើបអង្កេតផ្ទៃក្នុង ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងផ្ទាល់របស់ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

ជំពូកទី៦
ការិយាល័យប្រឆាំងអំពើពុករលួយរាជធានី ខេត្ត

មាត្រា ២១._

នៅតាមរាជធានី ខេត្ត អាចមានការិយាល័យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលទទួលបន្ទុកអនុវត្តការងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅមូលដ្ឋាន។

ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ការិយាល័យប្រឆាំងអំពើពុករលួយរាជធានី ខេត្ត ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យដោយឡែក។

ជំពូកទី៧
ក្រុមជនបង្គោលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ២២._

នៅតាមក្រសួង ស្ថាប័ន និងអង្គភាពសាធារណៈ ត្រូវបង្កើតក្រុមជនបង្គោលប្រឆាំងអំពើពុករលួយចាប់ពីមួយក្រុមឡើងទៅដើម្បីចូលរួមអប់រំ បង្ហាញ ទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាបអំពើពុករលួយ ។

មាត្រា ២៣._

ក្រុមជនបង្គោលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានសមាជិកចាប់ពី ៣ (បី) រូបដល់ ១១ (ដប់មួយ) រូប ដែលមានសមាសភាពដូចតទៅ ប្រធានក្រុម ១ (មួយ) រូប អនុប្រធានក្រុម ១ (មួយ) ទៅ ២ (ពីរ) រូប និងសមាជិកក្រុមមួយចំនួន។

ក្រុមជនបង្គោលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវចាត់តាំងដោយប្រកាស ឬសេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានសាមីនៃក្រសួង ស្ថាប័ន និងអង្គភាពសាធារណៈទាំងនោះ។

មាត្រា ២៤._

សមាជិកនៃក្រុមជនបង្គោលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវមានលក្ខណសម្បត្តិដូចខាងក្រោម៖

- ជាមន្ត្រីនៅក្នុងក្រសួង ស្ថាប័ន និងអង្គភាពសាធារណៈ ហើយមានតួនាទីដែលអាចដឹកនាំ និងបំពេញការងារក្រុមជនបង្គោលបាន
- មានភាពស្អាតស្អំ ឈ្លាសវៃ សមត្ថភាព ឆន្ទៈ និងពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់បំពេញការងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គភាព ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ៨៧

មាត្រា ២៥._

ក្រុមជនបង្គោលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានតួនាទី និងភារកិច្ចដូចខាងក្រោម៖

- សម្របសម្រួលការងារអប់រំ ផ្សព្វផ្សាយ ច្បាប់ លិខិតបទដ្ឋាននានាពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងក្រសួង ស្ថាប័ន និងអង្គភាពសាធារណៈរបស់ខ្លួន
- ធ្វើបញ្ជីសមាសភាពបុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល ដើម្បីផ្ញើមកអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ជួយសម្រួលឲ្យការងារប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល ដំណើរការបានត្រឹមត្រូវ ច្បាស់លាស់ និងទាន់ពេល
- ធ្វើជាសេនាធិការឲ្យប្រធានសាមីនៃក្រសួង ស្ថាប័ន និងអង្គភាពសាធារណៈក្នុងការកសាងផែនការសកម្មភាព បង្ការ ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ កសាងអង្គភាពសណ្ឋាត និងលើកសរសើរ ព្រមទាំងការដាក់ពិន័យ កសាង និងពង្រឹងក្រមសីលធម៌ ព្រមទាំងបទប្បញ្ញត្តិនៃការទទួលអំណោយ
- ធ្វើរបាយការណ៍ទៀងទាត់អំពីលទ្ធផលអនុវត្តជូនអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយដោយមានការឯកភាពពីប្រធានសាមីនៃក្រសួង ស្ថាប័ន និងអង្គភាពសាធារណៈនោះ។

**ជំពូកទី៨
ឯកសណ្ឋាន ប្រាក់រង្វាន់ និងការប្រើប្រាស់រេគុម**

មាត្រា ២៦._

កង្វាំងសន្តិសុខរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានឯកសណ្ឋានសំគាល់ដោយឡែក។ ឯកសណ្ឋានត្រូវកំណត់ដោយប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

មាត្រា ២៧._

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានសិទ្ធិទទួលប្រាក់រង្វាន់ក្នុងប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួនដែលបានទទួលជោគជ័យ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តមន្ត្រី អ្នកសហការ និងកសាងមូលដ្ឋានសម្ភារៈរបស់ខ្លួន។ ប្រាក់រង្វាន់ដាក់ស្ដែងត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ តាមសំណើ របស់ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

មាត្រា ២៨._

អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់អាវុធក្នុងការបំពេញបេសកកម្មរបស់ខ្លួន។ ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយចេញបណ្ណប្រើប្រាស់អាវុធដល់មន្ត្រី និងអ្នកសហការរបស់ខ្លួនបន្ទាប់ពីអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានចុះបញ្ជីអាវុធនិងទទួលបានបណ្ណសំគាល់សិទ្ធិប្រើប្រាស់អាវុធជាអចិន្ត្រៃយ៍ពីក្រសួងមហាផ្ទៃ។

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រើប្រាស់ប្រាក់រង្វាន់របស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១២

**ជំពូកទី៩
អន្តរប្បញ្ញត្តិ**

មាត្រា ២៩._

មន្ត្រីរាជការ និងសកម្មភាពការងារទាំងអស់ ដែលស្ថិតនៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃអង្គភាពដើមប្រឆាំង អំពើពុករលួយ ត្រូវបានផ្ទេរ និងបន្តនិរន្តរភាពនៅក្នុងអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ស្របតាមអនុក្រឹត្យ នេះ។

**ជំពូកទី១០
អវសានប្បញ្ញត្តិ**

មាត្រា ៣០._

អនុក្រឹត្យលេខ ៨៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៦ ស្តីពីការបង្កើតអង្គភាពប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ និងបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងអនុក្រឹត្យនេះត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

មាត្រា ៣១._

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ប្រធានក្រុម ប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រដ្ឋលេខាធិការនៃរដ្ឋលេខា- ធិការដ្ឋានមុខងារសាធារណៈ រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការគ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ត្រូវទទួលបន្ទុក អនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១

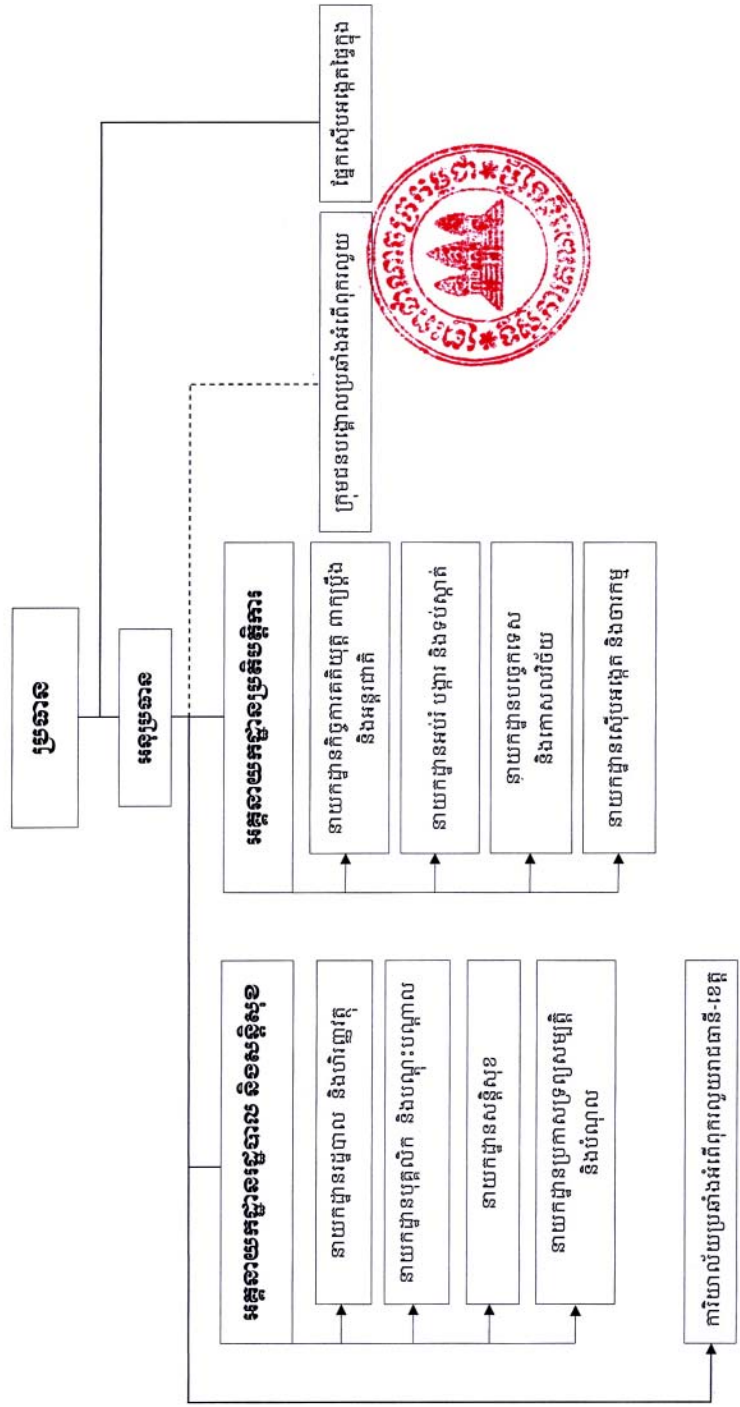

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

- អនុធានុល**
- ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង
  - អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
  - អគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា
  - អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
  - អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
  - ឧទ្ធរណ៍យសរម្មធនាយករដ្ឋមន្ត្រី
  - ឧទ្ធរណ៍យឯកឧត្តម លោកជំទាវឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
  - ដូចមាត្រា៣១
  - រាជកិច្ច
  - ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រើប្រាស់ទាំងប្រព័ន្ធអង្គភាព ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យលេខ... ០៤... អនក្រ. បក... ចុះថ្ងៃទី... ១០... ខែ... ឧសភា... ឆ្នាំ២០១១
របស់សម្តេចប្រធានាធិបតីអង្គការស្រុកស្រីសោភ័ណ

ឯកឧត្តម **ស៊ិន ធួវ៉ាត** អនុប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អញ្ជើញជាវាក្ខន្ធកិត្តិយសក្នុងពិធី
ផ្សព្វផ្សាយស្តីពី ទម្រង់បែបបទ និងនីតិវិធីនៃការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
ខេត្តក្រចេះ
ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

ឯកឧត្តម **យាន សេង** អនុប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អញ្ជើញជាវាក្ខន្ធកិត្តិយសក្នុងពិធី
ផ្សព្វផ្សាយស្តីពី ទម្រង់បែបបទ និងនីតិវិធីនៃការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល
ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង
ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ទ្រឹម យ៉ិនឆៀង** ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អញ្ជើញជាអធិបតីក្នុង ពិធីបើកសិក្ខាសាលាបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអំពី ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ (បទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ) និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ (អំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់ អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ថ្ងៃទី៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១

មន្ត្រីអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចំនួន១២០នាក់ ចូលរួមក្នុងសិក្ខាសាលាបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ នៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអំពី ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ (បទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ) និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ (អំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ថ្ងៃទី ៤ - ៥, ថ្ងៃទី ១១ - ១២ និងថ្ងៃទី ១៨ - ១៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១១ ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភដោយ ទីភ្នាក់ងារជាណាចក្រដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (DANIDA) តាមរយៈអង្គការផែកកម្ពុជា

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការគ្រប់គ្រង

និង ការចាត់ចែងថវិការបស់ស្ថាប័ន

ប្រឆាំងនឹងពុករលួយ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
លេខ: ០២- រកត/១៩- បក

អនុក្រឹត្យ
ស្តីពី

ការគ្រប់គ្រងនិងការចាត់ចែងថវិការបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពី ការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យ ប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៩ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាស ឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០៦/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យ ប្រើច្បាប់ស្តីពីសហលក្ខន្តិកៈមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៤១០/០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ដែល ប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២០១/៤៥០ ចុះថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០១ស្តីពីរបៀបរៀបចំ មូលដ្ឋាន និងប្រាក់បន្ទាប់បន្សំនៃរបៀបរៀបចំរបស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល
- បានទទួលការឯកភាពពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គនាថ្ងៃទី២៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងថវិការបស់ស្ថាប័ន ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

**សម្រេច
ជំពូកទី១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ**

មាត្រា ១.-

អនុក្រឹត្យនេះ កំណត់អំពីការគ្រប់គ្រងនិងការចាត់ចែងថវិកា របស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

**ជំពូកទី២
ការគ្រប់គ្រងនិងការចាត់ចែងថវិកា**

មាត្រា ២.-

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានកញ្ចប់ថវិកាដោយឡែក សម្រាប់ដំណើរការសកម្មភាពការងារ របស់ខ្លួន។

មាត្រា ៣.-

កញ្ចប់ថវិកាដោយឡែកសម្រាប់ដំណើរការ របស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានបរិមាណស្មើ និង ០,២% ទៅ ០,៣% នៃចំណាយចរន្តសរុបរបស់ថវិកាថ្នាក់ជាតិ។ អត្រានេះត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញ នៅរៀងរាល់ ៣ឆ្នាំម្តង។ ក្នុងករណីពិសេស អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អាចស្នើសុំរដ្ឋាភិបាល នូវថវិកាបន្ថែមតាមការចាំបាច់។

មាត្រា ៤.-

អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ពិនិត្យ និងលើកគម្រោងថវិកាប្រចាំឆ្នាំ របស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយដាក់ជូនក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ។
ឯកសារចំណាយសម្រាប់បេសកកម្មពិសេស ចារកម្ម និងស៊ើបអង្កេតសម្ងាត់ របស់អង្គការ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មិនអាចត្រូវបានលាតត្រដាងបានឡើយ។

មាត្រា ៥.-

ថ្នាក់ដឹកនាំនិងមន្ត្រីរាជការនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងអង្គការប្រឆាំងអំពើពុក រលួយ ត្រូវទទួលប្រាក់បំណាច់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយហៅថា ប្រាក់បំណាច់មុខងារដោយឡែក បន្ថែម លើប្រាក់បៀវត្សមូលដ្ឋាន និងប្រាក់បន្ទាប់បន្សំនៃបៀវត្សរបស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិលប្រចាំខែ។
តាមសំណើរបស់ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ទទួលបន្ទុករៀបចំប្រាក់បំណាច់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងលើកសំណើជូននាយករដ្ឋមន្ត្រីដើម្បីពិនិត្យ សម្រេច។

មាត្រា ៦.-

ថ្នាក់ដឹកនាំនិងមន្ត្រីរាជការ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៥ នៃអនុក្រឹត្យនេះ ដែលកាន់មុខតំណែង ច្រើន មានសិទ្ធិទទួលប្រាក់បំណាច់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានតែមួយមុខតំណែង ក្នុងមុខតំណែងណា មួយក៏បាន។

អនុក្រឹត្យស្តីពី ការគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងថវិការបស់ស្ថាប័ន ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ជំពូកទី៣
អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ៧._

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណា ដែលផ្ទុយនឹងអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

មាត្រា ៨._

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រដ្ឋលេខាធិការ នៃរដ្ឋលេខាធិការដ្ឋានមុខងារសាធារណៈ រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការ គ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះ ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

កន្លែងទទួល

- ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមសភា
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
- អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
- ឧទ្ធកាល័យ សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ឧទ្ធកាល័យ ឯកឧត្តម លោកជំទាវនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ដូចមាត្រា ៨
- រាជកិច្ច
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ឌឹម ឃីនឡៀង** ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អញ្ជើញជាអធិបតីក្នុងពិធី បិទសិក្ខាសាលាបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអំពី ក្រុមប្រយុទ្ធនា (បទល្មើសពាក់ព័ន្ធអំពើពុករលួយ) និងក្រុមនីតិវិធីប្រយុទ្ធនា (អំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គការ) ថ្ងៃទី១៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **ឌឹម ឃីនឡៀង** ប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយផ្តល់អនុសាសន៍ដល់ ក្រុមការងារផលិតស្តីពី ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ និង សកម្មភាពក្រុមការងារផលិតស្តីពី ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅសាលាដំបូងខេត្តកណ្តាល ថ្ងៃទី២០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១១

អនុក្រឹត្យស្តីពី

រូបសញ្ញា និងគ្រានបស់ស្ថាប័ន

ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

លេខ: ០៧. អនក្រ. បក

អនុក្រឹត្យ
ស្តីពី

ប្រសញ្ញានិងត្រារបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៩ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៤១០/០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០២០១/០៣០ ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០១ ស្តីពីសញ្ញារាជរដ្ឋាភិបាល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទទួលការឯកភាពពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គនាថ្ងៃទី២៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

សម្រេច

មាត្រា ១.-

ត្រូវបានបង្កើតរូបសញ្ញានិងត្រារបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ សម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការងាររបស់ខ្លួន។

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសរសេរអក្សរកាត់ថា ស.ប.ណ. ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយសរសេរអក្សរកាត់ថា ក.ជ.ប.ណ. និងអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយសរសេរអក្សរកាត់ថា អ.ប.ណ.។

អនុក្រឹត្យស្តីពី រូបសញ្ញា និងត្រារបស់ស្ថាប័ន ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មាត្រា ២.-

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយប្រើប្រាស់រួមគ្នារូបសញ្ញារបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

- រូបសញ្ញារបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានរូបភាព និងខ្នាតដូចតទៅ៖
  - ខ្សែរង្វង់រាងពងក្រពើមានផ្ទៃអមសងខាងពណ៌ខៀវនិងផ្ទៃខាងក្នុងពណ៌ក្រហម មានចារឹកអក្សរខ្មែរពណ៌សថា "ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា" នៅផ្នែកខាងលើ និងចារឹកអក្សរឡាតាំងជាភាសាអង់គ្លេសថា "KINGDOM OF CAMBODIA" នៅផ្នែកខាងក្រោម តំណាងឱ្យប្រជាជាតិខ្មែរ
  - នៅខាងក្នុងរង្វង់រាងពងក្រពើ មានផ្ទៃពណ៌ស រំលេចរូបសញ្ញាពដរដ្ឋាភិបាលពណ៌មាស តំណាង ឱ្យស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ
  - នៅខាងក្នុងរង្វង់រាងពងក្រពើ ផ្នែកខាងក្រោម មានចារឹកអក្សរខ្មែរពណ៌ខៀវថា ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងអក្សរកាត់ថា "ស.ប.ណ." នៅខាងក្រោម ដែលជាយន្តការជាតិក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - ផ្ទៃពណ៌ស និងអក្សរពណ៌ស តំណាងឱ្យសុចរិត និងភាពស្អាតស្អំនៃសង្គមជាតិ
  - ខ្សែប្រពណ៌មាសទ្រព្យក្រោមមានចារឹកអក្សរឡាតាំងជាភាសាអង់គ្លេសពណ៌សថា "ANTI-CORRUPTION INSTITUTION" និងអក្សរកាត់ថា "ACI" តំណាងឱ្យការចូលរួមគាំទ្រពីមហាជន និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការពិសោធន៍តំបន់ និងអន្តរជាតិក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - រូបសញ្ញារបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានទទឹង ៣ ភាគ ៤ នៃបណ្តោយ ។
- រូបសញ្ញាដែលមានខ្លឹមសារដូចបានចែងខាងលើ ជាឧបសម្ព័ន្ធទាំងនៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

មាត្រា ៣.-

- រូបសញ្ញារបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដូចខាងក្រោម៖
  - ដាក់នៅកន្លែងធ្វើការរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - ដាក់នៅលើក្បាលលិខិតផ្លូវការរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - បំពាក់លើឯកសារនៃការស៊ើបអង្កេតសន្តិសុខ នៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - ប្រើប្រាស់សម្រាប់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងករណីផ្សេងៗទៀត។

មាត្រា ៤.-

ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានក្រាមូលពីរគឺគ្រាប្រើប្រាស់សម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងគ្រាប្រើប្រាស់សម្រាប់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

គ្រារបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានវណ្ណពីរជាន់ រំលេចរូបប្រាសាទអង្គរវត្តកំពូលបីនៅចំកណ្តាល។ នៅខាងក្រោមរូបប្រាសាទអង្គរវត្តកំពូលបីមានឆ្លាក់អក្សរ "ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ" ។ ផ្នែកខាងលើមានឆ្លាក់អក្សរ "ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា" ស្របតាមវណ្ណ ផ្នែកខាងក្រោមមានឆ្លាក់អក្សរ "ក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ" ស្របតាមវណ្ណ និងនៅចន្លោះពាក្យទាំងពីរ មានរូបផ្កាចន្ទន៍នៅសងខាង។

គ្រារបស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានវណ្ណពីរជាន់ រំលេចរូបប្រាសាទអង្គរវត្តកំពូលបី នៅចំកណ្តាល។ នៅខាងក្រោមរូបប្រាសាទអង្គរវត្តកំពូលបីមានឆ្លាក់អក្សរ "ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ" ។

អនុក្រឹត្យស្តីពី រូបសញ្ញា និងគ្រារបស់ស្ថាប័ន ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១០២

ផ្នែកខាងលើមានឆ្លាក់អក្សរ “ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា” ស្របតាមវណ្ណ ផ្នែកខាងក្រោមមានឆ្លាក់អក្សរ “អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ” ស្របតាមវណ្ណ និងនៅចន្លោះពាក្យទាំងពីរ មានរូបផ្កាចន្ទន៍នៅសងខាង ។

ត្រាដែលមានខ្លឹមសារដូចបានចែងខាងលើ ជាឧបសម្ព័ន្ធច្បងនៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

ក្រៅពីនេះប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចបង្កើតឲ្យមានត្រាប្រើប្រាស់តាមជំនាញ និងតាមរចនាសម្ព័ន្ធរបស់ខ្លួននៅថ្នាក់កណ្តាល និងថ្នាក់មូលដ្ឋានតាមការចាំបាច់។

មាត្រា ៥.-

អនុក្រឹត្យលេខ២១ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីរបបញ្ញាវិធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណា ដែលផ្ទុយនឹងអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

មាត្រា ៦.-

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ប្រធានអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការគ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះ ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

កន្លែងទទួល

- ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
- អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
- ខុទ្ទកាល័យសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យឯកឧត្តម លោកជំទាវឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ដូចមាត្រា ៦
- រាជកិច្ច
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

អនុក្រឹត្យស្តីពី របបញ្ញាវិធាន ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
១០៣

ឧបសម្ព័ន្ធ នៃអនុក្រឹត្យលេខ០៧៧នសក/បក ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ ៥៣៧ ឆ្នាំ២០១១

អនុក្រឹត្យស្តីពី រូបសញ្ញា និងគោលការណ៍របស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

មន្ត្រីអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងគ្រូឧទ្ទេសថតរូបជាអនុស្សាវរីយ៍នា
ពុករលួយអំពី ក្រុមប្រហុទណ្ណ (បទល្មើសពាក់ព័ន្ធអំពើពុករលួយ) និងក្រុម
ថ្ងៃទី១៩ ខែកក្កដា

ពេលបញ្ចប់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៃអង្គភាពប្រឆាំងអំពើ
នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ (អំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ)
ឆ្នាំ២០១១

ប្រសាសន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន
នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

«ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺធ្វើឱ្យម្នាក់ៗប្រកាន់យកផ្លូវតំណែង
មិនបង់ពុករលួយ មិនលេចពុករលួយ និងមិនហ៊ានពុករលួយ»

ចោះពុម្ពផ្សាយដោយអង្គការពង្រឹងអំពើពុករលួយ

ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភរបស់

ដឹក្តាការងារជាលើកដំបូងអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (ដានីដា/DANIDA)

តាមរយៈ

អង្គការដេក កម្ពុជា

ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១

ចំនួន ១០.០០០ ច្បាប់

អង្គការពង្រឹងអំពើពុករលួយ: អគារលេខ៤៤ មហាវិថីព្រះនរោត្តម ភ្នំពេញ (អគីតដីបញ្ជាការដ្ឋាននៃ
កងយោធពលខេមរភូមិន្ទកម្ពុជា)

ទូរស័ព្ទ: ០២៣ ២២១ ៦៥៣

ទូរសារ: ០២៣ ២២៣ ៩៥៤

វិបសាយ: www.acu.gov.kh

ការរៀបចំស្ថាប័នដើម្បី

ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ការសិក្សាបែបប្រៀបធៀប

ការព្រមព្រៀងចម្លងប័ណ្ណដើម្បី ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ការសិក្សាបែបប្រៀបធៀប

រូបភាពក្របខ្រោងដោយ : ជីវាថាម ង៉ាមសុក និង ប្រាថា ជួមពូ

រចនាប្លង់ដោយ : Keen Publishing (Thailand) Co., Ltd.

រក្សាសិទ្ធិ © ២០០៥

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ (យូអិនឌីភី)
ក្រុមអនុវត្តន៍អភិបាលកិច្ចបែបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ
មជ្ឈមណ្ឌលប្រចាំតំបន់របស់អង្គការយូអិនឌីភី នៅទីក្រុងបាងកក
<http://regionalcentrebangkok.undp.or.th>
UN Service Building
Rajdamnern Nok Avenue
ទីក្រុងបាងកក ១០២០០ ប្រទេសថៃ

ISBN: ៩៧៤-៩៣៦៣២-៣-x

ផ្នែកទី ១ : ទិដ្ឋភាពទូទៅ និង អនុសាសន៍គោលនយោបាយ

ពាក្យបំព្រួញ	២
១. សេចក្តីផ្តើម	៣
១.១ សារៈសំខាន់នៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលមានប្រសិទ្ធភាព	៤
១.២ អនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងការរៀបចំស្ថាប័នដើម្បីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	៥
២. ភ្នាក់ងារ ឬគណៈកម្មការពិសេសដើម្បីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	៧
២.១ ឯករាជភាពរបស់ភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	៧
២.២ អាណត្តិការងារ	៩
២.៣ សង្ខេបៈ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃអង្គការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	១៣
៣. ស្ថាប័នផ្សេងៗទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	១៧
៣.១ ព្រះរាជអាជ្ញា	១៨
៣.២ អគ្គសវនករ	១៩
៣.៣ ទីភ្នាក់ងារកំណែទម្រង់សេវាសាធារណៈ ឬគណៈកម្មការសេវាសាធារណៈ	២០
៣.៤ មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ (Ombudsman)	២២
៣.៥ តុលាការ	២៣
៤. បណ្តាប្រទេសដែលមិនមានទីភ្នាក់ងារពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	២៥
៥. ការសម្របសម្រួល	២៧
៦. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន	២៩
គន្ថនិទ្ទេស	៣២

ផ្នែកទី ២ : សេចក្តីពណ៌នាសង្ខេបរបស់ប្រទេសនីមួយៗ

ប្រទេសអូស្ត្រាលី (រដ្ឋញូសេវែល)	៣៥
ប្រទេសបូតស្វាណា	៤៧
ប្រទេសប៊ុលហ្គារី	៥៣
ក្រុងហុងកុង S.A.R.	៦០
ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី	៦៧
ប្រទេសឡាតវៀ	៧៣
ប្រទេសលីទុយអានី	៨១
ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី	៨៩
ប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា	៩៦
សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ	១០៤
ប្រទេសសិង្ហបុរី	១១២
ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង	១១៨
រាជាណាចក្រថៃ	១២៦
សាធារណរដ្ឋរួមតង់ហ្សានី	១៣៧

បុព្វកថា

ជាការពិតណាស់ អំពើពុករលួយមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានមកលើការអភិវឌ្ឍ ។ អំពើពុករលួយឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញនូវកង្វះខាតនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សិទ្ធិមនុស្ស និងអភិបាលកិច្ច ដែលជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានទៅលើភាពក្រីក្រ និងសន្តិសុខមនុស្សជាតិ ។ អំពើពុករលួយបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ស្ថេរភាពនៃស្ថាប័នប្រជាធិបតេយ្យ រើសអើងក្នុងការផ្តល់សេវារបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលជាកត្តានាំឱ្យរលោភសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋជាពិសេសគឺសិទ្ធិជនក្រីក្រ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ អំពើពុករលួយក៏ជាឧបសគ្គយ៉ាងធំចំពោះការសម្រេចបានគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍ (MDGs) ផងដែរ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ (យូអិសឌីភី) ចាត់ទុកសកម្មភាពរបស់ខ្លួនក្នុងវិស័យប្រឆាំងអំពើពុករលួយនេះថាជាសកម្មភាពដ៏មានសារៈសំខាន់ចំពោះការពង្រឹងអភិបាលកិច្ចប្រជាធិបតេយ្យ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស ។ នេះក៏ជាការអនុវត្តតាមការណែនាំជាធរមាន និងដ៏ទូលំទូលាយនៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ ដែលថា អភិបាលកិច្ចមានសារៈសំខាន់យ៉ាងចាំបាច់ក្នុងការសម្រេចឱ្យបាននូវការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយក៏នឹងបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃជំនួយនៅក្នុងប្រទេសដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អង្គការយូអិសឌីភី ។

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៩៧ មកអង្គការយូអិសឌីភីបានរួមការងារនៅក្នុងកម្មវិធីគណនេយ្យភាព តម្លាភាព និងសុចរិតភាព (ATI) ដែលជាផ្នែកមួយនៃអន្តរាគមន៍របស់យើងដើម្បីពង្រឹងអភិបាលកិច្ចតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ ។ នៅក្នុងឆ្នាំកន្លងមកអន្តរាគមន៍របស់អង្គការយូអិសឌីភីនៅក្នុងវិស័យ ATI និងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានប្រែក្លាយពីគោលការណ៍គាំទ្រការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និងការតស៊ូមតិ មកជាការផ្តល់យោបល់ជូនប្រទេសជាដៃគូ តាមវិធីសាស្ត្រទូលំទូលាយ ដោយផ្អែកលើមេរៀនពិសេសៗ និងឧបករណ៍គោលនយោបាយដែលកសាងផ្ទៃក្នុង ។

ការវិវត្តសំខាន់នៅពេលថ្មីៗនេះ គឺការចូលជាធរមាននៃអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (UNCAC) នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ ។ ក្នុងនាមជាភ្នាក់ងាររបស់អ.ស.ប. ដែលឈានមុខគេលើវិស័យអភិបាលកិច្ច អង្គការយូអិសឌីភីនឹងសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងគ្រឿងញៀននិងឧក្រិដ្ឋកម្ម (UNODC) ព្រមទាំងអង្គការជាតិទ្វេភាគី និងអង្គការអន្តរជាតិទាំងអស់ដើម្បីជួយកសាងសមត្ថភាពក្នុងការគាំទ្រដល់ការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ UNCAC ។ កាតព្វកិច្ចមួយក្នុងចំណោមកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋជាភាគីចំពោះអនុសញ្ញានេះគឺត្រូវរៀបចំស្ថាប័នចាំបាច់ផ្សេងៗដើម្បីទប់ស្កាត់និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ការសិក្សាប្រៀបធៀបស្តីអំពីការរៀបចំស្ថាប័នដើម្បីប្រឆាំងអំពើពុករលួយនេះ បានធ្វើការសិក្សាលើប្រទេសចំនួន ១៤ និងមានគោលបំណងផ្តល់នូវទិដ្ឋភាពទូទៅមួយអំពីជម្រើសផ្សេងៗដែលមាននៅក្នុងវិស័យនេះ ព្រមទាំងពិភាក្សាអំពីគុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃជម្រើសទាំងនោះ ។

គោលគំនិតនៃការសិក្សាប្រៀបធៀបនេះ គឺជាលទ្ធផលនៃសំណើដែលផ្តួចផ្តើមដោយក្រុមការងារសភាស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់រដ្ឋប្រោត ហូរាល់ (Great Hural) នៅប្រទេសម៉ុងហ្គោលីដើម្បីផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវជម្រើសផ្សេងៗសម្រាប់រៀបចំក្របខ័ណ្ឌនៃស្ថាប័នបែបណាមួយដែលនឹងគាំទ្រដល់ការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅពេលអនាគត ។ ការសិក្សានេះផ្តល់នូវទិដ្ឋភាពដ៏មានសារៈប្រយោជន៍មួយស្តីអំពីគំរូផ្សេងៗគ្នាដែលត្រូវបានគេប្រើប្រាស់នៅក្នុងប្រទេសនានា ដើម្បីផ្តល់នូវបញ្ជីជម្រើស និងដំណោះស្រាយសម្រាប់ប្រទេសផ្សេងទៀតនៅក្នុង និងក្រៅតំបន់ ដោយផ្អែកលើការយល់ដឹងយ៉ាងហ្មត់ចត់អំពីស្ថានភាពនយោបាយ សង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រទេស ។ ការសិក្សានេះជាការសិក្សានាំមុខ ហើយបានបំពេញបន្ថែមទៅលើការសិក្សាមួយផ្សេងទៀត ស្តីពីច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលការិយាល័យគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ (BDP) កំពុងធ្វើនៅពេលនេះ នៅក្នុងប្រទេសដែលគេបានជ្រើសរើសមួយចំនួន ។

ការសិក្សាប្រៀបធៀបអំពីការរៀបចំស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺជាលទ្ធផលនៃការផ្តួចផ្តើមរួមគ្នាមួយ រវាងមជ្ឈមណ្ឌលតំបន់របស់កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិនៅទីក្រុងបាងកក អង្គការយូអិសឌីភីនៅម៉ុងហ្គោលី និងក្រុមអភិបាលកិច្ចក្នុងប្រទេសរបស់ការិយាល័យគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ (BDP) ។ ឯកសារនេះត្រូវបានរៀបចំដោយលោកហៃទ្រីក ខីលេរីស (Patrick Keuleers) (ទីប្រឹក្សាថ្នាក់តំបន់ទទួលបន្ទុក

កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ និងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្រុមអនុវត្តន៍អភិបាលកិច្ចតាមបែបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ (RCB) និងលោក នីល តាក់សែល (Nils Taxell) (មន្ត្រីស្រាវជ្រាវក្រុមអនុវត្តន៍អភិបាលកិច្ចតាមបែបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ (RCB) ។ រាល់ការផ្តល់គំនិតយោបល់ ចំពោះឯកសារនេះ ត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយលោកស្រី ប៉ូលីន តាម៉េស៊ីស (Pauline Tamesis) (ទីប្រឹក្សាប្រឆាំងអំពើពុករលួយ BDP ញូវយ៉ក) លោក តួរូដ ល្វាក់វ៉ាចារី (Turoid Lkhagvajav) (អ្នកជំនាញផ្នែកកម្មវិធីរបស់អង្គការយូអិនឌីភីប្រចាំប្រទេសម៉ុងហ្គោលី) និង លោក រីរតនា សុវណ្ណរក្ស (Ryratana Suwanraks) (ប្រធានក្រុមអភិបាលកិច្ចរបស់អង្គការយូអិនឌីភីប្រចាំប្រទេសថៃ) ។

យើងសូមសម្តែងការដឹងគុណចំពោះសហការីទាំងអស់របស់អង្គការយូអិនឌីភីដែលបានរួមចំណែកក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងការសរសេរ ឯកសារផ្តល់ចំណេះដឹងនេះ ដែលយើងសង្ឃឹមថានឹងពិតជាមានសារៈប្រយោជន៍ចំពោះប្រតិបត្តិការប្រឆាំងអំពើពុករលួយទាំងអស់ ។

អេលីហ្សាបែត ហ្វូង
អ្នកគ្រប់គ្រងប្រចាំតំបន់
មជ្ឈមណ្ឌលប្រចាំតំបន់ នៅក្រុងបាងកក

ប្រាណិច ម៉េតា
តំណាងប្រចាំប្រទេស
យូអិនឌីភីម៉ុងហ្គោលី

ផ្នែកទី ១

ទិដ្ឋភាពទូទៅ និង

អនុសាសន៍គោលនយោបាយ

ពាក្យបំព្រួញ

ACA	ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
ATI	គណនេយ្យភាព តម្លាភាព និង សុចរិតភាព
BAI	ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលសវនកម្ម និងអធិការកិច្ច
BDP	ការិយាល័យគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍
CPCB	ការិយាល័យបង្ការ និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
CPIB	ការិយាល័យបង្ការ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ
DCEC	នាយកដ្ឋានប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មអំពើពុករលួយ និងសេដ្ឋកិច្ច
ICAC	គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
KICAC	គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់កូរ៉េ
KPK	គណៈកម្មការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ
MDGs	គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍
NCCC	គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
PCB	ការិយាល័យទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ
PJC	គណៈកម្មាធិការចំរុះសភាស្តីពី ICAC
PSAC	អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយសាធារណៈ
RCB	មជ្ឈមណ្ឌលប្រចាំតំបន់ នៅក្នុងបាងកក
SIS	សេវាស៊ើបអង្កេតពិសេស
UNCAC	អនុសញ្ញាសហប្រជាជាតិ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
UNDP	កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ
UNODC	ការិយាល័យសហប្រជាជាតិ ប្រឆាំងគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម

សេចក្តីផ្តើម

ដូចបានលើកឡើងនៅក្នុងរបាយការណ៍ស្តីពីការអភិវឌ្ឍ មនុស្សឆ្នាំ ២០០៥ (ផ្នែកលើនិន្នាការបច្ចុប្បន្ន) ប្រទេសក្រីក្រភាគ ច្រើននឹងមិនអាចសម្រេចបានតាមគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍ ស្ទើរតែទាំងអស់ ហើយភាពក្រីក្រដ៏ធ្ងន់ធ្ងរបំផុតនឹងមិនអាចកាត់បន្ថយ បានពាក់កណ្តាលឡើយនៅឆ្នាំ ២០១៥ នៅក្នុងតំបន់ណាក៏ដោយ លើកលែងតែអាស៊ីបូព៌ា។ មានមូលហេតុជាច្រើនចំពោះហេតុការណ៍ ជាក់ស្តែងទាំងនេះ។ ហេតុការណ៍ជាក់ស្តែងមួយគឺ អំពើពុករលួយ យ៉ាងស្មុគស្មាញ មានផលប៉ះពាល់ដ៏កំហុស និងជាច្រើនកន្លែង ទៅលើកំណើនសមធម៌ និងភាពក្រីក្រ។ អំពើពុករលួយធ្វើឱ្យសង្គម បែកបាក់ និងធ្វើឱ្យខូចប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច។ វាបង្កឱ្យមានការរើសអើង អំពើអយុត្តិធម៌ និងការមិនគោរពចំពោះសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ជាតិ។ វាបណ្តាលនូវគ្រោះថ្នាក់ដល់ស្ថេរភាពនៃស្ថាប័នប្រជាធិបតេយ្យ រើសអើងក្នុងការផ្តល់សេវារបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលជាកត្តានៃការរំលោភ សិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ជាពិសេសគឺសិទ្ធិរបស់អ្នកក្រីក្រ។ ទីណាមាន អំពើពុករលួយទីនោះតែងមានការគំរាមកំហែងដល់សិទ្ធិ និងសេរីភាព ជាមូលដ្ឋាន ហើយកិច្ចសន្យាសង្គមនិងសេដ្ឋកិច្ចមានភាពមិនអាច ទស្សន៍ទាយបាន។ ហេតុនេះ អំពើពុករលួយនៅតែជាឧបសគ្គចម្បង មួយមិនឱ្យសម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍដោយចីរភាពសម្រាប់ជួយដល់ អ្នកក្រីក្រក្នុងការគាំទ្រដល់គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍។ ការ ប្រឆាំងដ៏គ្រប់ជ្រុងជ្រោយមួយទៅលើអំពើពុករលួយ នៅតែជាការ ប្រឈមមុខមួយសម្រាប់ប្រទេសជាច្រើន ទាំងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ក៏ដូចជាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ដែរ។

នៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ ការផ្តោតលើអភិបាលកិច្ចល្អ និងការ កើនឡើងនូវលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការផ្តល់អំណាចដល់សង្គម ស៊ីវិល ដែលកើតចេញមកពីលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនេះ បានបង្កើតឱ្យ

មានសេចក្តីសង្ឃឹមចង់ឱ្យមានសង្គមមួយ ដែលកាន់តែបើកចំហរ និង មានតម្លាភាព ដែលនៅក្នុងនោះការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយនឹងមិនអាច អត់អោនបានទៀតឡើយ។ តាំងពីពេលនោះមក មានលេចឡើងនូវ និន្នាការប្រកបដោយក្តីសង្ឃឹមជាច្រើន ដែលជាលទ្ធផលនៃជោគជ័យ ក្នុងយុទ្ធនាការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង ដែលរៀបចំឡើងដោយ អង្គការសង្គមស៊ីវិលអន្តរជាតិ ដោយមានអង្គការ Transparency International ជាអ្នកដើរតួនាទីមុខ។ ប្រព័ន្ធសារព័ត៌មានដែល កាន់តែសកម្ម បានជួយបើកចំហរនូវអំពើពុករលួយ។

ប៉ុន្តែ ទោះបីជាមានច្បាប់ថ្មីៗ និងការបង្កើតស្ថាប័នប្រឆាំង អំពើពុករលួយ និងសុចរិតភាពកាន់តែច្រើនឡើងក៏ដោយ យើងនៅតែ មានការខកចិត្តចំពោះលទ្ធផលជាទូទៅដែល ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នា របស់យើងមានច្រើនជាងសមិទ្ធផលជាក់ស្តែងដែលសម្រេចបាន ហើយ លទ្ធផលជារូបិយ័ននៅតែមានកម្រិតតិចតួចនៅឡើយ។ ចរន្តនៃ វិមជ្ឈការ បច្ចុប្បន្ននាំឱ្យមានកង្វល់កាន់តែច្រើនថែមទៀត ដោយខ្លាច ក្រែងអំពើពុករលួយរីករាលដាលទៅដល់រដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន។

អំពើពុករលួយ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបរាជ័យរបស់ស្ថាប័ន ជាពិសេសគឺស្ថាប័នទទួលបន្ទុកស៊ើបអង្កេត ប្តឹងចោទ និងអនុវត្តច្បាប់។ នៅពេលនេះ មានការផ្តោតអារម្មណ៍ជាច្រើនទៅលើការអនុវត្ត អនុសញ្ញា អ.ស.ប. ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលត្រូវបានចុះហត្ថលេខា កាលពីខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣ ដោយប្រទេសចំនួន ៩៥ និងបានចូលជា ធរមាននៅឆ្នាំ ២០០៥ ក្រោយពីមានការផ្តល់សច្ចាប័នលើកទី ៣០ ចំពោះសន្និសីទនេះ។ អនុសញ្ញានេះ ផ្តល់នូវក្របខ័ណ្ឌទូលំទូលាយ មួយសម្រាប់ទប់ទល់ជាមួយអំពើពុករលួយក្នុងស្រុកនិងអន្តរជាតិ ក្នុង វិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជន។ អនុសញ្ញានេះក៏ជំរុញឱ្យមានការ

ផ្លាស់ប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមកនូវបទពិសោធន៍ពាក់ព័ន្ធ និងចំណេះដឹងជំនាញ និងជំរុញការពិភាក្សាលើបញ្ហាដែលជាកង្វល់រួមគ្នា និងការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យ ក្នុងការបង្ការ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

ចំពោះរឿងនេះ បញ្ហាដ៏សំខាន់មួយគឺត្រូវសម្រេចលើការរៀបចំស្ថាប័នសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ពោលគឺជម្រើសដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រភេទនៃទីភ្នាក់ងារឬគណៈកម្មការ/គណៈកម្មាធិការដែលចាំបាច់ត្រូវបង្កើតឡើង ឬត្រូវពង្រឹងបន្ថែម ដើម្បីធានានូវការប្រឆាំងអំពើពុករលួយប្រកបដោយជោគជ័យ ព្រមទាំងសេចក្តីសម្រេចដែលពាក់ព័ន្ធអំពីបញ្ហាច្បាប់គោលនយោបាយ ធនធាន និងបញ្ហាផ្សេងៗទៀត ដែលចាំបាច់ត្រូវលើកយកមកពិចារណា ។

ការស្រាវជ្រាវប្រៀបធៀបស្តីអំពីការរៀបចំស្ថាប័នដើម្បីប្រឆាំងអំពើពុករលួយនេះ បានផ្តើមចេញមកពីការងារដំបូងរបស់យូអិនឌីភីនៅប្រទេសម៉ុងហ្គោលី និងតាមសំណើរបស់ក្រុមការងារនៃសភាម៉ុងហ្គោលី ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលបានស្នើមកការិយាល័យយូអិនឌីភី ប្រចាំ ប្រទេសក្នុងក្រុងអ៊ូឡានបាតា (Ulaanbaatar) ដើម្បីធ្វើការសិក្សាប្រៀបធៀបស៊ីជម្រៅមួយ ។ ដោយសារនៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួនដែលយូអិនឌីភីបានជាប់ពាក់ព័ន្ធឬកំពុងចូលពាក់ព័ន្ធក្នុងការងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយនោះ មានបញ្ហាមជ្ឈភាពស្ថាប័ន កិច្ចការនេះត្រូវបានសម្រេចឱ្យមជ្ឈមណ្ឌលប្រចាំតំបន់នៅក្រុងបាងកក ដើរតួនាទីឈានមុខក្នុងការសិក្សានេះ ដោយសហការជាមួយយូអិនឌីភីម៉ុងហ្គោលី និងទីប្រឹក្សាប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងក្រុមអភិបាលកិច្ចតាមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យប្រចាំការិយាល័យគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍របស់យូអិនឌីភី ។

ឯកសារនេះមានពីរផ្នែក ។ ផ្នែកទីមួយនិយាយពីទិដ្ឋភាពទូទៅ និងការវិភាគលើការរៀបចំស្ថាប័ននានាសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មេរៀនដែលទទួលបាន និងលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ជោគជ័យ ។ ផ្នែកទីពីរ ពិពណ៌នាសង្ខេបអំពីប្រទេសចំនួន ១៤ ដែលរៀបរាប់ពីយន្តការស្ថាប័នសម្រាប់ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រទេសនីមួយៗ ។ ប្រទេសទាំងនេះត្រូវបានជ្រើសរើសក្នុងគោលបំណងផ្តល់ឱ្យបានគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃការរៀបចំស្ថាប័ននានាដែលមានសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលមានសព្វថ្ងៃនេះ ។ ប្រទេសមួយចំនួនក៏ត្រូវបានជ្រើសរើសដែរ ដោយហេតុថាប្រទេសទាំងនេះត្រូវបានគេដឹង

យ៉ាងទូលំទូលាយថា បានទទួលជោគជ័យក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

១.១. សារៈសំខាន់នៃអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលមានប្រសិទ្ធភាព

ទោះបីជាមានការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែច្រើនទៅលើការប្រឆាំងអំពើពុករលួយក៏ដោយក៏ការខិតខំប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាច្រើនបានទទួលបរាជ័យ ដោយសារមូលហេតុច្រើនប្រភេទ ។ មូលហេតុមួយក្នុងចំណោមមូលហេតុទាំងនោះគឺ វិសមភាពយ៉ាងជាក់ស្តែងរវាងការផ្តល់អាទិភាពទៅលើគោលដៅដែលមើលឃើញក្នុងរយៈពេលខ្លី ដែលដោះស្រាយទៅលើភាគសញ្ញា ជាជាងឫសគល់នៃអំពើពុករលួយ ដែលមានលក្ខណៈកាន់តែស៊ីជម្រៅ កាន់តែលំបាករួមទាំងពេលវេលា និងកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធដែលត្រូវប្រើប្រាស់ធនធានច្រើន (UNDP, ២០០៤:៦) ។ ការគិតគូរដ៏ត្រឹមត្រូវមួយ តាមរយៈយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ទាមទារឱ្យមាននូវចក្ខុវិស័យរយៈពេលយូរ និងការយល់ដឹងច្បាស់លាស់ ដែលអាចនាំឱ្យមានការកែប្រែដល់ឫសគល់យ៉ាងឆាប់បំផុតនៅជំនាន់ក្រោយ មិនមែននៅជំនាន់នេះឡើយ ។

ធាតុសំខាន់មួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺត្រូវជ្រើសយកស្ថាប័នសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងគោលនយោបាយ ហើយនិងការខិតខំសាងសង់សុវត្ថភាព ដែលនឹងអនុញ្ញាតឱ្យស្ថាប័នទាំងនេះបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។

ការសម្រេចថា តើត្រូវបង្កើតស្ថាប័នដោយឡែកមួយ ដូចជាភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ACA) ដើម្បីដោះស្រាយតែបញ្ហាអំពើពុករលួយសុទ្ធសាធ ឬមួយត្រូវកែប្រែ ឬក៏ទទួលយកស្ថាប័នដែលមានស្រាប់ ឬក៏ត្រូវសម្រេចយកការរួមផ្សំនូវភាគខ្លះនៃរូបមន្តទាំងពីរនេះ គឺនៅតែជាបញ្ហាសម្រាប់ពិភាក្សាគ្នានៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាច្រើន ។ ជម្រើសមួយក្នុងចំណោមជម្រើសទាំងនេះ នាំមកនូវកត្តាច្បាប់ គោលនយោបាយ ធនធាន និងកត្តាផ្សេងៗទៀត ដែលចាំបាច់ត្រូវផ្តល់ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ។ ដូចគ្នានេះដែរ ទោះបីមិនមានសារៈសំខាន់ជាក់ដោយ ក៏ត្រូវធានាឱ្យមាននូវវិធានប្រតិបត្តិច្បាស់លាស់ ដែលនឹងជួយណែនាំដល់អន្តរកម្ម និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ

^១ សិក្ខុបុរីចំណាយពេលអស់ ១៥ឆ្នាំ ដើម្បីបង្កើតបាន CPIB ជាភ្នាក់ងារឯករាជ្យ ដោយចាប់ផ្តើមឆ្នាំ ១៩៩២ ដែលស្ថិតនៅក្រៅពីសមត្ថកិច្ចរបស់ប៉ូលីស ។ ហុងកុងចំណាយពេល ២៦ឆ្នាំ សម្រាប់ការបង្កើត ICAC ដោយចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ ១៩៧៤ (គម្រោងស្រាវជ្រាវអំពីពុករលួយ និងយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ១៩៩៩) ។

រវាងស្ថាប័ននានា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គ្រប់រូបភាព។

ទោះបីជាអ្នកខ្លះលើកឡើងថាគ្រាន់តែចម្លងតាមគំរូជោគជ័យ នៃការប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់ហុងកុង ឬសិង្ហបុរី ជាការគ្រប់គ្រាន់ ហើយក៏ដោយ ការពិតគឺគ្មានដំណោះស្រាយណាមួយដែលសមស្រប សម្រាប់រាល់ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនោះទេ។ ទោះបីជាមាន "ការ ប្រយុទ្ធប្រឆាំងល្អបំផុត" ហើយអាចនឹងផ្តល់ជាគោលការណ៍ណែនាំ ដែលមានសារៈប្រយោជន៍ក៏ដោយ ក៏មិនអាចយកទៅអនុវត្តចំពោះ បរិបទរបស់ប្រទេសណាមួយជាស្វ័យប្រវត្តិបានដែរ^៦។

១.២. អនុសញ្ញាសហប្រជាជាតិប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយនិងការប្រើប្រាស់ស្ថាប័នប្រយុទ្ធ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ដូចមានចែងនៅក្នុង UNCAC:

រដ្ឋជាភាគីនីមួយៗត្រូវធានាឱ្យមាននូវអង្គការទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយមួយឬច្រើនតាមការចាំបាច់។ រដ្ឋជាភាគី នីមួយៗត្រូវផ្តល់ឱ្យអង្គការទាំងនេះនូវឯករាជភាពតាម ការចាំបាច់ដែលស្របជាមួយនឹងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន នៃប្រព័ន្ធគតិយុត្តិរបស់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យអង្គការនេះអាច បំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងចាក ផុតពីឥទ្ធិពលមិនសមរម្យណាមួយ។ គួរតែផ្តល់ជូននូវ ធនធានសម្ភារៈចាំបាច់នានា និងបុគ្គលិកជំនាញ ព្រមទាំង ការបណ្តុះបណ្តាល ដែលបុគ្គលិកនេះអាចត្រូវការ ដើម្បី បំពេញមុខងាររបស់ពួកគេ (មាត្រា ៦) ។

បន្ថែមទៅលើមាត្រាទាំងឡាយដែលផ្តោតលើការទប់ស្កាត់ មាត្រា ៣៦ នៃអនុសញ្ញាចែងថា :

ស្របតាមគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននៃប្រព័ន្ធគតិយុត្តិ របស់ខ្លួន រដ្ឋជាភាគីនីមួយៗត្រូវធានាឱ្យមាននូវអង្គការ មួយឬច្រើន ឬបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានជំនាញក្នុង ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយតាមរយៈការអនុវត្ត ច្បាប់។ អង្គការ ឬបុគ្គលទាំងនេះ ត្រូវទទួលបាននូវ

ឯករាជភាពតាមការចាំបាច់ដែលស្របតាមគោលការណ៍ ជាមូលដ្ឋាននៃប្រព័ន្ធគតិយុត្តិរបស់រដ្ឋជាភាគី ដើម្បីអាច បំពេញមុខងាររបស់ពួកគេប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ដោយគ្មានឥទ្ធិពលមិនសមស្របណាមួយ។ បុគ្គល ឬ បុគ្គលិកនៃអង្គការនេះ គួរទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល និងធនធានសមស្រប ដើម្បីបំពេញភារកិច្ចរបស់ពួកគេ។

អាស្រ័យហេតុនេះ UNCAC ទាមទារឱ្យមានការបង្កើតឡើង នូវស្ថាប័នបែបនេះ (លើកលែងតែមានអត្ថិភាពក្នុងទម្រង់ណាមួយ) នៅក្នុងវិស័យជាក់លាក់ពីរគឺ :

- (១) អង្គការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ
- (២) អង្គការដែលមានជំនាញខាងការប្រយុទ្ធប្រឆាំង អំពើពុករលួយតាមរយៈការអនុវត្តច្បាប់។

ប៉ុន្តែ នៅក្នុងដំណាក់កាលដែលកំពុងគិតគូរពីការរៀបចំ រដ្ឋជា ភាគីអាចបង្កើត ឬប្រើប្រាស់អង្គការដដែល ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹង លក្ខខណ្ឌនៃបញ្ញត្តិទាំងពីរ។

ហេតុដូច្នេះ រដ្ឋជាភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ ត្រូវសម្រេចថាតើត្រូវ បង្កើតអង្គការថ្មីៗ ឬត្រូវកែទម្រង់/កែលម្អអង្គការដែលមានស្រាប់ ហើយនិងត្រូវសម្រេចថា តើត្រូវផ្តល់ការទទួលខុសត្រូវចំពោះអង្គការ តែមួយគត់ ឬត្រូវបែងចែកភារកិច្ចរវាងស្ថាប័នទប់ស្កាត់ និងស្ថាប័ន អនុវត្តន៍ច្បាប់ផ្សេងៗ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ រដ្ឋជាភាគីចាំបាច់ត្រូវសម្រេច ទៅលើអាណត្តិការងារ និងអំណាចរបស់ស្ថាប័នទាំងនេះ កម្រិតនៃ ស្វ័យភាពរបស់ស្ថាប័នទាំងនេះ ធនធានដែលស្ថាប័នទាំងនេះត្រូវមាន និងវិធានប្រតិបត្តិដែលនឹងជួយឱ្យមានអន្តរកម្ម និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិ ការរវាងស្ថាប័នទាំងនោះ។ ជំពូកបន្តទៅទៀត ផ្តល់នូវទិដ្ឋភាពទូទៅ មួយនៃគំរូខុសៗគ្នា ដែលត្រូវបានគេប្រើនៅក្នុងប្រទេសនានា ហើយ និងពិនិត្យមើលទៅលើគុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃគំរូខុសៗគ្នា ទាំងនោះ។

^៦ ការសិក្សាមួយអំពីកត្តាដែលប៉ះពាល់ដល់ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រទេសក្រោយរបបកុម្មុយនិស្ត នៅក្នុងអឺរ៉ុបខាងកើត បានបង្ហាញឱ្យឃើញ ថា "ការប្រតិបត្តិល្អៗ" ត្រូវបានចាត់ទុកថាមានសារៈប្រយោជន៍ ប៉ុន្តែមានការលំបាកក្នុងការផ្ទេរទៅក្នុងបរិបទណ៍ផ្សេងទៀត។ ហេតុនេះ ការប្រើប្រាស់គំរូដែលមានស្រាប់ ទាមទារនូវការប្រុងប្រយ័ត្ន និងការអភិវឌ្ឍនូវការការពារគ្រប់គ្រាន់ដែលរៀបចំឡើងនៅក្នុងស្រុក "ដើម្បី ដោះស្រាយឱ្យចម្បង" (Anusiewicz, ២០០៣) ។

ភ្នាក់ងារ ឬ គណៈកម្មការ ពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ប្រទេសជាច្រើនបានជ្រើសរើសយក ឬកំពុងពិចារណាបង្កើត គណៈកម្មការ ឬទីភ្នាក់ងារឯករាជ្យ ឱ្យទទួលបានភារកិច្ចទាំងអស់ក្នុងការ ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ ប៉ុន្តែ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ការ បង្កើតស្ថាប័នបែបនេះមិនមែនជាឱសថទិព្វសម្រាប់ព្យាបាលអំពើពុក រលួយដ៏ធ្ងន់ធ្ងរគ្រប់យ៉ាងបានឡើយ។ ជាក់ស្តែង ឧទាហរណ៍នៃ គណៈកម្មការ ឬទីភ្នាក់ងារឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលទទួល បានជោគជ័យមានតិចតួចណាស់។ ប្រវត្តិនៃភាពជោគជ័យបំផុត គឺ ប្រវត្តិនៃគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់ហុងកុង (ICAC), ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយរបស់ប្រទេស សិង្ហបុរី (CPIB), នាយកដ្ឋានសម្រាប់បទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងអំពើពុក រលួយរបស់ប្រទេសបូតស្វាណា (DCEC) និង គណៈកម្មការឯករាជ្យ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់ញ៉ូសាយវែល (New South Wales) (ICAC)។ ប៉ុន្តែ ដូចដែលបានលើកឡើង គំរូទាំងនេះមិនអាចចម្លង យកមកប្រើបានដោយងាយៗនោះទេ ដោយសារតែស្ថានភាពខុសៗ ពីគ្នា ដែលគំរូទាំងនេះត្រូវដំណើរការតាម (និងប្រវត្តិដោយឡែកពីគ្នា នៃការបង្កើតគំរូទាំងនេះ និងការវិវត្តរបស់វា)។ ការបង្កើត ACA គួរ ផ្អែកលើការវិភាគលើប្រព័ន្ធនៃបរិបទក្នុងស្រុក(ប្រព័ន្ធនយោបាយ) និងតម្រូវការជាក់ស្តែង ព្រមទាំងអាទិភាពរបស់ប្រទេស។

២.១. ឯករាជភាពរបស់ភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ

ឯករាជភាពរបស់ ACA ត្រូវចាត់ទុកថាជាសេចក្តីត្រូវការ ចាំបាច់សម្រាប់ប្រសិទ្ធភាពរបស់ ACA ដោយហេតុថា វានឹងអនុញ្ញាត ឱ្យស្ថាប័ននេះធ្វើសកម្មភាពដោយសេរី ចាកផុតពីឥទ្ធិពលរបស់បុគ្គល

ឬភាគីមានអំណាច និងអាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ ដែល គេសង្ឃឹយនៅក្នុងគ្រប់វិស័យទាំងអស់ និងនៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់នៃ សង្គម (Kpundel និង Levy ២០០៤)។ ការធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋ ធម្មនុញ្ញ ដែលផ្តល់ឯករាជភាពដល់ ACA គឺមានសារៈប្រយោជន៍ ប៉ុន្តែនៅតែមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ដែរ។ ប៉ុន្តែ តើស្ថាប័នដែលកំពុងមាន បច្ចុប្បន្ននេះ ពិតជាឯករាជ្យមែនឬទេ? តថភាពបានបង្ហាញឱ្យឃើញ នូវកម្រិតស្វ័យភាពខុសៗគ្នា ហើយសូម្បីតែទីភ្នាក់ងារ ឬគណៈកម្មការ ដែលមានជោគជ័យបំផុតមួយចំនួន ក៏មិនឯករាជពេញលេញពីអ្នក ដែលមានអំណាចដែរ^១។ ឧទាហរណ៍ DCEC នៅប្រទេសបូតស្វាណា ត្រូវរាយការណ៍ជូនប្រធានាធិបតី ហើយនាយក និងបុគ្គលិកស្ថិតនៅ ក្រោមច្បាប់មន្ត្រីសាធារណៈ។ CPIB របស់ប្រទេសសិង្ហបុរី មានទីតាំង ស្ថិតនៅក្នុងការិយាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហើយនាយករបស់ CPIB ទទួល ខុសត្រូវផ្តល់ចំពោះនាយករដ្ឋមន្ត្រី។ ICAC របស់ហុងកុង រាយការណ៍ ជូនប្រមុខស្ថាប័នប្រតិបត្តិ។ បើដូច្នោះ តើអ្វីខ្លះដែលធ្វើឱ្យ ស្ថាប័ន ទាំងនេះមានប្រសិទ្ធភាពជាស្ថាប័នផ្សេងៗទៀត? មួយផ្នែក នៃចម្លើយស្ថិតនៅលើការរៀបចំប្រព័ន្ធសមស្របសម្រាប់ត្រួតពិនិត្យ ទៅវិញទៅមក និងកត្តាដែលស្ថាប័នទាំងនេះស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ ពិចារណានិច្ចកាល តាមរយៈយន្តការត្រួតពិនិត្យផ្សេងៗ ដែលបាន ឱ្យស្ថាប័នទាំងនេះ ដំណើរការបានដោយមិនលំអៀង។ ឧទាហរណ៍ សកម្មភាពនៃ ICAC របស់ហុងកុង ត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយ គណៈកម្មាធិការឯករាជ្យ ៤ រួមទាំងតំណាងមកពីសង្គមស៊ីវិល ព្រមទាំងគណៈកម្មាធិការឯករាជ្យ ICAC សម្រាប់ទទួលពាក្យបណ្តឹង ដែលមានភារកិច្ចទទួលពាក្យបណ្តឹង តាមដានពិនិត្យ និងពិនិត្យសារ ឡើងវិញលើពាក្យបណ្តឹងប្រឆាំងនឹងគណៈកម្មការនេះ។

^១ ដំបូង ឯករាជភាពរបស់វាគឺចាកផុតពីប៉ូលីស និងក្នុងកម្រិតស្រាលបន្តិចពីរដ្ឋាភិបាល

វិធីមួយផ្សេងទៀតដើម្បីលើកកម្ពស់ស្វ័យភាពរបស់ ACA គឺ ត្រូវធានាថាការជ្រើសរើស និងការតែងតាំងផ្នែកប្រតិបត្តិរបស់ ACA គឺជាការទទួលខុសត្រូវរួមដោយស្ថាប័នមួយចំនួន។ សន្តិសុខក្នុងមុខ តំណែងសម្រាប់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់របស់ទីភ្នាក់ងារនេះ និងអភិយឯកសិទ្ធិរួម ផុតពីបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក៏មានសារៈសំខាន់ដែរ។ គណៈកម្មការលុប បំបាត់អំពើពុករលួយរបស់ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ត្រូវបានតែងតាំងដោយ សភាតាមបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជនដែលផ្តល់ជូនដោយប្រធានាធិបតី^៤ ។ បញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជនត្រូវបានរៀបចំដោយគណៈកម្មាធិការជ្រើសរើស មួយ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយរដ្ឋាភិបាល។ នៅក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ ទៀត ប្រធាន ACA ត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី (ប្រទេស តង់ហ្សានី) អភិបាលរដ្ឋ (រដ្ឋញូស្កាវ) ឬដោយប្រធានាធិបតី ឬ នាយករដ្ឋមន្ត្រី ដោយមានការឯកភាព ឬតាមសំណើរបស់សភា (ប្រទេសលីទុយអានី និងប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា) ឬដោយសភា តាម សំណើរបស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី (ប្រទេសឡាតវី) ឬដោយព្រះ មហាក្សត្រ តាមសំណើរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី (ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី) ។ នៅសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ ប្រធានាធិបតីតែងតាំងប្រធាន និងសមាជិក អចិន្ត្រៃយ៍របស់គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់កូរ៉េ (KICAC) ។ លើសពីនេះទៅទៀត សភា និងប្រធានតុលាការកំពូល ស្នើសមាជិក ពរូបប្រឆាំងខ្លួន។

ដើម្បីចៀសវាងការជ្រៀតជ្រែកពីសំណាក់ក្រុមអ្នកគ្រប់គ្រង ស្ថាប័ន ACA នេះ ប្រទេសមួយចំនួនបានបង្កើតខ្សែបន្ទាត់រាយការណ៍ ជាច្រើន ឬបានប្តូរខ្សែបន្ទាត់រាយការណ៍ទៅតំណាងរាស្ត្រវិញ។

ក៏ប៉ុន្តែ ការកើនឡើងនូវឯករាជភាពក៏ទាមទារឱ្យមានការ ត្រួតពិនិត្យទៅវិញទៅមកនៅក្នុងស្ថាប័ននោះដែរ ដើម្បីធានាកុំឱ្យ មានការរំលោភលើស្វ័យភាព។ ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ICAC របស់ហុងកុងមានគណៈកម្មាធិការផ្តល់យោបល់ ៤ (គណៈកម្មាធិការ ផ្តល់យោបល់លើការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ គណៈកម្មាធិការផ្តល់ យោបល់ដល់ប្រជាជនលើទំនាក់ទំនងជាមួយសហគមន៍ គណៈកម្មាធិ- ការពិនិត្យសារឡើងវិញលើកិច្ចប្រតិបត្តិការ និងគណៈកម្មាធិការ ផ្តល់យោបល់លើការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ) ។ ដោយមានសមាជិក

ដែលត្រូវបានតែងតាំងពិសេសអំពីសហគមន៍ទាំងមូលនោះ គណៈ កម្មាធិការទាំងនេះ ជួបប្រជុំជាទៀងទាត់ ដើម្បីពិនិត្យសារឡើងវិញ នូវសកម្មភាពរបស់ ICAC ។ ICAC នៅញូស្កាវដែល ទទួលខុសត្រូវ ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋ តាមរយៈគណៈកម្មាធិការចម្រុះពហុសភា (PJC) ដែលសង្កេតការណ៍លើរាល់សកម្មភាពទាំងអស់របស់ ICAC តាមរយៈ គណៈកម្មាធិការពិនិត្យសារឡើងវិញលើកិច្ចប្រតិបត្តិការ^៥ ដែលមាន រួមបញ្ចូលទាំងសមាជិករបស់សាធារណជនទូទៅ និងទីភ្នាក់ងារ ផ្សេងៗរបស់រដ្ឋាភិបាល ហើយនិងមានកាតព្វកិច្ចត្រូវរាយការណ៍ជា ទៀងទាត់ ជូនសាធារណជន និងរាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំអំពីការស៊ើប អង្កេតផង។ PJC រាយការណ៍ជូនសភាទាំងពីរ អំពីកិច្ចការទាំងអស់ ដែលទាក់ទងនឹង ICAC ដែលតាមមតិរបស់ PJC គួរតែជម្រាបជូន ទៅសភា។ ការិយាល័យទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (PCB) របស់ ប្រទេសតង់ហ្សានី ក៏មានគណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃ ដែលគ្រប់គ្រងលើដំណើរការរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែ សមាសភាពរបស់ គណៈកម្មាធិការ លំបាកនឹងធានានូវការពិនិត្យពិចារណាដោយឯករាជ្យ ណាស់ (គណៈកម្មាធិការនេះ ដឹកនាំដោយអគ្គលេខាធិការប្រចាំ ទីស្តីការប្រធានាធិបតី ហើយមានសមាសភាពជាអគ្គនាយក PCB និងអគ្គនាយកនៃប្រព័ន្ធធារកម្ម និងសន្តិសុខប្រទេសតង់ហ្សានី និង លេខាធិការផ្តល់របស់ប្រធានាធិបតី) ។

ការពង្រីកប្រព័ន្ធរាយការណ៍របស់ ACA ក៏ជាវិធីបង្កើនការ ត្រួតពិនិត្យ ដោយឱ្យ ACA ទទួលខុសត្រូវចំពោះអាជ្ញាធរលើសពី មួយ។ នៅប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី KPK ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាភ្នាក់ងារ ឯករាជ្យរបស់រដ្ឋ ដែលរាយការណ៍អំពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ជូនប្រធានា ធិបតី សភាជាតិ និងសវនកររបស់រដ្ឋ។ ភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេតពិសេស របស់ប្រទេសលីទុយអានី (SIS) ទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រធានាធិបតី និងសភា។ វាមានកាតព្វកិច្ចត្រូវរាយការណ៍ យ៉ាងហោចណាស់ពីរដង ក្នុងមួយឆ្នាំ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជូនប្រធានាធិបតី និងប្រធានសភា Seimas ។ គណៈកម្មការប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់ប្រទេសថៃ (NCCC) រាយការណ៍ជូនព្រឹទ្ធសភា។ ប៉ុន្តែ រាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ របស់ខ្លួនក៏ត្រូវដាក់ជូនសភាជាន់ទាប និងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីផងដែរ។

^៤ ជំនឿទុកចិត្តរបស់សាធារណជនមកលើគណៈកម្មការ ឬភ្នាក់ងារ នឹងពឹងផ្អែកមួយផ្នែកទៅលើថា តើសាធារណជនយល់ថាសមាជិករបស់ស្ថាប័ន មានសេចក្តីផ្តៃផ្តួរ មានសមត្ថភាព និងតំណាងឱ្យផលប្រយោជន៍ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងសង្គម។

^៥ ជាការចាំបាច់ដែលមនុស្សម្នាក់នៅថ្នាក់កំពូល ដែលមានអំណាច និងដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើរបស់អង្គការនេះ។ បទពិសោធនៅកន្លែងផ្សេងៗ បង្ហាញថា អង្គការមួយដែលដំណើរការដោយផ្អែកលើដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តសមូហភាព មានការលំបាកក្នុងការបំពេញការងារភ្លាមៗ និង ដាច់ខាត។

^៦ ICAC ត្រូវពិគ្រោះយោបល់ជាមួយ ORC មុននឹងសម្រេចថា តើត្រូវបញ្ឈប់ ឬមិនត្រូវចាប់ផ្តើមការស៊ើបអង្កេត ឬពាក្យបណ្តឹង ឬត្រូវបញ្ឈប់ការស៊ើប អង្កេតដែលកំពុងដំណើរការ។

ប្រទេសផ្សេងៗទៀតបានសម្រេចផ្លាស់ប្តូរខ្សែបន្ទាត់ រាយការណ៍ពិស្តារដែលគ្រប់គ្រងដោយមនុស្សម្នាក់ ដូចជាប្រធានា ធិបតី ឬនាយករដ្ឋមន្ត្រី ទៅជូនតំណាងអង្គការនីតិកម្មរបស់ប្រជាជន ដែលអនុញ្ញាតឱ្យភាគីផ្សេងៗនៅក្នុងសភាអាចពិនិត្យពិចារណាទៅលើ រាល់សកម្មភាពរបស់ ACA ។ ថ្មីៗនេះ វិសោធនកម្មច្បាប់នៅប្រទេស យូហ្គាន់ដា និង ហ្សាំបៀ បានតម្រូវឱ្យអធិការ និងគណៈកម្មការ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយរាយការណ៍ជូនសភា ជាជាងជូនប្រមុខរដ្ឋ ។

២.២. អាណត្តិការងារ

អាណត្តិការងាររបស់អង្គការពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នឹងអាស្រ័យលើកត្តាមួយចំនួន ជាពិសេស គឺអាណត្តិរបស់អង្គការ ពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងវិស័យដូចជា ការលើកគោលនយោបាយ ការកែប្រែច្បាប់ ការអនុវត្តច្បាប់ និងការដាក់បណ្តឹងអាជ្ញាអត្តិភាព របស់អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយផ្ទៃក្នុង (ដូចជា អង្គការស៊ើប អង្កេតពិសេសនៅក្នុងកងកម្លាំងប៉ូលីស) ហើយនិងថាតើអាណត្តិនេះ មានបំណងដោះស្រាយអំពើពុករលួយគ្រប់កម្រិតទាំងអស់របស់ រដ្ឋាភិបាលដែរឬអត់ (ថ្នាក់កណ្តាល តំបន់ និងខេត្ត-ក្រុង ឬមូលដ្ឋាន) (UNODC, ២០០៤:៩២) ។

នៅក្នុងកម្រិតទី១ទៅពីតួ មុខការគន្លឹះទាំង ៥ ខាងក្រោមនេះ អាចជាកិច្ចការសម្រាប់អង្គការពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយមួយ :

- ១. ការស៊ើបអង្កេត
- ២. ការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (ការរៀបចំបែបបទដើម្បីចោទ ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ)
- ៣. ការអប់រំ និងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង
- ៤. ការទប់ស្កាត់ និង
- ៥. ការសម្របសម្រួល

ACA ភាគច្រើនប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្របីរួមគ្នាគឺ**ការទប់ស្កាត់ ការស៊ើបអង្កេត និងការអប់រំ** (ប្រទេសបូតស្វាណា ឥណ្ឌូនេស៊ី ហុងកុង ឡាតវៀ លីទុយអានី រដ្ឋញ៉ូសេវែល និងប្រទេសថៃ) ។

មុខងារស៊ើបអង្កេតគឺជាចំណុចស្នូលសម្រាប់អាណត្តិការងារ នៃ ACA ជាច្រើន ដែលត្រូវបានសិក្សានៅក្នុងឯកសារសង្ខេបនៃ ប្រទេសនីមួយៗ។ ក៏ប៉ុន្តែ រាល់ទីភ្នាក់ងារទាំងអស់ មិនមែនសុទ្ធតែត្រូវ មានអាណត្តិការងារសម្រាប់ធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើករណីចោទប្រកាន់

ពីបទពុករលួយទេ ដូចជាករណីនៃ KICAC ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ជាដើម ។ ចំពោះអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលមានមុខនាទី ស៊ើបអង្កេតនេះ គឺមានលក្ខណៈខុសគ្នាត្រង់ប្រការដែលថា ពេលណា ត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើករណីចោទប្រកាន់ពីបទពុករលួយ ឬលើការសង្ស័យពីបទពុករលួយឡើយ ។ តាមគោលគំនិត គឺថា ACA អាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើពាក្យបណ្តឹងដែលខ្លួនបានទទួល រួមទាំង អាចបើកការស៊ើបអង្កេតតាមចិត្តរបស់ខ្លួន ដោយមិនចាំបាច់មានពាក្យ បណ្តឹង ។ ក្នុងករណីខ្លះ ការស៊ើបអង្កេតក៏អាចធ្វើឡើងតាមសំណើរបស់ ស្ថាប័នផ្សេងដែរ (ឧទាហរណ៍៖ ដោយសភា ក្នុងករណី ICAC របស់ ញ៉ូសេវែល) ។

តាមធម្មតា ត្រូវមានរចនាសម្ព័ន្ធមួយនៅក្នុង ACA សម្រាប់ វិភាគថា តើត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេតឬក៏មិនធ្វើ ដោយផ្អែកលើរបាយ ការណ៍ដែលទទួលបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីខ្លះ ACA ត្រូវតែស៊ើបអ ង្កេតលើរាល់របាយការណ៍ដែលខ្លួនបានទទួល (ឧទាហរណ៍ ICAC របស់ហុងកុង) ។ ដោយហេតុថា របាយការណ៍ពិសោធន៍ណាមួយ ច្រើន គឺជាប្រភពព័ត៌មានសំខាន់នោះ ACA ជាច្រើន បានដាក់ឱ្យ ដំណើរការនូវយន្តការមួយ ដើម្បីធានាឱ្យប្រជាជនអាចរាយការណ៍បាន និងសម្រួលដល់ការធ្វើរបាយការណ៍ ។ នៅហុងកុង ICAC បានបង្កើត ការិយាល័យស្រុកប្រចាំតំបន់ (ព្រោះគេបានរកឃើញថា នៅក្នុងទីតាំង ដែលមិនសូវផ្លូវការ ឬគ្មានម្នាក់ៗមានអារម្មណ៍ស្ងប់ស្ងួនជាង) ហើយ KICAC នៅសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ បានបង្កើតនូវ**មជ្ឈមណ្ឌលរាយការណ៍ អំពីអំពើពុករលួយ**មួយ ។ ផ្ទុយទៅវិញ នីតិវិធីដ៏ស្មុគស្មាញសម្រាប់ដាក់ ពាក្យប្តឹងជាមួយគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងបទ ល្មើសពាក់ព័ន្ធរបស់ប្រទេសនីហ្សេវីយ៉ា ត្រូវបានគេយល់ឃើញថា ជាមូលហេតុដែលនាំឱ្យគណៈកម្មការទទួលបានពាក្យបណ្តឹងតិចតួច ។

ការភ័យខ្លាចអំពីការសងសឹកលើការរាយការណ៍អំពើពុក រលួយ គឺជាការខ្លាចរអាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ចំពោះការចូលរួមរបស់ សាធារណជន ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងបន្តច បង្កាក់សក្តានុពលសម្រាប់ជោគជ័យ ។ ហេតុនេះ ការបើកលទ្ធភាពឱ្យ រាយការណ៍ជាអនាមិក និងការការពារសាក្សី ត្រូវបានមើលឃើញថា ជាធាតុសំខាន់នៃយុទ្ធសាស្ត្រជោគជ័យ ដើម្បីប្រឆាំងអំពើពុក រលួយ ។ ភាគច្រើន ប៉ុន្តែមិនមែនទាំងអស់ទេ ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ ACA (ដូចជា NCCC នៅប្រទេសថៃ) ពិតជាទទួលយក របាយការណ៍អនាមិក ។

ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA ជាច្រើន (ដូចជា ICAC នៅប្រទេសកូរ៉េ KICAC នៅសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ និង KPK នៅ ឥណ្ឌូនេស៊ី) មានអាណត្តិការងារច្បាស់លាស់ សម្រាប់ធានាដល់ការ ការពារសាក្សី និងអ្នកបង្កើបង្កើង (គឺអ្នករាយការណ៍អំពើពុក រលួយ) ។ នៅកន្លែងណា ដែលគេឃើញថាការការពារសាក្សីបានទទួល ជោគជ័យ នោះវាក៏នាំឱ្យធ្លាក់ចុះនូវចំនួនរបាយការណ៍អនាមិកអំពី អំពើពុករលួយ ។ មន្ត្រី និងបុគ្គលិករបស់ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុក រលួយ ACA ផ្សេងៗ នៅក្នុងឯកសារដកស្រង់នេះ មានកម្រិតអំណាច ស្មើបង្កើតខុសៗគ្នា ។ អំណាចទាំងនេះ រួមមាន ការផែនការខ្លួន បុគ្គល និងផែនការទីតាំងផ្ទះសំបែង ការចាប់ខ្លួន និង/ឬខ្លួន អំណាច ស្នើឱ្យបុគ្គលឬស្ថាប័នផ្តល់ព័ត៌មាន អំណាចស្នើសុំមើលសៀវភៅ ធនាគារ ដាក់ចេញនូវវិធានការឃ្នាំមើល ឧទាហរណ៍ ដូចជា ការថត សំលេងសន្ទនាគ្នា និងវីដេអូសម្រាប់សម្ភាសន៍ជាដើម ។ ជាញឹកញយ អំណាចនៃការស៊ើបអង្កេតទាំងនេះ តម្រូវឱ្យមន្ត្រីស៊ើបអង្កេត ស្នើសុំ ការឯកភាពជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាមុនពីព្រះរាជអាជ្ញា (ឧទាហរណ៍ ម៉ាឡេស៊ី និងសិង្ហបុរី) ឬពីចៅក្រម/តុលាការ (ឧ. ប្រទេសថៃ) និង ករណីខ្លះពីប្រធានអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (និហ្សេរីយ៉ា តង់ហ្សានី) ។

ផ្នែកដ៏សំខាន់មួយនៃមុខងារស៊ើបអង្កេត គឺការតាមដានត្រួត ពិនិត្យការប្រកាសទ្រព្យសកម្ម និងអកម្ម (ហើយនិងពិនិត្យជីវភាព) របស់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ព្រោះវាអាចមានឥទ្ធិពលខ្លាំងដៃ ក្នុងការទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយ ។ ដោយឡែក NCCC នៅប្រទេសថៃ មានអាណត្តិ ការងារទូលំទូលាយ និងយ៉ាងច្បាស់លាស់ក្នុងវិស័យនេះ^៧ ។ នេះគឺជា ករណីនៃការិយាល័យបង្ការ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅប្រទេស ឡាត់វៀ (CPCB) ដែលមានភារកិច្ចតាមដានត្រួតពិនិត្យនូវការ ប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ទំនាស់ផលប្រយោជន៍ នៅក្នុង សកម្មភាពរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ ។ កាលណាមានតម្រូវការឱ្យរក្សា ការសម្ងាត់ សមត្ថភាពក្នុងការស៊ើបអង្កេតលើការប្រកាសនូវទ្រព្យ

សម្បត្តិ ច្រើនតែមានការលំបាក ដោយហេតុថា វាមិនអាចឱ្យមាន ការងារ បន្ថែមពីខាងក្រៅ ចំពោះអ្នកស៊ើបអង្កេតពីក្រៅស្ថាប័នឡើយ (នេះគឺ ជាករណីនៅប្រទេសបូតស្វាណា) ។ ប៉ុន្តែ ទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗ ទៀតក៏ អាចចូលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតការប្រកាសទ្រព្យ សម្បត្តិនេះ ផងដែរ ។ នៅប្រទេសប៊ុលហ្គារី ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ កាន់កាប់ បញ្ជីប្រកាសទ្រព្យរបស់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ។ នៅប្រទេស លីទុយអានី មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ត្រូវធ្វើការប្រកាសទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជូន គណៈកម្មការក្រមសីលធម៌របស់មន្ត្រី ដែលមានភារកិច្ចវិភាគការ ប្រកាសទាំងនេះ ។ នៅប្រទេសហ្វីលីពីន មន្ត្រីសាធារណៈ តម្រូវ ឱ្យធ្វើសេចក្តីប្រកាស ភ្ជាប់ដោយពាក្យសម្បថអំពីទ្រព្យសកម្ម និងអកម្មរបស់ខ្លួនជារៀងរាល់ឆ្នាំ^៨ ហើយការត្រួតពិនិត្យជីវភាព អាចត្រូវបានធ្វើឡើងដោយការិយាល័យ ទទួលពាក្យបណ្តឹង ឬ ដោយគណៈកម្មការប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់ ប្រធានាធិបតី ។ នៅប្រទេសលីទុយអានី ការទទួលខុសត្រូវស្ថិតនៅលើ ប្រធាន គណៈកម្មការក្រមសីលធម៌មន្ត្រី ដែលវិភាគលើការប្រកាសទ្រព្យ ហើយនិងធានាថា អ្នកកាន់តំណែងសាធារណៈប្រាកដជាធ្វើសេចក្តី សម្រេចដើម្បីតែប្រយោជន៍សាធារណៈ ដោយមិនលំអៀងក្នុងការ ធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត និងទប់ស្កាត់នូវការកើតឡើង និងការរាលដាល នៃអំពើពុករលួយនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ ។ នៅប្រទេសតង់ហ្សានី គឺលេខាធិការដ្ឋាននៃក្រមសីលធម៌មេដឹកនាំសាធារណៈ ដែលដឹកនាំ ដោយស្នងការក្រមសីលធម៌ (តែងតាំងដោយ ប្រធានាធិបតី) ដែលមានភារកិច្ចទទួលសេចក្តីប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ ។

ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ ទំនាក់ទំនងរវាងទីភ្នាក់ងារប្រឆាំង អំពើពុករលួយ ACA និងអង្គការទទួលបន្ទុកតាមដានត្រួតពិនិត្យការ ប្រកាសទ្រព្យ និងត្រួតពិនិត្យសំណុំឯកសារពន្ធចំណូល មានសារៈ សំខាន់យ៉ាងខ្លាំង ។ បន្ទុកនៃភស្តុតាងត្រូវបានបន្ថយកាន់តែច្រើន ឡើងៗ ។ ទោះបីជាទ្រឹស្តីតាមប្រពៃណី ប្រកាន់យកគោលការណ៍នៃ "ការសន្តត់ថាគ្មានទោស" រហូតទាល់តែព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្ហាញនូវ

^៧ បុគ្គលដែលកាន់តំណែងនយោបាយ ព្រមទាំងមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលដែលមានឋានន្តរស័ក្តិខ្ពស់ (ថ្នាក់កណ្តាល និងមូលដ្ឋាន) ត្រូវដាក់ជូនទៅ NCCC នូវ គណនេយ្យទ្រព្យសកម្ម និងអកម្មរបស់ខ្លួន ព្រមទាំងរបស់ប្រពន្ធរបស់ខ្លួន និងកូន (ក្នុងបន្ទុក) (រៀងរាល់ ៣ឆ្នាំម្តង ព្រមទាំងនៅពេលចូលកាន់ តំណែង ចាកចេញពីតំណែង មួយឆ្នាំក្រោយពីចាកចេញពីតំណែង) ។ NCCC មានភារកិច្ចកំណត់នូវប្រភេទមុខតំណែង ដែលតម្រូវឱ្យធ្វើអធិការកិច្ច លើទ្រព្យសកម្ម និងត្រូវហាមឃាត់តាមវិធាន និងនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធ ។ NCCC អាចធ្វើអធិការកិច្ចរាល់ករណីណាក៏ដោយ ដែលមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ដើម្បីសង្ស័យមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលណាម្នាក់ (ទោះបីជាបុគ្គលនោះមិនមែនជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ក៏ដោយ) ហើយបញ្ជាឱ្យមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលរូបនោះ ដាក់ជូននូវការ ប្រកាសបែបនេះ ។

^៨ CBCB នៅឡាត់វៀ ក៏តាមដានត្រួតពិនិត្យនូវការអនុវត្តរបស់អង្គការនយោបាយ អំពីបទប្បញ្ញត្តិរបស់គណៈបក្សដែលផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន ។

^៩ ការស៊ើបអង្កេត/ការត្រួតពិនិត្យអំពីជីវភាព នឹងធ្វើទៅលើមន្ត្រីទាំងអស់របស់រដ្ឋាភិបាល ប៉ុន្តែជាដំបូងវានឹងផ្តោតទៅលើមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលជាន់ខ្ពស់ (ទោះជាត្រូវបានជាប់ឆ្នោត ឬតែងតាំងក៏ដោយ) ព្រមទាំងទៅលើមន្ត្រីទាំងអស់របស់ភ្នាក់ងារក្រោយពីរាយការណ៍ថាមានជាប់ពាក់ព័ន្ធអំពើពុក រលួយខ្លាំងបំផុតគឺ : ការិយាល័យចំណូលផ្ទៃក្នុងការិយាល័យគយ និងនាយកដ្ឋានសាធារណៈការ និងផ្លូវ Highway ។

អំពើខុសច្បាប់ក៏ដោយក៏នៅពេលនេះ ច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ កាន់តែសន្តត់ថា គឺជាការមានបានដោយខុសច្បាប់ ដរាបណាជនជាប់ ចោទមិនអាចពន្យល់ឱ្យបានសមរម្យ អំពីជីវភាពមិនធម្មតារបស់ខ្លួន ទេនោះ។ ការប្រកាសទ្រព្យគួរត្រូវធ្វើឡើងដោយមន្ត្រីរាជការ ទាំងអស់ឬតែមន្ត្រីមួយចំនួន គឺនៅតែជាបញ្ហាដែលត្រូវ ពិភាក្សាគ្នា នៅឡើយ^{៩០} ។ ដើម្បីជៀសវាងនូវការប្រកាសច្រើនពេក និងការ ចំណាយច្រើនលើសលប់សម្រាប់ការស៊ើបអង្កេត^{៩១} ការមានវិធី ជ្រើសរើសមួយគឺអាចនឹងមានភាពសមស្របជាង។ បើជំនាញ និង សមត្ថភាពមានកម្រិត គេបានស្នើឱ្យផ្តោតគោលដៅតែទៅលើក្រុម មន្ត្រីសាធារណៈសំខាន់ៗខ្លះប៉ុណ្ណោះ (ឧទាហរណ៍៖ មន្ត្រីនយោបាយ ដែលជាប់ឆ្នោត ឬតែងតាំង មន្ត្រីសាធារណៈថ្នាក់ខ្ពស់) ព្រមទាំងអ្នក ដែលបម្រើការនៅក្នុងវិស័យការងារ ដែលងាយនឹងប្រព្រឹត្តអំពើពុក រលួយខ្លាំងៗ (ឧ. មន្ត្រីលក់ដី និងមន្ត្រីគយ និងពន្ធដារ) ។

ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA មិនមែនសុទ្ធតែមាន អាណត្តិការងារ ដើម្បីធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (គឺរៀបចំបែបបទប្តឹងចោទពី បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ) ដែលតាមធម្មតា គឺជាកិច្ចការមួយស្ថិតនៅក្នុង ភារកិច្ចរបស់តុលាការ^{៩២} ។ បន្ទាប់ពីការស៊ើបអង្កេតរបស់ទីភ្នាក់ងារ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA^{៩៣} ឬភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់ណាមួយ (ឧ. ប៉ូលីស) ប្រសិនបើមានហេតុផលអាចឱ្យធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាបាន បញ្ហានេះ ត្រូវបញ្ជូនទៅអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីនាំរៀបចំសំណុំបែបបទដាក់ ទៅតុលាការ។ ផ្នែកលើកស្តុតាងជាក់ស្តែង ដែលបានផ្តល់ជូន តុលាការ ប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដើម្បីសម្រេចថា តើត្រូវផ្តើមដំណើរការ ព្រហ្មទណ្ឌដែរឬអត់។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មានបែបបទ គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍មួយចំនួនផងដែរ។ នៅប្រទេសបូតស្វាណា អគ្គមេធាវី មានអំណាចតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងតាមច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ក្នុងការដឹកនាំរាល់ការចោទប្រកាន់ព្រហ្មទណ្ឌទាំងអស់ រួមទាំងការ ចោទប្រកាន់លើគ្រប់ករណីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ។ ប៉ុន្តែ ដោយទំហំការងាររបស់អគ្គមេធាវីធ្ងន់ធ្ងរពេក នាយកដ្ឋានប្រឆាំង ឧក្រិដ្ឋកម្មអំពើពុករលួយ និងសេដ្ឋកិច្ច DCEC ក៏ផ្តើមធ្វើការចោទ

ប្រកាន់ដោយខ្លួនឯងកាន់តែច្រើនឡើងៗ។ នៅប្រទេសលីទុយអានី ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតរបស់ SIS រាយការណ៍ផ្ទាល់ទៅអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ហើយពួកគេមិនអាចស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលរបស់ប្រធានការិយាល័យ SIS ឡើយ។ នៅប្រទេសលីទុយអានី ប៉ូលីសមានកាតព្វកិច្ចទូទៅក្នុងការ ស៊ើបអង្កេតឧក្រិដ្ឋកម្មណាក៏ដោយ ដែលបានដាក់ស្នើមកគេ ដោយ រួមទាំងករណីអំពើពុករលួយផងដែរ ប៉ុន្តែ ករណីអំពើពុករលួយ ជាធម្មតា តែងតែដាក់ជូនទៅ SIS ឬព្រះរាជអាជ្ញា។ នៅប្រទេស តង់ហ្សានី ជាធម្មតា ការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា គឺជាអាណត្តិការងាររបស់ នាយកការិយាល័យអយ្យការសាធារណៈ។ ក៏ប៉ុន្តែ ការិយាល័យបង្ការ អំពើពុករលួយ PCB ក៏អាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើករណីនេះដោយខ្លួនឯង បាន ក្រោយពីមានការឯកភាពពីនាយកការិយាល័យអយ្យការ សាធារណៈ ដែលនៅក្នុងករណីនេះគឺជាផ្នែកច្បាប់ និងការចោទប្រកាន់ នៅក្នុង PCB ដែលទទួលបន្ទុកធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើបទល្មើសនៃអំពើ ពុករលួយ។ ដើម្បីធ្វើការងារនេះ ផ្នែកនេះត្រូវសហការជិតស្និទ្ធជាមួយ ប៉ូលីស និងការិយាល័យអយ្យការសាធារណៈ។

តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការប្រើប្រាស់ឆន្ទានុសិទ្ធិនេះ ក៏ងាយនឹងនាំឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយដែរ។ មានស្ថានភាពមួយចំនួន ដែល ACA គួរមានអាទិភាពក្នុងការស៊ើបអង្កេត និងគួរតែត្រូវបាន ផ្តល់អំណាចឱ្យអាចធ្វើសកម្មភាពដោយខ្លួនឯង ដូចជាព្រះរាជអាជ្ញា មួយរូប ដែលស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យសម្របតាមផ្លូវតុលាការ។ នៅប្រទេសថៃ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ NCCC ដើរតួនាទីជាព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ដែលត្រូវបានដាក់ ជូនតុលាការធម្មនុញ្ញ (ការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ)។ NCCC នេះក៏ អាចដើរតួនាទីជាព្រះរាជអាជ្ញាបានដែរ នៅពេលដែលជនជាប់ចោទ ជាអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាខ្លួនឯង។ ជាចុងក្រោយ នៅពេលដែលអគ្គព្រះរាជ អាជ្ញា ចាត់ទុកថារបាយការណ៍របស់ NCCC មិនគ្រប់គ្រាន់ ហើយ មិនមានការសំអាងសមស្របដើម្បីធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា ហើយក៏មិនអាច ឯកភាពគ្នាបានទេនោះ NCCC អាចសម្រេចដើរតួដោយខ្លួនឯងជា ព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងរឿងនេះ។ នៅប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី គណៈកម្មការ

^{៩០} ជាឧទាហរណ៍ ដូចជានៅប្រទេសសិង្ហបុរី មន្ត្រីរដ្ឋការទាំងអស់ត្រូវប្រកាសអំពីការមិនមានជាប់ជំពាក់បំណុល និងទ្រព្យសម្បត្តិ ព្រមទាំងការវិនិយោគ នានា ខណៈពេលដែលទទួលបានការតែងតាំង និងជាបន្តបន្ទាប់មកទៀត ត្រូវធ្វើការប្រកាសរឿងរាល់មួយឆ្នាំម្តង។
^{៩១} នៅប្រទេសហ្វីលីពីន គេបានប៉ាន់ស្មានថា ការចំណាយសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវលើរឿងក្តីមួយ ប្រហែល ២.០០០ដុល្លារ។ នៅឆ្នាំ ២០០៤ ពេលវេលាជា មធ្យមសម្រាប់ការស៊ើបអង្កេតទៅលើរឿងក្តីមួយ មានរយៈពេលប្រហែល ៣ខែ ថែមទាំងរយៈពេល ១០ខែទៀត សម្រាប់ដំណើរការនៅ ការិយាល័យទទួលពាក្យបណ្តឹង (កាត់បន្ថយពីពេលមុន ដែលចំណាយពេល ២ឆ្នាំ ជាមធ្យម)។
^{៩២} នៅហុងកុង អំណាចធ្វើការចោទប្រកាន់បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេត ត្រូវបានផ្តល់ជូនរដ្ឋមន្ត្រីយុត្តិធម៌ ដែលនេះធានាថាគ្មានករណីណាមួយដែលតែសោះ ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់តុលាការ តែដោយសារការកាត់សេចក្តីរបស់ ICAC នោះទេ។
^{៩៣} KICAC របស់សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ ត្រូវបានផ្តល់អាណត្តិដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេត។ CPIB របស់សិង្ហបុរីអាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតបានតែនៅពេលណាមាន ការឯកភាពពីព្រះរាជអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ។

លុបបំបាត់អំពើពុករលួយ KPK មានអំណាចចោទប្រកាន់ ឬធ្វើបណ្តឹង អាជ្ញាលើរឿងអំពើពុករលួយណាមួយ ដែលប្តឹងស ឬការិយាល័យ អយ្យការកំពុងចាត់ការ (ដែលបន្ទាប់មក ប្តឹងស ឬការិយាល័យ អយ្យការត្រូវប្រគល់រាល់លិខិតស្នាមទាំងអស់ទៅឱ្យ KPK) ។ ប្រការ បែបនេះកើតឡើងនៅពេលណាដែលប្តឹងស ឬការិយាល័យអយ្យការ មិនអាចចាត់ការលើរឿងណាមួយបានទាន់ពេលវេលា និងមិនអាច ឆ្លើយតបតាមតម្រូវការបាន^{៩៤} ។ នៅប្រទេសឡាតវៀ ការិយាល័យ បង្ការ និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ CPCB មានអំណាចទាញយក ករណី ពីស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតផ្សេងៗមកចាត់ការ បើករណីទាំងឡាយ នោះ ស្ថិតនៅក្នុងអាណត្តិការងាររបស់ខ្លួន ។ នេះក៏ដូចគ្នានៅតង់ហ្សានី ដែរ គឺអគ្គនាយកការិយាល័យទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB អាចចាត់ចែង ការស៊ើបអង្កេត ឬធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាជាជំនួសប្តឹងសលើ បទល្មើសពាក់ព័ន្ធ និងអំពើពុករលួយទាំងឡាយណា ដែលប្តឹងសបាន ផ្តើម ។

នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសទាំងឡាយណា ដែលសេវាកម្មរបស់ ប្តឹងស និងរបស់អយ្យការត្រូវបានចាត់ទុកថាពុករលួយខ្លាំង វិធានការ ទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ ។ នៅពេលណាដែលមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងសកម្មភាពពុករលួយ ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុក រលួយ ACA អាចជាអង្គការតែមួយគត់ ដែលមានឯករាជភាពគ្រប់ គ្រាន់ ក្នុងការនាំយករឿងនោះទៅតុលាការ ។ ប៉ុន្តែ នៅទីណាដែល សេវាកម្ម ផ្នែកអយ្យការមានដំណើរការត្រឹមត្រូវហើយនោះ គេ មិនចាំបាច់ឱ្យ មានអំណាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញានៅដោយឡែកឡើយ (UNODC, ២០០៤:៩២) ។

ករណីពិសេសមួយពាក់ព័ន្ធនឹងការដកមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ចេញពី តំណែង ។ តាមធម្មតា ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA មិន អាចធ្វើបណ្តឹងចោទប្រកាន់ប្រធានាធិបតីកំពុងកាន់តំណែង ឬមន្ត្រី ជាន់ខ្ពស់ផ្សេងទៀតឡើយ ដោយហេតុថា ពួកគេតែងមានអភ័យឯក សិទ្ធិតាមច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ ហេតុដូច្នេះ ជាគោលការណ៍ ដំណើរការ ដកតំណែង គឺជាការកិច្ចរបស់អង្គនីតិបញ្ញត្តិជាតិ ។ តែទោះជាយ៉ាងដូច នេះក៏ដោយ ច្បាប់អាចអនុញ្ញាតឱ្យ ACA ផ្តល់របាយការណ៍ជូនប្រធាន

រដ្ឋសភា នៅពេលណាដែលមានហេតុផលសមស្របអាចជឿបានថា ប្រធានាធិបតី ឬមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ណាម្នាក់ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ហើយ ប្រសិនបើមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ការពិត ដែលអាចយកជាការបាននៅ ក្នុងតុលាការ (Pope, ១៩៩៩) ។ បន្ទាប់ពីនោះមក តាមធម្មតា គឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់អង្គនីតិបញ្ញត្តិ ក្នុងដំណើរការដកតំណែង ដោយអនុលោមតាមបទបញ្ញត្តិនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

កម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាច្រើនត្រូវបានចាត់ទុកថាជា ឧបករណ៍របស់រដ្ឋ ដែលផ្តោតជាពិសេសទៅលើមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និង ប្តឹងសនិយ័តកម្មពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ។ បទពិសោធបងក្នុងបាន បង្ហាញឱ្យឃើញថា **មុខងារអប់រំ និងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង** មានសារៈសំខាន់នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយនីមួយៗ ។ តម្លាភាព គឺជាការចាំបាច់ សម្រាប់បង្កើតនូវជំនឿទុកចិត្តក្នុងកម្រិត អប្បបរមា ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងជាវិធានការឆ្ពោះទៅរកជោគជ័យ ។ ICAC របស់ហុងកុង ត្រូវបានកត់សម្គាល់អំពីកម្មវិធីប្លែកពីគេ ក្នុងការ គ្របដណ្តប់ដល់សាធារណជន ។ កម្មវិធីនេះបានប្រើប្រាស់សេចក្តី ប្រកាសព័ត៌មាន ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានសាធារណៈ បទសម្ភាសន៍ ឯកសារ ផ្ទាំងរូបភាព ក្រដាសព័ត៌មាន កិច្ចប្រជុំ ការនិយាយជា សាធារណៈ និងបានធ្វើការជាមួយសាលារៀន និង សាកលវិទ្យាល័យ ដើម្បីបញ្ជូនសារអំពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ទៅដល់សាធារណ ជន ។ កម្មវិធីនេះឧបត្ថម្ភគាំទ្រដល់កម្មវិធីកិច្ចការ វប្បធម៌ និងនាទី កំសាន្តផ្សេងៗ ដែលផ្តោតលើយុវជន និងដែលសង្កត់ធ្ងន់លើប្រធានបទ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ នៅឆ្នាំ ១៩៩៥ កម្មវិធីនេះបានដឹកនាំ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងសហប្រតិបត្តិការមួយជាមួយសភាពាណិជ្ជកម្មធំៗ ចំនួន ៦ ក្នុងការបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍សីលធម៌ហុងកុង ដើម្បី លើកកម្ពស់សីលធម៌នៅក្នុងក្រុមហ៊ុន ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ គណៈកម្មការ ឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ICAC នៅរដ្ឋញ៉ូសេវ៉ែរ ក៏មាន អាណត្តិការងារទូលំទូលាយនៅក្នុងវិស័យនេះដែរ^{៩៥} ។ ICAC របស់ រដ្ឋញ៉ូសេវ៉ែរ បើកសវនាការសាធារណៈដើម្បីបង្ហាញអំពីអំពើពុក រលួយ ។ សវនាការទាំងនេះ ក៏ជួយបង្កើនទំនុកចិត្តពីសាធារណជន ទៅលើសុចរិតភាពនៃការស៊ើបអង្កេត ។ នៅពេលនេះ ប្រទេស ម៉ាឡេស៊ី ក៏ផ្តោតកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងផ្សព្វផ្សាយកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើ

^{៩៤} មាត្រា ៩ នៃច្បាប់ស្តីពី KPK ចែងថា KPK ត្រូវដើរតួនាទីចោទប្រកាន់ ឬកាត់ទោស ប្រសិនបើ : របាយការណ៍មួយរបស់សមាជិកម្នាក់នៃសាធារណ ជនទូទៅអំពីពុករលួយ មិនត្រូវបានអើពើ ។ ការចាត់ការលើករណីពុករលួយបានបន្តក្នុងរយៈពេលយូរពេក ឬត្រូវបានពន្យារពេលដោយគ្មាន ហេតុផលយកជាការបាន ។ ការដោះស្រាយករណីពុករលួយត្រូវបានប្រើស្បែកដើម្បីការពារជនជាប់ចោទ ។ ការដោះស្រាយករណីពុករលួយ អាស្រ័យ ទៅតាមអំពើពុករលួយ ។ មានអន្តរាគមន៍ពីផ្នែកនីតិប្រតិបត្តិ នីតិបញ្ញត្តិ និង តុលាការនៅក្នុងរឿងក្តី ឬកាលៈទេសៈណាមួយផ្សេងទៀតដែលប្តឹងស ឬការិយាល័យអយ្យការមិនអាចចាត់ការលើរឿងក្តី ឱ្យបានទាន់ពេលវេលា និងឆ្លើយតបទៅតាមសេចក្តីត្រូវការបាន ។

^{៩៥} នៅពេលនេះ ស្ទើរតែមួយនៅក្នុងរបាយការណ៍ ១០ អំពីអំពើពុករលួយនៅក្នុងវិស័យឯកជន ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអ្នកចាត់ចែងជាន់ខ្ពស់នៃ អាជីវកម្ម (ICAC website – Hong Kong) ។

ពុករលួយ ទៅដល់គ្រួសារដែលជាស្នូលដ៏សំខាន់នៅក្នុងសង្គម។ ការផ្ដោតលើសង្គមគ្រួសារក៏បានបើកឱកាសឱ្យមានការចូលរួមផងដែរ ពីសំណាក់យុវជនដែលជាអ្នកដឹកនាំជំនាន់ក្រោយ។ នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃផែនការសុចរិតភាពរបស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដែលផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការអង្កេតថ្នាក់ជាតិ កាលពីខែមករា ឆ្នាំ ២០០៣ ស្តីអំពីសាធារណមតិចំពោះអំពើពុករលួយ រដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតវិទ្យាស្ថានសុចរិតភាពម៉ាឡេស៊ី ដែលតាមរយៈនោះ មានគោលបំណងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីអំពើពុករលួយ និងសេចក្តីត្រូវការឱ្យមានតម្លាភាពនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ(ADB/ OECD, ២០០៤:៥៥) ។

ក្រៅពីវិធានការអប់រំទៅ ACA គួរស្ថិតក្នុងតួនាទីកសាង ធ្វើសំណើ និងអនុវត្តវិធានការទប់ស្កាត់តាមការចាំបាច់និង/ឬសហការ ជិតស្និទ្ធជាមួយភ្នាក់ងារផ្សេងៗទៀត ដែលមានអាណត្តិការងារបែបនេះ។ ICAC របស់ហុងកុងមានអាណត្តិការងារទូលំទូលាយ ក្នុងវិស័យនេះ^{១៦} ។ វិធានការទប់ស្កាត់នេះ គឺដើម្បីពិនិត្យពិចារណាលើការប្រតិបត្តិ និងពិនិត្យលើនីតិវិធីរបស់ក្រសួងនានារបស់រដ្ឋាភិបាល និងអង្គការសាធារណៈ ដើម្បីសម្រួលដល់ការបើកកាយអំពើពុករលួយ និងធានានូវការកែប្រែវិធីសាស្ត្រ/នីតិវិធីការងារ ដែលនាំទៅរកការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ។ លើសពីនេះទៅទៀតត្រូវណែនាំផ្តល់យោបល់ និងជួយដល់បុគ្គលណាម្នាក់ តាមសំណើរបស់បុគ្គលនោះ អំពីរបៀបដែលអាចលុបបំបាត់អំពើពុករលួយបាន និងផ្តល់មតិជូនប្រធានស្ថាប័នរដ្ឋ ឬអង្គការសាធារណៈ អំពីការផ្លាស់ប្តូរការអនុវត្ត ឬនីតិវិធី ដែលស្ថិតនៅនឹងការបំពេញភារកិច្ចដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ដែលលោកស្នងការយល់ឃើញថាមានការចាំបាច់ ដើម្បីកាត់បន្ថយលទ្ធភាពដែលអាចប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ។ នាយកដ្ឋានប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មអំពើពុករលួយ និងសេដ្ឋកិច្ច DCEC របស់ប្រទេសប៊ូតស្វាណា ការិយាល័យបង្ការ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ CPIB របស់សិង្ហបុរី និងគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ICAC របស់ញ៉ូសេវ៉ែលមានអាណត្តិការងារប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។ គណៈកម្មការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ KPK របស់ឥណ្ឌូនេស៊ីក៏មានអាណត្តិការងារទូលំទូលាយ ដើម្បីតាមឃ្លាំមើលអភិបាលកិច្ចរបស់រដ្ឋដែរ។ វាអាចធ្វើការពិនិត្យសារឡើងវិញនូវប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរបស់ស្ថាប័នរដ្ឋទាំងអស់ ហើយប្រសិនបើមិនអនុវត្តតាមអនុសាសន៍របស់ KPK ទេនោះ KPK ត្រូវរាយការណ៍បញ្ហានេះជូន ប្រធានាធិបតី សភា ហើយនិងសវនកររបស់រដ្ឋ។ ការិយាល័យ ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB របស់ប្រទេសតង់ហ្សានី

(ការិយាល័យ ស្រាវជ្រាវ ត្រួតពិនិត្យ និងស្ថិតិ) ស្រាវជ្រាវលើគោលនយោបាយ ផ្សេងៗ ច្បាប់ បទបញ្ញត្តិ និងកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ស្ថាប័នផ្សេងៗ ដើម្បីស្វែងរកកងខ្វះខាតដែលនាំទៅដល់អំពើពុករលួយ។ វាក៏ស្រាវជ្រាវលើវិធីសាស្ត្រក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលអនុវត្តនៅប្រទេសផ្សេងៗផងដែរ។

ផ្នែកមួយនៃវិធានការបង្ការទាំងនេះ គឺសមត្ថភាពក្នុងការយកមេរៀនដែលបានរៀនសូត្រ មកពិចារណា និងប្រើប្រាស់មេរៀនទាំងនេះ ដើម្បីលើកសំណើកែតម្រូវច្បាប់ បទបញ្ញត្តិ និងនីតិវិធីផ្សេងៗ។ នៅក្នុងប្រទេសខ្លះ ACA អាចធ្វើអនុសាសន៍បែបនេះជាសាធារណៈ ជូនទៅអង្គនីតិបញ្ញត្តិ និងអង្គនីតិប្រតិបត្តិ តាមការចាំបាច់។ ការិយាល័យបង្ការ និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ CPCB នៅប្រទេសឡាតវៀ និងសេវាស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS នៅប្រទេសលីទុយអានី មានសិទ្ធិវិភាគច្បាប់ និងលើកសំណើ ដើម្បីពិនិត្យសារឡើងវិញ។ SIS មានអំណាចធ្វើសេចក្តីស្នើច្បាប់ដាក់ជូនប្រធានធិបតីនិងសភា។

វិស័យពាក់ព័ន្ធមួយទៀតគឺសមត្ថភាពស្រាវជ្រាវទៅលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រងចំណេះដឹង។ សមត្ថភាពក្នុងការស្រាវជ្រាវអំពីគំនិតសាធារណៈ ព្រមទាំងនិន្នាការ និងលក្ខណៈនៃអំពើពុករលួយ មានសារៈសំខាន់ក្នុងការកសាងយុទ្ធសាស្ត្រដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ នៅក្នុងការវិភាគរបស់ខ្លួន គណៈកម្មការអឺរ៉ុបបានរកឃើញថា កងខ្វះខាតសមត្ថភាពស្រាវជ្រាវនៅប្រទេសឡាតវៀ និងលីទុយអានី គឺជាការគួរឱ្យព្រួយបារម្ភ ហើយគេបានផ្តល់អនុសាសន៍ឱ្យកសាងសមត្ថភាពនៅក្នុងវិស័យនេះ។ នៅរដ្ឋញ៉ូសេវ៉ែលវិញ គេបានសន្និដ្ឋានថា សមត្ថភាពនៃការស្រាវជ្រាវដ៏មានប្រសិទ្ធភាព និងសក្តិសិទ្ធិផុត គឺស្ថិតនៅក្នុង ACA តែម្តង។ នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន ក្នុងចំណោមប្រទេសដែលសិក្សាខាងក្រោម ACA ពិតជាមានមុខងារស្រាវជ្រាវនេះ។ ប៉ុន្តែនៅក្នុងប្រទេសជាច្រើនទៀត តួនាទីនេះក៏ត្រូវបានអនុវត្តដោយស្ថាប័នផ្សេងៗទៀត ព្រមទាំងសង្គមស៊ីវិលផងដែរ។

២.៣. សង្ខេប : គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិផែនការណ៍ឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

^{១៦} ការបង្ការ (ការអប់រំ និងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងរបស់សហគមន៍) គឺជាសកម្មភាពស្នូលនៃគំរូហុងកុង ដែលជូនកាលត្រូវបានជូនព័ត៌មានដោយអ្នកស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើការលើផ្នែកអនុវត្តច្បាប់។ នេះអនុញ្ញាតឱ្យគណៈកម្មការកសាងនូវយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលរលូន និងប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ជាមួយលទ្ធផលដែលមនុស្សភាគច្រើនចង់បានយ៉ាងខ្លាំង។ អ្នកដែលព្យាយាមចម្លងតាមគំរូនេះភាគច្រើនបានទទួលបរាជ័យ ព្រោះគេមានការខ្វះខាតទាំងយុទ្ធវិធីដែលរលូន និងធនធានចាំបាច់ដើម្បីអនុវត្ត។

ដោយហេតុថាអំពើពុករលួយកាន់តែច្រើនឡើង ភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់ធម្មតា កាន់តែមិនអាចរកឃើញ និងមិនអាចប្តឹងចោទលើករណីអំពើពុករលួយដ៏ស្មុគស្មាញបានឡើយ ។ បទពិសោធរបស់ CPIB នៅសិង្ហបុរី DCAC នៅបូតស្វាណា ICAC នៅរដ្ឋញូសេវែល និង ICAC នៅហុងកុង បង្ហាញឱ្យឃើញនូវប្រសិទ្ធភាពនៃគណៈកម្មការឬទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលអនុវត្តគោលនយោបាយ និងអនុវត្តច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយតែឯង ។ បទពិសោធន៍ទាំងនេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា ACA ចាំបាច់ត្រូវតែនៅដោយឡែកពីប៉ូលីសជាពិសេសនៅពេលដែលគេយល់ថា ប៉ូលីសពុករលួយ ។

ប្រទេសកាន់តែច្រើននៅអាស៊ី បានជ្រើសយកទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលមានលក្ខណៈប្រមូលផ្តុំ ។ ហុងកុង ម៉ាឡេស៊ី ណេប៉ាល់ និងសិង្ហបុរី បានធ្វើតាមគំរូនេះអស់ជាច្រើនសតវត្សរ៍មកហើយ ។ ឥណ្ឌូនេស៊ី ក្រូឺស៊ី កូរ៉េ អាមេរិក និងប៉ាគីស្ថាន ទើបតែបានបង្កើតគំរូនេះថ្មីៗប៉ុណ្ណោះ ហើយប្រទេសកម្ពុជា និងម៉ុងហ្គោលី បានដំណើរការឆ្ពោះទៅបង្កើតស្ថាប័នបែបនេះ ។ នៅបង់ក្លាដែស ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានអនុម័តកាលពីឆ្នាំ ២០០៤ ប៉ុន្តែ គណៈកម្មការនេះនៅមិនទាន់បានបង្កើតនៅឡើយ (ADB/OECD, ២០០៤) ។

ករណីទាំងឡាយដែលបានជោគជ័យក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ដែរទៅលើសារៈសំខាន់នៃការប្តេជ្ញាផ្នែកនយោបាយយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ និងភាពជាអ្នកដឹកនាំ ។ នៅទីណាដែលមានជោគជ័យ ACA បានទទួលនូវការគាំទ្រកម្រិតខ្ពស់ពីសាធារណជន និងពីផ្នែកនយោបាយ មានធនធាន

គ្រប់គ្រាន់ មានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងបានអនុម័តយកវិធីសាស្ត្រស៊ើបអង្កេតយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ និងកម្មវិធីប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិតអំពីការបង្ការ និងការអប់រំដល់សាធារណជន ។ តម្រូវការឱ្យមានគណៈកម្មាធិការពិសេស ដែលមានភារកិច្ចតាមដានត្រួតពិនិត្យរាល់សកម្មភាពរបស់ខ្លួន ក៏បានបង្ហាញឱ្យឃើញថាមានសារៈសំខាន់មិនអាចខ្វះបាន ។

ផ្ទុយទៅវិញ ការយកចិត្តទុកដាក់មិនគ្រប់គ្រាន់ទៅលើការបង្ការ និងការអប់រំ ភាពទន់ខ្សោយក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ ការខ្វះធនធានខ្វះឆន្ទៈនយោបាយ ខ្វះឯករាជភាព និងការមានអន្តរាគមន៍ផ្នែកនយោបាយ^{១៧} និងការមានច្បាប់មិនគ្រប់គ្រាន់ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមូលហេតុនៃការបរាជ័យភាគច្រើន^{១៨} ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ មានបញ្ហានៃការដែលត្រូវចំណាយទៅលើការបង្កើតស្ថាប័នថ្មីៗនេះ និងបញ្ហាសមត្ថភាពទន់ខ្សោយរបស់រដ្ឋ ដែលតំណាងឱ្យការពិតនៃប្រទេសភាគច្រើន ដែលមានការអភិវឌ្ឍតិចតួចជាងគេបំផុតនៅក្នុងតំបន់ ។ ការបង្ការគឺជាការប្រសើរជាងការធ្វើបណ្តឹងចោទប្រកាន់ ហើយទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA ដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ដែលមានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេត និងតាមដានត្រួតពិនិត្យ/សម្របសម្រួល និងមានអំណាចគ្រប់គ្រាន់ និងឯករាជ្យពីអ្នកនយោបាយ ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាការល្អប្រសើរបំផុតសម្រាប់បំពេញភារកិច្ចនោះ (Pope, ១៩៩៩) ។ អត្ថបទស្ថិតក្នុងរង្វង់ខាងក្រោមនេះជម្រាបជូនអំពីគុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃការមានអង្គការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (សង្ខេបពី UNODC, ២០០៤) ។

គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃការមានអង្គការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

គុណសម្បត្តិ:

- ផ្តល់នូវសញ្ញាមួយដែលថា រដ្ឋាភិបាលខិតខំប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់
- អាចសម្រេចបាននូវឯកទេសនីយកម្ម និងជំនាញកម្រិតខ្ពស់
- អាចកសាងស្វ័យភាពកម្រិតខ្ពស់ ដើម្បីព្យួរស្ថាប័ននេះឱ្យដាច់ចេញពីអំពើពុករលួយ និងឥទ្ធិពលមិនសមរម្យផ្សេងៗ ទៀត
- ស្ថាប័ននេះនឹងនៅដាច់ដោយឡែកពីទីភ្នាក់ងារ និងនាយកដ្ឋានទាំងឡាយ ដែលខ្លួននឹងទទួលខុសត្រូវស៊ើបអង្កេត ។
- ស្ថាប័នថ្មីស្រឡាងមួយមាន "ការចាប់ផ្តើមដោយបរិសុទ្ធ" ដែលប្រាសចាកពីអំពើពុករលួយ និងបញ្ហាផ្សេងៗទៀតដែលអាចមាននៅក្នុងស្ថាប័នដែលមានស្រាប់ ។

^{១៧} ឧទាហរណ៍នៅពេលស្ថិតនៅក្រោមការិយាល័យប្រធានាធិបតី ភ្នាក់ងារនេះនឹងមិនស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពមួយនៃការដោះស្រាយអំពើពុករលួយធ្ងន់ធ្ងរដែលពាក់ព័ន្ធនឹងតួអង្គទាំងឡាយដែលជិតស្និទ្ធជាមួយប្រធានាធិបតី (Pope, ១៩៩៩) ។ នេះក៏ត្រូវបានគេលើកឡើងដូចគ្នានៅប្រទេសតង់ហ្សានីផងដែរ ។

^{១៨} ដកស្រង់មកពី Bertrand de Speville (២០០០) ។

- មានជំនឿទុកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងពីសាធារណជនទូទៅ
- វានឹងអាចទទួលបាននូវការការពារសន្តិសុខដ៏ប្រសើរ
- វានឹងមានគណនេយ្យភាពក្នុងវិស័យនយោបាយ និងចំពោះមុខច្បាប់ និងចំពោះវិស័យសាធារណៈកាន់តែល្អជាងមុន
- វានឹងមានភាពកាន់តែច្បាស់លាស់ ក្នុងការវាយតម្លៃវឌ្ឍនភាព ជោគជ័យ និងបរាជ័យរបស់ខ្លួន
- នឹងមានវិធានការកាន់តែលឿនប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ធនធានសម្រាប់ភារកិច្ចជាក់លាក់នឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់ ហើយមន្ត្រីទាំងអស់នឹងមិនអាស្រ័យទៅតាមអាទិភាពដែលមានការប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ទូទៅ សវនកម្ម និងទីភ្នាក់ងារប្រហាក់ប្រហែលគ្នានោះទេ ។ ហើយ
- វាបញ្ចូលនូវការការពារមួយបន្ថែមទៀតប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ពោលគឺ វានឹងស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពមួយដើម្បីតាមដានត្រួតពិនិត្យទៅលើសហគមន៍អនុវត្តច្បាប់ធម្មតា ហើយជួយទៅវិញ ប្រសិនបើទីភ្នាក់ងារខ្លួនឯងនេះពុករលួយ នោះសហគមន៍នឹងតាមដានត្រួតពិនិត្យទៅលើទីភ្នាក់ងារនេះវិញ ។

គុណវិបត្តិ:

- ចំណាយរដ្ឋបាលកាន់តែខ្ពស់
- ភាពនៅដាច់ដោយឡែក រហ័ង និងការប្រកួតប្រជែងរវាងស្ថាប័ននិងស្ថាប័ន និងអង្គភាពនិងស្ថាប័នទាំងអស់ ដែលខ្លួននឹងត្រូវសហប្រតិបត្តិការជាមួយ ដូចជាមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ មន្ត្រីអយ្យការ សវនករ និងអធិការ ។
- បើកលទ្ធភាពឱ្យមានការកាត់បន្ថយឋានៈរបស់រចនាសម្ព័ន្ធដែលមានស្រាប់ ដែលនៅដោយឡែកពីស្ថាប័នថ្មីនេះ
- អាចបង្កើតសម្ពាធនយោបាយប្រកួតប្រជែងគ្នា ពីក្រុមទាំងឡាយដែលស្វែងរកអាទិភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នា សម្រាប់គំនិតផ្តួចផ្តើមដទៃទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម
- ក៏អាចទទួលរងគ្រោះចំពោះការប៉ុនប៉ងដកចេញ ឬកាត់បន្ថយនូវប្រសិទ្ធភាពរបស់ខ្លួន ដោយការផ្តល់មូលនិធិមិនគ្រប់គ្រាន់ ឬរចនាសម្ព័ន្ធរាយការណ៍មិនគ្រប់គ្រាន់ ។

ស្ថាប័នផ្សេងៗទៀតដែលពាក់ព័ន្ធ នូវក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

៣

ការសន្និដ្ឋានទូទៅមួយដែលលេចចេញពីពណ៌នាសង្ខេបនៃប្រទេសនីមួយៗ គឺថា ស្ថាប័នតែមួយគត់មិនអាចយកជ័យជំនះនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានឡើយ ។ សូម្បីតែនៅក្នុងប្រទេសទាំងឡាយដែលទីភ្នាក់ងារ ឬអង្គភាពដែលមានធនធានគ្រប់គ្រាន់ ហើយត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមច្បាប់គំរូក៏ដោយ ក៏ពួកគេនៅតែពឹងផ្អែកលើការទំនាក់ទំនង និងប្រសិទ្ធភាពរបស់ស្ថាប័នផ្សេងទៀត ។ ផ្នែកនេះ នឹងពិនិត្យមើលលើទិដ្ឋភាពទូទៅនៃស្ថាប័នមួយចំនួន

សម្រាប់គ្រប់គ្រងបន្ថែម (ឧ. ព្រះរាជអាជ្ញា អ្នកការពារជាតិ អង្គការស៊ើបអង្កេតស៊ីវិល និង តុលាការ)^{១៥} ដែលដើរតួនាទី (ឬមានសក្តានុពលក្នុងការដើរតួនាទី) សំខាន់នៅក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ អត្ថបទនៅក្នុងប្រអប់ខាងក្រោមនេះ (ដកស្រង់មកពីកំណត់សម្គាល់អំពីការអនុវត្តរបស់យូអិសឌីភី ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ផ្តល់នូវទិដ្ឋភាពទូទៅនៃប្រភេទផ្សេងៗគ្នានៃកំណែទម្រង់ស្ថាប័ន ដែលចាំបាច់ត្រូវពិចារណាដើម្បីពង្រឹងនូវការអនុវត្តលើគំនិតផ្តួចផ្តើមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

កំណែទម្រង់ស្ថាប័នដែលត្រូវពិចារណាដើម្បីពង្រឹងនូវការអនុវត្តលើគំនិតផ្តួចផ្តើមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

- បង្កើតឱ្យមានអ្នកស៊ើបអង្កេតឯករាជ្យ ព្រះរាជអាជ្ញា និងអ្នកកាត់សេចក្តី ដែលធានានូវការអនុវត្ត "ស្មើភាព" ចំពោះច្បាប់ និង បទបញ្ញត្តិ ។
- ពង្រឹងសមត្ថភាព និងសុចរិតភាពរបស់ប៉ូលីស ក្នុងនាមជាភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេតជូនចំពោះបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ។
- ពង្រឹង និងធានានូវឯករាជភាព និងគណនេយ្យភាពរបស់ប្រព័ន្ធតុលាការ ។
- ផ្តល់អំណាចពេញលេញ ក្នុងការស៊ើបអង្កេត និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា ដែលស្របតាមវិធានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ។
- បញ្ចូលយន្តការតម្លាភាពទៅក្នុងកំណែទម្រង់នៃវិធានការអនុវត្ត ដោយលុបបំបាត់បុព្វសិទ្ធិ ដែលគ្មានទំនាក់ទំនងទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់សាធារណជន ហើយដែលមន្ត្រីសាធារណៈជាន់ខ្ពស់ចូលចិត្តចង់បាន ដោយសារតែមុខតំណែងរបស់ពួកគេ ។
- កសាងយន្តការដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ទទួលពាក្យបណ្តឹង និងនីតិវិធីសម្រាប់ប្តឹងទាស់ ទោះជាដោយមន្ត្រីរាជការផ្ទៃក្នុង ឬដោយសាធារណជនក៏ដោយ ។
- កសាងយន្តការដើម្បីការពារអ្នកបង្កើតឱ្យដឹង (អំពីអំពើពុករលួយ)៖ ជំរុញឱ្យមានការអភិវឌ្ឍស្ថាប័ន ការអភិវឌ្ឍច្បាប់ និងការប្រតិបត្តិ ដែលធានាថា ប្រជាពលរដ្ឋដែលមានស្មារតីទទួលខុសត្រូវ អាចរាយការណ៍អំពីអំពើពុករលួយ ដោយមិនខ្លាចការសងសឹក និងធានាផ្តល់អំណាចឱ្យសារព័ត៌មានដើរតួនាទីសំខាន់ ក្នុងការដាក់ឱ្យប្រកួស និងស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ ។
- ដោះស្រាយជាមួយវិស័យពិសេសដែលគេដឹងថាពុំពង្សាប្រោះអំពើពុករលួយ (ឧ. នៅប្រទេសហ្វីលីពីន ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានចាប់ផ្តើមនៅក្នុងក្រសួងអប់រំ ដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាប្រព័ន្ធមួយដែលមានអំពើពុករលួយខ្លាំងបំផុត) ។

^{១៥} បើទោះបីជាកម្លាំងប៉ូលីសក៏មានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយក៏ដោយ ស្ថាប័ននេះក៏នឹងមិនសិក្សាដាច់ដោយឡែកដែរ ហើយនៅពេលណាចាំបាច់ វានឹងត្រូវបានពិភាក្សាដោយពាក់ព័ន្ធនឹងស្ថាប័នផ្សេងៗទៀតដែលបានសិក្សា ។

- ចំពោះអំពើពុករលួយដែលអាចនឹងកើតមានឡើង ត្រូវដាក់វិធានការខ្លាំងៗដែលធ្វើឱ្យញញើត ដូចជាទណ្ឌកម្មរដ្ឋប្បវេណី ការធ្វើបញ្ជីខ្មៅនៃក្រុមហ៊ុនពុករលួយ បែបបទបត្យាប័ន និងបទបញ្ញត្តិច្បាប់ផ្សេងៗទៀត ដែលអាចឱ្យមានការឃាត់ចាប់ និងរឹបអូសនូវផលនៃអំពើពុករលួយទាំងនៅក្នុង ឬក្រៅប្រទេស ។
- ពង្រឹងក្រសួងដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះកំណែទម្រង់មន្ត្រីរាជការ និងបង្កើតទំនាក់ទំនងឱ្យបានជិតស្និទ្ធរវាងក្រសួងនេះ និងទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយផ្សេងទៀត (អនុវត្តក្រមសីលធម៌ បង្កើតការត្រួតពិនិត្យ ការអនុវត្តសំដៅរកលទ្ធផល សូចនាករប្រតិបត្តិការដែលអាចវាស់វែងបានដោយផ្អែកលើការគ្រប់គ្រង ការផ្តល់អំណាចដល់សាធារណជន តាមរយៈធម្មនុញ្ញរបស់ពលរដ្ឋ ប្រព័ន្ធដោះស្រាយបណ្តឹងសាធារណៈដែលអាចជឿទុកចិត្តបាន លទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មាន) ។

៣.១ ព្រះរាជអាជ្ញា

ព្រះរាជអាជ្ញាដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងដំណើរការនាំយកសកម្មភាពពុករលួយទៅតុលាការ ដោយឈានចេញពីការស៊ើបអង្កេតមកជាការដាក់បណ្តឹងអាជ្ញា (គឺរៀបចំបែបបទដើម្បីប្តឹងចោទ) ។ ប្រទេសនីមួយៗត្រូវមានច្បាប់ដែលធានាឱ្យមានឯករាជភាពផ្នែកនយោបាយ មិនត្រឹមតែសម្រាប់ ACA ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ថែមទាំងសម្រាប់តុលាការ និងការិយាល័យអយ្យការសាធារណៈផងដែរ ។ ទំនាក់ទំនងរវាងអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងព្រះរាជអាជ្ញាមានពណ៌នានៅក្នុងសេចក្តីពណ៌នាសង្ខេបនៃប្រទេសមួយៗ ។

ទំនាក់ទំនងរវាង ACA និងការិយាល័យអយ្យការសាធារណៈគឺជាទំនាក់ទំនងដ៏សំខាន់ ។ ជាគោលការណ៍ ទោះនៅក្នុងប្រទេសដែលអនុវត្តតាមប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល ឬ Common Law ក្តី ក៏គ្មានក្របខ័ណ្ឌណាដែលដាក់បង្ខំថា ត្រូវឱ្យអ្នកណាម្នាក់ទុកនូវអំណាចស៊ើបអង្កេតនិងអំណាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាឡើយ (លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ) ។ នៅពេលណាដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញចែងថា ព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកគ្រប់គ្រងតែម្នាក់គត់ចំពោះរាល់ការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា គាត់ត្រូវមានអំណាចធ្វើអន្តរាគមន៍នៅក្នុងដំណើរការក្តីព្រហ្មទណ្ឌទាំងអស់ ដែលផ្តើមដោយបុគ្គល ឬអាជ្ញាធរណាមួយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ហានៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ គឺថា តើព្រះរាជអាជ្ញាមានឯករាជភាពពេញលេញក្នុង

ការសម្រេចយករឿងក្តីទៅតុលាការដែរឬអត់ ។ ជាញឹកញយ ភាពទន់ខ្សោយរបស់យន្តការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ កាន់តែមើលឃើញច្បាស់នៅត្រង់ចំណុចសំខាន់រវាងការស៊ើបអង្កេត (ដោយ ACA ឬអង្គការប្រហាក់ប្រហែលគ្នា) និងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាដោយស្ថាប័នតុលាការ ហើយនិងដំណើរការរបស់តុលាការ ។

ហើយក៏មានឧទាហរណ៍ពីបណ្តាប្រទេសដែលបានសម្រេចមិនបង្កើតភ្នាក់ងារពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែរ ផ្ទុយទៅវិញ គេបង្កើតអង្គការពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្រោមព្រះរាជអាជ្ញាសាធារណៈ ។ នេះគឺជាករណីនៅប្រទេសម៉ុងហ្គោលី^{៦០} នៅពេលនេះ (អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស) នៅប្រទេសនីការ៉ាហ្គា (អង្គការស៊ើបអង្កេត និងផ្តល់ដំបូន្មាន) នៅប្រទេសម៉ូហ្សាំប៊ិក (អង្គការព្រហ្មទណ្ឌប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) និងនៅកូឡុំបូ ។ នៅកូឡុំបូ ក្រុមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ១៩៩១ ផ្តល់នូវអំណាចស៊ើបអង្កេតយ៉ាងធំទៅដល់អគ្គមេធាវី^{៦១} ។ ដូចគ្នានេះដែរ នៅក្នុងប្រទេសតាជីគីស្ថាន អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាទទួលបន្ទុកអនុវត្តច្បាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ នៅប្រទេសម៉ូហ្សាំប៊ិក ច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយថ្មី (២០០១) កំណត់អំពីរចនាសម្ព័ន្ធដែល "អយ្យការសាធារណៈ និងប៉ូលីសស៊ើបអង្កេតរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ទទួលបន្ទុកទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់" ។ អង្គការនេះនឹងមានព្រះរាជអាជ្ញា ដែលមានការបណ្តុះបណ្តាលពិសេស និងប៉ូលីស ដើម្បីធ្វើការនៅក្នុងវិស័យពុក

^{៦០} នៅពេលនេះមានភាគច្រើននៅក្នុងសភា ដែលធ្វើការលើការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលគាំទ្រដល់ការបង្កើត ACA ឯករាជ្យ និងការកែប្រែសេចក្តីព្រាងច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានបញ្ចប់ ។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ផ្តល់ឱ្យអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នូវអាណត្តិមួយដើម្បីស៊ើបអង្កេតការចោទប្រកាន់ពីបទពុករលួយ បង្ការអំពើពុករលួយ អប់រំ និងកៀងគរសាធារណជន ។ ការចោទប្រកាន់ និងការកាត់ទោសបទល្មើសទាំងឡាយគឺទុកឱ្យបរិច្ចាគរដ្ឋផ្សេងទៀត ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយគេនៅចាំមើលថា តើនឹងមានការគាំទ្រនយោបាយគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងសភា និងក្នុងរដ្ឋាភិបាល ទៅលើជម្រើស ACA ដែរឬអត់ ។

^{៦១} មន្ត្រីនេះត្រូវបានតែងតាំងសម្រាប់អាណត្តិ ៤ឆ្នាំ ដោយតុលាការកំពូល និងមិនអាចបណ្តេញចេញ ឬតែងតាំងម្តងទៀតឡើយ ។ ប្រតិបត្តិការដោយមានស្វ័យភាពរដ្ឋបាល និងថវិកា ការិយាល័យនេះស៊ើបអង្កេត និងចោទប្រកាន់ បញ្ជូនមកតុលាការ ដឹកនាំ និងសម្របសម្រួលមុខងាររបស់ប៉ូលីសយុត្តិធម៌ និងការពារជនរងគ្រោះ សាក្សី និងជនផ្សេងៗទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងដំណើរការក្តី ។

រលួយ។ អង្គភាពនេះធ្វើការនៅក្រោមការិយាល័យអគ្គមេធាវី^{២២}។ ប្រទេសជប៉ុន បានបង្កើតនាយកដ្ឋានជំនាញស៊ើបអង្កេតនៅក្នុង ការិយាល័យអយ្យការ នៅក្នុងទីក្រុងធំៗ។

ប៉ុន្តែ នៅប្រទេសទាំងឡាយណាដែលមានអំពើពុករលួយនៅ គ្រប់ទិសទីនោះ គេមានការមិនទុកចិត្តជាខ្លាំងទៅលើអង្គការប្រឆាំង អំពើពុករលួយនៅក្នុងការិយាល័យអយ្យការ។ បន្ថែមទៅលើការ អនុវត្តដែលកំពុងតែមានបញ្ហា គេនៅតែចាំមើលថា តើព្រះរាជអាជ្ញា អាចមានសមត្ថភាព និងមានអំណាចសីលធម៌ ដើម្បីចាត់វិធានការ ទប់ស្កាត់ ដូចជា ការសម្របសម្រួលជាមួយសង្គមស៊ីវិល ហើយនិង អង្គការយុវជន និងទំនាក់ទំនងជាញឹកញាប់ជាមួយប្រព័ន្ធសារព័ត៌មាន និងប្រព័ន្ធអប់រំ ដែរឬទេ។

នៅទីណាដែលមានអង្គការពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អង្គការនោះដោយអនុលោមតាមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួន គួរតែមាន អំណាច និងសមត្ថភាព ក្នុងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាដោយឯករាជ្យពី អគ្គមេធាវី។ ឧទាហរណ៍បែបនេះ បានផ្តល់ជូននៅក្នុងផ្នែកមុនៗនៃ របាយការណ៍នេះ (ឧ. ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី នីហ្សេរីយ៉ា និងថៃ)។ ប៉ុន្តែ ទោះជា ACA មានទំនាក់ទំនងបែបណាជាមួយនិងព្រះរាជអាជ្ញាក៏ ដោយ ACA នេះគួរតែត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិជាមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ ដែល អាចមើលឯកសាររដ្ឋ និងឯកសាររបស់មន្ត្រីរាជការ បានដោយ ពេញលេញ។

៣.២ អគ្គសវនករ

អនុសញ្ញា អ.ស.ប. ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ UNCAC ចាត់ទុក សេចក្តីត្រូវការសវនកម្មថាជាអង្គធាតុនៃការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ទាំងនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ (មាត្រា ៩) និងវិស័យឯកជន (មាត្រា ១២) ប៉ុន្តែ ធាតុជាក់លាក់របស់អនុសញ្ញា ដូចជា លក្ខខណ្ឌថែរក្សា សុចរិតភាពរបស់សៀវភៅ កំណត់ត្រា និងឯកសារហិរញ្ញវត្ថុផ្សេង ទៀត បានបង្ហាញច្បាស់ថា អនុសញ្ញាក៏បានគិតគូរផងដែរទៅលើ មុខងារក្នុងការធ្វើឱ្យគេខ្លាចអំពើពុករលួយ មុខងារក្នុងការស្វែងរកការ ស៊ើបអង្កេត និងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (UNODC, ២០០៤:១០០)។

ស្ថាប័នសវនកម្មដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ដោយហេតុថា វាជួយ ជំរុញឱ្យមានការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុត្រឹមត្រូវ និងរដ្ឋបាលមាន

គណនេយ្យភាព និងតម្លាភាព ដែលនឹងរួមចំណែកដល់ការទប់ស្កាត់ និងតាមរកការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ។ ឯករាជភាពពេញលេញនៃ ស្ថាប័នសវនកម្មលើផ្នែកបុគ្គលិក និងថវិកា មានអំណាចច្បាប់ ទូលំទូលាយ និងអំណាចស៊ើបអង្កេតគ្រប់គ្រាន់ រួមទាំងការកោះហៅ សាក្សី និងការរឹបអូសឯកសារ គឺមានសារៈសំខាន់ដល់ដំណើរការ ត្រឹមត្រូវនៃស្ថាប័នបែបនេះ (ADB/OECD, ២០០៤:១៧)។

តួនាទីរបស់ការិយាល័យសវនកម្ម ក្នុងការប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ មិនត្រូវមើលស្រាលឡើយ។ ការធ្វើសវនកម្មឡើងទាត់ អាចទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មសេដ្ឋកិច្ច ដោយធ្វើឱ្យអំពើ ទាំងនេះកាន់តែមានហានិភ័យ ដែលជាហេតុអាចកាត់បន្ថយឱកាស សម្រាប់ប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ។ សវនកម្មគាំទ្រដល់កិច្ចខិតខំ ប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ព្រោះវាផ្សេងផ្ទាត់ព័ត៌មាន និងការ វិភាគចង្អុលបង្ហាញនូវភាពទន់ខ្សោយ ប្រាប់អំពីការប្រព្រឹត្តិខុសឆ្គង ឬ បញ្ហាផ្សេងទៀត ដែលអ្នកខាងក្នុងមិនអាច ឬមិនចង់ចង្អុលបង្ហាញ។ ការកំណត់អំពីចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធ និង នីតិវិធីរដ្ឋបាល ការរាយការណ៍អំពីសកម្មភាពរបស់ពួកគេ ដែលអាច នឹងបង្កើនសំពាធនយោបាយ ឱ្យខិតខំរកដំណោះស្រាយចំពោះបញ្ហា ដែលគេបានចង្អុលបង្ហាញ។

ប៉ុន្តែ នៅមានភាពខុសគ្នាសំខាន់ៗជាច្រើន ដោយអាស្រ័យ ទៅលើអាជ្ញាធរដែលមានអំណាចតែងតាំង និងខ្សែបន្ទាត់ដែលត្រូវ រាយការណ៍។ ប្រការនេះ អាចជាផ្នែកនីតិប្រតិបត្តិ (ក្នុងករណីនេះ គឺជាមុខងារផ្នែកក្នុង និងការត្រួតពិនិត្យខ្លួនឯងរបស់ស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល) ឬផ្នែកនីតិប្រតិបត្តិ (ក្នុងករណីនេះ វាគឺជាផ្នែកនៃដំណើរការមួយនៃ “ការទទួលខុសត្រូវខ្សែទទឹង” ឬការត្រួតពិនិត្យ) ឬទាំងពីរ។ មុខងារ ត្រួតពិនិត្យរបស់អគ្គសវនករ តែងតែត្រូវបានរំខានជាញឹកញយផង ដែរ ដោយសារតែភាពទន់ខ្សោយរបស់គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យ សភា។ ការដែលសភាមិនអើពើចំពោះរបាយការណ៍ដែលដាក់ជូនមក ពួកគេនោះ គឺមិនមែនជារឿងមិនធម្មតាទេ។ ឋានៈរបស់អគ្គសវនករ នៅក្នុងប្រទេសអាស៊ីខាងត្បូងភាគច្រើន គឺស្ថិតក្រោមការធានារបស់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ ប៉ុន្តែ មានករណីជាច្រើនដែលឯករាជភាពរបស់ អគ្គសវនករ ត្រូវបានសម្របសម្រួល ដោយហេតុថា តាមការអនុវត្ត ជាក់ស្តែង តំណែងនេះស្ថិតនៅក្រោមក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ (ឧ. ប្រទេស បង់ក្លាដែស)។

^{២២} មានទស្សនៈចម្រុះអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ម៉ូហ្សាប៊ិក ដើម្បីពង្រឹងការិយាល័យអគ្គមេធាវី ជាយន្តការសំខាន់សម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ជំនួសឱ្យ ការបង្កើតនូវទម្រង់នៃគណៈកម្មការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ មានបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរពាក់ព័ន្ធនឹងសមត្ថភាពរបស់អង្គការ សម្រាប់មុខងារគ្រប់គ្រង និង សម្របសម្រួល និងការយល់ដឹងរបស់ពលរដ្ឋ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលសវនកម្ម និងអធិការកិច្ច (BAI) នៅសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ មានអាណត្តិការងារទូលំទូលាយ រួមទាំងការស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់មូលនិធិសាធារណៈ^{២៣}។ មុនពេលបង្កើតគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់ប្រទេសកូរ៉េ KICAC គណៈកម្មការសម្រាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីផ្តល់យោបល់ឱ្យ BAI លើការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

ការិយាល័យសវនកម្មរបស់រដ្ឋត្រូវបានរៀបចំឡើង ក៏ផ្តល់យោបល់ដល់សភា រដ្ឋាភិបាល និងទីភ្នាក់ងារវិស័យសាធារណៈ លើដំណើរការនៃវិស័យសាធារណៈផងដែរ។

ករណីនៅប្រទេសប៊ូលហ្គារី គឺជាករណីដែលគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ ដោយសារតែតួនាទីដែលផ្តល់ជូនសវនករនៅក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ ការិយាល័យសវនកម្មជាតិរបស់ប្រទេសប៊ូលហ្គារី មានប្រធានមួយរូប និងសមាជិក ១០រូបទៀត ដែលត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសដោយសភាសម្រាប់អាណត្តិ ៥ឆ្នាំ។ សវនករនៅប្រទេសប៊ូលហ្គារី មិនគ្រាន់តែកាន់កាប់បញ្ជីប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានដាក់ជូនដោយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់សាធារណៈប៉ុណ្ណោះទេ សវនករក៏ធ្វើសវនកម្មលើសកម្មភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់គណបក្សនយោបាយផងដែរ។ តែទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ សវនករមិនមានតួនាទីអនុវត្តច្បាប់ទេ។ ប្រសិនបើគេរកឃើញអំពើព្រហ្មទណ្ឌ គេមានកាតព្វកិច្ចដាក់ជូនទៅរដ្ឋអាជ្ញាសាធារណៈ។

ជាធម្មតា សវនកររាយការណ៍ជូនសភាជាតិ។ ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ មានឧទាហរណ៍ដែលបញ្ជាក់ថា សភាខកខានមិនបានចាត់ការតាមអនុសាសន៍ ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងរបាយការណ៍ (ឧ. ប្រទេសបូលស្វាណា និងប៊ូលហ្គារី)។ នៅប្រទេសជប៉ុន របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ ACA ត្រូវបានចែករំលែកជាមួយសវនករ។ នៅប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី KPK ត្រូវរាយការណ៍អំពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួនជូនក្រុមប្រឹក្សាភិបាលសវនករ ហើយក្រុមប្រឹក្សាភិបាលសវនករនេះក៏ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ KPK វិញដែរ។ អាស្រ័យហេតុនេះ វាមានសារៈសំខាន់ដូចគ្នា ក្នុងការធានាថា ACA អាចពិនិត្យមើលរបាយការណ៍សវនកម្ម។ ដោយសារតែមានច្បាប់រក្សាការសម្ងាត់ដែលគេនៅតែអនុវត្ត នៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាច្រើន របាយការណ៍អាចបញ្ជូនទៅជូនតែមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីបង្ការការបើកចំហរទូលំទូលាយនូវព័ត៌មានរសើប។ បទពិសោធពិបល្លាប្រទេសជប៉ុនដែលបានទទួលជោគជ័យ បង្ហាញឱ្យឃើញនូវទំនាក់

ទំនងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធរវាង ACA និងអគ្គសវនករ ព្រមទាំងការិយាល័យអ្នកការពារប្រជាពលរដ្ឋ (សូមមើលខាងក្រោម)។

ការពិនិត្យឡើងវិញទៅលើការចោទប្រកាន់ពីអំពើពុករលួយត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអគ្គអធិការផងដែរ នៅក្នុងប្រទេសយូហ្គាន់ដា។ នៅក្នុងករណីជាច្រើន ការិយាល័យសវនកម្មទាំងនេះដំណើរការដូចជាការិយាល័យអ្នកការពារពលរដ្ឋ ដែលទទួលចុះបញ្ជីពាក្យបណ្តឹងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ លើបញ្ហាពុករលួយ។ នៅក្នុងករណីផ្សេងៗទៀត (ឧ. ប្រទេសបូលីវៀរ) គេទំនាក់ទំនងការងារក្នុងសកម្មភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាមួយទីភ្នាក់ងារទាំងអស់។ ទីភ្នាក់ងារផ្សេងទៀតនៅតែមានអំណាចស៊ើបអង្កេត និងអំណាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (ឧ. តុលាការរបស់ប្រទេសប៊ៀរ មេស៊ីកូ ម៉ិកស៊ីកូ និងរដ្ឋអាជ្ញាសាធារណៈរបស់ប្រទេសអ៊ុយហ្គាយ)។

៣.៣ គួរការពារកំណែទម្រង់សេវាសាធារណៈ ឬគណៈកម្មការសេវាសាធារណៈ

កំណែទម្រង់សេវាសាធារណៈ គឺជាការចាំបាច់សម្រាប់យុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយគ្រប់ប្រភេទ។ ACA គួរសហការជិតស្និទ្ធជាមួយស្ថាប័នទាំងនេះ ដោយហេតុថាកំណែទម្រង់សេវាសាធារណៈ គឺជាធាតុសំខាន់នៃវិធានការបង្ការអំពើពុករលួយ។

វប្បធម៌ផ្ទៃក្នុងរបស់ស្ថាប័នមិនអាចត្រូវបានត្រួតពិនិត្យពីខាងក្រៅបានឡើយ ព្រោះតែហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់ត្រូវឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងវិស័យសាធារណៈខ្លួនឯង ទទួលខុសត្រូវចំពោះសុចរិតភាពនៅកន្លែងការងាររបស់ពួកគេ។ គឺជាសារៈសំខាន់ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យលើការឆ្លើយតបរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ចំពោះវិធានការទប់ស្កាត់ និងអនុសាសន៍ ដែលធ្វើឡើងដោយអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងសវនកម្មផ្សេងៗ។

ហេតុផលសំខាន់មួយនៃជោគជ័យរបស់ប្រទេសសិង្ហបុរីក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការលុបបំបាត់ឱកាសសម្រាប់ប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ តាមរយៈការផ្តោតជានិច្ចលើការធ្វើឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពនូវវិនិច្ឆ័យដែលស្មុគស្មាញ កាត់បន្ថយការិយាល័យធិបតេយ្យ និងអនុម័តកំណែទម្រង់លទ្ធកម្ម។ គោលនយោបាយដឹកនាំជានិច្ចនៅក្នុងសេវាសាធារណៈរបស់ប្រទេសសិង្ហបុរី គឺជាកត្តាម៉ឺងម៉ាត់មួយនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់ខ្លួន។ ជាធម្មតា ប្រាក់ឈ្នួលខ្ពស់នៅក្នុងសេវា

^{២៣} BAI នៅសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ រាយការណ៍ជូនប្រធានាធិបតី សភា និងរដ្ឋាភិបាល។

សាធារណៈ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាកត្តារួមចំណែកមួយសំខាន់តទល់នឹងអំពើពុករលួយកម្រិតទាបនៅសិង្ហបុរី ប៉ុន្តែត្រូវចាំថា កម្រិតប្រាក់ឈ្នួលខ្ពស់ទាំងនេះគឺជាលទ្ធផលសំខាន់មួយបានមកពីគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មិនមែនគ្រាន់តែជាកត្តាសម្រាប់ពន្យល់ពីជោគជ័យរបស់ពួកគេទេ^{២៤} ។ អ្វីដែលជាកន្លឹះនៅក្នុងករណីប្រទេសសិង្ហបុរី គឺថា ភារកិច្ចទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយស្ថិតនៅក្នុងនាយកដ្ឋានទាំងអស់ ។ លេខាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៅក្នុងក្រសួងនីមួយៗទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាថា នាយកដ្ឋាននីមួយៗមានគណៈកម្មាធិការមួយដែលមានភារកិច្ចពិនិត្យសើរឡើងវិញនូវវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងធានាឱ្យមានការចាត់វិធានការគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីទប់ស្កាត់ ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។ នេះក៏រួមមានការដាក់ឱ្យដំណើរការនូវគោលនយោបាយម៉ឺងម៉ាត់ប្រឆាំងនឹងទំនាស់ផលប្រយោជន៍ ។

នៅអាហ្វ្រិកខាងត្បូងអាណត្តិកិច្ចការប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវបានបែងចែកក្នុងចំណោមប៉ូលីស រដ្ឋអាជ្ញា អគ្គសវនករ សេវាប្រមូលចំណូលអាហ្វ្រិកខាងត្បូង និងគណៈកម្មការសេវាសាធារណៈ (ក្នុងចំណោមសេវាផ្សេងៗទៀត) ។ ជាមុខងារសំខាន់របស់ខ្លួន ពួកគេត្រូវពង្រឹងសុចរិតភាពរបស់មន្ត្រី ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ និងគុណភាពរដ្ឋបាលនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ ។ ក្នុងករណីដែលគ្មានទីភ្នាក់ងារពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អាហ្វ្រិកខាងត្បូងពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើមុខងារសាធារណៈ និងអ្នកគ្រប់គ្រងវិស័យសាធារណៈ ដើម្បីរក្សានូវវប្បធម៌សុចរិតភាពនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល ។ នៅក្នុងនាយកដ្ឋានសេវាសាធារណៈ និងរដ្ឋបាល អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ (PSAC) ក៏មានមុខងារសម្របសម្រួល និងទទួលបន្ទុកកសាង និងអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងសេវាសាធារណៈផងដែរ ។ អង្គការ PSAC ក៏ផ្តល់នូវដំបូន្មាន និងការគាំទ្រដល់វិស័យសាធារណៈលើគោលនយោបាយ និងច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងកោះប្រជុំគណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ប៉ុន្តែ អង្គការនេះមិនធ្វើការស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយណាមួយដោយខ្លួនឯងទេ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវសេចក្តីសម្រេចថា រាល់នាយកដ្ឋាន និងស្ថាប័នទាំងអស់នៅក្នុងមុខងារសាធារណៈ ត្រូវតែមានសមត្ថភាពអប្បបរមាមួយដើម្បីធ្វើការវិភាគអំពីហានិភ័យ អនុវត្តផែនការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ស៊ើបអង្កេតលើការចោទប្រកាន់ពីបទពុករលួយ ចាត់ចែងដំណឹងស្តីពីរឿងពុករលួយ និងលើកកម្ពស់អាកប្បកិរិយាប្រកបដោយសីលធម៌ក្នុងចំណោមមន្ត្រីទាំងអស់របស់ពួកគេ ។ តែទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ទីភ្នាក់ងារជាច្រើនហាក់ដូចជាមិនមានដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយនិងនីតិវិធី ដើម្បីអនុវត្តតាមកាតព្វកិច្ចទាំងនេះឡើយ ។

នៅប្រទេសថៃ គណៈកម្មការមុខងារសាធារណៈ ព្រមទាំងគណៈកម្មការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យសាធារណៈ ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ។ គណៈកម្មការមុខងារសាធារណៈដើរតួនាទីជាទីភ្នាក់ងារស្នូលក្នុងការការពារប្រព័ន្ធ ដែលផ្អែកលើគុណសម្បត្តិស្នូល និងជំរុញឱ្យមានការគ្រប់គ្រងដែលសំដៅទៅរកលទ្ធផលតម្លាភាព និងគណនេយ្យភាពនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ ។ គណៈកម្មការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យសាធារណៈតាមដានត្រួតពិនិត្យនូវការអនុវត្តក្រិត្យស្តីពីវិធាន និងនីតិវិធីសម្រាប់រដ្ឋបាលសាធារណៈល្អ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ប្រការសំខាន់មួយទៀតគឺថា ពលរដ្ឋនៅប្រទេសថៃអាចដាក់ពាក្យប្តឹងទៅការិយាល័យគណៈកម្មការព័ត៌មាននៃមន្ត្រីរាជការ ក្នុងករណីណាដែលទីភ្នាក់ងារសាធារណៈណាមួយមិនព្រមផ្តល់ព័ត៌មាន ។

ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ នៅប្រទេសលីទុយអានី ចែងថា គ្រប់ទីភ្នាក់ងារថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង អាចបង្កើតអង្គការផ្ទៃក្នុងមួយ សម្រាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយនៅក្នុងអាណត្តិការងាររបស់ពួកគេរៀងៗខ្លួន ។

គណៈកម្មការសេវាសាធារណៈនៅប្រទេសហ្វីលីពីន បានបង្កើតអង្គការពិសេសមួយ ដែលមិនត្រឹមតែដើម្បីស្រាវជ្រាវអំពីរបាយការណ៍នៃអំពើពុករលួយប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងធ្វើការស៊ើបអង្កេតនៅពេលមានការសង្ស័យថាមានសកម្មភាពពុករលួយផងដែរ ។ ច្បាប់ស្តីពីក្រមសីលធម៌ នឹងត្រូវលើកយកមកពិភាក្សានៅក្នុងសភាជាន់ទាប ដែលនឹងអនុវត្តចំពោះអ្នកកាន់តំណែងជាន់ខ្ពស់ទាំងអស់រួមទាំងប្រធានាធិបតី អនុប្រធានាធិបតី រដ្ឋមន្ត្រី សមាជិកសភាប្រមុខនីតិប្រតិបត្តិ និងអ្នកទាំងអស់ដែលត្រូវបានតែងតាំងតាមលក្ខន្តិកៈ ឬតំណែងប្រតិបត្តិ នៅក្នុងអាជ្ញាធរតាមលក្ខន្តិកៈ ។ ច្បាប់នេះនឹងទាមទារឱ្យមានសុចរិតភាពតាមស្តង់ដារពិតប្រាកដ ។

^{២៤} នៅឆ្នាំ ១៩៩៩ នៅពេលដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយ GNP សម្រាប់មនុស្សម្នាក់នៅសិង្ហបុរី ប្រហែលជា ៤៤៣ដុល្លារ ។ ៣០ឆ្នាំក្រោយមកតួលេខបានកើនឡើងជាង ១១% ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ជាពិសេសអាស្រ័យ ដោយការសម្រេចបានក្នុងការប្រមូលចំណូល និងផលិតភាពដែលទទួលបានមកពីគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ពីគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍សំដៅឱ្យមានកំណើនលឿន រួមទាំង ការវិនិយោគលើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ។ នៅត្រីមាស ១៩៩៤ ប្រាក់ឈ្នួលក្នុងវិស័យសាធារណៈ មានសំដាប់ថ្នាក់ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមប្រទេសដែលមានកម្រិតខ្ពស់បំផុតនៅក្នុងពិភពលោក ដែលមានកម្រិតជិតស្មើនឹងកម្រិតប្រាក់ឈ្នួលវិស័យឯកជន ។

នៅទីណាដែលមាន ACA ជាធម្មតាវាមានអនុសាសន៍អំពី របៀបដែលត្រូវកែលម្អការគ្រប់គ្រងសាធារណៈ ដើម្បីកាត់បន្ថយ ឱកាសពុករលួយ ទុកជាផ្នែកមួយនៃអាណត្តិទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ របស់ខ្លួន។ នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន អនុសាសន៍របស់ ACA ទៅ ទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល គឺត្រូវតែអនុវត្តតាម។ នៅក្នុងប្រទេសផ្សេង ទៀត ច្បាប់មិនបានតម្រូវឱ្យទីភ្នាក់ងារសាធារណៈអនុវត្តតាម អនុសាសន៍របស់ ACA ឡើយ។ ក្នុងករណីទាំងនោះ ACA គួរតែត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យផ្តល់អនុសាសន៍នៅក្នុងរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ របស់ខ្លួន ជូនរដ្ឋសភា រដ្ឋាភិបាល និងសវនកម្ម ដែលដាក់ឱ្យនាយកដ្ឋាន ទាំងអស់ទទួលខុសត្រូវ ប្រសិនបើនាយកដ្ឋានទាំងនោះមិនមានការ កែលម្អទេ។

៣.៤ មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ (Ombudsman)

សារៈសំខាន់នៃមន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ ស្ថិតនៅត្រង់ថា ក្នុងនាមជាស្ថាប័នឯករាជ្យ វាត្រូវបានចាត់ទុកថាជាឧបករណ៍បន្ថែម សម្រាប់ទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលគ្របដណ្តប់លើ វិស័យនៃសកម្មភាពនានា ខុសពីសកម្មភាពរបស់ស្ថាប័នដែលមាន ស្រាប់ គឺថាមន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ ការពារមិនឱ្យមានការ រំលោភបំពានពីរដ្ឋបាលសាធារណៈមកលើប្រជាពលរដ្ឋ។ សំខាន់ជាង នេះទៅទៀត មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ គួរតែឯករាជ្យ^{២៥} ពីសាខា ផ្សេងៗទៀតរបស់រដ្ឋាភិបាល/រដ្ឋបាល ប៉ុន្តែ គួរសហការជាមួយស្ថាប័ន ស្វ័យ័តផ្សេងៗទៀត ដូចជា តុលាការ និងអង្គការសវនកម្ម (World Bank, ១៩៩៩) ។

ជាទូទៅ អាណត្តិការងាររបស់មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ គ្របដណ្តប់លើសិក្ខាណ៍ពុករលួយទៅទៀត ហើយរួមបញ្ចូលទាំង ហេតុការណ៍នៃការគ្រប់គ្រងមិនល្អ ដែលនាំទៅរកអសមត្ថភាព ភាព លំអៀង កំហុស ឬការព្រងើយកន្តើយផ្សេងទៀត ដែលមិនចាំបាច់ជា អំពើពុករលួយនោះទេ។ នៅប្រទេសបូតស្វាណា អាណត្តិការងារ ចម្បងនៃមន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ គឺស៊ើបអង្កេតលើពាក្យបណ្តឹងដែល ទទួលបានពីសាធារណជន ពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើអយុត្តិធម៌ ឬការគ្រប់គ្រង

មិនល្អនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ^{២៦}។ នេះអាចជាសារៈប្រយោជន៍មួយ ដោយហេតុថា នៅក្នុងករណីជាច្រើន អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងនឹងមិនដឹង ឬមិនសង្ឃឹមអំពីអត្ថិភាពនៃអំពើពុករលួយឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញ មន្ត្រី ការពារប្រជាពលរដ្ឋ នឹងកំណត់ថា តើមានអំពើពុករលួយឬអត់ ហើយ ប្រសិនបើចាំបាច់ គាត់នឹងបញ្ជូនរឿងនេះទៅ ACA ឬ រដ្ឋអាជ្ញា ដើម្បី ចាត់វិធានការបន្ថែមទៀត។ នៅប្រទេសផ្សេងៗទៀត មន្ត្រីការពារ ប្រជាពលរដ្ឋ អាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយផ្ទាល់ ទៅលើពាក្យបណ្តឹង ពីអំពើពុករលួយ។ នៅសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ ច្បាប់មិនផ្តល់អំណាចឱ្យមន្ត្រី ការពារប្រជាពលរដ្ឋស៊ើបអង្កេត តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួនទេ ហើយ អនុសាសន៍របស់ខ្លួនក៏មិនតម្រូវឱ្យគេអនុវត្តតាមឡើយ។ ចំណុចខ្លាំង របស់វាស្ថិតនៅលើការផ្សព្វផ្សាយរបាយការណ៍របស់ខ្លួន។ នៅរដ្ឋ ញ៉ូស្កាវែល មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋក៏តាមដានត្រួតពិនិត្យរាល់ សកម្មភាពរបស់គណៈកម្មការសុចរិតភាពផ្នែកប្រតិបត្តិការផងដែរ^{២៧} ដែល ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីទប់ស្កាត់ ស្វែងរក និងស៊ើបអង្កេតលើការ ប្រព្រឹត្តិខុសឆ្គងធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្នុងផ្នែកប្រតិបត្តិការ។ មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋក៏ មានអំណាចពិនិត្យសារឡើងវិញនូវច្បាប់ដែលមានជាធរមានផងដែរ។

នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន ការិយាល័យមន្ត្រីការពារប្រជា ពលរដ្ឋ មានដំណើរការ ដូចជា អង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែរ (ប្រទេសប៉ាពួញូហ្គីណេ និងអ៊ូហ្គាន់ដា)។ ប្រទេសឡាតវៀ គ្មានមន្ត្រី ការពារប្រជាពលរដ្ឋទេ ប៉ុន្តែ មុខងារនេះត្រូវបានអនុវត្តដោយ ការិយាល័យរដ្ឋសម្រាប់ការពារសិទ្ធិមនុស្សវិញ (ការបង្កើតមន្ត្រី ការពារប្រជាពលរដ្ឋ កំពុងត្រូវបានពិចារណា)។ អ្នកខ្លះទៀតអាចនឹង លើកមតិថា មានការខុសគ្នាច្បាស់ណាស់រវាងតួនាទីទាំងពីរនេះ គឺថាៈ មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋមានវត្តមាននៅទីនោះ ដើម្បីលើកកម្ពស់ យុត្តិធម៌រដ្ឋបាល ហើយថា កិច្ចការនេះអាចសម្រេចបានតាមរយៈការ ទុកចិត្តរបស់ការិយាល័យតេឡេយ្យ។ ទីភ្នាក់ងារ ឬគណៈកម្មការដែលមាន ភារកិច្ចស៊ើបអង្កេត និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើមន្ត្រីសាធារណៈ គឺហាក់ ដូចជាត្រូវគេខ្លាច ជាជាងគេទុកចិត្ត (Pope, ១៩៩៩) ។

នៅប៉ាពួញូហ្គីណេ ហ្វីលីពីន និងឡាតវៀ មន្ត្រីការពារ ប្រជាពលរដ្ឋមានអាណត្តិការងារប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងអាណត្តិ

^{២៥} នៅប្រទេសលីទុយអានី មន្ត្រីការិយាល័យដោះស្រាយពាក្យបណ្តឹង អាចត្រូវដកហូតបានតែតាមរយៈសំលេងឆ្នោតភាគច្រើននៅក្នុងសភាតែ ប៉ុណ្ណោះ។

^{២៦} ប្រសិនបើមិនអនុវត្តតាមអនុសាសន៍របស់ការិយាល័យដោះស្រាយពាក្យបណ្តឹងទេ ការិយាល័យមានកាតព្វកិច្ចធ្វើរបាយការណ៍ពិសេសជូនទៅសភា។

^{២៧} ICAC មិនអាចស៊ើបអង្កេត ឬដោះស្រាយបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយអំពើរបស់មន្ត្រីប្រតិបត្តិការបានឡើយ សូម្បីតែនេះពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រព្រឹត្តិរបស់ មន្ត្រីសាធារណៈដែលមិនមែនចេញមកពីប្រតិបត្តិការដោយ។ ICAC មិនទទួលបានជោគជ័យក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងការប្រព្រឹត្តិខុសនៅក្នុង កងកម្លាំងប្រតិបត្តិរបស់ New South Wale ដែលជាហេតុផលថាហេតុអ្វីបានជាគណៈកម្មការសុចរិតភាពប្រតិបត្តិ ត្រូវបានបង្កើតឡើង។ តែទោះបី ជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អំពើពុករលួយនៅក្នុងជួរលីស ហាក់ដូចជានៅតែជាបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរដដែល។

ការងាររបស់ ACA ដែរ។ មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋរបស់ប្រទេស ហ្វីលីពីន មានបំពាក់ទៅដោយមធ្យោបាយស៊ើបអង្កេតផងដែរ។ ប្រទេសឥណ្ឌាបានបង្កើតស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យបែបវិមជ្ឈការដែលទទួល ខុសត្រូវក្នុងការទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតករណីពុករលួយ (ADB/OECD, ២០០៤:៤១) ។

នៅប្រទេសស្រីលង្កា មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ ដែលត្រូវបាន ស្គាល់ថាជាស្នងការសភាសម្រាប់រដ្ឋបាល ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បី ស៊ើបអង្កេតពាក្យបណ្តឹងប្រឆាំងនឹងនាយកដ្ឋានរដ្ឋ គណៈអភិបាល សាជីវកម្ម អាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នរដ្ឋបាលមូលដ្ឋានផ្សេងៗ ទៀត។ មន្ត្រីនេះក៏ពិនិត្យលើការរំលោភសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន ការគ្រប់គ្រង មិនល្អទៅលើសាធារណជនទូទៅ ការខកខានមិនឱ្យសាធារណជន ទទួលបាននូវព័ត៌មាន និងអំពើរំលោភផ្នែករដ្ឋបាល។ ការច្រើន ប្រហែស និងការមិនបំពេញតាមកាតព្វកិច្ច គឺជាប្រភពនៃពាក្យបណ្តឹង ភាគច្រើន។

៣.៥ តុលាការ

សមត្ថកិច្ច វិជ្ជាជីវៈ និងសុចរិតភាពរបស់ចៅក្រម មានសារៈ សំខាន់ចំពោះជោគជ័យនៃកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ សារៈសំខាន់តែមួយគត់នៃស្ថាប័នតុលាការ ត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅ ក្នុង UNCAC ដែលកំណត់នៅក្នុងមាត្រាជាក់លាក់មួយ (មាត្រា ១១) ចំពោះបញ្ហានៅក្នុងវិស័យនេះ។ មាត្រានេះស្នើសុំឱ្យមាន វិធានការសម្រាប់ពង្រឹងសុចរិតភាព និងទប់ស្កាត់ឱកាសសម្រាប់អំពើ ពុករលួយផ្នែកតុលាការខ្លួនឯង ដែលត្រូវធ្វើឡើងដោយមិនឱ្យខូចខាត ដល់ឯករាជភាពរបស់តុលាការ។ មាត្រា ១១ ក៏ស្នើសុំឱ្យមានវិធានការ ប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ចំពោះព្រះរាជអាជ្ញា នៅក្នុងប្រព័ន្ធទាំងឡាយ ដែលពួកគេទទួលបាននូវកម្រិតនៃឯករាជភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។

ប៉ុន្តែ ដូចមានលើកឡើងនៅក្នុងបទពិណនាសង្ខេបអំពី ប្រទេសនីមួយៗ ភាគច្រើន តុលាការគឺជាផ្នែកមួយដែលខ្សោយបំផុត ក្នុងការរៀបចំស្ថាប័នដាក់ឱ្យដំណើរការដើម្បីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការទុកចិត្តក្នុងប្រព័ន្ធសុចរិតភាពជាតិ ទាំងមូល។ នៅប្រទេសបូតស្វាណា មានពេលខ្លះ ការកាត់ក្តីត្រូវបាន

ពន្យារពេល ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់អត្រានៃការដាក់ទោសចំពោះ ករណីដែលនាយកដ្ឋានប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មអំពើពុករលួយ និងសេដ្ឋកិច្ច DCEC បានដាក់ជូនតុលាការ។ ករណីទាំងឡាយនោះក៏ត្រូវបាន ពន្យារពេលនៅក្នុងការិយាល័យព្រះរាជអាជ្ញាផងដែរ ដែលជំរុញឱ្យ DCEC កសាងសមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើករណី ពុករលួយ (សូមមើលខាងលើ)។

ក្រៅពីចំណុចដែលថា តុលាការខ្លួនឯងត្រូវបានគេយល់ថាមាន ភាពពុករលួយខ្លាំង នៅប៊ុលហ្គារី កង្វល់បន្ថែមទៀតគឺការខ្វះចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងអ្នកស៊ើបអង្កេត ដែលមានជំនាញនៅក្នុងបទល្មើស នៃអំពើពុករលួយ។

ប្រសិនបើប្រព័ន្ធតុលាការខ្សោយ និងមិនអាចទស្សន៍ទាយ បាន កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីផ្តល់ការដោះស្រាយតាមផ្លូវតុលាការ នឹងមិនសូវមានប្រសិទ្ធភាពឡើយ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ប្រទេសខ្លះ បានបង្កើតតុលាការពិសេស ដើម្បីកាត់សេចក្តីរឿងពុករលួយ។ ឧទាហរណ៍ ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី មានតុលាការសម្រាប់អំពើពុករលួយ មួយដែលមានអាណត្តិការងារវាយតម្លៃ និងសម្រេចលើករណី ព្រហ្មទណ្ឌពុករលួយ ដែលរួមទាំងករណីទាំងឡាយ ដែលបានប្រព្រឹត្ត នៅក្រៅយុត្តាធិការរបស់ឥណ្ឌូនេស៊ី (ប្រសិនបើចារីមានសញ្ជាតិ ឥណ្ឌូនេស៊ី)។

ទោះជាមាន ឬគ្មានតុលាការពិសេសដើម្បីកាត់សេចក្តីរឿង ពុករលួយក៏ដោយ ផ្នែកមួយនៃកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុក រលួយ គឺគួរពង្រឹងសុចរិតភាពរបស់តុលាការ ធានាឱ្យមានការអភិវឌ្ឍ វិជ្ជាជីវៈសមស្របសម្រាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងគួរបង្កើត រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់គណនេយ្យភាព។

បើទោះបីជាកំណែទម្រង់នៃស្ថាប័នផ្សេងៗ ដូចជា វិជ្ជាជីវៈ ច្បាប់ សេវាកម្មអយ្យការ និងទីភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់ មានសារៈ សំខាន់ដែរក៏ដោយ គឺនៅថ្នាក់តុលាការទេដែលអំពើពុករលួយបង្កនូវ គ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ និងជាកន្លែងដែលកំណែទម្រង់មានសក្តានុពល ធំធេង ដើម្បីធ្វើឱ្យមានស្ថានភាពប្រសើរឡើងវិញ (UNODC, ២០០៤:៥១)។

ប្រទេសដែលគ្មានទីភ្នាក់ងារ ពិសេសប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

គ្រប់ប្រទេសមិនមែនសុទ្ធតែជ្រើសយកទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA ពិសេសនោះទេ ។ ប្រទេសប៊ុលហ្គារី និងអាហ្វ្រិកខាងត្បូង គឺជាឧទាហរណ៍នៃប្រទេសពីរ ដែលបានសម្រេចមិនបង្កើតអង្គការបែបនេះ ប៉ុន្តែ បែរជាទៅពង្រឹងស្ថាប័នដែលមានស្រាប់ទៅវិញ ។ ពួកគេបានបង្កើតស្ថាប័នជំនួសវិញ ដើម្បីធានាឱ្យមានសមត្ថកិច្ចជំនាញក្នុងការស៊ើបអង្កេត និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ ។

នៅប្រទេសប៊ុលហ្គារី តួនាទីសំខាន់មួយត្រូវបានបំពេញដោយការិយាល័យប៉ូលីសជាតិ ការិយាល័យសន្តិសុខជាតិ ការិយាល័យជាតិប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម ទីភ្នាក់ងារចរាចរកម្មហិរញ្ញវត្ថុ និងទីភ្នាក់ងារត្រួតពិនិត្យហិរញ្ញវត្ថុ ។ មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ និងការិយាល័យសវនកម្មជាតិ ក៏ដើរតួនាទីគន្លឹះក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយផងដែរ ។

រដ្ឋាភិបាលប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ក៏បានសម្រេចចិត្តរក្សាទុកនូវវេទនាសម្ព័ន្ធដែលមានស្រាប់ សម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងបានសម្រេចយកនូវការកែលម្អបន្ថែមចំពោះទីភ្នាក់ងារដែលមានស្រាប់ ។ ប៉ុន្តែ គណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលមួយ ដើម្បីប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីសម្របសម្រួលការងាររបស់ទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ អាណត្តិកិច្ចការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានបែងចែករវាងប៉ូលីស ព្រះរាជអាជ្ញា អគ្គសវនករ ការិយាល័យពន្ធដារអាហ្វ្រិកខាងត្បូង និងគណៈកម្មាធិការសេវាសាធារណៈ ។ តួនាទីគន្លឹះស្ថិតនៅជាមួយទីភ្នាក់ងារអយ្យការជាតិ ។ នាយកដ្ឋានបណ្តឹងផ្ទៃក្នុង ស៊ើបអង្កេតលើការចោទប្រកាន់អំពីការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវនៅក្នុងកម្លាំងប៉ូលីស ។

ស្ថាប័នដែលផ្តោតលើការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ទំនងជានឹងត្រូវបង្កើតឡើងនៅទីណាដែលអំពើពុករលួយរីកសុសសាយ ឬគេយល់ថា រីកសុសសាយ ដោយសារស្ថាប័នដែលមានស្រាប់មិនអាចយកមកប្រើ ដើម្បីកសាង និងអនុវត្តកំណែទម្រង់ចាំបាច់ ឬក្នុងករណីណាដែលស្ថាប័នមានស្រាប់ខ្លួនឯងត្រូវបានគេចាត់ទុកថាពុករលួយ ។ ប្រសិនបើប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌដែលបង្កើតឡើងនេះ អាចដោះស្រាយបញ្ហាពុករលួយបាន នោះការបង្កើតទីភ្នាក់ងារជំនាញមួយនឹងមានគុណវិបត្តិច្រើនជាងគុណសម្បត្តិ ។ គុណសម្បត្តិជាច្រើន ដូចជា ឯកទេសកម្មជំនាញ និងសូម្បីតែកម្រិតចាំបាច់នៃស្វ័យភាពក៏ដោយ ក៏អាចសម្រេចបានតាមការបង្កើតអង្គការដែលតម្រូវឱ្យបំពេញកិច្ចនោះ នៅក្នុងទីភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់ដែលមានស្រាប់ ។ ជាលទ្ធផល ការធ្វើបែបនេះមានគុណវិបត្តិចតួចនៅក្នុងការសម្របសម្រួលកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ជាមួយករណីអនុវត្តច្បាប់ផ្សេងៗទៀត (UNODC, ២០០៤) ។ តែទោះជាយ៉ាងដូច្នោះក៏ដោយ ដូចមាននៅក្នុងករណីសិក្សានៅក្នុងប្រទេសទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់បានបង្កើត ACA ហើយពឹងផ្អែកលើស្ថាប័នដែលមានស្រាប់វិញនោះ ការសម្របសម្រួលហាក់ដូចជាបញ្ហាចម្បងមួយ ដែលទាមទារឱ្យមានដំណោះស្រាយពិសេសផ្នែកស្ថាប័ន ។

ការសម្របសម្រួល

ដោយស្ថាប័ននានាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ តែងតែមានតួនាទីបំពេញបន្ថែម ជោគជ័យរបស់ ACA ភាគច្រើន ពឹងផ្អែកលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នា ហើយ និងដំណើរការត្រឹមត្រូវរបស់ភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់ផ្សេងៗទៀត ជាពិសេសគឺប៊ូលីស ព្រះរាជអាជ្ញាសាធារណៈ និងតុលាការ។ ដោយ មិនគិតអំពីការរៀបចំស្ថាប័ន ដែលប្រទេសមួយបានជ្រើសរើសយក គឺកិច្ចសហការដ៏មានប្រសិទ្ធភាពរបស់តួអង្គដែលពាក់ព័ន្ធទេ ដែល កំណត់ថា តើការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនឹងបានទទួលជោគជ័យដែរឬ ទេ។ ហេតុនេះ ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាង ភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់ដែលមានស្រាប់ គឺជាអាទិភាពសម្រាប់ប្រទេស ជាច្រើននៅតំបន់អាស៊ី។ នៅប្រទេសហ្វីលីពីន ការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន ផ្លូវការ ត្រូវបានដាក់ឱ្យមានក្នុងប្រព័ន្ធរវាងភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់ ដែលពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីលើកកម្ពស់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេ និង ការបង្កើតឡើងនូវអង្គការពិគ្រោះយោបល់អន្តរស្ថាប័ន និងក្រុម ការងារពិសេស និង/ឬអង្គការដែលមានកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលរួមគ្នា ត្រូវបានអនុវត្ត។ ប្រទេសប៉ាពួញូហ្គីណេ កំពុងបង្កើតឡើងនូវសម្ព័ន្ធ ភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលប្រមូលផ្តុំ និងសម្របសម្រួលធនធាន នៃភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់ផ្សេងៗគ្នា។ សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ កំពុងដំណើរ ការនូវអង្គការសម្របសម្រួលគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលរួមមានភ្នាក់ងារ ១០ ពាក់ព័ន្ធ ដូចជាក្រសួងនានា និងអង្គការ ត្រួតពិនិត្យ (ADB/OECD, ២០០៤:៤១-៤២) ។

ឧទាហរណ៍នៃយន្តការ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុង ប្រទេសទាំងឡាយ ដែលគ្មាន ACA រួមមាន គណៈកម្មការសម្រាប់ សម្របសម្រួលសកម្មភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានបង្កើតឡើង

នៅប្រទេសប៊ុលហ្គារី ក្នុងឆ្នាំ ២០០២។ វាគឺជាគណៈកម្មការអន្តរ ក្រសួង ដែលមានតំណាងមកពីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងយុត្តិធម៌ និងការិយាល័យសវនកម្ម។ មុខងារសំខាន់របស់ គណៈកម្មការនេះគឺត្រូវសម្របសម្រួល និងត្រួតពិនិត្យការអនុវត្ត យុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងវិភាគអំពីប្រសិទ្ធភាពនៃកិច្ច ខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ គណៈកម្មការ នេះមិនមានអំណាចស៊ើបអង្កេតដោយផ្ទាល់ខ្លួនទេ ហើយក៏មិនត្រូវបាន អនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអន្តរាគមន៍នៅក្នុងករណីពុករលួយទៀតផង។ លើសពី នេះទៀត គណៈកម្មការសភាមួយ ក៏ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីកំណត់ អំពីគម្លាតនៅក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ និងស្នើឡើងនូវការធ្វើវិសោធនកម្ម ច្បាប់ជាធរមាន។ អនុវត្តតាមអនុសាសន៍របស់យុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំង អំពើពុករលួយនៃសេវាសាធារណៈ អាហ្វ្រិកខាងត្បូងបានបង្កើតឡើង នូវគណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលមាន ភ្នាក់ងារទាំងឡាយ ដែលមានមុខងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រួមទាំង នាយកដ្ឋានថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ខេត្តផងដែរ។ បើទោះបីជាមានគណៈ កម្មាធិការនេះក៏ដោយ ក៏ការសម្របសម្រួលនៅតែជាបញ្ហាចោទនៅ ឡើយ ព្រោះតែអាណត្តិនីតិបញ្ញត្តិជាន់គ្នា។

ប៉ុន្តែការសម្របសម្រួលមិនត្រឹមតែជាបញ្ហានៅក្នុងប្រទេស ដែលមិនមាន ACA ប៉ុណ្ណោះទេ។ ការបង្កើតស្ថាប័នច្រើនពេក ដែលជា ជាញឹកញាប់មានអាណត្តិការងារផ្ទុយគ្នា គឺជាបញ្ហាដែលតែងកើត ឡើងនៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន។ ការសម្របសម្រួលត្រូវតែមានជា ចាំបាច់ហើយ ដូចបានលើកឡើងខាងលើអាណត្តិការងារច្បាស់លាស់ មួយចាំបាច់ត្រូវតែផ្តល់ជូនស្ថាប័នដែលទទួលភារៈនេះ។

នៅឥណ្ឌូនេស៊ី KPK ត្រូវបានផ្តល់ភារកិច្ចសម្របសម្រួល និងគ្រប់គ្រងស្ថាប័នទាំងអស់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ KPK អាចស្នើសុំឱ្យប្តឹងស ឬអយ្យការធ្វើការស៊ើបអង្កេតបន្ថែមទៀតលើករណីណាមួយ ប្រសិនបើគេមិនអាចរកភស្តុតាងបានគ្រប់គ្រាន់។ ប្តឹងស និងអយ្យការ អាចធ្វើការដាក់ពន្ធនាគារករណីពុករលួយ ប៉ុន្តែពួកគេត្រូវជូនព័ត៌មានទៅ KPK ក្នុងរយៈពេល ១៤ ថ្ងៃ។ KPK មានភារកិច្ចត្រូវសម្របសម្រួលសកម្មភាពរបស់ពួកគេ។ KPK ក៏មានអំណាចយកដំណើរការដាក់ពន្ធនាគារអនុវត្តវិញ ជំនួសប្តឹងស ឬអយ្យការ។

CPCB របស់ប្រទេសឡាតវៀ ក៏មានអាណត្តិការងារច្បាស់លាស់ ដើម្បីសម្របសម្រួលការអនុវត្តវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងស្ថាប័ននៃរដ្ឋបាលកណ្តាល និងរដ្ឋបាលមូលដ្ឋានដែរ។ អង្គការផ្សេងទៀត ដែលមានអាណត្តិស៊ើបអង្កេត តម្រូវឱ្យជួយការិយាល័យនេះ ក្នុងការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន។ តែទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ តាមការអនុវត្តជាក់ស្តែង បញ្ហាជាច្រើននៅតែមាន ជាពិសេសដោយសារតែការកើនឡើងនូវភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់ (ប្តឹងសហិរញ្ញវត្ថុ ប្តឹងសន្តិសុខ ប្តឹងសរដ្ឋ និងរដ្ឋអាជ្ញា)។ ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាក្រុមប្រឹក្សាសភាដើម្បីទប់ស្កាត់ឧក្រិដ្ឋកម្ម និងអំពើពុករលួយត្រូវបានបង្កើតឡើង និងដឹកនាំដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងមានភារកិច្ចសម្របសម្រួល និងគ្រប់គ្រងរាល់សកម្មភាពរបស់អាជ្ញាធររដ្ឋ នៅក្នុងវិស័យទប់ស្កាត់ឧក្រិដ្ឋកម្ម និងអំពើពុករលួយ។

នៅប្រទេសលីទុយអានី គឺរដ្ឋអាជ្ញាទេ ដែលមានភារកិច្ចបែងចែករឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយសំអាងលើសមត្ថកិច្ចជាក់លាក់របស់អង្គការអនុវត្តច្បាប់ផ្សេងៗ។ ជាធម្មតា SISមានភារកិច្ចដោះស្រាយករណីពុករលួយ ប៉ុន្តែប្តឹងសក៏មានកាតព្វកិច្ចទៅដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយដែលខ្លួនបានទទួល រួមទាំងអំពើពុករលួយផងដែរ។ អាស្រ័យហេតុនេះ កងខ្នាតការសម្របសម្រួលបានបង្កើតឱ្យរដ្ឋាភិបាលស្រាយឱ្យច្បាស់លាស់នូវភារកិច្ចសម្រាប់បែងចែករឿងក្តីពុករលួយ។

ប្រទេសថៃហាក់ដូចជាកំពុងតែប្រឈមមុខនឹងបញ្ហានៃការសម្របសម្រួល។ ប្រទេសថៃបានបង្កើតឡើងនូវបណ្តាញស្ថាប័នសុក្រឹតស្ថាប័ននៃអង្គការជាច្រើនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដើម្បីអាចដោះស្រាយអំពើពុករលួយបានពីទិដ្ឋភាពផ្សេងៗ

គ្នា។ ប៉ុន្តែ ជាមួយនឹងការកើនឡើងនូវចំនួនភ្នាក់ងារដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក៏មានការកើនឡើងនូវហានិភ័យនៃការជាន់ភារកិច្ចគ្នា និងការធ្វើច្រំដែលៗ ដែលជាហេតុតម្រូវឱ្យមានយន្តការសម្របសម្រួលនានាដែលមានប្រសិទ្ធភាព។

នៅពេលធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើចំនួនស្ថាប័នដែលត្រូវពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងសម្រេចលើការបែងចែកភារកិច្ចពាក់ព័ន្ធនោះ ការប្រឈមមុខ គឺថាត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យមានភារកិច្ចស្មុនស្មា ឬ ភារកិច្ចបញ្ជាសក្តាត្រឹមតែគ្រប់ល្មមសម្រាប់លាតត្រដាងអំពើពុករលួយតែប៉ុណ្ណោះបានហើយ ប្រសិនបើកិច្ចការដំបូងគេរបស់ ACA មិនបានសម្រេចជោគជ័យទេនោះ (UNODC, ២០០៤)។ ប៉ុន្តែមិនគួរមានភារកិច្ចស្មុនស្មាច្រើនពេកទេ ព្រោះវាធ្វើឱ្យលំហូរព័ត៌មានសម្ងាត់ចុះថយ ឬធ្វើឱ្យឱកាសស៊ើបអង្កេត និងឱកាសធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញារបស់អាជ្ញាធរបឋមត្រូវបានសាបសូន្យ។ ឧទាហរណ៍ នៅប្រទេសហ្សាំបៀ ប្តឹងស គណៈកម្មការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងគណៈកម្មការបោះឆ្នោត ម្នាក់ៗសុទ្ធតែបានបដិសេធថា ការអនុវត្តច្បាប់បោះឆ្នោតមិនមែនជាភារកិច្ចរបស់ពួកគេទេ ដែលជាហេតុនាំទៅដល់កងខ្នាតទាំងស្រុង នូវការអនុវត្តច្បាប់បោះឆ្នោត និងបទបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ (Tamesis, ២០០៤:៦)។

ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ ACA ឬ ទីភ្នាក់ងារផ្សេងមួយទៀត អាចទទួលខុសត្រូវសម្របសម្រួលកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ទោះជាតាមរបៀបទូលំទូលាយ ឬនៅតែក្នុងវិស័យមួយចំនួនក្តី (ឧ. រដ្ឋអាជ្ញាអាចទទួលខុសត្រូវ សម្របសម្រួលរាល់ការស៊ើបអង្កេតទាំងអស់)។

នៅទីណាដែលការសម្របសម្រួលនៅតែជាបញ្ហា គេគួរតែបង្កើតគណៈកម្មាធិការ ឬ គណៈកម្មការពិសេសមួយ។ សមាជិករបស់គណៈកម្មាធិការ/គណៈកម្មការនេះ អាចរួមបញ្ចូលទាំងតំណាងមកពីអង្គនីតិប្រតិបត្តិ តុលាការ នីតិបញ្ញត្តិ មន្ត្រីរាជការនៅក្នុងនាយកដ្ឋានសំខាន់ៗ ដូចជា នាយកដ្ឋានគយ នាយកដ្ឋានលទ្ធកម្ម និងនាយកដ្ឋានប្រមូលចំណូល ព្រមទាំងមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ និងមន្ត្រីមកពីរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន។ គេក៏អាចរួមបញ្ចូលសមាជិកមកពីក្រៅរដ្ឋាភិបាលផងដែរ (ឧ. តំណាងក្រុមសាសនា អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលពាក់ព័ន្ធ ថ្នាក់ដឹកនាំមុខជំនួញ សារព័ត៌មាន និង សហគមន៍បណ្ឌិតសភា)។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

គ្មានសង្គមណាដែលចាកផុតពីអំពើពុករលួយទាំងស្រុងនោះឡើយ ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បើមានវិធានការសមស្រប ផ្នែកស្ថាប័ន និងផ្នែកនីតិកម្ម អំពើពុករលួយអាចនឹងកំណត់នៅក្នុងកម្រិតមួយដែលអាចទទួលយកបាន ។ UNCAC អញ្ជើញប្រទេសទាំងអស់ឱ្យចែករំលែកបទពិសោធន៍ និងបច្ចេកទេសរបស់ពួកគេ ជាមួយនឹងអ្នកបំពេញវិជ្ជាជីវៈដូចគ្នា និងអ្នកធ្វើគោលនយោបាយ ដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីគ្នាទៅវិញទៅមក ជាថ្នាក់អន្តរជាតិ ទាំងការប្រតិបត្តិ និងការប្រតិបត្តិអាក្រក់ផង ។ ក្នុងនាមជាអ្នកជួយសម្រួលផ្នែកចំណេះដឹង UNDP ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងដំណើរការនេះ ។ UNCAC ដែលបានចូលជាធរមាននៅឆ្នាំ ២០០៥ ក្រោយពីទទួលបានលិខិតុបករណ៍ផ្តល់សច្ចាប័នទី ៣០ បានផ្តល់នូវការណែនាំយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់លើបញ្ហាពុករលួយជាជានិយាមអន្តរជាតិ ហើយប្រទេសទាំងអស់ដែលបានផ្តល់សច្ចាប័ននូវចេញ មានកាតព្វកិច្ចត្រូវអនុវត្តតាមខ្លឹមសារនៃអនុសញ្ញានេះ ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ រហូតមកដល់ពេលនេះ មានតែប្រទេសអាហ្វ្រិកប្រាំបួន ចិន ក្រូឺស្លូវ៉ា ម៉ុងហ្គោលី ស្រីលង្កា និងឡេម៉ែនីស្តង់ គឺជាប្រទេសមកពីអាស៊ី ដែលបានក្លាយជាភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ ។

ការសិក្សាប្រៀបធៀបនេះ បានវិភាគអំពីការរៀបចំស្ថាប័នសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសជាច្រើន ។ ការសិក្សាបានផ្តល់នូវមេរៀនជាច្រើន ដែលត្រូវយកមកពិចារណានៅពេលកសាងកំណែទម្រង់នៃការរៀបចំស្ថាប័ន ដែលនៅក្នុងនោះមានបទបញ្ញត្តិជាច្រើននៅក្នុងអនុសញ្ញា អ.ស.ប. ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ UNCAC ។

គេបានលើកឡើងជាច្រើនដងហើយថា ការបង្កើតទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA គឺមិនមែនជាឱសថទិព្វសម្រាប់ដោះស្រាយរាល់បញ្ហាពុករលួយនោះទេ ។ ប្រសិនបើគេយល់ថា ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌដែលមានស្រាប់ អាចប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយបាននោះ គឺការបង្កើត ACA ប្រហែលជាមានតម្លៃតែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើត្រូវការបង្កើត ACA នោះគឺមានចំណុចមួយចំនួនដែលត្រូវតែយកមកគិតពិចារណា (សូមមើល UNDP, ២០០៤) ៖

- ACA ត្រូវតែ**ឯករាជ្យ** (ទាំងផ្នែកនយោបាយ និងផ្នែកប្រតិបត្តិការ) ពីឥទ្ធិពលខាងក្រៅ ដើម្បីអាចឱ្យវាធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើអំពើពុករលួយបាននៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់ (នេះអាចសម្រេចបានតាមរយៈឯករាជភាពដែលមានការធានាតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬ តាមរយៈការបង្កើតឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់នូវយន្តការគណនេយ្យភាព/យន្តការគ្រប់គ្រង) ។
- ACA (ព្រមទាំងទីភ្នាក់ងារដទៃទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ចាំបាច់ត្រូវប្រតិបត្តិការដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃ**ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ទូលំទូលាយ និងរឹងមាំ**^{២៨} ។
- ACA ត្រូវតែមានការគាំទ្រនយោបាយរឹងមាំនៅកម្រិតខ្ពស់បំផុតរបស់រដ្ឋាភិបាល ។

^{២៨} បើគ្មានច្បាប់ដែលអាចអនុវត្តបាន និងប្រសិទ្ធភាពទេ ភ្នាក់ងារមួយមិនអាចដំណើរការបានឡើយ ។ នៅក្នុងក្រុង អាជ្ញាធរទាំងអស់ទទួលបាននូវតម្លៃនៃក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ ដែលនៅក្នុងនោះ ICAC គួរដំណើរការ ។ ដូចគ្នានេះដែរ CPIB របស់សិង្ហបុរី និង ICAC របស់ព្យូសែវែល ក៏មានការគាំទ្រពីច្បាប់ដែលអាចអនុវត្តបាន និងរឹងមាំផងដែរ ។

- ACA ត្រូវមាន**ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ^{២៤} ធនធានមនុស្ស^{៣០}** និងបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រាន់ និងសមត្ថភាពរៀបចំអង្គការដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ វាត្រូវតែដំណើរការដោយបង្ហាញនូវភាពជាអ្នកនាំគំរូ ដែលត្រូវមានសុចរិតភាពខ្ពស់បំផុត។
- ACA ត្រូវមានអំណាចស៊ើបអង្កេតគ្រប់គ្រាន់ ឧទាហរណ៍ការសាកសួរសាក្សី មើលឯកសារនានាជាដើម ព្រមទាំងលទ្ធភាពធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា នៅពេលណា និងទីណាដែលចាំបាច់
- ACA ត្រូវមានយុទ្ធសាស្ត្ររដ្ឋបាល និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយសម្រាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយនិងផ្តោតលើការទប់ស្កាត់ ការស៊ើបអង្កេត និងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង។ (ជាការចាំបាច់គួរផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះធាតុទាំងបីនេះ។ ហើយនៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួនស្ថាប័នដែលបានផ្តោតតែលើការស៊ើបអង្កេត និងការអនុវត្តច្បាប់នោះ មានជោគជ័យតិចជាងស្ថាប័ន ដែលបានអនុម័តយកយុទ្ធវិធីគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ) និង
- ACA ត្រូវតែមាន**ការគាំទ្រពីសង្គមទាំងមូល** ដើម្បីទទួលបានជោគជ័យ (ដែលបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតអំពីសារៈសំខាន់នៃការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង) ។

នៅគ្រប់ប្រទេសដែលគេបានធ្វើការសិក្សាសង្ខេបទាំងនេះសក្តិភាពបង្ហាញឱ្យឃើញច្បាស់ថា កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងណាមួយដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព គឺត្រូវតែមានយុទ្ធវិធីមួយដែលមាន**លក្ខណៈជាប្រព័ន្ធគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងយូរអង្វែង**។ នេះមានន័យថា ស្ថាប័នទាំងឡាយដែលទទួលបានភារកិច្ចប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវតែឱ្យមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់បន្ថែមទៅលើធនធានដើម្បីឱ្យបានជោគជ័យ។ នេះក៏គាំទ្រដល់ជំហរដែលថា បន្ថែមទៅលើការធ្វើឱ្យមនុស្សព្រើតមិនហ៊ានប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ ស្ថាប័នដែល

ទទួលបានភារកិច្ចប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយក៏ត្រូវធ្វើការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីអំពើពុករលួយ និងតាមរយៈសកម្មភាពទប់ស្កាត់គឺត្រូវធ្វើកិច្ចការសម្រាប់លុបបំបាត់ចោលឱ្យអស់នូវឱកាសប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ។

លើសពីនេះទៅទៀត គ្មានស្ថាប័នណានឹងអាចទទួលជោគជ័យក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដោយគ្មាន**ក្របខ័ណ្ឌអភិបាលកិច្ចមួយដែលមានអំណាច** ព្រមទាំង**ប្រព័ន្ធសុចរិតភាពមួយ**ដែលមានដំណើរការ និងមានភាពរលូនឡើយ។ ដូចដែលបានពិភាក្សានៅខាងលើ ក្របខ័ណ្ឌនេះរួមមាន តុលាការ ប៉ូលីស ស្ថាប័នសវនកម្ម មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋជាដើម...។ **សារៈសំខាន់ជាពិសេសនោះ គឺទំនាក់ទំនងរវាងស្ថាប័នដែលទទួលបានភារកិច្ចប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងស្ថាប័នដែលទទួលបានភារកិច្ចប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងស្ថាប័នដែលទទួលបានភារកិច្ចប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គុណការ។** ស្ថាប័នទាំងនេះមានសារៈសំខាន់សម្រាប់នាំយកករណីពុករលួយទៅតុលាការ ដើម្បីកាត់សេចក្តី។ អាស្រ័យហេតុនេះប្រសិនបើមិនយកចិត្តទុកដាក់ទៅដល់ការពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា និងតុលាការទេ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយទំនងជានឹងត្រូវទទួលបរាជ័យ។

ត្រូវតែគិតដោយយកចិត្តទុកដាក់បំផុត អំពីតួនាទីរបស់**ស្ថាប័នសវនកម្ម** ព្រមទាំង**មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ** ព្រោះថាស្ថាប័នទាំងនេះមានតួនាទីបំពេញបន្ថែមសំខាន់ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយដើម្បីបំពេញមុខងារផ្សេងៗ ដែលស្ថាប័នដែលមានភារកិច្ចបំបែកក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយមិនអាចធ្វើបាន។

ទោះបីជាប្រទេសណាមួយសម្រេចយកការបង្កើតនូវស្ថាប័នកំពូល (ដូចជា ACA) ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬ សម្រេចប្រើប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ និងស្ថាប័នដែលមានស្រាប់ក៏ដោយ ការសំខាន់គឺថា វាត្រូវមាន**បណ្តាញ និងយន្តការសម្រាប់ធានានូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការសម្របសម្រួល**រវាងស្ថាប័នផ្សេងៗ ដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដើម្បីឱ្យស្ថាប័នទាំងនោះមានប្រសិទ្ធភាព។

^{២៤} ឧទាហរណ៍ ថវិកាសម្រាប់ ICAC របស់ហុងកុង មានចំនួន ៥៤៧លានដុល្លារ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០២/៥០លានដុល្លារ ក្នុងឆ្នាំ ២០០១។ ICAC របស់ញ៉ូសេវែល ដំណើរការដោយមានថវិកាប្រចាំឆ្នាំចំនួនប្រហែល ៨.៧លានដុល្លារ។ ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយរបស់សិង្ហបុរី មិនមានផ្សាយព័ត៌មានថវិការបស់ខ្លួនឡើយ តែត្រូវបានរាយការណ៍ថាមានចំនួនប្រមាណ ៤.៣លានដុល្លារ នៅឆ្នាំ ១៩៨៦។ អធិការដ្ឋានប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មសេដ្ឋកិច្ចនិងអំពើពុករលួយរបស់ប្រទេស បូតស្វាណា មានថវិកាចំនួន ២.៤លានដុល្លារ។

^{៣០} ICAC របស់ហុងកុង មានបុគ្គលិកចំនួន ១.៣០០នាក់ សម្រាប់ប្រជាជនសរុបចំនួន ៦.៨លាននាក់។ NCCC របស់ប្រទេសថៃ មានបុគ្គលិកប្រមាណ ៥០០នាក់ សម្រាប់ប្រជាជនសរុបចំនួន ៦៥លាននាក់។ ថៃពន្យល់ពីការលំបាកដែល NCCC ជួបប្រទះនៅក្នុងការបំពេញអាណត្តិរបស់ខ្លួន។

ប៉ុន្តែ ទោះជាប្រទេសនីមួយៗសម្រេចរៀបចំស្ថាប័នយ៉ាងដូចម្តេចក៏ដោយ គេត្រូវសង្កត់ធ្ងន់ថា **អ្វីដែលល្អនៅក្នុងទ្រឹស្តីអាចមិនសូវល្អទេនៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង** ។ ដូចបានលើកឡើងខាងលើ ស្ថាប័នទាំងអស់ត្រូវតែមានការគាំទ្រពេញលេញផ្នែកនយោបាយ ព្រមទាំងបំពាក់ទៅដោយអំណាច និងធនធានគ្រប់គ្រាន់ ។ ប៉ុន្តែស្ថាប័នទាំងនោះក៏ត្រូវតែមានការគាំទ្រដោយ **ក្របខ័ណ្ឌនីតិកម្ម** សមស្របផងដែរ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួនដែលបានសិក្សានៅក្នុងឯកសារ

នេះ កត្តាសំខាន់មួយនៅក្នុងជោគជ័យនៃកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺជា**តំរូវដែលបានធ្វើឡើងដោយថ្នាក់ដឹកនាំ** របស់ប្រទេសនោះ ។ នៅទីណាដែលគេយល់ឃើញថា ថ្នាក់ដឹកនាំនយោបាយមិនពុករលួយ ហើយអំពើពុករលួយមិនត្រូវបានចំណោមសមាជិករដ្ឋាភិបាលទទួលយកទេនោះ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនឹងទទួលបានជោគជ័យកាន់តែច្រើន ។

គន្ថនិទ្ទេស (កម្រងឯកសារពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ)

- ADB/OECD ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤: គោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅអាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក-ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងស្ថាប័ន <http://www1.oecd.org/daf/ASIAcom/pdf/ac-policies-asiapacific-str.pdf>
- Anusiewicz, T. ២០០៣: ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងរដ្ឋដែលចេញពីរបបកុម្មុយនិស្ត: ឥឡូវតើយើងនៅទីណា? តើយើង ត្រូវចេញដំណើរពីទីនេះទៅទីណា?
- គម្រោងស្រាវជ្រាវយុទ្ធសាស្ត្រអំពើពុករលួយ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ឧបត្ថម្ភដោយ Dfid UK) ឆ្នាំ ១៩៩៩: តើទីភ្នាក់ងារ ឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺជាដំណោះស្រាយមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះបញ្ហាពុករលួយដែរឬទេ? ឯកសារឧទ្ទេសនាមនៅក្នុង សន្និសីទអន្តរជាតិលើកទី ៩ ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩៩
- Bertrand de Speville, B., ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០០: ហេតុអ្វីបានជាទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយបរាជ័យ?
- Kpundeh, S. and Levy, B. (eds.), ២០០៤: កសាងសមត្ថភាពរដ្ឋនៅអាហ្វ្រិក : វិធីសាស្ត្រថ្មីៗ មេរៀនដែលលេចឡើង
- Pope, ១៩៩៩ : ឯកសារការងារ: តម្រូវការ និងតួនាទីរបស់ទីភ្នាក់ងារឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- Tamesis, P., ២០០៤: កំណែទម្រង់ជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ : ជំនះការប្រឈមមុខក្នុងការផ្តល់សេវាមេរៀនពីប្រទេសជុំវិញ ពិភពលោក
- UNDP, ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៤ : កំណត់សម្គាល់អំពីការអនុវត្តការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ <http://www.undp.org/governance/docs/AC%20-%20PN%20-20English.pdf>
- UNODC កម្មវិធីពិភពលោកប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឧបករណ៍ប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់អ.ស.ប. បោះពុម្ពលើកទី៣ ទីក្រុង Vienna, ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ http://www.unodc.org/unodc/en/corruption_toolkit.html
- World Bank, ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៩ : ការប្រើប្រាស់មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ ដើម្បីគ្រប់គ្រងមន្ត្រីសាធារណៈ: កំណត់សម្គាល់ PREM លេខ១៩ <http://www1.worldbank.org/prem/PREMNotes/premnote19.pdf>

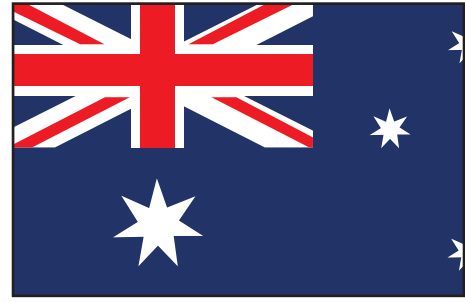

ផ្នែកទី ២

ការពណ៌នាសង្ខេប របស់ប្រទេសនីមួយៗ

ប្រទេសអូស្ត្រាលី (រដ្ឋញ៉ូសេវ៉ែល)

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចកំណត់

- នាយកដ្ឋានអគ្គមេធាវីនៃរដ្ឋញ៉ូសេវ៉ែល www.lowlink.nsw.gov.au/agd
- ការិយាល័យសវនកម្មនៃរដ្ឋញ៉ូសេវ៉ែល www.audit.nsw.gov.au
- គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) www.icac.nsw.gov.au
- មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ រដ្ឋញ៉ូសេវ៉ែល www.nswombudsman.nsw.gov.au
- រតនាគារនៃរដ្ឋញ៉ូសេវ៉ែល www.treasury.nsw.gov.au/index.htm
- ការិយាល័យនាយកព្រះរាជអាជ្ញាសាធារណៈ www.odpp.nsw.gov.au
- គណៈកម្មាធិការពិនិត្យសារឡើងវិញលើការប្រតិបត្តិ (ORC)
[www.icac.nsw.gov.au/go/the-icac/what-is-the-icac/independence/-accountability/the-operations-review-committee-\(orc\)](http://www.icac.nsw.gov.au/go/the-icac/what-is-the-icac/independence/-accountability/the-operations-review-committee-(orc))
- គណៈកម្មាធិការសភាស្តីពី ICAC (PJC)
www.parliament.nsw.gov.au/prod/parliament/committee.nsf/0/A0A166D9395ADD4D4A2563E000050563
- គណៈកម្មាធិការសភាស្តីពីការិយាល័យការពារប្រជាពលរដ្ឋ និងគណៈកម្មការប្តូរលិខិតសេដ្ឋកិច្ច
www.parliament.nsw.gov.au/prod/parliament/committee.nsf/0/847F90F3F57A066A4A2563E000050573
- គណៈកម្មការប្តូរលិខិតសេដ្ឋកិច្ច (PIC) www.pic.nsw.gov.au
- តុលាការកំពូល www.lawlink.nsw.gov.au/sc

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីនាយកព្រះរាជអាជ្ញាសាធារណៈ (DPP) ឆ្នាំ ១៩៨៦
http://www.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/doppa1986343
- ច្បាប់ស្តីពីគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ឆ្នាំ ១៩៨៨
http://www.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/icaca1988442
- ច្បាប់ស្តីពីអ្នកការពារប្រជាពលរដ្ឋ ឆ្នាំ ១៩៧៤ http://www.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/oa1974114
- ច្បាប់ស្តីពីគណៈកម្មការប្តូរលិខិតសេដ្ឋកិច្ច (PIC) ឆ្នាំ ១៩៩៦
http://www.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/pica1996312
- ច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងសវនកម្ម (PFA) ឆ្នាំ ១៩៨៣
http://www.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/pfaaa1983189/#pfaaa

សាវតា

ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៨ រដ្ឋាភិបាលថ្មីមួយត្រូវបានគេបោះឆ្នោតជ្រើសរើសនៅក្នុងរដ្ឋញ៉ូស៊ីយ៉ា ដែលបានសន្យាថានឹងបង្កើតគណៈកម្មការដោះស្រាយបញ្ហាពុករលួយ ដោយមានការគាំទ្រផងដែរពីគណបក្សប្រឆាំង ។ ដូច្នោះ ចាំបាច់ត្រូវចងក្រងបទបញ្ញត្តិមួយ ហើយជាលទ្ធផល **ច្បាប់ស្តីអំពីគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ** ត្រូវបានអនុម័តដោយសភាទាំងពីរក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៨។ ស្នងការមួយរូបត្រូវបានតែងតាំងក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៨ ហើយគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ចាប់ផ្តើមប្រតិបត្តិការកាលពីដើមឆ្នាំ ១៩៨៩ ជាមួយនឹងការចាប់ផ្តើមច្បាប់ស្តីអំពីគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ICAC ឆ្នាំ ១៩៩៧។ ការសម្រេចឱ្យបង្កើត ICAC គឺដោយសារមានបញ្ហាអាស្រូវដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ និងកំពុងបន្តមាននៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈ ហើយបានរាលដាលចូលទៅដល់សេវាផ្សេងៗនយោបាយផងដែរ ដែលបណ្តាលឱ្យសាធារណជនមានការព្រួយបារម្ភពេញទំហំ (O'Keefe, ២០០២:២-៣)។ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ICAC បានអនុម័តយកវិធីសាស្ត្រ ៣មុខព្រួយ ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងវិធីសាស្ត្រដែលបានអនុម័តដោយគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅទីក្រុងហុងកុង S.A.R. ដែលគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) របស់រដ្ឋញ៉ូស៊ីយ៉ា យកជាគំរូ ។ ប្រការនេះ បង្ហាញពីយុទ្ធសាស្ត្រដែលផ្តោតទៅលើការស៊ើបអង្កេត **ការចាប់ស្តាប់** ព្រមទាំង**ការអប់រំ** ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ICAC ជាមួយគណៈកម្មការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៃប្រទេសស៊ីងប៊ូរី ហើយនិងហុងកុង S.A.R. ត្រូវបានមជ្ឈដ្ឋានអន្តរជាតិ មើលឃើញថាជាគំរូសម្រាប់បង្កើតស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយគំរូនេះត្រូវបានគេកំពុងអនុម័តតាមដូចជានៅប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូងជាដើម ឬកំពុងត្រូវបានពិចារណាដោយប្រទេសផ្សេងទៀត ។ ប៉ុន្តែ ចំណាយដ៏ខ្ពស់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយក្នុងការបង្កើតគណៈកម្មការឯករាជ្យបែបនេះ បានបណ្តាលឱ្យមានការយឺតយ៉ាវក្នុងការអនុវត្ត (អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០១:១៤) ។

ទោះបីជាគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ត្រូវបានចាត់ទុកជាឧទាហរណ៍សម្រាប់ឱ្យអ្នកដទៃអនុវត្តតាមក៏ដោយក៏នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៦ គណៈកម្មការភូមិន្ទ ដែលធ្វើការស៊ើបអង្កេតទៅលើកងកម្លាំងប៉ូលីសនៃរដ្ឋញ៉ូស៊ីយ៉ា បានរកឃើញថា មានអំពើពុករលួយពាសពេញនៅក្នុងកងកម្លាំងប៉ូលីសនេះ ។ គណៈកម្មការភូមិន្ទបានរកឃើញថា គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) មិនត្រូវបានបំពាក់ឧបករណ៍គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយនៅក្នុងកងកម្លាំងប៉ូលីសទេ ហើយបានផ្តល់អនុសាសន៍ឱ្យបង្កើតស្ថាប័នឯករាជ្យមួយសម្រាប់ដោះស្រាយតែចំពោះការប្រព្រឹត្តិខុសឆ្គងនៅក្នុងកងកម្លាំងប៉ូលីស ។ ប្រការនេះ បាននាំទៅរកការអនុម័តច្បាប់ស្តីអំពីប៉ូលីសសង្គមកិច្ចក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៦ បន្ទាប់មកទៀត ទើបនាំឱ្យមានការបង្កើតគណៈកម្មការប៉ូលីសសង្គមកិច្ច (PIC) ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ (Wood ២០០៤) ។

មិនមានសមមូលទៅនឹងគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) នៅថ្នាក់ជាតិនៃប្រទេសអូស្ត្រាលីទេ ។ ទីភ្នាក់ងារស្រដៀងគ្នានេះប្រាកដជាមាននៅថ្នាក់រដ្ឋ ឧទាហរណ៍ គណៈកម្មការប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការប្រព្រឹត្តិខុសនៅឃីនឡែន និងគណៈកម្មការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅភាគខាងលិចអូស្ត្រាលី ។ ប្រការនេះត្រូវបានមតិមួយចំនួនគិតថា នៅក្នុងការរៀបចំនេះ គេពិតជាមិនបានគិតគូរដល់ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅថ្នាក់ជាតិសោះទេ (Doig និង Mclvor, ២០០៤:១៦) ។

ប្រទេសអូស្ត្រាលីជាបំណាច់ថ្នាក់លេខ ៩ ក្នុងចំណោមប្រទេសចំនួន ១៥៩ ក្នុងសន្ទស្សន៍ ស្តីអំពីទស្សនៈអំពីអំពើពុករលួយប្រចាំឆ្នាំ ២០០៥ របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ។ ទោះបីជាប្រការនេះបង្ហាញថា ប្រជាជនអូស្ត្រាលីយល់ឃើញថា មានអំពើពុករលួយតិចតួចនៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួនក៏ដោយ រូបភាពពិតគឺមានលក្ខណៈខុសគ្នានៅថ្នាក់រដ្ឋ ។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៣ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ដែលបានធ្វើការអង្កេតទៅលើអកប្បកិរិយារបស់សហគមន៍ចំពោះអំពើពុករលួយ និងចំពោះគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) បានរកឃើញថា ៨២ភាគរយ យល់ឃើញថា អំពើពុករលួយគឺជាបញ្ហានៅក្នុងរដ្ឋញ៉ូស៊ីយ៉ា ហើយ ៤២ភាគរយ ជឿជាក់ថាពួកគេនិងគ្រួសាររបស់ខ្លួនបានទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់តាមបែបផ្សេងៗនៃអំពើពុករលួយ ។ អំពើពុករលួយត្រូវបានគេយល់ឃើញថា បានប៉ះពាល់ដល់សហគមន៍ទាំងមូលដោយសារសេវាទំនេរខ្សោយ និង/ឬថាមនុស្ស/ប្រជាជនត្រូវបង់លុយបន្ថែមសម្រាប់សេវាកម្ម ។ ឧទាហរណ៍នៃអំពើពុករលួយដែលអ្នកឆ្លើយតបបានផ្តល់ឱ្យ គឺភាគច្រើនប្រព្រឹត្តដោយរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋាន ប៉ូលីស និងក្រសួងផ្សេងទៀត ឬនៅក្នុងឱកាសរកការងារធ្វើ ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ICAC) គឺជាគណៈកម្មការអចិន្ត្រៃយ៍ស្មើប្រកួត ដែលផ្តោតជាពិសេសទៅលើការស៊ើបអង្កេត និងការទប់ស្កាត់រាល់អំពើពុករលួយក្នុងផ្នែកសាធារណៈ ។ គណៈកម្មការនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៩ ដោយយោងតាមតុលាការម្នាក់ៗ ៤ (១) នៃច្បាប់ ICAC ។ ច្បាប់ ICAC បានកំណត់និយមន័យទៅលើពាក្យពុករលួយ កំណត់តួនាទីការងាររបស់ ICAC ពិពណ៌នាពីការទទួលខុសត្រូវលើកិច្ចការដែលសភាបញ្ជូនមកឱ្យរៀបចំ និងកំណត់តួនាទីរបស់**គណៈកម្មការសភាមជ្ឈមតិ ICAC (PJC)** និង**គណៈកម្មការពិនិត្យលើការប្រតិបត្តិ (ORC)** ព្រមទាំងបង្កើតបទបញ្ញត្តិសម្រាប់កិច្ចការដែលសភាបញ្ជូនមកឱ្យ និងកិច្ចការរាយការណ៍ជូនទៅសភាវិញ។ បន្ថែមទៅលើច្បាប់ ICAC អភិបាលរដ្ឋប្រហែលជាត្រូវបង្កើតបទបញ្ជាដែលស្របជាមួយបទបញ្ញត្តិនេះ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេតផ្សេងៗ ដូចជា ការតែងតាំងស្ថាប័នការងារ វិន័យ ក្រមសីលធម៌ និងការបញ្ឈប់បុគ្គលិកពីការងាររបស់ ICAC ។ល។ (ICAC Act, section ១១៧) ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ប្រតិបត្តិការដោយឯករាជ្យដាច់ពីសភាញ៉ូស៊ែវែល រដ្ឋាភិបាល និងតុលាការ ហើយច្បាប់ស្តីពីគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ក៏បានផ្តល់ឱ្យនូវសិទ្ធិអំណាច និងសេរីភាពសំខាន់ៗដល់ ICAC ដើម្បីអនុវត្ត តួនាទីជាគោលការណ៍របស់ខ្លួន។ ជាលទ្ធផល **"មានក្របខ័ណ្ឌអភិបាលកិច្ចដ៏ទូលំទូលាយ (ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ) ដើម្បីធានាថា ICAC មានតម្លាភាព និងមានការទទួលខុសត្រូវ"** (ICAC ២០០៤:៥១)។ ក្របខ័ណ្ឌការងារនេះនឹងត្រូវបានពិភាក្សានៅខាងក្រោម ព្រមទាំងស្ថិតនៅក្រោមចំណងជើងការរៀបចំប្រតិបត្តិការ។ ដោយយោងទៅតាមផ្នែក ៧៦ នៃច្បាប់ ICAC គណៈកម្មការនេះត្រូវដាក់ជូនទៅការិយាល័យប្រធានសភានីមួយៗនូវរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្តីពីប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន។ គណៈកម្មការនេះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះ**រតនាគារញ៉ូស៊ែវែល**ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់មូលនិធិ និងចំណាយ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ដឹកនាំដោយស្នងការមួយរូប ដែលតែងតាំងដោយអភិបាល (ច្បាប់ ICAC, ផ្នែក ៥) បន្ទាប់ពីត្រូវគេបញ្ជូនទៅកាន់ PJC (ច្បាប់ ICAC, អនុផ្នែក ៥A [១]) ជាមួយគ្នានឹងជំនួយការម្នាក់របស់ស្នងការ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយអភិបាល ដោយមានការឯកភាពរបស់ស្នងការ (ច្បាប់ ICAC, ផ្នែក៦)។ អាណត្តិមុខងាររបស់ស្នងការមានរយៈពេល ៥ឆ្នាំ និងមិនបន្តថ្មីឡើងវិញទេ (ច្បាប់ ICAC, កាលវិភាគ ១, អនុផ្នែក ៤) ហើយស្នងការរូបនេះអាចត្រូវដកហូតពីតំណែងបានតែតាមការសម្រេចរបស់សភាប៉ុណ្ណោះ (ច្បាប់ ICAC, កាលវិភាគ ១, ផ្នែក ៦ [៧])។ យោងទៅតាមអនុផ្នែក ១០៤ (១) នៃច្បាប់ ICAC ស្នងការអាចជួលបុគ្គលិកតាមការចាំបាច់ ដើម្បីអនុវត្តតួនាទីការងាររបស់ខ្លួន។ គ្រប់សមាជិកទាំងអស់នៃ ICAC ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រង និងការដឹកនាំរបស់ស្នងការ (ច្បាប់ ICAC, អនុផ្នែក ១០៤ [៧])។ យោងតាមអនុផ្នែក ១០៧ [១-២] នៃច្បាប់ ICAC ស្នងការ ព្រមទាំងគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) អាចបែងចែកតួនាទីណាមួយរបស់ខ្លួនឱ្យទៅជំនួយការរបស់ស្នងការ ឬឱ្យទៅមន្ត្រីនៃគណៈកម្មការ លើកលែងតែមានចែងនៅក្នុងអនុផ្នែក ១០៧ [៤-៥] ។

រចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័ននៃ ICAC មានអង្គការប្រតិបត្តិការ ១ និងសាខាចំនួន ៥ ដែលមានឈ្មោះដូចខាងក្រោមនេះ:

- **ផ្នែកវាយតម្លៃ** ទទួលបានរបាយការណ៍ និងពាក្យបណ្តឹងទាំងអស់ ចុះបញ្ជីបញ្ហានីមួយៗ និងធ្វើការសាកសួរបន្ថែមតាមចាំបាច់។ បន្ទាប់មកទៀត រាល់បញ្ហាទាំងអស់ត្រូវបានរាយការណ៍ទៅ**គណៈកម្មការវាយតម្លៃ**ដែលជាគណៈកម្មការពិនិត្យផ្ទៃក្នុង ដែលមានភារកិច្ចត្រូវកំណត់ថា តើត្រូវធ្វើយ៉ាងដូចម្តេចចំពោះបញ្ហានីមួយៗដែលទទួលបាន ។
- **ផ្នែកសាខាសេវារួម** ផ្តល់សេវា និងដំណោះស្រាយ ដែលទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាអាជីវកម្មរបស់អតិថិជន ព្រមទាំងផ្តល់យោបល់ណែនាំបន្ថែមទៅលើគោលនយោបាយជាយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងវិស័យធ្វើផែនការអាជីវកម្ម ធនធានមនុស្ស ការអភិវឌ្ឍ ការសិក្សា ការអភិវឌ្ឍបុគ្គលិក ការចាត់ចែងហិរញ្ញវត្ថុ ការគ្រប់គ្រងហានិភ័យ លទ្ធកម្ម និងសេវាការិយាល័យ ហើយនិងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន និងបច្ចេកវិទ្យា ។

- ផ្នែកទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ការអប់រំ និងការស្រាវជ្រាវ ផ្តល់ឱវាទ ការអប់រំ ធនធានបណ្តុះបណ្តាល និងការណែនាំដល់ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈ ព្រមទាំងអប់រំដល់មន្ត្រីរាជការ និងសហគមន៍ជាទូទៅ អំពីអំពើពុករលួយ និងរបៀបរាយការណ៍ពីអំពើពុករលួយ ។
- ផ្នែកច្បាប់ ហើយនិង
- ផ្នែកប្រតិបត្តិការយុទ្ធសាស្ត្រ មានការទទួលខុសត្រូវសំខាន់ក្នុងការស៊ើបអង្កេតរបស់ ICAC ។ ផ្នែកនេះមានអង្គភាព ២ គឺអង្គភាពស៊ើបអង្កេត និងអង្គភាពវាយតម្លៃលើហានិភ័យនៃយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលចែកចេញជា ៣ ផ្នែកតូចៗគឺ ការតាមឃ្លាំមើល ការគ្រប់គ្រងផលិតផល និងការស៊ើបការសម្ងាត់ ។

ការសម្របសម្រួលផ្ទៃក្នុងព្រមទាំងអភិបាលកិច្ចនៅក្នុងគណៈកម្មការត្រូវស្ថិតនៅក្នុងបន្ទុករបស់ក្រុមគ្រប់គ្រង ចំនួន ២:

- ក្រុមគ្រប់គ្រងផ្នែកទប់ស្កាត់ ពិនិត្យជារួមទៅលើការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ការអប់រំ និង ការស្រាវជ្រាវរបស់គណៈកម្មការ និងធានាថា ការងារទាំងនោះត្រូវមានការសម្របសម្រួលជាមួយសកម្មភាពផ្សេងទៀតរបស់គណៈកម្មការ ។
- ក្រុមគ្រប់គ្រងផ្នែកស៊ើបអង្កេត ផ្តល់ទិសដៅ ផ្តល់ដំបូន្មាន និងការពិនិត្យលើការស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើឡើងដោយផ្នែកប្រតិបត្តិការយុទ្ធសាស្ត្រ ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) បានអនុម័តយុទ្ធសាស្ត្រមួយឆ្ពោះទៅរកការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយស្រដៀងគ្នាទៅនឹងគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅទីក្រុងហុងកុង S.A.R. ដែលផ្តោតទៅលើការស៊ើបអង្កេត ការទប់ស្កាត់ និងការអប់រំ ។ ផ្នែក ១៣ នៃច្បាប់ ICAC ចែងថា ភារកិច្ចចម្បងរបស់គណៈកម្មការនេះ មាន:

- ក្នុងវិស័យស៊ើបអង្កេត (អនុផ្នែក ១ [a-c])
  - ដើម្បីស៊ើបអង្កេតការចោទប្រកាន់ ឬការប្តឹងណាមួយ ឬបញ្ហាផ្សេងទៀតដែលគណៈកម្មការយល់ថា ចំណុចខាងក្រោមនេះអាចកើតឡើងរួចហើយ អាចនឹងកំពុងកើតឡើង ឬប្រហែលជាអាចនឹងកើតឡើងនូវ:
    - ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ឬ
    - ការប្រព្រឹត្តិដែលអនុញ្ញាតឱ្យកើតមាន ជំរុញឱ្យកើតមាន ឬ បណ្តាលឱ្យកើតមានការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ
    - ការប្រព្រឹត្តិដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ
  - ដើម្បីស៊ើបអង្កេតបញ្ហានានាដែលសកាទាំងពីរបានបញ្ជូនមកគណៈកម្មការ
  - ដើម្បីទំនាក់ទំនងជាមួយអាជ្ញាធរសមស្រប ស្តីពីលទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេត

ដូចមានកំណត់និយមន័យនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ICAC) ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ គឺជាការប្រព្រឹត្តិទាំងឡាយណា ដែលធ្វើដោយនរណាម្នាក់ ទោះជាមន្ត្រីរាជការ ឬមិនមែនជាមន្ត្រីរាជការ ដែលបង្កផលប៉ះពាល់អាក្រក់ ឬអាចប៉ះពាល់ដល់ការបំពេញតួនាទីជាផ្លូវការនៅក្នុងរដ្ឋប្បវេណី (ផ្នែក ៨) ។ តែទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ចំពោះការប្រព្រឹត្តិដែលត្រូវគេចាត់ទុកថាជាអំពើពុករលួយ គឺត្រូវមានប្រភេទមួយដែលបង្កឱ្យមាន ឬដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ឬបទល្មើសដែលត្រូវដាក់វិន័យ ឬត្រូវមានមូលហេតុសមស្របសម្រាប់បណ្តេញមន្ត្រីសាធារណៈចេញពីការងារ ។ ចំពោះរដ្ឋមន្ត្រី ឬសមាជិកសភាវិញនោះ គឺត្រូវតែមានការរំលោភធ្ងន់ធ្ងរទៅលើក្រមសីលធម៌ ឬមានការពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលោភច្បាប់ (បទបញ្ញត្តិ ICAC ផ្នែក៩) ។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា ICAC អាចស៊ើបអង្កេតលើអំពើពុករលួយដែលគេសង្ស័យថាមាននៅក្នុងផ្នែកឯកជន ដែលវាទាក់ទងទៅនឹងប៉ះពាល់ទៅដល់សេវាសាធារណៈតែប៉ុណ្ណោះ ។

- ក្នុងវិស័យទប់ស្កាត់ (អនុផ្នែក ១ឱ្យដ-ងខ) មុខងារចម្បងរបស់គណៈកម្មការគឺ:
  - ពិនិត្យលើច្បាប់គ្រប់គ្រងអាជ្ញាធរសាធារណៈ និងមន្ត្រីសាធារណៈ ការអនុវត្ត និងនីតិវិធីអនុវត្តរបស់អាជ្ញាធរសាធារណៈ និងមន្ត្រីសាធារណៈ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការស្វែងរកឱ្យឃើញនូវការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ និងដើម្បីធានាកុំឱ្យបាត់នូវការត្រួតពិនិត្យលើរបៀបធ្វើការ ឬ នីតិវិធីការងារ ដែលគណៈកម្មការយល់ថា វាអាចនាំទៅរកការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។

- ណែនាំ ផ្តល់យោបល់ និងជួយដល់អាជ្ញាធរ ឬមន្ត្រីសាធារណៈ ឬអ្នកដទៃ (តាមសំណើរបស់អាជ្ញាធរ ឬមន្ត្រីសាធារណៈ ឬអ្នកដទៃ) នូវរបៀបដែលត្រូវធ្វើក្នុងការលុបបំបាត់ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។
  - ណែនាំដល់អាជ្ញាធរ ឬមន្ត្រីសាធារណៈ អំពីការផ្លាស់ប្តូរការអនុវត្ត ឬការផ្លាស់ប្តូរនីតិវិធី សម្រាប់ធ្វើឱ្យការងារមានប្រសិទ្ធភាព ដែលគណៈកម្មការគិតថា ចាំបាច់ត្រូវកាត់បន្ថយនូវឱកាសដែលអាចនាំឱ្យកើតមានការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។
  - សហការជាមួយអាជ្ញាធរ និងមន្ត្រីសាធារណៈ ក្នុងការពិនិត្យលើច្បាប់ ការអនុវត្ត និងនីតិវិធី ក្នុងគោលបំណងដើម្បីកាត់បន្ថយ ឱកាសដែលនាំឱ្យកើតមានការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។
- នៅក្នុងវិស័យអប់រំ (អនុផ្នែក ១ [h-k]) មុខងារចម្បងរបស់គណៈកម្មការគឺ៖
    - អប់រំ និងណែនាំដល់អាជ្ញាធរ និងមន្ត្រីសាធារណៈ និងសហគមន៍ស្តីពីយុទ្ធសាស្ត្រប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។
    - អប់រំ និងចែកចាយព័ត៌មានដល់សាធារណជន ស្តីពីផលអាក្រក់នៃការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ និងស្តីពីសារៈសំខាន់នៃការ ថែរក្សាសច្ចៈចម្រើននៅក្នុងផ្នែករដ្ឋបាលសាធារណៈ ។
    - ចុះបញ្ជី និងជំរុញឱ្យមានការគាំទ្រពីសាធារណជន ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ
    - បង្កើត រៀបចំ គ្រប់គ្រង ចូលរួម និងអនុវត្តកម្មវិធីអប់រំ ឬ កម្មវិធីណែនាំក្នុងវិស័យប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ នេះ ដូចដែលបានពិពណ៌នានៅក្នុងសេចក្តីអំណះអំណាង ដែលសភាទាំងពីរបានដាក់ឱ្យគណៈកម្មការ ។

លើសពីនេះទៀត យោងទៅតាមអនុផ្នែក ១៣ (២) គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេត ដើម្បីកំណត់ថា៖

- តើការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយបានកើតឡើង កំពុងកើតឡើង ឬនឹងកើតឡើងដែរឬទេ ។
- តើច្បាប់គ្រប់គ្រងអាជ្ញាធរ និងមន្ត្រីសាធារណៈត្រូវផ្លាស់ប្តូរដែរឬទេ ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវឱកាស ដែលនាំឱ្យកើតមានការប្រព្រឹត្តិអំពើ ពុករលួយ ។
- តើមានវិធីសាស្ត្រការងារណាមួយ ការអនុវត្តណាមួយ ឬនីតិវិធីណាមួយរបស់អាជ្ញាធរ និង មន្ត្រីសាធារណៈណាមួយបានអនុញ្ញាត ឬអាចអនុញ្ញាត ជំរុញឱ្យកើតមាន ឬជាមូលហេតុបង្កឱ្យកើតមានការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយដែរឬទេ ។

បន្ថែមទៅលើចំណុចនេះ មុខងារសំខាន់របស់ ICAC ក៏រួមបញ្ចូលផងដែរ នូវអំណាចធ្វើរបាយការណ៍ និងលើកយោបល់ដោយឈរលើ មូលដ្ឋាននៃលទ្ធផលដែលទទួលបានពីការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន ស្តីអំពីការប្រព្រឹត្តិណាមួយ និងស្តីពីកាលៈទេសៈ ឬព្រឹត្តិការណ៍នានា ដែលការស៊ើប អង្កេតនោះមានការចាប់អារម្មណ៍ទៅលើ ។ ប្រការនេះអាចធ្វើបាន ទោះបីជាការរកឃើញឬមតិយោបល់ទាក់ទងទៅនឹងការប្រព្រឹត្តិអំពើ ពុករលួយ ហើយនិងអំណាចនៃការផ្តល់អនុសាសន៍សម្រាប់ថាវិធានការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន ដែល ICAC បានលើកឡើងត្រូវបានទទួល យកឬមិនយកក៏ដោយ (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ១៣ [3]) ។

ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) អាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ ខ្លួនឯងផង តាមពាក្យបណ្តឹងផង តាមរបាយការណ៍ដែលគេបានដាក់ជូនផង ព្រមទាំងតាមសេចក្តីអំណះអំណាងដែលបានដាក់ជូនគណៈកម្មការ ផង ។ យោងតាមចំណុច អនុផ្នែក ១០ នៃច្បាប់ ICAC “ ជនណាក៏មានសិទ្ធិដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅគណៈកម្មការ អំពីបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធ ឬដែលអាច ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ” ។ ការស៊ើបអង្កេតតាមពាក្យបណ្តឹង ឬមិនស៊ើបអង្កេត ឬការបញ្ឈប់ការស៊ើបអង្កេត គឺជាសិទ្ធិសម្រេច របស់គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក១០ [2-3]) ។ ប៉ុន្តែ គណៈកម្មការនេះត្រូវតែពិគ្រោះ យោបល់ជាមួយគណៈកម្មការពិនិត្យលើការប្រតិបត្តិ (ORC) មុននឹងសម្រេចថា តើត្រូវផ្អាកឬមិនត្រូវផ្អាក ត្រូវចាប់ផ្តើម ឬមិនត្រូវចាប់ផ្តើម ធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើពាក្យបណ្តឹងណាមួយ ឬលើរបាយការណ៍ណាមួយ (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ២០ [4]) ។ មន្ត្រីសំខាន់ៗនៃអាជ្ញាធរសាធារណៈ ត្រូវបានច្បាប់ ICAC តម្រូវឱ្យរាយការណ៍ជូនគណៈកម្មការ នូវរាល់ការប្រព្រឹត្តិនានា ដែលគេសង្ឃឹយថាមានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ

(អនុផ្នែក២) ។ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) អាចណែនាំដល់អាជ្ញាធរសមស្រប ឱ្យចាត់វិធានការការពារសាក្សី និងអ្នកដែលជួយដល់ ICAC (ច្បាប់ ICAC ផ្នែក៥០) ។

សារៈសំខាន់នៃការស៊ើបអង្កេត គឺត្រូវឈរលើមូលដ្ឋាននៃការមិនសន្មត់ថាមានកំហុស ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ឬក្នុង របាយការណ៍ដែលទទួលបានឡើយ ។ ការបង្ហាញថា ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយបានកើតឡើង គឺជាតួនាទីរបស់ ICAC (ច្បាប់ ICAC ២០០៤:៣០) ។ ដូច្នេះ ក្រោមច្បាប់ ICAC គណៈកម្មការនេះបានទទួលនូវសិទ្ធិអំណាចខ្លាំងក្លា លើសពីបទបញ្ញត្តិដែលបានផ្តល់ដល់មន្ត្រីប្រឹក្សា ក្នុងការស៊ើបអង្កេត ។ សិទ្ធិអំណាចទាំងនេះរួមមាន៖ អំណាចទាមទារឱ្យអាជ្ញាធរសាធារណៈ និងមន្ត្រីផ្តល់ព័ត៌មាន ឬបង្កើតឯកសារ (ច្បាប់ ICAC ផ្នែក ២១ និង ផ្នែក ២២) អំណាចចូលក្នុងការិយាល័យសាធារណៈនានា ដោយមានការអនុញ្ញាតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីស្នងការ (ច្បាប់ ICAC ផ្នែក ២៣) ព្រមទាំងមានដីកាឆែកឆេរ មានសិទ្ធិចូលក្នុងគេហដ្ឋាន មានសិទ្ធិឆែកឆេរ និងធ្វើអធិការកិច្ច ថតចម្លង និងរឹបអូសឯកសារ ឬភស្តុតាង ផ្សេងទៀត (ច្បាប់ ICAC ផ្នែក ៤១ និង ៤៧) ។ ដីកាឆែកឆេរអាចចេញដោយចៅក្រម ឬដោយស្នងការ (ទោះជាស្នងការកម្រើប្រាស់អំណាច នេះក៏ដោយ) (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ៤០ [1-2]) ។ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ ICAC ក៏អាចទទួលបានដីកាដែលអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ សម្រាប់ស្តាប់ និងសម្រាប់ចាប់សម្លេងសន្ទនាតាមទូរស័ព្ទ ។ យោងតាមបទបញ្ញត្តិឆ្នាំ ១៩៨៤ ស្តីពីការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្តាប់ការប្រើប្រាស់គ្រឿង ស្តាប់នេះ ត្រូវតែមានការអនុញ្ញាត និងការផ្តល់ឱ្យដោយចៅក្រមតុលាការកំពូល ។ យោងទៅតាមបទបញ្ញត្តិឆ្នាំ ១៩៧៩ ស្តីពីការចាប់សម្លេង សន្ទនាតាមទូរស័ព្ទ ការចាប់សម្លេងទូរស័ព្ទនេះត្រូវមានការអនុញ្ញាត ឬផ្តល់ឱ្យដោយសមាជិកម្នាក់នៃតុលាការឧទ្ធរណ៍រដ្ឋបាល ។ ដើម្បីធានាឱ្យ មានការគោរពតាមសេចក្តីតម្រូវទាំងនេះ មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ (Ombudsman) ធ្វើអធិការកិច្ចលើកំណត់ត្រាការងាររបស់ ICAC ស្តីពីការចាប់សម្លេងទូរស័ព្ទ និងត្រួតពិនិត្យលើប្រតិបត្តិការផង ។ ICAC ក៏ត្រូវរាយការណ៍ពីការប្រើប្រាស់គ្រឿងស្តាប់សម្លេងរបស់ខ្លួនជូន នាយកដ្ឋានអត្តមេធាវីផងដែរ ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ក៏មានគោលនយោបាយអនុម័តផ្នែកផងដែរ មុននឹងដាក់ពាក្យសុំដីកាប្រភេទ ណាមួយ ។ ដោយស្របជាមួយនឹងគោលនយោបាយនេះ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ ICAC ត្រូវដាក់ពាក្យសុំនេះ ទៅនាយកដ្ឋានច្បាប់ដើម្បីពិនិត្យ ។ បន្ទាប់មកទៀត ពាក្យសុំនេះត្រូវដាក់ជូនទៅនាយកប្រតិបត្តិនៃផ្នែកប្រតិបត្តិការយុទ្ធសាស្ត្រ មុននឹងដាក់ជូនទៅអាជ្ញាធរសមស្រប ។

ដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតអ្វីមួយ គណៈកម្មការនេះអាចបើកសវនាការ ដែលដឹកនាំដោយស្នងការ ឬជំនួយការស្នងការ តាមការសម្រេច របស់ស្នងការ (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ៣០ [1-2]) ។ សវនាការអាចធ្វើជាសាធារណៈ ជាឯកជន ឬរួមគ្នាទាំង ២ (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ៣១ [1]) ។ សវនាការសាធារណៈត្រូវបានគេយល់ឃើញថាជាឧបករណ៍សំខាន់ក្នុងការបង្ហាញជូនសាធារណជនអំពីអំពើពុករលួយ និងអាចប្រើ សម្រាប់បង្កើនការទុកចិត្តពីសាធារណជន ទៅលើសុចរិតភាពនៃការស៊ើបអង្កេត ។ ក្នុងការធ្វើសវនាការ គណៈកម្មការនេះមានសិទ្ធិកោះហៅ សាក្សី (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ៣៥ [1]) ។ ប្រសិនបើសាក្សីដែលត្រូវបានកោះហៅ មិនបានចូលមកទេនោះគណៈកម្មការអាចចេញដីកាចាប់ខ្លួន សាក្សីបាន (បទបញ្ញត្តិ ICAC អនុផ្នែក ៣៦ [1]) ។

គណៈកម្មការនេះបានអនុម័ត**ក្រមសីលធម៌របស់ ICAC** ដែលដាក់ចេញនូវគោលការណ៍ដែលថា បុគ្គលិក ICAC ត្រូវបានគេរំពឹងថានឹង ទ្រទ្រង់ ហើយនិងប្រព្រឹត្តតាមការប្រតិបត្តិជាក់លាក់ក្នុងវិស័យនានា ដែលចាត់ទុកថាជាស្នូលនៃមុខងាររបស់ ICAC ។ ពាក្យបណ្តឹងអំពីការប្រព្រឹត្តិ របស់បុគ្គលិក ICAC ត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងហ្មត់ចត់ និងត្រូវបានស៊ើបអង្កេតដោយសមាជិកមួយរូបពីថ្នាក់ដឹកនាំជាន់ខ្ពស់របស់ ICAC ។ ការស៊ើបអង្កេត និងចំណាត់ដែលស្នើឡើង នឹងត្រូវពិនិត្យដោយស្នងការ ។ ក្នុងករណីណាដែលធ្ងន់ធ្ងរមែនទែន អ្នកស៊ើបអង្កេតមកពីខាងក្រៅ ICAC អាចត្រូវអញ្ជើញឱ្យមកធ្វើការស៊ើបអង្កេតបាន ប៉ុន្តែត្រូវរាយការណ៍ជូន**គណៈកម្មការពិនិត្យលើការប្រតិបត្តិ (ORC)** ។

ដើម្បីលើកកម្ពស់តម្លាភាព កិច្ចការរដ្ឋបាល ការស្រាវជ្រាវ និងការអប់រំរបស់ ICAC ត្រូវគ្របដណ្តប់ដោយច្បាប់ស្តីពីសេរីភាពនៃ ព័ត៌មាន។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ ក្របខ័ណ្ឌការងារត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីធានាឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវរបស់ ICAC ជូនចំពោះសាធារណជននៃរដ្ឋញ៉ូស៊ីវ៉ែលព្រមទាំងរក្សាភាពរស់រវើករបស់ខ្លួន។ ប្រការនេះមានសារៈសំខាន់ ជាពិសេសណាស់ បើគិតទៅដល់អំណាចដ៏ទូលំទូលាយ ដែលច្បាប់ ICAC បានផ្តល់ឱ្យគណៈកម្មការនេះ។ បន្ថែមទៅលើស្ថាប័នដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ មានស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យសំខាន់ៗ ២ ទៀត គឺ: **គណៈកម្មការពិនិត្យលើការប្រតិបត្តិ (ORC)** និង **គណៈកម្មការសភារូមស្តីពី ICAC (PJC)** ។

គណៈកម្មការពិនិត្យលើការប្រតិបត្តិ (ORC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោមផ្នែក ៥៨ នៃច្បាប់ ICAC ដើម្បីផ្តល់យន្តការមួយដែលអាចធានាថា ICAC អាចដោះស្រាយដោយសមស្របចំពោះពាក្យបណ្តឹងដែលទទួលបានពីសាធារណជន។ តួនាទីរបស់ ORC គឺ: ផ្តល់ការណែនាំដល់ស្នងការ ថាតើ ICAC ត្រូវស៊ើបអង្កេតពាក្យបណ្តឹងក្រោមច្បាប់ ICAC ដែរឬទេ ត្រូវផ្អាកការស៊ើបអង្កេតលើពាក្យបណ្តឹងនោះ និងត្រូវផ្តល់ការណែនាំដល់ស្នងការស្តីពីបញ្ហាផ្សេងៗ ដែលជូនកាល ស្នងការលើកយកកម្មស្នើសុំយោបល់ពី ORC (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ៥៩ [1]) ។ ដោយអនុលោមតាមអនុផ្នែក ៦០ (១) នៃច្បាប់ ICAC គណៈកម្មការពិនិត្យលើការប្រតិបត្តិ (ORC) ត្រូវមានសមាជិក ៨ រូបគឺ ស្នងការមួយរូបជាប្រធាន ជំនួយការស្នងការមួយរូប ដែលបានស្នើឡើងដោយស្នងការ ស្នងការប៉ូលីសមួយរូបដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយអភិបាលរដ្ឋ តាមអនុសាសន៍របស់អគ្គមេធាវី ដោយមានការសម្របសម្រួលជាមួយស្នងការ និងមនុស្ស ៤នាក់ទៀត ដែលតែងតាំងដោយអភិបាល តាមអនុសាសន៍របស់រដ្ឋមន្ត្រី ដោយមានការសម្របសម្រួលជាមួយស្នងការដើម្បីតំណាងឱ្យទស្សនៈរបស់សហគមន៍ ។

ផ្នែក ៦៣ នៃច្បាប់ ICAC ចែងពីការបង្កើតគណៈកម្មការសភារូម (PJC) ។ តួនាទីរបស់ PJC ដូចដែលបានចែងក្នុងអនុផ្នែក ៦៤ (១) នៃច្បាប់ ICAC គឺ:

- សង្កេតការ និងពិនិត្យលើគណៈកម្មការ ក្នុងការអនុវត្តមុខងាររបស់ខ្លួន ។
- រាយការណ៍ជូនសភាទាំងពីរ ដោយមានជូនយោបល់សមស្របអំពីបញ្ហាដែលទាក់ទងនឹង ICAC ឬ ទាក់ទងទៅនឹងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនដែលខ្លួនយល់ឃើញថាសភាក្នុងតែយកចិត្តទុកដាក់ ។
- ពិនិត្យសាកសួរលើរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំនីមួយៗ និងពិនិត្យលើរបាយការណ៍ផ្សេងទៀតរបស់គណៈកម្មការ ហើយរាយការណ៍ជូនសភាទាំងពីរនូវរាល់បញ្ហាដែលកើតមាននៅក្នុង ឬដែលបានលេចចេញពីរបាយការណ៍ទាំងនោះ (ជាទូទៅការពិនិត្យសាកសួរនេះធ្វើឡើងជាបែបសវនាការនៅចំពោះមុខ PJC) ។
- ពិនិត្យទៅលើនិរន្តរភាព និងការផ្លាស់ប្តូរក្នុងការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយព្រមទាំងការអនុវត្ត និងវិធីសាស្ត្រ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ហើយនិងរាយការណ៍ជូនសភាទាំងពីរនូវការផ្លាស់ប្តូរនានាដែល PJC គិតថាជាការចាំបាច់សម្រាប់ការងាររចនាសម្ព័ន្ធ និងនីតិវិធីរបស់គណៈកម្មការ ។
- សួរសុំណួរណាដែលសភាទាំងពីរបានលើកឡើងទាក់ទងនឹងការងាររបស់គណៈកម្មការ ហើយរាយការណ៍ជូនសភាទាំងពីរវិញស្តីពីសំណួរនោះ ។

ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ គណៈកម្មការសភារូម (PJC) ក៏មានសិទ្ធិអំណាចបោះឆ្នោតបដិសេធសំណើតែងតាំងស្នងការសម្រាប់ ICAC ដែរ (ច្បាប់ ICAC, ផ្នែក ៦៤A) ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ គណៈកម្មការសភារូម (PJC) អាចនឹងមិនធ្វើការស៊ើបអង្កេតទៅលើបញ្ហាណាមួយដែលទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តិរបស់ ICAC ឬពិចារណាឡើងវិញលើសេចក្តីសម្រេចដើម្បីស៊ើបអង្កេត ឬមិនស៊ើបអង្កេត ឬបញ្ឈប់ការស៊ើបអង្កេតលើពាក្យបណ្តឹងណាមួយ ឬពិចារណាឡើងវិញលើការរកឃើញ អនុសាសន៍ ការប្តេជ្ញា ឬ ការសម្រេចផ្សេងទៀតរបស់ ICAC ទាក់ទងទៅនឹងការស៊ើបអង្កេត ឬពាក្យបណ្តឹងណាមួយ (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ៦៤ [2]) ។ ដោយអនុលោមតាមអនុផ្នែក ៦៥(១) នៃច្បាប់ ICAC គណៈកម្មការសភារូម (PJC) ត្រូវមានសមាជិក ១១រូប គឺ ៣រូបជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សានីតិបញ្ញត្តិ ហើយត្រូវតែងតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សានីតិបញ្ញត្តិ ៨រូបទៀត ជាសមាជិកសភានីតិបញ្ញត្តិ ហើយត្រូវតែងតាំងដោយសភានីតិបញ្ញត្តិ ។ ប្រធាន និងអនុប្រធានរបស់ PJC ត្រូវគេជ្រើសរើសដោយបោះឆ្នោតក្នុងចំណោមសមាជិក PJC (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ៦៧ [1]) ។

តុលាការកំពូល មានដែនសមត្ថកិច្ចក្នុងវិស័យ **រចនាសម្ព័ន្ធ** និងវិស័យច្បាប់ សម្រាប់គ្រប់គ្រងទៅលើដំណើរការនៃការជំនុំជម្រះផ្នែករដ្ឋបាល ដូចជាកិច្ចការរបស់គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ICAC ជាដើម ដើម្បីធានាថា ICAC នេះ ពិតជាធ្វើការដោយគោរពតាមច្បាប់ ។

ដោយអនុលោមតាមអនុផ្នែក ១៦[១] នៃច្បាប់ ICAC នៅពេលធ្វើការស៊ើបអង្កេត គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ត្រូវតែសហការឱ្យបានច្រើនជាមួយ **ទីភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់** ព្រមទាំងទីភ្នាក់ងារផ្សេងទៀត ដូចជា **អគ្គសវនករ** និង **មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ** (Ombudsman) ។ កិច្ចសហការនេះ រួមទាំងការតែងតាំងសមាជិកនៃកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ICAC ដោយអនុលោមតាមបទបញ្ញត្តិ នៃអនុផ្នែក ១០៤[៥] នៃច្បាប់ ICAC ។ មុននឹងប្រឡងពីធ្វើការស៊ើបអង្កេតបញ្ហាណាមួយ ICAC ក៏អាចបញ្ជូនបញ្ហាស៊ើបអង្កេតនេះឬ សកម្មភាពផ្សេងទៀតទៅឱ្យ "ជនណាមួយស្ថាប័នណា ដែលគណៈកម្មការយល់ថាសមស្របតាមកាលៈទេសៈ" (ច្បាប់ ICAC អនុផ្នែក ៥៧[១]) ។

តួនាទីរបស់ ICAC គឺត្រូវប្រមូលភស្តុតាង ដែលបើកផ្លូវឱ្យនាំខ្លួនជនណាម្នាក់យកទៅកាត់ទោសពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌប្រឆាំងនឹងច្បាប់ របស់រដ្ឋ NSW និងបញ្ជូនភស្តុតាងទាំងនេះទៅជូន **នាយកអយ្យកាសាធារណៈ** ។ ពេលណាមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ហើយ គណៈកម្មការឯករាជ្យ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) នឹងផ្តល់អនុសាសន៍ជូននាយកអយ្យកាសាធារណៈ សុំឱ្យពិចារណាដល់ការរៀបចំសំណុំរឿង ដើម្បីប្តឹងចោទពី បទព្រហ្មទណ្ឌលើជនណាម្នាក់ ឬផ្តល់អនុសាសន៍ដល់អាជ្ញាធរត្រួតពិនិត្យ (ប្រធានស្ថាប័ន) សុំឱ្យចាត់វិធានការដាក់វិន័យលើមន្ត្រីណាម្នាក់ ។ បន្ទាប់មក នាយកអយ្យកាសាធារណៈ ឬប្រធានស្ថាប័ន ឬអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ ត្រូវពិចារណាថាតើការកាត់ទោស ឬវិធានការដាក់វិន័យមាន លក្ខណៈសមស្របដែរទេ ។

នាយកអយ្យកាសាធារណៈ ដែលបានតែងតាំងដោយអភិបាលរដ្ឋ (តាមច្បាប់ DPP, អនុផ្នែក ៤[១]) តាមការឯកភាពពីគណៈកម្មការ សភារួម PJC ដែលទទួលបន្ទុកផ្នែកការិយាល័យការពារប្រជាពលរដ្ឋ (Ombudsman) និងទទួលបន្ទុកផ្នែកគណៈកម្មការប្តឹងសច្ចធម៌ (តាមបទបញ្ញត្តិ DPP, អនុផ្នែក ៤A[1]) - គឺជាប្រធាននៃ **ការិយាល័យនាយកអយ្យកាសាធារណៈ (ODPP)** ។ ឯករាជភាពរបស់នាយក ត្រូវ បានចែងនៅក្នុងច្បាប់ DPP ដែលចែងថា ទោះជានាយកទទួលខុសត្រូវចំពោះអគ្គមេធាវី ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់នាយកក្រោមបញ្ញត្តិច្បាប់ នេះក្តី នាយកមានឯករាជភាពក្នុងកិច្ចការដែលទាក់ទងទៅនឹងការរៀបចំដំណើរការ មានឯករាជភាពក្នុងការបង្កើតបែបបទសម្រាប់ដាក់ឱ្យ ដំណើរការ និងឯករាជ្យក្នុងការអនុវត្តដំណើរការ (អនុផ្នែក ៤[៧]) ។ អនុលោមតាមអនុផ្នែក ៧[១] នៃច្បាប់ DPP, នាយកមានភារកិច្ចបង្កើត បែបបទនៃបណ្តឹងអាជ្ញា និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើបទល្មើសដែលអាចចោទប្រកាន់បានក្រោមច្បាប់រដ្ឋស្នើសុំវិវល់ទៅតុលាការកំពូល និងតុលាការ ថ្នាក់ស្រុក ។ នេះបានន័យថា គឺនាយកដែលជាអ្នកសម្រេចថា តើត្រូវធ្វើឬមិនត្រូវធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា ។ នៅក្នុងការិយាល័យនាយកអយ្យកា សាធារណៈ ODPP អង្គភាពពិសេសមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង គឺ **ក្រុម៦** ដែលធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើមន្ត្រីប្តឹងស និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើបញ្ហា ដែលគណៈកម្មការប្តឹងសច្ចធម៌ PIC និងគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) បានលើកឡើងជូនការិយាល័យនាយកអយ្យកា សាធារណៈ ODPP ព្រមទាំងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើបញ្ហាសំខាន់ៗផ្សេងទៀត ។

យោងទៅតាមអនុផ្នែក ១២៥[1] នៃច្បាប់ស្តីពីគណៈកម្មការប្តឹងសច្ចធម៌ PIC គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) មិនអាចស៊ើបអង្កេត ឬដោះស្រាយចំពោះបញ្ហាទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តិរបស់មន្ត្រីប្តឹងសទេ ប្រសិនបើបញ្ហានោះមិនមានការពាក់ព័ន្ធនឹងការ ប្រព្រឹត្តិរបស់មន្ត្រីសាធារណៈដែលមិនមែនជាមន្ត្រីប្តឹងសទេ ។ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹង ទាំងអស់ដែលខ្លួនបានទទួល ទៅជូនការិយាល័យការពារពលរដ្ឋ (Ombudsman) ទោះជាឡើយនេះមានឬមិនការចូលរួមពីមន្ត្រីសាធារណៈផ្សេង ទៀតក៏ដោយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) អាចបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងទាំងនេះទៅ គណៈកម្មការប្តឹងសច្ចធម៌ PIC ប្រសិនបើ ICAC យល់ថា ពាក្យបណ្តឹងទាំងនេះទាក់ទងទៅនឹងការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវដ៏ធ្ងន់ធ្ងររបស់មន្ត្រីប្តឹងស ។ ដោយអនុលោមតាមផ្នែក នេះ ពាក្យបណ្តឹងណាដែលបានបញ្ជូនដល់ការិយាល័យការពារពលរដ្ឋ (Ombudsman) ត្រូវបញ្ជូនទៅឱ្យគណៈកម្មការ ប្តឹងសច្ចធម៌ PIC ប្រសិនបើ Ombudsman យល់ថា ពាក្យបណ្តឹងឬបញ្ហានេះមានការពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវដ៏ធ្ងន់ធ្ងររបស់មន្ត្រីប្តឹងស (ច្បាប់ PIC ផ្នែក ១២៨) ។

គណៈកម្មការប្តឹងសេចក្តី (PIC) គឺជាទីភ្នាក់ងារឯករាជ្យដែលបានបង្កើតឡើងដោយគុណតម្លៃនៃអនុផ្នែក ៦(១) នៃច្បាប់ PIC ។ គណៈកម្មការនេះដឹកនាំដោយស្នងការ ១រូប ដែលតែងតាំងដោយអភិបាលរដ្ឋ (ច្បាប់ PIC, អនុផ្នែក ៧[1]) ។ គណៈកម្មការនេះមិនអាចតែងតាំងបុគ្គលិកណាម្នាក់ដែលកំពុងបម្រើការ ឬធ្លាប់បានបម្រើការក្នុងកងកម្លាំងប្តឹងសេចក្តីញ៉ូសេវែលទេ ។ **គណៈកម្មការសភារួម (PJC)** ដែលទទួលបន្ទុកការិយាល័យ Ombudsman និង**គណៈកម្មការប្តឹងសេចក្តី** សង្កេតការ និង ពិនិត្យសារឡើងវិញលើការបំពេញភារកិច្ចរបស់**គណៈកម្មការប្តឹងសេចក្តី** PIC (ច្បាប់ PIC, ផ្នែក ៩៥) ។ គណៈកម្មការប្តឹងសេចក្តី PIC នេះត្រូវរាយការណ៍ពិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួនជារៀងរាល់ឆ្នាំទៅជូនសភាជាតិ (ច្បាប់ PIC, អនុផ្នែក ៩៩[១]) ។ យោងតាមអនុផ្នែក ១៣[១] នៃច្បាប់ PIC មុខងារសំខាន់ៗរបស់គណៈកម្មការនេះ គឺ៖

- ទប់ស្កាត់ការប្រព្រឹត្តិខុសដ៏ធ្ងន់ធ្ងររបស់ប្តឹងសេចក្តី និងការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវឡើងវិញរបស់ប្តឹងសេចក្តី ។
- រុករក ឬស៊ើបអង្កេត ឬចាត់ចែងទីភ្នាក់ងារដទៃទៀត ក្នុងការរុករក ឬស៊ើបអង្កេតចំពោះការប្រព្រឹត្តិខុសដ៏ធ្ងន់ធ្ងររបស់ប្តឹងសេចក្តី និង
- រុករក ឬស៊ើបអង្កេត ឬពិនិត្យទៅលើភ្នាក់ងារផ្សេងទៀត ក្នុងការរុករក ឬស៊ើបអង្កេតចំពោះការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវផ្សេងទៀតរបស់ប្តឹងសេចក្តី ដែលគណៈកម្មការប្តឹងសេចក្តី PIC យល់ថាសមស្រប ។

គណៈកម្មការប្តឹងសេចក្តី PIC មានអំណាចទូលំទូលាយស្រដៀងគ្នាទៅនឹង ICAC ដែរ ក្នុងការស៊ើបអង្កេតការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវ ឬអំពើពុករលួយរបស់ប្តឹងសេចក្តី ។

ការិយាល័យសវនកម្មញ៉ូសេវែលដែលបង្កើតឡើងដោយគុណតម្លៃនៃផ្នែក ៣៣A[១] នៃច្បាប់ PFA ដឹកនាំដោយ**អគ្គសវនករ** ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយអភិបាលរដ្ឋ ក្នុងអាណត្តិមួយដែលមិនអាចបន្តបាន សម្រាប់រយៈពេល ៧ឆ្នាំ (ច្បាប់ PFA, អនុផ្នែក ២៨[១]) តាមការឯកភាពរបស់**គណៈកម្មាធិការគណនេយ្យសាធារណៈ** (PFA Act អនុផ្នែក ២៨A[១]) ។ ការិយាល័យសវនកម្មផ្តល់ឱវាទជូនសភា រដ្ឋាភិបាល និងទីភ្នាក់ងារសាធារណៈអំពីការបំពេញភារកិច្ចវិស័យសាធារណៈ ។ តាមបញ្ញត្តិច្បាប់របស់ PFA និងតាមច្បាប់រដ្ឋញ៉ូសេវែល ការិយាល័យសវនកម្មនេះត្រូវធ្វើសវនកម្មផងដែរ ហើយអាចនឹងធ្វើសវនកម្មទៅលើគ្រប់សកម្មភាពទាំងអស់របស់អាជ្ញាធរសាធារណៈពាក់ព័ន្ធនឹងប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច និងការប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ ។ ចំពោះភារកិច្ចបែបនេះ ការិយាល័យសវនកម្មក៏ត្រូវពិនិត្យឡើងវិញផងដែរ លើឯកសារហិរញ្ញវត្ថុនានារបស់គណៈកម្មការ ICAC ដែលមាននៅក្នុងរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ខ្លួន ។ គណៈកម្មការ ICAC ក៏ត្រូវសហការជាមួយការិយាល័យសវនកម្ម ដើម្បីផ្តល់ឱ្យគណៈកម្មការនេះ នូវមុខងារសវនកម្មផ្ទៃក្នុង ។

ការិយាល័យការពារប្រជាពលរដ្ឋ (Ombudsman) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងពេលមានការតែងតាំង Ombudsman ទីមួយនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥ ដោយអនុលោមតាមអនុផ្នែក ៦[១] នៃច្បាប់ស្តីពី Ombudsman ដែលចែងថា អភិបាលរដ្ឋអាចតែងតាំង Ombudsman ម្នាក់ តាមអនុសាសន៍របស់រដ្ឋមន្ត្រីបន្ទាប់ពីមានការអនុម័ត យល់ព្រមរបស់គណៈកម្មការសភារួម PJC ដែលទទួលបន្ទុកការិយាល័យ Ombudsman និងគណៈកម្មការ ប្តឹងសេចក្តី (ច្បាប់ Ombudsman, ផ្នែក ៣១BA) ។ គណៈកម្មាធិការសភារួម PJC ក៏ឃ្នាំមើល និងពិនិត្យឡើងវិញផងដែរលើ Ombudsman ក្នុងការអនុវត្តមុខងាររបស់ខ្លួន (ច្បាប់ Ombudsman ផ្នែក ៣១B) ។ យោងតាមផ្នែក ៣៣ នៃច្បាប់ Ombudsman, Ombudsman ត្រូវដាក់ជូនប្រធានសភានីមួយៗនូវរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្តីពីកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន ។ តួនាទីចម្បងរបស់ Ombudsman គឺដើរតួជាស្ថាប័នពិនិត្យឯករាជ្យមួយ ។ ក្នុងន័យនេះ Ombudsman មានតួនាទីត្រូវអនុវត្ត៖

- ការពិនិត្យឡើងវិញផ្នែករដ្ឋបាល ដោយរួមទាំងដោះស្រាយពាក្យបណ្តឹងអំពីការប្រព្រឹត្តិផ្នែករដ្ឋបាលរបស់ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈ និងមន្ត្រីសាធារណៈ ហើយនិងការប្រព្រឹត្តិរបស់ស្ថាប័នសមមូល និងមនុស្សនានា ។
- ការពិនិត្យឡើងវិញលើការប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ ដែលរួមមាន៖
  - ពិនិត្យឡើងវិញលើការគោរពច្បាប់ និងតាមដានការអនុវត្តល្អ ឧ. ការគោរពតាមនីតិវិធីសេចក្តី និងការអនុវត្តល្អ ក្នុងការស៊ើបអង្កេត ការប្រើប្រាស់អំណាចប្តឹងសេចក្តី ត្រួតពិនិត្យប្រតិបត្តិការ សវនកម្មលើឯកសារចាប់សម្លេងទូរគមនាគមន៍ ។

- ❑ ពិនិត្យឡើងវិញលើការចាត់ចែង និងការឆ្លើយតបចំពោះការចោទប្រកាន់ និងពាក្យបណ្តឹង
- ❑ ពិនិត្យឡើងវិញលើស្តង់ដារនៃការផ្តល់សេវាកម្ម
- ពិនិត្យឡើងវិញលើនីតិបញ្ញត្តិ គឺថាពិនិត្យលើការអនុវត្តបញ្ញត្តិមួយចំនួន ដែលពង្រីកអំណាចឱ្យប្តូរលិខិត និងបុគ្គលិកមន្ទីរឃុំឃាំង ។

មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ Ombudsman អាចផ្តួចផ្តើមការស៊ើបអង្កេតលើករណីផ្សេងៗ ទោះជាមានពាក្យបណ្តឹង ឬមិនមានក៏ដោយ (ច្បាប់ Ombudsman អនុផ្នែក ១៣[១]) ។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ គួរកត់សម្គាល់ថា Ombudsman មិនមានអំណាចបង្ខំឱ្យគោរព តាមអនុសាសន៍ដែលខ្លួនលើកឡើងឡើយ ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ស្ថានភាពចម្បងមួយក្នុងចំណោមស្ថានភាពរបស់ ICAC គឺអត្ថិភាពនៃក្របខ័ណ្ឌការងារដ៏ទូលំទូលាយទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ សម្រាប់ធានាការទទួលខុសត្រូវ និងតម្លាភាពរបស់គណៈកម្មការ ។ វិធានការទាំងនេះសំខាន់ណាស់សម្រាប់ឱ្យសាធារណជនយល់ឃើញថា គណៈកម្មការពិតជាអញ្ជើងមែន ពោលគឺមានការទទួលខុសត្រូវ និងមានតម្លាភាព ។ ប្រការនេះមានសារៈសំខាន់ពិសេសណាស់ ពីព្រោះដូចមានចែងនៅក្នុងរបាយការណ៍ពីមុនមួយរបស់គណៈកម្មការ ICAC គឺថា ជោគជ័យជាច្រើនរបស់គណៈកម្មការ ICAC គឺជាលទ្ធផលនៃការជួយ និងការផ្តល់ព័ត៌មានពីសំណាក់សាធារណជន ហើយក៏មានចែងដែរថាគណៈកម្មការ ICAC មិនអាចបំពេញការងារខ្លួនដោយមិនមានជំនួយ ឬការគាំទ្រពីសាធារណជននោះទេ (ICAC ១៩៩១:១៧-១៨) ។

វិធីសាស្ត្រ ៣ មុខព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក៏ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ជោគជ័យរបស់គណៈកម្មការ ICAC ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហានៃអំពើពុករលួយនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ ។ មេរៀនមួយដែលគណៈកម្មការរៀនសូត្រទទួលបានគឺថា ការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើប្រព័ន្ធ និងវប្បធម៌រៀបចំស្ថាប័ន មានប្រសិទ្ធភាពជាងការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើបញ្ហានីមួយៗដោយឡែកពីគ្នា ។ ការស៊ើបអង្កេតតែលើបទចោទប្រកាន់នីមួយៗដោយឡែកៗពីគ្នាមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ។ ការទប់ស្កាត់បានបង្ហាញជាក់ច្បាស់ថាជាផ្នែកសំខាន់មួយក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយដោយសង្កត់ធ្ងន់បន្ថែមទៅលើសារៈសំខាន់នៃការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការផ្លាស់ប្តូរជាប្រព័ន្ធ និងជាស្ថាប័ន (Gorta ១៩៩៩) ។

ផ្នែកមួយនៃជោគជ័យរបស់គណៈកម្មការ ICAC គឺកិច្ចសហការជាមួយទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗទៀត ។ ទោះជាមានធនធានច្រើនយ៉ាងណាក៏ដោយក៏គ្មានទីភ្នាក់ងារណាមួយអាចដោះស្រាយបញ្ហានៃអំពើពុករលួយដោយប្រសិទ្ធភាពតែឯកឯងបានឡើយ ។ ដើម្បីធានាឱ្យវិស័យសាធារណៈមួយរួចផុតពីអំពើពុករលួយ ត្រូវតែមានការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នា ។ លើសពីនេះទៀត វប្បធម៌ក្នុងស្ថាប័នមិនអាចគ្រប់គ្រងបានពីខាងក្រៅនោះទេ ហើយវាបានបង្ហាញឱ្យឃើញច្បាស់ថា អ្នកគ្រប់គ្រងវិស័យសាធារណៈចាំបាច់ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយខ្លួនឯង ចំពោះវិស័យសង្គមនៅកន្លែងធ្វើការរបស់ខ្លួន ។ ទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហានេះ សារៈសំខាន់គឺការតាមឃ្លាំមើលលទ្ធផល ។ គេបានរកឃើញថា ការវាស់ស្ទង់លើការចាត់ចែងវិធានការទប់ស្កាត់ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ហើយគេក៏បានរកឃើញដែរថា ប្រសិនបើមានការតាមដានឃ្លាំមើល នោះវិធានការ ហើយនិងអនុសាសន៍នានាទំនងជាត្រូវបានអនុវត្តច្រើន (Gorta ១៩៩៩) ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) បានយល់ឃើញតាំងតែពីតំណាក់កាលដំបូងថា ជាចាំបាច់ត្រូវមានទិន្នន័យសមស្រប ដើម្បីអនុវត្តការវិភាគ និងការវាយតម្លៃលើហានិភ័យ ។ អតីតស្នងការរបស់ ICAC ម្នាក់មានមតិថា ការដាក់សមត្ថភាពស្រាវជ្រាវឱ្យសមស្រប ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងមានភាពស័ក្តិសិទ្ធិបំផុត គឺត្រូវដាក់នៅក្នុងទីភ្នាក់ងារប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនេះតែម្តង ។ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ក៏ត្រូវពង្រីកនូវសមត្ថភាពស្រាវជ្រាវរបស់ខ្លួនឱ្យទូលំទូលាយឡើង ។ ផ្នែកស្រាវជ្រាវនេះបានផ្តល់ឱ្យ ICAC នូវទិន្នន័យដ៏មានតម្លៃ ដែលត្រូវបានគេមើលឃើញថាបានជួយផ្នែកក្នុងការបែងចែកធនធានទៅតំបន់នៃការស៊ើបអង្កេតសកម្ម ព្រមទាំងណែនាំដល់ការបែងចែកធនធានចំពោះវិធានការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (O'Keefe ២០០២:៩) ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ក៏បានធ្វើការអង្កេតមួយទៅលើទស្សនៈរបស់និយោជកក្នុងវិស័យសាធារណៈ ព្រោះគណៈកម្មការនេះចាត់ទុកថា អកប្បកិរិយាចំពោះអំពើពុករលួយរបស់និយោជក ឬនៅកន្លែងធ្វើការ មានភាពលេចធ្លោក្នុងការគ្រប់គ្រង ឥរិយាបថជាងការកំណត់និយមន័យជាផ្លូវការ ហើយនិយោជកស្ថិតនៅក្នុងជំហរល្អបំផុតក្នុងការសង្កេត និងឆ្លើយតបចំពោះសក្តានុពលនៃការ ប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ដែលអាចកើតឡើងនៅកន្លែងធ្វើការរបស់ខ្លួន។ ដូច្នេះ សារៈសំខាន់គឺត្រូវជំរុញការយល់ដឹងជាទូទៅ អំពីប្រការដែលនាំឱ្យ មានឥរិយាបថប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ (Gorta ១៩៩៩) ។

សិទ្ធិអំណាចរបស់ ICAC ក្នុងការបើកសវនាការជាសាធារណៈ ត្រូវបានអ្នកខ្លះមើលឃើញថាជាមធ្យោបាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការដាក់បង្ហាញនូវលំដាប់នៃការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវ ហើយគំនិតនៃការបើកសវនាការបែបនេះ គឺដើម្បីធ្វើឱ្យពួកអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងសវនាការ នេះមានការអៀនខ្មាស់ ដើម្បីឱ្យគេផ្លាស់ប្តូររបៀបរបស់ខ្លួន។ វាក៏ជាឱកាសមួយដើម្បីលើកឡើង និងបង្ហាញនូវវិស័យនានាដែលត្រូវ ផ្លាស់ប្តូរនីតិវិធី គោលនយោបាយ និងច្បាប់បញ្ញត្តិ ។ វាក៏ជាឧបករណ៍មួយដែលមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ជូនដំណឹងដល់សាធារណជន អំពីអ្វីដែល បានកើតឡើងពិតប្រាកដ ។ ក្នុងពេលសវនាការ គណកម្មការ ICAC អាចកោះហៅសាក្សីឱ្យចូលមកផ្តល់ភស្តុតាង។ ប៉ុន្តែ ភស្តុតាងដែលសាក្សី ផ្តល់ជូន មិនអាចយកជាការបាននៅក្នុងតុលាការទេ ។ នេះជាទិដ្ឋភាពនៃសវនាការដែលត្រូវបានទទួលការរិះគន់យ៉ាងខ្លាំង ព្រោះបុគ្គលម្នាក់ៗ ពេលត្រូវបាននាំទៅកាន់តុលាការក្រោមបទចោទប្រកាន់អំពើអំពើពុករលួយ បាននិយាយអះអាងថា គេមិនបានទទួលការកាត់ក្តីប្រកបដោយ យុត្តិធម៌ទេ ។ មានការជជែកវែកញែកថា យន្តការនេះអាចសមស្របសម្រាប់ប្រទេសដែលមានអំពើពុករលួយខ្លាំង ព្រោះវាជាឧបករណ៍ដែលអាច កំណត់បង្ហាញនូវវិស័យនានាដែលត្រូវកែទម្រង់ ទោះជាយន្តការនេះមានការអនុញ្ញាតឱ្យជនជាប់ចោទរួចខ្លួនក៏ដោយ (Hakes Drielsma ៥៥) ។

ទោះបីជាមតិសាធារណៈមានការជឿជាក់កាន់តែច្រើនឡើងថា អ្នកដែលបានរាយការណ៍អំពើពុករលួយ នឹងមិនទទួលរងនូវផល ប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានក៏ដោយ ក៏នៅក្នុងការអង្កេតរបស់ ICAC មានអ្នកឆ្លើយតបចំនួន ៦០ភាគរយ ជឿថា អ្នកដែលបានរាយការណ៍អំពើ ពុករលួយ ច្រើនតែត្រូវបានទទួលរងការឈឺចាប់ដោយសារការរាយការណ៍នោះ។ ទាក់ទងនឹងចំណុចនេះ អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ បានសង្កត់ ធ្ងន់ថាក្របខ័ណ្ឌការងារផ្នែកច្បាប់នឹងត្រូវពង្រឹងបន្ថែម ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវការទុកចិត្តពីសំណាក់សាធារណៈ (២០០៤:១៥៦) ។

ទោះបីជាគណកម្មការ ICAC ត្រូវបានគេមើលឃើញយ៉ាងទូលំទូលាយថា មានជោគជ័យក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅ ក្នុងផ្នែកសាធារណៈក៏ដោយក៏នៅឆ្នាំ ១៩៩៦ គណៈកម្មការភូមិន្ទទទួលបន្ទុកកងកម្លាំងប៉ូលីសនៃរដ្ឋញ៉ូសេវែលបានរកឃើញថា គណៈកម្មការ ICAC មិនទទួលបានជោគជ័យក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ឬការប្រព្រឹត្តិខុសរបស់កងកម្លាំងប៉ូលីស NSW ទេ ។ ប្រការនេះ ត្រូវបាន ពន្យល់ខ្លះៗ នៅក្នុងផ្នែកនៃអាណត្តិការងាររបស់ ICAC ដែលចែងអំពីទីភ្នាក់ងារសាធារណៈ និងមន្ត្រីសាធារណៈទាំងអស់ រួមជាមួយនឹងការ លើកឡើងអំពីកងខាតបុគ្គលិក និងធនធានមានកម្រិត ។ កត្តាដែលកាន់តែស្មុគស្មាញថែមទៀត គឺការដែល ICAC ត្រូវពឹងផ្អែកទៅលើអ្នក ស៊ើបអង្កេត ដែលខ្ចីពីកងកម្លាំងប៉ូលីស NSW ដែលអ្នកនោះក្រោយមកនឹងត្រូវវិលទៅកាន់កងកម្លាំងប៉ូលីសវិញ ព្រមទាំងការខ្វះនាយកដ្ឋាន មួយច្បាស់លាស់នៅក្នុងគណៈកម្មការ ICAC ដែលមានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយបញ្ហានៃអំពើពុករលួយរបស់ប៉ូលីស ។ គណៈកម្មការភូមិន្ទក៏បានរក ឃើញដែរថា គណៈកម្មការ ICAC បានសង្កត់ធ្ងន់លើសកម្មភាពទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងការអប់រំ ច្រើនជាងតួនាទីស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន ។ ការរកឃើញបានបណ្តាលឱ្យគណៈកម្មការភូមិន្ទផ្តល់អនុសាសន៍ឱ្យបង្កើតគណៈកម្មការប៉ូលីសសង្គមឯករាជ្យ ដែលជាអនុសាសន៍មួយត្រូវ បានអនុវត្តនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ (Wood ២០០៤) ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីយ៉ាងនេះក៏ដោយ យោងតាមរបាយការណ៍ស្តីពីអំពើពុករលួយក្នុងពិភពលោក ឆ្នាំ ២០០៣ របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ អំពើពុករលួយនៅក្នុងកងកម្លាំងប៉ូលីសរដ្ឋញ៉ូសេវែលនៅតែជាបញ្ហាដែល (២០០៤:១១៧) ។

ប្រភព

- Doig, A. and Mclvor, S., ២០០៤. ប្រព័ន្ធសង្គមជាតិ. របាយការណ៍សិក្សាអំពីប្រទេសរបស់ Transparency International, អូស្ត្រាលី២០០៤ http://transparency.org/activities/not_integ_systems/country_studies.htm/#austr

- Gorta, A., ១៩៩៩ ប្រកាន់យកវិធីសាស្ត្រគួរឱ្យទុកចិត្តដើម្បីកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយ ការបង្ហាញសម្រាប់វិទ្យាស្ថានសិក្សាអំពី ឧក្រិដ្ឋកម្មអូស្ត្រាលី <http://www.aic.gov.au/conferences/occasionl/gorta.pdf>
- Hakes Drielsma, C., យុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយដ៏ជោគជ័យនៅទូទាំងពិភពលោក [http://www.loksatta.org/corruption %20chris%20report.pdf](http://www.loksatta.org/corruption%20chris%20report.pdf)
- ICAC, ១៩៩១ ពីរឆ្នាំដំបូងរបស់ខ្លួន ១៩ http://www.icac.nsw.gov.au/files/pdf/pub2_2q.pdf
- ICAC, ១៩៩៧ ប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ ICAC, http://www.icac.nsw.gov.au/files/pdf/pub2_16q.pdf
- ICAC, ២០០៣ អាកប្បកិរិយារបស់សហគមន៍ចំពោះអំពើពុករលួយនិង ICAC, http://www.icac.nsw.gov.au/files/pdf/pub2_27r1.pdf
- ICAC, ២០០៤ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ២០០៣-២០០៤ http://www.icac.nsw.gov.au/files/pdf/ICAC_Annual_Report_03_043.pdf
- O'Keefe, ២០០២ ជំរុញភាពស្អាតស្អំ និងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងសេវាសាធារណៈ ទស្សនៈវិស័យមួយដែលផ្អែកលើ បទពិសោធន៍ជាស្នងការរបស់ ICAC, <http://www.oecd.org/dataoecd/44/11/2408954.pdf>
- Transparency International, ២០០១ របាយការណ៍ពិភពលោកអំពីអំពើពុករលួយ ២០០១ <http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2001.html>
- Transparency International, ២០០៣ របាយការណ៍ពិភពលោកអំពីអំពើពុករលួយ ២០០៣ <http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2003.html>
- Transparency International, ២០០៤ របាយការណ៍ពិភពលោកអំពីអំពើពុករលួយ ២០០៤ <http://www.globalcorruptionreport.org/download.html>
- Wood, J., ២០០៤ គណៈកម្មការភូមិន្ទទៅក្នុងកងកម្លាំងប៉ូលីសញ្ជើសៅវែល www.isrcl.org/Papers/2004/Wood.pdf

ព័ត៌មានក៏ត្រូវបានប្រមូលពីវេបសាយនៃស្ថាប័ននានាដែលបានរាយនាមខាងលើ ។

ប្រទេសប៊ូតស្វាណា

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

- សភាអគ្គមេធាវី www.gov.bw/government/attorney_generals_chambres.html
- អគ្គនាយកដ្ឋានស្តីពីអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (DCEC)
www.gov.bw/government/directorate_on_corruption_and_economic_crime.html
- ការិយាល័យអគ្គសវនករ (OAG) www.gov.bw/government/office_of_auditor_general.html
- ការិយាល័យ Ombudsman (មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ)
www.gov.bw/government/ministry_of_state_president.html/#ombudsman

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (លេខ ១៣) ឆ្នាំ ១៩៩៤ (Act No.១៣)

សារៈសំខាន់

មិនមានគេដឹងព្រមទាំងសោះ ថាមានអំពើពុករលួយនៅក្នុងឆាកនយោបាយនៃប្រទេសប៊ូតស្វាណា រហូតទាល់តែដល់ដើមទសវត្សរ៍ ១៩៩០ ហើយផ្នែកសេវាសាធារណៈបានអះអាងខ្លួនឯងថាមិនមានអំពើពុករលួយទេ ។ ប៉ុន្តែ នៅដើមទសវត្សរ៍ ១៩៩០ គេឃើញមានករណីជាច្រើនទាក់ទងទៅនឹងអំពើពុករលួយជាន់ខ្ពស់ ដែលគណៈកម្មការប្រធានាធិបតីបានរកឃើញជាបន្តបន្ទាប់គ្នាចំនួនបីដង (Frimpong ២០០១:១១) ។ ការរកឃើញនេះ បានធ្វើឱ្យរដ្ឋាភិបាលក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ បង្កើតនូវអគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (DCEC) នៅក្នុងការិយាល័យប្រធានាធិបតី ដោយអនុលោមតាមគុណតម្លៃនៃផ្នែក ៣(១) នៃច្បាប់លេខ ១៣ ។ ការសម្រេចបង្កើតអគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC នេះជាលទ្ធផលនៃការពិនិត្យឡើងវិញរបស់រដ្ឋាភិបាលលើវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗដែលបានអនុវត្តឆ្ពោះទៅរកការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅទូទាំងពិភពលោក ។ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅទីក្រុងហុងកុង និងវិធីសាស្ត្រ ៣មុខព្រៃ ស្តីពីអំពើពុករលួយត្រូវបានមើលឃើញថាជាប្រយោជន៍ពិសេស ហើយអគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC ក៏បានអនុម័តលើវិធីសាស្ត្រស្រដៀងគ្នានេះដែរ ដោយផ្តោតទៅលើការស៊ើបអង្កេត ការទប់ស្កាត់ និងការអប់រំសាធារណជន ។

តាំងពីចាប់កំណើតមក អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC បានទទួលរបាយការណ៍កាន់តែច្រើនឡើង ស្តីពីការសង្ស័យថាមានអំពើពុករលួយ ឬការចោទប្រកាន់ថាមានអំពើពុករលួយ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០០១ DCEC បានទទួលរបាយការណ៍ ស្តីពីអំពើពុករលួយចំនួន ១.៨៤១ ករណី ដែលកើនឡើង ២៤.៨ភាគរយពីឆ្នាំមុន ហើយចំនួននៃការស៊ើបអង្កេតដែលកើតឡើងពីរបាយការណ៍ទាំងនេះ

^១ សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមស្តីពី ICAC និងការរៀបចំស្ថាប័នឱ្យមាននៅនិងកន្លែងដើម្បីប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅក្រុងហុងកុង សូមមើលព័ត៌មានសង្ខេបស្តីពីក្រុង Hong Kong S.A.R ។

កើនឡើងចំនួន ៦ភាគរយច្រើនជាងឆ្នាំមុន (DCEC ២០០២:១៨) ។ ដើម្បីដោះស្រាយចំពោះបន្ទុកការងារដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ DCEC បានបង្កើតប្រព័ន្ធ មួយសម្រាប់គ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ដែលជាលទ្ធផលនៅឆ្នាំ ២០០១ សំណុំរឿងសម្រាប់មន្ត្រីទទួលបន្ទុកម្នាក់ៗ ថយចុះពី ១៣ ទៅចំនួនមធ្យម ៧ (DCEC ២០០២:១៣) ។ នៅចុងឆ្នាំ ២០០១ DCEC បានបញ្ចប់រឿងចំនួន ៤២ករណី និងមិនទាន់បានបញ្ចប់ចំនួន ៥២ករណី ដែលបង្ហាញថា មានការកើនឡើងនូវករណីដែលបានបញ្ចប់នៅក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ (DCEC ២០០២:១៦) ។ ករណីចំនួន ៦៣ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅដល់សភា អគ្គមេធាវី ។

ការវិវឌ្ឍជាវិជ្ជមានបន្ថែមមួយទៀតគឺថា នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០១ សភាជាតិបានអនុម័តបញ្ញត្តិច្បាប់ ដែលទាមទារឱ្យសមាជិកសភាបង្ហាញពី ទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនមាន ទោះជាការចុះបញ្ជីត្រូវធ្វើជាសម្ងាត់ក៏ដោយ (តម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៣:២៥៣) ។

ប្រទេសបួតស្វាណាធ្លាប់មានកម្រិតនៃអំពើពុករលួយតិចតួច គឺជាប់ក្នុងចំណាត់ថ្នាក់លេខ ៣២ ក្នុងចំណោមប្រទេសចំនួន ១៥៩ នៅក្នុងសន្ទស្សន៍ការយល់ឃើញអំពើពុករលួយ ឆ្នាំ ២០០៥ របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ។ ទោះបីជាថាមិនមែនអត់អំពើពុករលួយទាំងស្រុង ក៏ដោយក៏ប្រទេសបួតស្វាណានៅតែជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ខ្ពស់ជាងគេ នៅអាហ្វ្រិកខាងត្បូងដែលថា រឿងអាស្រូវស្តីពីអំពើពុករលួយមានតិចតួចណាស់ ហើយជាទូទៅ រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានគេយល់ឃើញថា មានការទទួលខុសត្រូវ និងមានតម្លាភាព (អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០១:៥៧) ។ ឧប្បត្តិហេតុនៃអំពើពុករលួយក្នុងកម្រិតខ្ពស់ជាប្រព័ន្ធ ដែលជាដើមហេតុជំរុញឱ្យរដ្ឋាភិបាលបង្កើតអគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង ឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC ហាក់ដូចជាបានរលត់រលាយបាត់ទៅហើយ ។ ប៉ុន្តែ នៅមានការចោទប្រកាន់មួយចំនួន ដែលលើកឡើងថា DCEC គឺមិនបានដេញចាប់ "ត្រីធំ" ទេ ។ ករណីដែលត្រូវបាន DCEC ស៊ើបអង្កេតឥឡូវនេះ គឺសុទ្ធសឹងតែជាអំពើពុករលួយកម្រិតទាប ហើយជនជាប់ សង្ស័យក៏សុទ្ធតែជាមន្ត្រីរាជការថ្នាក់ទាប (Frimpong ២០០១:១៤-១៥) ។ ហើយទោះបីជាតុលាការបានដាក់ទោសចំពោះករណីនៃអំពើពុក រលួយមួយចំនួនក៏ដោយក៏ DCEC បានសម្តែងកិច្ចការដាក់ទោសចំពោះបទឧក្រិដ្ឋទាំងនេះមានលក្ខណៈតូចតាច (DCEC ២០០២:១៧) ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (DCEC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដោយ អនុលោមតាមគុណតម្លៃផ្នែក ៣(១) នៃច្បាប់លេខ ១៣ ដែលបានអនុម័តកាលពីមួយខែមុន ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ច្បាប់លេខ ១៣ នេះក៏បាន ចែងពីតួនាទីរបស់ DCEC សិទ្ធិអំណាច និងភារកិច្ចរបស់នាយក DCEC និងនីតិវិធីដែលត្រូវគោរពតាម ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាពុករលួយ ។ ជាស្ថាប័ន DCEC ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអគ្គនាយកដ្ឋានស្នើសុំ ស្ថិតនៅក្រោមការិយាល័យប្រធានាធិបតី ហើយត្រូវរាយការណ៍ដោយផ្ទាល់ជូន ប្រធានាធិបតី ។

អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (DCEC) ត្រូវដឹកនាំដោយនាយក ១រូប និងនាយករង ១រូប ។ នាយក ទទួលខុសត្រូវដឹកនាំ និងដំណើរការរដ្ឋបាលនៃ DCEC (ផ្នែក ៤[២]) នៃច្បាប់លេខ ១៣ ។ ប្រធានាធិបតីតែងតាំងនាយក "តាមលក្ខខណ្ឌដែល យល់ឃើញថាសមស្រប" (ផ្នែក ៤[១] នៃច្បាប់លេខ ១៣) ។ ដោយអនុលោមតាមគុណតម្លៃនៃផ្នែក ៣(២) នៃច្បាប់លេខ ១៣ DCEC ត្រូវបានតែងតាំងជាការិយាល័យសាធារណៈមួយ ដូច្នេះ នាយក និងបុគ្គលិកនៃ DCEC ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់នៃលក្ខន្តិកៈសេវាសាធារណៈ ។ ដូច្នេះ នាយកមិនមានសន្តិសុខក្នុងការកាន់មុខតំណែងទេ ហើយត្រូវទទួលខុសត្រូវជាផ្លូវការ និងដោយផ្ទាល់ចំពោះប្រធានាធិបតី ។

អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (DCEC) មានសាខាចំនួន ៧ គឺ ផ្នែកកាត់ទោស ផ្នែកស៊ើបអង្កេត ផ្នែកវិភាគព័ត៌មានសម្ងាត់ ផ្នែកទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ផ្នែកអប់រំសាធារណៈ ផ្នែករដ្ឋបាល និងធនធានមនុស្ស និងផ្នែកប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងបុគ្គលិក និងបណ្តុះបណ្តាល ។

ផ្នែកទី៦ នៃច្បាប់នេះចែងថា អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច មានមុខងារទូលំទូលាយដូចខាងក្រោម:

- ទទួល និង ស៊ើបអង្កេតរាល់ពាក្យបណ្តឹងចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយនៅក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋ ។
- ស៊ើបអង្កេតករណីចោទប្រកាន់ ឬសង្ស័យថាមានបទល្មើស តាមបញ្ញត្តិច្បាប់លេខ ១៣ ឬការចោទប្រកាន់ផ្សេងទៀត ដែលបានបង្ហាញក្នុងពេលធ្វើការស៊ើបអង្កេតនេះ ។
- ស៊ើបអង្កេតករណីចោទប្រកាន់ ឬសង្ស័យថាមានការរំលោភទៅលើបញ្ញត្តិសារពើភ័ណ្ឌនិងច្បាប់ស្តីពីចំណូលពន្ធដារ ។
- ស៊ើបអង្កេតការប្រព្រឹត្តិរបស់ជនណាម្នាក់ ដែលតាមគំនិតរបស់នាយក DCEC អាចពាក់ព័ន្ធ ឬ បង្កឱ្យមានអំពើពុករលួយ ។
- ជួយដល់ទីភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល ក្នុងការស៊ើបអង្កេតករណីចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងការមិនស្មោះត្រង់ ឬការលួចប្រាក់ចំណូលសាធារណៈ ។
- ពិនិត្យមើលការអនុវត្ត និងនីតិវិធីនៃស្ថាប័នសាធារណៈ ដើម្បីសម្រួលដល់ការស្វែងរកឱ្យឃើញនូវការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ និងដើម្បីធានាឱ្យបាននូវការពិនិត្យសារឡើងវិញលើរបៀបរបបធ្វើការងារ ឬនីតិវិធីធ្វើការងារ ដែលអាចនាំឱ្យមានការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។
- ផ្តល់ឱវាទដល់ប្រធានស្ថាប័នសាធារណៈពីការផ្លាស់ប្តូររបៀបរបបធ្វើការ ឬនីតិវិធីធ្វើការងារ ដើម្បីកាត់បន្ថយឱកាសដែលអាចប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយបាន ។
- អប់រំដល់សាធារណជនអំពីលទ្ធផលអាក្រក់នៃអំពើពុករលួយ ។ ហើយនិង
- ចុះបញ្ជី និងជំរុញឱ្យសាធារណជនឱ្យគាំទ្រក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។

ដើម្បីបំពេញភារកិច្ចនេះ ផ្នែក ៧(១) នៃច្បាប់លេខ ១៣ បានអនុញ្ញាតឱ្យនាយកអាចផ្ទេរសិទ្ធិឱ្យមន្ត្រីណាមួយនៃ DCEC ឱ្យសួរដេញដោល និងស៊ើបអង្កេតចំពោះបទល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់ ឬគេសង្ស័យ ដូចមានចែងនៅក្នុងផ្នែក៤ នៃច្បាប់លេខ១៣។ មន្ត្រីក៏មានសិទ្ធិស្នើសុំពីបុគ្គលម្នាក់ៗ ព្រមទាំងព័ត៌មាន ឬព័ត៌មានហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងទៀតនូវព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងករណីសង្ស័យអំពើពុករលួយ (ផ្នែក៧ និង ៨ នៃច្បាប់លេខ ១៣) ។ នាយកក៏អាចស្នើសុំឱ្យចៅក្រមដកហូតឯកសារធ្វើដំណើររបស់ជនណាម្នាក់ដែលត្រូវបានសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ (ផ្នែក១៦ ច្បាប់លេខ១៣) ។ មន្ត្រីដែលបានចាត់តាំងដោយនាយក DCEC អាចឃាត់ខ្លួនបុគ្គលណាមួយបាន ប្រសិនបើបុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តិ ឬរៀបចំប្រព្រឹត្តិបទល្មើសដែលចែងនៅក្រោមច្បាប់លេខ ១៣ (ផ្នែក ១០) ។

គួរកត់ចំណាំផងដែរថា យោងតាមគុណតម្លៃនៃផ្នែក ៣៤ នៃច្បាប់លេខ ១៣ អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច អាចស៊ើបអង្កេតលើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលមានជីវភាពរស់នៅមិនស្របទៅនឹងប្រាក់ចំណូលរបស់ខ្លួន ឬដែលមានធនធាន ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិនសមាមាត្រទៅនឹងប្រកបរបរចំណូល ឬធនធានបច្ចុប្បន្នរបស់ខ្លួន។ បុគ្គលម្នាក់នឹងត្រូវបានចាត់ទុកថាមានទោសពីបទប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះមិនអាចពន្យល់ឱ្យបានសមហេតុផល អំពីរបៀបដែលខ្លួនបានទទួលទ្រព្យ ឬធនធានទាំងនេះ ។ ផ្នែក ៣៩ នៃច្បាប់លេខ ១៣ បានចែងថា បន្ទាប់ពីការស៊ើបអង្កេត ប្រសិនបើអគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC មានមូលហេតុសមស្របអាចសន្និដ្ឋានបានថា បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ដូចដែលបានចែងនៅក្នុងវគ្គ ៤ នៃច្បាប់លេខ១៣ នោះ នាយក DCEC ត្រូវបញ្ជូនបញ្ហានេះទៅជូនអគ្គមេធាវី ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេច ។ បើមិនមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីអគ្គមេធាវីទេ ការដាក់បណ្តឹងអាជ្ញាលើករណីបទល្មើសណាមួយមិនអាចធ្វើឡើងបានឡើយ (សូមមើលផ្នែកខាងក្រោម ស្តីពីទំនាក់ទំនងរវាង DCEC និងសភាអគ្គមេធាវី) ។

ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC បានធ្វើការយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងដល់សាធារណជនអំពីវត្តមាន និងតួនាទីរបស់ខ្លួន ព្រមទាំងធ្វើការអប់រំដល់សាធារណជនទូទៅពីជម្ងឺនៃអំពើពុករលួយ។ សកម្មភាពក្នុងវិស័យនេះ ក៏បានដាក់បញ្ចូលនូវការចុះទស្សនាភូមិសាស្ត្រនៅតាមតំបន់ជនបទ ដើម្បីណែនាំដល់ប្រជាជនមូលដ្ឋានពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេ និងដើម្បីធានាថាគ្រូបង្រៀន និងបុគ្គលិកសាធារណៈមិនស៊ីសំណូកទេក្នុងការផ្តល់សេវាដែលរដ្ឋាភិបាលបានឧបត្ថម្ភ

មូលនិធិ ហើយថាប្រជាជនមានសិទ្ធិទទួលបានសេវានោះដោយសេរី។ អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC ក៏បានចេញផ្សាយនូវសារព័ត៌មានជាប្រចាំ ដើម្បីជូនដំណឹងដល់សាធារណជនពីនិន្នាការដែលបានលើកឡើងដល់ប្រជាជន និងពីលទ្ធផលនៃ និន្នាការទាំងនេះ ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ដូចបានកត់ចំណាំខាងលើ អគ្គមេធាវីគឺជាអ្នកដែលសម្រេចថាតើត្រូវឬមិនត្រូវផ្ដើមធ្វើការប្តឹងចោទទៅលើករណីសង្ស័យអំពើពុករលួយ។ អគ្គមេធាវី គឺជា**ប្រធាននៃសភាអគ្គមេធាវី** ដែលបង្កើតបានជានាយកដ្ឋានក្រៅក្រសួងមួយ។ អគ្គមេធាវីមានអាណត្តិការងារក្រោម រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងក្រោមបញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និងភស្តុតាង ដើម្បីដឹកនាំគ្រប់ការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ រួមទាំងការដាក់បណ្តឹង អាជ្ញាលើករណីដែលទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយផង។ គ្រប់ករណីទាំងអស់នឹងត្រូវបានធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញានៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការទូទៅ។ ទោះបីជា យ៉ាងណាក៏ដោយ ប៉ូលីស និង DCEC មានសិទ្ធិអំណាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាជំនួសឱ្យអគ្គមេធាវី ឬតាងនាមឱ្យអគ្គមេធាវី។ ដូច្នេះ អគ្គមេធាវីអាច ណែនាំដល់ DCEC ឱ្យធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា បន្ទាប់ពីសម្រេចថាត្រូវធ្វើ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាកាលពីដំបូង ផ្នែកបណ្តឹងអាជ្ញារបស់ DCEC ត្រូវធ្វើការក្នុង នាមជាទំនាក់ទំនងមួយរវាងអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ DCEC នឹងអគ្គមេធាវីក៏ដោយ ឥឡូវនេះវាមានលក្ខណៈចាំបាច់កាន់តែច្រើនឡើង ហើយ សម្រាប់ឱ្យ DCEC ធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាដោយខ្លួនឯង ដោយសារតែទំហំការងារធ្ងន់ធ្ងររបស់សភាអគ្គមេធាវី។ ប្រការនេះ ក៏ទាមទារឱ្យ DCEC មាន បុគ្គលិកដែលមានសមត្ថភាពដើម្បីបំពេញមុខងារបន្ថែមរបស់ខ្លួន ។

ការិយាល័យអគ្គសវនករ (OAG) ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគុណតម្លៃនៃផ្នែក ១២៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលចែងថាត្រូវមានអគ្គសវនករ ម្នាក់។ ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន អគ្គសវនករមិនគោរពតាមការណែនាំ ឬស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់បុគ្គល ឬអាជ្ញាធរណាមួយ ឡើយ។ ទោះបីជាអគ្គសវនករត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតីក៏ដោយ ក៏ឯករាជភាពរបស់គាត់ត្រូវបានធានាសុវត្ថិភាព ដោយសារការដក ហូតគាត់ចេញពីការិយាល័យមិនស្ថិតនៅក្នុងអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ។ ការិយាល័យនេះ នឹងមានការផ្លាស់ប្តូរតែនៅពេលណាដែលអគ្គសវនករមាន អាយុដល់ ៦០ឆ្នាំ។ អគ្គសវនករធ្វើសវនកម្មលើគណនីសាធារណៈរបស់ប្រទេសបូតស្វាណា និងរបស់មន្ត្រីទាំងអស់ តុលាការ និងអាជ្ញាធរនៃ រដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងគណនីនៃអង្គការទ្វេភាគីរបស់រដ្ឋ និងរដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋាន។ អគ្គសវនករត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍ទៅរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ដែល នឹងត្រូវរៀបចំបែបបទបញ្ជូនទៅរដ្ឋសភា។ ការិយាល័យអគ្គសវនករ (OAG) អនុវត្តតួនាទីរបស់អគ្គសវនករក្នុងនាមអគ្គសវនករ។ ដូច្នេះ វាក្លាយជាស្ថាប័នសវនកម្មកំពូលរបស់ប្រទេសបូតស្វាណា។ គោលដៅចម្បងរបស់អគ្គសវនករ ហើយនិងការិយាល័យអគ្គសវនករ OAG គឺដើម្បី ធ្វើឱ្យរីកចម្រើនដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមរបស់ប្រទេស តាមរយៈការលើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ និងការទទួលខុសត្រូវចំពោះ មូលនិធិសាធារណៈ និងសម្បត្តិជាតិ ។

ការិយាល័យ Ombudsman ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ **បញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពី Ombudsman** ឆ្នាំ ១៩៩៥ ហើយ Ombudsman ទី១ ដែលបានតែងតាំង គឺនៅឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ Ombudsman ត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី ។ ការិយាល័យ Ombudsman គឺជាស្ថាប័ន ក្រៅក្រសួងមួយក្រោមការិយាល័យប្រធានាធិបតី។ ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន Ombudsman មិនត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យ ឬ ក្រោមការណែនាំរបស់បុគ្គល ឬអាជ្ញាធរណាមួយទេ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ដំណើរការរបស់ Ombudsman មិនត្រូវបានតុលាការ ច្បាប់ណា មួយសូរដេញដោលទេ។ អាណត្តិការងារចម្បងរបស់ Ombudsman គឺស៊ើបអង្កេតពាក្យបណ្តឹងពីភាពអយុត្តិធម៌ ឬរដ្ឋបាលមិនល្អនៅក្នុងសេវា សាធារណៈដែលទទួលបានពីសាធារណជន។ ប្រសិនបើពាក្យបណ្តឹងទាំងនោះត្រូវបានរកឃើញថាមានសុពលភាព Ombudsman នឹងផ្តល់ អនុសាសន៍អំពីបញ្ហានេះជូនដល់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច។ ប្រសិនបើអនុសាសន៍មិនត្រូវបានអនុវត្តតាមទេនោះ Ombudsman មានកាតព្វកិច្ច ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍លើសេសជូនរដ្ឋសភា ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (DCEC) ដែលមានលក្ខណៈខុសប្លែកពីស្ថាប័នស្រដៀងគ្នាផ្សេងទៀត នៅក្នុងប្រទេសអាហ្វ្រិក គឺដោយសារវាមិនគ្រាន់តែអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រ ៣មុខបញ្ជូនរបស់ក្រុងហុងកុង S.A.R ដែលមានការស៊ើបអង្កេត ការទប់ស្កាត់ និងការអប់រំតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាក៏ទទួលបាននូវជោគជ័យក្នុងការបំពេញបន្ថែមទៅឱ្យស្ថាប័នផ្សេងៗទៀត នៅក្នុងប្រទេសដែលគេ បានបង្កើតឡើងដើម្បីកែលម្អអភិបាលកិច្ច និងជំរុញការទទួលខុសត្រូវ និងតម្លាភាព។ មានមូលហេតុជាច្រើនចំពោះប្រការនេះ មូលហេតុ ទាំងនោះរួមមានលក្ខណៈរបស់ DCEC ដែលបានបញ្ជាក់ថា វាជាទីភ្នាក់ងារឯករាជ្យ ដែលអនុវត្តកម្មវិធីចុះដល់សហគមន៍ ផ្នែកឯកជន និងផ្នែក សាធារណៈផ្សព្វផ្សាយពីការខាតបង់ដែលបណ្តាលមកពីអំពើពុករលួយ ហើយនិងមូលហេតុមួយទៀតគឺ ស្ថាប័នសំខាន់ៗផ្សេងទៀត ដែលរួមគ្នា បង្កើតបានជាប្រព័ន្ធសង្គមមិថ្តាកំណត់ បានដំណើរការយ៉ាងល្អ និងមូលហេតុមួយទៀតគឺ រចនាសម្ព័ន្ធនយោបាយ និងរចនាសម្ព័ន្ធលើកទឹកចិត្តនៅ ក្នុងប្រទេសបួស្លាវា ជួយរួមចំណែកក្នុងតួនាទីសំខាន់ ដែលទីភ្នាក់ងារនេះត្រូវអនុវត្តក្នុងការបំពេញបន្ថែមដល់ស្ថាប័នសំខាន់ៗ។ លើសពីនេះ ទៀត អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC មានថវិកាសម្រាប់ប្រតិបត្តិ (២,៤ លានដុល្លារអាមេរិកសម្រាប់ ឆ្នាំ ២០០១-២០០២ ប្រៀបធៀបនឹងឆ្នាំមុនមាន ២,២ លានដុល្លារ) ។

ក៏ប៉ុន្តែ នៅមានកត្តាមួយចំនួនដែលរួមចំណែកបង្កបញ្ហាដល់ប្រសិទ្ធភាពរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែក សេដ្ឋកិច្ច DCEC ។ ទោះបីជាប្រព័ន្ធតុលាការត្រូវបានចាត់ទុកថាមានឯករាជ្យពេញលេញ និងមានសេរីភាពក្នុងការបំពេញភារកិច្ចដោយមិនមាន ការរឹតត្បិត ឬមិនមានការនិយម ហើយបានបំពេញការងាររបស់ខ្លួនក្នុងការកាត់ទោស និងដាក់ទណ្ឌកម្មជនល្មើសពីបទពុករលួយក៏ដោយ ក៏ជាច្រើនលើកច្រើនគ្រា ការកាត់ក្តីត្រូវបានពន្យារពេល ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់អត្រាដាក់ទោសចំពោះករណីដែល DCEC បានលើកឡើងជូន តុលាការ (Frimpong ២០០១:១៧) ។ ករណីទាំងនេះត្រូវបានពន្យារពេលនៅក្នុងសភាអគ្គមេធាវី ដែលជាការបង្កបញ្ហាថែមទៀត ។ ដូចបានលើកឡើងខាងលើ ប្រការនេះបានជំរុញ DCEC ឱ្យបង្កើតធនធាន និងសមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីរៀបចំបណ្តឹងអាជ្ញាលើករណីពាក់ព័ន្ធនឹង អំពើពុករលួយ (Frimpong ២០០១:១៨) ។ នៅក្នុងករណីទាំង ២នេះ ចំណុចខ្លះខាត គឺអាចបណ្តាលមកពីការខ្វះបុគ្គលិក និងខ្វះធនធាន ។ យ៉ាងណាមិញ ប្រការនេះមានផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានដល់ការយល់ឃើញរបស់សាធារណជន អំពីកិច្ចខិតខំដែលបានធ្វើក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំង នឹងអំពើពុករលួយ ។ DCEC ក៏នឹងត្រូវបង្កើតបុគ្គលិកផងដែរ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងទំហំការងារដែលកំពុងកើនឡើង (Frimpong ២០០១:២៣) ។ ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ មានការចោទប្រកាន់ថា DCEC កំពុងតាមចាប់ករណីនៃអំពើពុករលួយកម្រិតទាប ហើយធ្វើ មិនដឹងមិនឮចំពោះ "ត្រីធំ" (Frimpong ២០០១:១៤) ។

ការដាក់ DCEC នៅក្នុងការិយាល័យប្រធានាធិបតី បានបង្កឱ្យមានសំនួរមួយសួរថាតើ DCEC មានឯករាជ្យពេញលេញ ឬមិនពេញលេញ ក្នុងការអនុវត្តអាណត្តិការងាររបស់ខ្លួន ។ ប្រការនេះអាចដោះស្រាយបាន ដោយទាមទារឱ្យ DCEC ធ្វើរបាយការណ៍ដាក់ជូនរដ្ឋសភាជាតិ ជាជាង ជូនប្រធានាធិបតីដូចពេលឥឡូវនេះ ។ បញ្ហាមួយទៀតដែលបានលើកឡើងគឺថា នាយក DCEC មិនមានការធានាសន្តិសុខក្នុងការកាន់មុខ តំណែងទេ (Frimpong ២០០១:៦) ។ រីឯការិយាល័យ Ombudsman ដែលជាសេវាសាធារណៈមួយដូចអគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំង អំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC ដែរ - ការិយាល័យ Ombudsman នេះបានអះអាងថា ខ្លួនមិនមានឯករាជ្យភាពគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពទេ ហើយមានការអំពាវនាវឱ្យធ្វើវិសោធនកម្មលើបទបញ្ញត្តិផងដែរ (Frimpong ២០០១:៥) ។

ផ្ទុយអំពីអគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC និងការិយាល័យ Ombudsman, អគ្គសវនករមាន ឯករាជ្យ និងមានសន្តិសុខក្នុងមុខតំណែង ។ មានមតិយល់ឃើញថា អគ្គសវនករធ្វើការងារយ៉ាងសកម្ម និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការ រាយការណ៍ និងបើកកកាយករណីនៃអំពើពុករលួយ និងការប្រើប្រាស់មិនត្រឹមត្រូវនូវមូលនិធិសាធារណៈ ។ ប៉ុន្តែ មានការអះអាងថា រដ្ឋសភាមិន បានធ្វើការងារខ្លួន ចំពោះអនុសាសន៍ដែលមាននៅក្នុងរបាយការណ៍ទាំងនេះទេ (Frimpong ២០០១:១២-១៣) ។

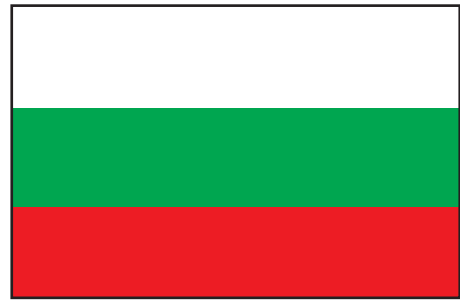
ការពិភាក្សាមួយដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងអគ្គនាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច DCEC គឺថា តើត្រូវអនុម័ត ឬមិនត្រូវអនុម័តលើប្រព័ន្ធ "កំណត់គោលដៅប្រតិបត្តិ" ដែលអាចនាំឱ្យ DCEC ផ្ដោតលើការស៊ើបអង្កេតក្រុមគោលដៅជាក់លាក់ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គេបានសម្រេចថា DCEC ចាំបាច់ត្រូវបន្តធ្វើការស៊ើបអង្កេតទៅទៀត ចំពោះរបាយការណ៍ជាក់លាក់ណាដែលខ្លួន ទទួលបាន ។ បើមិនដូច្នោះទេ DCEC ត្រូវតែផ្តល់អាទិភាពដល់ការស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ ដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រជាជនក្រីក្រ ។

ប្រភព

- DCEC ២០០២ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ២០០១ http://www.gov.bw/government/doc/Annual_Report_2001.doc
- Frimpong, Kwame, របាយការណ៍សិក្សារបស់ប្រទេសអំពីប្រព័ន្ធសង្គមជាតិ បូតស្វាណា ២០០១ http://www.transparency.org/activities/nat_integ_systems/dnld/botswana.pdf
- Kpundeh, S. and Levy, B. (eds.), ២០០៤: កសាងសមត្ថភាពរដ្ឋនៅអាហ្វ្រិកវិធីសាស្ត្រថ្មី - មេរៀនដែលបានកើតឡើង
- Transparency International ២០០១ របាយការណ៍ពិភពលោកអំពីអំពើពុករលួយ ២០០១ <http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2001.htm#download>
- Transparency International ២០០៣ របាយការណ៍ពិភពលោកអំពីអំពើពុករលួយ ២០០៣ <http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2003.htm>

ព័ត៌មានក៏ត្រូវបានប្រមូលពីវេបសាយនៃស្ថាប័ននានាដែលបានរាយនាមខាងលើ ។

ប្រទេសប៊ុលហ្គារី

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសម្រេចចិត្តជាតិ

- គណៈកម្មការសម្របសម្រួលសកម្មភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- ទីភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេតហិរញ្ញវត្ថុ (FIA) www.fia.minfin.bg/index_en.php?main=1
- ប្រព័ន្ធតុលាការ (រួមមាន តុលាការ សេវាអយ្យការសាធារណៈ និងសេវាស៊ើបអង្កេតជាតិ)
- ក្រសួងមហាផ្ទៃ (ជាពិសេស សេវាប្រឆាំងជនជាតិ [NSP] សេវាសន្តិសុខជាតិ [NSS] និងសេវាជាតិដើម្បីប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម ជាប្រព័ន្ធ [NSCOC])
- ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ (NAO) www.bulnao.government.bg/en
- Ombudsman: មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ
- គណៈកម្មការអចិន្ត្រៃយ៍នៃរដ្ឋសភា
- ទីភ្នាក់ងារត្រួតពិនិត្យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈផ្ទៃក្នុង (PIFCA) www.advfk.minfin.bg/en

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- បទបញ្ញត្តិប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ (JS) (State Gazette No. ៥៩, ១៩៩៤ រហូតដល់វិសោធនកម្មលេខ ៧៤ ឆ្នាំ ២០០២) <http://www.legislationonline.org/view.php?document=59751>
- ច្បាប់ស្តីពី Ombudsman (State Gazette No. ៤៨ ថ្ងៃ ២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៣) http://www.anticorruption.bg/ombudsman//eng/lefframe_eng.htm
- បទបញ្ញត្តិការិយាល័យសវនកម្មជាតិ (NAO) (State Gazette No. ១០៩ ថ្ងៃ១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០១ រហូតដល់វិសោធនកម្មលេខ ៣៨ ថ្ងៃ ១១ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤) <http://www.bulnao.government.bg/en/pages.html/?catID=50>
- បទបញ្ញត្តិត្រួតពិនិត្យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈផ្ទៃក្នុង (១ មករា ២០០១) http://www.advfk.minfin.bg/pdf_doc/Public_Internal_%20Financial_Control_Act.pdf

សារៈសំខាន់

អំពើពុករលួយនៅប្រទេសប៊ុលហ្គារី គឺជាបញ្ហាសំខាន់ និងត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាការរាលដាលនៅក្នុងផ្នែកភាគច្រើននៃក្រុមមន្ត្រីសាធារណៈ (GRECO ២០០២:៣) ។ អាជ្ញាធរគយ ការងារដែលទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ប៊ូលីស និងវិស័យសុខាភិបាល ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាស្ថិតនៅក្នុងក្រុមដែលមានអំពើពុករលួយជាងគេបំផុត (EC ២០០៣:១៩) ។ ចាប់តាំងពីការបោះឆ្នោតឆ្នាំ ១៩៩៧ បញ្ហាអំពើពុករលួយ និងការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ បានក្លាយជាបញ្ហានយោបាយដ៏សំខាន់សម្រាប់រដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងសម្រាប់សង្គមស៊ីវិលដែលធ្វើការយ៉ាងសកម្ម ដើម្បី

ដាក់បញ្ជាអំពើពុករលួយនៅក្នុងរបៀបវារៈទី១ នៅថ្នាក់ជាតិ។ ទាក់ទងនឹងចំណុចនេះ ច្បាប់មួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រយុទ្ធប្រឆាំង អំពើពុករលួយត្រូវបានអនុម័ត។ ប៉ុន្តែ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏ការកែទម្រង់មួយចំនួននៅតែមិនទាន់មានប្រសិទ្ធភាព ហើយមានការខ្វះខាត ការសម្របសម្រួលទៅលើកិច្ចខិតខំប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (OSI ២០០២:៨២) ។

មូលហេតុដ៏សំខាន់មួយដែលបណ្តាលឱ្យកើនឡើងនូវការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើអំពើពុករលួយ និងវិធានការប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ គឺប្រទេសប៊ូលហ្គារីត្រូវរៀបចំខ្លួនចូលជាសមាជិកសហគមន៍អឺរ៉ុប (EU) ។ នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ រដ្ឋាភិបាលបានលើកឡើងថា ការអនុម័តយកយុទ្ធសាស្ត្រប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនេះ គឺជាតម្រូវការចាំបាច់សម្រាប់ធានាដល់សមាជិកភាព នៅក្នុង EU (២០០១:១) ។ ការអនុម័តលើយុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងឆ្នាំ ២០០១ បង្ហាញពីកិច្ចព្រមព្រៀងយ៉ាងជំហ្មក្នុងការដាក់កិច្ចខិតខំ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌការងារជាប្រព័ន្ធ (OSI ២០០២:៩១) ។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះ ក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ផងដែរទៅលើវិធានការទប់ស្កាត់ ក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

ជំហានបន្ទាប់មួយទៀត គឺការបង្កើតគណៈកម្មការអន្តរក្រសួង ដើម្បីសម្របសម្រួល និងពង្រឹងរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័ន ដើម្បីប្រយុទ្ធ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយនិងសម្របសម្រួល ព្រមទាំងត្រួតពិនិត្យលើការអនុវត្តផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិនេះ។ គណៈកម្មការអចិន្ត្រៃយ៍ សភាស្តីពីអំពើពុករលួយ ក៏ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០២។ ការកែទម្រង់មួយចំនួនផ្សេងទៀត ដូចដែលមានពិភាក្សានៅក្នុងផ្នែកស្តីពី មេរៀនដែលទទួលបានខាងក្រោម គួរតែអាចជួយបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយនិងអាចជួយរកដំណោះស្រាយ ចំពោះចំណុចខ្សោយដែលមាននៅក្នុងប្រព័ន្ធនីតិវិធីជាតិ។ ការតែងតាំង Ombudsman នៅពេលខាងមុខ ក៏អាចជួយឱ្យរីកចម្រើនថែមទៀត ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

ទោះបីជារដ្ឋាភិបាលប្រទេសប៊ូលហ្គារី មានការរីកចម្រើនក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏គេបានលើកឡើងក្នុង របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់គណៈកម្មការអឺរ៉ុបឆ្នាំ ២០០៣ ស្តីពីវិវឌ្ឍនភាពរបស់ប្រទេសប៊ូលហ្គារី ដើម្បីចូលជាសមាជិកថា "អំពើពុករលួយនៅតែ ជាបញ្ហា ហើយប្រទេសប៊ូលហ្គារីត្រូវរក្សាកិច្ចខិតខំដើម្បីអនុវត្តវិធានការដែលពាក់ព័ន្ធបញ្ហានេះ" (២០០៣:១២១) ។ របាយការណ៍នេះក៏ បានលើកឡើងថែមទៀតថា ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ប្រទេសប៊ូលហ្គារី "បានធ្វើឱ្យមានការរីកចម្រើនក្នុងការចងក្រងក្របខ័ណ្ឌ ច្បាប់ច្រើនជាងការអនុវត្តច្បាប់" (GRECO ២០០២:២១) ។ ប្រទេសប៊ូលហ្គារីមានចំណាត់ថ្នាក់លេខ ៥៥ ក្នុងចំណោមប្រទេស ១៥៥ លើ សន្ទស្សន៍នៃការយល់ឃើញពីអំពើពុករលួយរបស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិឆ្នាំ ២០០៥។ ការប៉ាន់ប្រមាណពីអំពើពុករលួយក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ ដែលបានអនុវត្តដោយក្រុមចម្រុះ ២០០០^១ បានរកឃើញថា មិនមានការផ្លាស់ប្តូរគួរឱ្យកត់សម្គាល់ទេ ចំពោះកម្រិតនៃអំពើពុករលួយនៅក្នុង ប្រទេសកាលពីឆ្នាំមុន ហើយថាអំពើពុករលួយនៅតែត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាបញ្ហាដ៏ធំធេងនៅក្នុងសង្គម។ មានការសន្និដ្ឋានបន្ថែមទៀតថា "រហូតមកទល់ពេលនេះ គេបានប្រើអស់លទ្ធភាពហើយ ក្នុងការអនុវត្តវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ប៉ុន្តែនៅតែមិនឃើញមានសញ្ញានៃការ រីកចម្រើនសោះ" (Coalition ២០០០, ២០០៤:៥) ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

មិនមានទីភ្នាក់ងារជំនាញសម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយតែមួយផ្នែកប៉ុណ្ណោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ មានអង្គភាព មានផ្នែក មាននាយកដ្ឋាន និងមានទីភ្នាក់ងារមួយចំនួន ត្រូវបានគេបង្កើតឡើងនៅតាមក្រសួងនានានៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងនៅក្នុងស្ថាប័នប៉ូលីស ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

^១ សម្ព័ន្ធភាព ២០០០ គឺជាកំណត់ផ្តិតមួយដែលបានចាប់ផ្តើមនៅខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ដោយមានគោលបំណងប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយនៅក្នុង សង្គមនៃប្រទេសប៊ូលហ្គារី តាមរយៈកិច្ចសហប្រតិបត្តិការគ្នានៅក្នុងចំណោមអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល។ សម្រាប់ព័ត៌មាន បន្ថែម សូមមើល <http://www.csd.bg/en/c2000> ។

មុខងារជាច្រើនរបស់ប៊ូលីស ត្រូវបានអនុវត្តក្រោមការណែនាំដោយផ្ទាល់ពីក្រសួងមហាផ្ទៃ។ ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវដឹកនាំដោយរដ្ឋមន្ត្រីមួយរូប ជាមួយអនុរដ្ឋមន្ត្រីជាច្រើន និងអគ្គលេខាធិការ ដែលជាមន្ត្រីស៊ីវិលមានឋានៈខ្ពស់បំផុតនៅក្នុងក្រសួង។ អគ្គលេខាធិការត្រូវបានតែងតាំង និងដកចេញដោយប្រធានាធិបតី តាមសំណើរបស់រដ្ឋាភិបាល។

ទោះបីជាសេវាទាំងអស់ដែលនៅក្រោមក្រសួងមហាផ្ទៃ មានការរួមចំណែកក្នុងកម្រិតមួយចំនួនក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏ស្ថាប័នដែលដើរតួនាទីសំខាន់បំផុតក្នុងវិស័យនេះ គឺសេវាប៊ូលីសថ្នាក់ជាតិ [NSP] សេវាសន្តិសុខថ្នាក់ជាតិ [NSS] និងសេវាថ្នាក់ជាតិប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មជាប្រព័ន្ធ [NSCOC]។ នៅក្នុងគ្រប់នាយកដ្ឋានប៊ូលីសថ្នាក់តំបន់ និងថ្នាក់ខេត្ត មានអង្គភាពជំនាញសម្រាប់ដោះស្រាយបទឧក្រិដ្ឋផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច រួមទាំងអំពើពុករលួយផងដែរ។ នៅថ្នាក់ក្រសួងមហាផ្ទៃ ស្ថាប័នសេវាប៊ូលីសថ្នាក់ជាតិ NSP មានអង្គភាពចំនួន ៥ នៅក្នុងនាយកដ្ឋានប៊ូលីសសេដ្ឋកិច្ច ដែលដោះស្រាយរឿងបទល្មើសដែលទាក់ទងតែនឹងអំពើពុករលួយ (GRECO ២០០៤:៥)។ ស្ថាប័នសេវាសន្តិសុខថ្នាក់ជាតិ NSS មានភារកិច្ចប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌប្រឆាំងសន្តិសុខជាតិ រួមទាំងបទល្មើសពុករលួយដែលមានការពាក់ព័ន្ធជាមួយសេវាបរទេស ឬអង្គការបរទេស (GRECO ២០០២:១០)។ នៅក្នុងស្ថាប័ន សេវាថ្នាក់ជាតិប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មជាប្រព័ន្ធ NSCOC មាននាយកដ្ឋានប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយស្ថិតនៅក្នុងចំណោមនៃភារកិច្ចជាអាទិភាពរបស់ខ្លួន។ សកម្មភាពរបស់នាយកដ្ឋាននេះ រួមមានការរុករកអំពើពុករលួយនៅក្នុងវិស័យឯកជន និងវិស័យសាធារណៈ ព្រមទាំងនៅក្នុងក្រសួងមហាផ្ទៃខ្លួនឯងផងដែរ (GRECO ២០០៤:៥)។

នៅក្នុងក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ មានទីភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេតហិរញ្ញវត្ថុ (FIA)^២ និងទីភ្នាក់ងារត្រួតពិនិត្យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈផ្ទៃក្នុង (PIFCA) ដែលបំពេញភារកិច្ចទាក់ទងទៅនឹងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

ទីភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេតហិរញ្ញវត្ថុ គឺជាដ្ឋានឯករាជ្យថ្នាក់ជាតិ ដឹកនាំដោយនាយក ១រូប។ មុខងារចម្បងរបស់ទីភ្នាក់ងារនេះ គឺទទួលខុសត្រូវ ពិនិត្យ វិភាគ និងបង្ហាញដល់ស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ នូវព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងការលាងលុយកខ្វក់។^៣

សកម្មភាពរបស់ទីភ្នាក់ងារត្រួតពិនិត្យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈផ្ទៃក្នុង PIFCA ត្រូវបានកំណត់ដោយបញ្ញត្តិច្បាប់របស់ PIFC ហើយទីភ្នាក់ងារនេះ ដឹកនាំដោយនាយក ១រូប ដែលបានតែងតាំង (និងដកចេញ) ដោយរដ្ឋមន្ត្រីហិរញ្ញវត្ថុ ដោយមានការយល់ស្របពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី (មាត្រា ៦ និង៧)។ ក្រៅពីការតែងតាំងនាយករង ដែលនាយកត្រូវការការអនុម័តពីរដ្ឋមន្ត្រីហិរញ្ញវត្ថុ នាយកទទួលខុសត្រូវក្នុងការគ្រប់គ្រងបុគ្គលិកនៅក្នុង PIFCA (មាត្រា ៧) ព្រមទាំងគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពរបស់ទីភ្នាក់ងារ (មាត្រា ៩[១] ច្បាប់ PIFC)។ គោលដៅទូទៅរបស់ PIFCA ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២(២) នៃច្បាប់ PIFC គឺការទប់ស្កាត់ ការរុករក និងស្តារឡើងវិញនូវការខូចខាតដែលមាននៅក្នុងប្រទេស។ មុខងារចម្បងរបស់ PIFCA រួមមាន ការធ្វើផែនការ ការគ្រប់គ្រង និងការអនុវត្តគោលនយោបាយចម្រុះមួយនៅក្នុងការត្រួតពិនិត្យហិរញ្ញវត្ថុផ្ទៃក្នុង ការបង្កើតយន្តការប៉ាន់ប្រមាណលើហានិភ័យ និងការផ្តល់សេចក្តីណែនាំ និងអនុសាសន៍លើការបង្កើតប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យហិរញ្ញវត្ថុ និងពិនិត្យលើការអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ព្រមទាំងតាមមើលលើការចំណាយធនធានហិរញ្ញវត្ថុក្រោមកម្មវិធី និងមូលនិធិសហភាពអឺរ៉ុប។

លើសពីនេះទៀត Ombudsman ឯករាជ្យ និងការិយាល័យសវនកម្មជាតិ (NAO) ដើរតួនាទី ឬត្រូវគេរំពឹងថាជាអ្នកដើរតួនាទីទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ។

Ombudsman ម្នាក់ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយរដ្ឋសភា ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០០៥ ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ឆ្នាំ ២០០៣ ស្តីពី Ombudsman^៤។ Ombudsman ម្នាក់ ត្រូវគេជ្រើសរើសសម្រាប់រយៈពេល ៥ឆ្នាំ (មាត្រា ៨)។ ច្បាប់ចែងអំពីឋានៈ ស្ថាប័ន និងសកម្មភាព

^២ FIA ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ ជំនួសឱ្យការិយាល័យស៊ើបអង្កេតហិរញ្ញវត្ថុលើកមុន (FIA ២០០៤:៣)
^៣ FIA ក៏មានភារកិច្ចទប់ស្កាត់សកម្មភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់ភេរវជន
^៤ ការជ្រើសរើស Ombudsman ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយការព្យាយាម ២ដង និងបរាជ័យពីមុន ដោយរដ្ឋសភាជាតិធ្វើការបោះឆ្នោត (CSD ២០០៤)

របស់ Ombudsman ។ មាត្រា ៣ នៃច្បាប់នេះ ចែងថា Ombudsman ត្រូវជាបុគ្គលឯករាជ្យ និងត្រូវធ្វើអន្តរាគមន៍តាមមធ្យោបាយ ដែល ច្បាប់បានផ្តល់ឱ្យនៅពេលណាដែលសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបានរំលោភបំពានដោយអំពើ ឬដោយការមិនបំពេញសកម្មភាពពី សំណាក់អាជ្ញាធររដ្ឋ ឬអាជ្ញាធរក្រុង ឬផ្នែករដ្ឋបាលរបស់អាជ្ញាធរនោះ ព្រមទាំងដោយបុគ្គលនីមួយៗនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ (មាត្រា ២ និង ៣ [១]) ។ អាជ្ញាធររដ្ឋ ឬអាជ្ញាធរក្រុង ឬផ្នែករដ្ឋបាលរបស់អាជ្ញាធរនោះ ឬនីតិបុគ្គល ព្រមទាំងប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ មានកាតព្វកិច្ចត្រូវជូនដំណឹងដល់ Ombudsman នូវព័ត៌មានដែលពួកគេទទួលបានជាផ្លូវការ ហើយនិងមានកាតព្វកិច្ចត្រូវជួយដល់ Ombudsman ក្នុងកិច្ចការដែលទាក់ទងទៅ នឹងពាក្យបណ្តឹងដែលគេបានទទួល (មាត្រា ៧) ។ Ombudsman ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំជូនដល់រដ្ឋសភា (មាត្រា ២២) ។ អ្នកសម្រប សម្រួលសាធារណៈក៏ត្រូវបានតែងតាំងនៅក្នុងក្រុងមួយចំនួននៃប្រទេសប៊ុលហ្គារីដែរ (CSD ២០០៤) ។

ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ (NAO) ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមគុណតម្លៃនៃមាត្រា ៩១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មានប្រធាន ១រូប និង សមាជិក ១០រូប ដែលត្រូវបានជ្រើសតាំង (និងដកចេញ) សម្រាប់អាណត្តិការងារ ៩ឆ្នាំ ដោយរដ្ឋសភា (មាត្រា ១ [២] ច្បាប់ NAO) ។ សិទ្ធិ អំណាច រចនាសម្ព័ន្ធអង្គការ និងសកម្មភាពរបស់ NAO បានចែងច្បាស់នៅក្នុងបទ ច្បាប់ NAO (មាត្រា ១ [២]) ។ ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២ នៃច្បាប់ NAO, NAO មានឯករាជភាព ដោយមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះរដ្ឋសភា និងមានថវិកាផ្ទាល់ខ្លួន (មាត្រា ៣ នៃច្បាប់ NAO) ។ ប្រធានការិយាល័យសវនកម្មជាតិ NAO ទទួលខុសត្រូវគ្រប់គ្រងបុគ្គលិករបស់ NAO (មាត្រា ១៥ នៃច្បាប់ NAO) ។ ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ NAO មាននាយកដ្ឋានអនុវត្តមួយចំនួន រួមជាមួយនិងការិយាល័យតំបន់នានាដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមមូលដ្ឋានភូមិសាស្ត្រ (មាត្រា ១៦ នៃច្បាប់ NAO) ។

ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ (NAO) គឺជាស្ថាប័នរដ្ឋសម្រាប់ធ្វើសវនកម្មខាងក្រៅទៅលើថវិកាជាតិ និងមូលនិធិសាធារណៈផ្សេងទៀត ហើយនិងសកម្មភាពឯទៀតៗ ដូចមានចែងនៅក្នុងបញ្ញត្តិច្បាប់នេះ ។ ភារៈកិច្ចចម្បងរបស់វា គឺដើម្បីចូលរួមចំណែកដល់ការគ្រប់គ្រងថវិកាជាតិ និងមូលនិធិសាធារណៈផ្សេងទៀត ហើយត្រូវផ្តល់ជូនទៅរដ្ឋសភានូវព័ត៌មានដែលអាចទុកចិត្តបាន ស្តីពីការប្រើប្រាស់មូលនិធិទាំងនេះ (មាត្រា ១ [២] និងមាត្រា ៤ នៃច្បាប់ NAO) ព្រមទាំងធ្វើសវនកម្មលើសកម្មភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់គណបក្សនយោបាយនានា (OSI ២០០២:១០០) ។ ថែមពី លើនេះទៀត ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ NAO កាន់បញ្ជីប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលមន្ត្រីសាធារណៈទាំងអស់ដែលកាន់តួនាទីធំៗបានដាក់ជូន (OSI ២០០២:៩៩) ។ ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ NAO បានទទួលនូវសិទ្ធិអំណាចមួយចំនួន ដើម្បីបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន (មាត្រា ៣១ [១] នៃច្បាប់ NAO) ។ NAO អាចផ្តល់អនុសាសន៍ ដើម្បីកែលម្អការគ្រប់គ្រងថវិកា និង/ឬមូលនិធិសាធារណៈផ្សេងទៀត ហើយស្ថាប័នដែលត្រូវបាន គេធ្វើសវនកម្មនេះ ត្រូវតែអនុវត្តតាមអនុសាសន៍ទាំងនេះ (មាត្រា ៤១ [១] និងមាត្រា ៤២ [១] នៃច្បាប់ NAO) ។ ប្រសិនបើអនុសាសន៍ ទាំងនេះមិនត្រូវបានអនុវត្តតាមទេនោះ NAO ត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍ដោយមានអនុសាសន៍ទាំងនេះ ទៅជូនស្ថាប័នជាន់ខ្ពស់ដែលពាក់ព័ន្ធ (មាត្រា ៤២ [២] នៃច្បាប់ NAO) ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ NAO មិនបំពេញតួនាទីជាអ្នកអនុវត្តច្បាប់ទេ ។ ប្រសិនបើ NAO រកឃើញថាមានអំពើល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ NAO មានកាតព្វកិច្ចត្រូវដាក់ជូននូវសក្ខីភាពទាំងនេះទៅសេវាផ្នែកអយ្យការសាធារណៈ ឬទៅកាន់ស្ថាប័នជាន់ខ្ពស់ដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការដាក់វិន័យផ្នែករដ្ឋបាល ឬទណ្ឌកម្មផ្សេងៗទៀត (GRECO ២០០២:១៦ និង OSI ២០០២:១០១) ។

ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ក៏មានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែរ ។ ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌មាន **តុលាការ ការិយាល័យព្រះរាជអាជ្ញា** និងសេវាស៊ើបអង្កេតដែលមុខងារ និងរចនាសម្ព័ន្ធនៃស្ថាប័នទាំងនេះនឹងមានចែងនៅក្នុងអត្ថបទខាងក្រោម ស្តីពីការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ ។ ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ **ក្រសួងយុត្តិធម៌ និងឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម (SJC)** ។

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម SJC កំណត់ពីសមាសភាព និងអនុវត្តការរៀបចំប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះមានរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួង យុត្តិធម៌ជាប្រធាន និងមានសមាជិក ២៥នាក់ គឺប្រធានតុលាការកំពូល ប្រធានតុលាការរដ្ឋបាលកំពូល និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាជាសមាជិកជាប់

^៥ កាតព្វកិច្ចនេះ ដើរតាមការណែនាំពីបទបញ្ញត្តិស្តីពីការបង្ហាញទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលមានតួនាទីធំៗនៅក្នុងប្រទេស ។ មន្ត្រីធំៗ រួមទាំង សមាជិក រដ្ឋសភាជាតិ ប្រធានាធិបតី អនុប្រធានាធិបតី រដ្ឋមន្ត្រី ។ល។ (OSI, ២០០១:៩៩)

^៦ រដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ មិនមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតទេ

តួនាទី រួមជាមួយសមាជិកចំនួន ១១នាក់ ដែលបានជ្រើសរើសដោយរដ្ឋសភា និងសមាជិកចំនួន ១១ រូបទៀតជ្រើសរើសដោយប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ (មាត្រា ១៦-១៧-២៦ [១] នៃច្បាប់ JS) ។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម SJC ជាអ្នកស្នើទៅប្រធានាធិបតី ដើម្បីតែងតាំង ឬដកចេញ នូវប្រធានតុលាការកំពូល និងប្រធានតុលាការរដ្ឋបាលកំពូល ព្រមទាំងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា។ ប្រសិនបើសំណើអ្វីមួយត្រូវបានលើកឡើងជូន ប្រធានាធិបតីជាច្រើនដង ប្រធានាធិបតីត្រូវតែធ្វើតាមសំណើរនោះ។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម SJC ក៏ជាអ្នកតែងតាំង តម្លើងឋានៈ ទំលាក់ឋានៈ និងដកចេញ ព្រមទាំងគ្រប់គ្រងលើករណីដាក់វិន័យចំពោះចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងអ្នកស៊ើបអង្កេតនៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ (មាត្រា ២៧ នៃច្បាប់ JS) ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ដើម្បីសម្របសម្រួល និងពង្រឹងរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នសម្រាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ **គណៈកម្មការសម្របសម្រួលសកម្មភាពប្រឆាំង អំពើពុករលួយ** ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០២។ នេះជាគណៈកម្មការអន្តរក្រសួង ដោយមានតំណាងមកពីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ហើយនិងការិយាល័យសវនកម្មជាតិ NAO និងមកពីស្ថាប័នផ្សេងទៀត។ គណៈកម្មការនេះដឹកនាំដោយរដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងយុត្តិធម៌ជាប្រធាន រួមជាមួយនឹងអនុប្រធាន ២រូប និងមានការជួយគាំទ្រការងារដោយលេខាធិការដ្ឋានមួយដែលត្រូវដឹកនាំដោយ លេខាធិការ។ មុខងារចម្បងរបស់គណៈកម្មការនេះគឺដើម្បីសម្របសម្រួល និងត្រួតពិនិត្យលើការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងការអនុវត្តផែនការសកម្មភាពនៃយុទ្ធសាស្ត្រនេះ ដែលជាមូលដ្ឋាន ការកំណត់ការទទួលខុសត្រូវរបស់នាយកដ្ឋាននានាទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ។ គណៈកម្មការនេះ ក៏មានភារកិច្ចរាយការណ៍អំពីការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រជាតិ តាមរយៈផែនការសកម្មភាព និងធ្វើសំណើ ដើម្បីធ្វើឱ្យការអនុវត្តកាន់ តែមានប្រសិទ្ធភាព។ លើសពីនេះទៀត គណៈកម្មការនេះក៏មានភារកិច្ចវិភាគលើប្រសិទ្ធភាពទូទៅនៃកិច្ចខិតខំប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង រៀបចំវិធានការដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ ប៉ុន្តែគណៈកម្មការនេះមិនមានសិទ្ធិអំណាចធ្វើការស៊ើបអង្កេត ដោយខ្លួនឯងទេ ហើយនិងមិនអាចធ្វើអន្តរាគមន៍ទៅលើករណីនៃអំពើពុករលួយណាមួយឡើយ (EC ២០០៣:GRECO ២០០៤:៣ TI ២០០៤:១៦៧) ។

បន្ថែមលើនេះទៀត **គណៈកម្មការសភាអចិន្ត្រៃយ៍** ដែលមានសមាជិក ២៤នាក់ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយរដ្ឋសភាក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ ២០០២ ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ ភារកិច្ចចម្បងរបស់គណៈកម្មការនេះគឺ ត្រូវធ្វើឱ្យច្បាប់ជាតិស្របជាមួយលំនាំបែបបទ (Acquis) និងការអនុវត្តរបស់សហគមន៍អឺរ៉ុប EU, ត្រូវតាមពិនិត្យមើលការអនុវត្តច្បាប់ និងត្រូវបំពេញបន្ថែមទៅលើច្បាប់ទាំងនោះ ប្រសិនបើមានចំណុច ខ្សោយកើតឡើង (EC, ២០០៣:២០)។ គណៈកម្មការនេះក៏មានភារកិច្ចស្នើធ្វើវិសោធនកម្ម និងតាមពិនិត្យមើលការអនុវត្តច្បាប់ដែលមាន ស្រាប់ ព្រមទាំងកំណត់ការខ្វះខាតនានានៅក្នុងការអនុវត្តច្បាប់។ គណៈកម្មការនេះមិនមានសិទ្ធិអំណាចស៊ើបអង្កេតទេ (TI ២០០៤:១៦៧) ។^៧

ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ មានភារកិច្ចធ្វើការស៊ើបអង្កេត ធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា និងវិនិច្ឆ័យទោសចំពោះករណីនៃអំពើពុករលួយ (GRECO ២០០២:៧) ។ ឯករាជភាពនៃអង្គចៅក្រម ត្រូវបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១១៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ព្រមទាំងមាត្រា ១៣ និង ១៤ នៃច្បាប់ JS ។ មិនមានតុលាការ ជំនាញសម្រាប់ដោះស្រាយចំពោះករណីនៃអំពើពុករលួយទេ (GRECO ២០០២:១៥) ។ **ការិយាល័យព្រះរាជអាជ្ញា** ដំណើរការតាមបែបខ្សែ បណ្តោយ និងបែបមជ្ឈការ ដោយព្រះរាជអាជ្ញាម្នាក់ៗស្ថិតនៅក្រោមចំណុះនាយព្រះរាជអាជ្ញា ហើយព្រះរាជអាជ្ញាទាំងអស់ ស្ថិតនៅក្រោមចំណុះ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ដែលជាប្រធានការិយាល័យព្រះរាជអាជ្ញា (មាត្រា ១១១ និង ១១២ ច្បាប់ JS) ។ **សេវាស៊ើបអង្កេត** មានសេវាស៊ើបអង្កេត ថ្នាក់ជាតិ និង**សេវាស៊ើបអង្កេតថ្នាក់ស្រុក**ដែលដឹកនាំដោយនាយកនានា (មាត្រា ១២២ និង ១២៣ ច្បាប់ JS) ។ អ្នកស៊ើបអង្កេត ធ្វើការស៊ើបអង្កេតបឋម លើករណីព្រហ្មទណ្ឌដូចដែលបានចែងនៅក្នុងច្បាប់ (មាត្រា ១២១ [១] ច្បាប់ JS) ។

^៧ ព័ត៌មានស្តីពីគណៈកម្មការនេះ អាចយកបានពី <http://www anticorruption.org> ៥៧

កិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងប៉ូលីស សេវាអយ្យការ និងសេវាស៊ើបអង្កេត ត្រូវបានបែងចែកនៅក្នុងក្រុមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំស្តីពីសកម្មភាព និងការសម្របសម្រួលរវាងអាជ្ញាធរដំណើរការដំបូង (GRECO ២០០២:១៤ និង GRECO ២០០៤:៦) ។ ប៉ូលីសមិនមានបទបញ្ញត្តិពិសេសណាមួយសម្រាប់ការស៊ើបអង្កេត និងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធនៃអំពើពុករលួយ ដែលត្រូវដោះស្រាយក្នុងរបៀបដូចគ្នាទៅនឹងបទល្មើសផ្សេងទៀតទេ ។ ករណីនៃអំពើពុករលួយ ត្រូវបានស៊ើបអង្កេតជាធម្មតា ដោយសេវាស៊ើបអង្កេតថ្នាក់ស្រុក ទោះបីជាការស៊ើបអង្កេតត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់សេវាអយ្យការក៏ដោយ ។ សេវាអយ្យការត្រួតពិនិត្យលើភាពស្របច្បាប់នៃការស៊ើបអង្កេតមុនពេលកាត់ក្តី ព្រមទាំងនាំករណីទៅដាក់តុលាការ (GRECO ២០០២:១៤) ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

នៅប្រទេសប៊ុលហ្គារី ក្តីបារម្ភចម្បងគេគឺការខ្វះខាតនៃការសម្របសម្រួលលើកិច្ចខិតខំប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ផ្នែកខ្លះនៃការសម្របសម្រួលនេះត្រូវបានដោះស្រាយដោយការបង្កើតគណៈកម្មការអន្តរក្រសួងសម្រាប់សម្របសម្រួលសកម្មភាពប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងគណៈកម្មការសភាអចិន្ត្រៃយ៍ស្តីពីអំពើពុករលួយ ។ ប៉ូលីស ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏នៅក្នុងរបាយការណ៍របស់ខ្លួនជូនដល់រដ្ឋាភិបាល ស្តីពីការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ គណៈកម្មការអន្តរក្រសួងបានលើកឡើងថា ការរៀបចំរដ្ឋបាលនៃធនាសម្ព័ន្ធដែលសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយគួរតែពង្រឹងបន្ថែមទៀត^៥ ។

ប្រធានាធិបតីបានស្នើឡើងនូវលទ្ធភាពបង្កើតធនាសម្ព័ន្ធដែលក្រសួងយុវជន ឬសេវាសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដើម្បីបង្កើនទំនុកចិត្តពីសាធារណៈ ព្រមទាំងផ្តល់នូវប្រសិទ្ធភាពឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរជាងនេះ ក្នុងការតាមដានអំពើពុករលួយរបស់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់របស់រដ្ឋាភិបាល និងអ្នកនយោបាយ^៦ - នេះជាអ្វីដែលយុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិបច្ចុប្បន្ន មិនបានយល់ឃើញថាអាចដោះស្រាយបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ (OSI ២០០២:៨២) ។ ក៏ប៉ុន្តែ រដ្ឋាភិបាលហាក់បីដូចជាបានជ្រើសយកការពង្រឹងសមត្ថភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងស្ថាប័នដែលមានស្រាប់ជាជំនួសវិញ ។ ការតែងតាំង Ombudsman ក៏អាចរួមចំណែកដល់ការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយផងដែរ ។ បន្ថែមលើនេះទៀត តួនាទីរបស់ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ NAO ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងទៅអំពើពុករលួយត្រូវបានពង្រឹងបន្ថែម ដោយផ្អែកទៅតាមវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ តម្លាភាពនៃការងារសវនកម្ម និងការចេញផ្សាយនូវលទ្ធផលនៃការធ្វើសវនកម្ម (EC ២០០៣:១១៤) ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ គេបានអះអាងថា របាយការណ៍និងអនុសាសន៍របស់ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ NAO ត្រូវបានគេធ្វើព្រងើយកន្តើយជាខ្លាំង (OSI ២០០២:១០១) ។

ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រជាតិ គឺជាវិធានការមួយសម្រាប់ដោះស្រាយការខ្វះខាតនៃការសម្របសម្រួល និងទូលំទូលាយមួយ ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ កង្វះយុទ្ធសាស្ត្របែបនេះត្រូវបានមើលឃើញថាជាបញ្ហារាំងស្ទះដ៏ធ្ងន់ធ្ងរចំពោះការដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ។ យុទ្ធសាស្ត្រជាតិក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ផ្ទុយពីកិច្ចខិតខំលើកមុនដែលបានផ្តោតជាពិសេសទៅលើការបង្ក្រាបអំពើពុករលួយ ។ រីឯយុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិ ក៏មិនឃើញមានដាក់បញ្ចូលនូវសមាសភាពសំខាន់ៗនៃការអប់រំអំពើពុករលួយ ឬពិការលើកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈ ដូចដែលបានផ្តល់អនុសាសន៍នៅក្នុង GRECO ២០០២ ក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃស្តីពីប្រទេសប៊ុលហ្គារី (២០០២:១៩) ទេ ។

ប្រទេសប៊ុលហ្គារីក៏បានបង្កើតប្រព័ន្ធព័ត៌មានរួមមួយសម្រាប់ប្រឆាំងនឹងបទឧក្រិដ្ឋ និងបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាអង្កេតលើបទឧក្រិដ្ឋ ដើម្បីដោះស្រាយចំពោះកង្វល់ដែលទាក់ទងនឹងកង្វះព័ត៌មានទូទៅស្តីពីអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងកង្វល់ទាក់ទងនឹងការស្រាវជ្រាវមិនបានគ្រប់គ្រាន់ស្តីពីអំពើពុករលួយ - ដែលប្រការទាំង ២ នេះមានលក្ខណៈចាំបាច់ដើម្បីបង្កើត និងអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពនូវវិធានការនានាដើម្បីទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (GRECO ២០០២:១៧-១៨ និង GRECO ២០០៤:២-៣) ។

^៥ ដូចក្នុងការដកស្រង់ពី EU ២០០៣:១៩
^៦ សូមមើលបន្ថែមទៀតលើការបង្កើតស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយថ្មីមួយនៅប្រទេសប៊ុលហ្គារី: តួនាទីរបស់ប្រធានាធិបតី និងការដំណែកជាសាធារណៈ: http://www.csd.bg/news/acagency_strenograma.doc

ការព្រួយបារម្ភមួយទៀត ទាក់ទងនឹងសមត្ថភាពរបស់ប្រទេសប៊ុលហ្គារី ក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព គឺដំណើរការនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។ ឧបសគ្គមួយគឺកង្វះចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងអ្នកស៊ើបអង្កេត ដែលមានជំនាញក្នុងការអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងមូលនិងកង្វះខាតជាទូទៅនូវធនធានមនុស្ស និងមូលនិធិនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។ លើសពីនេះទៀត ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានគេចាត់ទុកថាយឺតយ៉ាវ បណ្តាលឱ្យមានករណីនៃអំពើពុករលួយតិចតួចត្រូវបានវិនិច្ឆ័យទោស។ ថ្វីបើគេយល់ឃើញថា ប្រការនេះកើតឡើងដោយសារខ្វះធនធាន គេបានសង្កត់ធ្ងន់ថា ការបង្កើនជំនាញស្តីពីអំពើពុករលួយក្នុងចំណោមមន្ត្រីអាជ្ញាធរស៊ើបអង្កេត នឹងអាចធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងដល់ការស៊ើបអង្កេត និងដល់ការវិនិច្ឆ័យទោសករណីអំពើពុករលួយ។ នៅក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃស្តីពីប្រទេសប៊ុលហ្គារី ក្នុង GRECO ២០០២ គេបានផ្តល់អនុសាសន៍បន្ថែមទៀត ដោយស្នើឱ្យមាននាយកដ្ឋានជំនាញប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងសេវាអយ្យការ ព្រមទាំងនៅក្នុងសេវាស៊ើបអង្កេតផងដែរ (២០០២:២០-២១)។ រដ្ឋាភិបាលបានចាត់វិធានការខ្លះលើការបង្កើតនាយកដ្ឋានជំនាញបែបហ្នឹង ព្រមទាំងផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលបន្ថែមស្តីពីអំពើពុករលួយដល់ចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងចៅក្រម magistrates (GRECO ២០០៤:៥-៧)។ ឧបសគ្គបន្ថែមមួយទៀត គឺការខ្វះខាតការសម្របសម្រួលរវាងសេវាអយ្យការ និងសេវាស៊ើបអង្កេត ព្រមទាំងជាមួយស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់ផ្សេងទៀត (GRECO ២០០២:២០)។ ដូចបានលើកឡើងខាងលើ រដ្ឋាភិបាលបានចាត់វិធានការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវការសម្របសម្រួល រវាងស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតជាច្រើន តាមរយៈការអនុម័តសេចក្តីណែនាំជាក់លាក់ជាច្រើន (GRECO ២០០៤:៦)។

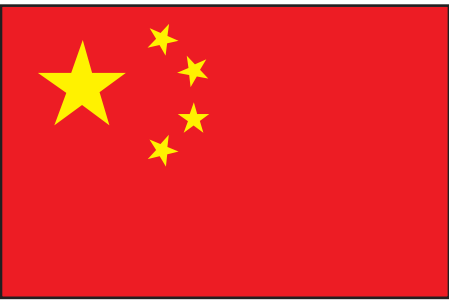
ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គួរកត់ចំណាំថា ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ខ្លួនឯង ត្រូវបានគេយល់ឃើញថាកំពុងតែមានអំពើពុករលួយ ហើយមានជំហរមួយដែលថា កំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ពិតជាមានសារៈសំខាន់ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងសម្រាប់ធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌កាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅក្នុងសង្គម^{៩០}។

ប្រភព

- Coalition ២០០០, របាយការណ៍ពីការប៉ាន់ប្រមាណអំពើពុករលួយ ២០០៣ <http://www.cds.bg/fileSrc.php?id=357>
- មណ្ឌលសិក្សាអំពីប្រជាធិបតេយ្យ CSD សង្ខេប No.5: ផ្លូវដល់វិវឌ្ឍន៍នៃការកើតឡើងនូវ Ombudsman: ប្រាំមួយខែក្រោយមក <http://www.cds.bg/artShow.php?id=4283>
- គណៈកម្មការអឺរ៉ុប របាយការណ៍ទៀងទាត់អំពីវិវឌ្ឍនភាពរបស់ប៊ុលហ្គារីចំពោះការចូលជាសមាជិក ២០០៣ http://auropa.eu.int/comm/enlargement/report_2003/pdf/rr_bg_final.pdf
- ទីភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេតផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ២០០៤, របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ទីភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេតផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ២០០៣ http://www.fia.minfin.bg/docs_en/fia_report2003.pdf
- GRECO ២០០២ ការវាយតម្លៃលើកទីមួយ, របាយការណ៍អំពីការប្រតិបត្តិតាមរបស់ប៊ុលហ្គារី <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/untc/unpan009761.pdf>
- GRECO ២០០៤, First Evaluation Round ការវាយតម្លៃលើកទីមួយ របាយការណ៍អំពីការប្រតិបត្តិតាមរបស់ប៊ុលហ្គារី [http://greco.coe.int/evaluations/cylce1/GrecoRC-I\(2004\)3E-Bulgaria.pdf](http://greco.coe.int/evaluations/cylce1/GrecoRC-I(2004)3E-Bulgaria.pdf)
- យុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ២០០១ <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN016837.pdf>
- វិទ្យាស្ថានសង្គមបើកចំហ ២០០២ ការពិនិត្យតាមដានដំណើរការចូល EU: អំពើពុករលួយ និងគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ <http://www.eumap.org/reports/2002/corruption>
- Transparency International ២០០៤ របាយការណ៍ពិភពលោកអំពីអំពើពុករលួយ ២០០៤ <http://www.globalcorruptionreport.org/download.htm>

ព័ត៌មានក៏ត្រូវបានប្រមូលពីវេបសាយនៃស្ថាប័ននានាដែលបានរាយនាមខាងលើ។

^{៩០} សូមមើលឧទាហរណ៍ CSD ២០០៣ កម្មវិធីប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ <http://www.csd.bg/artshow.php?id=137>

ក្រុងហុងកុង

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

- នាយកដ្ឋានយុត្តិធម៌ www.doj.gov.hk
- មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ក្រុមសីលធម៌ហុងកុង (HKEDC) www.icac.org.kh/hkedc
- គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ICAC) www.icac.org.hk/eng/main
- ការិយាល័យការពារប្រជាពលរដ្ឋ (Ombudsman) www.ombudsman.gov.hk

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីសវនកម្ម (Cap. ១២២)
- ច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោត (អំពើពុករលួយ និងការប្រព្រឹត្តិខុសច្បាប់) (Cap. ៥៥៤)
- ច្បាប់ស្តីពីគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ICAC) (Cap. ២០៤)
- ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ការស្តុកស្តុន (Cap. ២០១)
- ច្បាប់ស្តីពីគណៈកម្មការសេវាសាធារណៈ (Cap. ៩៣)
- ច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យការពារប្រជាពលរដ្ឋ (Ombudsman) (OO) (Cap. ៣៩៧)

សារវត្ត

ថ្ងៃបើកបច្ចុប្បន្ននេះ យើងហាក់ដូចជានឹកមិនដល់ទាល់តែសោះថា អំពើពុករលួយធ្លាប់បានរីករាលដាលពេញក្រុងហុងកុង ក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៦០ និងដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៧០ ។ ការស្តុកស្តុនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអំពើអាក្រក់ដោយខានមិនបានមួយ និងជាមធ្យោបាយមួយ ដែលឱ្យអាចធ្វើអ្វីៗបាន ។ នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការស៊ើបអង្កេតករណីអំពើពុករលួយ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិទ្ធភាពរបស់ប្រតិបត្តិការមានកម្រិត ព្រោះមានអង្គការចាត់តាំងពុករលួយនៅគ្រប់ទិសទីក្នុងកងកម្លាំងប្រតិបត្តិការ ហើយការស៊ើបអង្កេតត្រូវបានក្លាយជាស្ថាប័នស្ទើរតែនៅគ្រប់រដ្ឋបាលក្រុងទាំងអស់ ។ ចំណុចរបស់មួយត្រូវបានសម្រេចជាដំបូងដោយសារតែរឿងអាស្រូវពីអំពើពុករលួយទាក់ទងទៅនឹងមន្ត្រីប្រតិបត្តិការជាន់ខ្ពស់ម្នាក់ ។ ដោយសារតែសារវត្តនេះហើយបានជាគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ICAC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៤ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការទាមទាររបស់សាធារណជន ឱ្យចាត់ការលើសកម្មភាពប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយដ៏ពាលវាលពាសកាលនេះ ។ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ICAC) មានភារកិច្ចធំៗ ២ ដើម្បីផ្តាច់បួសនៃអំពើពុករលួយ និងកសាងឡើងវិញនូវទំនុកចិត្តរបស់សាធារណជនទៅលើរដ្ឋាភិបាល ។

^១ ច្បាប់ទាំងអស់ អាចរកបានតាមរយៈ <http://www.legislation.gov.hk/eng/index.htm> សូមមើលច្បាប់ ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងបទល្មើសកម្រិតធ្ងន់ (ជំពូក ៤៥៥) បើចាប់អារម្មណ៍

ដើម្បីទទួលបានទំនុកចិត្តពីសំណាក់សាធារណជន គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ICAC) ត្រូវបានផ្តាច់ចេញពី អាជ្ញាធរស៊ីវិលទាំងអស់ និងទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់ចំពោះអភិបាលក្រុងហុងកុង។ ដើម្បីជំរុញឱ្យគណៈកម្មការនេះអាចដោះស្រាយដល់ប្រភព ដើមនៃបញ្ហាបាន គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ICAC) បានទទួលភារកិច្ចឱ្យអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រ ៣ មុខព្រួញ ក្នុងការប្រឆាំង អំពើពុករលួយគឺ ការស៊ើបអង្កេត ការទប់ស្កាត់ និងការអប់រំសាធារណជន។ ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅ ដែលបានកំណត់ខាងលើ គណៈកម្មការនេះបានទទួលនូវសិទ្ធិអំណាច ព្រមទាំងធនធានគ្រប់គ្រាន់។ សកម្មភាពអនុវត្តច្បាប់ដ៏តឹងរឹងលើរឿងដែលល្បីៗ អាចឱ្យសាធារណជន ជឿជាក់ភ្លាមៗថា រដ្ឋាភិបាល និងគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) កំពុងយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងហ្មត់ចត់លើអំពើពុករលួយ ដោយ ICAC បានខិតខំគ្រប់សកម្មភាពដើម្បីកម្ចាត់អំពើពុករលួយទាំងក្នុងវិស័យសាធារណៈ និងទាំងវិស័យឯកជន។ ដើម្បីជំរុញឱ្យមានវប្បធម៌ ស្អាតស្អំ គណៈកម្មការបានចាប់ផ្តើមយុទ្ធនាការអប់រំសាធារណជន ក្នុងគោលបំណងដើម្បីពន្យល់ដល់ប្រជាជនថា អំពើពុករលួយគឺជារឿងអាក្រក់ ព្រមទាំងចុះបញ្ជីគាំទ្ររបស់ប្រជាជន ក្នុងការរាយការណ៍អំពីបុគ្គលពុករលួយនានា។

ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៧ គេយល់ឃើញថា អង្គការចាត់តាំងពុករលួយចម្បងៗត្រូវបានបំបែក។ ជាពិសេស គឺកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ផ្តាច់បូសផ្តាច់គល់នៃអំពើពុករលួយនៅក្នុងកងកម្លាំងប៉ូលីស។ បន្ទាប់ពីទទួលបានជោគជ័យ ICAC ឥឡូវនេះមានលទ្ធភាពផ្តោតការយកចិត្តទុក ដាក់ទៅលើការដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយនៅក្នុងវិស័យឯកជន។ ការផ្លាស់ប្តូរលក្ខណៈនៃអំពើពុករលួយ ត្រូវបានមើលឃើញតាមលក្ខណៈ នៃរបាយការណ៍ចំនួន ៤.៣១០ច្បាប់ ស្តីពីអំពើពុករលួយដែល ICAC បានទទួលក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ - គឺ ៥៧,៤% នៅក្នុងវិស័យឯកជន ២៣,៤% នៅក្នុងនាយកដ្ឋានរដ្ឋាភិបាល ១២,៣% នៅក្នុងប៉ូលីស និង ៦,៩% នៅក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈ (ICAC ២០០៣:៣៥)។ ក្នុងឆ្នាំដដែលនេះ មនុស្ស ៤២១នាក់ ត្រូវបាននាំយកមកកាត់ទោសក្នុងរឿងកាត់ក្តីចំនួន ២០៧ ករណី ដោយមានអត្រានៃការជាប់ទោសចំនួន ៨៥% (ICAC ២០០៣:១២-១៣)។ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៤ អំពើពុករលួយនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ មានចំនួនជាង ៨០% នៃចំនួនរបាយការណ៍ទាំងអស់ដែល គណៈកម្មការបានទទួល។

ការអភិវឌ្ឍថ្មីៗមួយចំនួនក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ បានរួមបញ្ចូលទាំងការពិនិត្យឡើងវិញលើសិទ្ធិអំណាច និងការទទួល ខុសត្រូវរបស់ ICAC សម្រាប់ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលត្រូវបានពិនិត្យចប់សព្វគ្រប់ក្នុងបរិបទនៃការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ និងបញ្ញត្តិសិទ្ធិមនុស្សរបស់ ក្រុងហុងកុងឆ្នាំ ១៩៩៣។ គោលបំណងនៃការពិនិត្យឡើងវិញនេះ គឺដើម្បីធានាថា ICAC នៅតែមានប្រសិទ្ធភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដោយខ្លួនឯងមិនមានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ។ លទ្ធផលដែលបានពីការពិនិត្យឡើងវិញនេះ គឺការផ្លាស់ប្តូរដែលជារួមមាន ការត្រួតពិនិត្យ ពីខាងក្រៅកាន់តែច្រើនទៀត លើសិទ្ធិអំណាចស៊ើបអង្កេត ដីកាឆែកឆេរ ជាដើម ដែលឥឡូវនេះជាការទទួលខុសត្រូវរបស់តុលាការ មិនមែនរបស់ ICAC ទៀតទេ។ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៥ សភាពាណិជ្ជកម្មធំៗចំនួន ៦ រួមជាមួយនឹង ICAC បានជួយបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ក្រុមសីលធម៌ហុងកុង (HKEDC) ដើម្បីលើកកម្ពស់ក្រុមសីលធម៌ និងអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម។ សព្វថ្ងៃនេះ របាយការណ៍ ១ ក្នុងចំណោម ១០ ស្តីពីអំពើពុករលួយ នៅក្នុងវិស័យឯកជន ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអ្នកគ្រប់គ្រងអាជីវកម្មជាដំបូង^៦។

សព្វថ្ងៃនេះ ហុងកុងអាចគ្រប់គ្រងអំពើពុករលួយបាន ដោយប្រទេសហុងកុងបានជាប់ចំណាត់ថ្នាក់លេខ ១៥ ក្នុងចំណោមប្រទេសចំនួន ១៥៩ លើសន្ទស្សន៍ការយល់ឃើញពីអំពើពុករលួយរបស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិឆ្នាំ ២០០៥ ។ ខណៈដែលរដ្ឋាភិបាលមិនបានរំពឹងថានឹងអាច លុបបំបាត់អំពើពុករលួយបានទាំងស្រុងទេនោះ ការកែលម្អក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកំពុងតែធ្វើឱ្យមានសង្ឃឹម។ ភាពស័ក្តិសិទ្ធិ និងភាពស្មោះត្រង់នៃ សេវាសង្គម ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយសហគមន៍ទូទាំងពិភពលោក ហើយអង្គការចាត់តាំងពុករលួយបានក្លាយទៅជាវត្ថុបុរាណ។ ការផ្លាស់ប្តូរ អាកប្បកិរិយារបស់សាធារណជន ពីការទទួលសំណូកជាមធ្យោបាយចាំបាច់ក្នុងជីវិត ទៅជាការចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការជួយនាំយកបុគ្គល ពុករលួយទៅឱ្យតុលាការកាត់ទោស គឺសម្រេចបានតាមរយៈយុទ្ធនាការផ្សព្វផ្សាយ និងការទាក់ទងដោយផ្ទាល់ជាមួយសមាជិកនានានៃ សហគមន៍។ ការទុកចិត្តលើ ICAC មានកម្រិតខ្ពស់ ដោយមានអ្នកឆ្លើយតបចំនួន ៩៨% សម្តែងការគាំទ្រដល់ការងាររបស់ ICAC ។ សមាមាត្ររបស់អ្នកឆ្លើយតបដែលយល់ស្របថា ICAC មានភាពអព្យាក្រឹត្យក្នុងការធ្វើការស៊ើបអង្កេតបានឡើងដល់កម្រិតដែលមិនធ្លាប់មានគឺ ៧៤,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០០០ កើនពី ៥៦,៤% ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤។

^៦ សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម ស្តីពីមជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ក្រុមសីលធម៌ហុងកុង សូមមើល <http://www.icac.org.hk/hkedc/eng/main2.asp>

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃ ១៥ កុម្ភៈ ១៩៧៤ ដោយគុណតម្លៃនៃផ្នែក ៣ នៃច្បាប់ ICAC ដែលជាស្ថាប័នចម្បងក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដោយប្រើវិធីសាស្ត្រ ៣ មុខព្រួញ គឺទប់ស្កាត់ ស៊ើបអង្កេត និងអប់រំ សាធារណជន។ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ICAC) មានស្នងការ ១រូប ជាប្រធាន ហើយនិងស្នងការរង ១រូប - ទាំង ២រូប នេះត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានប្រតិបត្តិ (អនុផ្នែក ៥[៧] និងផ្នែក ៦ ច្បាប់ ICAC) និងមន្ត្រីនានាតាមការតែងតាំង។ ច្បាប់ ICAC ចែងពីធម្មនុញ្ញរបស់គណៈកម្មការ ហើយនិងចែងពីអាណត្តិការងាររបស់ ICAC ទៀតផងដែរ បើច្បាប់ ICAC រួមជាមួយគ្នានឹងច្បាប់ POBO ។

ផ្នែក ៦ នៃ ច្បាប់ ICAC ចែងថា ស្នងការទទួលខុសត្រូវណែនាំ និងគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលលើ ICAC ដោយគោរពតាមបញ្ជា និងការត្រួតពិនិត្យពីប្រធានប្រតិបត្តិ ។ លើសពីនេះទៀត ច្បាប់ ICAC ចែងថា ស្នងការមិនត្រូវគោរពតាមការណែនាំឬការគ្រប់គ្រងរបស់បុគ្គលណាមួយក្រៅពីប្រធានប្រតិបត្តិទេ។ ស្នងការមានសិទ្ធិអំណាចតែងតាំងមន្ត្រីនៅ ICAC (ផ្នែក ៨ ច្បាប់ ICAC) ។ នៅក្នុងផ្នែក ១៧ នៃច្បាប់ ICAC ស្នងការត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្តីពីសកម្មភាព ICAC ជូនប្រធានប្រតិបត្តិ។ ដោយយោងទៅតាមផ្នែក ៤ នៃច្បាប់ ICAC ការចំណាយរបស់គណៈកម្មការត្រូវទូទាត់ដោយនាយកដ្ឋានចំណូលទូទៅ គឺថា ICAC ទទួលបានធនធានពីរដ្ឋាភិបាល។ ICAC មានឯករាជ្យភាពផ្នែកធនធានមន្ត្រីបុគ្គលិក ហិរញ្ញវត្ថុ និងសិទ្ធិអំណាច ។

ជាអង្គការ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ICAC មានការិយាល័យស្នងការ និងមាននាយកដ្ឋានបំពេញការងារ ៣ គឺ នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងនាយកដ្ឋានទំនាក់ទំនងសហគមន៍ - ដែលទទួលសេវាដោយផ្នែករដ្ឋបាលរបស់ខ្លួន។ ការបែងចែកការងាររវាងនាយកដ្ឋានទាំងនេះ គោរពតាមវិធីសាស្ត្រ ៣ មុខព្រួញរបស់ ICAC ក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គឺការស៊ើបអង្កេត ការទប់ស្កាត់ និងការអប់រំ ។

នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ គឺជាអនុវត្តន៍សម្រាប់ធ្វើការស្រាវជ្រាវរបស់ ICAC ហើយជានាយកដ្ឋានធំជាងគេ។ កិច្ចប្រតិបត្តិការទាំងនោះរួមមានការស៊ើបអង្កេតលើសេវាអនុវត្តច្បាប់ សេវាសាធារណៈ ធនាគារ វិស័យឯកជន និងការបោះឆ្នោត។ ការក្លែងបន្លំ គឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ប៉ូលីស ប៉ុន្តែការទទួលកម្រៃជើងសារខុសច្បាប់ គឺត្រូវដោះស្រាយដោយ ICAC ។ ក្នុងស្មារតីនេះ ដោយអនុលោមតាមគុណតម្លៃផ្នែក ១០ (A ដល់ G) នៃច្បាប់ ICAC ប្រធាននៃនាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ អាចផ្តល់សិទ្ធិដល់មន្ត្រីរបស់ខ្លួន ដើម្បីដាក់កំហិតលើចលនារបស់ជនជាប់សង្ស័យ ដើម្បីស៊ើបអង្កេតលើគណនីធានាគារ និងប្រអប់ដាក់លុយសន្សំ ដើម្បីដាក់កំហិតលើការលក់ដូរទ្រព្យធនរបស់ជនជាប់សង្ស័យ និងដើម្បីទាមទារឱ្យជនជាប់សង្ស័យផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតពីស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់ខ្លួន។ ICAC អាចឃាត់ខ្លួន និងឃុំខ្លួន (ដោយមិនចាំបាច់មានដីកា) នៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលរបស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេល ៤៨ ម៉ោង (សម្រាប់បទល្មើសដែលចែងនៅក្នុងច្បាប់ ICAC និង POBO) ។ នាយកដ្ឋាននេះក៏អាចប្រមូលនិងរក្សាទុកភស្តុតាងសម្រាប់បទល្មើសបែបនេះដែរ។ ជាការម្តងម្កាល មន្ត្រី ICAC ចូលរួមក្នុងសកម្មភាពបង្កប់ផ្នែកក្នុង។ កាលពីដើម ICAC ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចេញដីកាឆែកឆេរ ប៉ុន្តែឡូវនេះ វាក្លាយទៅជាការទទួលខុសត្រូវទោលរបស់តុលាការវិញហើយ ។

នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ គឺជាអង្គភាពតូចជាងគេបង្អស់នៅក្នុង ICAC ។ តួនាទីរបស់នាយកដ្ឋានគឺ ដើម្បីពិនិត្យលើការអនុវត្តនិងនីតិវិធីរបស់នាយកដ្ឋានរដ្ឋាភិបាល និង ស្ថាប័នសាធារណៈ ចង្អុលបង្ហាញចន្លោះប្រហោងដែលអាចឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយបាន និងផ្តល់អនុសាសន៍ធ្វើកំណែទម្រង់វិធីសាស្ត្រការងារ ដើម្បីកាត់បន្ថយសក្តានុពលនៃការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ។ ការទប់ស្កាត់ត្រូវបានអះអាងថាអស់ចំណាយតិចជាងការកាត់ទោស។ ការទប់ស្កាត់ មានរួមទាំងការផ្តល់អនុសាសន៍ទៅលើការប្រព្រឹត្តិក្នុងអាជីវកម្ម ដើម្បីកាត់បន្ថយចំណង់ចិត្ត និងហានិភ័យ។ អនុសាសន៍គឺជាការតម្រូវឱ្យមន្ត្រីសាធារណៈអនុវត្តតាម និងជាការណែនាំសម្រាប់អាជីវកម្មឯកជន។ គេបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការផ្លាស់ប្តូរប្រព័ន្ធជាជាងផ្លាស់ប្តូរមនុស្ស។ ដើម្បីទិសដៅនេះ អ្នកជំនាញទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយត្រូវបានបញ្ជូនទៅនាយកដ្ឋានផ្សេងៗ ដើម្បីពិនិត្យពិនិត្យវិធី និងការអនុវត្ត ក្នុងគោលបំណងដកចេញនូវចន្លោះប្រហោងទាំងអស់ ដែលអាចឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយបាន។ ជំនួយបច្ចេកទេសក៏ត្រូវបានផ្តល់ជូននៅពេលណាចាំបាច់ដែរ ដើម្បីជួយនាយកដ្ឋានឱ្យបង្កើតក្រុម និងមិត្តាណែនាំ ស្តីពីការ

ប្រតិបត្តិរបស់បុគ្គលិក ។ នាយកដ្ឋានក៏ចូលរួមតាំងពីតំណាក់កាលដំបូងក្នុងការបង្កើតគោលនយោបាយ និងបទបញ្ញត្តិថ្មីៗ ដើម្បីបិទចោលឱ្យអស់ នូវឱកាសប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។

នាយកដ្ឋានទំនាក់ទំនងសហគមន៍ មាន ២ផ្នែក ដែលមួយត្រូវទំនាក់ទំនងជាមួយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងមួយទៀតទំនាក់ទំនងជាមួយ សាធារណជន ។ នាយកដ្ឋាននេះទទួលខុសត្រូវអប់រំសាធារណជនអំពីតួនាទីពលករក្រៅនៃអំពើពុករលួយ និងដើម្បីរៀនគ្រប់គ្រងការជួយគាំទ្រពី សាធារណជនទៅលើ ICAC ។ នាយកដ្ឋាននេះ អនុវត្តកម្មវិធីអប់រំយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងសហគមន៍ ។ រៀងរាល់ឆ្នាំ បុគ្គលិកនាយកដ្ឋានជួបជាមួយ អ្នកគ្រប់គ្រងផ្នែកអាជីវកម្ម នាយកសាលា គ្រូបង្រៀន និងសិស្សថ្នាក់មធ្យមសិក្សា និងឧត្តមសិក្សា បុគ្គលិករាជការ និងតំណាងអង្គការនៅក្នុង ប្រទេសចិន ដើម្បីអប់រំពួកគេឱ្យយល់ពីការបង់ខាតលើអំពើពុករលួយ បញ្ញត្តិច្បាប់ប្រឆាំងការស្តាប់បំពាន ជាពិសេសករណីដែលពាក់ព័ន្ធលើរឿងពី មុនៗ ទណ្ឌកម្ម និងផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយ ។ ជោគជ័យនៃកិច្ចខិតខំទាំងនេះពឹងផ្អែកមួយផ្នែកលើករណីជោគជ័យក្នុងតុលាការ និងការ ផ្សព្វផ្សាយអំពីជោគជ័យទាំងនោះ ដែលនឹងផ្តល់ឱ្យនូវការគំរាមដាក់ស្នែងចេញពីការកាត់ទោស ។ សិក្ខាសាលា កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និងកម្មវិធី ការងារផ្សេងៗទៀតត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីឈានចូលទៅដល់គោលដៅ និងចែកជូននូវកម្រងឯកសារស្តីពីការទប់ស្កាត់ ។ នាយកដ្ឋាននេះ បានបង្កើតមានការបដិវត្តមួយក្នុងចំណោមប្រជាជនទូទៅចំពោះអំពើពុករលួយ ។

ឧបករណ៍សំខាន់របស់ ICAC ក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មាននៅក្នុងផ្នែក ១០ នៃ POBO - ស្តីអំពីកម្មសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិន អាចពន្យល់បាន ដែលចែងថា បុគ្គលម្នាក់ៗដែលមានកម្រិតជីវភាពរស់នៅ ឬមានធនធានហិរញ្ញវត្ថុហួសពីកម្រិតនៃប្រាក់ចំណូល និងមិនអាច ផ្តល់ការពន្យល់ច្បាស់លាស់បាន ពីរបៀបដែលខ្លួនអាចរក្សាកម្រិតជីវភាពរស់នៅបែបហ្នឹង ឬរបៀបដែលខ្លួនទទួលបានធនធានហិរញ្ញវត្ថុខុសច្បាប់ ត្រូវចាត់ទុកថាជាបទល្មើសមួយ ។

ICAC ប្រើប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដើម្បីធ្វើឱ្យមនុស្សពេញចិត្ត និងដើម្បីធ្វើការអប់រំ ។ កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់សាធារណជន ត្រូវបានធ្វើឡើងតាមទូរទស្សន៍ និងវីទេអូ ដោយពន្យល់ពីកិច្ចខិតខំរបស់ ICAC ដោយមានប្រធានបទសំខាន់ ៣ គឺ អំពើពុករលួយដល់សាធារណជន ឱ្យរាយការណ៍ពីអំពើពុករលួយ ព្រមានថា ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយនឹងត្រូវបានរកឃើញ ហើយនិងផលវិបាកធ្ងន់ធ្ងរអាចនឹងកើតមាន និង អង្វរឱ្យមានភាពស្មោះត្រង់ដើម្បីអត្ថប្រយោជន៍របស់សង្គមជាតិ ។ កម្រងឯកសារសម្រាប់អប់រំក៏ត្រូវបានផ្តល់ទៅតាមសាលារៀនផងដែរ ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ICAC គឺជាស្ថាប័នចម្បងដែលទទួលខុសត្រូវប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងមានសិទ្ធិអំណាចដ៏ទូលំទូលាយ ដើម្បីជំរុញឱ្យគណៈកម្មការ នេះបំពេញអាណត្តិការងាររបស់ខ្លួនបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។ ដោយសារតែ ICAC មានសិទ្ធិអំណាចស៊ើបអង្កេតដ៏ទូលំទូលាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវបង្កើតឱ្យមានប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យគ្នាទៅវិញទៅមកមួយ ដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឱ្យសិទ្ធិអំណាចទាំងនេះត្រូវបានគេប្រើដោយរំលោភបំពាន ។

ដើម្បីធានាសង្ខេបរបស់គណៈកម្មការនេះ សកម្មភាពរបស់វាត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយគណៈកម្មាធិការឯករាជ្យចំនួន ៤ ដែលបង្កើតឡើងដោយប្រជាពលរដ្ឋពីគ្រប់ផ្នែកនៃសហគមន៍ ដែលតែងតាំងដោយប្រធានប្រតិបត្តិ ។ គណៈកម្មាធិការទាំងនេះទទួលបានការណែនាំ និងពាក្យបណ្តឹង ហើយតាមមើលការងាររបស់ ICAC ដើម្បីធានាថា គណៈកម្មការ ICAC នេះមិនរំលោភលើសិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួន ឬមិនក្លាយ ជាពុករលួយ ។ គណៈកម្មាធិការទាំងនេះ រួមមាន៖

- **គណៈកម្មាធិការប្រឹក្សាពីអំពើពុករលួយ** ដែលពិនិត្យលើទិសដៅទូទៅរបស់ ICAC និង ផ្តល់ឱវាទ ស្តីពីបញ្ហានានាដែលទាក់ទងនឹង គោលនយោបាយ ។
- **គណៈកម្មាធិការពិនិត្យឡើងវិញលើការប្រតិបត្តិ** ដែលពិនិត្យលើផ្នែកស៊ើបអង្កេតរបស់ ICAC ។
- **គណៈកម្មាធិការប្រឹក្សាពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ** ដែលផ្តល់ឱវាទអំពីអាទិភាពសម្រាប់ធ្វើការសិក្សាស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើ ពុករលួយ និងពិនិត្យមើលរបាយការណ៍នៃការសិក្សាទាំងអស់ ។

- គណៈកម្មាធិការប្រជាពលរដ្ឋប្រឹក្សាលើទំនាក់ទំនងសហគមន៍ ដែលផ្តល់ឱវាទដល់ ICAC ស្តីពីយុទ្ធសាស្ត្រ អប់រំដល់សាធារណជន និងចុះបញ្ជីការជួយគាំទ្ររបស់ពួកគេ ។

មានយន្តការទទួលខុសត្រូវ ១ ទៀតគឺ គណៈកម្មាធិការទទួលពាក្យបណ្តឹង ICAC ឯករាជ្យ - ដឹកនាំដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិ ១រូប ដែលទទួលតាមដាន និងពិនិត្យឡើងវិញលើរាល់ពាក្យបណ្តឹងទាំងអស់ដែលប្តឹងពី ICAC ។

ICAC មិនមានអំណាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើករណីពុករលួយទេ ។ សិទ្ធិអំណាចដើម្បីធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេត គឺជា ការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ដើម្បីធានាមិនឱ្យមានករណីណាឡើងទៅដល់តុលាការ ដោយសារតែការវិនិច្ឆ័យរបស់ ICAC តែប៉ុណ្ណោះ ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ដឹកនាំក្រសួងយុត្តិធម៌ ដែលទទួលខុសត្រូវលើដំណើរការកាត់ទោសបទព្រហ្មទណ្ឌ ។ ក្នុងការបំពេញមុខងារ នេះ ឯករាជភាពរបស់ក្រសួងនេះត្រូវបានធានាជាដរាប ដោយគុណតម្លៃនៃមាត្រា ៦៣ នៃច្បាប់ជាមូលដ្ឋានដែលចែងថា ក្រសួងយុត្តិធម៌ "ត្រូវ ត្រួតពិនិត្យបណ្តឹងអាជ្ញាលើបទព្រហ្មទណ្ឌដោយមិនមានការជ្រៀតជ្រែក" ។ នៅក្នុងក្រសួងយុត្តិធម៌ នាយកដ្ឋានអយ្យការដែលដឹកនាំដោយ ប្រធាននាយកដ្ឋានអយ្យការសាធារណៈមានតួនាទីដាក់បណ្តឹងអាជ្ញាសម្រាប់តុលាការកាត់ក្តី និងប្តឹងឧទ្ធរណ៍តាងនាមឱ្យរដ្ឋមានតួនាទីផ្តល់ការ ណែនាំផ្នែកច្បាប់ដល់ទីភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់ដោយយោងតាមការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន ហើយជាទូទៅ តាងនាមឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ អនុវត្តការងារតាមឆន្ទានុសិទ្ធិខ្លួន ថាតើត្រូវឬមិនត្រូវធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាដើម្បីកាត់ក្តីករណីព្រហ្មទណ្ឌ ។

ការិយាល័យ Ombudsman - ដឹកនាំដោយ Ombudsman ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានប្រតិបត្តិ (អនុផ្នែក ៣[៣] OO) -មានតួនាទីធានាថាសាធារណជន ត្រូវបានបម្រើដោយរដ្ឋបាលសាធារណៈប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងប្រសិទ្ធភាព ដែលមានការប្តេជ្ញាចិត្ត ទទួលខុសត្រូវ ប្តេជ្ញាប្រកាន់ចិត្តទូលាយ និងប្តេជ្ញាផ្តល់សេវាកម្មប្រកបដោយគុណភាព ។ ប្រការនេះអាចសម្រេចបានតាមរយៈការស៊ើបអង្កេត ដោយឯករាជ្យ និងដោយមិនលំអៀង ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះការកើតឧក្រិដ្ឋមិនសុខចិត្ត និងដោះស្រាយបញ្ហាដែលកើតឡើងពីរដ្ឋបាលមិនល្អនៅក្នុង វិស័យសាធារណៈ និងធ្វើឱ្យមានការកែលម្អគុណភាព និងកែលម្អស្តង់ដារនៃរដ្ឋបាលសាធារណៈ ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ភាពយុត្តិធម៌នៅក្នុង រដ្ឋបាលនេះ ។ មុខងាររបស់ការិយាល័យ Ombudsman គឺដើម្បីធានាថា:

- បញ្ហានៃការិយាល័យធិបតេយ្យមិនរំខានដល់សមធម៌ផ្នែករដ្ឋបាល ។
- សាធារណជនអាចជួបអាជ្ញាធរសាធារណៈបានជានិច្ច ។
- ការរំលោភបំពានក្នុងការប្រើសិទ្ធិអំណាច ត្រូវបានទប់ស្កាត់ ។
- កំហុសឆ្គងត្រូវបានកែតម្រូវ ។
- នៅពេលមន្ត្រីសាធារណៈ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ដោយអយុត្តិធម៌ ការពិតត្រូវតែរកឱ្យឃើញ ។
- សិទ្ធិមនុស្សត្រូវបានការពារ ។ ហើយនិង
- វិស័យសាធារណៈ បន្តកែលម្អគុណភាព និងភាពស័ក្តិសិទ្ធិ ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ជោគជ័យកម្រិតខ្ពស់របស់ ICAC ជាទូទៅ គឺកើតឡើងដោយសារ:

- ឆន្ទៈនយោបាយដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញ ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងៗទៀត ដោយសារការផ្តល់ឱ្យ ICAC នូវសិទ្ធិអំណាចផ្នែកច្បាប់ និងធនធានគ្រប់គ្រាន់ ។
- ឯករាជភាពរបស់ ICAC ។
- សិទ្ធិអំណាចរបស់ស្នងការ ក្នុងការតែងតាំង គ្រប់គ្រង និងដកបុគ្គលិកចេញដោយមិនចាំបាច់ពន្យល់ ។
- វត្តមាននៃបទបញ្ញត្តិសមស្របប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលត្រូវបានអនុវត្តយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ។

- ការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈអំពីការកាត់ទោសអំពើពុករលួយ ។
- ច្បាប់ដែលដាក់កាតព្វកិច្ចឱ្យមន្ត្រីសាធារណៈប្រកាសពីទ្រព្យសម្បត្តិ និងប្រភពមូលនិធិរបស់ខ្លួន នៅពេលដែលត្រូវបានសួរ ។
- វិធីសាស្ត្រទូលំទូលាយក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយ តាមរយៈយុទ្ធសាស្ត្រ ៣ មុខព្រួញ គឺស៊ើបអង្កេត ទប់ស្កាត់ និងអប់រំសាធារណជន ។
- ការគាំទ្រពីសាធារណជន ។ ហើយនិង
- នីតិវិធី ។

បើនិយាយឱ្យច្បាស់ជាងនេះទៀតគឺថា សារៈសំខាន់បំផុតក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺចាំបាច់ត្រូវធ្វើឱ្យមានកិច្ចសហការ និងការទុកចិត្តពីសាធារណជន ។ ការផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយារបស់សាធារណជនពីការមានអធ្យាស្រ័យទៅជាការមិនអធ្យាស្រ័យដាច់ខាតចំពោះអំពើពុករលួយ គឺជាដំណើរការដ៏យឺតៗ និងប្រកបដោយការឈឺចាប់ ដែលពេលខ្លះមានជោគជ័យ ហើយពេលខ្លះទៀតមិនមានជោគជ័យ ។

ការកាត់សម្ងាត់របស់សាធារណជនចំពោះអំពើពុករលួយគឺជាការចាំបាច់ ដែលទាមទារឱ្យមានយុទ្ធសាស្ត្រអប់រំប្រកបដោយនិរន្តរភាពនៅតាមសហគមន៍ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈ ។ ត្រូវធ្វើឱ្យប្រជាជនយល់ច្បាស់ថា អំពើពុករលួយអាចបង្កឱ្យមានផលវិបាកច្រើនប្រសិនបើទុកឱ្យមានតទៅទៀត ។ ត្រូវតែធ្វើឱ្យពួកគេមានជំនឿថា ប្រជាពលរដ្ឋសាមញ្ញគ្រប់រូបស្ថិតនៅក្នុងតួនាទីមួយដើម្បីធ្វើអ្វីមួយអំពីរឿងពុករលួយនេះ សម្រាប់ជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់របស់ពួកគេ និងសម្រាប់ជាប្រយោជន៍ដល់សង្គម ។ ត្រូវបង្ហាញពួកគេឱ្យឃើញជាក់ច្បាស់ថា អំពើពុករលួយបង្កឱ្យមានតែបទឧក្រិដ្ឋថែមទៀត ដែលប៉ះពាល់ដល់ការរីកចម្រើន និងប៉ះពាល់ដល់សុខុមាលភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រជាជន ។ ដូច្នោះ ICAC បានចេញសេចក្តីប្រកាសសម្រាប់ទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍ពីសាធារណជន ដើម្បីផ្សាយយ៉ាងសកម្មជូនសាធារណជនជ្រាបអំពីវប្បធម៌ស្អាតស្អំ និងសុចរិតភាព ។ ក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ ការបែងចែកធនធានអប់រំមួយចំនួនធំ ឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតភាពស្អាតស្អំ និងភាពស្មោះត្រង់ក្នុងចំណោមយុវជន ដើម្បីឱ្យប្រាកដថា មនុស្សជំនាន់ក្រោយយល់ដឹងពីតម្រូវការបន្តកិច្ចខិតខំប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។

ភាពភ័យខ្លាចការសងសឹកបានបង្អាក់ទឹកចិត្តប្រជាជនមិនឱ្យរាយការណ៍ពីអំពើពុករលួយ ដែលចាំបាច់ត្រូវតែឱ្យមនុស្សរាយការណ៍ជាសម្ងាត់ ព្រមទាំងត្រូវឱ្យមានវិធីការពារសាក្សី ។ ICAC បានខិតខំយ៉ាងពេញសមត្ថភាពក្នុងការធានាមិនឱ្យមានបុគ្គលណាម្នាក់ទទួលរងគ្រោះដោយសាររាយការណ៍ពីអំពើពុករលួយ ។ ដំបូង ICAC មានគោលការណ៍ទូទៅថា ត្រូវតែធ្វើការស៊ើបអង្កេតរាល់របាយការណ៍ចោទប្រកាន់ពីអំពើពុករលួយ ។ ទី២ ICAC បានអនុម័តគោលការណ៍រក្សាការសម្ងាត់ ចំពោះគ្រប់របាយការណ៍ស្តីពីអំពើពុករលួយទាំងអស់ ។ បើមិនទាន់បានផ្តល់ដីកាផែនការ ឬមិនទាន់ចោទប្រកាន់ ឬចាប់ខ្លួនជនណាម្នាក់ទេ នោះគឺជាបទល្មើសមួយរបស់បុគ្គលិក ICAC ប្រសិនបើបុគ្គលិកនោះនិយាយប្រាប់គេពីឈ្មោះនៃអ្នកដែលត្រូវបានស៊ើបអង្កេត ។ ទី៣ សម្រាប់ករណីដែលមានវេយ្យាសាស្ត្រ (គឺមានភាពរលីបខ្លាំង) ត្រូវមានកម្មវិធីទូលំទូលាយមួយសម្រាប់**ការពារដល់សាក្សី** ហើយបើក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរដុតមែនទែន ជំរុញឱ្យសាក្សីផ្លាស់ប្តូរអត្តសញ្ញាណ និងឱ្យតាំងលំនៅថ្មី ។ បន្តិចម្តងៗប្រការនេះបានបណ្តាលឱ្យមានការរាយការណ៍ពីអំពើពុករលួយដោយអនាមិកកាន់តែតិចឡើងទៅប្រើ ៦៥% ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៤ ចុះដល់ ៣០% ក្នុងឆ្នាំ ២០០០ ។

ICAC ក៏បានដឹងតាំងពីតំណក់ដំបូងដែលថា **ការសហការជាដៃគូជាមួយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ**មានលក្ខណៈចាំបាច់ណាស់ ។ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយគឺជាដៃគូដ៏មានអំណាចមិនអាចផ្តាច់បាន ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយសារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយមិនបានកាត់បន្ថយនូវតម្រូវការដែលត្រូវជួបប្រជាជនដោយផ្ទាល់ទេ ។ ការជួបដោយផ្ទាល់គឺត្រូវបានចាត់ទុកថាមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ ICAC ព្រោះវាពន្យល់ពីគោលដៅ និងបេសកកម្មរបស់គណៈកម្មការ ហើយទទួលយោបល់កែលម្អលើការងាររបស់ខ្លួន ។ សម្រាប់គោលបំណងនេះ ICAC ប្រើប្រាស់បណ្តាញយុទ្ធសាស្ត្រនៃការិយាល័យស្រុកថ្នាក់តំបន់ ដើម្បីរក្សាការជួបដោយផ្ទាល់ជាមួយសមាជិកនានានៅក្នុងសហគមន៍ ។ ការិយាល័យទាំងនេះមានមុខងារចម្បង ២គឺ ដើរតួជាចំណុចបង្គោលសម្រាប់ទាក់ទងជាមួយអ្នកដឹកនាំសហគមន៍ និងអង្គការដែលមន្ត្រីថ្នាក់តំបន់របស់ ICAC បានរៀបចំសកម្មភាពមួយចំនួនជាមួយគ្នា ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយ

នូវសារៈស្តីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងកំពុងអនុវត្តដោយបុគ្គលិកដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលដើម្បីចែកចាយនូវសាររបស់ ICAC ដល់ផ្នែកផ្សេងៗនៅក្នុងសហគមន៍។ ការិយាល័យនេះ ក៏បម្រើជាមជ្ឈមណ្ឌលទទួលបានការណែនាំដែលសាធារណជនទូទៅអាចដើរចូល និងដាក់ ពាក្យបណ្តឹងអំពីអំពើពុករលួយ។ បទពិសោធន៍បានបង្ហាញថាប្រជាជនមានអារម្មណ៍ងាយស្រួលក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មាននៅក្នុងស្ថានភាពមិនសូវជា ផ្លូវការបែបនេះ។

បទពិសោធន៍ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅក្រុងហុងកុង បានបង្ហាញថា **ការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយគឺជាសមាសភាពដ៏សំខាន់នៃ យុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយ**។ ការទប់ស្កាត់ ក៏ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាអស់ចំណាយតិចជាងចំណាយលើការអនុវត្ត។ ទាក់ទងទៅនឹងចំណុចនេះ ICAC ក៏បាននិងកំពុងផ្តល់ជំនួយផងដែរ ដល់វិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជនក្នុង**ការអភិវឌ្ឍក្រុមសីលធម៌**។

សក្តិភាពបានបង្ហាញឱ្យឃើញផងដែរថា **ការចាត់ទុកអំពើពុករលួយថាជាបទឧក្រិដ្ឋកម្រិតខ្ពស់** ដោយសង្កត់ធ្ងន់លើ**ការធានាឱ្យមានការ ដាក់ទោសករណីនៃអំពើពុករលួយ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់**។ ការដាក់ទោសបែបនេះត្រូវផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានទូលំទូលាយ និងត្រូវឱ្យជ្រួតជ្រាបដល់ ស្រទាប់មហាជនទូទៅ។ **ក៏ប៉ុន្តែ ការកាត់ក្តីសម្រាប់បទល្មើសតូចតាចមានចំណាយខ្ពស់** ហើយបទពិសោធន៍របស់ ICAC បានបង្ហាញថា **ការប្រមាទ ចំពោះរឿងតូចតាច ដែលជនល្មើសយល់ព្រមទទួលដោយពេញលេញ ត្រូវបានមើលឃើញថាជាការចំណាយដែលមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់** ដោយ ជនល្មើសដឹងថា ខ្លួននឹងត្រូវបានគេឃ្នាំមើលយ៉ាងជិតស្និទ្ធ បន្ទាប់ពីត្រូវបានព្រមាន ហើយមានតិចតួចណាស់ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសទៀត។

ចំពោះសិទ្ធិអំណាចស៊ើបអង្កេតដ៏ទូលំទូលាយរបស់ ICAC គឺអាចមានសក្តានុពលនៃការប្រើសិទ្ធិដោយបំពាន។ ដោយសារហេតុនេះហើយ បានជា**ចាំបាច់ត្រូវតែមានប្រព័ន្ធមួយដ៏មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការពិនិត្យមើលគ្នាទៅវិញទៅមក**។

ប្រភព

- ការិយាល័យ អ.ស.ប អំពីឧក្រិដ្ឋកម្មនិងគ្រឿងញៀន កម្មវិធីពិភពលោកប្រឆាំងអំពើពុករលួយ កម្រងឧបករណ៍ប្រឆាំងអំពើពុក រលួយរបស់អ.ស.ប្បការបោះពុម្ពផ្សាយទី ៣ ក្រុងវីយែន ខែកញ្ញា ២០០៤
http://www.unodc.org/unodc/en/corruption_toolkit.html
- ICAC ២០០៣ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ <http://www.icac.org.hk/eng/0/1/10/16.html>
- Osborne, D., and Lai, A. ឯកសារដែលត្រូវបានបង្ហាញក្នុងអង្គប្រជុំអ្នកជំនាញរបស់អ.ស.ប អំពីការលម្អិតឧបករណ៍ប្រឆាំង អំពើពុករលួយ ក្រុងវីយែន ១៣-១៤ ខែមេសា ២០០១។
- Lai, A. ស្នងការ គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហុងកុង តំបន់រដ្ឋបាលពិសេសរបស់ប្រទេសចិន
- Quah, J. ការបង្រៀមអំពីពុករលួយនៅអាស៊ី ការសិក្សាប្រៀបធៀបអំពីប្រទេសចំនួនប្រាំមួយ Eastern Universities Press, 2003 ។

ព័ត៌មានក៏ត្រូវបានប្រមូលពីវេបសាយនៃស្ថាប័ននានាដែលបានរាយនាមខាងលើ។

ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសម្រេចចិត្តជាតិ

- អង្គភាពសវនកម្មនៃសាធារណរដ្ឋឥណ្ឌូនេស៊ី (BPK) www.bpk.go.id/english/english.htm
- គណៈកម្មការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ (KPK) www.kpk.go.index/php?idunit=6
- គណៈកម្មការអំប៊ូដ័រមីនជាតិ (KON) www.ombudsman.or.id
- ស្ថាប័នអយ្យការសាធារណៈ

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់លេខ ១៥ ឆ្នាំ ២០០២ ស្តីពីការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយកខ្វក់^១
- ច្បាប់លេខ ២៨ ឆ្នាំ ១៩៩៩ ស្តីពីមន្ត្រីប្រតិបត្តិរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលស្អាតស្អំ គ្មានអំពើពុករលួយ គ្មានការយូបយឺត និងគ្មានបក្សពួកនិយម ។^២
- ច្បាប់លេខ ៣០ ឆ្នាំ ២០០២ ស្តីពីគណៈកម្មការដើម្បីលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ (Law 30/2002) http://www1.oecd.org/daf/ASIAcom/pdf.indonesia_302002_KPK.pdf
- ច្បាប់លេខ ៣១ ឆ្នាំ ១៩៩៩ ស្តីពីការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ (Law 31/1999)^៣ <http://www.hamline.edu/apakabard/basisdata/2000/03/13/0022/html>

សារៈសំខាន់

ចាប់តាំងពីការដួលរលំរបបស៊ូហាតូក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ រដ្ឋាភិបាលឥណ្ឌូនេស៊ីបានប្រកាសម្តងហើយម្តងទៀត ពីការប្តេជ្ញារបស់ខ្លួនក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយបានអនុម័តវិធានការច្បាប់មួយចំនួនដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ ។ វិធានការទាំងនោះរួមមាន ច្បាប់ស្តីពីរដ្ឋាភិបាលស្អាតស្អំ ច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយកខ្វក់ និងច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ដូចមានរាយឈ្មោះខាងលើ) ដែលត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មជាបន្តបន្ទាប់ដើម្បីដាក់បន្ទុកនៃការផ្តល់ភស្តុតាងទៅលើជនជាប់ចោទ ។ ប៉ុន្តែ ថ្វីដ្បិតតែមានការអភិវឌ្ឍច្បាប់ត្រូវបានអនុម័តនេះក៏ដោយ ចំណុចខ្សោយរបស់ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី បានធ្វើឱ្យប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានកម្រិត (Transparency International, ២០០៣:១៤០) ដោយមានការរីកចម្រើនតិចតួចក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអ្វីដែលភាសាឥណ្ឌូនេស៊ីហៅថា korupsi, kolusi dan nepotisme មានន័យថាអំពើពុករលួយ អំពើយូបយឺត និងបក្សពួកនិយម ។ ផ្នែកធំៗនៃច្បាប់ទាំងនោះ មិនទាន់បានអនុម័តនៅឡើយ ហើយរដ្ឋាភិបាលក៏មិនបានអនុវត្តនូវការតាមដានដែលត្រូវធ្វើជាចាំបាច់ដែរ ។ ជាពិសេស រដ្ឋាភិបាលម្តងហើយម្តងទៀតមិនបានបែងចែកថវិកាគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ស្ថាប័នដែលបង្កើតឡើងដើម្បីអនុវត្ត និងអនុម័តច្បាប់ទាំងនេះឡើយ ។

^១ ច្បាប់នេះគ្មានការបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសទេ ។
^២ ច្បាប់នេះគ្មានការបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសទេ ។
^៣ ច្បាប់នេះត្រូវបានកែដោយច្បាប់លេខ ២០ ឆ្នាំ ២០០១ ស្តីពីការកែប្រែច្បាប់លេខ ៣១ ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។

ប៉ុន្មានឆ្នាំមុននេះ គេសង្កេតឃើញមានវិធានការសំខាន់ៗក្នុងការអភិវឌ្ឍស្ថាប័ន ដោយមានស្ថាប័នចំណុះរដ្ឋមួយចំនួនត្រូវបានបង្កើតឡើង ដែលមានអាណត្តិការងាររួមចំណែកដល់ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ ស្ថាប័នទាំងនោះរួមមាន គណៈកម្មការសវនកម្មទ្រព្យសម្បត្តិមន្ត្រីសាធារណៈ (KPKPN)^៤ គណៈកម្មការអំប៊ូដង់ស៊ីមីនជាតិ គណៈកម្មការច្បាប់ជាតិ និងគណៈកម្មការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយក្នុងតំណែង (ADB, ២០០៤:១) ។ ប៉ុន្តែ កិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ស្ថាប័នទាំងនេះ ត្រូវបានចុះខ្សោយដោយអាណត្តិការងារផ្ទុយគ្នា (Transparency International, ២០០៣:១៤៥) ។ ការវិវឌ្ឍដ៏សំខាន់មួយក្នុងវិស័យនេះ គឺការបង្កើតគណៈកម្មការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ (KPK) ក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣ ដែលទទួលបានសម្របសម្រួល និងត្រួតពិនិត្យស្ថាប័នទាំងអស់ដែលគេផ្តល់អំណាចឱ្យលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ ។ គេមានសង្ឃឹមថា (KPK) នឹងបង្កើតបានជាផ្នែកសំខាន់មួយ ហើយក្លាយទៅជាចំណុចកណ្តាលនៃក្របខណ្ឌស្ថាប័នទូទាំងសម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាពុករលួយនៅឥណ្ឌូនេស៊ី ។

អំពើពុករលួយនៅតែជាបញ្ហាប្រឈមខ្លាំងនៅឡើយ ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ីជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទី ១៣៧ ក្នុងចំណោមប្រទេស ១៥៩ លើតារាងសន្ទស្សន៍ការយល់ឃើញពីអំពើពុករលួយរបស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ Transparency International ២០០៥ ដែលមានផលប៉ះពាល់ដល់សមាមាត្រនៃជីវភាពជនក្រីក្រ ដូចបានរៀបរាប់ក្នុងឯកសារ The Poor Speak Up-ស្តីអំពីអំពើពុករលួយ ១៧ករណី និងផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានមកលើការអភិវឌ្ឍប្រទេសទាំងមូល ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

គណៈកម្មការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ KPK ត្រូវបានបង្កើតក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣ តាមគុណតម្លៃនៃមាត្រា ៤៣ នៃច្បាប់លេខ ៣១/១៩៩៩ ។ រចនាសម្ព័ន្ធរបស់អង្គការ អាណត្តិការងារ និងសមត្ថកិច្ចនៃ KPK ត្រូវបានចែងដោយច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ។ មាត្រា ៣ នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ចែងថា "KPK គឺជាទីភ្នាក់ងាររដ្ឋដែលត្រូវបំពេញភារកិច្ច និងអំណាចរបស់ខ្លួនដោយឯករាជ្យ មិនស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលអ្វីទាំងអស់" ។ "KPK ត្រូវសម្រេចលើគោលនយោបាយ និងនីតិវិធី ក្នុងការអនុវត្តភារកិច្ច និងអំណាចរបស់ខ្លួន ។ KPK ក៏ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការគ្រប់គ្រងបុគ្គលិករបស់ខ្លួនដែរ ដែលរួមទាំងការតែងតាំង និងបញ្ឈប់កិច្ចសន្យា (មាត្រា ២៥(១) ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។ តាមមាត្រា ១៥(គ) នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ KPK ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំអំពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួនដាក់ជូនប្រធានាធិបតី សភា និងអគ្គសវនកររដ្ឋ ។

គណៈកម្មការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ KPK មានសមាសភាព និងដឹកនាំដោយស្នងការ ៥រូប ដែលមាន ១រូបជាប្រធានរបស់ KPK និង ៤រូបទៀតជាអនុប្រធាន ។ ស្នងការទាំងនេះត្រូវបានតែងតាំងជាមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល (មាត្រា ២១ នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។ ស្នងការត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយសភា ចេញពីបញ្ជីដែលស្នើឡើងដោយប្រធានាធិបតី ។ បញ្ជីបេក្ខជនត្រូវបានរៀបចំដោយគណៈកម្មការជ្រើសរើសដែលតែងតាំងដោយរដ្ឋាភិបាល (មាត្រា ៣០ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។ តំណែងជាស្នងការមានអាណត្តិ ៤ឆ្នាំ ហើយអាចត្រូវបានតែងតាំងសម្រាប់មួយអាណត្តិទៀតបាន (មាត្រា ៣៤ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។ KPK មានអគ្គលេខាធិការមួយរូបជាជំនួយការ ។ អគ្គលេខាធិការត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី ប៉ុន្តែទទួលខុសត្រូវចំពោះស្នងការរបស់ KPK (មាត្រា ២៧ ច្បាប់លេខ ៣០/ ២០០២) ។

ស្នងការ នឹងត្រូវដកចេញពីតំណែងប្រសិនបើគាត់បំពានបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ។ បើមានការសង្ស័យថា ស្នងការណាម្នាក់បានប្រព្រឹត្តអំពើខុសច្បាប់ណាមួយ ស្នងការនោះនឹងត្រូវដកចេញពីតំណែងជាបណ្តោះអាសន្ន ។ សេចក្តីសម្រេចពាក់ព័ន្ធនឹងប្រការខាងលើនេះត្រូវធ្វើឡើងដោយប្រធានាធិបតី (មាត្រា ៣២ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។

មានក្រុមពិគ្រោះយោបល់មួយ ដែលមានសមាជិកបួនរូប ជ្រើសតាំងដោយ KPK ពីចំណោមបេក្ខជនដែលស្នើឡើងដោយគណៈកម្មការជ្រើសរើស (មាត្រា ២១ (១-២) និង ២២ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។ ក្រុមពិគ្រោះយោបល់នេះមានគោលបំណងផ្តល់មតិ និងការណែនាំជូន KPK ក្នុងការអនុវត្តភារកិច្ច និងអំណាចរបស់ KPK (មាត្រា ២៣ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។

^៤ KPKPN ត្រូវបញ្ចូលជាមួយ KPK ក្លាយទៅជាអង្គការតម្លាភាពដែលមានមុខងារតាមដានទ្រព្យសម្បត្តិមន្ត្រីសាធារណៈ ដែលស្ថិតក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ KPK ។

ស្ថាប័ន KPK មាន ៤ផ្នែក៖ ផ្នែកទប់ស្កាត់ ផ្នែកអយ្យការ ផ្នែកព័ត៌មាននិងទិន្នន័យ និងអង្គការត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុងនិងបណ្តឹងសាធារណៈ ។ ផ្នែកនីមួយៗបែងចែកទៅជាអង្គការ (នាយកដ្ឋាន) តូចៗជាច្រើនទៀត (មាត្រា ២៦ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។

មាត្រា ៦ នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ចែងថា KPK មានភារកិច្ចដូចខាងក្រោម ៖

- សម្របសម្រួលជាមួយស្ថាប័នដែលមានអាណត្តិការងារលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ ។
- ត្រួតពិនិត្យស្ថាប័នដែលមានអាណត្តិការងារលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ ។
- ធ្វើការស៊ើបអង្កេត ចោទប្រកាន់ និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាធិបទល្មើសពុករលួយ ។
- ចាត់វិធានការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។ ហើយនិង
- តាមដានការមើលអភិបាលកិច្ចរបស់រដ្ឋ ។

KPK ត្រូវបំពេញភារកិច្ចក្នុងការស៊ើបអង្កេត ចោទប្រកាន់ និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាធិលើករណីពុករលួយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹង "មន្ត្រីអនុវត្តន៍ច្បាប់ មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលឬភាគីទៀតដែលមានការពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងអំពើពុករលួយដែលប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីអនុវត្តន៍ច្បាប់ មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល" ដែលធ្វើឱ្យសាធារណជនមានការចាប់អារម្មណ៍ ឬធ្វើឱ្យបាត់ថវិការដ្ឋប្រចាំឆ្នាំរយៈពេល ១.០០០.០០០.០០០ រូពិ (មាត្រា ១១ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។ ក្នុងអាណត្តិការងារនេះ KPK ជាអ្នកតែងតាំងនិងបញ្ឈប់ការងាររបស់អ្នកស៊ើបអង្កេត អ្នកចោទប្រកាន់ និងរដ្ឋអាជ្ញា (មាត្រា ៤៣, ៤៥ និង ៥១) ។

មាត្រា ១២ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ផ្តល់ឱ្យ KPK នូវអំណាចទូលំទូលាយក្នុងការបំពេញការងារស៊ើបអង្កេត ការចោទប្រកាន់ និងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា រួមទាំងការបញ្ជាឱ្យស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ហាមឃាត់ជនសង្ស័យកុំឱ្យធ្វើដំណើរទៅបរទេស ស្នើសុំព័ត៌មានហិរញ្ញវត្ថុពីធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងទៀត និងផ្អាកមិនឱ្យជនសង្ស័យ ឬភាគីពាក់ព័ន្ធ ប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន បញ្ជាឱ្យមានការព្យួរតំណែងជនសង្ស័យ ស្នើសុំព័ត៌មានពីទ្រព្យសម្បត្តិ និងរបាយការណ៍បង់ពន្ធដាររបស់ជនសង្ស័យ ស្នើសុំជំនួយពីប៊ុយលីស អន្តរជាតិឥណ្ឌូនេស៊ី និងស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់របស់ប្រទេសផ្សេងៗ ដើម្បីឆែកឆេរ ចាប់ខ្លួន និងដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិនៅបរទេស និងស្នើសុំជំនួយពីប៊ុយលីស ឬស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ដើម្បីចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន វាយឆក់ និងរឹបអូសទ្រព្យក្នុងករណីអំពើពុករលួយ ដែលកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេត ។

ក្នុងការអនុវត្តតួនាទីទប់ស្កាត់របស់ខ្លួន KPK មានអំណាចធ្វើសវនកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ និងធ្វើការអប់រំ និងអនុវត្តកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយនានា ដូចជាអនុវត្តកម្មវិធីអប់រំប្រឆាំងអំពើពុករលួយគ្រប់កម្រិតសិក្សា រៀបចំនិងអនុវត្តកម្មវិធីសង្គមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ធ្វើយុទ្ធនាការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ធ្វើកិច្ចសហការទ្វេភាគី និងពហុភាគី ដើម្បីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (មាត្រា ១៣ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។

ក្នុងការបំពេញតួនាទីតាមដានមើលការគ្រប់គ្រងរដ្ឋរបស់ KPK អាចពិនិត្យឡើងវិញនូវប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរបស់ស្ថាប័នទាំងអស់ និងផ្តល់យោបល់ដល់ស្ថាប័នទាំងនោះ ប្រសិនបើការត្រួតពិនិត្យបង្ហាញឱ្យឃើញថាប្រព័ន្ធទាំងនោះអាចនឹងកើតមានអំពើពុករលួយ ។ ប្រសិនបើស្ថាប័នមិនគោរពតាមឱវាទរបស់ KPK ទេ KPK ត្រូវរាយការណ៍ជូនប្រធានាធិបតី សភាជាតិ និងអគ្គសវនករជាតិ (មាត្រា ១៤ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។

មាត្រា ១៥ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ចែងថា KPK ត្រូវតែផ្តល់កិច្ចការពារដល់សាក្សី ឬអ្នកបង្ហើបការណ៍ ដែលរាយការណ៍ ឬផ្តល់ព័ត៌មានពីអំពើពុករលួយ ។

^៥ ស្មើនឹង ១០០.០០០ ដុល្លារ ។

ដើម្បីបំពេញភារកិច្ចសម្របសម្រួលការ KPK មានអាណត្តិការងារដូចខាងក្រោមនេះ:

- សម្របសម្រួលការស៊ើបអង្កេត ការចោទប្រកាន់ និងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
- អនុវត្តប្រព័ន្ធរាយការណ៍ក្នុងគោលបំណងលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ
- ស្នើសុំព័ត៌មានអំពីច្បាប់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធក្នុងគោលបំណងលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ
- រៀបចំសវនាការផ្តល់មតិ និងកិច្ចប្រជុំសម្តែងមតិជាមួយស្ថាប័ននានា ដែលមានភារកិច្ចលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ និង
- ស្នើសុំព័ត៌មានស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ដែលនិយាយពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (មាត្រា ៧ ច្បាប់លេខ ៣០/ ២០០២) ។

ច្បាប់លេខ ៣០/ ២០០២ បានសង្កត់ធ្ងន់ថា KPK ត្រូវតែមានតម្លាភាព និងបើកចំហជូនសាធារណជន រួមទាំងការតែងតាំងស្នងការ និងតែងតាំងបុគ្គលិកផ្សេងទៀត ព្រមទាំងធ្វើយុទ្ធនាការផ្តល់ព័ត៌មាន និងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងក្នុងចំណោមសាធារណជន អំពីសកម្មភាពរបស់ KPK ។ KPK ក៏មានទិសដៅស្វែងរក និងលើកកម្ពស់យ៉ាងសកម្មនូវការចូលរួមពីសាធារណជនក្នុងសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ក្នុងពេលអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងការត្រួតពិនិត្យស្ថាប័នរដ្ឋដែលធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មាត្រា ៨ នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ចែងថា KPK មានអំណាចធ្វើការចោទប្រកាន់ ឬធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា ដែលកំពុងដំណើរការដោយឥតរបៀប ឬស្ថាប័នរដ្ឋអាជ្ញា ដែលច្បាប់ តម្រូវឱ្យបញ្ជូនជនជាប់សង្ស័យ និងឯកសារពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ទៅឱ្យ KPK ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌណាមួយដែលចែងក្នុងមាត្រា ៩ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ មានប្រៀបជាង។

ទោះបីជា KPK មានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេត ចោទប្រកាន់ និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើករណីពុករលួយក្តី ក៏ KPK អាចស្នើសុំឱ្យឥតរបៀប ឬស្ថាប័ន រដ្ឋអាជ្ញាធ្វើការស៊ើបអង្កេតករណីសង្ស័យថាមានអំពើពុករលួយ ប្រសិនបើ KPK មិនអាចប្រមូលភស្តុតាងបានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ធ្វើការចោទ ប្រកាន់ទេនោះ (មាត្រា ៤៤ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។ ឥតរបៀបឬស្ថាប័នរដ្ឋអាជ្ញា ក៏អាចអនុវត្តការចោទប្រកាន់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងករណី ពុករលួយបានដែរ ប៉ុន្តែត្រូវតែរាយការណ៍ជូន KPK ពីបញ្ហានេះក្នុងរយៈពេល ១៤ ថ្ងៃ ។ បន្ទាប់ពីនេះ KPK មានភារកិច្ចសម្របសម្រួលដំណើរការ ចោទប្រកាន់នេះ ។ ប្រសិនបើ KPK ផ្តួចផ្តើមដំណើរការចោទប្រកាន់ករណីពុករលួយ ឬកំពុងអនុវត្តដំណើរការចោទប្រកាន់ក្នុងពេលជាមួយគ្នានឹង ឥតរបៀប ឬស្ថាប័នរដ្ឋអាជ្ញា នោះឥតរបៀប ឬស្ថាប័នរដ្ឋអាជ្ញាលែងមានភារកិច្ចបន្តការចោទប្រកាន់តទៅទៀតហើយ (មាត្រា ៥០ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។

មាត្រា ៥៣ នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ចែងឱ្យបង្កើតតុលាការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការទូទៅ ប៉ុន្តែមានលក្ខណៈ ខុសគ្នាពីតុលាការដទៃទៀត ។ តុលាការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនេះមានភារកិច្ច និងអាណត្តិការងារវាយតម្លៃនិងសម្រេចលើករណីពុករលួយ ដែល KPK បានដាក់ជូន ។ តុលាការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនេះក៏មានភារកិច្ច និងអាណត្តិការងារវាយតម្លៃនិងសម្រេចលើករណីពុករលួយ ដែលប្រព្រឹត្ត នៅក្រៅយុត្តាធិការច្បាប់នៃប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ប្រសិនបើមានសញ្ញាភស្តុតាងឥណ្ឌូនេស៊ី (មាត្រា ៥៥ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។ អង្គជំនុំជំរះ មានចៅក្រម ៥រូប គឺចៅក្រមសាលាដំបូង ២រូប^១ ដែលបានតែងតាំងតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានតុលាការកំពូល និងចៅក្រមចំពោះកិច្ច ព្រហ្ម ដែលតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតីដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយប្រធានតុលាការកំពូល (មាត្រា ៥៦ ច្បាប់លេខ ៣០/២០០២) ។

^១ មាត្រា ៩ ចែងថា KPK ត្រូវទទួលយកការចោទប្រកាន់ ឬបណ្តឹងអាជ្ញា ប្រសិនបើ: មានរបាយការណ៍ពីសាធារណជនថាមានការលាក់កំបាំងអំពើ ពុករលួយ ដំណើរការក្តីពុករលួយពន្យារពេលយូរដោយគ្មានមូលហេតុសមស្រប ការប្រគល់រឿងក្តីពុករលួយមានចែងនៅក្នុងបទបញ្ជាដើម្បីការពារ ជនជាប់ចោទ ការប្រគល់រឿងក្តីពុករលួយស្ថិតនៅក្រោមអំណាចច្បាប់ស្តីពីអំពើពុករលួយ កាលណាមានការជ្រៀតជ្រែកពីស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ នីតិបញ្ញត្តិ និងអំណាចតុលាការ ឬកាល: ទេស: ណាផ្សេងទៀត ដែលឥតរបៀប ឬស្ថាប័នរដ្ឋអាជ្ញាមិនអាចអនុវត្តរឿងក្តីបានក្នុងលក្ខណៈមានការទទួល ខុសត្រូវ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយបាន ។

^២ អនុលោមតាមមាត្រា ៥៧ នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ ដែលតម្រូវឱ្យចៅក្រមចំពោះកិច្ច លាលែងពីមុខតំណែងដែលគេកំពុងបម្រើ ។

អនុលោមតាមមាត្រា ៥៨(១) នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ តុលាការត្រូវតែវាយតម្លៃ និងសម្រេចលើករណីអំពើពុករលួយដែលបានប្តឹង ក្នុងរយៈពេល ៩០ ថ្ងៃយ៉ាងយូរ។ ការវាយតម្លៃរបស់តុលាការត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និងច្បាប់លេខ ៣១/១៩៩៩ ដូចដែល បានកែប្រែដោយច្បាប់លេខ ២០/២០០១ ស្តីពីការកែប្រែច្បាប់លេខ ៣១/១៩៩៩ (មាត្រា ៦២/២០០២)។ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ពុករលួយ អាចត្រូវបានគេប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅតុលាការជាន់លើ ហើយគេអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការនេះទៅតុលាការកំពូលបាន (មាត្រា ៥៩-៦០ នៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២)។

ស្ថាប័នអយ្យការសាធារណៈ គឺជាស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលដែលអនុវត្តអំណាចរដ្ឋ ជាពិសេស ក្នុងវិស័យធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា នៅក្នុងអំណាចច្បាប់ និងទីភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍យុត្តិធម៌ និងដឹកនាំដោយអគ្គមេធាវី ដែលតែងតាំងដោយ និងទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខប្រធានាធិបតី។ ស្ថាប័នអយ្យការ សាធារណៈចែកចេញជាការិយាល័យអគ្គមេធាវី ការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាជាន់ខ្ពស់ និងការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាសាលាដំបូង ដែលតំណាងឱ្យអង្គភាពតែ មួយដែលមិនអាចបំបែកបាន។

ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្ម គឺជាស្ថាប័នសវនកម្មកំពូលនៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ហើយទទួលខុសត្រូវធ្វើសវនកម្មលើភាពទទួលខុសត្រូវនៃ ហិរញ្ញវត្ថុរដ្ឋ រួមទាំង ការប្រើប្រាស់ថវិការបស់រដ្ឋាភិបាលកណ្តាល រដ្ឋាភិបាលតំបន់ សហគ្រាសរដ្ឋ និងការប្រើប្រាស់ថវិការបស់សហគ្រាស រដ្ឋាភិបាលតំបន់។ KPK មានភារកិច្ចរាយការណ៍ពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួនជូនទៅសវនករជាតិ។ សវនករជាតិ គឺជាស្ថាប័នមួយដែលស្ថិតនៅក្រោម សមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យរបស់ KPK ដោយសារតែស្ថាប័នសវនករជាតិនេះមានភារកិច្ចប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។

គណៈកម្មការអំប៊ូស៊ីមីនជាតិ គឺជាស្ថាប័នសាធារណៈឯករាជ្យដែលមានទិសដៅថែរក្សាសុចរិតភាព ការទទួលខុសត្រូវ និងការដឹកនាំដ៏ ស័ក្តិសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ។ ក្នុងការងាររបស់ខ្លួន គណៈកម្មការនេះទទួលពាក្យបណ្តឹង និងព្យាយាមរុករក និងដោះស្រាយតាមពាក្យបណ្តឹងដែលសាធារណ ជនប្តឹងប្រឆាំងនឹងកំហុសខ្លាំងផ្នែករដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងព្យាយាមបង្កើតលក្ខខណ្ឌ ដែលនាំទៅដល់ការទ្រទ្រង់រដ្ឋមួយ ដែលត្រូវផ្តល់ សេវាជូនប្រជាពលរដ្ឋ តាមរបៀបដែលគ្មានអំពើពុករលួយ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

បទពិសោធដ៏មុនរបស់ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ីគឺថា ក្តីសង្ឃឹមដ៏ខ្លាំងទៅលើស្ថាប័នដែលបង្កើតឡើង សម្រាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនោះ ត្រូវបានអនុវាយទៅវិញ ដោយសារគ្មានការគាំទ្រពីរដ្ឋាភិបាល និងថវិកាមិនគ្រប់គ្រាន់។ កំណែទម្រង់តុលាការ ដែលជាធាតុផ្សំសំខាន់សម្រាប់ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយក៏បាននាំឱ្យមានការខកចិត្តដែរ។ កាលពីមុន រដ្ឋាភិបាលមិនទាន់មានយុទ្ធសាស្ត្ររួម ដែលប្រមូលផ្តុំនូវគំនិតដ៏គួរជាទីទុកចិត្ត ដែលបានផ្តួចផ្តើមរួមគ្នាហើយ សម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយនៅឡើយទេ។ ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ីត្រូវការផែនទីវិច្ច័យស្ថាប័នលាស់មួយ សម្រាប់កំណែទម្រង់ និងការប្តេជ្ញារបស់រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីជំរុញ សម្របសម្រួល និងតាមដានកំណែទម្រង់នេះ។ មកទល់នឹងថ្ងៃនេះ ប្រវត្តិនៃគំនិត ផ្តួចផ្តើមប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងសម័យក្រោយរបបស៊ុហាតូ គឺគ្រាន់តែជារឿងនិទានមួយនៃការផ្តើមគំនិតដ៏ឆ្ងាយវៃ ហើយនិងគ្រាន់តែជាការ សន្យាមួយថានឹងចងក្រងច្បាប់នានា ប៉ុន្តែមិនត្រូវបានអនុវត្តតាម។ អ្នកសង្កេតការណ៍ខ្លះនិយាយថា ច្បាប់ និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា ត្រូវបានរៀបចំ ឡើងដើម្បីឱ្យបរាជ័យ ដោយមានការប្តេជ្ញាតែសំបកក្រៅថាប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ប៉ុន្តែមានរចនាសម្ព័ន្ធផ្ទៃក្នុង ដែលនាំឱ្យស្ថាប័នទាំងនេះ មិនអាចដំណើរការបាន។ ប្រការនេះអាចចាត់ទុកថាជាទម្រង់នៃ “រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋ” ដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញខ្លាំង និងចាំបាច់ត្រូវតែមាន ឆន្ទៈនយោបាយនៅថ្នាក់កំពូល ដើម្បីឱ្យកិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយមានឱកាសទទួលជោគជ័យ។

គេកំពុងចាំមើលថា តើរដ្ឋាភិបាលរបស់ប្រធានាធិបតី Susilo Bambang Yudhoyono ដែលជាប់ឆ្នោត កាលពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ មានទិសដៅប្រឆាំងអំពើពុករលួយអ្វីខ្លះ។ ប្រធានបទចម្បងមួយក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រយោសនាដែលនាំឱ្យគាត់ជាប់ឆ្នោតជាប្រធានាធិបតី គឺសារសំខាន់ នៃការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ។ គេក៏កំពុងចាំមើលថាការបង្កើត KPK នឹងមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះ។ បញ្ហាមួយដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ដើម្បីឱ្យ KPK មានជោគជ័យពេញលេញក្នុងអាណត្តិការងាររបស់ខ្លួន គឺការធ្វើឱ្យច្បាប់ដទៃទៀតមានភាពល្អជាមួយនឹងច្បាប់លេខ ៣០/២០០២។

បទបញ្ញត្តិធានានៃច្បាប់លេខ ៣០/២០០២ នេះ មិនសូវមានភាពរលូនជាមួយលិខិតបទដ្ឋានគ្រប់គ្រងស្ថាប័នផ្សេងទៀតទេ ។ ឧទាហរណ៍មួយក្នុង ប្រការនេះគឺថា ទោះបីជាច្បាប់ផ្តល់អំណាចឱ្យ KPK អាចស្នើសុំព័ត៌មានពីស្ថាប័នរដ្ឋក្តី ក៏គ្មានបទបញ្ញត្តិណាដែលតម្រូវឱ្យស្ថាប័ននោះផ្តល់ ឬលាត ត្រដាងព័ត៌មានដែលត្រូវបានស្នើសុំឡើយ (ADB: 2004:2) ។

ការបង្កើត KPK បង្ហាញឱ្យឃើញច្បាស់ថា វាមិនត្រឹមតែមានការចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យមើលអាណត្តិការងាររបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវធានាឱ្យលិខិតបទដ្ឋានរបស់ស្ថាប័នផ្សេងទៀត ឆ្លុះបញ្ចាំងពីអាណត្តិការងាររបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ផងដែរ ជាពិសេស ប្រសិនបើស្ថាប័ននេះមានតួនាទីត្រូវសម្របសម្រួល ។ ក្នុងស្ថានភាពដែលប្រទេសមួយមានស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយច្រើន ហើយមានសេចក្តីសម្រេចដើម្បីបង្កើតស្ថាប័នសម្របសម្រួលមួយ បញ្ហានេះត្រូវធ្វើឱ្យក្របខ័ណ្ឌច្បាប់មានភាពរលូន ហើយត្រូវតែធានាមិនទុកឱ្យ នៅមានសល់ច្បាប់ណាដែលអង្គការពុករលួយអាចយកទៅប្រើដើម្បីជាប្រភពការពារទល់នឹងរដ្ឋបាន ។

ប្រភព

- Transparency International ២០០៣ របាយការណ៍អំពើពុករលួយសកលលោកឆ្នាំ ២០០៣ <http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2003.htm>
- Hardjono Ratih and Teggemann, Stefanie (eds.) ២០០២ The Poor Speak Up - អំពើពុករលួយ ១៧ករណី ភាពជាដៃគូដើម្បីកំណែទម្រង់អភិបាលកិច្ច <http://www.kemitraan.or.id/data/pdf/poor%20speak%up.pdf>
- Asian Development Bank ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ TAR: INO ៣៧០២៥ ជំនួយបច្ចេកទេសសម្រាប់ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី សម្រាប់ពង្រឹងសមត្ថភាពគណកម្មការលុបបំបាត់អំពើពុករលួយប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី http://www.adb.org/Documents/TARs/INO/tar_ino_37025.pdf

ព័ត៌មានទាំងនេះត្រូវបានប្រមូលចេញពីគេហទំព័ររបស់ស្ថាប័នធានាដែលបានរាយឈ្មោះខាងលើ ។

ប្រទេសឡាតវៀ

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសម្រេចចិត្តជាតិ

- ការិយាល័យទប់ស្កាត់និងលុបបំបាត់អំពើពុករលួយ (CPCB) www.knab.gov.lv/en
- ក្រុមប្រឹក្សាទប់ស្កាត់បទល្មើសនិងអំពើពុករលួយ (CCPC)
- ការិយាល័យសវនកម្មជាតិ (SAO) www.lrvk.gov.lv/htmls/english/engindex.htm
- ក្រសួងមហាផ្ទៃ www.iem.gov.lv/?ing=en&cat=136
- នគរបាលរដ្ឋ www.vp.gov.lv/?setl=2&PHPSID=10e32a205f1c94ca81fc3748e907be35
- នគរបាលសន្តិសុខ www.iem.gov.lv/iem/2nd/?Ing=en&cat=136
- ស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលជាតិ (SRS) www.vid.gov.lv/Ing/Index.htm

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ (១៧ មិថុនា ១៩៩៨ និងវិសោធនកម្មរហូតដល់ ១ មិថុនា ២០០០)
http://www.tm.gov.lv/str/569_the%20Criminal%20Law.htm
- ច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យទប់ស្កាត់និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (CCPC) ១៨ មេសា ២០០២
http://www.knab.gov.lv/uploads/en_htm/EN_bureau.htm
- ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ទំនាស់ផលប្រយោជន៍ក្នុងសកម្មភាពមន្ត្រីសាធារណៈ (PCIAPO) ០៥ មេសា ២០០២
http://www.knab.gov.lv/uploads/en_htm/EN_amatpersonas.htm
- ច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញា (PPO) ១ កក្កដា ១៩៩៤ <http://www.humanrights.lv/doc/latlik/prok.htm>
- ច្បាប់ស្តីពីស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលជាតិ (SRS) ២៨ តុលា ១៩៩៣ <http://www.vid.gov.lv/eng/4laws/docs/203-01.pdf>
- ច្បាប់ស្តីពីស្ថាប័នសវនកម្មជាតិ (SAO) ២៩ ឧសភា ២០០២ www.lrvk.gov.lv/page/php?id=1779

សារ័ក

សម្ភារៈសំខាន់ៗនៃការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រទេសឡាតវៀ គឺជាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យតឹងរឹង ដែលតម្រូវឱ្យប្រទេសនេះ អនុម័ត ដើម្បីឆ្ពោះទៅរកការចូលជាសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុប នៅខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ សហភាពអឺរ៉ុបខ្លួនឯងបានក្លាយទៅជាកម្លាំងចលករមួយ ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រទេសឡាតវៀ (Transparency International ២០០៣:១៧៧-១៧៨) ។

វិធានការជាច្រើនត្រូវបានគេអនុវត្តក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយ ។ ជាមួយនឹងការបង្កើត

ក្រុមប្រឹក្សាទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ រដ្ឋាភិបាលបានចាត់វិធានការទីមួយក្នុងការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (OSI, ២០០២:៣០០) ។ ក៏ប៉ុន្តែវេទនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នដើម្បីប្រឆាំងនឹងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយនៅមិនទាន់រឹងមាំ ហើយគ្មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការសម្របសម្រួល ។ ជាទូទៅគេយល់ឃើញថា អំពើពុករលួយគឺជាបាតុភូតអាក្រក់មួយ ដែលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានទៅលើសកម្មភាពស្ថាប័នសាធារណៈមួយចំនួន (GRECO, ២០០២:៦) ។ ប្រធានាធិបតីបច្ចុប្បន្នបានបង្កើតគណបក្សសម័យថ្មី ក្នុងគំនិតកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេស ។ រហូតមកដល់ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ ២០០២ ដែលនាំឱ្យគណបក្សសម័យថ្មីនេះទទួលបានសម្លេងគាំទ្រខ្ពស់បំផុត ការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយ គឺជាការសន្យាចម្បងក្នុងយុទ្ធនាការយោសនាការបោះឆ្នោត (FHI, ២០០៤:១៨) ។

រដ្ឋាភិបាលឡាតវៀនរក្សាការប្តេជ្ញានេះយ៉ាងរឹងមាំក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយតទៅទៀត ហើយបានចាត់វិធានការសំខាន់ៗមួយចំនួន ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ វិធានការនេះ រាប់បញ្ចូលទាំងការកែលម្អច្បាប់ ដូចជាការអនុម័តច្បាប់ ស្តីពីការទប់ស្កាត់ទំនាស់ផលប្រយោជន៍ក្នុងសកម្មភាពមន្ត្រីសាធារណៈ PCIAPO ក្នុងឆ្នាំ ២០០២ ព្រមទាំងការជម្រះចោលនូវភាពមិនច្បាស់លាស់ និងការពង្រឹងបញ្ជូលគ្នានូវវេទនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័ន តាមរយៈការបង្កើតការិយាល័យប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ (KNAB) ដែលបានដំណើរការទាំងស្រុងចាប់តាំងពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៣ (EC, ២០០៣:១៤) ។ វិធានការសំខាន់ៗផ្សេងទៀត គឺការបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាទប់ស្កាត់បទល្មើស និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (CCPC) ក្នុងឆ្នាំ ២០០២ និងថ្មីៗនេះការអនុម័ត យុទ្ធសាស្ត្រជាតិដើម្បីទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឆ្នាំ ២០០៤-២០០៨ ។

ប្រទេសឡាតវៀនស្ថិតក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ទី ៥១ ក្នុងចំណោមប្រទេស ១៥៩ លើតារាងសន្ទស្សន៍របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ឆ្នាំ ២០០៥ ស្តីពីការយល់ឃើញអំពើពុករលួយ ។ ទោះបីជាប្រទេសឡាតវៀនបានចាត់វិធានការសំខាន់ៗជាច្រើន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏នៅក្នុងរបាយការណ៍តាមដានលំអិតរបស់ឡាតវៀនស្តីពីការត្រៀមចូលជាសមាជិកសហគមន៍អឺរ៉ុបបានសង្កត់ធ្ងន់ថា ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវតែនៅជាអាទិភាពខ្ពស់ជាបន្តទៅទៀត ។ ជាពិសេស ត្រូវមានកិច្ចប្រឹងប្រែងបន្ថែម ដើម្បីចងក្រងច្បាប់មូលដ្ឋានឱ្យបានចប់សព្វគ្រប់ និងពង្រឹងការិយាល័យប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ KNAB(2003:56) ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (CCPC) ត្រូវបានបង្កើតក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ ២០០២ គឺជាស្ថាប័នរដ្ឋ ដែលស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី (មាត្រា ២(១) នៃច្បាប់ CPCB) ។ ច្បាប់ CPCB ចែងពីនិរ្យាសក្នុងភាព និងគោលដៅរបស់ការិយាល័យនេះ ។ CPCB ដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប ដែលតែងតាំងនិងដកហូត ដោយសភា Saeima តាមអនុសាសន៍របស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី (មាត្រា ៤១(១) នៃច្បាប់ CPCB) និងមានអនុប្រធាន២រូប ដែលទទួលខុសត្រូវដោយឡែកពីគ្នា គឺកិច្ចការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងកិច្ចការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (CPCB) ចែកជា ១៦ ផ្នែក ដែលមាន ៥ ផ្នែកស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំផ្ទាល់របស់ប្រធាន ដែលជាចម្បងបំពេញខងារផ្នែកផ្ទៃក្នុង ។ ក្នុងចំណោមអង្គភាពផ្សេងទៀត មានអង្គភាពត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពមន្ត្រីសាធារណៈ អង្គភាពត្រួតពិនិត្យហិរញ្ញប្បទានរបស់គណបក្សនយោបាយ អង្គភាពវិភាគអំពើពុករលួយនិងវិធីសាស្ត្រវិធានការទប់ទល់ និងអង្គភាពទំនាក់ទំនងសាធារណៈ និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់អនុប្រធានទទួលបន្ទុកកិច្ចការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។ អង្គភាពស៊ើបការណ៍សម្ងាត់ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើស អង្គភាពស៊ើបសួរ និងអង្គភាពរដ្ឋបាលផ្នែកចាំប្រាំមើល ស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់អនុប្រធានទទួលបន្ទុកប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

^១ ទាំងអស់នេះមានផ្នែកច្បាប់ ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ផ្នែកបុគ្គលិក ផ្នែករដ្ឋបាល ផ្នែកគ្រប់គ្រងផ្ទៃក្នុង ផ្នែកការពារព័ត៌មានសម្ងាត់ ផ្នែកព័ត៌មានវិទ្យា ផ្នែកសវនកម្មផ្ទៃក្នុង និងមណ្ឌលរបាយការណ៍

សកម្មភាពរបស់ CPCB ផ្អែកលើសវនកម្មប្រចាំឆ្នាំ គឺការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ការស៊ើបអង្កេតករណីអំពើពុករលួយ និងបង្កើនការយល់ដឹងដល់សាធារណជន។ អនុលោមតាមមាត្រា ៧(១) នៃច្បាប់ CPCB ការិយាល័យនេះមានភារកិច្ចរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រជាតិដើម្បីទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយឆ្នាំ ២០០៤-២០០៨ ដែលក្រោយមកត្រូវបានអនុម័តដោយគណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្នុងឆ្នាំ ២០០៤។ ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ CPCB មានអាណត្តិការងារជាក់លាក់ក្នុងការសម្របសម្រួល ការអនុវត្តវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋ និងស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋាន ហើយការិយាល័យនេះក៏ទទួលបន្ទុកធានាការសម្របសម្រួលកិច្ចប្រឹងប្រែង និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងស្ថាប័នទាំងអស់ដែលមានភារកិច្ចប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រជាតិ (មាត្រា ៧(១) នៃច្បាប់ CPCB) ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានេះ CPCB ក៏ទទួលខុសត្រូវក្នុងការផ្តល់ជូនក្រុមប្រឹក្សាទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយនិងបទល្មើស (CCPC) នូវព័ត៌មាននិងអនុសាសន៍ ស្តីពីបញ្ហាទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ។ នៅក្នុងផ្នែកដែលមានចំណងជើងថា ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ មាននិយាយពិស្តារអំពី CPCB ។

អនុលោមតាមមាត្រា ៧ នៃច្បាប់ CPCB មុខងារសំខាន់ៗរបស់ការិយាល័យនេះក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ រួមមាន៖

- កសាងយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។
- ពិនិត្យបណ្តឹងទាំងឡាយដែលស្ថិតក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ការិយាល័យ ។
- វិភាគសកម្មភាពអនុវត្តការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋ និងរដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋាន ហើយក្នុងករណីករណីកើតឡើងអំពើពុករលួយជាក់ជូនអនុសាសន៍ទៅក្រសួងនិងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ។
- កសាងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋ និងរដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋាន ព្រមទាំងសម្របវិស័យឯកជនផងដែរ ។
- វិភាគ និងរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ និងស្នើសុំសោធនកម្ម និងផ្តល់អនុសាសន៍សម្រាប់សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ។
- ធ្វើការស្តារបស្ចង្គមតិសាធារណជន និងវិភាគលទ្ធផល ។
- អប់រំសាធារណជនអំពីទិដ្ឋភាពច្បាប់ និងទិដ្ឋភាពក្រមសីលធម៌ដែលពាក់ព័ន្ធអំពើពុករលួយ ។
- ផ្តល់ព័ត៌មានដល់សាធារណជនអំពីការវិវឌ្ឍនៃអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេស ករណីពុករលួយដែលរកឃើញព្រមទាំងកិច្ចប្រឹងប្រែងក្នុងការទប់ស្កាត់ និងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។
- កសាង និងអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងសាធារណៈ និង
- ដោយអនុលោមតាមសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន វាយតម្លៃលើការស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើឡើងដោយស្ថាប័នដទៃទៀត ។

ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ CPCB ក្នុងវិស័យប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ CPCB មានភារកិច្ចធ្វើការចោទប្រកាន់មន្ត្រីសាធារណៈដែលមានការខុសឆ្គងខាងរដ្ឋបាល និងតម្រូវឱ្យដាក់ទណ្ឌកម្មមន្ត្រីសាធារណៈ ក្នុងករណីមានការរំលោភបំពានរដ្ឋបាលក្នុងវិស័យពុករលួយ ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ និងធ្វើការស៊ើបអង្កេត និងដាក់វិធានការប្រតិបត្តិ ដើម្បីស្វែងរកអំពើពុករលួយនៅក្នុងមុខងារសាធារណៈ។ ស្ថាប័នទាំងអស់ផ្សេងទៀតដែលមានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេត ត្រូវបានតម្រូវឱ្យជួយការិយាល័យនេះក្នុងការស៊ើបអង្កេត។ ការិយាល័យនេះក៏បំពេញមុខងារតាមដានមើលអង្គការនយោបាយនានា ក្នុងការប្រតិបត្តិតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីការផ្តល់មូលនិធិគណបក្ស (មាត្រា ៩ ច្បាប់ CPCB) ។

មាត្រា ១០ នៃច្បាប់ CPCB ផ្តល់ជូនមន្ត្រីការិយាល័យនេះ នូវសិទ្ធិ និងអំណាចទូលំទូលាយ ដូចជា ៖

- ធ្វើការស៊ើបអង្កេតដូចមានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។
- ធ្វើប្រតិបត្តិការស៊ើបអង្កេត ដូចដែលច្បាប់អនុញ្ញាត ដើម្បីរឹកមុខ និងទប់ស្កាត់បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ក្នុងវិស័យអំពើពុករលួយ និងវិស័យហិរញ្ញប្បទានដល់គណបក្ស ។
- រៀបចំការចោទប្រកាន់បទល្មើសរដ្ឋបាល ក្នុងករណីករណីកើតឡើងបំពាន ពិនិត្យករណីបំពានខាងរដ្ឋបាល និងដាក់វិន័យរដ្ឋបាលក្នុងករណីបំពាន ហើយតាមក្រមស្តីពីការរំលោភផ្នែករដ្ឋបាល ការពិនិត្យនេះស្ថិតក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់ការិយាល័យ ។
- ទទួលព័ត៌មាន ទទួលឯកសារ និងទទួលព័ត៌មានតាមសំណើរបស់រដ្ឋាភិបាល និងរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន ក្រុមហ៊ុន អង្គការ មន្ត្រី និងបុគ្គល

ផ្សេងទៀត ដោយមិនគិតពីស្ថានភាពលាក់ការសម្ងាត់របស់ពួកគេឡើយ ។

- ទទួលបានព័ត៌មានពីស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុដែលចាំបាច់សម្រាប់រឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ តាមរយៈទីភ្នាក់ងារនៃអគ្គនាយកដ្ឋាន ។
- ចេញដីកាកោះហៅឱ្យទៅ CPCB នូវបុគ្គលដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេតរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ឬសម្ភារៈពាក់ព័ន្ធ ហើយក្នុងករណីដែលបុគ្គលមិនព្រមបង្ហាញខ្លួនបន្ទាប់ពីទទួលបានដីកាកោះនេះ ត្រូវប្រើកម្លាំងដើម្បីនាំខ្លួនជននោះ ហើយនិង
- ប្រើកម្លាំងបើមានការចាំបាច់ ។

តាមការសម្រុះសម្រួលរបស់អគ្គនាយកដ្ឋាន ការិយាល័យ CPCB អាចដាក់ករណីព្រហ្មទណ្ឌ ឬវត្ថុតាងជូនស្ថាប័នសាកសួរផ្សេងទៀតសម្រាប់បន្តដំណើរការស៊ើបសួរ ព្រមទាំងទទួលយកករណីព្រហ្មទណ្ឌ និងឯកសារសាកសួរពីស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតផ្សេងៗ ដែលស្ថិតក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ការិយាល័យនេះ (មាត្រា ១០(១៧) ច្បាប់ CPCB) ។

ក្រៅពីការងារខាងលើ មាត្រា ៧(៣) នៃច្បាប់ CPCB ចែងថា ការិយាល័យនេះមានភារកិច្ចតាមឃ្លាំមើលការប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ទំនាស់ផលប្រយោជន៍ក្នុងសកម្មភាពមន្ត្រីសាធារណៈ។ ការងារនេះរាប់ទាំងភារកិច្ចពិនិត្យមើលសេចក្តីប្រកាសរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ^b ដែលបានដាក់ជូន CPCB តាមផ្នែកទី ២៣(៤) នៃច្បាប់ PCIAPO (មាត្រា ៧ (១៦) ច្បាប់ CPCB) ។ វត្ថុបំណងនៃច្បាប់ PCIAPO គឺដើម្បីធានាថា សេចក្តីសម្រេច និងសកម្មភាពដែលអនុវត្តដោយមន្ត្រីសាធារណៈគឺដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងដើម្បីទប់ស្កាត់ឥទ្ធិពលពីខាងក្រៅ ឬផលប្រយោជន៍ហិរញ្ញវត្ថុ។ នៅទីបំផុត ការងារនេះមានគោលបំណងលើកកម្ពស់សេចក្តីទុកចិត្តពីសាធារណជនទៅលើសកម្មភាពរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ (ផ្នែកទី ២ ច្បាប់ PCIAPO) ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ក្រុមប្រឹក្សាទប់ស្កាត់បទល្មើសនិងអំពើពុករលួយ (CPCC) នៃរដ្ឋសភាត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ២០០២ និងដឹកនាំដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រីដែលមានតួនាទីត្រួតពិនិត្យកិច្ចប្រឹងប្រែងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង។ ដូចនេះ CPCC មានភារកិច្ចសម្របសម្រួល និងត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពរដ្ឋអំណាចទាំងអស់ ក្នុងវិស័យទប់ស្កាត់ឧក្រិដ្ឋកម្ម និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (GRECO, 2004a:4) ។ ក្នុងភារកិច្ចនេះ ក្រុមប្រឹក្សាបានដឹកនាំការត្រួតពិនិត្យលើការិយាល័យប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ KNAB (EC, 2003:15) ។ ក្រៅពីនេះ ក្រុមប្រឹក្សាទប់ស្កាត់បទល្មើស និងអំពើពុករលួយ CPCC នៃរដ្ឋសភា មានភារកិច្ចគាំទ្រការចូលរួមរបស់សង្គមស៊ីវិល ក្នុងគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ការលើកកម្ពស់ផែនការទប់ស្កាត់ឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងគាំទ្រការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីឧក្រិដ្ឋកម្ម។ ក្រុមប្រឹក្សា CPCC នេះក៏មានសិទ្ធិលើកសំណើ ដើម្បីកែលម្អសេចក្តីព្រាងច្បាប់ និងការអនុវត្តគោលនយោបាយយុត្តិធម៌ និងគោលនយោបាយកិច្ចការមហាផ្ទៃ ដើម្បីធានានូវកិច្ចសម្របសម្រួលសកម្មភាពនៅក្នុងស្ថាប័ន ដែលប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម និងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងធានានូវកិច្ចសហការរបស់ស្ថាប័នជាតិរបស់ឡាតវៀ ជាមួយស្ថាប័នអន្តរជាតិធានា (GRECO, 2004a:4-5) ។

ការិយាល័យសវនកម្មរដ្ឋ (SAO) ត្រូវបានបង្កើតជាស្ថាប័នឯករាជ្យ តាមមាត្រា ៨៧នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលស្ថិតនៅតែក្រោមអំណាចច្បាប់មួយ (Subsection 1[2] SAO Law) ។ ការិយាល័យសវនកម្មរដ្ឋ គឺជាស្ថាប័នកំពូល និងដឹកនាំដោយអគ្គសវនករ ដែលតែងតាំងដោយសភា Saeima សម្រាប់អាណត្តិ ៧ឆ្នាំ (Subsection 26[1] SAO Law) និងក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្ម ដែលសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សានេះក៏មានអាណត្តិ ៧ឆ្នាំដែរ ត្រូវបានផ្តល់ការយល់ព្រមដោយសភា Saeima តាមអនុសាសន៍របស់អគ្គសវនករ (Subsection 27[1] SAO Law) ។ ការរៀបចំនិងការទទួលខុសត្រូវរបស់ការិយាល័យសវនកម្មរដ្ឋ មានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យសវនកម្មរដ្ឋ។ អនុលោមតាមមាត្រា ២ នៃច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យសវនកម្មរដ្ឋ ការិយាល័យនេះមានភារកិច្ចត្រួតពិនិត្យចំណូល និងចំណាយរបស់រដ្ឋ និងប្រភពថវិការដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋាន ការប្រើប្រាស់ធនធានរបស់សហភាពអឺរ៉ុប និងអង្គការ ឬស្ថាប័នអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ដែលបានដាក់បញ្ចូលក្នុងថវិការដ្ឋ ឬក្នុងថវិការដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋាន និងដាក់វិធានការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋាន ដើម្បីធានាឱ្យការប្រើធនធាននោះបានស្របច្បាប់ ត្រឹមត្រូវ សន្សំសំចៃ និងមានប្រសិទ្ធភាព។ ប្រសិនបើការិយាល័យសវនកម្មរដ្ឋ រកឃើញភាពមិនប្រក្រតីដែលនាំឱ្យមានការសង្ស័យអំពើពុករលួយ ករណីនេះនឹងត្រូវ

^b ផ្នែកទី ៤ នៃច្បាប់ PCIAPO កំណត់ពីដែនសមត្ថកិច្ចរបស់មន្ត្រីសាធារណៈតាមច្បាប់ ។

រាយការណ៍ផ្ទាល់ទៅស្ថាប័នរដ្ឋអាជ្ញាសាធារណៈ PPO ប្រសិនបើមានភស្តុតាងពីសកម្មភាពឧក្រិដ្ឋ ។ បើមិនដូច្នោះទេ ករណីនេះក៏ត្រូវរាយការណ៍ជូនស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលរដ្ឋ (SRS), (GRECO, 2002:17) ។ ការិយាល័យសវនកម្មរដ្ឋត្រូវរាយការណ៍អំពីសកម្មភាពខ្លួនជូនសភា Saeima និងជូនរដ្ឋាភិបាល (Section 3, SAO Law) ។

ស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលរដ្ឋ (SRS) គឺជាស្ថាប័នរដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋ ដែលធ្វើការក្រោមឱវាទក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ (Article 1, SRS Law) និងដឹកនាំដោយអគ្គនាយកម្នាក់ ដែលតែងតាំងដោយរដ្ឋមន្ត្រីហិរញ្ញវត្ថុ តាមការឯកភាពពីរដ្ឋាភិបាល (Article 4[1], SRS Law) ។ ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់ស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលរដ្ឋ SRS មានចែងក្នុងច្បាប់ SRS ។ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ២ នៃច្បាប់ SRS ភារកិច្ចចម្បងរបស់ SRS មានដូចខាងក្រោមនេះ:

- ធានាការប្រមូលពន្ធអាករ ពន្ធគយ និងការទូទាត់ជាកាតព្វកិច្ចឯទៀតៗ ដែលដឹកនាំដោយ SRS នៅក្នុងប្រទេសឡាតវៀ និងនៅតាមព្រំដែន ខ. ពន្ធគយ ។
- អនុវត្តគោលនយោបាយជាតិសម្រាប់គយ និងធានាការការពារព្រំដែនគយ ។
- តាមក្របខណ្ឌអំណាចរបស់ខ្លួនដូចកំណត់ក្នុងច្បាប់ ត្រួតពិនិត្យលើការអនុវត្តវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងធានាឱ្យមានការគោរពតាមកំហិតបន្ថែមដែលដាក់ទៅឱ្យមន្ត្រីរដ្ឋការ ដូចដែលមានចែង ដោយច្បាប់ឯទៀតៗ ។
- ទប់ស្កាត់ និងតាមរកបទល្មើសក្នុងវិស័យបង់ពន្ធដារ ពន្ធគយ និងការទូទាត់ជាកាតព្វកិច្ចឯទៀតៗ ដែលកំណត់ដោយរដ្ឋ ។

នៅក្នុងស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលរដ្ឋ SRS នគរបាលហិរញ្ញវត្ថុមានអំណាចទូលំទូលាយ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៦ នៃច្បាប់ស្តីពីស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលរដ្ឋ នៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃពន្ធចំណូលរបស់រដ្ឋ ។ អនុលោមតាមមាត្រា ១៤ នគរបាលហិរញ្ញវត្ថុមានភារកិច្ចដូចខាងក្រោមនេះ :

- ធ្វើការស៊ើបអង្កេត ក្នុងគោលបំណងបើកមុខ និងទប់ស្កាត់បទល្មើសក្នុងក្របខណ្ឌនៃពន្ធចំណូលរបស់រដ្ឋ ។
- ធ្វើការស៊ើបអង្កេត ក្នុងគោលបំណងបើកមុខ និងទប់ស្កាត់បទល្មើសក្នុងសកម្មភាពរបស់មន្ត្រី និងនិយោជិតរបស់ស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលរដ្ឋ និង
- ធ្វើការស៊ើបអង្កេតករណីរត់ពន្ធ និងករណីព្រហ្មទណ្ឌទាក់ទងនឹងបទល្មើសដែលរកឃើញនៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃពន្ធចំណូលរបស់រដ្ឋ ព្រមទាំងនៅក្នុងសកម្មភាពរបស់មន្ត្រី និងនិយោជិតរបស់ស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលរដ្ឋ ។

ក្រៅពីការិយាល័យប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ KNAB នគរបាលហិរញ្ញវត្ថុត្រាន់តែជាស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់មួយក្នុងចំណោមស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់ជាច្រើនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀតមាន **នគរបាលសន្តិសុខ** ព្រមទាំង **នគរបាលជាតិ** ជាពិសេសគឺ **នាយកដ្ឋាននគរបាលសេដ្ឋកិច្ច (EPD)** របស់នគរបាលជាតិនេះ និង**នាយកដ្ឋានអនុវត្តន៍ច្បាប់ស្តីពីបទឧក្រិដ្ឋអង្គការចាត់តាំង (OCED)** ក៏ចូលរួមក្នុងការស៊ើបអង្កេតដែរ ។ នាយកដ្ឋាន EPD មានតួនាទីចម្បងក្នុងការស៊ើបអង្កេតករណីពុករលួយនៅក្នុងវិស័យឯកជន ចំណែកឯនាយកដ្ឋាន OCED មានភារកិច្ចទប់ស្កាត់ និងតាមរកបទល្មើសពុករលួយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានអង្គការចាត់តាំង និងបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច (GRECO, 2004a:5) ។ ក្នុងការស៊ើបអង្កេតករណីពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ ពួកគេទាំងអស់ធ្វើការជិតស្និទ្ធជាមួយ KNAB ហើយនិងដូចដែលបានបញ្ជាក់ពីខាងលើ ស្ថាប័នទាំងនេះមានភារកិច្ចជួយដល់ការិយាល័យប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ (KNAB) ក្នុងការស៊ើបអង្កេត ប្រសិនបើមានសំណើ ។ ទាំងនគរបាលសន្តិសុខ ទាំងនគរបាលជាតិ ជាស្ថាប័នរដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋដែលចំណុះឱ្យក្រសួងមហាផ្ទៃ ។

ស្ថាប័នអយ្យការសាធារណៈ PPO គឺជាប្រព័ន្ធឯកភាព និងមជ្ឈការ ដែលមានបីថ្នាក់ គឺការិយាល័យអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញា តុលាការតំបន់ និងការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាតុលាការស្រុក ព្រមទាំងការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាជំនាញ (មាត្រា ២២ ច្បាប់ស្តីពីរដ្ឋអាជ្ញា) ។ ស្ថាប័នរដ្ឋអាជ្ញាសាធារណៈ PPO ដឹកនាំដោយអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ដែលតែងតាំងដោយសភា Saeima តាមអនុសាសន៍របស់ប្រធានតុលាការកំពូល សម្រាប់អាណត្តិ

៥ឆ្នាំ (មាត្រា ៣៨(១) ច្បាប់ស្តីពីរដ្ឋអាជ្ញា) ។ រដ្ឋអាជ្ញាទាំងឡាយត្រូវបានតែងតាំង និងដកហូតពីតំណែងដោយអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា តាមនីតិវិធីដែល ចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីរដ្ឋអាជ្ញា (មាត្រា ២៣(២) ច្បាប់ស្តីពីរដ្ឋអាជ្ញា) ។ មាត្រា ៥ នៃច្បាប់ស្តីពីរដ្ឋអាជ្ញាចែងថា ក្នុងពេលពិចារណារឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ត្រូវធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយឯកភាព និងអនុលោមតាមច្បាប់។ លើសពីនេះទៀត មាត្រា ៦ នៃច្បាប់ស្តីពីរដ្ឋអាជ្ញាចែងថា រដ្ឋអាជ្ញាត្រូវមាន ឯកភាពពីតំណែងរបស់ស្ថាប័នឡើង ឬមន្ត្រីផ្សេងទៀត។ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ២ នៃច្បាប់ស្តីពីរដ្ឋអាជ្ញា ស្ថាប័នអយ្យការសាធារណៈ PPO មានភារកិច្ចដូចខាងក្រោមនេះ:

- ត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពស្ថាប័នស៊ើបអង្កេត និងសកម្មភាពអនុវត្តរបស់ស្ថាប័នផ្សេងទៀត
- រៀបចំ ចាត់ចែង និងអនុវត្តការស៊ើបអង្កេត មុនពេលកាត់ទោស
- ផ្តួចផ្តើម និងអនុវត្តការចោទបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌក្នុងនាមរដ្ឋ
- ត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តទោសឱ្យបានត្រឹមត្រូវ
- ការពារសិទ្ធិ និងការពារផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់បុគ្គល និងរដ្ឋ ស្របតាមនីតិវិធីដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។
- ដាក់ពាក្យបណ្តឹង ឬដាក់សំអាងជូនតុលាការចំពោះករណីដែលច្បាប់កំណត់ និង
- ចូលរួមក្នុងបណ្តឹងសើរើរបស់តុលាការ នៅពេលដែលច្បាប់តម្រូវ ។

នៅក្នុងស្ថាប័នអយ្យការសាធារណៈ PPO នាយកដ្ឋានមួយចំនួនត្រូវបានគេប្រគល់មុខងារពិសេសឱ្យ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងចំណោមនាយកដ្ឋាន ទាំងនេះ គ្មាននាយកដ្ឋានណាមួយទទួលមុខងារចម្បងសម្រាប់តែករណីអំពើពុករលួយទេ (GRECO, 2002:24) ។ រឿងក្តីទាំងអស់រួមទាំងករណី អំពើពុករលួយផង ត្រូវបានប្តឹងទៅតុលាការដោយស្ថាប័នអយ្យការសាធារណៈ PPO ។

ឯករាជភាពនៃចៅក្រម និងតុលាការ ត្រូវបានធានាដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលចែងថា ចៅក្រមត្រូវតែមានឯកភាព ហើយស្ថិតនៅក្រោម អំណាចច្បាប់តែមួយគត់។ រឿងក្តីពុករលួយត្រូវដោះស្រាយដោយតុលាការដូចគ្នា និងបណ្តឹងផ្សេងទៀតដែលបានប្តឹងទៅតុលាការដែរ ។

ប្រទេសឡាតវៀមមានស្ថាប័នអំប៊ូដស៍មិនទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ មានមុខងារខ្លះដែលតាមប្រពៃណី ត្រូវអនុវត្តដោយអំប៊ូដស៍មិន ត្រូវបានអនុវត្តដោយស្ថាប័នផ្សេងៗទៀត ដូចជា ការិយាល័យរដ្ឋទទួលបន្ទុកការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងស្ថាប័នអយ្យការសាធារណៈ PPO (GRECO, 2004b:9 and 13) ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

របាយការណ៍វាយតម្លៃប្រទេសឡាតវៀម GRECO ២០០២ បញ្ជាក់ថា កង្វះការដឹកនាំ និងកង្វះកិច្ចសម្របសម្រួលរវាងស្ថាប័នអនុវត្ត កិច្ចការនគរបាលនានា ដែលទទួលបន្ទុកប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺជាបញ្ហាព្រួយបារម្ភចម្បង និងជាឧបសគ្គដល់កិច្ចប្រឹងប្រែងប្រយុទ្ធ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយផងដែរ។ តាមទស្សនៈនេះ ចាំបាច់ត្រូវមានអនុសាសន៍ថ្នាក់ជាតិមួយ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការសម្របសម្រួល ការចែករំលែក បទពិសោធន៍ និងការចរចាចរព័ត៌មានក្នុងចំណោមស្ថាប័នទាំងនោះ។ ការងារនេះ ក៏អាចរាប់ទាំងការបង្កើតអង្គការមួយសម្រាប់តាមដាន ការសម្របសម្រួល (២០០២:២១)។ ការបង្កើតការិយាល័យប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ KNAB និងក្រុមប្រឹក្សាទប់ស្កាត់ បទល្មើស និងអំពើពុករលួយនៃរដ្ឋសភា CPCC បានក្លាយទៅជាការដោះស្រាយបញ្ហានេះក្នុងកម្រិតមួយ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងវិស័យស៊ើបអង្កេតអំពើ ពុករលួយ បញ្ហានៅមានលក្ខណៈបែកខ្ញែកពីស្ថាប័នអនុវត្តមួយចំនួនដូចត្រូវរាប់ខាងលើ (GRECO, 2004a:6)។ របាយការណ៍តាមដាន របស់សហគមន៍អឺរ៉ុប បានកត់សម្គាល់ថា ប្រទេសនេះត្រូវការបង្កើតយន្តការសហការឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព រវាងស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដូចជា ស្ថាប័ននរកម្ម និងស្ថាប័នគ្រប់គ្រងចំណូលរដ្ឋ (EC, 2003:15) ។

ការព្រួយបារម្ភមួយទៀត គឺការគ្មានប្រព័ន្ធស័ក្តិសិទ្ធិសម្រាប់ស៊ើបការណ៍លើអំពើពុករលួយដែលមានមុខងារអនុវត្ត រួមទាំងការស្រាវជ្រាវលើវិស័យដែលងាយរងគ្រោះ និងការកសាងយុទ្ធសាស្ត្រអន្តរាគមន៍ជាមុន។ ការព្រួយបារម្ភទាំងនេះត្រូវបានដោះស្រាយ តាមរយៈការបង្កើតនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកសកម្មភាពស៊ើបអង្កេតពិសេស និងវិភាគ ព្រមទាំងនាយកដ្ឋានវិភាគអំពើពុករលួយ និងបង្កើតវិធីសាស្ត្រទប់ទល់នៅក្នុងការិយាល័យប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ KNAB (GRECO 2004a:6) ។

ការព្រួយបារម្ភផ្សេងទៀត គឺការយល់ឃើញរបស់សាធារណជន ដែលយល់ថាស្ថាប័នតុលាការ និងស្ថាប័នអយ្យការ គ្មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ បញ្ហានេះគឺមួយផ្នែក ដោយសារភាពខុសគ្នារវាងបទល្មើសដែលមានចុះក្នុងបញ្ជី និងចំនួនបុគ្គលដែលទទួលទោសក្នុងរឿងក្តីពុករលួយ។ ក្រៅពីនេះ មានការកត់សម្គាល់ថា គ្មានអង្គភាពនៅក្នុងស្ថាប័នអយ្យការ ដែលមានមុខងារដឹកនាំអំពើពុករលួយ។ ប្រការនេះត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាបញ្ហាមួយ ពីព្រោះការស៊ើបអង្កេត និងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើអំពើពុករលួយត្រូវមានការប្តឹងហ្វីសេស ជំនាញ និងបទពិសោធន៍។ រាយការណ៍ GRECO បានស្នើឱ្យស្ថាប័នអយ្យការបង្កើតអង្គភាពតែមួយសម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយ ដោយមានការទទួលខុសត្រូវបន្ថែមនៃការបណ្តុះបណ្តាល ការគាំទ្រ និងចែករំលែកបទពិសោធន៍ជាមួយអង្គការដទៃទៀត ដែលពាក់ព័ន្ធការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ ការបណ្តុះបណ្តាលទូទៅក៏ជាបញ្ហាចាំបាច់ដែរចំពោះចៅក្រម និងមន្ត្រីនគរបាល (GRECO 2002:24) ។ ក្រៅពីនេះក៏មានការសង្កត់ធ្ងន់លើកិច្ចសហការ និងសម្របសម្រួលតួនាទីរបស់ស្ថាប័នអយ្យការ (EC, 2003:15) ។ មានចាត់វិធានការដើម្បីពង្រឹងការបណ្តុះបណ្តាលរដ្ឋអាជ្ញា ចៅក្រម និងមន្ត្រីនគរបាល ប៉ុន្តែមិនមានគោរពតាមអនុសាសន៍ ដែលសុំឱ្យបង្កើតអង្គការតែមួយក្នុងស្ថាប័នអយ្យការសម្រាប់ដោះស្រាយករណីអំពើពុករលួយទេ (GRECO 2004a:8) ។

ដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើ ទោះបីមានស្ថាប័នផ្សេងៗបំពេញមុខងារដែលអនុវត្តដោយស្ថាប័នអំប៊ូដស៍មិនក៏ដោយ ក៏គេយល់ថានៅមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ។ សារៈសំខាន់នៃស្ថាប័នអំប៊ូដស៍មិន ស្ថិតនៅត្រង់ការពិតដែលថា ក្នុងឋានៈជាស្ថាប័នឯករាជ្យមួយ ស្ថាប័ននេះអាចជាឧបករណ៍សំខាន់បន្ថែមមួយសម្រាប់ទប់ស្កាត់ និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ បញ្ហានេះគឺដោយសារតួនាទីរបស់ស្ថាប័នអំប៊ូដស៍មិនគ្រប់ដណ្តប់លើសកម្មភាពនានាដែលខុសពីសកម្មភាពរបស់ស្ថាប័នដែលមានស្រាប់ ព្រោះស្ថាប័នអំប៊ូដស៍មិន ផ្តោតទៅលើការការពារប្រជាពលរដ្ឋឱ្យរួចផុតពីការបំពានរបស់អំណាចសាធារណៈ។ មានរបាយការណ៍ថា ការរៀបចំបង្កើតស្ថាប័នអំប៊ូដស៍មិន កំពុងតែត្រូវបានពិចារណា (GRECO 2004b:13) ។ មេរៀនសំខាន់មួយដែលទទួលបានពីស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយគឺ សារៈសំខាន់នៃការទទួលបាននូវការទុកចិត្តពីសាធារណជនតាមរយៈការបង្ហាញនូវប្រសិទ្ធភាពការងារ និងបញ្ចេញជាលទ្ធផលការងារ។ ដូចដែលរបាយការណ៍ GRECO បានកត់សម្គាល់កង្វះការដាក់ទោសចំពោះករណីអំពើពុករលួយពីមុន នាំឱ្យសាធារណជនបាត់បង់សេចក្តីទុកចិត្តលើកិច្ចប្រឹងប្រែងដែលកំពុងធ្វើ និងបាត់បង់សេចក្តីទុកចិត្តលើស្ថាប័នដែលមានភារកិច្ចទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (GRECO 2002:26) ។ យើងសង្ឃឹមថាបញ្ហានេះនឹងត្រូវដោះស្រាយដោយការិយាល័យប្រឆាំង និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិ KNAB ដែលបានយកចិត្តទុកដាក់ខ្លាំងលើទំនាក់ទំនងសាធារណៈ និងបង្កើតការយល់ដឹង។ ប៉ុន្តែ របាយការណ៍តាមដានរបស់សហគមន៍អឺរ៉ុប បានកត់សម្គាល់ថា នៅពេលណាដែលការយល់ដឹងជាសាធារណៈស្តីអំពីអំពើពុករលួយ និងតួនាទី និងមុខងាររបស់ KNAB ត្រូវបានកើនឡើងជាទូទៅ ចាំបាច់ត្រូវតែមានកិច្ចប្រឹងប្រែងជាបន្តទៀត ដើម្បីបង្កើតការយល់ដឹងដល់ស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់ វិស័យអាជីវកម្ម និងសហគមន៍ជាទូទៅ (EC 2003:15) ។

ប្រភព

- គណៈកម្មការអឺរ៉ុប ២០០៣ របាយការណ៍តាមដានទូលំទូលាយអំពីត្រៀមចូលជាសមាជិករបស់ឡាតវៀ
http://www.europa.eu.int./comm/enlargement/report_2003.pdf.cmr_iv_final.pdf
- Freedom House International ២០០៤ ប្រទេសឡាតវៀក្នុងអន្តរកាល ២០០៤
<http://unpan1.un.org/introduc/groups/public/documents/NISPAcee/UNPAN016580.pdf>
- GRECO ២០០២ ការវាយតម្លៃលើកិច្ចមួយ របាយការណ៍វាយតម្លៃលើប្រទេសឡាតវៀ
<http://unpan1.un.org/introduc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN009754.pdf>

- GRECO ២០០៤a ការវាយតម្លៃលើកទីមួយ របាយការណ៍អនុលោមភាពប្រទេសឡាតវៀ <http://www.greco.coe.int/evaluations/Default.htm>
- GRECO ២០០៤b ការវាយតម្លៃលើកទី២ របាយការណ៍វាយតម្លៃប្រទេសឡាតវៀ <http://www.greco.coe.int/evaluations/Default.htm>
- យុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការទប់ស្កាត់និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ២០០៤-២០០៨, ២០០៤ http://www.knab.gov.IV/uploads/en_hm/National_Strategy.htm
- Open Society Institute ២០០២ ការតាមដានដំណើរការចូលជាសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុប: គោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ <http://www.eumap.org/reports/2002/corruption>
- Transparency International ២០០៣ របាយការណ៍អំពើពុករលួយសកល ២០០៣ <http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2003.htm>

ព័ត៌មានទាំងនេះត្រូវបានប្រមូលចេញពីគេហទំព័ររបស់ស្ថាប័ននានាដែលបានរាយឈ្មោះខាងលើ ។

ប្រទេសលីទុយអានី

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសម្រេចចិត្តជាតិ

- គណៈកម្មការក្រុមសីលធម៌មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ (COEC) www.vtek.lt/enver.htm/
- អង្គការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ (SC) (ការិយាល័យសវនកម្មរដ្ឋ) www.vkontrolė.lt/en/about_general.shtm/
- Seimas Ombudsmen's Office (SOO) ការិយាល័យការពារប្រជាពលរដ្ឋនៃសភា Seimas www3.lrs.lt/Pls/Inter/www_viewer.viewer.ViewTheme?p_int_tv_id=823&p_kalb_id=2
- ស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIS) www.stt.lt?lang=en

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីការសម្របសម្រួលផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងឯកជនក្នុងវិស័យសាធារណៈ (APIPPS) <http://www.unpan1.un.org/introduc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN017541.pdf>
- ច្បាប់ស្តីពី Seimas Ombudsmen (ខែធ្នូ ១៩៩៨ No.VIII-950) <http://www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?Condition1=85986&Condition2>
- ច្បាប់ស្តីពីសេវាស៊ើបអង្កេតពិសេស (២ ឧសភា ២០០២ No.VIII-1649) http://www.stt.lt/en/files/stt_law.pdf
- ច្បាប់ស្តីពីអង្គការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ (២ ឧសភា ២០០០ No.I-907) ច្បាប់វិសោធនកម្ម ថ្ងៃទី ១៣ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០១ No.IX-950) http://www.vkontrolė.lt/en/_back_law.shtml <http://www.vid.gov.lv/eng/4laws/docs/203-01.pdf>
- ច្បាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (២៨ ឧសភា ២០០២ No.I-904) <http://www.stt.lt/en/files/prvention.pdf>

សារៈសំខាន់

សន្ទុះដ៏សំខាន់នៃការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងប្រទេសលីទុយអានី គឺជាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យតឹងរឹង ដែលតម្រូវឱ្យប្រទេសនេះ អនុម័ត ដើម្បីឆ្ពោះទៅរកការចូលជាសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុប នៅខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ សហភាពអឺរ៉ុបបានក្លាយទៅជាកម្លាំងចលករ ក្នុងការ ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេសលីទុយអានី (Transparency International, 2003: 177-178) ។

ចាប់តាំងពីអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ ប្រទេសលីទុយអានីបានបង្កើតនូវអង្គការភាគច្រើននៃក្របខណ្ឌច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (OSI, 2002:356) ។ ក្រៅពីនេះ ប្រទេសលីទុយអានីបានបង្កើតស្ថាប័ន និងទីភ្នាក់ងារជាច្រើន ជាពិសេស ក្នុងវិស័យអនុវត្តច្បាប់ ដើម្បីទប់ស្កាត់ តាមដាន និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (GRECO, 2002:5) ។ អង្គការសំខាន់ជាងគេគឺស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIS) ដែលបង្កើតក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ ក្នុងក្រសួងមហាផ្ទៃ (GRECO, 2002:8) ។ ក្នុងឆ្នាំ២០០០ ក្រៅពីការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS នេះ គេបានពិនិត្យឃើញថា

SIS បានក្លាយទៅជាអ្វីដែលគេចាត់ទុកថាជាអង្គការប្រឆាំងអំពើពុករលួយឯករាជ្យពិតប្រាកដតែមួយគត់ ក្នុងប្រទេសជាច្រើនដែលបានចូលជាសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុបនាឆ្នាំ ២០០៤ និងប្រទេសដែលកំពុងព្យាយាមចូលជាសមាជិក ។

ការអភិវឌ្ឍសំខាន់ៗទៀតគឺការអនុម័តរបស់សភា Seimas នូវកម្មវិធីជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងខែមករា ឆ្នាំ ២០០២ និងការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីអំពើពុករលួយក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០២ ។ កម្មវិធីជាតិទូលំទូលាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ កំណត់នូវមធ្យោបាយបីយ៉ាងដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដូចជា:

- **ការទប់ស្កាត់** ដោយរាប់ទាំងការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយផ្នែកនយោបាយ និងទំនាស់ផលប្រយោជន៍ អំពើពុករលួយក្នុងរដ្ឋបាល ក្នុងពន្ធដារ និងក្នុងអាជ្ញាធរគយ ក្នុងវិស័យសុខាភិបាល ក្នុងស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់ និងក្នុងស្ថាប័នតុលាការ ហើយជំរុញឱ្យមានលទ្ធកម្មសាធារណៈ និងឯកជនភារូបនីយកម្ម សហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងជំរុញឱ្យមានការចូលរួមរបស់សាធារណជន ក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។
- **ការស៊ើបអង្កេត** ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពក្នុងការស៊ើបអង្កេត ចាប់ពីបញ្ញត្តិច្បាប់ដាក់កំហិតបុព្វសិទ្ធិ រហូតដល់ការបង្កើនការចែករំលែកព័ត៌មានរវាងស្ថាប័នផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេត និងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា ។
- **ការអប់រំ** រួមទាំងការបញ្ចូលប្រធានបទស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សានៅកម្រិតមធ្យមសិក្សា និងឧត្តមសិក្សា ។

ប្រទេសលីទុយអានីស្ថិតក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ទី ៤៤ ក្នុងចំណោមប្រទេស ១៥៩ លើតារាងសន្ទស្សន៍របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ឆ្នាំ ២០០៥ ស្តីពីការយល់ឃើញអំពើពុករលួយ ។ ថ្វីត្បិតតែប្រទេសលីទុយអានីបានចាត់វិធានការសំខាន់ៗជាច្រើន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏នៅក្នុងរបាយការណ៍តាមដានលទ្ធផលរបស់លីទុយអានីស្តីពីការត្រៀមចូលជាសមាជិកសហគមន៍អឺរ៉ុបបានសង្កត់ធ្ងន់ថា ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ "ត្រូវតែបន្តទទួលនូវអាទិភាពខ្ពស់" (2003:54) ។ នៅក្នុងការកំណត់អំពើពុករលួយដែលធ្វើឡើងដោយអង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ Transparency International ប្រចាំប្រទេសលីទុយអានីនេះ នាឆ្នាំ ២០០៤ គេបានរកឃើញថា ប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើនយល់ថាអំពើពុករលួយគឺជាការគំរាមកំហែងដល់ប្រទេសជាតិ ។ សហភាពអឺរ៉ុបបានសន្និដ្ឋានថា "អំពើពុករលួយនៅតែជាប្រភពនៃការព្រួយបារម្ភនៅឡើយ ជាពិសេសនៅក្នុងស្ថាប័នគយ ស្ថាប័នលទ្ធកម្មសាធារណៈ នគរបាលចរាចរ ហើយនិងវិស័យសុខាភិបាល ព្រមទាំងប្រព័ន្ធតុលាការ (2003:13) ។ ទោះបីជាអំពើពុករលួយក្នុងនយោបាយកម្រិតខ្ពស់ជាបញ្ហាតូចតាចក៏ដោយ ក៏អំពើពុករលួយខាងរដ្ឋបាលនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ (OSI, 2002:351) ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS ត្រូវបានបង្កើតដំបូងនៅក្នុងក្រសួងមហាផ្ទៃ នាឆ្នាំ១៩៩៧ ដែលមានមុខងារចម្បង ប្រមូល និងប្រើព័ត៌មានសម្ងាត់ស្តីពីបណ្តាញឧក្រិដ្ឋជន និងមន្ត្រីសាធារណៈពុករលួយ បន្ថែមទៅលើការអនុវត្តសកម្មភាពទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (GRECO, 2002:8) ។ បន្ទាប់ពីការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស ក្នុងឆ្នាំ ២០០០ ស្ថាប័ននេះ ដែលកាលនោះទទួលខុសត្រូវចំពោះរដ្ឋាភិបាល ឥឡូវនេះ បានក្លាយជាស្ថាប័នក្រោមច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រធានាធិបតី និងសភា Seimas (មាត្រា ២(១) នៃច្បាប់ SIS) ដើម្បីបង្កើនឯករាជភាពរបស់ខ្លួន ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពរបស់ខ្លួន និងបង្កើនសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងផ្នែកនីតិប្រតិបត្តិ ។ ដូច្នោះ ស្ថាប័ននេះមានកាតព្វកិច្ចធ្វើរបាយការណ៍ពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួនជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជូនប្រធានាធិបតី និងប្រធានសភា Seimas យ៉ាងហោចណាស់ពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ (មាត្រា ៨(៧) នៃច្បាប់ SIS) ។ ច្បាប់ស្តីពី SIS នេះ ចែងពីវត្ថុបំណង និងមូលដ្ឋានច្បាប់សម្រាប់សកម្មភាពរបស់ SIS ព្រមទាំងភារកិច្ច និងមុខងាររបស់ខ្លួនទៀតផង (មាត្រា ១ នៃច្បាប់ SIS) ។

នាយកការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS ត្រូវបានតែងតាំងសម្រាប់អាណត្តិ ៥ឆ្នាំ ដោយប្រធានាធិបតី និងដោយមានការឯកភាពពីសភា Seimas ។ បេក្ខជនសម្រាប់តំណែងនាយកការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេសនេះ ត្រូវបានស្នើឡើងដោយប្រធានាធិបតី ដាក់ជូនសភា

Seimas ។ ប្រធានាធិបតីអាចដកហូតតំណែងនាយកការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេសបាន ដោយសារនិងដោយមានការឯកភាពពីសភា Seimas អនុលោមតាមបទបញ្ញត្តិ មាត្រា ១២ នៃច្បាប់ SIS (មាត្រា ១១(១) នៃច្បាប់ SIS) ។ អនុប្រធានទី១ និងអនុប្រធាននៃការិយាល័យ ស៊ើបអង្កេតពិសេសត្រូវបានតែងតាំង និងដកហូតដោយប្រធានាធិបតី តាមការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយប្រធាន SIS (មាត្រា ១១(២) នៃច្បាប់ SIS) ។

ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS ចែកចេញជាផ្នែក និងនាយកដ្ឋានមួយចំនួន ដូចជា នាយកដ្ឋានសកម្មភាពស៊ើបការណ៍ នាយកដ្ឋាន ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងការិយាល័យមូលដ្ឋាន ៤ ដែលការិយាល័យនីមួយៗមានផ្នែកស៊ើបអង្កេតរៀងៗខ្លួន ព្រមទាំងមាននាយកដ្ឋាន និងមាន ផ្នែកមួយចំនួនសម្រាប់តែអនុវត្តកិច្ចការផ្ទៃក្នុង ។^១

ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS ត្រូវបានបង្កើតជាអង្គការចម្បងសម្រាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលមានការទទួលខុសត្រូវ ជាច្រើន ដូចជា ការសម្របសម្រួលកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ការតាមរក និងទប់ស្កាត់បទល្មើសទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងការធានានូវវិធានការ សម្របសម្រួលនៅក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋ និងវាងស្ថាប័នទាំងនោះ ជាមួយនឹងសង្គម (Open Society Institute, 2002:367) GRECO, 2002:8) ។ មុខងារចម្បងរបស់ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស មានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៨ នៃច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស គឺ:

- អនុវត្តសកម្មភាពប្រតិបត្តិការ ក្នុងការតាមរកនិងទប់ស្កាត់បទល្មើសទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ ។
- អនុវត្តការសាកសួរ និងស៊ើបអង្កេតបឋមលើបទល្មើសទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ ។
- សហការជាមួយស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់ឯទៀត ដូចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។
- ប្រមូល រក្សាទុក និងវិភាគព័ត៌មានស្តីអំពីអំពើពុករលួយ និងបុគ្គលភាពសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចដទៃទៀតដែលពាក់ព័ន្ធ និង
- រៀបចំ និងអនុវត្តកម្មវិធីត្រួតពិនិត្យនិងទប់ស្កាត់បទល្មើស ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃ ព័ត៌មានដែលប្រមូលបាន ។

ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចដែលប្រគល់ជូនទៅការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS មន្ត្រីរបស់ការិយាល័យនេះទទួលបានអំណាចទូលំទូលាយ រួមទាំងការតាមដានលិខិតឆ្លើយឆ្លង ទំនាក់ទំនងតាមអេឡិចត្រូនិក និងលំនៅដ្ឋាន ការចូលក្នុងទីតាំងនៃសហគ្រាសគ្រប់ប្រភេទ និងការធ្វើ អធិការកិច្ចនៅចំណុចព្រំដែន (មាត្រា ១៣ ច្បាប់បង្កើតការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS) ។ មាត្រា ១៦(២) នៃច្បាប់បង្កើតការិយាល័យ ស៊ើបអង្កេតពិសេស ចែងច្បាស់ថា "ស្ថាប័នរដ្ឋនិងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋ ឬនិយោជិតនៃស្ថាប័នទាំងនោះ គណបក្សនយោបាយ អង្គការ និងចលនា សាធារណៈ បណ្តាញសារព័ត៌មាន នីតិបុគ្គល ឬបុគ្គលឯទៀត" ត្រូវបានហាមឃាត់មិនឱ្យជ្រៀតជ្រែកក្នុងកិច្ចប្រតិបត្តិការ ឬការងារដទៃ ទៀតរបស់មន្ត្រីនៃការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស ។ ការស៊ើបសួរ និងការស៊ើបអង្កេតបឋម ដែលធ្វើឡើងដោយការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS (ដោយនាយកដ្ឋានស៊ើបអង្កេតរបស់ការិយាល័យនេះ) ត្រូវបានត្រួតពិនិត្យ រៀបចំ និងដឹកនាំដោយស្ថាប័នអយ្យការ (Article 22[2], SIS Law) ។ ដើម្បីធានាការរាជការរបស់ខ្លួន នាយកដ្ឋានស៊ើបអង្កេតទាំងនេះត្រូវរាយការណ៍ផ្ទាល់ទៅជូនអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ហើយមិនអាចរងឥទ្ធិពលអ្វីពី ប្រធានរបស់ SIS ឡើយ (GRECO, 2002:9) ។

ក្រៅពីនេះ មាត្រា ១៥ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ចែងថាការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS ត្រូវតែ:

- ចូលរួមក្នុងការកសាង និងអនុវត្តកម្មវិធីជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដោយរួមជាមួយនឹងទីភ្នាក់ងារនានា នៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ខេត្ត- ក្រុង ។
- ដាក់ជូនប្រធានាធិបតី សភា Seimas និងរដ្ឋាភិបាល នូវសំណើស្តីពីការដាក់ឱ្យអនុវត្ត និងការកែលម្អច្បាប់ថ្មីៗ ដែលចាំបាច់សម្រាប់ ការអនុវត្តសកម្មភាពទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។

^១ មានក្រុមសវនកម្មផ្ទៃក្នុង គណនេយ្យករ នាយកដ្ឋាននីតិកម្ម នាយកដ្ឋានបុគ្គលិកនិងស៊ើបអង្កេតផ្ទៃក្នុង ការិយាល័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ការិយាល័យ កិច្ចការអង្គការ ការិយាល័យរដ្ឋបាល និងការិយាល័យនីតិវិធីរដ្ឋបាល ។ ហើយក៏មានទីប្រឹក្សារបស់ប្រធាន និងមន្ត្រីព័ត៌មាន ។

- ចូលរួមជាមួយរដ្ឋាភិបាលក្នុងការអនុវត្តមុខងារសម្របសម្រួលរបស់ខ្លួន ហើយនិងត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយរបស់ទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗ នៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង ហើយនិង
- រួមជាមួយនិងទីភ្នាក់ងារនានា នៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង ដើម្បីអនុវត្តវិធានការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។

តាំងពីដើមរៀងមក ការិយាល័យ SIS បានដំណើរការជាស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់មួយ ដែលផ្តោតជាពិសេសតែលើវិធីសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយតាមបែបបង្រៀម ឥឡូវនេះ ការិយាល័យ SIS បានបែរមកអនុវត្តយកកាន់តែច្រើនឡើងនូវមធ្យោបាយ ៣ មុខព្រួយ ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលផ្តោតទៅលើការទប់ស្កាត់ ការស៊ើបអង្កេត និងការអប់រំសាធារណៈ ដោយអនុលោមតាមអាទិភាព ដែលដាក់ចេញដោយ NACP (GRECO, 2002:23-24 and SIS, 2004:3) ។ ការអភិវឌ្ឍនេះនឹងមានការពិភាក្សាទៅទៀតនៅក្នុងផ្នែកដែលនិយាយអំពីមេរៀនដែលទទួលបាន ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

មាត្រា ១២ នៃច្បាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយចែងថា ការអនុវត្តវិធានការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ ត្រូវអនុវត្តដោយរដ្ឋាភិបាល **គណៈកម្មាការក្រុមសីលធម៌សម្រាប់មន្ត្រីថ្នាក់ដឹកនាំ (COEC) និងទីភ្នាក់ងារនានាថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង**^៦ បន្ថែមទៅលើការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS ។

ដូចពណ៌នាក្នុងមាត្រា ១៣ នៃច្បាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ រដ្ឋាភិបាលដើរតួសំខាន់ក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ដែលក្នុងនោះរដ្ឋាភិបាលមានភារកិច្ច៖ ធានាថាក្រសួងនានាត្រូវតែអនុវត្តវិធានការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ កសាងកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយថ្នាក់ជាតិជាមួយការិយាល័យស៊ើបអង្កេតពិសេស SIS (សម្រាប់ដាក់ជូនទៅ និងអនុវត្តដោយសភា Saeimas) និងផ្តល់អនុសាសន៍ជូនសភា Saeimas ដើម្បីដាក់ឱ្យអនុវត្ត និងធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានឯទៀត ដែលចាំបាច់សម្រាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។

គណៈកម្មាការក្រុមសីលធម៌សម្រាប់មន្ត្រីថ្នាក់ដឹកនាំ (COEC) ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ គឺជាអង្គការពងករវាជ្យមួយទទួលខុសត្រូវចំពោះសភា Saeimas ។ គណៈកម្មាការនេះមានសមាជិក ៥រូប សមាជិក ១រូប តែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី ១រូប តែងតាំងដោយប្រធានសភា Saeimas ១រូប តែងតាំងដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី និង ២រូប តែងតាំងដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។ ប្រធានត្រូវតែងតាំងដោយសភា Saeimas ។ គណៈកម្មាការនេះមានលេខាធិការដ្ឋានដែលមានសមាជិក ៦រូប ជាជំនួយការ (GECO, 2002:18) ។

មុខងារសំខាន់នៃគណៈកម្មាការ COEC គឺតាមមើល និងត្រួតពិនិត្យមន្ត្រីរដ្ឋាក្នុងការគោរពច្បាប់ APPIPS ស្តីពីការសម្រួលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងប្រយោជន៍ឯកជនក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋ ដែលមានគោលបំណងធានាឱ្យ "អ្នកកាន់តំណែងសាធារណៈត្រូវតែធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយផ្អែកតែលើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ធានាអព្យាក្រឹតភាពនៃសេចក្តីសម្រេចដែលខ្លួនបានធ្វើ និងទប់ស្កាត់ការកើតឡើង និងការរីកសាយនៃអំពើពុករលួយនៅក្នុងមុខងារសាធារណៈ" (មាត្រា ១ នៃច្បាប់ APPIPS ស្តីពីការសម្រួលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងប្រយោជន៍ឯកជនក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋរបស់មន្ត្រីរដ្ឋការ) ។ មាត្រា ៤ នៃច្បាប់ APPIPS នេះ ក៏បានចែងដែរថា មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ត្រូវតែប្រកាសពីផលប្រយោជន៍ឯកជន (ពោលគឺការប្រកាសពីទ្រព្យសម្បត្តិ និងប្រាក់ចំណូល) ដែលត្រូវដាក់ជូនគណៈកម្មាការក្រុមសីលធម៌សម្រាប់មន្ត្រីថ្នាក់ដឹកនាំ COEC (មាត្រា ៥(៦)) ។ គណៈកម្មាការ COEC វិភាគសេចក្តីប្រកាសទាំងនេះ ហើយអាចផ្តួចផ្តើមធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើការគោរពតាមច្បាប់ APPIPS ស្តីពីការសម្រួលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងប្រយោជន៍ឯកជនក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋរបស់មន្ត្រីរដ្ឋការ ដោយផ្អែកតាមព័ត៌មានដែលទទួលបាន ។ ផ្អែកតាមការវិភាគនិងការស៊ើបអង្កេត គណៈកម្មាការ COEC អាចផ្តល់អនុសាសន៍ឱ្យចាត់វិធានការផ្សេងៗ ដូចជា ការផាកពិន័យ ឬការបណ្តេញចេញពីការងារ ។ វិធានការទាំងនេះត្រូវតែដាក់ទៅតុលាការ ។ គណៈកម្មាការ COEC ក៏អាចបញ្ជូនព័ត៌មានទៅអង្គការអនុវត្តន៍ច្បាប់ ដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតបន្ថែម (GECO, 2002:18 and OSI, 2002:364) ។

^៦ ច្បាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ក៏មានចែងពី "អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល" ក្នុងមាត្រា ១២ ។ ប៉ុន្តែមាត្រា ១៦ បានចែងយោងថាជា "ទីភ្នាក់ងារមិនមែនរដ្ឋាភិបាល" ។

ក្រៅពីនេះ តាមមាត្រា ១៤ នៃច្បាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ គណៈកម្មការ COEC មានភារកិច្ចវិភាគបញ្ហាក្រុមសីលធម៌ដែលប្រឈម នឹងមន្ត្រីរដ្ឋការ និងផ្តល់អនុសាសន៍ទាក់ទងនឹងកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងដាក់ឱ្យអនុវត្ត និងកែលម្អច្បាប់ ព្យាយាមលុបបំបាត់លក្ខខណ្ឌ ដែលនាំឱ្យមានទំនាស់ផលប្រយោជន៍ឯកជន និងផលប្រយោជន៍សាធារណៈនៅក្នុងក្របខណ្ឌកិច្ចការស៊ីវិល ផ្តល់អនុសាសន៍ជូនសភា Seimas និងទីភ្នាក់ងាររាជរដ្ឋាភិបាលនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង ទាក់ទងនឹងការអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិទានានៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និង រៀបចំសេចក្តីសង្ខេបនៃការអនុវត្តវិធានច្បាប់ ដែលកំណត់ពីតម្រូវការឱ្យមានក្រុមសីលធម៌ស្ថាប័ននៅក្នុងវិស័យផ្សេងៗ ហើយនិងត្រូវចូលរួមក្នុង ការរៀបចំសេចក្តីព្រាង និងការតាក់តែងវិធានទាំងនោះឱ្យទៅជាច្បាប់ ។

មាត្រា ១៦ នៃច្បាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយចែងថា ដោយអនុលោមតាមច្បាប់នេះ **ទីភ្នាក់ងាររដ្ឋនិងខេត្ត-ក្រុងទាំងអស់** អាចបង្កើត អង្គការផ្ទៃក្នុងសម្រាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយក្នុងវិស័យនៃអាណត្តិការងាររបស់ខ្លួន ហើយត្រូវអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិក្នុងវិស័យទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយ ។ ត្រូវធានាឱ្យមានការគោរពតាមសេចក្តីតម្រូវរបស់ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ត្រូវកសាង និងអនុម័តកម្មវិធីប្រឆាំង អំពើពុករលួយក្នុងក្របខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួន ព្រមទាំងបង្កើនការយល់ដឹងក្នុងចំណោមបុគ្គលិករបស់ខ្លួនលើបញ្ហាទប់ស្កាត់អំពើ ពុករលួយ ។

ក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ ២០០១ **គណៈកម្មការសភាប្រឆាំងអំពើពុករលួយ Seimas** ត្រូវបានបង្កើតដើម្បីបន្តការងាររបស់គណកម្មការស៊ើប អង្កេតបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច ។ តួនាទីចម្បងរបស់គណៈកម្មការនេះ គឺតាមមើលស្ថានភាពអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេស ស្តាប់របាយការណ៍ និងវិភាគ សកម្មភាព និងសេចក្តីសម្រេចរបស់ស្ថាប័នទាំងឡាយ លើវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយនិងដាក់ជូននូវសេចក្តីស្នើសុំវិធានការប្រឆាំង អំពើពុករលួយ (GECO, 2002:18 and OSI, 2002:369) ។

ក្រៅពីអង្គការដែលបញ្ជាក់ខាងលើ **អង្គការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ (SC)** ត្រូវបានបង្កើតដោយមាត្រា ១៣៣ នៃច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និង **ការិយាល័យអំប៊ូដស៍មិនរបស់សភា Seimas (SOO)** ត្រូវបានបង្កើតដោយមាត្រា ៧៣ នៃច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលមានតួនាទីទប់ស្កាត់អំពើ ពុករលួយ ។

សកម្មភាពនៃអង្គការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ (SC) ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ (មាត្រា ១) ។ អង្គការត្រួតពិនិត្យ រដ្ឋនេះ គឺជាស្ថាប័នសវនកម្មកំពូលរបស់រដ្ឋាភិបាល ហើយទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខសភា Seimas (មាត្រា ៥ (១)) ។ អង្គការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ ដឹកនាំដោយអគ្គនាយក (មាត្រា ៦) ដែលតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី តាមអនុសាសន៍របស់សភា Seimas ។ មុខងារចម្បងរបស់អង្គការ ត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ គឺត្រួតពិនិត្យភាពស្របច្បាប់និងប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងចាត់ចែងថវិការដ្ឋ និងធានា ឱ្យការងារសវនកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាលស្របទៅតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ (មាត្រា ៤) ។ នៅក្នុងការពិនិត្យ ប្រសិនបើអង្គការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ (SC) រកឃើញភាពមិនប្រក្រតី អង្គការនេះមានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេតមុននឹងបញ្ជូនករណីនេះទៅជូនរដ្ឋអាជ្ញា (GRECO, 2002:20) ។ អង្គការ ត្រួតពិនិត្យរដ្ឋមានឯករាជភាពក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន (មាត្រា៥) ។ ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការកិច្ច សំខាន់របស់អង្គការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋ ជាពិសេសក្នុងវិស័យស៊ើបអង្កេត និងសហការជាមួយអង្គការអនុវត្តន៍ច្បាប់នានា (GRECO, 2002:20) ។

គោលការណ៍មូលដ្ឋាននៃច្បាប់ និងសកម្មភាពរបស់អំប៊ូដស៍មិនសភា Seimas និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំង និងអំណាចរបស់ SOO ត្រូវបាន កំណត់ដោយច្បាប់ស្តីពីស្ថាប័នអំប៊ូដស៍មិនសភា Seimas (មាត្រា ១) ។ ស្ថាប័នអំប៊ូដស៍មិនសភាគឺជាអង្គការរដ្ឋឯករាជ្យ (មាត្រា ១០) ដែល មានសមាជិក ៥រូប ដែលម្នាក់ៗមានភារកិច្ចតាមមើលកិច្ចការនៅក្នុងមុខងារសាធារណៈមួយមុខៗដោយឡែកពីគ្នា ហើយតែងតាំងសម្រាប់ អាណត្តិ ៤ឆ្នាំ ចេញពីបេក្ខជនដែលស្នើដោយប្រធានសភា Seimas (មាត្រា ៦) ។ តំណែងអំប៊ូដស៍មិនអាចដកហូតបានតែតាមការបោះឆ្នោត សម្លេងភាគច្រើនពីសភា Seimas (មាត្រា ៧) ។ អំប៊ូដស៍មិនត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំជូនសភា Seimas (មាត្រា ២៥) ។

មុខងារចម្បងរបស់អំប៊ូដស៍មីន (មន្ត្រីការពារប្រជាពលរដ្ឋ) គឺស៊ើបអង្កេតពាក្យបណ្តឹងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបំពាន អំណាច និងការិយាធិបតេយ្យរបស់ស្ថាប័នរដ្ឋ រដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋាន និងរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន ព្រមទាំងរបស់ស្ថាប័នយោធា លើកលែងតែច្បាប់ចែង ផ្សេងពីនេះ (មាត្រា ៤) ។ បន្ទាប់ពីបានស៊ើបអង្កេតហើយ អំប៊ូដស៍មីនអាចផ្តល់អនុសាសន៍ជូនអាជ្ញាធរដែលរងការស៊ើបអង្កេត ព្រមទាំងដាក់ ករណីនេះជូនទៅអាជ្ញាធរស៊ើបអង្កេតផ្សេងៗ ប្រសិនបើរកឃើញថាមានភស្តុតាងពីបទល្មើស (មាត្រា ២២) ។ អំប៊ូដស៍មីនក៏មានតួនាទីអប់រំ ដល់សាធារណជនអំពីសិទ្ធិ និងវិធីប្រើសិទ្ធិទាំងនោះផងដែរ (GRECO, 2002:26) ។

អំណាចតុលាការ មានឯករាជភាពទាំងក្នុងច្បាប់និងការអនុវត្ត (OSI, 2001:377) ។ មិនមាននីតិវិធី ពិសេសសម្រាប់រឿងក្តីដែល ទាក់ទិននឹងអំពើពុករលួយទេនៅក្នុងតុលាការ ហើយតុលាការខ្លះជំនាញពិសេសក្នុងរឿងពុករលួយ ។ រឿងក្តីពុករលួយត្រូវបានស៊ើបអង្កេតតាម នីតិវិធីធម្មតាសម្រាប់ការស៊ើបអង្កេតមុនជំនុំជម្រះ (GRECO, 2002:15) ។

តាមគុណតម្លៃនៃមាត្រា ១១៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ គឺរដ្ឋអាជ្ញាដែលត្រូវរៀបចំ និងទទួលបន្ទុកការស៊ើបអង្កេតបឋម និងរៀបចំបែបបទដាក់ បណ្តឹងចោទលើរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌក្នុងនាមរដ្ឋ ។ មានការបញ្ជាក់បង្ហាញថា រដ្ឋអាជ្ញាត្រូវមានឯករាជ្យក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ។ **ស្ថាប័ន អយ្យការ** ចែកចេញជាការិយាល័យអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា និងការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាដែនដី និងដឹកនាំដោយអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ដែលតែងតាំងនិងដកហូតដោយ ប្រធានាធិបតី តាមការណែនាំរបស់សភា Seimas ។ ប្រព័ន្ធអយ្យការគឺមានឋានានុក្រមតឹងរឹង ហើយអគ្គរដ្ឋអាជ្ញាមានអំណាចទូលំទូលាយ ក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍គ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ (GRECO, 2002:12-13) ។

មាននាយកដ្ឋានឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ មួយ ដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងស្ថាប័នអយ្យការ ហើយមាន អង្គការបុគ្គលិកដែលមានជំនាញខាងឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ នៅក្នុងការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាផ្សេងៗ ។ រួមគ្នា ទាំងអស់ ស្ថាប័នទាំងនោះបង្កើតបានជាប្រព័ន្ធអយ្យការឯករាជ្យ និងមជ្ឈការមួយ សម្រាប់ដោះស្រាយបទល្មើសប្រភេទទាំងនេះ ។ នាយកដ្ឋាន នេះ មានតួនាទីចាប់ផ្តើម និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម អង្គការចាត់តាំង និងបទល្មើសពាក់ព័ន្ធអំពើពុករលួយ ត្រួតពិនិត្យសកម្មភាព សួរចម្លើយ និងអង្គការស៊ើបអង្កេតមុនជំនុំជម្រះដោយផ្តោតលើអំពើពុករលួយ ធ្វើការស៊ើបអង្កេតមុនជំនុំជម្រះលើបទល្មើសពុករលួយ គាំទ្រការចោទប្រកាន់របស់រដ្ឋនៅក្នុងតុលាការ ស៊ើបអង្កេតករណីអំពើពុករលួយដែលពាក់ព័ន្ធ និងសម្របសម្រួលសកម្មភាពសួរចម្លើយ និងការ ស៊ើបអង្កេតមុនជំនុំជម្រះក្នុងករណីបទល្មើសពាក់ព័ន្ធអំពើពុករលួយ ។ ស្ថាប័ននេះក៏អាចទទួលយករឿងក្តីពីអគ្គរដ្ឋអាជ្ញាមកធ្វើការបន្តផងដែរ (GRECO, 2002:14) ។

ឥរិយាបថ មានកាតព្វកិច្ចស៊ើបអង្កេតរាល់បទល្មើសដែលបានប្តឹង រាប់ទាំងអំពើពុករលួយផងដែរ ។ ប៉ុន្តែ រឿងក្តីពុករលួយ ត្រូវបានបញ្ជូន ទៅស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតរដ្ឋ ឬ នាយកដ្ឋានឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (GRECO, 2002:10) ។ ស្ថាប័នអនុវត្តន៍ ច្បាប់ជាច្រើន បានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងដើម្បីបង្កើនកិច្ចសហការ និងចែករំលែកព័ត៌មានឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីតាមដាន និង ស៊ើបអង្កេតបទល្មើសអំពើពុករលួយ (EC, 2003:14) ។ ប៉ុន្តែ គឺរដ្ឋអាជ្ញាដែលមានភារកិច្ចបែងចែករឿងព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះសមត្ថកិច្ចរបស់ អង្គការអនុវត្តន៍ច្បាប់ ។ ដូច្នោះ មានតែស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតរដ្ឋទេ ដែលមានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេតរឿងពុករលួយ (GRECO, 2004:7) ។ ក្នុងចំណុចនេះ សកម្មភាពរបស់ស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតរដ្ឋត្រូវបានតាមមើលដោយស្ថាប័នអយ្យការ (GRECO, 2002:24) ។ គឺរដ្ឋអាជ្ញា ដែលជាអ្នក ដាក់បណ្តឹងអាជ្ញាអំពីអំពើពុករលួយទៅតុលាការ (GRECO, 2002:16) ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ដូចដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃប្រទេសលីទុយអានី (GRECO, 2002:22) និងរបាយការណ៍លម្អិតរបស់សហភាពអឺរ៉ុប ស្តីពីការរៀបចំរបស់ប្រទេសលីទុយអានី ដើម្បីចូលជាសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុប (២០០៣:១៣) ប្រទេសលីទុយអានីបានចាត់វិធានការ ទូលំទូលាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ជាពិសេសគឺ គោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រួមទាំងក្របខណ្ឌច្បាប់ និងការបង្កើតស្ថាប័ន គឺកំពុង

ស្ថិតក្នុងដំណើរការល្អ ហើយសមត្ថភាពក្នុងវិស័យប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវបានពង្រឹង។ ប៉ុន្តែនៅតែមានការព្រួយបារម្ភជាច្រើន និងនៅមានវិស័យជាច្រើនដែលត្រូវកែលម្អ។ សហគមន៍អឺរ៉ុបបានសន្និដ្ឋានថា "មានការចាំបាច់ក្នុងការពង្រឹងការអនុវត្តនូវកម្មវិធីនៅថ្នាក់ជាតិ និងកម្មវិធីតាមវិស័យ ដោយសង្កត់ធ្ងន់លើថ្នាក់មូលដ្ឋាន ព្រមទាំងធានាឱ្យមានធនធានគ្រប់គ្រាន់" (ទំព័រ ១៣-១៤) ។

ការព្រួយបារម្ភមួយគឺ ការខ្វះព័ត៌មានអំពីអំពើពុករលួយ រួមទាំងខ្វះការស្រាវជ្រាវ ព្រមទាំងទិន្នន័យ និងស្ថិតិផ្លូវការ។ មានមតិលើកឡើងថា ទិន្នន័យ និងការស្រាវជ្រាវ ដែលសម្រួលដល់ការវាយតម្លៃស្ថានភាពអំពើពុករលួយ អាចនឹងជួយដល់ការអនុវត្ត និងការអនុវត្តវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (GRECO 2002:22) ។ កាន់តែមានការចាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងឡើងលើការស្រាវជ្រាវនិងការប្រមូលទិន្នន័យនិងស្ថិតិ ។ ឧទាហរណ៍សំខាន់មួយគឺ កិច្ចសហការរវាងស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតរដ្ឋ និងអង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ Transparency International ក្នុងការស្រាវជ្រាវខាងសង្គមលើករណីពុករលួយ (GRECO 2004:2-3) ។

ទោះបីជាស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតរដ្ឋទទួលបានការកោតសរសើរជាទូទៅក៏ដោយ ក៏មានការព្រួយបារម្ភថា ស្ថាប័ននេះគ្រាន់តែជាស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់មួយប៉ុណ្ណោះ។ នេះជាការព្រួយបារម្ភដែលទាក់ទង ជាពិសេស ជាមួយតួនាទីសម្របសម្រួលរបស់ស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតរដ្ឋ និងកម្មវិធីជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដោយមានការសង្កត់ធ្ងន់លើការទប់ស្កាត់ និងការអប់រំថែមទៅលើតួនាទីក្នុងការស៊ើបអង្កេត។ របាយការណ៍វាយតម្លៃ GRECO ក៏បានស្នើឱ្យបង្កើតទីភ្នាក់ងារពិសេស ដែលមានការទទួលខុសត្រូវលើកម្មវិធីថ្នាក់ជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ គេបានចាត់ទុកថាមានការផ្តោតអារម្មណ៍ខ្លាំងពេកទៅលើការអនុវត្ត ហើយត្រូវមានការផ្តោតអារម្មណ៍បន្ថែមទៀតទៅលើការទប់ស្កាត់ និងការអប់រំសាធារណៈ ទាំងស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតរដ្ឋ និងស្ថាប័នផ្សេងទៀតដែលប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (CE, 2003:14 and GRECO, 2002:23) ។ ទោះបីជាការទទួលខុសត្រូវលើកម្មវិធីជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយស្ថិតនៅលើស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតរដ្ឋក៏ដោយ ក៏ការបង្កើតនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយរបស់ស្ថាប័ននេះ អាចអនុញ្ញាតឱ្យស្ថាប័ននេះផ្តោតកាន់តែទូលាយទៅលើការទប់ស្កាត់ ទាំងទៅលើការអប់រំផងដែរ (GRECO, 2004: 3-4) ។ អំបូដស័មីនក៏ដើរតួសំខាន់ក្នុងការអប់រំសាធារណជនផងដែរ (GRECO, 2004:26) ។

ការព្រួយបារម្ភខ្លាំងជាងនេះគឺ កង្វះកិច្ចសហការរវាងស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតក្នុងរឿងក្តីពុករលួយ ហើយគ្មាននីតិវិធីច្បាស់លាស់សម្រាប់បែងចែកករណីពុករលួយ។ កាលណាការស៊ើបអង្កេតមុនជំនុំជម្រះលើរឿងពុករលួយ ដែលមានជាប់ទាក់ទិនទៅនឹងបទល្មើសផ្សេងទៀត កិច្ចសហការក៏កាន់តែមានការលំបាកខ្លាំង។ លើសពីនេះទៀត គេពិនិត្យឃើញថា ការស៊ើបអង្កេតមុនជំនុំជម្រះគ្មានគុណភាព ដែលនាំឱ្យតុលាការត្រូវតែបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅឱ្យអ្នកជំនាញពិនិត្យ។ ការងារបែបនេះក៏នាំឱ្យនីតិវិធីតុលាការប្រើពេលវេលារាំងផងដែរ ដែលនាំឱ្យមានការកកស្ទះរឿងក្តីពុករលួយជាច្រើន (GRECO, 2005:24-25) ។ គេបានចាត់វិធានការដើម្បីដោះស្រាយកង្វល់ទាំងនេះ តាមរយៈការចាត់តាំងរដ្ឋអាជ្ញាជាអាជ្ញាធរចែករំលែករឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ និងផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញដល់បុគ្គលិកស៊ើបអង្កេត (GRECO, 2004:6-7) ។ ប៉ុន្តែសហគមន៍អឺរ៉ុប នៅតែបញ្ជាក់ថា ត្រូវឱ្យមានកិច្ចប្រឹងប្រែងឱ្យបានខ្លាំង "ដើម្បីបង្កើតបណ្តាញមួយសមស្រប និងស័ក្តិសិទ្ធសម្រាប់ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការ ចែករំលែកព័ត៌មាន" រវាងស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់នានា (2003: 14) ។

ប្រភព

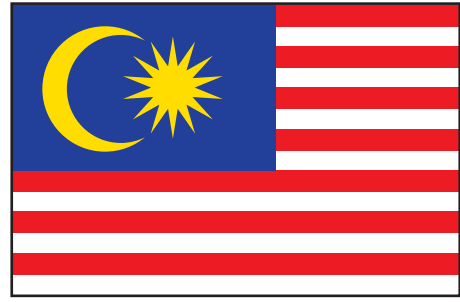
- គណៈកម្មការអឺរ៉ុប ២០០៣ របាយការណ៍តាមដានទូលំទូលាយអំពីត្រៀមចូលជាសមាជិករបស់លីទុយអានី http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/report_2003.pdf.cmr_lv_final.pdf
- GRECO ២០០២ ការវាយតម្លៃលើកទី១ របាយការណ៍វាយតម្លៃលើប្រទេសលីទុយអានី <http://unpan1.un.org/introduc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN009762.pdf>
- GRECO ២០០៤a ការវាយតម្លៃលើកទី១ របាយការណ៍អនុលោមភាពរបស់ប្រទេសលីទុយអានី <http://www.greco.coe.int/evaluations/Default.htm>
- កម្មវិធីជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៃសាធារណរដ្ឋលីទុយអានី <http://www.stt.lt/en/files/programme.pdf>

- Open Society Institute, ២០០២ ការតាមដានដំណើរការចូលជាសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុប: គោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ <http://www.eumap.org/reports/2002/corruption>
- ស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតពិសេស ឆ្នាំ ២០០៤ របាយការណ៍អនុវត្តន៍ប្រចាំឆ្នាំ ២០០៣ http://www.stt.lt/en/files/report_2003.pdf
- Transparency International ២០០៣ របាយការណ៍អំពើពុករលួយសកល ២០០៣ <http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2003.htm>
- Transparency International ២០០៣ ជំពូកប្រទេសលីទុយអានី ២០០៤ ស្ថានភាពអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេសលីទុយអានី ការស្រាវជ្រាវអំពីអាកប្បកិរិយាពលរដ្ឋនិងសហគ្រិនចំពោះអំពើពុករលួយ និងបទពិសោធក្នុងការប្រឈមមុខនឹងករណីពុករលួយ ឆ្នាំ ២០០៤ http://www.transparency.lt/up/1101479107_MAP_OF_CORR2004_WWW.zip

ព័ត៌មានទាំងនេះត្រូវបានប្រមូលចេញពីគេហទំព័ររបស់ស្ថាប័ននានាដែលបានរាយឈ្មោះខាងលើ ។

ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

- ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ACA) សូមមើលគេហទំព័រ www.bpr.gov.my/English/acamain.htm/
- សភាប្រឆាំងអគ្គព្រះអាជ្ញារបស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី សូមមើលគេហទំព័រ www.agc.gov.my/agc/index-eng.htm
- វិទ្យាស្ថានសុចរិតភាពរបស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី (IIM)
- នាយកដ្ឋានសវនកម្មជាតិ (NAD) (ការិយាល័យអគ្គសវនករ) សូមមើលគេហទំព័រ www.audit.gov.my
- ការិយាល័យទទួលពាក្យបណ្តឹងសាធារណៈ (PBC) សូមមើលគេហទំព័រ www.bpa.jpam.my/index1.php?lang=E

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីសវនកម្មឆ្នាំ ១៩៥៧
- ច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ច្បាប់លេខ ៥៧៥/១៩៩៧) សូមមើលគេហទំព័រ www.bpr.gov.my/English/mainact.htm

សារៈតា

ច្បាប់ដំបូងដែលបានអនុម័តនៅក្នុងប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដែលមានគោលបំណងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយគឺ ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ឆ្នាំ១៩៥០ ។ ក្រោយពីបានទទួលឯករាជ្យក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៧ វិធានការមួយក្នុងចំណោមវិធានការជាច្រើនរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលគឺការសិក្សាពីអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេស ។ ក្រោយពីបានបញ្ចប់ការសិក្សានេះ វិធានការមួយចំនួនត្រូវបានចាត់ឡើងដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការបង្កើតនូវកងកម្លាំងពិសេសដើម្បីស៊ើបអង្កេតនូវរឿងពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយនានា (Kassim Bin Mohamad, 2005:3) ។ បន្ទាប់ពីនេះមក មានការអនុម័តច្បាប់ ស្តីពីការទប់ស្កាត់នូវអំពើពុករលួយ ហៅកាត់ថា (PCA) នៅឆ្នាំ១៩៦១ ហើយនិងការបង្កើតទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហៅកាត់ថា (ACA) ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៧ ។ បន្ទាប់ពីការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតការិយាល័យជាតិសម្រាប់ការស៊ើបអង្កេតក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៣មក ទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយត្រូវបានគេប្តូរឈ្មោះទៅជាការិយាល័យជាតិសម្រាប់ការស៊ើបអង្កេត ហៅកាត់ថា (NBI) ។ ទោះបីជាការផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះនេះមិនមានការប្រែប្រួលជាក់លាក់ណាមួយក្នុងអាណត្តិការងាររបស់ខ្លួនក៏ដោយ ក៏ការផ្លាស់ប្តូរនេះត្រូវបានសាធារណជនយល់ឃើញថា NBI ត្រូវបានគេផ្តល់អាណត្តិការងារច្រើនទូលំទូលាយជាងអាណត្តិរបស់ ACA ដែលធ្លាប់មានពីមុន ហើយតួនាទីរបស់វាក៏បានគ្របដណ្តប់ទៅលើវិស័យស៊ីសង និងការរត់ពន្ធ ព្រមទាំងតួនាទីផ្សេងៗទៀត ។ ជាមួយនឹងការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨២មក ស្ថាប័ននេះក៏ត្រូវបានគេប្តូរឈ្មោះម្តងទៀតទៅជាទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលហៅថា (ACA) ក្នុងគោលបំណងដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការងារពិតប្រាកដរបស់ទីភ្នាក់ងារនេះ គឺការងារទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។

ក្រៅពីទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ACA) ស្ថាប័នផ្សេងៗមួយចំនួនទៀតត្រូវបានគេបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយ ពង្រឹងនូវភាពស្មោះត្រង់ ដូចជា ការិយាល័យទទួលពាក្យបណ្តឹងសាធារណៈ (PCB) ដែលបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៧១ ។ ដើម្បីឱ្យស្របទៅតាមការអភិវឌ្ឍជាតិ និងអន្តរជាតិ ច្បាប់នេះត្រូវបានគេធ្វើវិសោធនកម្មក្នុងឆ្នាំ ១៩៧១ ហើយក៏បាននិរាករណ៍ចេញ និងដាក់ជំនួសដោយច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧(Kassim Bin Mohamed, 2003) ។ ច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចែងនូវការផ្តន្ទាទោសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះរាល់អំពើពុករលួយ ។ តាមច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ការផ្តល់សំណុំក៏ដូចជាការទទួលសំណុំ ត្រូវចាត់ទុកថាជាបទល្មើស ហើយរាល់មន្ត្រីរាជការដែលគេយកសំណុំទៅជូននោះ គឺត្រូវរាយការណ៍ទៅទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬរាយការណ៍ទៅប៉ូលីស (ផ្នែកទី ១០ និងទី ១៧) ។

ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ស្ថិតនៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់លេខ ៣៩ ក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេស ១៥៩ លើតារាងសន្ទស្សន៍របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិឆ្នាំ ២០០៥ ស្តីពីការយល់ឃើញអំពើពុករលួយ ។ ក្នុងការប្រៀបធៀបជាមួយប្រទេសផ្សេងទៀតនៅក្នុងតំបន់អាស៊ី ប្រទេសម៉ាឡេស៊ីមានអំពើពុករលួយក្នុងកម្រិតមួយទាបជាងគេ ប៉ុន្តែ ប្រទេសនេះទទួលស្គាល់ថា អំពើពុករលួយអាចបង្កនូវការគំរាមគំហែងដល់ការអភិវឌ្ឍទៅថ្ងៃអនាគត ។ ដោយយល់ឃើញពីបញ្ហានេះ ដំណាក់កាលជាច្រើនត្រូវបានគេចាត់ឡើងដើម្បីពង្រឹងនូវភាពស្មោះត្រង់នៅក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល ទាំងនៅថ្នាក់សហព័ន្ធ និងថ្នាក់ជាតិ ។ ដោយគិតដល់បញ្ហានេះ នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៤ រដ្ឋាភិបាលបានរៀបចំឱ្យមានផែនការសុចរិតភាពជាតិ (NIP) ។ ផែនការសុចរិតភាពជាតិ (NIP) នេះចង្អុលបង្ហាញនូវអាទិភាពដំបូងចំនួន ៥ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីជម្រុញនូវភាពស្មោះត្រង់នៅក្នុងសង្គមជាតិទាំងមូល ។ អាទិភាពទាំងនោះមាន៖

- កាត់បន្ថយឱ្យបានជាដាច់ខាតនូវអំពើពុករលួយ ការអនុវត្តមិនត្រឹមត្រូវ និងការរំលោភអំណាច ។
- បង្កើនឱ្យភាពស័ក្តិសិទ្ធិនៃប្រព័ន្ធចែកចាយសាធារណៈ ហើយនិងជំនះឱ្យបាននូវនីតិវិធីសុគតស្នាព្វរបស់ការិយាល័យធិបតេយ្យ ។
- ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម និងក្រុមសិល្បៈធម៌មុខជំនួញ ។
- ពង្រឹងស្ថាប័នគ្រួសារ ហើយនិង
- បង្កើនជីវភាពរស់នៅ និងសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

វិទ្យាស្ថានសុចរិតភាពរបស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី (IIM) ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីលើកកម្ពស់ និងសម្របសម្រួលការអនុវត្តផែនការសុចរិតភាពជាតិ (NIP) ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

ទីភ្នាក់ងារប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ACA) ចាប់ផ្តើមកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួននៅថ្ងៃទី ១ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៦៧ ។ ACA គឺជាស្ថាប័នដំបូងដែលទទួលបានបន្ទុកប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជន ដែលបានអនុម័តយកវិធីសាស្ត្រសំខាន់ ៣ មុខព្រួញ គឺស៊ើបអង្កេត ទប់ស្កាត់ និងអប់រំ ។ ច្បាប់ស្តីពីការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយកំណត់នូវអាណត្តិការងារ និងមុខងាររបស់ ACA ។ ចំពោះដំណើរការប្រតិបត្តិ ACA ត្រូវបានគេដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមនាយកដ្ឋានរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

ទីភ្នាក់ងារប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ACA) ដឹកនាំដោយអគ្គនាយកម្នាក់ ដែលជ្រើសរើសចេញពីចំណោមសមាជិកមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ (Yang di-Pertuan Agong) តាមយោបល់របស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី (កថាភាគ ៣-២ នៃច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ អគ្គនាយកមិនមានសន្តិសុខមុខតំណែងទេ ព្រោះគាត់ត្រូវបំពេញការងារក្រោមព្រះតម្រិះរបស់ព្រះមហាក្សត្រ Yang di-Pertuan Agong តាមការស្នើសុំរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី (កថាភាគ ៣-៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងការដាក់វិន័យ អគ្គនាយកគឺហាក់បីដូចជាសមាជិករបស់រដ្ឋាភិបាល (កថាភាគ ៣-៥ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ យោងតាមច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អគ្គនាយកទទួលខុសត្រូវចំពោះការដឹកនាំ ការគ្រប់គ្រង និងការត្រួតពិនិត្យនូវរាល់បញ្ហាទាំងអស់ពាក់ព័ន្ធនឹង ACA (កថាភាគ ៣៨-៦) ។ អគ្គនាយកមានជំនួយការដែលជាអគ្គនាយករងចំនួន ២ រូប ។ ACA មានការិយាល័យកណ្តាលមួយ ដែលមាននាយកដ្ឋានចំនួន

៩ ព្រមទាំងមានការិយាល័យថ្នាក់រដ្ឋនៅក្នុងរដ្ឋចំនួន ១៤ របស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដែលនៅតាមការិយាល័យនីមួយៗដឹកនាំដោយនាយកការិយាល័យរដ្ឋ។ នៅតាមរដ្ឋទាំងនោះ មានបង្កើតអនុសាខាជាច្រើន ក្នុងគោលបំណងពង្រីកនូវវត្តមានរបស់ ACA នៅតាមតំបន់ដាច់ស្រយាល ថែមទៀតនៅក្នុងប្រទេស។ បច្ចុប្បន្ននេះ គេគ្រោងរៀបចំបង្កើតអនុសាខាបន្ថែមទៀត (Kassim Bin Hohamed, 2005:3) ។

មុខងារសំខាន់ៗមួយចំនួនរបស់ ACA គឺ:

- ទទួល និងពិចារណានូវរាល់របាយការណ៍ពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ ហើយនិងធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយចំហ ក៏ដូចជាដោយសម្ងាត់ លើរបាយការណ៍នានា ដែលគេយល់ថាអាចធ្វើបាន។
- តាមរក និងស៊ើបអង្កេតនូវរាល់បទល្មើសដែលមានការសង្ស័យ ការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តនូវបទល្មើស ឬការយុបយិតក្នុងការប្រព្រឹត្តនូវបទល្មើសណាមួយ ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។
- ប្រមូលភស្តុតាងដើម្បីបង្ហាញនូវការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ការរំលោភអំណាច និង/ឬ ការដាក់វិន័យចំពោះការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវ។
- ធានាថាផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងយុត្តិធម៌ត្រូវបានការពារឱ្យស្របតាមច្បាប់ជាតិ និងបទបញ្ញត្តិដែលពាក់ព័ន្ធ តាមរយៈការផ្តល់ការពិគ្រោះផ្នែកច្បាប់ និងការកាត់ក្តីយុត្តិធម៌ចំពោះរឿងពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ និងការរំលោភអំណាច។
- ជួយដល់ប្រធានស្ថាប័នរដ្ឋ និងស្ថាប័នឯកជន ក្នុងការអនុវត្តការដាក់វិន័យចំពោះមន្ត្រីដែលបានរំលោភលើច្បាប់ការងារ និងរំលោភក្រមសីលធម៌ការងារ ដូចដែលបានរាយការណ៍នៅក្នុងរបាយការណ៍ដាក់វិន័យរបស់ ACA ។
- ពិនិត្យលើការបំពេញការងារ ពិនិត្យលើប្រព័ន្ធ និងនីតិវិធីផ្សេងៗរបស់អង្គភាពរដ្ឋ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការស្វែងរកបទល្មើសដោយផ្អែកតាមច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងធានានូវការពិនិត្យឡើងវិញលើការបំពេញការងារ ប្រព័ន្ធ និងនីតិវិធីទាំងនោះ ដែលអគ្គនាយកយល់ឃើញថា អាចបង្កឱ្យមានអំពើពុករលួយ។
- ណែនាំដល់ប្រមុខដឹកនាំអង្គភាពរដ្ឋ ក្នុងការកែប្រែការអនុវត្ត កែប្រែប្រព័ន្ធ និងកែប្រែនីតិវិធីផ្សេងៗ ដែលតាមមតិយោបល់របស់អគ្គនាយក វាមានភាពចាំបាច់សម្រាប់កាត់បន្ថយនូវឱកាសនៃការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ។
- ត្រួតពិនិត្យលើការជ្រើសរើស និងលើការអនុម័តយល់ព្រម ចំពោះមន្ត្រីដែលស័ក្តិសមទៅនឹងតំណែងខ្ពស់ៗនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ ព្រមទាំងនៅក្នុងស្ថាប័នមួយចំនួន ដើម្បីធានាថា មានតែបេក្ខជនដែលមិនធ្លាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ និងការរំលោភអំណាចប៉ុណ្ណោះទេ ដែលត្រូវបានគេទទួលយក។ ហើយនិង
- អប់រំដល់សាធារណជន ឧទាហរណ៍ដូចជា ធ្វើឱ្យសាធារណជនយល់ដឹងពីផលអាក្រក់នៃអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងធ្វើឱ្យការគាំទ្រពីសាធារណជន ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានការរីកចម្រើននិងគង់វង្ស។

មន្ត្រីរបស់ ACA គឺត្រូវបានគេផ្តល់នូវអំណាចជាច្រើនទូលំទូលាយដើម្បីបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន។ អនុផ្នែកទី ៧-២ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចែងថា "ចំពោះគោលបំណងនៃច្បាប់នេះ រាល់មន្ត្រីរបស់ទីភ្នាក់ងារមានអំណាច និងអភ័យឯកសិទ្ធិ ដូចគ្នាទៅនឹងអំណាច និងអភ័យឯកសិទ្ធិទាំងអស់របស់មន្ត្រីប្តូលីស ដែលបានទទួលការតែងតាំងតាមច្បាប់ស្តីពីប្តូលីសឆ្នាំ ១៩៦៧។" មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់របស់ ACA ត្រូវបានគេផ្តល់សិទ្ធិ ដូចគ្នាទៅនឹងសិទ្ធិរបស់អធិការស្រុក ក្នុងការចេញដីកាផ្សេងៗ និងចេញនូវលិខិតបញ្ជាក់នានា (កថាភាគទី ៧-៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ)។ ពេលណាដែលមន្ត្រីណាម្នាក់របស់ ACA មានហេតុផលដែលអាចជឿបានថា បទល្មើសដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ បានកើតឡើង ឬអាចនឹងកើតឡើងនោះគាត់អាចផ្តើមធ្វើការស៊ើបអង្កេត ហើយដើម្បីធ្វើកិច្ចការនេះ គាត់នឹងអនុវត្តនូវអំណាចទាំងអស់ក្នុងការស៊ើបអង្កេត ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងនូវអំពើពុករលួយ និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ (កថាភាគ ២១-៣ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ)។ ផ្នែកទី ២២ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយចែងថា ក្នុងគោលបំណងដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេត មន្ត្រីរបស់ទីភ្នាក់ងារមានអំណាចក្នុងការកោះហៅសាក្សី ដែលគេតម្រូវឱ្យមកបង្ហាញខ្លួន ព្រមទាំងបង្ហាញនូវរាល់ព័ត៌មានចំពោះបញ្ហាដែលគេសួរគាត់ ហើយក៏អាចតម្រូវឱ្យបុគ្គលឯទៀតបង្ហាញ ឬដាក់ជូននូវឯកសារផ្សេងៗជាដើម។ ប៉ុន្តែ សិទ្ធិនេះមិនត្រូវអនុវត្តចំពោះសៀវភៅធានាការឡើយ។ ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តផ្ទុះទៅនឹងផ្នែកទី ២២ គាត់ត្រូវមានទោសពីបទប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ផ្នែកទី ២៨ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក៏បានចែងផងដែរថា:

រាល់បុគ្គលទាំងអស់ ដែលមន្ត្រីរបស់ទីភ្នាក់ងារតម្រូវឱ្យផ្តល់នូវព័ត៌មានចំពោះករណីណាមួយ ដែលវាជាកាតព្វកិច្ចរបស់គាត់ក្នុងការស៊ើបអង្កេត ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ហើយដែលព័ត៌មាននោះស្ថិតនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់បុគ្គលនោះ ជននោះត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ចក្នុងការផ្តល់នូវព័ត៌មាននោះ ។

នៅពេលធ្វើការស៊ើបអង្កេត ចលនៈទ្រព្យដែលគិតថាអាចយកមកធ្វើជាកស្ថុតាងបានពាក់ព័ន្ធនឹងបទ ល្មើសដូចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនោះ គឺអាចត្រូវបានរឹបអូសដោយមន្ត្រីរបស់ទីភ្នាក់ងារ ដែលមានឋានៈជាអ្នកស៊ើបអង្កេត ឬឋានៈខ្ពស់ជាងអ្នកស៊ើបអង្កេត (ផ្នែកទី ២៥ នៃច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ មន្ត្រីរបស់ទីភ្នាក់ងារក៏មាន សិទ្ធិផងដែរក្នុងការចាប់ខ្លួនបុគ្គលណាម្នាក់ដែលសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ផ្នែកទី ៣០ នៃច្បាប់នេះ) ។ អំណាចផ្សេងៗទៀតរបស់មន្ត្រីរបស់ទីភ្នាក់ងារ គឺកំណត់ដោយព្រះរាជអាជ្ញា ដែលនឹងមានចែងបន្ថែមនៅខាងក្រោម ។

ACA បានបង្កើតនូវប្រព័ន្ធទទួលពាក្យបណ្តឹងសាធារណៈ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីធានាថាសាធារណជន អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងបានដោយស្រួល ។ ប្រព័ន្ធទាំងនេះ រួមទាំងលេខប្រអប់ប៊ូស៊ីប្រៃសណីយ៍ដែលមិនតម្រូវឱ្យមានការបិទតែម ហើយបណ្តឹងអាចធ្វើដោយអនាមិកបាន ព្រមទាំងលេខទូរស័ព្ទនិយាយដោយឥតគិតថ្លៃប្រចាំការ ២៤ ម៉ោង ។ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីធានាថា ប្រជាពលរដ្ឋដឹងនូវប្រព័ន្ធនៃការប្តឹងនេះ មធ្យោបាយទំនាក់ទំនងទាំងនេះ ត្រូវបានចុះផ្សាយនៅក្នុងកាសែតជាតិធានា ដែលជាផ្នែកមួយនៃការអប់រំ និងការជូនដំណឹងសាធារណៈរបស់ ACA ដែលរួមបញ្ចូលទាំងការផ្សព្វផ្សាយតាមវិទ្យុ និងទូរទស្សន៍ ដែលអំពាវនាវសុំឱ្យមានការសហប្រតិបត្តិការពីប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ទោះបីជា ACA មានការទទួលខុសត្រូវទាំងមូល ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏នៅឆ្នាំ ១៩៩៨ នាយករដ្ឋមន្ត្រីបានណែនាំដល់ក្រសួង-មន្ទីរនៃរដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធ ព្រមទាំងរដ្ឋាភិបាលប្រចាំរដ្ឋ នាយកដ្ឋាន និងទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗ ឱ្យធ្វើការបង្កើតនូវគណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងភាពស្មោះត្រង់ ហៅកាត់ថា (IMC) ដើម្បីជួយដល់ការងាររបស់ទីភ្នាក់ងារ ACA ។ មុខងាររបស់ IMC គឺបំពេញការងារដើម្បីធានាទៅរកការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ការរំលោភបំពានអំណាច និងការគ្រប់គ្រងមិនត្រឹមត្រូវ តាមរយៈការលើកឡើងនូវបញ្ហាអភិបាលកិច្ចល្អ ។ បន្ថែមលើនេះទៀត គោលបំណងរបស់ IMC គឺដើម្បីដាក់ឱ្យមានជានិច្ចនូវការគ្រប់គ្រងផ្ទៃក្នុងប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ ACA រួមជាមួយនឹងអង្គការធ្វើផែនការទំនើបការរូបនីយកម្ម រដ្ឋបាល កម្លាំងពលកម្ម ហៅកាត់ថា (MAMPU) ត្រូវបានគេតែងតាំងឱ្យធ្វើជាសហអ្នកសម្របសម្រួលរបស់គណៈកម្មការជាតិគ្រប់គ្រងភាពស្មោះត្រង់ IMC ។ តាមរយៈយន្តការនេះ ACA ត្រូវបានគេផ្តល់ឱ្យនូវខ្សែបណ្តោយដោយផ្ទាល់ក្នុងការគ្រប់គ្រងទៅលើនាយកនៃនាយកដ្ឋាន និងទីភ្នាក់ងារនានា ដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការកាន់តែជិតស្និទ្ធច្រើមទៀត ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (Kassim Bin Mohamad, 2005:4) ។

រាល់បណ្តឹងអាជ្ញាលើបទល្មើសដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អាចចាប់ផ្តើមធ្វើដោយព្រះរាជអាជ្ញា ឬដោយមានការយល់ព្រមពីព្រះរាជអាជ្ញា (ផ្នែកទី ៥០ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ (៣) យោងតាមកថាខ័ណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ១៤៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់រដ្ឋសហព័ន្ធ គឺអគ្គមេធាវី ដែលជាអ្នកមានអំណាចក្នុងការសម្រេចថា ចាប់ផ្តើមធ្វើការចោទប្រកាន់ បន្តការចោទប្រកាន់ ឬបញ្ឈប់ការចោទប្រកាន់ ចំពោះបទល្មើសណាមួយជាជាការដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខតុលាការ Syariah តុលាការនៅតាមស្រុក ឬតុលាការសឹក ។ **អគ្គមេធាវីក៏ជាប្រធាននៃសភានៃអគ្គមេធាវី**របស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ីផងដែរ ។ អគ្គមេធាវីត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ Yang di-Pertuan Agong តាមការស្នើសុំរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ។ ដើម្បីក្លាយជាអគ្គមេធាវី ជននោះត្រូវតែមានលក្ខណៈសម្បត្តិជាចៅក្រមនៃតុលាការសហព័ន្ធ ។

នៅក្នុងសភានៃអគ្គមេធាវី មានផ្នែកអយ្យការដែលទទួលបន្ទុកអនុវត្តអំណាចរបស់អគ្គមេធាវី ក្នុងតួនាទីជាព្រះរាជអាជ្ញា ដោយអនុលោមតាមផ្នែកទី ៣៧៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ មុខងារបន្ថែមទៀតរបស់ផ្នែកអយ្យការ (គឺផ្នែកទទួលបន្ទុកខាងការចោទប្រកាន់) នេះមាន:

- ធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញានៅតុលាការខេត្ត-ក្រុង (សាលាដំបូង) និងតុលាការជាន់ខ្ពស់(សាលាបឋមសាលា) ។
- កាត់សេចក្តីរឿងព្រហ្មទណ្ឌ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដាក់ពាក្យសុំ និងពិនិត្យសារឡើងវិញនៅតុលាការកំពូល ។
- ធ្វើការប្តឹងទាស់ និងដាក់ពាក្យសុំផ្សេងៗទៅសាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការរដ្ឋសហព័ន្ធ ។
- ផ្តល់យោបល់ និងធ្វើការណែនាំដល់ទីភ្នាក់ងារទទួលបន្ទុកខាងស៊ើបអង្កេត និងចោទប្រកាន់បទល្មើស ។
- រៀបចំសំណុំឯកសារស៊ើបអង្កេត និងសម្រេចថាតើត្រូវចាប់ផ្តើមការចោទប្រកាន់ ឬមិនចោទ ។

ដោយយោងតាមច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានគេផ្តល់ឱ្យបន្ថែមនូវអំណាច ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចអនុញ្ញាតឱ្យមន្ត្រីរបស់ ACA ចុះធ្វើអធិការកិច្ចលើសៀវភៅធនាគារ និងប្រមូលនូវសម្ភារៈ និងព័ត៌មានផ្សេងៗពីធនាគារ (ផ្នែកទី ៣១ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ ព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចអនុញ្ញាតផងដែរដល់មន្ត្រីរបស់ ACA ឱ្យចូលទៅក្នុងបរិវេណ ឬទីតាំងនានា និងធ្វើការវែកឆេកបរិវេណ ឬទីតាំងនោះ ព្រមទាំងបុគ្គលគ្រប់រូបដែលមានវត្តមាននៅទីនោះ។ ប្រសិនបើមន្ត្រីរបស់ ACA យល់ឃើញថាវាមិនសមស្របក្នុងការសុំការអនុញ្ញាតពីព្រះរាជអាជ្ញា មន្ត្រី ACA នោះអាចចូលទៅកាន់បរិវេណ ឬទីតាំងនោះហើយផ្តើមធ្វើការវែកឆេកដោយមិនចាំបាច់មានការអនុញ្ញាត (ផ្នែកទី ២៣ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈខ្លះនៅពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញាយល់ស្របតាមព័ត៌មានដែលបានរាយការណ៍ដោយ ACA ព្រះរាជអាជ្ញាអាចបញ្ជាឱ្យធ្វើការឃាត់ទុក ឬរឹបអូសទ្រព្យសម្បត្តិ (ផ្នែកទី ៣៣ និង ៣៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។

ព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចតម្រូវឱ្យបុគ្គលគ្រប់រូបប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ នៅពេលដែលបុគ្គលនោះត្រូវបានគេសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ ប្រសិនបើព្រះរាជអាជ្ញាមានហេតុផលសមស្របអាចជឿបានថា សាច់ប្រាក់ណាមួយមិត្តភក្តិ ឬបុគ្គលផ្សេងទៀតអាចជាប្រយោជន៍ក្នុងការស៊ើបអង្កេតរបស់គាត់ គាត់ក៏អាចតម្រូវឱ្យបុគ្គលនោះធ្វើការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិផងដែរ។ នៅក្នុងករណីនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចស្នើសុំទៅធនាគារ ឱ្យផ្តល់នូវព័ត៌មានស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលទាំងនោះ ដូចដែលបានបង្ហាញខាងលើ។ ប្រសិនបើព្រះរាជអាជ្ញាមាននូវហេតុផលសមស្របដែលអាចជឿបានថា រាល់មន្ត្រីណាម្នាក់របស់រដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានគេស្នើសុំឱ្យធ្វើការប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនមាន ចំពោះទ្រព្យដែលមានចំនួនច្រើនលើសពីប្រាក់ចំណូលរបស់គាត់ ហើយដោយធ្វើការពិចារណាទៅលើស្ថានភាពផ្សេងៗទៀតនេះ គាត់អាចស្នើសុំឱ្យបុគ្គលនោះធ្វើការពន្យល់ថាទ្រព្យនោះបានមកដោយរបៀបណា។ ប្រសិនបើមន្ត្រីមិនបានធ្វើការពន្យល់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ទេ គាត់នឹងមានកំហុសពីបទល្មើសមួយ ហើយប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថាមានកំហុស គាត់នឹងត្រូវមានទោសដូចគ្នាទៅនឹងបុគ្គលដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើពុករលួយដែរ។ ការផ្តន្ទាទោសដូចគ្នានេះ ក៏ត្រូវអនុវត្តផងដែរចំពោះបុគ្គលណាដែលមិនបានប្រតិបត្តិតាម នៅក្នុងការងារស៊ើបអង្កេតរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា (ផ្នែកទី ៣២ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ)។ គួរកត់សម្គាល់ថា ចំពោះករណីទាំងនេះ ការបង្ហាញភស្តុតាងគឺជាបន្ទុករបស់ជនជាប់ចោទ។

នាយកដ្ឋានសវនកម្មជាតិ (NAD) ដឹកនាំដោយ **អគ្គសវនករ** ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ Yang di-Pertuan Agong តាមការស្នើសុំរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី (មាត្រា ១០៥-១ របស់រដ្ឋធម្មនុញ្ញសហព័ន្ធ) ។ ទោះបីជា NAD ស្ថិតនៅក្រោមនាយកដ្ឋាននៃនាយករដ្ឋមន្ត្រីក៏ដោយ តាមរយៈការដឹកនាំរបស់អគ្គសវនករ នាយកដ្ឋានសវនកម្មជាតិ NAD គឺជាស្ថាប័នឯករាជ្យមួយ ហើយនៅក្នុងស្ថាប័នឯករាជ្យនេះ អគ្គសវនករ មានសន្តិសុខមុខតំណែង ហើយត្រូវរាយការណ៍ទៅជូនរដ្ឋសភាតាមរយៈព្រះមហាក្សត្រ Yang di-Pertuan Agong (មាត្រា ១០៥-៣ និង ១០៧-១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញសហព័ន្ធ)។ បន្ថែមលើនេះទៀត អគ្គសវនករមិនស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់គណៈកម្មការមុខងារសាធារណៈទេ (មាត្រា ១០៩ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញសហព័ន្ធ) ។ យោងតាមមាត្រា ១០៦-១ គឺអគ្គសវនករទេ ដែលមានសិទ្ធិធ្វើសវនកម្មលើគណនី និងធ្វើរបាយការណ៍អំពីគណនីរបស់សហព័ន្ធ និងរដ្ឋ។ ដោយផ្អែកតាមផ្នែកទី ៧ នៃច្បាប់ស្តីពីសវនកម្ម ក្នុងការបំពេញការងាររបស់ខ្លួន ដូចដែលមាន

ចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញសហព័ន្ធ អគ្គសវនករអាចកោះហៅបុគ្គលគ្រប់រូប ដើម្បីមកពន្យល់ និងផ្តល់ព័ត៌មាន ដែលអគ្គសវនករយល់ថាជាការ ចាំបាច់ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន។ អគ្គសវនករអាចពិនិត្យរាល់កំណត់ហេតុទាំងអស់ដែលចាំបាច់សម្រាប់បំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន។ ជាងនេះទៅទៀត អគ្គសវនករអាចអនុញ្ញាតឱ្យមន្ត្រីណាម្នាក់ធ្វើការស៊ើបអង្កេត ពិនិត្យ និងធ្វើសវនកម្មក្នុងនាមរបស់គាត់ ហើយរាយការណ៍ពី បញ្ហានេះទៅឱ្យគាត់វិញ ព្រមទាំងអាចប្រគល់អំណាចរបស់គាត់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅឱ្យមន្ត្រីណាម្នាក់ដូចមានចែងនៅក្នុងផ្នែកទី ៧។ គឺតាម រយៈបញ្ញត្តិ នេះហើយដែលមន្ត្រីរបស់ NAD អាចទទួលបានការផ្ទេរអំណាចពីអគ្គសវនករបាន។ តាមវិធីនេះ NAD មានកាតព្វកិច្ចធានានូវអាទិភាព នៃការទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងការគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងមូលនិធិសាធារណៈ តាមរយៈការធ្វើសវនកម្មលើបញ្ជីគណនី និងលើសកម្មភាពរបស់ រដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធ រដ្ឋាភិបាលរដ្ឋ អង្គភាពដែលបង្កើតដោយច្បាប់ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងអង្គភាពផ្សេងៗទៀត។ បុគ្គលិករបស់ NAD គឺជា សមាជិកនៃមន្ត្រីរាជការនៃប្រទេសម៉ាឡេស៊ី។ ក្រៅពីតួនាទីដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីសវនកម្ម អគ្គសវនករក៏អាចបំពេញតួនាទីនៅតាម ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈផ្សេងៗទៀត ក្នុងការអភិវឌ្ឍគោលការណ៍អភិបាលកិច្ចសមស្របសម្រាប់ក្របខ័ណ្ឌសាធារណៈ។

ការិយាល័យទទួលបណ្តឹងសាធារណៈ (PCB) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៧១ ហើយជាផ្នែកមួយនៅក្នុងនាយកដ្ឋានរបស់ នាយករដ្ឋមន្ត្រី។ PCB ដើរតួជាយន្តការមួយ ដែលតាមរយៈយន្តការនេះ សាធារណជនអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងអំពីការបំពេញការងារមិនត្រឹមត្រូវ និងការរំលោភអំណាចនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ (គឺនៅក្នុងក្រសួងមន្ទីររបស់រដ្ឋាភិបាល)។ PCB ដឹកនាំដោយអគ្គនាយកមួយរូប ជាមួយគ្នានឹង អគ្គនាយករងមួយរូប។ មាន**គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ទទួលពាក្យបណ្តឹងសាធារណៈ (PCPC)** ផងដែរ ដែលមានមុខងារ និងការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងការបង្កើតគោលនយោបាយស្តីពីប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងបណ្តឹងសាធារណៈ ពិនិត្យនិងសម្រេចលើរបាយការណ៍ទទួលបណ្តឹងសាធារណៈ ដែលរៀបចំ ដោយ PCB ណែនាំដល់ប្រធានអាជ្ញាធរផ្សេងៗដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ ឱ្យចូលរួមក្នុងការប្រជុំរបស់ PCPC ដើម្បីបំភ្លឺអំពីពាក្យបណ្តឹង ឬរឿងផ្សេងៗ ហើយនិងណែនាំអាជ្ញាធរដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធឱ្យដោះស្រាយបញ្ហា ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតលើបណ្តឹង។ PCPC មានអំណាច រដ្ឋបាលក្នុងការស្នើសុំ និងទទួលព័ត៌មាន ពិនិត្យមើលសំណុំឯកសារ និងឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត និងស្នើសុំឱ្យមន្ត្រីដែលមានការជាប់ ពាក់ព័ន្ធ ធ្វើការពន្យល់។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ការអនុម័តច្បាប់បច្ចុប្បន្ន គឺច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ - កើតចេញមកពីទស្សនៈដែលយល់ថាច្បាប់មុនមានភាពទន់ខ្សោយ ហើយក៏បង្កើតច្បាប់នេះឡើងដើម្បីជំនួសច្បាប់ចាស់។ ជាពិសេស គឺច្បាប់មុននោះត្រូវបានគេយល់ថាមិនមានប្រសិទ្ធភាព ពីព្រោះការផ្តន្ទាទោស បទល្មើសអំពើពុករលួយមានភាពស្រាលពេក។ លើសពីនេះទៀត មន្ត្រីរបស់ ACA មិនមានអំណាចគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបំពេញការងាររបស់ខ្លួនក្នុង ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងវិស័យសាធារណៈឡើយ។ ប្រការនេះរួមបញ្ចូលទាំងករណី ដែលមានលទ្ធភាពតិចតួចក្នុងការរឹបអូស ទ្រព្យធន ដែលបានទទួលពីសកម្មភាពពុករលួយ។ បញ្ហានេះមានចែងក្នុងច្បាប់បច្ចុប្បន្ន ព្រមទាំងមានដាក់បញ្ញត្តិនៅក្នុងផ្នែកមួយដែលចែងថា ការមានសម្បត្តិទ្រព្យដែលមិនអាចពន្យល់ឱ្យច្បាស់លាស់បាន ត្រូវចាត់ទុកជាបទល្មើសសម្រាប់ការស៊ើបអង្កេត។ (Kassin Bin Mohamed, 2003)

ជោគជ័យរបស់ ACA គឺដោយសារតែមានឆន្ទៈនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល រួមជាមួយនឹងការបន្តនូវការពង្រឹងច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំង អំពើពុករលួយ ហើយពង្រឹងនូវអាណត្តិការងាររបស់ ACA ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (Kassim Bin Mohamad, 2005:5 and 10)។

ដូចបានពោលខាងលើ រដ្ឋាភិបាលបានទទួលស្គាល់ថាគឺជាការចាំបាច់ក្នុងការជម្រុញឱ្យមានភាពស្មោះត្រង់នៅក្នុងសង្គមជាតិទាំងមូល មិនមែនតែនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈតែមួយនោះទេ។ ឆ្លើយតបនឹងគំនិតនេះ រដ្ឋាភិបាលបានអនុម័តនូវផែនការសុចរិតភាពជាតិ (NIP) ដែលដើរ តួជាផែនការសកម្មភាពមួយសម្រាប់គ្រប់វិស័យទាំងអស់ ក្នុងការជម្រុញនូវភាពស្មោះត្រង់ និងកសាងនូវសង្គមដ៏ស្អាតស្អំមួយ។ ទិដ្ឋភាពដ៏ សំខាន់របស់ NIP គឺថា វាមានមូលដ្ឋានចេញពីគោលការណ៍នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញសហព័ន្ធ ព្រមទាំងគោលនយោបាយណែនាំដទៃទៀត។ ប្រការនេះអាច

ធានាបានថាវាស្របគ្នាជាមួយនឹងអាទិភាព គោលការណ៍ និងកិត្យានុភាពជាតិ។ លើសពីនេះទៀត NIP ដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយនៅក្នុង វិស័យសាធារណៈ ដ៏ដូចជាក្នុងវិស័យឯកជន និងសំខាន់ជាងនេះទៀតនោះ គឺវាផ្តោតទៅក្នុងគ្រួសារដែលយកយុវជនជាទិសដៅ។ វាផ្តល់ទៅនឹង អ្វីដែលតែងតែកើតឡើងនោះ NIP មិនបានបាត់បង់នូវចក្ខុវិស័យនៃទិសដៅរបស់ខ្លួនក្នុងការជម្រុញនូវភាពស្មោះត្រង់ ការទទួលខុសត្រូវ និង ភាពស្មោះត្រង់ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភាពក្រីក្រ និងលើកគុណភាពនៃជីវិតរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។

ដូចបានលើកឡើងខាងលើ ដើម្បីជម្រុញ និងសម្របសម្រួល ការបំពេញការងាររបស់ NIP ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព វិទ្យាស្ថានសច្ចធម៌ របស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី (IIM) ត្រូវបានបង្កើតឡើង។ IIM ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសារឃើញច្បាស់ថា ACA ត្រូវប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាធំៗ ជាច្រើន ក្នុងការពង្រឹងកិច្ចការរបស់ខ្លួន ក្នុងការជម្រុញឱ្យសាធារណជនយល់ដឹងអំពីគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើពុករលួយ និងការរំលោភអំណាច។ ភាពខ្វះខាតរបស់ ACA ក្នុងវិស័យអប់រំ អាចពន្យល់បានថា ទីភ្នាក់ងារ ACA នេះ ផ្តោតជាចម្បងតែទៅលើការស៊ើបអង្កេត និងទប់ស្កាត់អំពើ ពុករលួយ។ ដូច្នេះ តួនាទីរបស់ IIM គឺដើម្បីជម្រុញផងដែរ នូវការយល់ដឹងអំពីអំពើពុករលួយ និងភាពចាំបាច់នៃតម្លាភាពនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ (ADB and OECD, 2004:55)។ ប៉ុន្តែ IIM ដែលជាវិទ្យាស្ថានមួយដែលទើបតែបង្កើតឡើងថ្មី នឹងទាមទារឱ្យមានការបង្កើតសមត្ថភាព ព្រមទាំងធនធានបន្ថែមទៀត ដើម្បីឱ្យ IIM អាចបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដោយមានប្រសិទ្ធភាព។ រីឯ ACA ក៏កំពុងតែផ្តោតអារម្មណ៍កាន់តែច្រើន ឡើងទៅលើការទប់ស្កាត់ និងការអប់រំអំពីអំពើពុករលួយដែរ ពីព្រោះ ACA បានទទួលស្គាល់ថា អំពើពុករលួយមិនអាចកាត់ផ្តាច់បាន និងមិនអាច គ្រប់គ្រងបានតាមរយៈការដាក់ទណ្ឌកម្មតែមួយមុខនោះទេ (Kassim Bin Mohamad, 2005:9)។

ប្រភព

- Abu Kassim Bin Mohamed ដែលនិយាយអំពីការកាត់ផ្តាច់ប្រសិទ្ធភាពនៃអំពើពុករលួយ - ប្រាក់ពិន័យដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយរបស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដោយបានបង្ហាញនៅឯសន្និសីទ Interpol និយាយពីភាពជាដៃគូក្នុងការប្រយុទ្ធ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហៅកាត់ថា ICAC ពីថ្ងៃទី២២-២៤ ខែមករា ឆ្នាំ ២០០៣ នៅទីក្រុងហុងកុងប្រទេសចិន សូមមើលគេហទំព័រ [www.icac.org.hk/conference/Presentation/Day2/Cutting%20off%20th%20lifeline%20Corruption%20 \(Mohamed %20-%205 Speech\).pdf](http://www.icac.org.hk/conference/Presentation/Day2/Cutting%20off%20th%20lifeline%20Corruption%20 (Mohamed %20-%205 Speech).pdf) ។
- Abu Kassim Bin Mohamed ដែលនិយាយអំពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយក្នុងជំនួយ Tsunami: ការអនុវត្តនូវការប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងយន្តការនៃការដោះស្រាយបណ្តឹង បទពិសោធន៍របស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ឯកសារដែលបាន បញ្ជូនទៅកិច្ចប្រជុំជំនាញការស្តីពីការទប់ស្កាត់នូវអំពើពុករលួយនៅក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងផ្តល់ជំនួយ Tsunami ៧-៨ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០០៥ ទីក្រុងហ្សាកាតា ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី។
- ADB and OECD គោលនយោបាយប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងអាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក ក្របខ័ណ្ឌ គតិយុត្ត និងក្របខ័ណ្ឌស្ថាប័ន។
- រដ្ឋាភិបាលរបស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០០៥ ការអភិវឌ្ឍនូវសមត្ថភាពរបស់ វិទ្យាស្ថានសច្ចធម៌របស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី សម្រាប់អនុវត្តនូវផែនការស្តីពីភាពស្មោះត្រង់របស់ជាតិ (ឯកសារគម្រោង)។

ព័ត៌មានក៏អាចទទួលបានផងដែរពីវេបសាយរបស់ស្ថាប័នផ្សេងៗដែលបានបង្ហាញខាងលើ។

ប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

- អង្គការតាមមើលថវិកា និងស៊ើបតម្លៃ (BMPIU)
- ការិយាល័យក្រុមសិលធម៌ (CCB)
- គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកខាងបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ហៅកាត់ថា EFCC សូមមើលគេហទំព័រ www.icpcnigeria.com
- គណៈកម្មការឯករាជ្យទទួលបន្ទុកបទល្មើសពុករលួយ និងបទល្មើសដែលពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ហៅកាត់ថា ICPC សូមមើលគេហទំព័រ www.icpcnigeria.com

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ និងបទល្មើសពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ឆ្នាំ២០០០ ហៅកាត់ថា CPRO សូមមើលគេហទំព័រ www.icpcnigeria.com
- ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ឆ្នាំ ២០០២

សារៈសំខាន់

ប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា ស្ថិតនៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់លេខ ១៥២ ក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេស ១៥៩ នៅលើតារាងសន្ទស្សន៍របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ឆ្នាំ ២០០៥ ស្តីពីការយល់ឃើញអំពើពុករលួយ។ ប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា បានក្លាយជាសង្គមមួយ ដែលអំពើពុករលួយបានកើតមានឡើងជាលក្ខណៈស្ថាប័ន និងជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធផង (Agbu, 2004:22) ។ សារៈសំខាន់នៃការដោះស្រាយលើបញ្ហាអំពើពុករលួយដ៏ពេញលេញរបស់ប្រទេស ហើយក៏ជាកត្តាសំខាន់មួយដែលរួមចំណែកដល់ជីវិតរស់នៅដ៏ល្អប្រសើរ ដែលប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួនបានជួបប្រទះ (Osborne, 2005:3) ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០១ ការចុះស្ទង់មតិ ដែលធ្វើឡើងដោយស្ថាប័នរួមគ្នាមួយចំនួន បានបង្ហាញថា ប្រជាពលរដ្ឋនីហ្សេរីយ៉ាបានយល់ឃើញថាអំពើពុករលួយ គឺស្ថិតក្នុងចំណាត់ថ្នាក់លេខពីរ បន្ទាប់ពីភាពឥតការងារធ្វើ ដែលជាឧបសគ្គដល់ការអភិវឌ្ឍ ។ ភាពបន្ទាន់នៃការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក៏ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយលោកប្រធានាធិបតី Olusegun Obasanjo ដែលនៅក្នុងសន្ទនាថវិកាឆ្នាំ២០០១ បានចាត់វិធានការប្រឆាំងនឹងបញ្ហានេះ ។ ក្រោយពីលោកប្រធានាធិបតីបានឡើងកាន់តំណែងនៅក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៣ គាត់បានចាប់ផ្តើមអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ និងបទល្មើសពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត (CPRO) (Agbu, 2004:9) ។ ច្បាប់ CPRO បានបង្កើតគណៈកម្មការឯករាជ្យទទួលបន្ទុកបទល្មើសអំពើពុករលួយ និងបទល្មើសពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត (ICPC) ជាស្ថាប័នកំពូលទទួលបន្ទុកប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងបទល្មើសពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ។

ប៉ុន្តែ ភាពចម្រុះចម្រាស់បានកើតមានចំពោះ ICPC តាំងពីចាប់ផ្តើមដំបូង ដោយសារធម្មនុញ្ញភាពនៃគណៈកម្មការនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងទៅ តុលាការ។ ពេលដែលរឿងនេះកំពុងស្ថិតនៅឯតុលាការ គណៈកម្មការ ICPC នេះមិនអាចស៊ើបអង្កេត ហើយក៏មិនអាចធ្វើបណ្តឹងទោសលើអំពើ ដែលជាបទល្មើសពុករលួយបានឡើយ។ ២ ឆ្នាំក្រោយមក ទើបតុលាការបានសម្រេចថា ICPC មានសិទ្ធិធ្វើកិច្ចការទាំងនោះ (Osborne, 2005:10)។ ប៉ុន្តែ នៅមានការពន្យារពេលបន្ថែមទៀត ដោយសារនៅឆ្នាំ២០០៣ ព្រឹទ្ធសភាបានបោះឆ្នោតអនុម័តច្បាប់មួយជាជំនួសច្បាប់ CPRO ដែលធ្វើឱ្យអាណត្តិការងាររបស់ ICPC ចុះខ្សោយ។ ប៉ុន្តែ ច្បាប់ដែលយកមកជំនួសនេះ ត្រូវបានប្រកាសហោយភាពដោយតុលាការ ជាន់ខ្ពស់របស់រដ្ឋសហព័ន្ធ (TI, 2004:225)។ លុះត្រាតែដល់ដើមឆ្នាំ ២០០៤ ទើបគណៈកម្មការ ICPC អាចចាប់ដំណើរការបានដោយសេរី ដូចដែលគេបានគ្រោងទុកពីមុន។ ក្នុងរយៈពេល ៤ ឆ្នាំដំបូង គណៈកម្មការ ICPC បានទទួលរបាយការណ៍តែ ១.២០០ ប៉ុណ្ណោះ។ ចំនួន របាយការណ៍តិចតួចនេះ បានធ្វើឱ្យនីតិវិធីនៃការរាយការណ៍មានភាពទន់ខ្សោយ (Osborne, 2005:10)។ ហើយចំពោះរបាយការណ៍ដែលបាន ទទួល គណៈកម្មការអាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតបានតែពាក់កណ្តាលប៉ុណ្ណោះ ដោយសារខ្វះថវិកា (Agbu, 2004:10)។ មានទស្សនៈមួយយល់ថា ICPC បានបំពេញការងារទាបជាងអ្វីដែលគេបានរំពឹងទុក (TI, 2004:225) ហើយមិនមានឆន្ទៈព្យាយាម ធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើរឿងក្តីពុករលួយ ធំៗនោះទេ (Agbu, 2004:11)។

ការអនុម័តច្បាប់ CPRO និងការបង្កើតគណៈកម្មការ ICPC គឺគ្រាន់តែជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនាពេលបច្ចុប្បន្នរបស់ រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាពុករលួយ។ វិធានការផ្សេងទៀតគឺ រួមបញ្ចូលទាំងការបង្កើតគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ (EFCC) និងផ្នែកត្រួតពិនិត្យថវិកា និងថវិកាមត្តិ (BMPIU-ត្រូវបានគេស្គាល់ឈ្មោះថាជាការិយាល័យរបៀប) ព្រមទាំងការពង្រីក អាណត្តិការងាររបស់ការិយាល័យខាងក្រុមសីលធម៌ (CCB)/ការកែទម្រង់សេវាសាធារណៈ និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីពង្រឹងសុចរិតភាព និងសមត្ថភាពរបស់តុលាការ។ ការផ្តួចផ្តើមគំនិតនេះបង្ហាញប្រាប់ថា រដ្ឋាភិបាលពិតជាមានបំណងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយមែន។ ប៉ុន្តែ រហូតមកទល់ពេលនេះ គឺមានភស្តុតាងតិចតួចណាស់ដែលបញ្ជាក់ថា គេបានសម្រេចផលជាក់ស្តែង។ បញ្ហាសំខាន់គឺកង្វះខាតឆន្ទៈនយោបាយ ជាពិសេសពីសំណាក់ព្រឹទ្ធសភា (Agbu, 2004:11) ព្រមទាំងឧបសគ្គផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងសង្គមដែលធ្វើឱ្យពួកគេទទួលបានបរាជ័យ ក្នុងសង្គ្រាម ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ បញ្ហានេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងទៅលើកង្វះឆន្ទៈក្នុងការប្តឹងទោសប្រកាន់បុគ្គលដែលមានតំណែងខ្ពស់ៗ។ ឧបសគ្គផ្សេងទៀតគឺ ភាពយឺតយ៉ាវខាងនីតិវិធីរបស់តុលាការ (Agbu, 2004:22-33)។ យោងតាម Osborne ការពិតគឺថា ប្រជាជនភាគច្រើនមានទំលាប់រស់នៅ ក្នុងបែបបទ និងចរិកលក្ខណៈពុករលួយ ហើយមានកិច្ចប្រឹងប្រែងតែបន្តិចបន្តួច ឬក៏ស្ទើរតែគ្មានផងទេ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរបែបបទរស់នៅ និង ចរិកលក្ខណៈនោះ (2005:5)។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

គណៈកម្មការឯករាជ្យទទួលបន្ទុកបទល្មើសអំពើពុករលួយ និងបទល្មើសពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត (ICPC) គឺជាស្ថាប័នកំពូលសម្រាប់ ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងបទល្មើសដែលពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត។ ដោយអនុលោមតាមគុណតម្លៃនៃអនុផ្នែកទី ៣(១) នៃច្បាប់ CPRO គណៈកម្មការនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០០ ជាអង្គភាពសាជីវកម្ម។ ឯករាជភាពរបស់គណៈកម្មការ ត្រូវបានធានាដោយ អនុផ្នែក ៣(១៤) ដែលចែងថា "ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ CPRO គណៈកម្មការមិនត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការណែនាំ ឬក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ ឬស្ថាប័នណាមួយឡើយ។" ច្បាប់ក៏បានកំណត់និយមន័យនៃអំពើពុករលួយ ចែងអំពីការផ្តន្ទាទោស បទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងបានកំណត់នូវអាណត្តិការងារ និងមុខងាររបស់គណៈកម្មការឯករាជ្យ ICPC ។

យោងទៅតាមអនុផ្នែក ៣(៣) ICPC មានប្រធានមួយរូប និងសមាជិកចំនួន ១២នាក់។ ប្រធាន និងសមាជិកផ្សេងៗទៀតត្រូវតែងតាំង ដោយប្រធានាធិបតី តាមការឯកភាពពីព្រឹទ្ធសភា (អនុផ្នែកទី ៣(៦)។ យោងតាមអនុផ្នែក ៣(៨) ប្រធាន ឬសមាជិកផ្សេងៗទៀតរបស់ ICPC អាចនឹងត្រូវដកចេញពីតំណែងដោយប្រធានាធិបតី តាមការអនុម័តយល់ព្រម ២/៣នៃសមាជិកព្រឹទ្ធសភា។ គណៈកម្មការមិនអាច ចាប់ផ្តើមបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនបានឡើយ ទាល់តែសមាជិកទាំងអស់បានប្រកាសនូវទ្រព្យសកម្ម និងទ្រព្យអកម្មរបស់ខ្លួន។ ប្រធានត្រូវតែជា

^១ គួរកត់សម្គាល់ថា ការកែប្រែមួយចំនួនដែលជម្រុញឱ្យមានការអនុម័តនូវច្បាប់ថ្មីអាចនឹងលុបបំបាត់សំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលការធ្វើដូច្នេះធ្វើឱ្យការ ដឹកនាំរបស់ព្រឹទ្ធសភា និងរដ្ឋសភា ស្ថិតនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតនៅឡើយ។

បុគ្គលដែលធ្លាប់ធ្វើជាចៅក្រម ឬមានលក្ខណៈសម្បត្តិជាចៅក្រមនៃតុលាការជាន់ខ្ពស់។ សមាជិក ១២នាក់ផ្សេងទៀតរបស់គណៈកម្មការនេះ គឺត្រូវតែជា: ២នាក់ជាមន្ត្រីប្រឹក្សាដែលបានចូលនិវត្តន៍ (ត្រូវមានឋានៈចាប់ពីស្នងការឡើង) ២នាក់ទៀតជាអ្នកធ្វើការក្នុងវិស័យច្បាប់ (ត្រូវមានបទពិសោធន៍ពីមុនមកចំនួន ១០ ឆ្នាំ) ២នាក់ទៀតជាមន្ត្រីរាជការដែលបានចូលនិវត្តន៍ (ដោយមានឋានៈចាប់ពីថ្នាក់នាយកឡើង) ស្ត្រី ២នាក់ និងយុវជនចំនួន ២នាក់ (មានអាយុមិនក្រោម ២១ ឆ្នាំ ឬមិនលើសពី ៣០ឆ្នាំ គិតមកត្រឹមថ្ងៃដែលត្រូវតែងតាំង) (អនុផ្នែក ៣(៣)) ។ លេខាធិការម្នាក់តែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី ដែលទទួលបន្ទុកការងាររដ្ឋបាលទូទៅ និងគ្រប់គ្រងបុគ្គលិករបស់ ICPC តាមការណែនាំ របស់ប្រធានអនុផ្នែក ៤(៦) ។ យោងតាមអនុផ្នែក ៣(១២) គណៈកម្មការមានសិទ្ធិតែងតាំង ដកចេញ និងដាក់វិន័យចំពោះបុគ្គលិករបស់ខ្លួន ហើយអាចអនុម័តបទបញ្ជារបស់ខ្លួនសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ។

ក្នុងលក្ខណៈជាស្ថាប័នកំពូលក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ICPC មានភារកិច្ចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (គឺរៀបចំបែបបទប្តឹងចោទប្រកាន់) និងកំណត់ទណ្ឌកម្មចំពោះការប្រព្រឹត្តបទល្មើសអំពើពុករលួយ និងបទល្មើសផ្សេងៗទៀតដែលមានការពាក់ព័ន្ធ ។ ការទទួលខុសត្រូវចម្បងរបស់ គណៈកម្មការ ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងផ្នែកទី ៦ នៃច្បាប់ CPRO អាចនឹងត្រូវបែងចែកជាបីផ្នែក ដែលខាងក្រោម:

■ **ការស៊ើបអង្កេត**

- ទទួលបានការណ៍ ហើយនិងក្នុងករណីសមស្រប ធ្វើការស៊ើបអង្កេត និងប្តឹងចោទបុគ្គលនោះ ប្រសិនបើមានហេតុផល គ្រប់គ្រាន់សង្ស័យថាបុគ្គលនោះបានយុបយិតក្នុងការប្រព្រឹត្តិ ឬបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ CPRO ឬច្បាប់ផ្សេងៗទៀតស្តីពីអំពើពុករលួយ ឬបទល្មើសដែលពាក់ព័ន្ធ ។

■ **ទប់ស្កាត់**

- ពិនិត្យការអនុវត្ត ពិនិត្យប្រព័ន្ធ និងនីតិវិធីរបស់ស្ថាប័នសាធារណៈ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីរកឱ្យឃើញ និងដើម្បីធានានូវការ ពិនិត្យសារឡើងវិញលើការអនុវត្ត ពិនិត្យលើប្រព័ន្ធ និងនីតិវិធីដែលមានមតិរបស់គណៈកម្មការ វាអាចបណ្តាលឱ្យមានការ ប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ។
- ផ្តល់យោបល់ ណែនាំ និងជួយដល់ស្ថាប័នសាធារណៈអំពីរបៀបដែលត្រូវកាត់បន្ថយ ឬលុបបំបាត់ការបោកបន្លំ និងការប្រព្រឹត្តិ អំពើពុករលួយ ។ ហើយនិង
- ណែនាំប្រធានស្ថាប័នសាធារណៈអំពីការអនុវត្ត អំពីប្រព័ន្ធ ឬនីតិវិធីផ្សេងៗ ដែល ICPC ជឿជាក់ថាវាអាចឈានទៅរកការ កាត់បន្ថយនូវឱកាសនៃការស្លកប៉ាន់ ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ និងបទល្មើសផ្សេងៗទៀត ។

■ **ការអប់រំជាសាធារណៈ**

- អប់រំដល់ប្រជាពលរដ្ឋស្តីពី (និងការប្រឆាំង) ការស្លកប៉ាន់ អំពើពុករលួយ និងបទល្មើសដែលពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ។ ហើយនិង
- គ្រាំទ្រ និងជម្រុញក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

រចនាសម្ព័ន្ធនៃការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់ ICPC មានគណៈកម្មាធិការ ៣: (១)ស៊ើបអង្កេត និងប្តឹងចោទ (២)ទប់ស្កាត់ និងសិក្សាប្រព័ន្ធ និង(៣)ផ្សព្វផ្សាយ និងអប់រំសាធារណៈ ។ គណៈកម្មាធិការទាំងបីនេះ គ្រប់គ្រងលើនាយកដ្ឋានដែលទទួលបន្ទុកតាមផ្នែកនៃកិច្ចការរបស់ខ្លួន ។ បន្ថែមលើនេះទៀត មានអង្គភាពពិសេសរបស់ប្រធាន និងក្រុមបេសកកម្មផ្លូវកាត់ (ដែលមានក្រុមអ្នកស៊ើបអង្កេត និងព្រះរាជអាជ្ញាថ្នាក់កំពូល) ដែលទាំងអស់គ្នា ទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខប្រធាន ។ យោងទៅតាមអនុផ្នែកទី ៧(២) ICPC អាចបង្កើតសាខានៅតាមរដ្ឋនីមួយៗ ព្រមទាំង នៅក្នុងដែនដីនៃរដ្ឋសហព័ន្ធ ។ ប៉ុន្តែ ការិយាល័យសាខាទាំងនោះ មិនទាន់បានបង្កើតនៅឡើយទេ ។

របាយការណ៍ដែល ICPC បានទទួលត្រូវបញ្ជូនទៅនាយកដ្ឋានស៊ើបអង្កេត ដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតបឋម ។ ច្បាប់ CPRO ផ្តល់ឱ្យមន្ត្រី របស់ ICPC នូវអំណាចទូលំទូលាយក្នុងការស៊ើបអង្កេត ដូចជា ការរឹតត្បិត ការរឹបអូស និងការចាប់ខ្លួនជាដើម ។ ប្រធានមានសិទ្ធិណែនាំមន្ត្រី ICPC ឱ្យសុំដីកាពិគ្រោះការដើម្បីចូលដោយបង្ខំ និងរឹតត្បិតក្នុងបរិវេណទីតាំង (ផ្នែកទី ៣៦) ។ ក្រោយពីបានទទួលដីកាពិគ្រោះការ ប្រធានអាច អនុញ្ញាតឱ្យមន្ត្រីរបស់ ICPC ធ្វើការអនុវត្តនូវអំណាចទាំងអស់ក្នុងការស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធនឹងធនាគារ និងស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ ដូចដែលមាន

ចែងនៅក្នុងអនុផ្នែកទី ៤៣(២) ។ រាល់បុគ្គលទាំងអស់ ដែលត្រូវបានស្នើដោយមន្ត្រីរបស់គណៈកម្មការឱ្យផ្តល់ព័ត៌មានលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធ ទៅនឹងការកិច្ចរបស់ខ្លួន គឺត្រូវតែធ្វើតាមការស្នើសុំនោះ ។ ការខកខានក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានគឺជាបទល្មើសមួយដែលអាចដាក់ទណ្ឌកម្មបាន (ផ្នែកទី ៤០) ។ យោងតាមផ្នែកទី ៥ នៃច្បាប់ CPRO នៅពេលធ្វើការស៊ើបអង្កេត ឬចោទប្រកាន់រឿងក្តីបទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ មន្ត្រីរបស់ ICPC មានអំណាច និងអភ័យឯកសិទ្ធិដូចគ្នាទៅនឹងអំណាច និងអភ័យឯកសិទ្ធិរបស់មន្ត្រីប៉ូលីស ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីប៉ូលីស ព្រមទាំងច្បាប់ផ្សេងៗទៀតដែលប្រគល់អំណាចទៅឱ្យប៉ូលីស ឬពង្រឹងអំណាចនិងការពារភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់ ។

បន្ថែមលើនេះទៀត ប្រធានក៏អាចស្នើសុំឱ្យបុគ្គលគ្រប់រូប ព្រមទាំងសាច់ញាតិ និងគូកររបស់បុគ្គលនោះ ផ្តល់នូវព័ត៌មានជា លាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីចលនាទ្រព្យ និងអចលនទ្រព្យ ។ ប្រសិនបើប្រធានមានហេតុផលដែលសង្ស័យថាចលនាទ្រព្យ ឬអចលនទ្រព្យរបស់ បុគ្គលដែលមានការសង្ស័យនេះ ប្រសិនបើគាត់ជាមន្ត្រីរាជការ មានចំនួនច្រើនហួសពីប្រាក់ចំណូលនាពេលបច្ចុប្បន្ន ឬប្រាក់ចំណូលពីអតីតកាល គាត់អាចស្នើសុំឱ្យបុគ្គលម្ចាស់ទ្រព្យធ្វើការពន្យល់បាន ។ ប្រសិនបើការពន្យល់មិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ទេគឺ បុគ្គលនោះត្រូវបានសន្មត់ថាបាន ប្រើប្រាស់តំណែងរបស់ខ្លួនដើម្បីជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ដោយអំពើពុករលួយ (ផ្នែកទី ៤៤) ។ ប្រធានអាចបញ្ជាឱ្យរឹបអូសនូវទ្រព្យ ដែលបាន ទទួលដោយដោយការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដូចមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ CPRO ព្រមទាំងតាមបញ្ជារបស់តុលាការ ស្នើសុំដកហូតឯកសារធ្វើដំណើរ ទាំងអស់ពីបុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេត (ផ្នែកទី ៤៥ និង ៥០) ។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា ចៅក្រមរបស់តុលាការជាន់ខ្ពស់អាច ណែនាំដល់មេធាវី និងទីប្រឹក្សា ឱ្យបង្ហាញរាល់ព័ត៌មានដែលពួកគេមាន ដែលអាចជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេតរបស់ ICPC តាមពាក្យសុំ ដែលបានធ្វើឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេត ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ CPRO (ផ្នែកទី ៣៩) ។

ក្រោយពីបានបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេត មន្ត្រីទទួលបន្ទុកស៊ើបអង្កេតត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍បញ្ជូនទៅឱ្យនាយកដ្ឋានអយ្យការ ដើម្បីធ្វើការ កំណត់ថា តើមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបង្កើតសំណុំរឿងឬទេ ។ ប្រសិនបើបង្កើតសំណុំរឿងបាន ការចោទប្រកាន់មួយអាចនឹងត្រូវព្រាងឡើង ហើយដាក់ជូនទៅតុលាការ ដែលគេបានកំណត់ (សូមមើលបន្ថែមនូវក្នុងផ្នែកស្តីពីការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ) ។ ចំពោះរបាយការណ៍ណាដែល ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសដែលមិនមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ CPRO ទេនោះ សំណុំរឿងនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅឱ្យស្ថាប័នណាមួយដែលសមស្រប (Raji, 2004) ។

ច្បាប់ CPRO ចែងថាមន្ត្រីរាជការដែលត្រូវបានគេប្រគល់ឱ្យ សន្យាថាឱ្យផ្តល់ឱ្យនូវសំណុំកិច្ចបុគ្គលណាដែលត្រូវបានគេទទួលសុំឱ្យទទួល សំណុំកិច្ចបុគ្គលណាដែលមានគេព្យាយាមប្រគល់សំណុំកិច្ច គឺត្រូវតែរាយការណ៍ពីបញ្ហានេះទៅឱ្យមន្ត្រីរបស់គណៈកម្មការ (ឬមន្ត្រីប៉ូលីស) ។ ការខកខានមិនបានរាយការណ៍ គឺជាបទល្មើសមួយអាចដាក់ទណ្ឌកម្មបាន ហើយដែលនឹងនាំឱ្យជាប់ពន្ធនាគាររហូតដល់ ២ឆ្នាំ (ផ្នែកទី ២៣) ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ទោះបីជា ICPC មានបេសកកម្មធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (ប្តឹងចោទ)អំពីរឿងពុករលួយក៏ដោយ រាល់ការប្តឹងចោទនឹងត្រូវសម្រេចថាអាច ចាប់ផ្តើមបាន លុះត្រាតែមានការយល់ព្រមពីអគ្គមេធាវី ដោយអនុលោមតាមអនុផ្នែកទី ៦១ (១) នៃច្បាប់ CPRO ។ រឿងក្តីត្រូវបញ្ជូនទៅ តុលាការ ឬចៅក្រមដែលត្រូវបានចាត់តាំងដោយប្រធានតុលាការរបស់រដ្ឋ ។ ក្រោយពីបានទទួលការចាត់តាំងនេះ ចៅក្រម ឬតុលាការនោះ មិនអាចធ្វើការជំនុំជម្រះរឿងក្តីផ្សេងទៀតបានឡើយ (អនុផ្នែកទី ៦១ (៣)) ។ គួរកត់សម្គាល់ថា យោងតាមផ្នែកទី ១៧៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ អគ្គមេធាវីមានអំណាចសម្រេចបញ្ឈប់ដំណើរការករណីណាមួយបានគ្រប់ពេលវេលា ។ ឧបសគ្គបន្ថែមទៅលើប្រសិទ្ធភាព និងចំណាត់ការជា ប្រញាប់លើករណីពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងពុករលួយ គឺថា តុលាការខ្លួនឯងខ្វះសមត្ថភាព ហើយក៏ត្រូវបានគេឃើញថាមានទំនោរទៅរកអំពើ ពុករលួយផងដែរ ។ ICPC កំពុងតែធ្វើការជាមួយការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម (UNODC) ដើម្បីពង្រឹងសុចរិតភាព និងពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់តុលាការ ។

^៦ សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមមើលគេហទំព័រ www.unodc.org/unodc/en/corruption_projects_nigeria.html

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា គឺមិនមែនជាការទទួលខុសត្រូវតែម្នាក់ឯង ទេ ។ ជាផ្នែកមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ICPC បានព្យាយាមបង្កើតអង្គការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយជាច្រើននៅតាម បណ្តាក្រសួង នាយកដ្ឋាន និងទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗ (Osborne. 2005:20) ។ រហូតមកទល់បច្ចុប្បន្ននេះ មានផ្នែកប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ បែបនេះជាង ១០០ ត្រូវបានបង្កើតឡើង (Agbu, 2004:10) ។

ដូចបានកត់សម្គាល់ខាងលើ មានស្ថាប័នផ្សេងៗទៀតដែលដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ស្ថាប័នសំខាន់ៗ នៅក្នុងចំណោមស្ថាប័នទាំងនោះមានដូចជា **អង្គការតាមមើលថវិកាស៊ើបអង្កេត (BMPIUP)** និង**ការិយាល័យក្រុមសីលធម៌ (CCB)** និង**គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (EFCC)** ។

គណៈកម្មការ EFCC ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគុណតម្លៃនៃផ្នែកទី១ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (EFCC(A)) ដែលមានប្រធាន ១រូប និងសមាជិកចំនួន ១៨រូបផ្សេងទៀត ដោយរួមបញ្ចូលទាំងសមាជិកដែលតំណាងឱ្យក្រសួង ទីភ្នាក់ងារ និងស្ថាប័នផ្សេងៗមួយចំនួន ព្រមទាំងសមាជិកជ្រើសតាំងផងដែរ ។ មានអគ្គនាយក ១រូបផងដែរ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយ ប្រធានាធិបតី ដែលជាអ្នកដឹកនាំលេខាធិការដ្ឋានរបស់ EFCC (អនុផ្នែកទី ៧-១) ។ គណៈកម្មការនេះក៏មានអំណាច តែងតាំង បញ្ឈប់ និង ដាក់វិន័យចំពោះបុគ្គលិករបស់ខ្លួន ហើយនិងអាចធ្វើបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងស្ថាប័នរបស់ខ្លួន (ផ្នែកទី ៧ និងទី ៨) ។ EFCC មាន ផ្នែកជាច្រើន រួមបញ្ចូលទាំងផ្នែកស៊ើបអង្កេត ផ្នែកប្រតិបត្តិការ ផ្នែកនីតិកម្ម និងផ្នែកអយ្យកា ផ្នែកស្រាវជ្រាវ ផ្នែកសវនកម្ម ព្រមទាំងផ្នែក ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងផ្សព្វផ្សាយ ។ EFCC ក៏មានវិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និងស្រាវជ្រាវមួយផងដែរ ។

ដូចបានបង្ហាញក្នុងផ្នែកទី ២ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត EFCC មុខងាររបស់ EFCC រួមបញ្ចូលទាំងការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសខាង ហិរញ្ញវត្ថុទាំងអស់ ការសម្របសម្រួល និងការអនុវត្តវាច្បាប់ស្តីពីបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងបទល្មើសហិរញ្ញវត្ថុ និងការអនុវត្តមុខនាទី ដែលបាន ប្រគល់ទៅឱ្យបុគ្គលម្នាក់ឬស្ថាប័នណាមួយ ការអនុវត្តវិធានការដើម្បីលុបបំបាត់បទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងបទល្មើសហិរញ្ញវត្ថុ ការពិនិត្យ និងស៊ើប អង្កេតលើរាល់ករណីដែលបានរាយការណ៍ស្តីពីបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងបទល្មើសហិរញ្ញវត្ថុ និងការអនុវត្តនូវយុទ្ធនាការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងដល់ ប្រជាពលរដ្ឋ ស្តីពីបទល្មើសសេដ្ឋកិច្ច និងបទល្មើសហិរញ្ញវត្ថុ ។ គណៈកម្មការក៏មានអំណាចផងដែរ ក្នុងការស្នើសុំឱ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើ បុគ្គលណាម្នាក់ ថាតើគាត់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់របស់ EFCC(A) ឬអត់ ។ បន្ថែមលើនេះទៀត EFCC មានតួនាទីធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (ឬប្តឹងចោទ) លើជនល្មើស ព្រមទាំងដំណើរការតាមនីតិវិធីនៃបណ្តឹងអាជ្ញានេះ ព្រោះថាវាអាចមានការចាំបាច់ ដើម្បីធ្វើការស្វែងរកទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវរឹបអូស ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ EFCC(A) (អនុផ្នែកទី ១២-២) ។ ប៉ុន្តែ គួរចងចាំថា យោងតាមផ្នែកទី ៣៩ នៃច្បាប់ EFCC(A) អគ្គមេធាវីអាចដាក់ចេញវិធាន ឬបទបញ្ញត្តិ ដើម្បីយកទៅប្រើក្នុងការអនុវត្តតាមតួនាទី មុខងារ ឬអំណាចរបស់ EFCC ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។ នៅក្នុងកំឡុងពេលនៃអត្ថិភាពរបស់ខ្លួន EFCC បានក្លាយមកជាស្ថាប័នដែលគេយល់ថាមាន ប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (Agbu, 2004:18) ហើយខុសគ្នាពី ICPC ដោយសារគណៈកម្មការនេះបានធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (ឬប្តឹងចោទ) លើរឿងធំៗជាច្រើន ។

នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ BMPIU^m ដែលគេស្គាល់ឈ្មោះថា ការិយាល័យនីតិវិធី ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្រោមការិយាល័យនៃ លេខាធិការដ្ឋានកណ្តាលរបស់ប្រធានាធិបតី ដោយដំណើរការជាស្ថាប័នឯករាជ្យមួយ ។ ផ្នែកនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីទប់ទល់ទៅនឹង ទស្សនៈដែលថាប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ាជាប្រទេសពុករលួយ ។ ផ្នែកនេះត្រូវបានគេបង្កើតឡើងឱ្យដើរតួធ្វើជាអ្នកពិនិត្យមើលនូវរាល់កិច្ចសន្យា របស់រដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងការផ្គត់ផ្គង់នូវទំនិញ និងសេវានានា ។ មុខងាររបស់ការិយាល័យនីតិវិធីនេះ គឺដើម្បីដាក់កំហិតឱ្យមន្ត្រីរាជការនៃវិស័យ សាធារណៈ ប្រតិបត្តិឱ្យបានពេញលេញ តាមការណែនាំ និងតាមនីតិវិធីនានា ដែលបានបង្កើតឡើងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ ។ គួរចងចាំថា នៅក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ ២០០៥ ការបង្កើតជាផ្លូវការនូវ BMPIU ត្រូវបានជាប់គាំងនៅរដ្ឋសភាទោះបីជាគេបានរំពឹងថាសេចក្តីព្រាងច្បាប់ថ្មី នឹងត្រូវគេអនុម័តនាពេលឆាប់ៗក៏ដោយ (Osborne, 2005:7) ។

^m ព័ត៌មានស្តីអំពី BMPIU គឺបានពីគេហទំព័រ www.nigeriafirst.org/article_841.shtml

CCB ត្រូវដឹកនាំដោយក្រុមប្រឹក្សាភិបាលដែលមានប្រធានមួយរូប (ហើយជានាយកប្រតិបត្តិរបស់ការិយាល័យផងដែរ) និងសមាជិក ៩ រូបផ្សេងទៀត (កថាខ័ណ្ឌទី១ ចំណុចទី៣ ផ្នែកទី១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ) ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៩ ដោយមានភារកិច្ចបង្កើត និងថែរក្សា ការប្រព្រឹត្តទៅនៃការងាររបស់រដ្ឋាភិបាល និងដើម្បីធានាថា សកម្មភាព និងអត្ថប្រយោជន៍របស់មន្ត្រីរាជការស្របទៅតាមស្តង់ដារមួយដ៏ខ្ពស់បំផុត ខាង សីលធម៌ និងការទទួលខុសត្រូវចំពោះសាធារណៈ ។ CCB មានទីស្នាក់ការកណ្តាលរបស់ខ្លួននៅទីក្រុង Abuja ព្រមទាំងការិយាល័យនៅតាមរដ្ឋ នីមួយៗ និងនៅទីក្រុងរបស់រដ្ឋសហព័ន្ធ ។ CCB មាននាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការចំនួន ៣៖ (១) ប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ (២) ស៊ើបអង្កេត និងឃ្នាំមើល និង(៣) សេវាអប់រំ និងផ្តល់យោបល់ និងនាយកដ្ឋានសេវាកម្មដែលមាន៖ ផ្នែករដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ ។ នាយកដ្ឋាននីមួយៗដឹកនាំដោយ នាយកមួយរូប ។ លេខាធិការរបស់ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលដើរតួធ្វើជាប្រធានរដ្ឋបាលរបស់ CCB ។ ការិយាល័យនេះមានការិយាល័យមួយអមជាមួយ គឺសាលាជំនុំជម្រះខាងក្រុមសីលធម៌ដែលដើរតួជាតុលាការរបស់ CCB ។

អាណត្តិការងាររបស់ CCB ត្រូវបានពង្រឹងឡើងនៅពេលវាក្លាយជាអង្គការប្រតិបត្តិរបស់រដ្ឋសហព័ន្ធ ដូចមានចែងនៅក្នុង រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ ១៩៩៩ ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញបានប្រគល់អំណាចឱ្យការិយាល័យនេះក្នុងការទទួលសេចក្តីប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលធ្វើដោយមន្ត្រីរាជការ តាមការទាមទារដោយអនុលោមតាមក្រុមសីលធម៌របស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល ហៅកាត់ថា (CoC)^៤ ធ្វើការពិនិត្យនូវការប្រកាសធានានូវការគោរព តាម CoC និងទទួលបានការបញ្ជាក់ពីការមិនគោរពតាម ប្តីលោកលើ CoC (រួមបញ្ចូលទាំងការចោទប្រកាន់លើអំពើពុករលួយ) និងបញ្ជូន បញ្ហានោះទៅឱ្យតុលាការខាងក្រុមសីលធម៌ ប្រសិនបើយល់ថាសមស្រប ។ ដោយសារតែធនធានមានកម្រិត នៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ CCB តម្រូវឱ្យតែមន្ត្រីរាជការជាន់ខ្ពស់តែប៉ុណ្ណោះទេ ដែលត្រូវប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ ប៉ុន្តែទិសដៅរបស់ខ្លួនទៅថ្ងៃមុខ គឺនឹងតម្រូវឱ្យមន្ត្រីរាជការ ទាំងអស់ប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិ(Saba, 2001) ។ CCB ក៏មានអំណាចក្នុងការជ្រើសតាំង ជំរុញ បញ្ឈប់ និងដាក់វិន័យចំពោះបុគ្គលិករបស់ខ្លួនដែរ ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ដូចដែលបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ តាមពិត រដ្ឋាភិបាលបានចាត់វិធានការជាច្រើនដើម្បីទប់ទល់នឹងអំពើពុករលួយដ៏រីករាលដាលនៅក្នុង ប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា ។ ប៉ុន្តែ មានសក្តិភាពជាក់ស្តែងតិចតួចណាស់ ដែលបញ្ជាក់ថា វិធានការទាំងនោះបានជះឥទ្ធិពលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ចំពោះកម្រិត នៃអំពើពុករលួយ ។ អ្នកខ្លះហ៊ានសម្តែងមតិថាសង្គ្រាមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ រហូតមកទល់នឹងពេលនេះ បានទទួលបរាជ័យ (Agbu, 2004:24) ។ ទោះបីជាករណីនេះវាពិតប្រាកដក៏ដោយ មានកត្តាមួយចំនួនបានរួមចំណែកទៅនឹងការខ្វះខាតនេះ ទោះបីជាមានធនធាន ជាច្រើន រួមទាំងធនធានមនុស្ស និងសម្ភារៈដែលត្រូវបានគេយកមកប្រើក៏ដោយ ។

លទ្ធផលមួយនៃកិច្ចប្រឹងប្រែងជាច្រើនរបស់រដ្ឋាភិបាល គឺការបង្កើតឡើងនូវស្ថាប័នជាច្រើន ដែលមានតួនាទីផ្សេងៗគ្នាក្នុងការងារ ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ការបង្កើតស្ថាប័នទាំងនេះនាំឱ្យមានការប្រយុទ្ធមុខមាត់គ្នា ដោយសារភាពមិនច្បាស់លាស់នៃដែនសមត្ថកិច្ច និងកង្វះ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ។ ដើម្បីទប់ស្កាត់បញ្ហានេះមិនឱ្យកើតមានឡើង កិច្ចសហប្រតិបត្តិការដ៏ជិតស្និទ្ធគឺជាការចាំបាច់ណាស់ ដើម្បីអនុវត្តឱ្យបាន នូវវិធីសាស្ត្រទាំងមូលនៃការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (Osborne, 2005:8) ។ មានការផ្តល់យោបល់ថា គួរតែបង្កើតស្ថាប័នចម្រុះមួយរវាង ស្ថាប័នទាំងនោះ ដោយមានប្រធានរបស់ ICPC ធ្វើជាប្រធាន ។ ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី យោងទៅតាម Osborne មានការជំទាស់មួយចំនួនចំពោះ ទស្សនៈនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងបណ្តាស្ថាប័នទាំងនោះ ព្រោះថា ពួកគេចូលចិត្តសហការគ្នាក្រៅផ្លូវការជាង ។ កិច្ចប្រជុំរវាងបុគ្គលដែល ពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ក៏ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាមានសារៈសំខាន់ផងដែរ ព្រោះថា តាមរយៈការចែករំលែកនូវព័ត៌មាន ពួកគេអាចមានឱកាសធ្វើឱ្យ ស្ថាប័នទាំងនោះជឿសរវាងបាននូវការងារជាន់គ្នា និងជឿសរវាងការខាតបង់ធនធាន (2005:15-16) ។

ICPC ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងធ្វើជាស្ថាប័នកំពូលចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដូចដែលបានពោលខាងលើ នោះ ត្រូវបានគេដឹងថាបានបំពេញមុខងារទាបជាងអ្វីដែលគេបានរំពឹងទុក ។ បញ្ហានេះបានបង្កឡើងដោយសារកត្តាជាច្រើន ។ ជាការពិតណាស់ ឧបសគ្គមួយដ៏ធំបំផុតនោះគឺ ការជំទាស់ពីព្រឹទ្ធសភា ។ ដូចគ្នានេះផងដែរ ច្បាប់ CPRO ហាមឃាត់មិនឱ្យគណៈកម្មការធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើ

^៤ ក្រុមសីលធម៌របស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិលគឺមានចែងនៅក្នុងមាតិកាទី ១ ផ្នែកទី ១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

រឿងពុករលួយទាំងឡាយណាដែលបានកើតឡើងមុនពេលដែលគណៈកម្មការត្រូវបានបង្កើត ។ របាយការណ៍មួយចំនួនតូចដែលគណៈកម្មការបាន ទទួល ផ្នែកខ្លះបានបង្ហាញឱ្យឃើញថាមាននីតិវិធីស្មុគស្មាញ រវាងទឹកចិត្តសាធារណជនមិនឱ្យធ្វើរបាយការណ៍ ។ អត្រាដំបៅនៃការស៊ើបអង្កេត លើរបាយការណ៍ដែលបានទទួល គឺបង្កឡើងដោយការខ្វះមូលនិធិ ។ តាមពិត ICPC ខ្លួនឯង បានប្រកាសជាច្រើនលើកថា ខ្លួនកំពុងតែត្រូវការ ជំនួយហិរញ្ញវត្ថុ (Agbu, 2004:10 និង IT, 2004:225) ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ការងារស៊ើបអង្កេតរបស់ ICPC មានភាពប្រតិសកម្មជា ជាងភាពសកម្ម ។ ជាងនេះទៀត ការងារស៊ើបអង្កេតរបស់ ICPC មិនបានរកឃើញកំហុសចំពោះរឿងក្តីធំៗនោះទេ ។ ICPC ដែលកំពុងតែមាន សមត្ថភាពស្តុចស្តើងនៅទូទាំងប្រទេស ត្រូវជួបប្រទះនូវភាពស្មុគស្មាញកាន់តែច្រើនថែមទៀត ជាក់ស្តែង ដោយសារមិនមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ជាលក្ខណៈឯករាជ្យណាមួយពីសំណាក់អាជ្ញាធររដ្ឋខ្លួនឯង ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (TI, 2004:226) ។ ICPC ខ្លួនឯងក៏មិនមាន តម្លាភាព ដែលក្នុងន័យនេះ ICPC មិនទាន់បានបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍ ហើយក៏មិនទាន់មានគណនី ដែលបើកឱ្យមានសវនកម្មសាធារណៈបាន (Osborne, 2005:13) ។ លើសពីនេះទៀត គណៈកម្មការត្រូវបានគេចោទថាមិនមានឯករាជភាព ហើយត្រូវបានគេសង្កេតឃើញថា គណៈកម្មការនេះត្រូវបានគេយកមកប្រើធ្វើជាឧបករណ៍បម្រើផលប្រយោជន៍នយោបាយ (TI, 2004:225) ។

កង្វះឆន្ទៈនយោបាយដូចបានបញ្ជាក់តាមសកម្មភាពមួយចំនួនរបស់ព្រឹទ្ធសភា ដែលបានបង្ហាញខាងលើ ក៏ជាឧបសគ្គចំពោះកិច្ចខិតខំ ប្រឹងប្រែងប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ កង្វះឆន្ទៈនយោបាយនេះ នឹងរីករាលដាលទៅដល់អ្នកនយោបាយមួយចំនួនដែលមិនមែនជាសមាជិក ព្រឹទ្ធសភា ព្រមទាំងប្តីលីស (Agbu, 2004:22) ដែលប្រជាពលរដ្ឋចាត់ទុកថាជាស្ថាប័នពុករលួយបំផុតនៅក្នុងប្រទេស ។ ការគ្មានគំរូនៃការ ដឹកនាំល្អក្នុងចំណោមវិជនរបស់ប្រទេស គឺជាបញ្ហាមួយ ។ មានបណ្តឹងមួយចំនួនបានលើកឡើងថា កង្វះឆន្ទៈនយោបាយនេះបានអនុញ្ញាតឱ្យ មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួនដ៏សែនល្បីៗ ដែលគួរតែត្រូវបានគេស៊ើបអង្កេតពីបទប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ អាចធ្វើការបញ្ចៀស ឬគេចផុតពីការ ស៊ើបអង្កេតនេះ (TI, 2005:225) ។ តាមពិតទៅ ទោះបីជារយៈពេល ៥ ឆ្នាំបានកន្លងផុតទៅ ចាប់តាំងពីលោកប្រធានាធិបតី អូបាសានជូ (Obasanjo) បានប្តេជ្ញាថា ថាវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយក៏ដោយ រហូតមកទល់ពេលនេះមិនទាន់ឃើញមានមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ណាម្នាក់ត្រូវបាន ផ្តន្ទាទោសដាក់គុកពីបទប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយឡើយ (Agbu, 2004:24) ។

ការងារសំខាន់មួយគឺត្រូវជំរុញឱ្យប្រជាជនរបស់ប្រទេសនិហ្សេរីយ៉ា ចូលរួមក្នុងសង្គ្រាមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ការសន្យាជាច្រើនដែល មិនបានបំពេញដែលថានឹងបោសសម្អាតនូវផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយ ហើយដោយសារមិនដែលមានការចាប់កំហុសចំពោះរឿងធំៗ ហើយនិង រដ្ឋាភិបាល ឬអ្នកនយោបាយសំខាន់ៗមិនបានផ្តល់គំរូល្អក្នុងការដឹកនាំ បានបណ្តាលឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមានការលំបាកក្នុងការចូលរួម ។ ទោះបីជាអំពើ ពុករលួយត្រូវបានគេយកចិត្តទុកដាក់តាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក៏ដោយ គេជឿជាក់ថាប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនពិតជានៅតែមិនទាន់បានដឹងពីបញ្ហា នេះនៅឡើយ (Osborne, 2005:4) ។ ការរាប់បញ្ចូលសង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ទៅក្នុងសង្គ្រាមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺអាចជា មធ្យោបាយមួយសម្រាប់ទាក់ទាញការគាំទ្រពីប្រជាពលរដ្ឋ ព្រោះថាសង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមបណ្តាស្ថាប័ន ដែល ប្រជាពលរដ្ឋទុកចិត្តច្រើនជាងគេនៅក្នុងប្រទេស (agbu, 2004:14) ។ ឧទាហរណ៍មួយគឺ ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុបានទទួលយកសង្គមស៊ីវិលមួយឱ្យដាក់ បណ្តាញទូរស័ព្ទសម្រាប់ឱ្យប្រជាពលរដ្ឋរាយការណ៍ភ្លាមៗតាមទូរស័ព្ទ ។ គេជឿជាក់ថា ការធ្វើបែបនេះមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការទទួលបាននូវការ ទុកចិត្តពីប្រជាពលរដ្ឋ ជាជាងសេវាដែលផ្តល់ដោយរដ្ឋាភិបាល ឬស្ថាប័នណាមួយ ដែលគាំទ្រដោយរដ្ឋាភិបាល (Osborne, 2005:14) ។

ស្ថាប័នដែលមានភារកិច្ចលើកកម្ពស់ ឬរក្សាការពារច្បាប់ ដូចជាស្ថាប័នប្តីលីស និងស្ថាប័នតុលាការ គឺត្រូវបានគេយល់ថាជាស្ថាប័នពីរ ដែលមានអំពើពុករលួយច្រើនបំផុត ។ រាល់កិច្ចប្រឹងប្រែងទប់ទល់នឹងបញ្ហាពុករលួយនៅក្នុងប្រទេស គឺត្រូវដោះស្រាយបញ្ហានេះមុនគេ ។ ដូចដែល បានបង្ហាញនៅខាងលើ មានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយប្រទេសផ្តល់ជំនួយ ដើម្បីពង្រឹងសុចរិតភាព និងសមត្ថភាពរបស់ ស្ថាប័នតុលាការ ។ ប៉ុន្តែ វិធានរបស់តុលាការជាន់ខ្ពស់មិនស្របគ្នាខ្លាំងណាស់ទៅនឹងប្រភេទនៃរឿងដែលស្ថាប័នដូចជា EFCC និង ICPC ប្តឹង ។ ក្នុងករណីជាច្រើន វិធានទាំងនេះត្រូវបានគេផ្សេងទាញយកប្រយោជន៍ ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យជាប់គាំងនូវរឿងក្តីដែលបានដាក់ទៅតុលាការ (Agbu, 2004:16) ។ ជាការច្បាស់ណាស់ថា ដើម្បីទទួលបាននូវជោគជ័យលើសង្គ្រាមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវពង្រឹងរាល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីបង្កើនសុចរិតភាពរបស់តុលាការ ។

ប្រភព

- Agbu, Osita, ២០០៤ បូជនីយកិច្ចប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា: ការប្រឈមនឹងបញ្ហាក្នុងការផ្តល់សេវាឯកសារដាក់ជូនទៅកិច្ចប្រជុំនៅប្រទេសកេនយ៉ា ស្តីអំពីរដ្ឋាភិបាលប្រឆាំងអំពើពុករលួយថ្មីៗ ដែលសហការរៀបចំដោយរដ្ឋាភិបាលរបស់ប្រទេសកេនយ៉ា, TI-Kenya និងអង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ពីថ្ងៃទី ១១-១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ នៅទីក្រុង Nairobi ប្រទេសកេនយ៉ា ។
- Osbourne, Denis ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ បទសិក្សារបស់ប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា UNDP-PACT (សេចក្តីព្រាងដំបូង) ។
- Raji, Hannuti ២០០៤ គណៈកម្មការឯករាជ្យទទួលបន្ទុកបទល្មើសពុករលួយ និងបទល្មើសពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត - ទស្សនៈទូទៅដោយសង្ខេប សូមមើលគេហទំព័រ www.icac.org.hk/news/issue 17eng/button2.htm
- Saba, San ២០០២ ការិយាល័យក្រុមស៊ើបអង្កេតរបស់ប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា សូមមើលគេហទំព័រ www.icac.org.hk/news/issue8eng/button2.htm
- អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៤ របាយការណ៍ស្តីអំពីអំពើពុករលួយទូទៅឆ្នាំ២០០៤ សូមមើលគេហទំព័រ www.globalcorruptionreport.org/gcr2004.htm

ព័ត៌មានក៏អាចទទួលបានផងដែរពីវេបសាយនៃស្ថាប័នដែលបានបង្ហាញខាងលើ ។

សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសម្រេចចិត្តមតិជាក់ជាតិ

- ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ច (BAI) www.bai.go.kr/gamsa/plsql/bai_ehome
- គណៈកម្មការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ
- គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (KICAC) www.kicac.go.kr
- គណៈកម្មការការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ (Ombudsman) www.ombudsmam.go.kr/pub_root/english
- នាយកដ្ឋានអយ្យការ (ក្រសួងយុត្តិធម៌) www.moj.go.kr
- ការិយាល័យព្រះរាជអាជ្ញាកំពូលនៃសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ (SPO) <http://www.spo.go.kr>

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ច្បាប់លេខ ៦៤៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០១) www.kicac.go.kr
- ច្បាប់ស្តីពីក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ច (ឆ្នាំ ១៩៦៣) ច្បាប់ (BAI)
- ក្រឹត្យអនុវត្តន៍ (ក្រឹត្យចេញដោយប្រធានាធិបតី លេខ ១៧៤២០ ថ្ងៃទី ២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០១) www.kicac.go.kr
- ច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យព្រះរាជអាជ្ញា (PPO) Act
www1.oecd.org/daf/ASIAcom/pdf/korea_public_prosecutors_office_act.pdf

សារៈតា

ជំហានទីមួយ ក្នុងការអនុវត្តវិធីសាស្ត្ររួមមួយ ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយនៅកូរ៉េ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាលស៊ីវិល ដែលកាន់កាប់អំណាចក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៣ តាមរយៈការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី (Cho, ២០០១:៨) ។ កិច្ចការនេះរួមមានការបង្កើតប្រព័ន្ធប្រកាសផ្សាយទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ ដែលដាក់ជាកាតព្វកិច្ចតម្រូវឱ្យមន្ត្រីសាធារណៈគ្រប់រូបចុះបញ្ជី និងបើកចំហទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនឱ្យសាធារណជនបានដឹង ព្រមទាំងការបង្កើតច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីរដ្ឋបាល និងច្បាប់ស្តីពីការប្រាប់ព័ត៌មាន ដោយទីភ្នាក់ងារសាធារណៈដែលច្បាប់ទាំងពីរនេះ បានផ្តល់វិភាគទានដល់តម្លាភាពនៃសេវាសាធារណៈដែលចេះតែកើនឡើង ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ លំនាំដោះស្រាយអំពើពុករលួយនៅតែមិនត្រូវតាមកូនខ្នាតនៅឡើយ និងខ្វះភាពទូលំទូលាយ ។

ការកែប្រែចម្បងមួយនៅក្នុងទម្រង់របស់សាធារណជន និងគោលនយោបាយជាផ្លូវការស្តីពីអំពើពុករលួយបានកើតឡើង ក្រោយពីមានវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ គេបានទទួលស្គាល់ថា អំពើពុករលួយគឺជាកត្តាមួយក្នុងចំណោមកត្តាចម្បងនានា ដែលបង្កឱ្យមានភាពធ្ងន់ធ្ងរដល់វិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច ដែលធ្វើឱ្យរដ្ឋាភិបាលប្រកាសសង្គ្រាមភ្លាមៗប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨ (KICAC ២០០៣:៣៧) ។ នេះក៏ជាលទ្ធផលនៃសម្ពាធដែលចេះតែកើនឡើងទៅលើរដ្ឋាភិបាលផងដែរ សុំឱ្យមានចំណាត់ការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ គឺធ្វើឡើងដោយសាធារណជន ដែលមានការ

ចុះក្នុងការមើលឃើញអំពើពុករលួយក្នុងកម្រិតយ៉ាងខ្ពស់ និងការភ្ញាក់ផ្អើលពីអំពើពុករលួយដែលចេះកើតឡើងវិញ (KICAC ២០០៤:៨១) ។ នៅឆ្នាំ ១៩៩៩ មានបង្កើតគណៈកម្មការប្រធានាធិបតីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (PCAC) ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ គណៈកម្មការ PCAC នេះមិនត្រូវបានបំពាក់ឧបករណ៍គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយទេ ហើយតួនាទីរបស់គណៈកម្មការមានភាពមិនច្បាស់លាស់ និងមានកម្រិត ដោយបំពេញមុខងារត្រឹមតែជាក្រុមប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់ដល់ប្រធានាធិបតីតែប៉ុណ្ណោះ (KICAC ២០០៣:៣៨) ។

ក្នុងឆ្នាំ ២០០១ ច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ACA ត្រូវបានអនុម័តដោយបានផ្តល់ឱ្យប្រទេសកូរ៉េ នូវច្បាប់ទូលំទូលាយស្តីពីអំពើពុករលួយជាលើកទីមួយ ។ មុនការអនុម័តច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA នេះ ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងសកម្មភាពទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ដែលបច្ចុប្បន្ននេះត្រូវបានពង្រីកឱ្យមានការចូលរួមពីសាធារណជនទូទៅ ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែការិយាល័យព្រះរាជអាជ្ញានាយកដ្ឋានប៊ូលីស ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្ម និងអធិការកិច្ច BAI និងស្ថាប័នអធិការកិច្ចផ្សេងៗទៀតប៉ុណ្ណោះ ។ ច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA បានចែងពីការបង្កើតគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយ KICAC ផងដែរ ។ គណៈកម្មការ KICAC នេះ ប្រកាន់យកលំនាំធ្វើការមួយដែលមានវិសាលភាពហួសពីការអនុវត្ត ដោយបានផ្តោតទៅលើការទប់ស្កាត់ ការអប់រំ ក៏ដូចជាការលើកស្ទួយការចូលរួមពីសាធារណជនផងដែរ នៅក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ដូចដែលលោកប្រធាននៃគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយ KICAC បានកត់សម្គាល់ថា គណៈកម្មការនេះមានការរីកចម្រើនជាដុំកំភួននៅក្នុងការបង្កើតហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់ប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងឆ្នាំទីមួយ និងទីពីរនៃការបង្កើតគណៈកម្មការនេះ ថ្វីបើគ្មានការរីកចម្រើនគ្រប់គ្រាន់តាមសេចក្តីរំពឹងទុកយ៉ាងខ្ពស់របស់សាធារណជនក៏ដោយ (KICAC ២០០៤) ។

ប្រទេសកូរ៉េត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាប្រទេសទី ៤០ ក្នុងចំណោមប្រទេសទាំង ១៥៩ នៅក្នុងសន្ទស្សន៍របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ស្តីពីការយល់ឃើញអំពីអំពើពុករលួយឆ្នាំ ២០០៥ ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញថា អំពើពុករលួយនៅកូរ៉េមានកម្រិតខ្ពស់ជាងប្រទេសផ្សេងទៀត ដែលមានការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (KICAC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោមអធិបតីភាពប្រធានាធិបតី នៅខែមករា ឆ្នាំ ២០០២ តាមមាត្រា ១០ នៃច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA ។ ច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ACA រួមគ្នាជាមួយនឹងច្បាប់ស្តីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ED ចែងអំពីអាណត្តិការងារ កិច្ចប្រតិបត្តិការ និងការរៀបចំនៃគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយ KICAC ។ គណៈកម្មការនេះមានសមាជិក ៩នាក់ រួមទាំងប្រធានម្នាក់ ដែលទទួលខុសត្រូវលើកិច្ចការរបស់គណៈកម្មការ KICAC (មាត្រា៧/១) នៃច្បាប់ស្តីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច (ED) និងសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍ ២នាក់ផង ។ ប្រធាន និងសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍ត្រូវតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី ហើយប្រធានាធិបតីតែងតាំងឬចាត់តាំងសមាជិកបីនាក់ផ្សេងទៀត តាមអនុសាសន៍របស់រដ្ឋសភា និងសមាជិកបីនាក់ផ្សេងទៀត តាមអនុសាសន៍របស់ប្រធានតុលាការកំពូល (មាត្រា ១២ នៃច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ ឯករាជ្យភាពរបស់គណៈកម្មការមានចែងនៅមាត្រា ១៥ នៃច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលចែងថា គណៈកម្មការត្រូវបំពេញការងារដែលស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនដោយឯករាជ្យ ។ បន្ថែមលើនេះ គណៈកម្មការត្រូវបានធានារ៉ាប់រងនូវសន្តិសុខមុខតំណែងផងដែរ ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយ KICAC ត្រូវបានគាំទ្រដោយលេខាធិការដ្ឋានមួយ ដែលមានការិយាល័យមួយ នាយកដ្ឋានពីរ និងផ្នែកចំនួនដប់ប្រាំ ។ លេខាធិការដ្ឋានត្រូវបានដឹកនាំដោយអគ្គលេខាធិការម្នាក់ ដែលតែងតាំងដោយប្រធានគណៈកម្មការ ពីក្នុងចំណោមសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍របស់គណៈកម្មការ (មាត្រា ១៩ នៃច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ) ។ អាណត្តិការងារ និងការទទួលខុសត្រូវចម្បងរបស់គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចែកជាបួនផ្នែក ដូចតទៅនេះ៖

- **ការរៀបចំគោលនយោបាយ និងការប៉ាន់ប្រមាណ រួមមាន:**
  - រៀបចំគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ
  - កំណត់ផែនការអនុវត្តនិងផ្តល់អនុសាសន៍ដល់ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈឱ្យបង្កើត និងអនុវត្តផែនការទាំងនេះ
  - ធ្វើការស្នាមស្នង់រកចំណុចខ្សោយស្តីពីកម្រិតអនុវត្តនៅក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈ
  - ធ្វើការស្នង់មតិជាទៀងទាត់ពីកម្រិតនៃអំពើពុករលួយ មូលហេតុនៃអំពើពុករលួយ វិធីគិត និងឥរិយាបថរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ
  - បង្កើត និងប្រកាសផ្សាយនូវការវាយតម្លៃលើគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

- **ផ្តល់អនុសាសន៍ស្តីពីការធ្វើឱ្យស្ថាប័នរីកចម្រើន (អនុសាសន៍ទាំងនេះមិនជាប់កាតព្វកិច្ចអនុវត្តទេ) រួមមាន:**
  - បំបាត់ និងកាត់បន្ថយការអនុវត្ត និងនីតិវិធីមិនសមហេតុផល ដែលបណ្តាលឱ្យមានអំពើពុករលួយ
  - ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងគោលការណ៍សម្រាប់លើកស្ទួយតម្លាភាព នៅក្នុងស្នងដារដ្ឋបាល និងនីតិវិធី និង
  - បង្កើតក្រុមជាក់លាក់សម្រាប់ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈផ្សេងៗ ដើម្បីលើកកម្ពស់សីលធម៌នៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈ ។

- **ការគ្រប់គ្រងដល់ការបង្កើតប្រាប់ពីអំពើពុករលួយ រួមមាន:**
  - បង្កើតឧបករណ៍សម្រាប់ស្ថាប័ន និងប្រតិបត្តិការឧបករណ៍ទាំងនោះ ដូចជានីតិវិធីសម្រាប់កាន់កាប់របាយការណ៍ស្តីពីអំពើពុករលួយ ការការពារអ្នកបង្កើតប្រាប់ពីអំពើពុករលួយ និងប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្ត ដើម្បីជំរុញឱ្យមានការចូលរួមជាសាធារណៈនៅក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ និង
  - ប្រើប្រាស់អំណាចក្នុងការចោទប្រកាន់មន្ត្រីសាធារណៈជាន់ខ្ពស់ដែលពុករលួយ ដាក់ពាក្យបណ្តឹងឱ្យតុលាការកាត់ទោស និងស្នើឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតជាថ្មីចំពោះលទ្ធផលដែលមិនគ្រប់គ្រាន់ និងចំពោះវិធានការ ដែលមានការរើសអើងទៅលើអ្នកបង្កើតប្រាប់ពីអំពើពុករលួយ ។^១

- **សកម្មភាពអប់រំនិងលើកស្ទួយ រួមមាន:**
  - លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈអំពីផលប៉ះពាល់ដ៏គ្រោះថ្នាក់នៃអំពើពុករលួយ
  - ពង្រីកកម្មវិធីសិក្សាអំពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅតាមសាលារៀន និងនៅតាមអង្គការសាធារណៈ
  - ធ្វើយុទ្ធសាស្ត្រ ដោយមានសម្ព័ន្ធភាពជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីកែប្រែការគិតរបស់សាធារណជន និង
  - បង្កើនសហប្រតិបត្តិការជាមួយនិងដៃគូ និងអង្គការអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ២៥ នៃច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ចែងថា ជនណាម្នាក់ដែលបានដឹងពីអំពើពុករលួយ អាចរាយការណ៍ពីអំពើបែបនេះដល់គណៈកម្មការ KICAC ។ ដើម្បីសម្រេចបានតាមភារកិច្ចនេះ គណៈកម្មការឯករាជ្យរដ្ឋប្រឆាំងអំពើពុករលួយ KICAC បានបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលទទួលរបាយការណ៍អំពីអំពើពុករលួយ ដែលមានភារកិច្ចទាំងស្រុងសម្រាប់ទទួលរបាយការណ៍អំពីអំពើពុករលួយ (KICAC ២០០៤:២១) ។ ការទទួលខុសត្រូវជាក់លាក់របស់មជ្ឈមណ្ឌលនេះរួមមាន:

- ផ្តល់ព័ត៌មានទូទៅ និងផ្តល់យោបល់ ដល់អ្នករាយការណ៍អំពីអំពើពុករលួយ
- ពិនិត្យ និងចាត់ថ្នាក់របាយការណ៍ដែលបានប្រគល់ជូនដោយផ្ទាល់ខ្លួន តាមប្រៃសណីយ៍ ទូរសារ ឬតាមប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណិត (internet)
- វិភាគ និងចាត់ចែងបណ្តឹងតវ៉ាអំពីអំពើពុករលួយ
- បើកបន្ទប់ទទួលរបាយការណ៍ ដែលធ្វើការ ២៤ ម៉ោង
- គ្រប់គ្រងឯកសាររបាយការណ៍/ព្រឹត្តិ និងពិនិត្យមើលឯកសារទាំងនេះ ។

^១ អំណាចនៃគណៈកម្មការឯករាជ្យរដ្ឋប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងការចោទប្រកាន់មន្ត្រីសាធារណៈជាន់ខ្ពស់ និងដាក់ពាក្យបណ្តឹងឱ្យតុលាការកាត់សេចក្តី មានពិភាក្សាថែមទៀតនៅក្នុងកិច្ចសម្របសម្រួលប្រតិបត្តិការ ។

តាមច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អ្នកបង្កើតប្រាប់អំពីអំពើពុករលួយត្រូវទទួលបានការការពារដល់ស្ថានភាពរស់នៅ មានន័យថាមិនត្រូវ ទទួលបានការប្រយុទ្ធនឹង ឬទទួលបានការរើសអើងដោយសារតែខ្លួនបានរាយការណ៍ ពីអំពើពុករលួយដែលជាប់សង្ស័យថាជាអំពើពុករលួយនោះទេ ។ ប្រសិនបើបុគ្គលណាមានអារម្មណ៍ថា ខ្លួនបានទទួលការអនុវត្តណាមួយដែលជាការខាតបង់ដល់ខ្លួនដោយសារតែខ្លួនបានរាយការណ៍ បុគ្គលនោះ អាចស្នើសុំគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយ KICAC ឱ្យចាត់វិធានការដើម្បីការពារស្ថានភាពរស់នៅរបស់ខ្លួន ។ ដោយអាស្រ័យ លើការស៊ើបអង្កេតអំពីសំណើនោះ គណៈកម្មការអាចស្នើសុំប្រធាននៃទីភ្នាក់ងារពាក់ព័ន្ធឱ្យចាត់វិធានការធានាស្ថានភាពរបស់និយោជិតនៃ ទីភ្នាក់ងារ ល្អិតណាតែមិនមានមូលដ្ឋានសមហេតុផលនឹងធ្វើដូច្នោះ (មាត្រា ៣២) ។ អត្តសញ្ញាណនៃអ្នកនិយាយប្រាប់អំពីអំពើពុករលួយ មិនអាច ប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈបានទេ ហើយគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចចាត់វិធានការដើម្បីធានាសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន របស់អ្នកនិយាយប្រាប់អំពីអំពើពុករលួយ ប្រសិនបើសាមីជនស្នើសុំឱ្យធ្វើដូច្នោះ ។

ការរៀបចំប្រតិបត្តិការ

មាត្រា ៣ នៃច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយចែងថា ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈនីមួយៗត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការបង្កើតយន្តការសម្រាប់ ប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ រួមទាំងការខិតខំលើកកម្ពស់ការយកចិត្តទុកដាក់របស់និយោជិតរបស់ខ្លួន ក៏ដូចជាសាធារណជនទូទៅ អំពីសារៈសំខាន់ នៃការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ ។ មាត្រា ៦ នៃច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយចែងបន្ថែមទៀតថា ពលរដ្ឋម្នាក់ៗត្រូវសហប្រតិបត្តិការយ៉ាង ពេញលេញជាមួយនិងគោលនយោបាយប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងកម្មវិធីរបស់ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈ ។ មន្ត្រីសាធារណៈមានកាតព្វកិច្ច រាយការណ៍ជូនគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ អំពីករណីពុករលួយណាមួយដែលខ្លួនបានដឹង (មាត្រា ២៦ នៃច្បាប់ប្រឆាំង នឹងអំពើពុករលួយ) ។

ដោយហេតុថាគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ មិនមានអំណាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយខ្លួនឯងនៅពេលដែលបាន ទទួលរបាយការណ៍ ដែលគណៈកម្មការគិតថាមានភាពចាំបាច់នឹងធ្វើការស៊ើបអង្កេត គណៈកម្មការត្រូវបញ្ជូនរឿងក្តីនោះទៅអាជ្ញាធរមាន សមត្ថកិច្ច (មាត្រា ២៩/៣ នៃច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ) ។ តាមមាត្រា ២២/១ នៃច្បាប់ស្តីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច រឿងក្តីអាចបញ្ជូនទៅ ក្រុមប្រឹក្សាអធិការកិច្ច និងសវនកម្ម និងប្រសិនបើមានការសង្ស័យថាមានឧក្រិដ្ឋកម្ម ត្រូវបញ្ជូនទៅទីភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេត ។ ប្រសិនបើគ្មាន ភាពសមស្របនឹងបញ្ជូនរឿងក្តីទៅស្ថាប័នទាំងពីរខាងលើនេះទេ រឿងក្តីនោះអាចបញ្ជូនទៅអង្គការត្រួតមើលសកម្មភាពនៃទីភ្នាក់ងារ សាធារណៈពាក់ព័ន្ធ ។ ប្រសិនបើរឿងក្តីនោះត្រូវឱ្យមានការចូលរួមដោយអាជ្ញាធរច្រើន គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ នឹងចាត់តាំងអាជ្ញាធរចម្បងមួយ ដែលនឹងកាន់កាប់រឿងក្តីនោះដោយសហប្រតិបត្តិការជាមួយនិងអាជ្ញាធរផ្សេងទៀត (មាត្រា ២២/២ នៃការ អភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច) ។ ក្នុងករណីគណៈកម្មការទទួលរបាយការណ៍ដែលមានការសង្ស័យពីអំពើពុករលួយ ដែលពាក់ព័ន្ធដល់មន្ត្រីសាធារណៈជាន់ខ្ពស់ គណៈកម្មការត្រូវធ្វើការចោទប្រកាន់ដោយផ្ទាល់ទៅអយ្យការ (មាត្រា ២៩/៤ នៃច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ)^៦ ។ នៅពេលទទួលបានការចោទ ប្រកាន់ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវរាយការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន ទៅគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (មាត្រា ២៩/៥ នៃច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ) ។

រដ្ឋអាជ្ញា មានអំណាច និងការទទួលខុសត្រូវតែឯកឯងក្នុងការស៊ើបអង្កេតឧក្រិដ្ឋកម្ម ពោលគឺ ផ្តួចផ្តើមនិងធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានអំពីការ ស៊ើបអង្កេត ។ ដូច្នោះ ប៉ូលីសក៏ដូចជាទីភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់ផ្សេងទៀតដែរ ត្រូវបានតម្រូវឱ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតក្រោមទិសដៅ និងការពិនិត្យ មើលរបស់រដ្ឋអាជ្ញា ។ តាមការអនុវត្ត រដ្ឋអាជ្ញាចាត់ចែងការស៊ើបអង្កេតរបស់ប៉ូលីសចំពោះតែរឿងក្តីណា ដែលគេគិតថាមានសារៈសំខាន់កម្រិត ខ្ពស់ប៉ុណ្ណោះ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ដោយហេតុថាមានតែរដ្ឋអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានអំពីការស៊ើបអង្កេតគ្រប់រឿងក្តីទាំងអស់ ដែលប៉ូលីសបានស៊ើបអង្កេត ត្រូវបញ្ជូនទៅរដ្ឋអាជ្ញាដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេចជាចុងក្រោយ ។ ក្នុងករណីដែលមានរឿងដែលទាក់ទិននឹងការខុសឆ្គង ធ្ងន់ធ្ងរផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចនិងអំពើពុករលួយ រដ្ឋអាជ្ញាផ្តួចផ្តើមធ្វើការស៊ើបអង្កេត ។ នៅពេលបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតនីមួយៗ គឺជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់

^៦ តាមមាត្រា ២៩/៤ នៃច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ មន្ត្រីសាធារណៈជាន់ខ្ពស់រួមមាន មន្ត្រីសាធារណៈដែលមានឋានៈស្តីកិច្ចនឹងអនុរដ្ឋមន្ត្រី ឬខ្ពស់ជាងនេះ អភិបាលក្រុងពិសេស ឬអភិបាលក្រុង អភិបាលខេត្ត មន្ត្រីប៉ូលីសដែលមានឋានៈស្តីកិច្ចនឹងអគ្គស្នងការ ឬខ្ពស់ជាងនេះ ចៅក្រម ឬព្រះរាជអាជ្ញា មន្ត្រីយោធាដែលមានឋានៈស្តីកិច្ចនឹងឧត្តមសេនីយ និង/ឬសមាជិករដ្ឋសភា ។

រដ្ឋអាជ្ញាក្នុងការសម្រេចថាតើត្រូវធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើរឿងក្តីនោះ ឬយ៉ាងណា។ នៅក្នុងករណីដែលការស៊ើបអង្កេតបានកើតឡើងដោយការចោទប្រកាន់តាមមាត្រា ២៩/៤ នៃច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយរដ្ឋអាជ្ញាសម្រេចមិនធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងអំពើពុករលួយអាចដាក់ពាក្យសុំការវិនិច្ឆ័យអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬ ភាពខុសឆ្គងចំពោះការសម្រេចបែបនេះរបស់រដ្ឋអាជ្ញា។ ពាក្យសុំនោះត្រូវដាក់ទៅតុលាការ ដែលមានអមដោយការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាដែលសាមីរដ្ឋអាជ្ញាធ្វើការ (មាត្រា ៣១/១ នៃច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ)។ រដ្ឋអាជ្ញាក៏មានភារកិច្ចត្រួតមើលការអនុវត្តសាលក្រមផ្តន្ទាទោសផងដែរ។

ការិយាល័យឧត្តមរដ្ឋអាជ្ញា ទទួលខុសត្រូវក្នុងការបង្កើត និងអនុវត្តគោលនយោបាយជាមូលដ្ឋាន ស្តីពីមុខងារ និងភារកិច្ចរបស់រដ្ឋអាជ្ញាក៏ដូចជាការត្រួតមើលនិងការគាំទ្រដល់**ការិយាល័យឧត្តមរដ្ឋអាជ្ញា** និង**ការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាប្រចាំមណ្ឌល**។ ការិយាល័យឧត្តមរដ្ឋអាជ្ញា ស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់អគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ដែលចាត់ចែងនិងទទួលខុសត្រូវចំពោះសាច់រឿងទាំងអស់ ដែលទាក់ទិននឹងកិច្ចការអយ្យការ។ តាមបែបប្រែប្រួលគឺការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាប្រចាំមណ្ឌលដែលធ្វើការស៊ើបអង្កេតរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ហើយការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាប្រចាំមណ្ឌលនីមួយៗមាននាយកដ្ឋានស៊ើបអង្កេតពិសេសមួយ ដែលមានតួនាទីសម្រាប់ស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយនិងរឿងក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច។

តាមមាត្រា ៨ នៃច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញា គឺរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្នុងឋានៈជាអ្នកត្រួតមើលចម្បងលើមុខងាររបស់អយ្យការដែលចាត់ចែងនិងត្រួតមើលរដ្ឋអាជ្ញា។ យ៉ាងណាក៏ដោយ នៅក្នុងករណីជាក់លាក់នានា លោករដ្ឋមន្ត្រីអាចចាត់ចែង និងត្រួតមើលត្រឹមតែអគ្គរដ្ឋអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ដែលធ្វើសេចក្តីសម្រេចថាតើត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីណែនាំទៅឱ្យរដ្ឋអាជ្ញា ដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះរឿងក្តីនោះ ឬយ៉ាងណា។ រដ្ឋអាជ្ញាម្នាក់ៗ ស្ថិតនៅក្រោមបញ្ជារបស់រដ្ឋអាជ្ញាដែលជាមេរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ហើយរដ្ឋអាជ្ញាទាំងអស់ស្ថិតនៅក្រោមបញ្ជាអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា។ ឯករាជភាពរបស់រដ្ឋអាជ្ញាត្រូវបានធានាបន្ថែមទៀត ដោយហេតុថា រដ្ឋអាជ្ញាទាំងនេះមិនត្រូវបានបណ្តេញចេញ ឬព្យួរការងារ ស្តីកណ្តាតែត្រូវបានចោទប្រកាន់ជាផ្លូវការ ហើយតុលាការរកឃើញថាមានកំហុសពីបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរ (មាត្រា ៣៧ នៃច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យព្រះរាជអាជ្ញា)។ រដ្ឋអាជ្ញាត្រូវបានតែងតាំង និងចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតី តាមអនុសាសន៍របស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌។ ចំពោះអគ្គរដ្ឋអាជ្ញាវិញ ការតែងតាំងត្រូវធ្វើឡើងដោយមានការយល់ព្រមនៅក្នុងសម័យប្រជុំរបស់រដ្ឋសភា (មាត្រា ៣៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញា)។

នាយកដ្ឋានអយ្យការ ដែលស្ថិតនៅក្នុងទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ត្រួតមើលការគ្រប់គ្រងបុគ្គលិកមន្ត្រីអយ្យការ។ នាយកដ្ឋាននេះមានអំណាចផងដែរក្នុងការបង្កើត និងធ្វើឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងដល់ផែនការរដ្ឋបាលអយ្យការ ធ្វើការប្រមូលប្រមូលថវិកាសម្រាប់ការរៀបចំអយ្យការ និងត្រួតមើលការបំបាត់ និងការទប់ស្កាត់ឧក្រិដ្ឋកម្ម ព្រមទាំងអនុវត្តសាលក្រមផងដែរ។

មាត្រា ១០៣ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញចែងអំពីឯករាជភាពរបស់ចៅក្រម ក្នុងន័យដែលថា ចៅក្រមទាំងនេះត្រូវជម្រះក្តីដោយឯករាជ្យតាមមនសិការបស់ខ្លួន និងដោយសមស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់។

ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ច គឺជាស្ថាប័នសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចកំពូល។ ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្ម និងអធិការកិច្ច គឺជាអង្គការដែលមានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលបានបង្កើតឡើងក្រោមអធិបតីភាពប្រធានាធិបតី តាមមាត្រា ៩៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ មាត្រា ២ នៃច្បាប់ស្តីពីក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្ម និងអធិការកិច្ច ចែងអំពីឯករាជភាពនៃក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្ម និងអធិការកិច្ច នៅក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន។ ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្ម និងអធិការកិច្ច ត្រូវបានដឹកនាំដោយក្រុមប្រឹក្សា ដែលមានសមាជិកប្រាំពីរនាក់ រួមទាំងប្រធាន ១រូបផង។ ប្រធានត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី ដោយមានការយល់ព្រមពីរដ្ឋសភា ហើយសមាជិកផ្សេងទៀតត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី តាមអនុសាសន៍របស់ប្រធានក្រុមប្រឹក្សា (មាត្រា ៩៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ)។ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីមុខងារក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចត្រូវធ្វើឡើងជារួមដោយសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សា។ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៣ **គណៈកម្មការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ** ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាអង្គការផ្តល់យោបល់ដល់ប្រធាននៃក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ច ដោយផ្តល់យោបល់ និងអនុសាសន៍អំពីការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ។

ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចមានអំណាចក្នុងការផ្ទៀងផ្ទាត់មើលគណនីចុងក្រោយរបស់រដ្ឋាភិបាល ធ្វើសវនកម្មលើគណនីរដ្ឋ គណនីរដ្ឋបាលខេត្ត និង គណនីរដ្ឋបាលស្នាក់នៅមូលដ្ឋានផ្សេងទៀត និងសាជីវកម្មដែលរដ្ឋាភិបាលដាក់ទុនធ្វើវិនិយោគ និងត្រួតមើលលទ្ធផល ការងារនៃប្រតិបត្តិការរដ្ឋាភិបាលនិងនិយោជិតរបស់រដ្ឋាភិបាល ។ ដើម្បីឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងដល់កិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់រដ្ឋាភិបាល និងលទ្ធផល ការងាររបស់មន្ត្រីសាធារណៈ ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចអាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតផងដែរអំពីបញ្ហាដែលមិនទាក់ទិននឹងការប្រើប្រាស់ ថវិកាជាតិ ។ ពេលធ្វើសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចចប់រួចរាល់ហើយ ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចអាចបញ្ជាបុគ្គលដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវ ឱ្យធ្វើការជួសជុលប្រសិទ្ធភាព ប្រសិនបើមានការខូចខាត ឬការខាតបង់ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋាភិបាល ។ ប្រសិនបើការស៊ើបអង្កេតរកឃើញភាពមិន ប្រក្រតី ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ច អាចស្នើសុំទីភ្នាក់ងារមានសមត្ថកិច្ចឱ្យចាត់វិធានការកែលម្អ និងប្រសិនបើរកឃើញថា បុគ្គលនោះ បានប្រព្រឹត្តកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ច អាចស្នើសុំទៅអង្គការត្រួតមើលពាក់ព័ន្ធ ឱ្យចាត់វិធានការជាបន្តបន្ទាប់ បុគ្គលនោះ ។ ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចអាចស្នើសុំទីភ្នាក់ងារនានា ឱ្យចាត់វិធានការសម្រាប់ធ្វើឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងផងដែរ ដល់នីតិកម្ម កិច្ចសម្របសម្រួល រចនាសម្ព័ន្ធ និងការអនុវត្តជាក់ស្តែង នៅពេលដែលយល់ថាមានភាពចាំបាច់នឹងធ្វើដូច្នោះ ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចមានអំណាចផងដែរក្នុងការផ្តល់ការគាំទ្រដល់ការបង្កើតសវនកម្មផ្ទៃក្នុង និងមុខងារអធិការកិច្ចនៅក្នុង ទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល ។ ក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចរៀបចំរបាយការណ៍សវនកម្ម និងអធិការកិច្ចរបស់ខ្លួន ស្តីពីប្រតិបត្តិការ រដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងឆ្នាំនាឡិកាផុតទៅ ដែលត្រូវដាក់ជូនប្រធានាធិបតីនិងរដ្ឋសភា ។ អំពីសាជីវកម្មដែលរដ្ឋាភិបាលដាក់ទុនធ្វើវិនិយោគ របាយការណ៍ ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះដែរត្រូវដាក់ជូនរដ្ឋាភិបាល ។

ការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ: Ombudsman of Korea (OK) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ដើម្បីផ្តល់សុវត្ថិភាពទល់នឹង ការអនុវត្តមិនល្អនៅក្នុងរដ្ឋបាល និងការពារសិទ្ធិ និងសារៈប្រយោជន៍របស់ពលរដ្ឋ ។ អ្នកការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ គឺជាស្ថាប័នរដ្ឋបាលឯករាជ្យ ។ ក្រុមប្រឹក្សានៃអ្នកការពារពលរដ្ឋមានសមាជិកដប់នាក់ រួមមានប្រធានម្នាក់ សមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍បីនាក់ និងសមាជិកមិនអចិន្ត្រៃយ៍ប្រាំមួយនាក់ ទាំងអស់នេះត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសម្លេងឆ្នោតភាគច្រើន ដោយ សមាជិកម្នាក់ៗអាចបោះឆ្នោតបានមួយសម្លេង ។ ការិយាល័យអគ្គលេខាធិការ ដែលជាប្រធានរដ្ឋបាលនៃលេខាធិការដ្ឋាន ដែលផ្តល់ការគាំទ្រដល់ ក្រុមប្រឹក្សានៃអ្នកការពារពលរដ្ឋ ត្រូវបានដឹកនាំដោយសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍ម្នាក់ ។ ការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ មានអំណាចធ្វើការស៊ើបអង្កេត អំពីបណ្តឹងសារទុក្ខដែលសាធារណជនដាក់ជូន ។ ការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ មិនមានអំណាចចែងនៅក្នុងច្បាប់សម្រាប់ធ្វើការស៊ើបអង្កេត តាមការផ្តួចផ្តើមគំនិតរបស់ខ្លួនទេ ។ ការិយាល័យនេះ អាចផ្តល់អនុសាសន៍ស្តីពីវិធានការកែលម្អ នៅពេលដែលការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន បង្ហាញ ពីនីតិវិធីរដ្ឋបាលមិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ឬមិនសមហេតុផល ព្រមទាំងផ្តល់មតិ ឬផ្តល់អនុសាសន៍ សម្រាប់ធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធរដ្ឋបាល និងប្រតិបត្តិការ របស់ប្រព័ន្ធនេះមានភាពប្រសើរឡើង ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ មតិ ឬអនុសាសន៍នៃការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ មិនជាប់កាតព្វកិច្ចអនុវត្តន៍ទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ មានអំណាចស្នើសុំប្រធានទីភ្នាក់ងាររដ្ឋបាលពាក់ព័ន្ធ ឱ្យជូនដំណឹងដល់ការិយាល័យនេះនូវវិធានការ ដែលបានចាត់ការជាការឆ្លើយតបទៅនឹងមតិ និងអនុសាសន៍ ដែលការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េបានផ្តល់ដល់ទីភ្នាក់ងារនោះ ។ បន្ទាប់មក ការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េអាចប្រកាសផ្សាយរបាយការណ៍ទាំងនេះដល់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន និងសាធារណជនទូទៅ និងរាយការណ៍ ដោយផ្ទាល់ជូនប្រធានាធិបតី ។ មានកម្រិតខ្លះៗ ចំពោះយុត្តាធិការនៃការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ រួមទាំងការកំហិតថាស្ថាប័ននេះមិនអាច ស៊ើបអង្កេតបណ្តឹងសារទុក្ខលំអិនក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្មនិងអធិការកិច្ចឬករណីដែលស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេតរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសវនកម្ម និង អធិការកិច្ចបានទេ ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ការបង្កើតគោលការណ៍បច្ចុប្បន្ន សម្រាប់ប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយនៅកូរ៉េ កើតចេញពីបទពិសោធដែលបានទទួលពីការបរាជ័យក្នុងគ្រា អតីតកាល ។ រដ្ឋាភិបាលទទួលស្គាល់ថាគោលនយោបាយប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវតែមានភាពទូលំទូលាយ និងត្រូវតែមានកម្រិតខ្ពស់ ។ គោលនយោបាយព័ត៌មានគឺជាប្រភេទដែលខ្លះលំនាំដោះស្រាយ ដែលមានការគិតគូរឱ្យបានល្អិតល្អន់ និងគ្មានក្បួនខ្នាត (KICAC ២០០៣:៤២) ។

កិច្ចប្រឹងប្រែងត្រូវបានតាក់តែងឡើង ជាពិសេស ដើម្បីត្រួតមើលអង្គការជាក់លាក់មួយចំនួន ឬពង្រីកការកាន់មុខតំណែង ពោលគឺ ដោយសារ ហេតុផលនយោបាយ ជាជាងចំណូលចិត្តពិតប្រាកដក្នុងការចាប់ផ្តើមដោះស្រាយបញ្ហាពុករលួយ (KICAC ២០០៣:៤០) ។

ការអនុម័តច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងការបង្កើតគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានមើលឃើញថាជា ជំហានដ៏សំខាន់សម្រាប់ជំនះលើកងខ្លះខាតពិបាក ។ គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ បានប្រកាន់យកលំនាំដោះស្រាយ ប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅនឹងលំនាំដោះស្រាយដែល គេហៅថា លំនាំដោះស្រាយតាមវិធីសាស្ត្រ ពាមខុសព្រា ដែលគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំង នឹងអំពើពុករលួយនៅប្រទេសកូរ៉េបានអនុម័ត ថ្មីត្រូវតែគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គ្មានអំណាចស៊ើបអង្កេតក៏ដោយ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ការប្រកាន់យកលំនាំដោះស្រាយបែបនេះ ផ្តោតទៅលើការចងក្រង និងការវាយតម្លៃគោលនយោបាយ ការរៀបចំស្ថាប័ន ការទទួល និងការចាត់ចែងរបាយការណ៍ ហើយនិងសកម្មភាពអប់រំ និងការជំរុញ ។ ដូចបានបញ្ជាក់ពីខាងលើ ថ្មីត្រូវតែគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹង អំពើពុករលួយបានជោគជ័យ ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏មតិសាធារណៈនៅតែយល់ថាមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ ។ ឧបសគ្គ ចម្បងមួយចំពោះ KICAC ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន គឺកង្វះអំណាចស៊ើបអង្កេត (KICAC ២០០៣:៣៩) ។ នៅក្នុងករណីដែលការិយាល័យ ការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ (OK) គ្មានអំណាចសម្រាប់ផ្តួចផ្តើមធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយឯករាជ្យត្រូវបានមើលឃើញថា ជាឧបសគ្គចំពោះការបំពេញ ភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដែរ ។

ប្រព័ន្ធសម្រាប់បើកឱ្យមានការបង្កើបប្រាប់ពីអំពើពុករលួយ ត្រូវបានមើលឃើញថាជាឧបករណ៍មួយដែលមានប្រសិទ្ធភាពបំផុត ដែលគណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយអាចប្រើប្រាស់បាន ដែលក្នុងនោះ ការផ្តល់រង្វាន់ និងការការពារមានសារៈសំខាន់ ជាពិសេស ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ បានសង្កត់ថា មានតម្រូវការពង្រឹងទិដ្ឋភាពទាំងពីរនេះនៃ ប្រព័ន្ធ បង្កើបប្រាប់ពីអំពើពុករលួយ (KICAC ២០០៤:៣៧) ។

អត្ថន័យទូលំទូលាយនៃអំពើពុករលួយ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ACA បានផ្តល់ដល់គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េ ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ KICAC នូវក្របខ័ណ្ឌការងារធំធេងផងដែរ ។ កាលពីមុន ដែលអត្ថន័យនេះមានរួមបញ្ចូលតែស្ថាប័នមួយចំនួនតូច ប៉ុណ្ណោះ បច្ចុប្បន្ននេះ ទស្សនៈស្តីពីអំពើពុករលួយរួមបញ្ចូលមិនគ្រាន់តែមន្ត្រីសាធារណៈប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែរួមបញ្ចូលទាំងសារៈប្រយោជន៍ សាធារណៈផងដែរ (KICAC ២០០៣:៤០) ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ផ្នែកឯកជនមិនបានរួមបញ្ចូលទៅក្នុងអត្ថន័យនៃអំពើពុករលួយ ដូចដែលច្បាប់ ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយបានចែងនោះទេ ។

គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ KICAC បានទទួលស្គាល់ថា ការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយមានប្រសិទ្ធភាពជាងប្រព័ន្ធ ត្រួតពិនិត្យអំពើពុករលួយ ដែលអាស្រ័យលើការរឹតតែមុខ និងការផ្តន្ទាទោសមន្ត្រីសាធារណៈ ក្រោយពីការប្រព្រឹត្តិមិនល្អកើតឡើងប៉ុណ្ណោះ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ដើម្បីឱ្យមានវិធានការទប់ស្កាត់ដែលមានប្រសិទ្ធភាព ចាំបាច់ត្រូវមានចំណេះដឹងពិតប្រាកដពីប្រភេទ និងកម្រិតនៃអំពើ ពុករលួយ ។ ដូច្នេះ គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ បានដោបញ្ជាក់ពីការប៉ាន់ប្រមាណអំពីអំពើពុករលួយនៅក្នុងផ្នែក សាធារណៈ ដោយធ្វើការប៉ាន់ប្រមាណអំពីភាពសុចរិតទៀងត្រង់ (KICAC ២០០៤:៤១) ។

ចំពោះរឿងនេះ គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយបញ្ជាក់ផងដែរពីសារៈសំខាន់នៃការអប់រំជាសាធារណៈ មិនគ្រាន់តែ លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែ ជំរុញសាធារណជនឱ្យរាយការណ៍ពីអំពើពុករលួយដែលជាប់ សង្ស័យ ក៏ដូចជាលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីកិច្ចការពារ និងការផ្តល់រង្វាន់ដល់អ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន តាមប្រព័ន្ធនៃការបង្កើបប្រាប់ពីអំពើពុករលួយ (KICAC ២០០៤:៥៣ និង KICAC ២០០៣:១៣៩) ។ ការអប់រំជាសាធារណៈ អាចលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈ អំពីសកម្មភាពរបស់ គណៈកម្មការឯករាជ្យកូរ៉េប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយផងដែរ ក៏ដូចជាឱ្យបានទទួលទំនុកចិត្តពីសាធារណជន ។ សារៈសំខាន់នៃការទទួលបានទំនុក ចិត្ត និងការគាំទ្រពីសាធារណជន គឺជាមេរៀនដែលបានទទួលពីកិច្ចប្រឹងប្រែងពីមុនក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយដែលទទួលបានជោគជ័យដោយ អន្លើៗ ព្រោះតែខ្លះការគាំទ្រនិងទំនុកចិត្តពីសាធារណជន (Cho, ២០០១:៨) ។ កង្វះកិច្ចសហការពីសាធារណជន និងកង្វះចំណេះដឹងពី

សាធារណជនអំពីសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សានៃការិយាល័យការពារពលរដ្ឋកូរ៉េ (OK) ត្រូវបានមើលឃើញថាជាបញ្ហាចំពោះ (OK) ដែលធ្វើឱ្យ ក្រុមប្រឹក្សាអ្នកការពារពលរដ្ឋផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ភ្លាមៗទៅលើទំនាក់ទំនងសាធារណៈ និងសកម្មភាពប្រកាសផ្សាយព័ត៌មាន ។

នៅប្រទេសកូរ៉េ ការចូលរួមរបស់សង្គមស៊ីវិល ក្នុងទម្រង់ជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងក្រុមពលរដ្ឋ គឺជាអង្គធាតុដ៏សំខាន់នៅក្នុងការ ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៣:១៣៧) ។ ក្រុមសង្គមស៊ីវិលទាំងនេះសំខាន់ណាស់ក្នុងការជំរុញឱ្យមាន របៀបវារៈស្តីពីអំពើពុករលួយ ហើយនិងហេតុដែលថា ច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយត្រូវបានអនុម័ត ទោះជាមានការប្រឆាំងយ៉ាងខ្លាំងពីអ្នក កាន់កាប់អំណាចក៏ដោយ ក៏មួយផ្នែក ដោយសារកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ក្រុមសង្គមស៊ីវិលទាំងនេះដែរ (KICAC ២០០៣:៣៩) ។

ប្រភព

- Cho, Eun-Kyoung ២០០១ របាយការណ៍ស្រាវជ្រាវរដ្ឋអំពីប្រព័ន្ធជាតិស្តីពីភាពសុចរិតទៀងត្រង់ សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ ឆ្នាំ ២០០១ http://transparency.org/activities/nat_integ_systems/dnld/rep_korea.pdf
- KICAC ២០០៣ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ របស់ KICAC ឆ្នាំ ២០០២
- KICAC ២០០៤ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ របស់ KICAC ឆ្នាំ ២០០៣ <http://www.kicac.go.kr>
- អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៣ របាយការណ៍សកលអំពីអំពើពុករលួយ ឆ្នាំ ២០០៣ ។ <http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2003.html>

ព័ត៌មានក៏អាចទទួលបានផងដែរពីវេបសាយនៃស្ថាប័នដែលបានបង្ហាញខាងលើ ។

ប្រទេសសិង្ហបុរី

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

- អង្គការអគ្គមេធាវីសិង្ហបុរី <http://www.agc.gov.sg/index.html>
- ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតប្រព្រឹត្តិកម្មពុករលួយ (CPIB) <http://www.cpi.gov.sg>

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីអំពើពុករលួយ ចរាចរគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀត (ការរឹបអូសផល) ច្បាប់លេខ២៩ ឆ្នាំ១៩៩២ ធ្វើសោធនកម្មរហូតដល់ឆ្នាំ២០០៤ (CBA) ។
- ច្បាប់ស្តីពីក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់លេខ ៤/១៨៧១ ធ្វើសោធនកម្មរហូតដល់ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។
- ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (លេខ ២៥១) បទបញ្ជា លេខ ៣៩/១៩៦០ ធ្វើសោធនកម្ម រហូតដល់ឆ្នាំ ២០០២ (POCA) ។

សារ័តា

នៅពេលដែលសិង្ហបុរីបានឯករាជ្យក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៩ ប្រទេសនេះបន្តប្រព័ន្ធអភិបាលកិច្ចមួយប្រភេទ ដែលមានអំពើពុករលួយយ៉ាងទូលំទូលាយ ។ អំពើពុករលួយបានក្លាយជាប្រឈមនៃការរស់នៅ ដោយមានអំពើពុករលួយបែបអង្គការចាត់តាំងយ៉ាងទូលំទូលាយ ហើយការស្វែងរកមន្ត្រីសាធារណៈដើម្បីឱ្យបានទទួលសេវា គឺជាការអនុវត្តសាមញ្ញមួយ (Ali ២០០០:៣) ។ អំពើពុករលួយត្រូវបានមើលឃើញថាជាសកម្មភាពដែលមានហានិភ័យទាប/រង្វាន់ខ្ពស់ ហើយកម្រចាប់បានមន្ត្រីពុករលួយណាស់ និងនៅពេលដែលចាប់បាន ក៏មន្ត្រីនោះមិនទទួលការផ្តន្ទាទោសធ្ងន់ធ្ងរដែរ (Quah ១៩៩៩:៨២) ។ រឿងហឹងគឺជាអញ្ជឹង សូម្បីតែនៅពេលដែលការិយាល័យស៊ើបអង្កេតប្រព្រឹត្តិកម្ម ពុករលួយ (CPIB) ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩២ ក៏ដោយក្តី ។ ការបរាជ័យដំបូងនៃការិយាល័យស៊ើបអង្កេតប្រព្រឹត្តិកម្មពុករលួយ (CPIB) ក្នុងការចាប់ផ្តើមដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយ គឺដោយសារគោលការណ៍ច្បាប់មិនរឹងមាំ និងដោយហេតុថាដំបូងមន្ត្រីនៃការិយាល័យស៊ើបអង្កេតប្រព្រឹត្តិកម្មពុករលួយ (CPIB) ត្រូវបានជ្រើសរើសពីកម្លាំងប៉ូលីសសិង្ហបុរី ដែលជាផលវិបាក មន្ត្រីទាំងនោះមិនបានប្តូរចិត្តស៊ើបអង្កេតលើការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ដែលភាគច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ត្រីប៉ូលីសដែលជាអតីតសហសេរីករបស់ពួកខ្លួននោះទេ ។ ហើយនៅក្នុងការបំពេញការងារជាបណ្តោះអាសន្ន មន្ត្រីប៉ូលីសទាំងនោះមិនទទួលបានកិច្ចការពារ និងសន្តិសុខមុខតំណែងគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការបំពេញការងារសោះឡើយ ។ ជាលទ្ធផល មន្ត្រីជាច្រើនត្រូវបានទទួលការតែងតាំងថ្មីមុននឹងពួកគេអាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតរបស់គេបានចប់សព្វគ្រប់ ។ បន្ថែមលើនេះទៀតសេវាសាធារណៈមានទម្លាប់ប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ដោយសារតែមានសមត្ថភាពទន់ទាប ប្រាក់បៀវត្សតិច និងខ្វះភាពសុចរិតឡើងត្រង់ រួមផ្សំនឹងវប្បធម៌ទូទៅដែលគិតថា មន្ត្រីសាធារណៈមានឧត្តមភាពលើពលរដ្ឋ និងការយល់ព្រមទទួលយកជាសាធារណៈនូវប្រព្រឹត្តិកម្មមិនសមស្របពីសំណាក់មន្ត្រីសាធារណៈ (Ali ២០០០:៣-៤) ។ ការគាំទ្រពីក្នុងចំណោមពលរដ្ឋក៏គ្មានដែរ ដោយហេតុថាសាធារណជនមិនទុកចិត្តទៅលើប្រសិទ្ធភាពនៃការិយាល័យស៊ើបអង្កេតប្រព្រឹត្តិកម្មពុករលួយ (CPIB) នេះ ។

^១ គ្រប់នីតិកម្មទាំងអស់មាននៅ <http://statutes.org.gov.sg>.

នៅពេលដែលគណៈបក្ស People's Action Party ឡើងកាន់អំណាចក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៩ រដ្ឋាភិបាលថ្មី បានប្រកាសជាបន្ទាន់ អំពីការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយឱ្យនៅតិចបំផុត និងបានចាត់ទុកអំពើពុករលួយថាជាសកម្មភាពដែលមានហានិភ័យខ្ពស់/រង្វាន់តិច។ ដូច្នេះ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៦០ យុទ្ធសាស្ត្រទូលំទូលាយប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមរយៈការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) ។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះ មានមូលដ្ឋានលើគោលការណ៍ដែលថា "អំពើពុករលួយបង្កឡើងដោយគ្រឿងលើកទឹកចិត្តផង និងដោយឱកាសប្រព្រឹត្តពុករលួយផង" ដូច្នេះគេតម្រូវថា ត្រូវតែកំចាត់ទាំងគ្រឿងលើកទឹកចិត្ត ទាំងឱកាសប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយនេះចេញ (Quah ១៩៩៩:៨៣) ។ ការដឹកនាំធ្វើជាគំរូ និងគោលនយោបាយមិនអត់អោនចំពោះអំពើពុករលួយ គឺជាអង្គធាតុសំខាន់នៃយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់កែប្រែឥរិយាបថរបស់ពលរដ្ឋ។ ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA បានពង្រីកអំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតប្រព្រឹត្តិកម្មពុករលួយ (CPIB) ដោយបានផ្តល់ដល់ការិយាល័យនេះ នូវឧបករណ៍ដែលត្រូវការចាំបាច់សម្រាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងបង្កើនការផ្តន្ទាទោសលើការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយផងដែរ។ ជាលទ្ធផល វិធានការម៉ឺងម៉ាត់ត្រូវបានដាក់ប្រឆាំងនឹងមន្ត្រីពុករលួយ ដែលបណ្តាលឱ្យមានការគាំទ្រ និងសហប្រតិបត្តិការកាន់តែច្រើនឡើងពីសាធារណជន ហើយនិងជាបណ្តើរៗច្បាស់លាស់មួយ ដែលប្រាប់ថា ច្បាប់ត្រូវបានអនុវត្តយ៉ាងតឹងរ៉ឹង និងថាអំពើពុករលួយ គឺជាសកម្មភាពដែលមានហានិភ័យខ្ពស់/រង្វាន់តិច។

ប្រទេសសិង្ហបុរីត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាប្រទេសទី៥ ក្នុងចំណោមប្រទេសទាំង ១៥៩ នៅក្នុងសន្ទស្សន៍ឆ្នាំ ២០០៥ របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ស្តីពីទស្សនៈលើអំពើពុករលួយ។ ដូច្នេះ សិង្ហបុរីត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាប្រទេសដែលមានអំពើពុករលួយតិចជាងគេបំផុតប្រចាំតំបន់អាស៊ីនៅក្នុងសន្ទស្សន៍នេះ ហើយបច្ចុប្បន្ននេះ សិង្ហបុរីជាប្រទេសមួយក្នុងចំណោមប្រទេសដែលមានអំពើពុករលួយតិចជាងគេនៅក្នុងពិភពលោក។ ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ សិង្ហបុរីបានទទួលការទទួលស្គាល់ទូទាំងពិភពលោក និងការគោរពចំពោះវប្បធម៌នៃភាពសុចរិតឡើងត្រង់របស់ប្រទេសនេះ ដែលជ្រាបចូលទៅក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ ក៏ដូចជាផ្នែកឯកជនដែរ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៥២។ ការិយាល័យនេះគឺជាស្ថាប័នឯករាជ្យមួយ ដែលស្ថិតនៅក្នុងការិយាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី (PMO) ។ ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ដឹកនាំដោយនាយកម្នាក់ ដែលតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី តាមអនុសាសន៍របស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឬរដ្ឋមន្ត្រីម្នាក់ដែលជាតំណាងស្ថិតនៅក្រោមអំណាចទូទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ ប្រធានាធិបតីអាចបដិសេធ ឬដកហូតការតែងតាំងនាយកនេះ ប្រសិនបើប្រធានាធិបតីមិនឯកភាពតាមអនុសាសន៍ដែលដាក់ជូន (អនុផ្នែក ៣/១ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ) ។ នាយកត្រូវទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ចំពោះនាយករដ្ឋមន្ត្រី។ ប្រធានាធិបតីតែងតាំងនាយករងផងដែរ និងនាយកជំនួយការ និងអ្នកស៊ើបអង្កេតពិសេសមួយចំនួនតាមការចាំបាច់ (អនុផ្នែក ៣/២ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA) ។ អ្នកទាំងអស់នេះជាមន្ត្រីសាធារណៈ តាមបញ្ញត្តិនៃអនុផ្នែក ៤/១ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ។

ការទទួលខុសត្រូវចម្បងរបស់ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) គឺអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ដូច្នេះ CPIB គឺជាអង្គការចម្បងដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការស៊ើបអង្កេត និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ។ ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ មុខងារបីប្រភេទនៃការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) រួមមាន:

- ទទួលនិងស៊ើបអង្កេតលើបណ្តឹងស្តីពីអំពើពុករលួយនៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈ និងផ្នែកឯកជន
- ស៊ើបអង្កេតការអនុវត្តមិនល្អ និងអាកប្បកិរិយាមិនសមស្របរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ និង
- ពិនិត្យមើលការអនុវត្ត និងនីតិវិធីនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ ដើម្បីកាត់បន្ថយឱកាសប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយឱ្យនៅតិចបំផុត។

រចនាសម្ព័ន្ធនៃការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ចែកចេញជាបីសាខាដូចតទៅនេះ:

- សាខាស៊ើបអង្កេត ដែលជាសាខាធំជាងគេ មានបួនអង្គភាព ដែលអង្គភាពនីមួយៗដឹកនាំដោយទេសជំនួយការនាយកម្នាក់ ដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការចាត់ចែង និងត្រួតមើលការស៊ើបអង្កេត ។
- សាខាគ្រប់គ្រងទិន្នន័យនិងគាំទ្រ ដែលកាន់កាប់ និងចាត់ចែងប្រព័ន្ធព័ត៌មានតាមកុំព្យូទ័រ ដែលអាចបង្កលក្ខណៈឱ្យការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) អាចតាក់តែងយុទ្ធសាស្ត្រទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងជ្រើសរើសបេក្ខជនសម្រាប់តែងតាំងជាមន្ត្រីសាធារណៈ ការតម្លើងឋានន្តរសក្តិ អាហារូបករណ៍ និងការហ្វឹកហ្វឺន ។ អង្គភាពស្រាវជ្រាវនៅក្នុងសាខានេះ ពិនិត្យមើលនីតិវិធីបំពេញការងាររបស់នាយកដ្ឋាននានាដែលងាយរងអំពើពុករលួយ ។ អង្គភាពស៊ើបការណ៍ផ្តល់ព័ត៌មាន ដែលតម្រូវឱ្យមានសម្រាប់បំពេញតាមតម្រូវការប្រតិបត្តិការនៃសាខាស៊ើបអង្កេត ។
- **សាខារដ្ឋបាល** ដែលផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែករដ្ឋបាលដល់សាខាពិរេចរដ្ឋ និងទទួលខុសត្រូវផ្នែកគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ និងគ្រប់គ្រងបុគ្គលិករបស់ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) (Quah ២០០៣) ។

ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) មានទំហំតូច ដែលមានបុគ្គលិកតែជាង ៨០ នាក់ប៉ុណ្ណោះ ។ ឧទាហរណ៍គណៈកម្មការរាជរដ្ឋាភិបាលប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅហុងកុង មានបុគ្គលិក ១៥ដងច្រើនជាងនេះ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ទីតាំងរបស់ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ដែលស្ថិតនៅក្នុងការិយាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហើយនិងអំណាចផ្លូវច្បាប់របស់ការិយាល័យនេះក្នុងការទទួលបានសហប្រតិបត្តិការពីអង្គការសាធារណៈ និងឯកជន អាចឱ្យការិយាល័យ (CPIB) នេះបំពេញការងាររបស់ខ្លួនបាន ដោយមិនបាច់តម្រូវឱ្យមានបុគ្គលិកបន្ថែម ទោះជាមានបន្ទុកការងារច្រើនលើសលប់ក៏ដោយ (Quah ១៩៩៩:៨៤) ។

តាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) ការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) មានអំណាចទូលំទូលាយក្នុងការស៊ើបអង្កេតនិងចាប់ខ្លួន ។ ផ្នែក ១៥ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) ចែងថា នាយក ឬអ្នកស៊ើបអង្កេតពិសេសនៃការិយាល័យនេះអាចចាប់ខ្លួន ក៏ដូចជាផែនការដោយមិនបាច់មានដីកា ចំពោះជនណាដែលសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយក្រោមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) ។ ក្នុងករណីនៃបទល្មើសដែលស្ថិតនៅក្រោមផ្នែក ១៦៥ និងផ្នែក ២១៣-២១៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) ឬបទល្មើស ដែលអាចចាប់បានណាមួយ ដែលគេបានរកឃើញនៅពេលស៊ើបអង្កេតតាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) នាយក ឬអ្នកស៊ើបអង្កេតពិសេស អាចប្រើអំណាចណាមួយ ឬអំណាចទាំងស្រុងរបស់ប៉ូលីសស៊ើបអង្កេត ដោយមិនបាច់មានបញ្ជាពីរដ្ឋអាជ្ញា (ផ្នែក ១៧/១ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) ។ នាយកការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ឬចៅក្រម ដោយមានដីកា អាចបញ្ជាអ្នកស៊ើបអង្កេតពិសេស (ឬប៉ូលីស) ឱ្យចូលទៅក្នុងបរិវេណណាមួយដោយប្រើកម្លាំង ប្រសិនបើចាំបាច់ដើម្បីធ្វើការផែនការ ។ ប្រសិនបើអ្នកស៊ើបអង្កេតមានហេតុផលអាចជឿថា ការស្វែងរកដីកាអាចបន្តបង្អាក់ដល់ការផែនការ អ្នកស៊ើបអង្កេតអាចចូលទៅក្នុងបរិវេណនោះដោយមិនបាច់មានដីកា (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ/ផ្នែក ២២ (POCA)) ។ ដោយប្រើលិខិតបញ្ជា រដ្ឋអាជ្ញាអាចអនុញ្ញាតឱ្យការិយាល័យទប់ស្កាត់និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ប្រើអំណាចស៊ើបអង្កេតពិសេស (សូមមើលខាងក្រោមនៅផ្នែកការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ) ។

ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) ចែងថា ជនម្នាក់ៗមានកាតព្វកិច្ចផ្លូវច្បាប់ក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានដល់នាយក ឬមន្ត្រីណាម្នាក់នៃការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) អំពីប្រធានបទណាមួយ ដែលនាយកឬមន្ត្រីនោះមានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេតតាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) (ផ្នែក ២៧) ។ ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (POCA) ក៏មានចែងអំពីការការពារអ្នកផ្តល់ព័ត៌មានផងដែរ ដែលរាយការណ៍ពីអំពើពុករលួយដែលជាប់សង្ស័យ (ផ្នែក ៣៦) ។

បន្ថែមទៅនឹងការពិនិត្យមើលឡើងវិញលើវិធីធ្វើការងារ និងផ្តល់យោបល់ដល់ផ្នែកសាធារណៈ និងឯកជន អំពីរបៀបកាត់បន្ថយវិធីសាស្ត្រ និងនីតិវិធីដែលងាយរងអំពើពុករលួយឱ្យនៅតិចបំផុត ឧបករណ៍ទប់ស្កាត់បន្ថែមរួមមាន សេចក្តីតម្រូវដែលថាមន្ត្រីសាធារណៈគ្រប់រូបត្រូវធ្វើសេចក្តីប្រកាសនូវភាពមិនជំពាក់បំណុល និងសេចក្តីប្រកាសអំពីទ្រព្យ និងវិនិយោគ នៅពេលបានទទួលការតែងតាំង និងក្រោយមកត្រូវធ្វើមួយឆ្នាំម្តង ។

ថ្វីបើការិយាល័យទប់ស្កាត់និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) មិនមានសាខាដែលធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយសាធារណជនដោយផ្ទាល់ក៏ដោយ ក៏ការិយាល័យនេះមើលឃើញការអប់រំសាធារណៈថាជាអង្គធាតុជាសារវន្តនៃយុទ្ធសាស្ត្រដែលមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយផងដែរ។ ចំពោះគោលដៅនេះ ការិយាល័យបានធ្វើប៉ាប៊ែក និងសិក្ខាសាលាជាទៀងទាត់ សម្រាប់អប់រំមន្ត្រីសាធារណៈអំពីជម្ងឺនៃអំពើពុករលួយ ជាពិសេស មន្ត្រីដែលធ្វើការនៅក្នុងមុខងារទាំងឡាយណាដែលងាយប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

យ៉ាងណាក៏ដោយ ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយមិនមែនស្ថិតនៅក្នុងការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) តែម្នាក់ឯងទេ។ ថ្វីបើការិយាល័យ (CPIB) មានការទទួលខុសត្រូវចម្បងក្នុងការស៊ើបអង្កេតករណីពុករលួយក៏ដោយ ក៏ការទទួលខុសត្រូវចម្បងសម្រាប់ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ស្ថិតនៅក្នុងនាយកដ្ឋាននីមួយៗ។ លេខាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃក្រសួងនីមួយៗត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាថានាយកដ្ឋាននីមួយៗមានគណៈកម្មាធិការមួយ ដែលមានភារកិច្ចពិនិត្យមើលឡើងវិញអំពីវិធានការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។ វិធានការទាំងនេះរួមមាន ការធ្វើឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងដល់វិធីបំពេញការងារនិងនីតិវិធី ពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រួតពិនិត្យ និងប្រព័ន្ធតាមមើលរួមទាំងការឆែកមើលជាធម្មតានិងមិនឱ្យដឹងខ្លួនជាមុន ការផ្លាស់ប្តូរការងារជាទៀងទាត់របស់មន្ត្រីសាធារណៈ និងការដាក់ឱ្យអនុវត្តវិធានការម៉ឺងម៉ាត់សម្រាប់គ្រប់គ្រងទំនាស់ផលប្រយោជន៍ (Ali ២០០០:៨-៩) ។

អគ្គមេធាវី ដែលតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី តាមការជូនយោបល់របស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី (មាត្រា ៣៥/១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ) ក៏ជាអគ្គរដ្ឋអាជ្ញាផងដែរ ហើយក្នុងមុខនាទីនេះ មានអំណាចផ្តួចផ្តើមដឹកនាំ ឬបញ្ឈប់ ដំណើរការក្តីនៃបទល្មើសណាមួយ (មាត្រា ៣៥/៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ) ។ អគ្គមេធាវីមានឯករាជភាពនៅក្នុងតួនាទីនេះនិងមិនស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតត្រារបស់រដ្ឋាភិបាលទេ។ អគ្គមេធាវីជា**ប្រធានសភាអគ្គមេធាវី**នៃសិង្ហបុរី ដែលចែកជាប្រាំផ្នែក។ ក្នុងចំណោមផ្នែកទាំងនេះ ផ្នែកយុត្តិធម៌ឧក្រិដ្ឋកម្មគឺជាការពង្រីកតួនាទីនៃអគ្គមេធាវីឱ្យទៅជាអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ហើយក្នុងតួនាទីនេះ ផ្តល់យោបល់លើករណីព្រហ្មទណ្ឌ និងធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ព្រមទាំងបំពេញមុខងាររបស់អគ្គមេធាវីក្នុងការត្រួតពិនិត្យ និងដឹកនាំការប្តឹងចោទរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ដោយបញ្ជាទីភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់នៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតរបស់ទីភ្នាក់ងារទាំងនោះ។

ដើម្បីធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (ប្តឹងចោទរឿងព្រហ្មទណ្ឌ) មួយបាន ដោយអាស្រ័យលើការស៊ើបអង្កេត ដែលធ្វើឡើងដោយការិយាល័យទប់ស្កាត់និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ត្រូវមានការយល់ព្រមពីអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយផ្នែក ៣៣) ។ បន្ថែមលើនេះ អគ្គរដ្ឋអាជ្ញាអាចផ្តល់ដល់នាយក និងអ្នកស៊ើបអង្កេតពិសេសនៃការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ឬដល់មន្ត្រីប៉ូលីសដែលមានឋានន្តរសក្តិស្មើនឹងអនុស្សងការ ឬឋានៈខ្ពស់ជាងនេះ នូវអំណាចស៊ើបអង្កេតពិសេសរួមទាំងការស៊ើបអង្កេតធនាគារ និងគណនីគ្រប់ប្រភេទផ្សេងទៀត (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ផ្នែក ១៨/១) ក៏ដូចជាអនុញ្ញាតដោយមានលិខិតបញ្ជាឱ្យការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ប្រើអំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់ប៉ូលីសនៅក្នុងករណីនៃបទល្មើសប្រភេទណាមួយ (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ផ្នែក ១៩) ។ អគ្គរដ្ឋអាជ្ញាមានអំណាចផងដែរក្នុងការចេញបញ្ជាឱ្យការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) ធ្វើអធិការកិច្ចលើសៀវភៅគណនីរបស់ម្ចាស់ធនាគារ (ឬសហព័ទ្ធ និងកូន ឬអ្នកផ្សេងទៀតដែលអាចជាភ្នាក់ងាររបស់គាត់) (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ផ្នែក ២០/១) ។ ផ្នែក ២១ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA នេះ ផ្តល់អំណាចថែមទៀតដល់អគ្គរដ្ឋអាជ្ញាក្នុងការស្នើសុំព័ត៌មានអំពីធនធាន និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជនជាប់ចោទ និងគ្រួសារ និងអ្នកចូលរួមជាមួយសាមីជនរួមទាំងបញ្ហាអ្នកកាន់កាប់ប្រាក់ចំណូលពន្ធដារឱ្យផ្តល់ព័ត៌មានណាមួយ ដែលមាននៅក្រោមការកាន់កាប់របស់ខ្លួន ទាក់ទិននឹងជនល្មើស (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ផ្នែក ២១) ។

បទល្មើសតាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការតុលាការថ្នាក់ស្រុក ដែលនឹងកាត់ក្តី ហើយនិងកំណត់ទណ្ឌកម្ម ក្រោយពីបានរកឃើញថាមានកំហុស (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ផ្នែក ៣៤) ។ ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ POCA ចែងបន្ថែមថា នៅពេលកាត់ក្តី ឬសាកសួរដេញដោលដោយតុលាការ អំពីបទល្មើសណាមួយ តាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើ

ពុករលួយ POCA ការដែលជនជាប់ចោទមិនបានរាយការណ៍ អំពីការមានបានធនធាន ឬភោគទ្រព្យ ត្រូវគេឃើញថាជាការផ្តល់ភស្តុតាង គ្រប់គ្រាន់ ដែលជាជនជាប់ចោទនេះបានធនធាន និងភោគទ្រព្យទាំងនោះតាមរយៈការប្រព្រឹត្តពុករលួយ (អនុផ្នែក ២៤/ ១) ។ ពេលណាចុង ចោទត្រូវបានតុលាការរកឃើញកំហុសថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរ ដោយមានការស្នើសុំជាផ្លូវការពីអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ចៅក្រមត្រូវចេញដីកាបញ្ជូន យកនូវអ្វីៗទាំងអស់ ដែលគេគិតថាបានមកតាមរយៈសកម្មភាពឧក្រិដ្ឋកម្ម (ច្បាប់ស្តីពីអំពើពុករលួយ ច្បាប់គ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ CBA អនុផ្នែក ៥/១) ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ហេតុផលចម្បងមួយក្នុងចំណោមមូលហេតុទាំងឡាយ ស្តីពីជោគជ័យរបស់សិង្ហបុរីក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ គឺកិច្ចប្រឹងប្រែង របស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការបំបាត់ឱកាសប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ តាមរយៈការផ្តោតជាជំនួញទៅលើការធ្វើឱ្យស្ថាប័នមានប្រសិទ្ធភាព ដោយកាត់ បន្ថយនីតិវិធីរដ្ឋបាលដែលយឺតយ៉ាវនិងមិនស័ក្តិសិទ្ធ កាត់បន្ថយការិយាល័យចេតេយ្យ និងតាមរយៈការផ្តាំផ្តើជាញឹកញាប់ទៅកាន់អ្នកម៉ៅការរបស់ រដ្ឋាភិបាលដែលថា បើមានការស្តុកសំណុំកិច្ចការពុករលួយ កិច្ចសន្យានឹងត្រូវបញ្ចប់ ហើយនិងត្រូវផែនការផែនការ និងវិធានការដាក់ទណ្ឌកម្មផ្សេង ទៀត (ដូចជា ហាមមិនឱ្យចុះកិច្ចកិច្ចសន្យាជាមួយស្ថាប័នសាធារណៈក្នុងរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ) ។

នៅសិង្ហបុរី ទាំងអ្នកស្តុក និងអ្នកទទួលសំណុំ ត្រូវមានទោសពីបទប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ និងត្រូវមានទោសដូចគ្នា។ ក្រៅពីការផែន ការផែនការ និងជាប់ពន្ធនាគារ បុគ្គលដែលត្រូវបានតុលាការរកឃើញថាមានកំហុសពីបទល្មើសប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ ត្រូវបានតុលាការបញ្ជាឱ្យសង សំណុំមកវិញក្នុងចំនួនពេញលេញ។ តុលាការមានអំណាចផងដែរ ក្នុងការបញ្ជាឱ្យរឹបអូសទ្រព្យដែលបានមកដោយជនល្មើសពុករលួយ ។ លទ្ធភាពនាំឱ្យបាត់បង់ការងារ សោធននិរត្តិ និងប្រយោជន៍ផ្សេងៗទៀត ក៏បានបណ្តាលឱ្យវិធានការទប់ស្កាត់នេះមានប្រសិទ្ធភាពផងដែរ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទំនងជារឺវិធានការដែលគួរឱ្យព្រួយបារម្ភបំផុតសម្រាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅក្នុងសង្គមសិង្ហបុរី គឺមតិសាធារណៈដែលពិនិត្យមើលយ៉ាង លម្អិត និងផ្តន្ទាទោសជនពុករលួយ និងដែលធ្វើឱ្យការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ មិនអាចទទួលយកបានជាដាច់ខាត ហើយដែលថាស្លាកស្នាមមួយស រៃនៃអំពើពុករលួយមិនអាចលាងជ្រះសោះឡើយ ដោយគ្រាន់តែជាប់ពន្ធនាគារនោះ (ការដកស្រង់ប្រសាសន៍របស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី Lee Kuan Yew នៅក្នុង Quah ១៩៩៩:៧៦) ។

ជោគជ័យរបស់សិង្ហបុរីនៅក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ គឺដោយសារតែភាពទូលំទូលាយនៃគោលការណ៍ច្បាប់របស់ប្រទេសនេះ ដែលត្រូវបានពិនិត្យមើលឡើងវិញទៀងទាត់តាមពេលកំណត់ ដើម្បីធ្វើវិសោធនកម្មសមស្របតាមត្រូវការ។ ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុក រលួយ POCA បានផ្តល់ឱ្យការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) នូវអំណាចចាំបាច់ដើម្បីស៊ើបអង្កេត ព្រមទាំងទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ក៏ដូចជាផ្តន្ទាទោសដែលមានប្រសិទ្ធភាពធ្វើឱ្យមន្ត្រីមានការខ្លាចរអាមិនហ៊ានពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងសកម្មភាព ពុករលួយ ។

ប្រាក់ខែខ្ពស់នៅក្នុងសេវាសាធារណៈ ជាធម្មតា ត្រូវគេគិតថាជាកត្តាចម្បងមួយដែលធ្វើឱ្យមានអំពើពុករលួយក្នុងកម្រិតទាបនៅ សិង្ហបុរី។ ក៏ប៉ុន្តែ ថ្វីបើបច្ចុប្បន្ននេះ ប្រាក់ឈ្នួលនៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈនៅសិង្ហបុរី ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមប្រទេសដែលមានកម្រិតប្រាក់ឈ្នួលខ្ពស់ បំផុតក្នុងពិភពលោក ហើយប្រាក់ដីបានរួមចំណែកដល់ការពង្រឹងប្រព័ន្ធសុចរិតភាពក៏ដោយ ក៏ប្រទេសនេះត្រូវចងចាំថា កម្រិតប្រាក់បៀវត្ស ខ្ពស់ទាំងនេះ គឺជាលទ្ធផលចម្បងចេញមកពីគោលនយោបាយប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមិនមែនគ្រាន់តែជាកត្តាដែលពន្យល់ពីជោគជ័យរបស់ គោលនយោបាយទាំងនេះនោះទេ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩ នៅពេលចាប់ផ្តើមយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ផលទុនជាតិសរុបសម្រាប់មនុស្ស ម្នាក់ៗនៅសិង្ហបុរី មានចំនួនត្រឹមតែ US\$ ៤៤៣ ប៉ុណ្ណោះ។ សាមសិបប្រាំបីឆ្នាំក្រោយមក តួលេខនេះបានកើនឡើងក្នុងមួយឆ្នាំ ១១% ជាចម្បង ដោយសារតែកំណើន ប្រាក់ចំណូលជាតិ និងផលិតភាព ដែលជាលទ្ធផលចេញមកពីយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងពីគោល នយោបាយអភិវឌ្ឍគោលដៅកំណើនឆាប់រហ័ស រួមទាំងការវិនិយោគកម្រិតខ្ពស់នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស។ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ប្រាក់ឈ្នួលនៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈស្ថិតនៅក្នុងចំណោមប្រទេសដែលមានកម្រិត ប្រាក់ឈ្នួលខ្ពស់បំផុតក្នុងពិភពលោក ដែលក្បែរគ្នាទៅនឹងកម្រិត

ប្រាក់ឈ្នួលនៅក្នុងផ្នែកឯកជនដែរ។ ហេតុដូច្នេះ ថ្វីបើការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយនៅសិង្ហបុរី ជាញឹកញាប់មានពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងកម្រិតខ្ពស់ នៃប្រាក់បៀវត្សមន្ត្រីរដ្ឋាករក៏ដោយ តាមពិតរដ្ឋាភិបាលទើបតែអាចបង្កើនប្រាក់បៀវត្សជូនមន្ត្រីរដ្ឋការបាន នៅឆ្នាំ ១៩៧២ ទេ។ នៅក្នុងពេល ជាមួយគ្នានេះ មានការផ្តោតជាចម្បងទៅលើការកាត់បន្ថយការលើកទឹកចិត្ត និងកាត់បន្ថយឱកាសប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ តាមរយៈកំណែទម្រង់ សេដ្ឋកិច្ច ការអប់រំ និងកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងការពង្រឹងស្ថាប័ន ហើយនិងការផ្តន្ទាទោសនិងការផាកពិន័យយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ មេរៀនសំខាន់ៗ ដែល ទទួលបានពីបទពិសោធនៅ សិង្ហបុរី គឺថាទីមួយ ការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយមានភាពស្មុគស្មាញជាងការបង្កើនប្រាក់ឈ្នួលជូនមន្ត្រីរដ្ឋាករតែ ឯកឯង និងទីពីរ សូម្បីតែប្រទេសកំពុងជឿនលឿន ដែលធនធានមានកម្រិតក៏ដោយ ក៏អាចប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយបានដែរ ប្រសិនបើមានឆន្ទៈ នយោបាយ និងការគាំទ្រជាសាធារណៈគ្រប់គ្រាន់។

បទពិសោធរបស់សិង្ហបុរីមានសារៈសំខាន់ជាពិសេសរបស់វា ដោយហេតុថា វាតំណាងឱ្យករណីនៃទីភ្នាក់ងារឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើ ពុករលួយមួយ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតមើលផ្ទាល់របស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី។ សារៈសំខាន់ដ៏ចាំបាច់សម្រាប់ជោគជ័យនៃការិយាល័យទប់ស្កាត់ និង ស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) នេះគឺការបំបែកការិយាល័យ CPIB នេះ ឱ្យដាច់ដោយឡែកពីប៉ូលីស ដោយហេតុថា គេគិតថាប៉ូលីស ទាំងនេះហើយដែលពុករលួយបំផុត។ អ្នកខ្លះលើកហេតុផលមកសំអាងថា ថ្វីបើឯករាជភាពរបស់ការិយាល័យនេះ មានកម្រិត ដោយហេតុថា ទីតាំងរបស់ការិយាល័យនេះស្ថិតនៅក្នុងបរិវេណការិយាល័យរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៅក្នុងទីក្រុងដ៏តូចមួយក៏ដោយ ក៏ដោយសារតែសម្ព័ន្ធភាព ទៅនឹងផ្នែកប្រតិបត្តិថ្នាក់កំពូលនេះហើយដែលអនុញ្ញាតឱ្យការិយាល័យនេះ អាចគេណ្ឌប្រមូលការគាំទ្រគ្រប់បែបយ៉ាង ដែលត្រូវការសម្រាប់ សកម្មភាពរបស់ខ្លួនពីស្ថាប័នដទៃទៀត។ អ្នកខ្លះទៀតលើកហេតុផលមកសំអាងថា ទន្ទឹមនឹងនេះ សម្ព័ន្ធភាពនេះតំណាងឱ្យភាពងាយ រងគ្រោះនៃប្រព័ន្ធ ដោយហេតុថា ជាសារវន្ត វាសំអាងលើភាពសុចរិតទៀតត្រង់ និងវិជ្ជាជីវៈនិយមនៃការដឹកនាំនយោបាយរបស់ប្រទេសសិង្ហបុរី។ ដូចគ្នានេះដែរ កម្លាំងរបស់រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជួយរួមចំណែកឆ្ពោះទៅរកការត្រួតពិនិត្យអំពើពុករលួយយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ថ្វីបើកម្លាំងនេះ បានមកពីការកម្រិតសេរីភាពនយោបាយ និងការកម្រិតសិទ្ធិប្រើប្រាស់ព័ត៌មានក៏ដោយ (អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៣: ១៤០) ។

ម្យ៉ាងទៀត យើងគប្បីទទួលស្គាល់ថា ជោគជ័យនៃការិយាល័យទប់ស្កាត់ និងស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ (CPIB) គឺបានមកពីអភិបាលកិច្ច ល្អរបស់ប្រទេស រួមទាំងទីភ្នាក់ងារអយ្យការ និងអង្គតុលាការដែលមានប្រសិទ្ធភាព (អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៣:១៤៥) ។

ប្រភព

- Ali, Muhammed, *ការបំបាត់អំពើពុករលួយ* - បទពិសោធរបស់សិង្ហបុរី ឯកសារបង្ហាញជូននៅ ក្នុងសិក្ខាសាលាស្តីពីបទពិសោធន៍ ជាអន្តរជាតិអំពីអភិបាលកិច្ច និងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ បាងកក ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០០ ។
- ភាពសុចរិតទៀតត្រង់នៅក្នុងអភិបាលកិច្ចនៅតំបន់អាស៊ី កម្មវិធីអភិបាលកិច្ចប្រចាំតំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក របាយការណ៍សិក្ខាសាលា ក្រុងបាងកក ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។
- Quah, Jon S.T - ការប្រៀបធៀបវិធានការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ី: មេរៀនដែលទទួលបាន ទស្សនាវដ្តីអាស៊ីអំពីរដ្ឋបាលសាធារណៈ លេខ ២ (កក្កដា-ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៩) ។
- Quah, Jon S.T, ២០០៣ ការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយនៅតំបន់អាស៊ី ការសិក្សាប្រៀបធៀបនៅក្នុងប្រទេសប្រាំមួយ ។
- អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៣ របាយការណ៍សកលអំពីអំពើពុករលួយ ឆ្នាំ ២០០៣ ។
<http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2003.html>

ព័ត៌មានប្រមូលផងដែរពីប្រព័ន្ធ website របស់ស្ថាប័នផ្សេងៗដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ។

ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

- នាយកដ្ឋានសេវាសាធារណៈ និងរដ្ឋបាល (DPSA) www.dpsa.gov.za
- នាយកដ្ឋានបណ្តឹងតវ៉ាផ្ទៃក្នុង (ICD) www.icd.gov.za
- អាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) ជាពិសេសគឺ អង្គការរឹបអូសទ្រព្យ និងនាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការពិសេស www.npa.gov.za
- ការិយាល័យអគ្គសវនករ www.agsa.co.za
- ការិយាល័យការពារសាធារណៈ www.polity.org.za/html/govt/pobprot/index.html?rebookmark=1
- គណៈកម្មការសេវាសាធារណៈ (PSC) www.psc.gov.za
- សេវាប្រតិបត្តិអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (SAPS) ជាពិសេស សេវាស៊ើបអង្កេតផ្នែកសាខាពាណិជ្ជកម្ម www.saps.gov.za
- សេវាចំណូលពន្ធដារអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (SARS) www.sars.gov.za
- អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) www.siu.org.za

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃសាធារណរដ្ឋអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (ឆ្នាំ ១៩៩៦)
- ច្បាប់ស្តីពីទីភ្នាក់ងារអយ្យការជាតិ លេខ ៣២ ឆ្នាំ ១៩៩៨
- ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់និងប្រយុទ្ធនឹងសកម្មភាពពុករលួយ លេខ ១២ ឆ្នាំ ២០០៤
- ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង លេខ ១២១ ឆ្នាំ ១៩៩៨
- ច្បាប់ស្តីពីការលើកស្ទួយសិទ្ធិប្រើប្រាស់ព័ត៌មាន លេខ ២ ឆ្នាំ ២០០០
- ច្បាប់ស្តីពីការលើកស្ទួយរដ្ឋបាលតុលាការ លេខ ៣ ឆ្នាំ ២០០០
- ច្បាប់ស្តីពីការការពារការប្រកាសផ្សាយ លេខ ២៦ ឆ្នាំ ២០០០ (ច្បាប់លេខ ២៦)
- ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ លេខ ១ ឆ្នាំ ១៩៩៩
- ច្បាប់ស្តីពីអង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេសនិងសាលាក្តីពិសេស លេខ ៧៤ ឆ្នាំ ១៩៩៦ (ច្បាប់លេខ ៧៤) ។

សារៈ

ចាប់តាំងពីចប់របបអាប៉ាទែតមក អាហ្វ្រិកខាងត្បូងបានចេញពីរបបនយោបាយជានិច្ចប្រកាន់ពូជសាសន៍ជាន់ ពុករលួយ តាមបែបបរិបាលកិច្ចនយោបាយ ឆ្ពោះទៅរករបបប្រជាធិបតេយ្យទំនើបអាស្រ័យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ការបញ្ចប់រដ្ឋអាប៉ាទែត មិនមែនជាការចាប់ផ្តើមនៃរដ្ឋាភិបាលប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយដោយផ្ទាល់នោះទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រទេសនេះបានឱ្យសញ្ញាបង្ហាញពីដំណើរការនៃការកែទម្រង់រដ្ឋបាលប្រជាធិបតេយ្យទៅវិញទេ (Van Vuuren ២០០៤:២) ។ ដូច្នេះ កិច្ចការដំបូងមិនមែនជាការតាក់តែងផែនការសម្រាប់ប្រយុទ្ធនឹងអំពើ

ពុករលួយនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែ ជាការកសាងស្ថាប័ន ដែលតម្រូវឱ្យមានសម្រាប់បំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋ ដូចមានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ ថែមលើនេះទៀត កិច្ចការនេះត្រូវធ្វើជាមួយសមាសភាពពីរបបមុន ដែលកាន់កាប់មុខងារសំខាន់ៗនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ ក្នុងបរិបទសន្តិសុខ ព្រមទាំងសេដ្ឋកិច្ច ជាបន្តទៅក្នុងសម័យអន្តរកាល ដែលបានចរចាគ្នា ។ ដូច្នេះ ផែនការពិដេមី មិនមែនសម្រាប់ប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយទេ ។ ការបង្កើតគម្រោងប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយបានក្លាយទៅជាអាទិភាពទីមួយនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ប្រធានាធិបតី ណែលសុន មែនដឺឡា (Nelson Mandela) (១៩៩៤-១៩៩៩) ។ នេះជាមធ្យោបាយចាំបាច់សម្រាប់ការពារសុវត្ថិភាពលើសមិទ្ធិផល ដែលសម្រេចបាននៅក្នុងឆ្នាំដំបូង ក្រោយពីការដួលរលំនៃប្រព័ន្ធអាប៊ាចេត និងមានការរីកចម្រើនថែមទៀតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងក្នុងអាណត្តិទីមួយរបស់ប្រធានាធិបតី ថាប៊ូ អឹមបេកី (Thabo Mbeki) (១៩៩៩-២០០៤) ។

អ្វីជាបន្តបន្ទាប់មកទៀតគឺ រដ្ឋសភាដែលត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតាមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ បានអនុម័តច្បាប់មួយចំនួនទាក់ទិនទៅ នឹងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ ក៏ដូចជាការបង្កើតទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗមួយចំនួន ដែលមានអាណត្តិការងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គឺជា អាណត្តិការងាររំលែកបន្តកត្តា ដែលផ្តល់អាណត្តិការងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៃទីភ្នាក់ងារតែមួយ ។ បន្ថែមលើនេះទៀត សង្គមស៊ីវិល និង ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានបានដើរតួនាទីផងដែរ ក្នុងការរក្សាសន្តិសុខនៃកំណែទម្រង់ ។ ថ្វីបើច្បាប់បញ្ញត្តិស្តីពីអំពើពុករលួយ ជាទូទៅ ត្រូវគេគិតថា គ្រប់គ្រាន់ក៏ដោយ ក៏មានករណីដែលបង្ហាញថា ការអនុវត្តច្បាប់ទាំងនេះនៅមានភាពមិនគ្រប់គ្រាន់នៅឡើយ ។ ប្រការនេះមួយផ្នែកក៏ដោយសារ ខ្វះធនធាន (អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៤:២៥៩-២៦០) ។ លើសពីនេះទៀត មានការត្រួតគ្នារវាងអាណត្តិការងារនៃទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗ និងកង្វះកិច្ចសម្របសម្រួលរវាងទីភ្នាក់ងារទាំងនោះ ដែលមានភារកិច្ចប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ (ការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម UNODC ២០០៣) ។

ថ្វីត្បិតតែមានការពិភាក្សាស្តីអំពីថា តើត្រូវបង្កើតទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយតែមួយឬយ៉ាងណា ក៏រដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចរក្សា ទុកនូវរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នដែលមានអាណត្តិការងាររំលែកបន្តកត្តាសម្រាប់ប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយនេះដដែល ដោយជ្រើសយកការធ្វើឱ្យប្រសើរ ឡើងថែមទៀត ចំពោះទីភ្នាក់ងារដែលមានស្រាប់ ដូចដែលគេបានដាក់ស្នើឡើងនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយឆ្នាំ ២០០២ ។ ស្របតាមអនុសាសន៍ដែលមានចែងនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រនេះ គណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមួយត្រូវបាន បង្កើតឡើងសម្រាប់សម្របសម្រួលការងាររបស់ទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗ (ការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម UNODC ២០០៣) ។ ការអនុម័តយុទ្ធសាស្ត្រសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គឺជាការអភិវឌ្ឍជាវិជ្ជមានដោយផ្ទាល់ ដោយផ្តល់ឱ្យ មានគម្រោងទូលំទូលាយក្នុងការទប់ស្កាត់ និងប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយនៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈ (គឺក្រសួងមន្ត្រីនានារបស់រដ្ឋាភិបាល) ។ ការ អភិវឌ្ឍដែលជាកម្លាំងជំរុញបន្ថែមមួយទៀត គឺការដាក់ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់និងការប្រយុទ្ធនឹងសកម្មភាពពុករលួយ ដែលត្រូវបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ ជាជំនួសច្បាប់ស្តីពីអំពើពុករលួយឆ្នាំ ១៩៩២ ដែលជាទូទៅ ត្រូវបានមើលឃើញថាមានភាពមិនគ្រប់គ្រាន់ ។ ច្បាប់ថ្មីមានចែងអត្ថន័យ ច្បាស់លាស់ពីអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងទទួលស្គាល់ទាំងផ្នែកស្តុកនិងផ្នែកទទួលសំណុក ថាជាបទល្មើស ពោលគឺចាត់ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ទាំងការប៉ុនប៉ងស្តុក ឬការប៉ុនប៉ងពុករលួយ ។

ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាប្រទេសទី ៤៦ ក្នុងចំណោមប្រទេសទាំង ១៥៩ នៅក្នុងតារាងសន្ទស្សន៍ឆ្នាំ ២០០៥ របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ស្តីពីទស្សនៈអំពីអំពើពុករលួយ ។ ប៉ុន្តែ ថ្វីបើអំពើពុករលួយមានកម្រិតទាបក៏ដោយ បើប្រៀបធៀបជាមួយនឹង ប្រទេសជិតខាង ក៏របាយការណ៍ប្រទេសស្តីពីការប៉ាន់ប្រមាណអំពើពុករលួយ ដែលធ្វើឡើងដោយការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពី គ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម (UNODC) រួមគ្នាជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលអាហ្វ្រិកខាងត្បូង បង្ហាញឱ្យឃើញថា ទស្សនៈអំពីអំពើពុករលួយមានកម្រិត ខ្ពស់ ថ្វីបើគេរាយការណ៍ថា អ្នកដែលប្រឈមមុខនឹងអំពើពុករលួយជាក់ស្តែងមានចំនួនតិចជាងក៏ដោយ ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

នៅអាហ្វ្រិកខាងត្បូងមិនមានទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយតែមួយទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ភារកិច្ចប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយត្រូវបាន

រំលែកបន្តទៅឱ្យស្ថាប័នផ្សេងៗមួយចំនួន។ ការស៊ើបអង្កេត និងការដាក់បណ្តឹងអាជ្ញា (គឺថ្មីចោទតាមនីតិវិធីតុលាការ) ពីអំពើពុករលួយស្ថិតនៅលើអាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) អង្គភាពស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) និងសេវាប៉ូលីសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (SAPS) ។ ស្ថាប័ននានា ដូចជាការិយាល័យអគ្គសវនករ ការិយាល័យអ្នកការពារសាធារណៈ សេវាចំណូលពន្ធដារអាហ្វ្រិកខាងត្បូង និងគណៈកម្មការសេវាសាធារណៈ តាមមុខងារស្នូលរបស់ខ្លួន ត្រូវពង្រឹងសេចក្តីសុចរិតឡើងត្រង់របស់និយោជិត ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ និងគុណភាពរដ្ឋបាលនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ ដែលទាំងអស់នេះគឺជាកិច្ចការស្នូលក្នុងការទប់ស្កាត់និងការវែកមុខអំពើពុករលួយ ។

អាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) ដែលដឹកនាំដោយនាយកជាតិនៃមហាអយ្យការ (គឺអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា) (NDPD) និងតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី ត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ១៧៩ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលចែងថា អាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) ត្រូវបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនដោយគ្មានការភ័យខ្លាច គ្មានការយោគយល់ ឬការរើសអើងណាមួយឡើយ ។ នាយកជាតិនៃមហាអយ្យការ (NDPD) រាយការណ៍ជូនសភា និងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។ មុខងារ និងភារកិច្ចនៃអាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីអាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) មានដូចតទៅនេះ:

- ផ្តួចផ្តើម និងដឹកនាំដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ក្នុងនាមរដ្ឋ
- បំពេញមុខងារចាំបាច់ណាមួយ ដែលត្រូវផ្តួចផ្តើមនិងដឹកនាំដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌបែបហ្នឹង ហើយនិង
- បញ្ឈប់ដំណើរការក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ។

ក្នុងភារកិច្ចបែបនេះ អាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) គឺជាស្ថាប័នដែលមានទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋ ក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ និងឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំងនៅអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ។

អង្គភាពពិសេសនៃអាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) ដែលដើរតួនាទីផ្ទាល់បំផុតក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយគឺ **នាយកដ្ឋាន ប្រតិបត្តិការពិសេស (DSO)** ដែលគេហៅផងដែរថាខ្សាច់ដី និង **អង្គការរឹបអូសទ្រព្យ (AFU)** ។

គោលដៅចម្បងមួយនៃអាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) គឺត្រូវអនុវត្តបញ្ញត្តិស្តីពីការរឹបអូសទ្រព្យ ដែលមានចែងនៅជំពូក ៥ និងជំពូក ៦ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង ។ អង្គការរឹបអូសទ្រព្យ (AFU) ត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់បំពេញគោលដៅនេះ ។ ថ្វីបើអង្គការរឹបអូសទ្រព្យនេះ មិនមានភារកិច្ចដោយផ្ទាល់ក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏ការងាររបស់អង្គការនេះមានសារៈសំខាន់ជាមូលដ្ឋានដែរ ចំពោះការទប់ស្កាត់តាមរយៈការទារយកប្រយោជន៍មកវិញ និងទ្រព្យដែលបានមក ដែលជាលទ្ធផលនៃការពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងសកម្មភាពឧក្រិដ្ឋកម្ម រួមទាំងអំពើពុករលួយផង ។

នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការពិសេស (DSO) ត្រូវបានដាក់ឱ្យដំណើរការក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩ ក្នុងលក្ខណៈជាផ្នែកមួយនៃការបង្កើនសមត្ថភាពរដ្ឋសម្រាប់ស៊ើបអង្កេតនិងដាក់បណ្តឹងអាជ្ញា ដោយមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលជាអាទិភាពជាតិ ។ ក្នុងភារកិច្ចបែបនេះ នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការពិសេស (DSO) គឺជាទីភ្នាក់ងារពហុផ្នែក ជាពិសេស មានអំណាចចាត់ការទល់នឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តដោយមានអង្គការចាត់តាំង ។ អំណាចនេះ រួមមាន ការស៊ើបអង្កេត និងការដាក់បណ្តឹងអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង និងអំពើពុករលួយ ។

ជាចម្បង នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការពិសេស (DSO) ផ្តោតទៅលើការដំណើរការក្នុងឆ្នាំ ។ នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការពិសេស (DSO) បានអនុម័តយកវិធីសាស្ត្រអនុវត្តច្បាប់ប្លែកតែមួយ ដែលរួមផ្សំការវិភាគឧក្រិដ្ឋកម្ម ការស៊ើបអង្កេត និងការដាក់បណ្តឹងអាជ្ញា តាមរបៀបបញ្ជាបច្ចុប្បន្នដោយប្រើបច្ចេកវិទ្យាថ្មី ។

អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) ត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមច្បាប់លេខ ៧៤ និងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ និងសភា។ អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) គឺជាស្ថាប័នពាក់កណ្តាលឯករាជ្យ ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ ដោយត្រូវទទួលបានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេតលើការលួចបន្លំ អំពើពុករលួយ និងការគ្រប់គ្រងមិនត្រឹមត្រូវលើទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងប្រាក់កាសសាធារណៈ។ ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) គឺជាទីភ្នាក់ងារតែមួយគត់ដែលមានអាណត្តិការងារដាច់មុខ ក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ។ ក្រោយការស៊ើបអង្កេត ប្រសិនបើមានភស្តុតាងពីការលួចបន្លំ អំពើពុករលួយ និងការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋដោយមិនត្រឹមត្រូវ អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) មានអំណាចចាត់វិធានការបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅសាលាក្តីពិសេស ដើម្បីទាមទារយកមកវិញនូវទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងប្រាក់កាសសាធារណៈដែលត្រូវបានចំណាយ ឬប្រើប្រាស់ដោយមិនត្រឹមត្រូវ។ អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេសនេះ ផ្តោតលើករណីរដ្ឋប្បវេណី និងការទាមទារយកមកវិញ។ អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) មិនមានអំណាចចាត់វិធានការរឿងព្រហ្មទណ្ឌណាមួយទេ។ អង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) ធ្វើការដោយមានសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយអាជ្ញាធរជាតិអយ្យការអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (NPA) នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការពិសេស (DSO) អង្គការវិបស្សនាទ្រព្យ (AFU) និងសេវាប៉ូលីសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (SAPS) ។ ពេលណាដែលអង្គការស៊ើបអង្កេតពិសេស (SIU) បានប្រទះឃើញសកម្មភាពឧក្រិដ្ឋ ឬរកឃើញឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលគេរាយការណ៍ព័ត៌មាននៃការរកឃើញនេះត្រូវបញ្ជូនទៅស្ថាប័នស៊ើបអង្កេតឧក្រិដ្ឋកម្មពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីបន្តរឿងក្តីអំពើបទពុករលួយ ទាំងផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ទាំងផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ។

នៅក្នុងស្ថាប័នសេវាប៉ូលីសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (SAPS) គឺជាសាខាពាណិជ្ជកម្មនៃផ្នែកសេវាស៊ើបអង្កេត ដែលមានការទទួលខុសត្រូវចម្បងទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ។ រឿងនេះបណ្តាលឱ្យមានការបញ្ជូនអង្គការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៃសេវាប៉ូលីសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (SAPS) ទៅក្នុងផ្នែកសេវាស៊ើបអង្កេត។

នាយកដ្ឋានបណ្តឹងតវ៉ាផ្ទៃក្នុង (ICD) ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយបញ្ញត្តិនៃជំពូក ១០ ផ្នែក ៥០/១ នៃច្បាប់ស្តីពីសេវាប៉ូលីសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង លេខ ៦៨/១៩៩៥ (ច្បាប់លេខ ៦៨) មានអំណាចស៊ើបអង្កេតលើការប្រព្រឹត្តិមិនត្រឹមត្រូវ ដែលប្រព្រឹត្តដោយសមាជិកសេវាប៉ូលីសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង និងសមាជិកសេវាប៉ូលីសក្រុង (ផ្នែក ៥៣.២/ច្បាប់លេខ ៦៨) ក្នុងគោលបំណងលើកស្ទួយការប្រព្រឹត្តិល្អត្រឹមត្រូវរបស់ប៉ូលីស។ ភារកិច្ចនេះរួមបញ្ចូលផងដែរ ទាំងការស៊ើបអង្កេតលើបទចោទប្រកាន់ទៅលើសមាជិកសេវាប៉ូលីសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងអំពើពុករលួយក្នុងទម្រង់ណាមួយ។ នាយកដ្ឋានបណ្តឹងតវ៉ាផ្ទៃក្នុង (ICD) គឺជានាយកដ្ឋានរបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលដឹកនាំដោយនាយកប្រតិបត្តិម្នាក់ ដែលត្រូវបានស្នើឈ្មោះដោយរដ្ឋមន្ត្រី និងតែងតាំងដោយគណៈកម្មាធិការសភា ដែលប្រតិបត្តិការដោយឯករាជ្យពីសេវាប៉ូលីសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (ផ្នែក ៥១/ច្បាប់លេខ ៦៨) ។

តាមគុណតម្លៃនៃជំពូក ៩ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលចែងអំពីស្ថាប័នរដ្ឋគាំទ្រលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យអាស្រ័យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ស្ថាប័នរដ្ឋឯករាជ្យមួយចំនួនត្រូវបានបង្កើតឡើង។ ក្នុងចំណោមនេះមានការិយាល័យអគ្គសវនករ និងការិយាល័យអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា មានទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយនឹងប្រព័ន្ធសុចរិតភាពជាតិ។ ស្ថាប័នទាំងនេះត្រូវបានការពារទល់នឹងអន្តរាគមន៍ពីខាងក្រៅ និងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះរដ្ឋសភា ដែលស្ថាប័នទាំងនេះត្រូវបានតម្រូវឱ្យរាយការណ៍អំពីសកម្មភាព និងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនជារៀងរាល់ឆ្នាំ (ផ្នែក ១៨១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ) ។

អគ្គសវនករ ដែលដឹកនាំការិយាល័យអគ្គសវនករ ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងផ្នែក ១៨៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ត្រូវធ្វើសវនកម្ម និងរាយការណ៍អំពីគណនេយ្យ របាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ និងការចាត់ចែងហិរញ្ញវត្ថុរបស់ស្ថាប័នខាងក្រោមនេះ៖

- គ្រប់នាយកដ្ឋាននិងរដ្ឋបាល ថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់ខេត្ត
- គ្រប់សាលាក្រុងទាំងអស់ និង
- ស្ថាប័ន ឬអង្គការគណនេយ្យណាមួយផ្សេងទៀតតាមតម្រូវការ ។

ដូច្នេះ អគ្គសវនករមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការត្រួតពិនិត្យឧក្រិដ្ឋកម្មសេដ្ឋកិច្ចនៅអាហ្វ្រិកខាងត្បូង រួមទាំង រួមចំណែកក្នុងការទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយផងដែរ ។

មុខងារនៃការិយាល័យអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា ដែលដឹកនាំដោយអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា មានចែងនៅក្នុងផ្នែក ១៨២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ ដូចដែលមានចែងនៅ ក្នុងបទបញ្ជាជាតិ អគ្គរដ្ឋអាជ្ញាមានអំណាចដូចតទៅនេះ:

- ស៊ើបអង្កេតអំពីការបំពេញការងាររដ្ឋ ឬនៅក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈនៅក្នុងវិស័យណាមួយនៃរដ្ឋាភិបាល ដែលត្រូវបានចោទ ឬមានការ សង្ស័យថាមិនត្រឹមត្រូវ ឬដែលបង្កឱ្យមានភាពខុសឆ្គង ឬការខូចប្រយោជន៍ ។
- រាយការណ៍អំពីការបំពេញការងារនោះ និង
- ចាត់វិធានការកែលម្អសមស្រប ។

បន្ថែមទៅនឹងស្ថាប័នចម្បងៗដែលបានរៀបរាប់ខាងលើមានទីភ្នាក់ងារបន្ថែមមួយចំនួនទៀត ដែលដើរតួនាទីនៅក្នុងការទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយ ដូចជាគណៈកម្មការសេវាសាធារណៈ និងសេវាចំណូលពន្ធដារ អាហ្វ្រិកខាងត្បូង ក៏ដូចជាវេទិកាជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលជាស្ថាប័នមួយដែលមានអ្នកតំណាងពីផ្នែករដ្ឋាភិបាល ឯកជន និងសង្គមស៊ីវិល ។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ដោយសារតែមិនមានទីភ្នាក់ងារតែមួយប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានបង្កើត ឡើងតាមអនុសាសន៍ ដែលមានចែងនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ គណៈកម្មាធិការនេះ រួមមាន នាយកដ្ឋាន ជាតិ និងនាយកដ្ឋានខេត្ត ព្រមទាំងទីភ្នាក់ងារ និងស្ថាប័នជាតិផ្សេងទៀត ដែលមានមុខងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ គណៈកម្មាធិការ មាន ភារកិច្ចធ្វើការសម្របសម្រួល និងធ្វើសមាហរណកម្មការងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។

នៅក្នុងនាយកដ្ឋានសេវាសាធារណៈ និងរដ្ឋបាល អង្គភាពសេវាសាធារណៈប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានតួនាទីសម្របសម្រួលផងដែរ និងត្រូវទទួលខុសត្រូវលើ:

- ការអភិវឌ្ឍនិងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ
- កិច្ចសម្របសម្រួល និងការធ្វើសមាហរណកម្មការងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយរបស់រដ្ឋាភិបាលនៅកម្រិតគោលនយោបាយ និង កម្រិតយុទ្ធសាស្ត្រ
- គាំទ្រកម្មវិធីជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ
- គោលនយោបាយនិងសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់និងអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ
- ប្រមូលប្រមូលនិងវិភាគព័ត៌មានអំពីអំពើពុករលួយ និងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និង
- គាំទ្រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេវាសាធារណៈ និងរដ្ឋបាលចំពោះការទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើ ពុករលួយ ។

អង្គភាពសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (PSAC) ផ្តល់ផងដែរ នូវសេវាផ្តល់យោបល់ និងសេវាគាំទ្រ ដល់ផ្នែកសាធារណៈ ស្តីពីការអនុវត្តគោលនយោបាយ និងនីតិកម្មប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងកោះប្រជុំគណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលប្រឆាំងនឹងអំពើពុក រលួយ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គភាពសេវាសាធារណៈប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មិនធ្វើការស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយដោយខ្លួនឯងនោះទេ ។

យុទ្ធសាស្ត្រនៃសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គឺជាគម្រោងដែលជាការផ្តើមគំនិតទូលំទូលាយសម្រាប់ប្រយុទ្ធ និងទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយនៅក្នុងសេវាសាធារណៈ ដែលត្រូវបានអនុម័តនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០២ ផ្តល់ការណែនាំនៅក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការ ប្រយុទ្ធអំពើពុករលួយ។ យុទ្ធសាស្ត្រស្នើថា ត្រូវតែបង្កើតឱ្យមានលំនាំដោះស្រាយតាមបែបប្រទាក់ក្រឡា និងរួមបញ្ចូលគ្នា សម្រាប់ប្រយុទ្ធនឹង អំពើពុករលួយ ដែលតម្រូវឱ្យមានការរួមផ្សំយុទ្ធសាស្ត្រទប់ស្កាត់និងយុទ្ធសាស្ត្រប្រយុទ្ធ និងការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និងនីតិកម្ម របស់រដ្ឋាភិបាល។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះបង្កើតឱ្យមានការពិចារណាចំនួនប្រាំបួនចំណុចដូចតទៅនេះ៖

- ការពិនិត្យមើលឡើងវិញនិងការពង្រឹងគោលការណ៍នីតិកម្ម
- បង្កើនសមត្ថភាពស្ថាប័នក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយ
- ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងដល់សិទ្ធិរាយការណ៍អំពីអំពើខុសឆ្គង និងការពារអ្នកបង្កើប្រាប់ពីអំពើពុករលួយ និងការពារសាក្សី
- ការហាមប្រាមមិនឱ្យមានបុគ្គលពុករលួយ និងអាជីវកម្មពុករលួយ
- ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងដល់គោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងអនុវត្តការគ្រប់គ្រង
- ការគ្រប់គ្រងក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ
- បង្កើតភាពជាដៃគូជាមួយនិងអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត
- វិភាគផ្នែកសង្គម ស្រាវជ្រាវ និងតស៊ូមតិស្តីពីគោលនយោបាយ និង
- លើកកម្ពស់ការយល់ដឹង ការហ្វឹកហ្វឺន និងការអប់រំ ដើម្បីគាំទ្រការអភិវឌ្ឍខាងលើ និងចាប់ផ្តើមយុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងសាធារណៈ ។

ថ្ងៃបើកពួក ២ នៃច្បាប់ដែលទើបនឹងអនុម័តថ្មី ស្តីពីការទប់ស្កាត់និងប្រយុទ្ធនឹងសកម្មភាពពុករលួយ (PCCAA) មានចែងពីបទល្មើស ផ្សេងៗទាក់ទិននឹងសកម្មភាពពុករលួយក៏ដោយ ក៏ឧបករណ៍បន្ថែមមួយសម្រាប់ប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ មានចែងនៅក្នុងជំពូក ៣ ដែលចែងថា កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ជាតិនិងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ (NDDP) អាចស្នើសុំទៅចៅក្រមនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះ ឱ្យស៊ើបអង្កេតបុគ្គលដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិ មិនសមាមាត្រទៅនឹងប្រភពចំណូល ឬទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនបច្ចុប្បន្នដែលគេបានដឹង។ បន្ថែមលើនេះ ផ្នែក ៣៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ និង ប្រយុទ្ធនឹងសកម្មភាពពុករលួយ (PCCAA) តម្រូវឱ្យជំនាញម្នាក់ដែលកាន់កាប់តំណែងក្នុងអំណាច ហើយបានដឹង ឬមានហេតុផលនឹងដឹង និង សង្ស័យថា ជនណាម្នាក់ផ្សេងទៀតបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាក់ទិននឹងអំពើពុករលួយ ដែលមានចំនួនទឹកប្រាក់ ១០០.០០០ Rand ឬតិចជាង US\$ ២០.០០០) ត្រូវរាយការណ៍អំពីការដឹង ឬការសង្ស័យនោះ ឬធ្វើឱ្យការដឹង ឬការសង្ស័យនោះ ត្រូវបានរាយការណ៍ទៅកាន់មន្ត្រីប៉ូលីសណាម្នាក់។ ជនណាម្នាក់ដែលបានរាយការណ៍ពីសកម្មភាពដែលជាប់សង្ស័យថាជាអំពើពុករលួយ ត្រូវបានការពារតាមច្បាប់លេខ ២៦ ដែលចែងពីការការពារ ចំពោះអ្នកបង្កើប្រាប់ពីអំពើពុករលួយ តាមរយៈដំណើរការបង្ហាញនូវប្រព្រឹត្តកម្មពុករលួយ ឬការបំពានមុខតំណែងផ្សេងទៀតនៅក្នុងផ្នែក សាធារណៈ និងឯកជន។

នៅក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងទប់ស្កាត់និងប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ រដ្ឋាភិបាលបានកំណត់ផងដែរថា គ្រប់នាយកដ្ឋាន និងស្ថាប័នទាំងអស់នៃ សេវាសាធារណៈ ត្រូវបង្កើតឱ្យមានសមត្ថភាពអប្បបរមាសម្រាប់បំពេញមុខងារដូចតទៅនេះ៖

- ធ្វើការប៉ាន់ប្រមាណអំពីហានិភ័យ
- អនុវត្តផែនការទប់ស្កាត់ការលួចបន្លំ យ៉ាងហោចណាស់ត្រូវមានគោលនយោបាយប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងផែនការអនុវត្តន៍ ដោយអនុលោមតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ
- ស៊ើបអង្កេតបំបែកលើការចោទប្រកាន់ពីអំពើពុករលួយ និងលើហានិភ័យដែលរកឃើញ
- ផ្តល់លទ្ធភាពដល់ដំណើរការនៃការស៊ើបអង្កេតថែមទៀត ការវែកមុខ និងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ និងនីតិ វិធីជាធរមាន
- ទទួល និងដោះស្រាយការចោទប្រកាន់អំពីអំពើពុករលួយ តាមរយៈយន្តការនៃការបង្កើប្រាប់ឬយន្តការផ្សេងទៀត និង
- លើកស្ទួយក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈក្នុងចំណោមនិយោជិត។

^១ ចូរមើលនាយកដ្ឋានសេវាសាធារណៈនិងរដ្ឋបាល យុទ្ធសាស្ត្រសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ Pretonia ខែមករា ឆ្នាំ ២០០២។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ភាពខ្លាំងមួយនៃប្រព័ន្ធសុចរិតភាពជាតិអាហ្វ្រិកខាងត្បូង គឺការដាក់ឱ្យប្រើនូវគោលការណ៍ច្បាប់ទូលំទូលាយពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ គោលការណ៍ច្បាប់នេះ រួមមាន ច្បាប់ស្តីពីការលើកស្ទួយរដ្ឋបាលតុលាការ និងច្បាប់ស្តីពីការលើកស្ទួយសិទ្ធិប្រើប្រាស់ព័ត៌មាន ដែលផ្តល់អំណាចឱ្យសាធារណជនទូទៅអាចសុំឱ្យផ្អែកសាធារណៈ គឺក្រសួង មន្ទីរក្នុងរដ្ឋាភិបាល ផ្តល់ព័ត៌មានដល់ពួកគេ និងអាចសួរដេញដោលឬជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់រដ្ឋបាល។ នៅក្នុងរបាយការណ៍របស់ប្រទេសស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ មានលើកឡើងថា ច្បាប់ទាំងនេះបានបង្កើនតម្លាភាពយ៉ាងធំធេង និងជួយឱ្យមានរដ្ឋាភិបាលស្អាតស្អំ។ ការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់និងប្រយុទ្ធនឹងសកម្មភាពពុករលួយគួរតែនាំទៅរកការបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដ៏មានប្រសិទ្ធភាពផងដែរក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ។ បន្ថែមលើនេះច្បាប់លេខ ២៦ បានផ្តល់ការការពារដល់អ្នកបង្កើតឱ្យដឹងអំពើពុករលួយ និងសាក្សីនៅក្នុងករណីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅក្នុងការគាំទ្រភារកិច្ចរបស់បុគ្គលក្នុងការរាយការណ៍អំពើពុករលួយ ដូចដែលមានចែងបញ្ជាក់នៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ និងប្រយុទ្ធនឹងសកម្មភាពពុករលួយ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ កង្វល់បានកើនឡើងដោយសារតែរដ្ឋខ្លះសមត្ថភាពក្នុងការផ្តល់ឱ្យនូវការការពារជាក់ស្តែងដោយសារនាយកដ្ឋាន និងស្ថាប័នភាគច្រើនមិនបានផ្តល់ឱ្យមានគោលនយោបាយនិងនីតិវិធី ដែលចាំបាច់សម្រាប់ប្រតិបត្តិតាមច្បាប់លេខ ២៦ នោះទេ (ការិយាល័យ អ.ស.ប. ទប់ស្កាត់គ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម/២០០៣ និង Van Vuuren ២០០៤:៦) ។

ប្រការនេះទាក់ទិនដល់ឧបសគ្គមួយថែមទៀត ពោលគឺកង្វះនៃការអនុវត្តច្បាប់ដែលមានជាធរមាន (តម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៤:២៥៩) និងថា នៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈ គ្មានសមត្ថភាពស្នើសុំក្នុងការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ (ការិយាល័យ អ.ស.ប.ស្តីពីគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម/២០០៣) ។ ដូច្នេះ ធាតុផ្សំមួយដែលធានាជោគជ័យដល់យុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គឺស្ថិតនៅក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ជាធរមាន ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងនៃអ្នកដែលមានភារកិច្ចអនុវត្តច្បាប់ ហើយនិងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងដល់សាធារណជនទូទៅស្តីអំពីសិទ្ធិនិងការទទួលខុសត្រូវ ដែលគោលការណ៍ច្បាប់បានផ្តល់ដល់អ្នកទាំងនោះ (ការិយាល័យអ.ស.ប. ស្តីពីគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម/២០០៣ និង Van Vuuren ២០០៤:៤-៥) ។

ថ្វីបើអាហ្វ្រិកខាងត្បូងបានទទួលជោគជ័យក្នុងការបង្កើនសមត្ថភាពអនុវត្តច្បាប់ក៏ដោយ (មានន័យថា ការស៊ើបអង្កេត និងការដាក់បណ្តឹងអាជ្ញា) ក៏ប្រទេសនេះមិនបានទទួលជោគជ័យឱ្យបានដូចគ្នា នៅក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងការអប់រំសាធារណជនដែរ ដែលជាអង្គធាតុ ២ ទៀតនៃវិធីសាស្ត្រ ៣មុខព្រលឹងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ នេះបង្កើតបានជាកំសោយចម្បងមួយក្នុងចំណោមកំសោយនានា ស្តីពីលំនាំដោះស្រាយបច្ចុប្បន្នរបស់អាហ្វ្រិកខាងត្បូងចំពោះអំពើពុករលួយ (ការិយាល័យ អ.ស.ប.ស្តីពីគ្រឿងញៀននិងឧក្រិដ្ឋកម្ម/២០០៣) ប្រហែលដោយសារតែមិនមានទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយតែមួយដែលមានអំណាចបែបនេះ ។

យុទ្ធសាស្ត្រនេះចែងផងដែរពីបញ្ហាដែលត្រូវមានកិច្ចសម្របសម្រួលកាន់តែច្រើនឡើង រវាងស្ថាប័ននានា ដែលមានភារកិច្ចប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។ កិច្ចសម្របសម្រួលរវាងស្ថាប័ននានាទើបតែនឹងផ្តួចផ្តើមធ្វើឡើងថ្មីនេះប៉ុណ្ណោះ។ ការបង្កើតទីភ្នាក់ងារសម្របសម្រួលប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ បានទទួលជោគជ័យខ្លះៗ ក្នុងការប្រមូលផ្តុំទីភ្នាក់ងារទាំងនេះ (Van Vuuren ២០០៤:៤) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ភារកិច្ចប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយបែបបរិលោកបន្តកត្តា នៅតែត្រូវបានមើលឃើញថាជាកំសោយមួយប្រភេទ ដោយវាមានភារកិច្ចត្រួតគ្នានៅក្នុងច្បាប់ និងកង្វះកិច្ចសម្របសម្រួលរវាងស្ថាប័នទាំងនេះ។ ដូច្នេះ ត្រូវតែមានការបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់លាស់ នូវភារកិច្ចរបស់ទីភ្នាក់ងារនីមួយៗ ព្រមទាំងសម្របសម្រួលឱ្យបានប្រសើរឡើងនូវយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ហើយនិងសម្របសម្រួលឱ្យបានប្រសើរឡើងនូវការផ្តើមគំនិត និងការស៊ើបអង្កេត (ការិយាល័យ អ.ស.ប.ស្តីពីគ្រឿងញៀននិងឧក្រិដ្ឋកម្ម/២០០៣) ។ គេបានស្នើថា អាហ្វ្រិកខាងត្បូងគួរពិចារណាអំពីការបង្កើតទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយតែមួយ សម្រាប់ធ្វើជាមធ្យោបាយកែតម្រូវភាពមិនគ្រប់គ្រាន់ដែលមើលឃើញនេះ (Van Vuuren ២០០៤:៣-៤) ។

ចំណុចខ្សោយមួយទៀត គឺកង្វះការគ្រប់គ្រងព័ត៌មានអំពីអំពើពុករលួយ ដែលទប់ស្កាត់រដ្ឋាភិបាល មិនឱ្យមានសមត្ថភាពអាចយល់ដឹងបានអំពីទ្រង់ទ្រាយនិងទំហំនៃអំពើពុករលួយ។ ប្រការនេះក៏បង្អាក់បន្តចុងផងដែរដល់ការវាស់វែងទៅលើប្រសិទ្ធភាពនៃយុទ្ធសាស្ត្រនិងសកម្មភាព

ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។ ដូច្នោះ ត្រូវតែបង្កើនសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងចំណេះដឹងនៅក្នុងស្ថាប័ន ដែលមានភារកិច្ចប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ (ការិយាល័យ អ.ស.ប.ស្តីពីគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម/២០០៣) ។

តម្រូវការបង្កើនសមត្ថភាពស្ថាប័នដើម្បីទប់ទល់ជាមួយនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានដោះស្រាយផងដែរនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។ នេះគឺ ការបង្កើនសមត្ថភាពតុលាការដែលបច្ចុប្បន្ននេះ មានបន្ទុកការងារច្រើនលើសលុបដែលបណ្តាលឱ្យមានកកស្ទះសំណុំរឿងជាច្រើន ការអូសបន្លាយ និងការដកថយរឿងក្តីទាក់ទិននឹងអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងបង្កើនសមត្ថភាពនៃមន្ត្រីស៊ើបអង្កេត។ មានតម្រូវការបង្កើនសមត្ថភាពរបស់នាយកដ្ឋាន និងស្ថាប័ននានាផងដែរ ក្នុងការដោះស្រាយអំពើពុករលួយផ្ទៃក្នុង (ការិយាល័យ អ.ស.ប. ស្តីពីគ្រឿងញៀននិងឧក្រិដ្ឋកម្ម/២០០៣) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ស្ថាប័នដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវប្រឈមមុខនឹងធនធានដែលកាន់តែតិចទៅៗ និងចំនួនរឿងក្តីដែលកាន់តែច្រើនឡើងៗ (តម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៤:២៥៩) ។ តាមពិតមានការអះអាងថា យុទ្ធសាស្ត្រសេវាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយខ្លួនឯង ក៏មិនបានគ្រោងទុកនូវថវិកាបន្ថែម ដែលនឹងត្រូវការជាចាំបាច់ដែរ ហើយទុកឱ្យស្ថាប័ននិងនាយកដ្ឋាននានាផ្តល់ធនធានសម្រាប់សកម្មភាពបន្ថែម ដោយខ្លួនឯង ដោយដកចេញពីថវិការបស់ខ្លួនដែលមានបច្ចុប្បន្ន (តម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៤: ២៦០) ។ ប្រការនេះបណ្តាលឱ្យនាយកដ្ឋានមួយចំនួនមិនដាក់ប្រើប្រាស់នូវនីតិវិធី និងយន្តការសម្រាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដូចដែលច្បាប់បានតម្រូវនោះ ។

ប្រភព

- តម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៤ របាយការណ៍សកលអំពីអំពើពុករលួយ ឆ្នាំ ២០០៤ ។
<http://www.globalcorruptionreport.org/download.htm>
- UNODC (ការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីគ្រឿងញៀននិងឧក្រិដ្ឋកម្ម) និងរដ្ឋាភិបាលអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ឆ្នាំ ២០០៣ របាយការណ៍ប្រទេសស្តីពីការប៉ាន់ប្រមាណអំពើពុករលួយ ។
http://www.unodc.org/southafrica_reports/
- Van Vuuren, Hennie, ២០០៤ អាហ្វ្រិកខាងត្បូង ការសិក្សាករណីគំរូ (សេចក្តីសង្ខេប) ឯកសារសម្រាប់ការប្រជុំនៅកេនយ៉ា ស្តីពីរដ្ឋាភិបាលប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ រៀបចំដោយរដ្ឋាភិបាល កេនយ៉ា ទី-កេនយ៉ា និងតម្លាភាពអន្តរជាតិ ១១-១៣ តុលា ២០០៤ ។
http://www.kenyangm.co.ke/pdfs/south_africa.pdf

ព័ត៌មានប្រមូលផ្តុំផងដែរពីប្រព័ន្ធរបសាយរបស់ស្ថាប័នផ្សេងៗដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ។

រាជានាមក្រឹត្យ

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសម្រេចចិត្តជាតិ

- តុលាការរដ្ឋបាល
- ការិយាល័យប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ (AMLO)
- តុលាការធម្មនុញ្ញ
- គណៈកម្មការបោះឆ្នោត
- ក្រសួងយុត្តិធម៌
- គណៈកម្មការជាតិសិទ្ធិមនុស្ស
- ការិយាល័យអគ្គសវនករថៃ (OAG)
- ការិយាល័យគណៈកម្មការសេវាកម្មស៊ីវិល (OCSC)
- ការិយាល័យគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ
- ការិយាល័យគណៈកម្មការព័ត៌មានផ្លូវការ (OIC)
- ការិយាល័យការពារពលរដ្ឋថៃ Ombudsman
- គណៈកម្មការអភិវឌ្ឍន៍សេវាសាធារណៈ ។

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីបទល្មើសទាក់ទងនឹងការដេញថ្លៃពុករលួយចំពោះទីភ្នាក់ងាររដ្ឋ (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតតុលាការរដ្ឋបាល (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់ប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់ស្តីពីបទល្មើសក្នុងការដេញថ្លៃនៅទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់ស្តីពីការិយាល័យតុលាការធម្មនុញ្ញ (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់ស្តីពីព័ត៌មានផ្លូវការ (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់បង្កើតអង្គការស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់បង្កើតអង្គការស្តីពីគណបក្សនយោបាយ (ឆ្នាំ ១៩៩៨)
- ច្បាប់បង្កើតអង្គការស្តីពីសវនកម្មរដ្ឋ (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់បង្កើតអង្គការស្តីពីអ្នកការពារពលរដ្ឋ (ឆ្នាំ ១៩៩៩)
- ច្បាប់ស្តីពីគ្រប់គ្រងក្រុមហ៊ុននិងភាគហ៊ុនដោយរដ្ឋមន្ត្រី (ឆ្នាំ ២០០០) ។

^១ ព័ត៌មានចំពោះជំពូកនេះត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដោយ Ryratana Suwanraks អ្នកគ្រប់គ្រងអង្គការអភិបាលកិច្ចនៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ អ.ស.ប ប្រចាំប្រទេសថៃ។

សារវត្ថា

មុនឆ្នាំ ១៩៧៥ ការស៊ើបអង្កេត និងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលធម្មតា (ជាពិសេស ប៉ូលីស) ជាចម្បង ដោយអាស្រ័យលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និងបទបញ្ជាផ្សេងៗ ដែលអនុវត្តចំពោះមន្ត្រីសាធារណៈ ។ មន្ត្រីរដ្ឋដែលគេរកឃើញថាបាន ប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ ត្រូវប្រឈមមុខនឹងការព្រមានជាបទវិន័យដោយទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលរបស់សាមីជនរៀងៗខ្លួន។ ដូចគ្នានឹងករណីនៅ ក្នុងប្រទេសផ្សេងទៀតដែរ ការវិវត្តន៍នៃស្ថាប័នប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅប្រទេសថៃ បានកើតចេញពីវិបត្តិស្តីពីទំនុកចិត្តរបស់សាធារណជន ទៅលើរដ្ឋាភិបាល។ ក្រោយពីការរំលោភបំពានជាសាធារណៈប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលនៅ ថ្ងៃទី ១៤ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៧៣ រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ ១៩៧៤ ចែងថា រដ្ឋត្រូវរៀបចំឱ្យមានប្រព័ន្ធរបស់រដ្ឋប្រកបដោយភាពស័ក្តិសិទ្ធិ និងត្រូវចាត់វិធានការគ្រប់បែបយ៉ាងសម្រាប់ទប់ស្កាត់ និងបំបាត់ការរំលោភ រកផលប្រយោជន៍តាមរយៈមធ្យោបាយពុករលួយ។ ជាលទ្ធផល នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥ ច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើ និង ទីភ្នាក់ងារពិសេស គឺការិយាល័យគណៈកម្មការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (OCCC) ត្រូវបានបង្កើតឡើង។

ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៩៩ ការិយាល័យគណៈកម្មការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (OCCC) ដំណើរការក្នុងស្ថានភាពជាអង្គភាព ពិសេសរបស់រដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងការិយាល័យរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី។ ក៏ប៉ុន្តែ កម្រិតនៃអំពើពុករលួយនៅតែខ្ពស់នៅឡើយ ជាចម្បងគឺដោយសារ តែមានក្រមសីលធម៌មិនគ្រប់គ្រាន់ មានបរិយាកាសមួយដែលនាំទៅរកអំពើពុករលួយ មានការអនុវត្តអន់ថយ ការសម្របសម្រួលកិច្ចប្រឹងប្រែង ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមិនគ្រប់គ្រាន់ និងកង្វះឯករាជភាពនៃការិយាល័យគណៈកម្មការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (OCCC) ដែលត្រូវ រាយការណ៍ជូនអង្គនីតិប្រតិបត្តិបច្ចុប្បន្ន។ បន្ថែមលើនេះ មានការមិនទុកចិត្តពីសាធារណជនទូទៅ ទៅលើការិយាល័យគណៈកម្មការប្រឆាំងនឹង អំពើពុករលួយ (OCCC) និងទីភ្នាក់ងារសុចរិតភាពផ្សេងទៀត ជាពិសេស គឺប៉ូលីសនិងតុលាការ។

រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ ១៩៩៧ កើតចេញពីកិច្ចប្រឹងប្រែងកំណែទម្រង់នយោបាយ ដែលកើតចេញពីការរំលោភបំពានរបស់ពលរដ្ឋក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩១^៦។ ដើម្បីធានាឱ្យមានតម្លាភាព និងគណនេយ្យភាព រដ្ឋធម្មនុញ្ញមានបំណងបង្កើតស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យនានា ដែលឯករាជ្យ មានតម្លាភាព និងមិនស្ថិតនៅក្រោមអន្តរាគមន៍ពីអង្គនីតិប្រតិបត្តិ។ ស្ថាប័នដែលមានរួចមកហើយ ត្រូវបានរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធឡើងវិញដើម្បីធានាឱ្យមាន ឯករាជភាពធំធេង រីឯស្ថាប័នថ្មីជាច្រើនត្រូវបានបង្កើតឡើង (គណៈកម្មការបោះឆ្នោត ការិយាល័យប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ ការិយាល័យ អ្នកការពារពលរដ្ឋ តុលាការរដ្ឋបាល និងតុលាការធម្មនុញ្ញ)។ ដោយអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់បង្កើតអង្គការស្តីពីការប្រឆាំងនឹង អំពើពុករលួយ ត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩។ ផ្ទុយនឹងការិយាល័យគណៈកម្មការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលស្ថិតនៅក្រោម ការិយាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាស្ថាប័នឯករាជ្យក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩ ជ្រើសរើសដោយព្រឹទ្ធសភា (ដែលត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងដោយផ្ទាល់ដោយប្រជាពលរដ្ឋ)។

តម្រូវការលើកស្ទួយតម្លាភាព ការធ្វើឱ្យគុណភាពសេវាសាធារណៈមានភាពប្រសើរឡើង និងការពង្រឹងភាពសុចរិតទៀងត្រង់នៅក្នុង ជីវភាពសាធារណៈ គឺជាកម្លាំងជំរុញមួយផងដែរ ដែលស្ថិតនៅពីក្រោយការប្រកាសឱ្យប្រើបទបញ្ជានៃការិយាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី ស្តីពី អភិបាលកិច្ចល្អ (ឆ្នាំ ២០០១)។ សេចក្តីណែនាំនេះក្នុងចំណោមបំណងផ្សេងទៀត មានបំណងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ការប្រព្រឹត្តិឆ្គាំឆ្គង និងការ អនុវត្តមិនត្រឹមត្រូវដើម្បីប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងការមានបានរបស់បុគ្គលទាំងក្នុងផ្នែកសាធារណៈ និងផ្នែកឯកជន និងការបង្កើតស្ថាប័នទទួល ខុសត្រូវរួមចំពោះសង្គម។ បទបញ្ជាមានចែងអំពីវិធាននៃសុចរិតភាព និងវិធាននៃគុណធម៌ចំពោះប្រាក់កាស ក្នុងចំណោមគោលការណ៍សំខាន់ៗ នៃអភិបាលកិច្ចល្អ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ រាជរដ្ឋាភិបាលបានចេញព្រះរាជក្រឹត្យ ស្តីពីវិធាននិងនីតិវិធីសម្រាប់រដ្ឋបាលសាធារណៈល្អ ដោយផ្តោតទៅលើ ការឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការនូវការគ្រប់គ្រងដែលមានមូលដ្ឋានលើលទ្ធផល ប្រសិទ្ធភាព និងគុណធម៌ ចំពោះប្រាក់កាស តម្លាភាព និងការកាត់ បន្ថយការិយាធិបតេយ្យ។ ព្រះរាជក្រឹត្យតែងតាំងតួនាទីសំខាន់ៗដល់គណៈកម្មការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកសាធារណៈ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ២០០២ សម្រាប់ដឹកនាំដំណើរការកំណែទម្រង់ផ្នែកសាធារណៈ។

^៦ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩២ ឧត្តមសេនីយដែលដឹកនាំរដ្ឋប្រហារក្នុងឆ្នាំ ១៩៩១ ឡើងកាន់អំណាចជានាយករដ្ឋមន្ត្រី។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ ១៩៩៧ បច្ចុប្បន្នចែងថា នាយករដ្ឋមន្ត្រីអាចមកពីមេដឹកនាំគណៈបក្សនយោបាយដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីបេក្ខជនសម្រាប់សមាជិកសភារបស់គណៈបក្សនយោបាយតែ ប៉ុណ្ណោះ។

រាជាណាចក្រថៃត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាប្រទេសជាប់លំដាប់ថ្នាក់ទី ៥៩ ក្នុងចំណោមប្រទេសទាំង ១៥៩ ដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងសន្ទស្សន៍ឆ្នាំ ២០០៥ របស់អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិស្តីពីទស្សនៈលើអំពើពុករលួយ។ អំពើពុករលួយនៅតែជាកង្វល់យ៉ាងធំធេងនៅឡើយ ជាពិសេសនៅក្នុងផ្នែកលទ្ធកម្ម ពន្ធដារ^៧ និងប្រតិបត្តិការអាជីវកម្ម។ ជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ អំពើពុករលួយមានភាពប្លែកៗគ្នា និងស្មុគស្មាញ ទាំងទំហំ និងទម្រង់ ដោយអនុលោមយ៉ាងជាក់លាក់ទៅនឹងការប្រែប្រួលភ្លាមៗនៃបរិយាកាសនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ការលើសលើផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា និងការប្រកួតប្រជែងអាជីវកម្មយ៉ាងសាហាវ។ ស្តីពីអំពើពុករលួយផ្នែកនយោបាយ (នយោបាយដោយយកប្រាក់ជាមធ្យោបាយ) ព្រមទាំងអំពើពុករលួយដែលទាក់ទិននឹងឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង និងពេស្យាកម្មមានសភាពធំធេង។ សារព័ត៌មានបានដើរតួនាទីកាន់តែសំខាន់ឡើងនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេត និងធ្វើឱ្យគេដឹងព្រឹត្តិការណ៍អាក្រក់នៃអំពើពុករលួយ។ សភាបានបង្កើតតួនាទីរបស់ខ្លួនផងដែរ នៅក្នុងការពិនិត្យមើលការបំពានអំណាចដោយមន្ត្រី និងអ្នកនយោបាយ រីឯអង្គតុលាការក៏កំពុងបង្ហាញសញ្ញានៃគោលជំហររករាយរបស់ខ្លួនកាន់តែច្រើនឡើងដែរ។ នៅទីបញ្ចប់ មានបណ្តាញសង្គមស៊ីវិលប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយយ៉ាងរស់រវើកផងដែរ ដោយមានអង្គការតម្លាភាពថៃ បណ្តាញប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងមូលនិធិសម្រាប់ថែទាំស្ថាប័ន និងមានតម្លាភាពដែលដើរតួនាទីចម្បង។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (NCCC) គឺជាទីភ្នាក់ងាររករាយស្រុកក្នុងប្រទេសថៃ ដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសភា។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមានសមាជិកប្រាំបួននាក់ (ប្រធានម្នាក់ និងសមាជិកប្រាំបីនាក់) ដែលមានអាណត្តិប្រាំបួនឆ្នាំ ដោយមិនអាចជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបានទេ។ សមាជិកត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយសភា ដោយជ្រើសរើសចេញពីបញ្ជីឈ្មោះដែលមានបេក្ខជន ១៨នាក់ ដែលត្រូវបានស្នើឈ្មោះដោយគណៈកម្មាធិការសម្រាប់បេក្ខជនដែលមានសមាជិក ១៥នាក់។^៨ បុគ្គលដែលត្រូវបានស្នើឈ្មោះជាបេក្ខជនសម្រាប់សមាជិកនៃគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គឺជារដ្ឋមន្ត្រី ចៅក្រមតុលាការធម្មនុញ្ញ សមាជិករដ្ឋសភា និងគណៈកម្មការអ្នកការពារពលរដ្ឋ សមាជិកនៃគណៈកម្មការជាតិសិទ្ធិមនុស្ស គណៈកម្មការសវនកម្មរដ្ឋ ដែលកំពុងបម្រើការ ឬបានបម្រើក្នុងមុខងារមិនទាបជាងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាធរ អគ្គនាយក ឬតំណែងសមមូល ឬជាសាស្ត្រចារ្យសាកលវិទ្យាល័យ។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយត្រូវដាក់របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ស្តីពីលទ្ធផលការងាររបស់ខ្លួន ជូនព្រឹទ្ធសភា សភាតំណាងរាស្ត្រ និងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។

បន្ថែមទៅនឹងអង្គការរដ្ឋបាលនានា គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមាននាយកដ្ឋានចម្បងចំនួនប្រាំពីរ៖ (១)នាយកដ្ឋានវិធានការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (២)នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ/ទំនាក់ទំនងសាធារណៈនិងសីលធម៌ (៣)នាយកដ្ឋានគោលនយោបាយនិងផែនការ (៤)នាយកដ្ឋានបំបាត់អំពើពុករលួយ/រដ្ឋបាលមូលដ្ឋាននិងផ្នែកសង្គម (៥)នាយកដ្ឋានបំបាត់អំពើពុករលួយ/ផ្នែកផ្សេងៗ ទៀត (៦) នាយកដ្ឋានអធិការកិច្ចទ្រព្យសកម្ម និង (៧)នាយកដ្ឋានកិច្ចការច្បាប់។

ការិយាល័យនៃគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) គឺជាលេខាធិការដ្ឋាននៃគណៈកម្មការ។ លេខាធិការដ្ឋាននេះដឹកនាំដោយអគ្គលេខាធិការម្នាក់ ដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់ចំពោះប្រធានគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។

គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយទទួលបានភារកិច្ចជាអ្នកសម្របសម្រួលចម្បងរវាងកិច្ចប្រឹងប្រែងគ្រប់បែបយ៉ាងប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅប្រទេសថៃ រួមទាំងការទប់ស្កាត់ និងការអនុវត្ត។ មុខងាររបស់គណៈកម្មការនេះមានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់បង្កើតអង្គការស្តីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ឆ្នាំ ១៩៩៩ និងមានទាក់ទិន ជាពិសេស ទៅនឹង៖

^៧ យោងតាមអគ្គនាយកនៃនាយកដ្ឋានពន្ធដារ (២០០២) យ៉ាងហោចណាស់ទឹកប្រាក់ចំនួន ២៥ លានបាត (ប្រហែល ៦១០.០០០ ដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក) ត្រូវបានស្តុកដល់មន្ត្រីពន្ធដាររាល់ខែ។
^៨ សមាសភាពគណៈកម្មាធិការសម្រាប់បេក្ខជន រួមមានប្រធានតុលាការកំពូល ប្រធានតុលាការធម្មនុញ្ញ ប្រធានតុលាការ រដ្ឋបាលកំពូលសាកលវិទ្យាធិការប្រាំពីរនាក់ ដែលតំណាងឱ្យស្ថាប័នអប់រំជាខ្ពស់រដ្ឋ និងតំណាងគណៈបក្សនយោបាយ ប្រាំនាក់ ដែលមានអាសនៈនៅក្នុងសភាតំណាងរាស្ត្រ។

- ការប្រកាស និងអធិការកិច្ចលើទ្រព្យសកម្ម និងទ្រព្យអកម្ម៖ គឺបុគ្គលដែលកាន់កាប់តំណែងនយោបាយ ក៏ដូចជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នៃ រដ្ឋាភិបាល (ថ្នាក់មជ្ឈឹម និងថ្នាក់មូលដ្ឋាន) ត្រូវផ្តល់សម្រង់គណនេយ្យនៃទ្រព្យសកម្ម និងទ្រព្យអកម្មរបស់ខ្លួនជូនគណៈកម្មការ ជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ក៏ដូចជាសម្រង់គណនេយ្យរបស់សហព័ទ្ធ និងកូនដែលនៅក្នុងបន្ទុក (រាល់បីឆ្នាំម្តង ក៏ដូចជានៅពេល ចូលកាន់មុខងារ នៅពេលចាកចេញពីមុខងារ និងមួយឆ្នាំក្រោយពីចាកចេញពីមុខងារ) ។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើ ពុករលួយ ទទួលខុសត្រូវក្នុងការកំណត់ប្រភេទតំណែងនានា ដែលត្រូវប្រឈមមុខនឹងអធិការកិច្ចលើទ្រព្យសកម្ម និងត្រូវវិវាទ វិនិច្ឆ័យ។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយអាចធ្វើអធិការកិច្ចលើករណីណាមួយកាលបើមានការសង្ស័យយ៉ាងសម ហេតុផលទៅលើមន្ត្រីណាម្នាក់ (សូម្បីតែសាមីជនមិនមែនជាមន្ត្រីថ្នាក់ខ្ពស់ក៏ដោយ) និងបញ្ជាមន្ត្រីនោះឱ្យដាក់ជូនសេចក្តីប្រកាស ទ្រព្យសម្បត្តិបែបនេះ ។
- ការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ រួមមានការអប់រំអំពីអំពើពុករលួយ និងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈ គឺគណៈកម្មការជាតិ ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយទទួលខុសត្រូវក្នុងការកាត់បន្ថយឱកាសប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ អប់រំពលរដ្ឋ លើកស្ទួយសីលធម៌ និង សីលធម៌ក្នុងការបំពេញការងារ និងពង្រឹងសម្ព័ន្ធភាពជាមួយនិងសង្គមស៊ីវិល និងផ្នែកឯកជន។ គណៈកម្មការនេះផ្តល់វិធានការ និងអនុសាសន៍ (រួមទាំង កែលម្អផ្នែកនីតិកម្ម និងផ្នែកគ្រប់គ្រង) ដល់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងអង្គការពាក់ព័ន្ធ ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យ នីតិវិធីធ្វើការងារមានភាពប្រសើរឡើង និងកាត់បន្ថយឱកាស និងគ្រឿងលើកទឹកចិត្តឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយនៅក្នុងផ្នែក សាធារណៈ។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយលើកស្ទួយតម្លាភាព និងគណនេយ្យភាពនៅក្នុងសង្គមផងដែរ។ គណៈកម្មការនេះសង្កេតមើលការអនុវត្តច្បាប់បង្កើតអង្គការ ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាទំនាស់ផល ប្រយោជន៍។
- ការបំបាត់អំពើពុករលួយ៖ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមានអំណាចធ្វើអធិការកិច្ច និងស៊ើបអង្កេត។

គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ស៊ើបអង្កេតបទល្មើសដែលទាក់ទិននឹងការដេញថ្លៃ ដូចមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ឆ្នាំ ១៩៩៩ ស្តីពីទីភ្នាក់ងារសាធារណៈផងដែរ។ ច្បាប់នេះដាក់ពិន័យយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះអ្នកនយោបាយ និងមន្ត្រីរដ្ឋ ក៏ដូចជាអាជីវករឯកជនដែរ។ មន្ត្រី សាធារណៈដែលបានដឹងពីការអនុវត្តដំណើរការលទ្ធកម្ម ដែលមិនយុត្តិធម៌ ឬដោយមានអំពើពុករលួយ ក៏ប៉ុន្តែខកខានមិនបានចាត់ការទល់នឹង ដំណើរការនេះ ក៏ត្រូវទទួលទោសធ្ងន់ធ្ងរដែរ។

គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយអាចទាមទារឯកសារពាក់ព័ន្ធ ឬវត្ថុតាង ពីបុគ្គលណាម្នាក់ ឬកោះហៅបុគ្គលណាម្នាក់ឱ្យធ្វើជា កសិណសាក្សីនៅក្នុងករណីពុករលួយណាមួយ។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមិនអាចចេញដីកាផែនការ ឬដីកាចាប់ខ្លួន ឬប៉ុន្មាន បានទេ។ គណៈកម្មការនេះត្រូវដាក់ពាក្យសុំ ទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចឱ្យចេញដីកាបែបនេះ។ ប្រសិនបើគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើ ពុករលួយយល់ថា ការបន្តបំពេញការងាររបស់ជនជាប់ចោទនឹងបង្កឱ្យមានការខូចខាតដល់ក្រសួងរដ្ឋាភិបាល ឬបណ្តាលឱ្យមានឧបសគ្គដល់ការ ស៊ើបអង្កេត គណៈកម្មការត្រូវបញ្ជូនរឿងនេះទៅចៅហ្វាយនាយរបស់សាមីជន ដើម្បីចេញបញ្ជាឱ្យព្យួរមុខងារពីក្រសួងរដ្ឋាភិបាល ដោយរង់ចាំ សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។ នៅពេលស៊ើបអង្កេតអំពីទ្រព្យធនមិនប្រក្រតីណាមួយ គណៈកម្មការជាតិ ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមានអំណាចបញ្ជាឱ្យរឹបអូសយកទ្រព្យនោះជាបណ្តោះអាសន្នបាន។

^៥ យោងតាមផ្នែក ២៩១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បុគ្គលដែលកាន់កាប់តំណែងនយោបាយដូចតទៅនេះ ត្រូវដាក់ជូនគណៈនិៈ (១)នាយករដ្ឋមន្ត្រី (២)រដ្ឋមន្ត្រី សមាជិករដ្ឋាភិបាល (៣)សមាជិកសភាតំណាងរាស្ត្រ (៤)សមាជិកព្រឹទ្ធសភា (៥)មន្ត្រីនយោបាយផ្សេងទៀត (៦)មន្ត្រីរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន និង សមាជិកសភាមូលដ្ឋាន ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ (បញ្ជីនេះមានចែងបញ្ជាក់នៅមាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់បង្កើតអង្គការស្តីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើ ពុករលួយ)។ គណៈនិៈដែលត្រូវបានដាក់ជូនដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីសមាជិករដ្ឋាភិបាល ត្រូវប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ។

^៦ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០០ គេជឿថា អំពើពុករលួយនៅក្នុងលទ្ធកម្ម មានចំនួនប្រហែលពី ៥% ទៅ ១០% នៃថវិកា គម្រោងលទ្ធកម្ម និងមានប្រហែលពី ១០% ទៅ ២០% នៃថវិកាគម្រោងដេញថ្លៃ (សិក្ខាសាលាអំពីផែនការយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលធ្វើឡើងដោយគណៈកម្មការជាតិ ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយឆ្នាំ ២០០០)។

ការត្រួតពិនិត្យលើកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានធានាតាមរយៈការកំណត់កិច្ចសម្របសម្រួលប្រតិបត្តិការយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដែលមានការពាក់ព័ន្ធជាមួយសេវាកម្មរបស់តុលាការ និងស្ថាប័នអយ្យការ។ ការស៊ើបអង្កេតលើករណីអំពើពុករលួយ ត្រូវបានសង្កេតមើលផងដែរ ដោយគណៈកម្មាធិការពិសេសនានា ដែលមានសមាសភាពរួមគ្នារវាងបុគ្គលជំនាញពីក្រៅ ដែលមានគុណវុឌ្ឍិខ្ពស់ និងមន្ត្រីនៃគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។

គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ មិនគ្រាន់តែមានភារកិច្ចធានាការពារសាក្សីប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែ មានអំណាចផងដែរក្នុងការចេញបទបញ្ជា និងសម្រេចអំពីការផ្តល់រង្វាន់ចំពោះព័ត៌មានដែលនាំទៅរកការរំកិលខុសកម្មភាពពុករលួយ។ គណៈកម្មការនេះជម្រុញឱ្យមានការស្រាវជ្រាវស្តីអំពីអំពើពុករលួយ តាមទស្សនៈយល់ឃើញក្នុងផ្នែកសង្គម ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ផ្នែកនយោបាយ និងផ្នែកឧក្រិដ្ឋកម្មផងដែរ។ គណៈកម្មការនេះបានផ្តួចផ្តើមកម្មវិធីទប់ស្កាត់មួយចំនួន ក្នុងចំណោមយុវជន រដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន និងពលរដ្ឋក្នុងសហគមន៍ទូទាំងប្រទេស។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ចាត់ឱ្យធ្វើការស្ទង់មតិអំពីបញ្ហាពុករលួយនៅក្នុងផ្នែកអាជីវកម្ម និងនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល និងបានចេញគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់មន្ត្រីសាធារណៈ ដោយដាក់កម្រិតដល់ការទទួលបានអំណោយ។ លើសពីនេះ ជាផ្នែកមួយនៃភារកិច្ចទប់ស្កាត់របស់ខ្លួន គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយបានចាត់វិធានការមួយចំនួនសម្រាប់លើកកម្ពស់កម្រិតសីលធម៌ក្នុងចំណោមនិស្សិត។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

នៅពេលដែលគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) រកឃើញភាពមិនប្រក្រតីនៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសទ្រព្យនៃមន្ត្រីសាធារណៈ ក្រោយពីធ្វើការស៊ើបអង្កេតហើយ គណៈកម្មការនេះត្រូវបញ្ជូនរឿងនេះទៅតុលាការធម្មនុញ្ញដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេច។ នេះគឺនិយាយអំពីករណីដែលគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយរកឃើញថា អ្នកកាន់កាប់ការិយាល័យ (គឺមន្ត្រីរាជការ) បានលាក់ទុកព័ត៌មានឬបានដាក់ព័ត៌មានខុស នៅពេលដែលធ្វើសេចក្តីប្រកាសទ្រព្យសកម្ម និងទ្រព្យអកម្ម។^៧

បន្ថែមលើនេះទៀត បុគ្គលដែលកាន់កាប់តំណែងនយោបាយ ឬតំណែងរដ្ឋាភិបាលជាន់ខ្ពស់^៨ អាចត្រូវបានដកហូតពីតំណែងដោយព្រឹទ្ធសភា ប្រសិនបើមានភស្តុតាងបង្ហាញពីការមានភោគទ្រព្យដោយអំពើពុករលួយ ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយនៅក្នុងតំណែងសាធារណៈ ឬការបំពានអំណាចដោយចេតនា។ នីតិវិធីចោទប្រកាន់ក្នុងប្រការនេះ អាចផ្តួចផ្តើមធ្វើតាមលក្ខខណ្ឌពីរបែប: (១) យ៉ាងហោចណាស់ដោយសមាជិកមួយភាគបួននៃសភាតំណាងរាស្ត្រ ឬសមាជិកព្រឹទ្ធសភា និង (២) យ៉ាងហោចណាស់ដោយអ្នកបោះឆ្នោតចំនួន ៥០.០០០នាក់។ ក្នុងករណីនេះ ប្រធានព្រឹទ្ធសភាត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដើម្បីស៊ើបអង្កេត។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយត្រូវដាក់របាយការណ៍របស់ខ្លួនជូនព្រឹទ្ធសភា និងបន្ទាប់មក ព្រឹទ្ធសភាអាចដំណើរការបោះឆ្នោតដកហូតមន្ត្រីនោះចេញពីតំណែង។ ក៏ប៉ុន្តែ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយត្រូវដាក់របាយការណ៍ជូនអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាផងដែរ ដើម្បីធ្វើការកាត់សេចក្តីនៅតុលាការកំពូលផ្នែកឧក្រិដ្ឋកម្ម សម្រាប់អ្នកកាន់កាប់ការិយាល័យនយោបាយ (តំណែងនយោបាយ) ឬនៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច (សម្រាប់មន្ត្រី

^៧ ច្បាប់ស្តីពីគ្រប់គ្រងក្រុមហ៊ុននិងភាគហ៊ុនដោយរដ្ឋមន្ត្រី ចែងថាសមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រីមិនអាចកាន់កាប់ភាគហ៊ុននៃក្រុមហ៊ុនសាធារណៈច្រើនជាង ៥ ភាគរយនោះទេ លើកលែងតែសមាជិកនោះបង្កើតឱ្យមាន blind trust សម្រាប់គ្រប់គ្រងភាគហ៊ុនរបស់ខ្លួន ដោយខ្លួនគ្មានការពាក់ព័ន្ធប្រភេទណាមួយឡើយ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០០ រឿងក្តីដែលមានការពាក់ព័ន្ធដល់នាយករដ្ឋមន្ត្រីបច្ចុប្បន្ន ត្រូវបានប្តឹងទៅតុលាការធម្មនុញ្ញ។ តុលាការសម្រេចឱ្យនាយករដ្ឋមន្ត្រីឈ្នះក្តី។

^៨ បុគ្គលដែលកាន់កាប់តំណែងនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រី សមាជិកសភាតំណាងរាស្ត្រ សមាជិកព្រឹទ្ធសភា ប្រធានតុលាការកំពូល ប្រធានតុលាការធម្មនុញ្ញ ប្រធានតុលាការកំពូលរដ្ឋបាល ឬអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ដែលស្ថិតនៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃការមានភោគទ្រព្យមិនប្រក្រតី ដែលជាប់សង្ស័យពីអំពើពុករលួយ ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយនៅក្នុងការិយាល័យ ការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយនៅក្នុងការិយាល័យតុលាការ ឬមានចេតនាប្រើអំណាចដោយផ្ទុយនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬច្បាប់ អាចត្រូវបានដកចេញពីតំណែងដោយព្រឹទ្ធសភា (ផ្នែក ៣០៣ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ)។ បញ្ញត្តិនេះអនុវត្តផងដែរចំពោះសមាជិកគណៈកម្មការបោះឆ្នោត អ្នកការពារពលរដ្ឋ ចៅក្រមតុលាការធម្មនុញ្ញ សមាជិកនៃគណៈកម្មការសវនកម្មរដ្ឋ ចៅក្រមតុលាការស៊ីវិល ព្រះរាជអាជ្ញា និងមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ (ផ្នែក ៣០៣)។

ផ្សេងទៀត) ។ ការដកហូតតំណែងដោយព្រឹទ្ធសភា មិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការកាត់សេចក្តីរបស់តុលាការកំពូលនោះទេ (ដោយអនុលោមតាម ច្បាប់បង្កើតអង្គការ ស្តីពីដំណើរការក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងបុគ្គលកាន់កាប់តំណែងនយោបាយ) ឬនៅតុលាការផ្សេងទៀត (នៅក្នុងករណីនៃ តំណែងមិនមែននយោបាយ) ។

បុគ្គលណាក៏អាចដាក់បណ្តឹងដោយផ្ទាល់ទៅកាន់គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយដែរ ដែលនៅក្នុងករណីនោះ គណៈកម្មការ ជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនឹងធ្វើការស៊ើបអង្កេតអំពីអង្គហេតុ (ប៉ុន្តែគណៈកម្មការ ជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមិនពិចារណាលើបណ្តឹង អនាមិកទេ) ។ ប្រសិនបើរឿងក្តីនោះទាក់ទិននឹងមន្ត្រីដែលកាន់កាប់តំណែងនយោបាយ ពេលនោះ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ នឹងរាយការណ៍ជូនព្រឹទ្ធសភា និងជូនអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា។ នៅពេលដែលការស៊ើបអង្កេតទាក់ទិននឹងបុគ្គលដែលមិនកាន់កាប់តំណែងនយោបាយ រឿងក្តីនោះត្រូវបញ្ជូនទៅអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា (ប្រសិនបើមានការបំពានច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ) ។ ប្រសិនបើមានករណីដែលទាក់ទិននឹងវិធានការជាបទ វិន័យ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍ជូនចៅហ្វាយនាយផ្ទាល់របស់សម្តីជនផងដែរដើម្បីចាត់វិធានការ ។

ជាគោលការណ៍ គឺអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការនាំរឿងពុករលួយទៅធ្វើការកាត់សេចក្តី នៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ។ ប៉ុន្តែ គេក៏មានការលើកលែងខ្លះចំពោះវិធាននេះផងដែរ ។ ទីមួយ កាលបើរឿងណាមួយត្រូវបានកាត់សេចក្តីនៅតុលាការធម្មនុញ្ញ គណៈកម្មការ ជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវដើរតួនាទីជាព្រះរាជអាជ្ញាដោយផ្ទាល់នៅក្នុងរឿងនេះ ។ ទីពីរ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវមានអំណាចបំពេញតួនាទីជាព្រះរាជអាជ្ញាផងដែរ តាមកាលៈទេសៈពីរដូចខាងក្រោមនេះ៖ (១) នៅពេលដែលជនជាប់ចោទ គឺជាអគ្គព្រះរាជ អាជ្ញា (២) នៅពេលដែលអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាយល់ឃើញថា របាយការណ៍របស់គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមិនពេញលេញ គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (ប្តឹងចោទពីបទល្មើស) ព្រមទាំងមិនមានការព្រមព្រៀងគ្នាណាមួយនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការការងារពិសេស ដែលមានតំណាងមកពីគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ។^៤

គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ប្រតិបត្តិការនៅក្នុងបណ្តាញទំនាក់ទំនងជាមួយនិងស្ថាប័នផ្សេងទៀត ដែលមានការពាក់ព័ន្ធ ដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលនៅក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ ។

គណៈកម្មការបោះឆ្នោត មានសមាជិកប្រាំនាក់ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសដោយព្រឹទ្ធសភាតាមអនុសាសន៍របស់គណៈកម្មាធិការជ្រើសរើស ។ គណៈកម្មការបោះឆ្នោតធានាឱ្យមានការបោះឆ្នោតសើរ និងយុត្តិធម៌ ។ ជាក់ស្តែងជាងនេះទៀត គណៈកម្មការបោះឆ្នោតមានអំណាចធ្វើសេចក្តី សម្រេចជំទាស់នឹងបេក្ខជន នៅក្នុងករណីទិញសន្លឹកឆ្នោត ។ គណៈកម្មការបោះឆ្នោតមានអំណាចរៀបចំការបោះឆ្នោតសារជាថ្មី ឬអាចលុបឈ្មោះ បេក្ខជនណាម្នាក់មិនឱ្យឈរឈ្មោះនៅក្នុងការបោះឆ្នោត ប្រសិនបើឃើញភស្តុតាង ច្បាស់លាស់ថាបានពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងការទិញសន្លឹកឆ្នោត ។ បន្ថែមលើនេះទៀត គណៈកម្មការនេះត្រួតមើលការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុ និងវិភាគទានដល់គណៈបក្សនយោបាយផងដែរ ។ ដើម្បីធានាឱ្យមានតម្លាភាព នៅក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ហិរញ្ញវត្ថុដល់គណៈបក្សនយោបាយ កំណត់ត្រាគណនេយ្យនៃគណៈបក្សនយោបាយ រួមទាំងចំណូល ចំណាយ និងវិភាគទាន ត្រូវបានតម្រូវឱ្យរាយការណ៍ជូនសាធារណជនលើរាល់១ឆ្នាំ ។

តួនាទីសំខាន់នៅក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ គឺស្ថិតនៅក្នុង**គណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (CSC)** និងទីភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិរបស់ គណៈកម្មការនេះ ព្រមទាំងស្ថិតនៅក្នុង**គណៈកម្មការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកសាធារណៈ (PSDC)** ។ គណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (CSC) កំណត់គោល នយោបាយ និងគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និងរដ្ឋបាលនៃក្រសួងស៊ីវិល និងត្រួតត្រា និងសង្កេតមើលលើកិច្ចប្រតិបត្តិការ ។ គណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (CSC) មានសមាជិក ១៥-១៧ នាក់ ដែលសុទ្ធតែជាមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលជាន់ខ្ពស់ និងបុគ្គលដែលមានគុណសម្បត្តិខ្ពស់ មក

^៤ គណៈកម្មាធិការការងារពិសេសនេះ គឺត្រូវប្រមូលព័ត៌មានថែមទៀត សម្រាប់ដាក់ជូនអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការកាត់សេចក្តីបន្ត ។ នៅពេលដែល គ្មានកិច្ចព្រមព្រៀង គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយដោយផ្ទាល់ត្រូវមានអំណាចកាត់សេចក្តី ឬចាត់តាំងមេធាវីណាម្នាក់ឱ្យកាត់សេចក្តី ជូនគណៈកម្មការ ។

ពីផ្នែកសាធារណៈ និងផ្នែកឯកជន^{១០} ។ គណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (CSC) កំណត់ស្តង់ដារសីលធម៌សម្រាប់ឱ្យទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលប្រតិបត្តិតាម និងផ្តល់យោបល់ និងគាំទ្រក្រសួង នាយកដ្ឋាន និងខេត្ត ក្នុងការបង្កើតបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រងដ៏មានប្រសិទ្ធិភាព និងស័ក្តិសិទ្ធិ (ចុះសោហ៊ុយតិច) ។ គណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល១១ជួរជួរមានភារកិច្ចពង្រឹងការយល់ដឹងរបស់ពលរដ្ឋ អំពីតម្លៃនៃក្រសួងស៊ីវិល និងទំនុកចិត្តរបស់ពលរដ្ឋលើប្រព័ន្ធសេវាសាធារណៈ ។ ការិយាល័យនៃគណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (OCSC) គឺជាទីភ្នាក់ងារមួយរបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងនៃការិយាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី ។ ការិយាល័យនៃគណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (OCSC) ត្រូវបានដឹកនាំដោយអគ្គលេខាធិការម្នាក់ ដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ចំពោះនាយករដ្ឋមន្ត្រី ដែលជាប្រធាននៃគណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (CSC) ។ ភារកិច្ចចម្បងនៃគណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (CSC) គឺផ្តល់អនុសាសន៍ និងយោបល់ដល់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី អំពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងបុគ្គលិក សង្កេតមើលការគ្រប់គ្រងបុគ្គលិកផ្នែកសាធារណៈ បំពេញមុខងារជាទីភ្នាក់ងារកណ្តាលក្នុងការការពារប្រព័ន្ធតម្លើងឋានន្តរស័ក្តិដោយអាស្រ័យលើគុណសម្បត្តិ ព្រមទាំងលើកទឹកចិត្តដល់វិជ្ជាជីវៈនិយម ប្រសិទ្ធភាព លទ្ធផលដែលអាស្រ័យលើការបំពេញការងារ តម្លាភាព និងគណនេយ្យភាពនៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈ ។ ក្រសួងមន្ត្រីប្រតិបត្តិជាន់ខ្ពស់ ដែលរៀបចំនេះ មានគោលដៅបង្កើតតម្លាភាពនៅក្នុងការតែងតាំងមន្ត្រីសាធារណៈជាន់ខ្ពស់ ដោយអាស្រ័យលើគុណសម្បត្តិ ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញចែងផងដែរថា សមាជិកសភាមិនអាចប្រើតំណែងរបស់ខ្លួនសម្រាប់ធ្វើអន្តរាគមន៍នៅក្នុងការតែងតាំង ការជ្រើសរើស ការផ្ទេរបុគ្គលិកតម្លើងឋានន្តរស័ក្តិនៃមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលទេ ។

នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០១ ការិយាល័យនៃគណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (OCSC) បានបង្កើតមូលនិធិថែទាំសម្រាប់តម្លាភាព និងភាពស្មោះត្រង់ ។ មូលនិធិនេះ គឺជាគម្រោងប្រឹងប្រែងរួមរវាងការិយាល័យនៃគណៈកម្មការ ក្រសួងស៊ីវិល (OCSC) អង្គការសាធារណៈ និងអង្គការឯកជនពាក់ព័ន្ធនិងសាធារណជនទូទៅ ។ គោលដៅនៃមូលនិធិនេះ គឺលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងក្នុងចំណោមគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់នៃសង្គមថែ រួមទាំងអ្នកនយោបាយនិយោជិករដ្ឋ អាជីវករ និងសាធារណជនទូទៅ ដើម្បីប្រកាន់ខ្ជាប់នូវស្តង់ដារសីលធម៌ និងការប្រព្រឹត្តិ ប្រកបដោយភាពសុចរិតឡើងត្រង់ ព្រមទាំងលើកទឹកចិត្តឱ្យមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការគ្នាទៅវិញទៅមក និងភ្ជាប់បណ្តាញគ្នាក្នុងចំណោមអង្គការនិងបុគ្គល ដើម្បីធានាសុវត្ថិភាពប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ យុទ្ធនាការដែលគេឱ្យឈ្មោះថា "មិនព្រមស្ងៀម និងមិនព្រមទទួលសំណូក" មានគោលដៅបង្កើតតម្លៃសីលធម៌ថ្មីសម្រាប់សង្គមថែ ។

នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០២ រដ្ឋាភិបាលបង្កើត**គណៈកម្មការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកសាធារណៈ (PSDC)** ។ គណៈកម្មការ (PSDC) នេះ ដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងការសង្កេតមើលការអនុវត្តរាជក្រឹត្យស្តីពីវិធាន និងនីតិវិធីសម្រាប់រដ្ឋបាលសាធារណៈល្អ (ឆ្នាំ ២០០៣) ។ ដោយអនុលោមតាមរាជក្រឹត្យនេះ លេខាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៅក្នុងក្រសួងនីមួយៗត្រូវបង្កើតមណ្ឌលសេវាច្រកចេញចូលតែមួយ (OSSC) ដែលបំពេញតួនាទីជាអ្នកកណ្តាលរវាងពលរដ្ឋ និងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល និងធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវតម្លាភាព ភាពងាយស្រួលដល់សាធារណជនក្នុងការប្រើប្រាស់ព័ត៌មាន និងការផ្តល់សេវារ៉ាប់រង ។ មណ្ឌលសេវាច្រកចេញចូលតែមួយ (OSSC) ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះដែរត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅថ្នាក់ខេត្ត ស្រុក និងឃុំ ។

ការិយាល័យគណៈកម្មការព័ត៌មានផ្លូវការ (OIC) ទទួលបន្ទុកក្នុងការបង្កើតការយល់ដឹង និងការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីព័ត៌មានផ្លូវការ (ឆ្នាំ ១៩៩៧) ។ ជាសំខាន់ ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈមានកាតព្វកិច្ចត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានតាមការស្នើសុំពីសាធារណជន ដោយមានការលើកលែងតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ។ ពលរដ្ឋអាចធ្វើបណ្តឹងទៅគណៈកម្មការព័ត៌មានផ្លូវការ (OIC) ក្នុងករណីដែលមានទីភ្នាក់ងារសាធារណៈណាមិនប្រតិបត្តិតាមហើយគណៈកម្មការព័ត៌មានផ្លូវការ (OIC) មានអំណាចបង្គាប់ទៅទីភ្នាក់ងារនោះឱ្យប្រគល់នូវព័ត៌មានតាមការស្នើសុំ ។ រាជក្រឹត្យស្តីពីវិធាន និងនីតិវិធីសម្រាប់រដ្ឋបាលសាធារណៈល្អ (ឆ្នាំ ២០០៣) ក៏បានតម្រូវឱ្យប្រកាសផ្សាយនូវភារកិច្ចផ្លូវការផងដែរ^{១១} ។ ការសម្ងាត់ជាផ្លូវការអាចមិនប្រកាសផ្សាយបានក្នុងគោលបំណងរក្សាសន្តិសុខជាតិ ស្ថេរភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិ សេចក្តីរៀបរយសាធារណៈ ឬដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់បុគ្គល ។

^{១០} មានសមាជិកជាប់ឆ្នោតប្រាំនាក់ អ្នកឯកទេសបណ្ឌិតសភាពីប្រាំទៅប្រាំពីរនាក់ និងសមាជិកចាស់ប្រាំនាក់ (រួមមាន នាយករដ្ឋមន្ត្រី ឬឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី លេខាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ប្រធាននាយកដ្ឋានថវិកា អគ្គលេខាធិការនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិសេដ្ឋកិច្ចនិងអភិវឌ្ឍន៍សង្គម និងអគ្គលេខាធិការនៃគណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល ។

^{១១} ទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលនានាត្រូវបានតម្រូវឱ្យប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈនូវថវិកាប្រចាំឆ្នាំ លទ្ធកម្មប្រចាំឆ្នាំ ក៏ដូចជាកិច្ចសន្យាសេវាសាធារណៈរបស់ខ្លួន ដែលបានធ្វើរួចហើយ ។

គណៈកម្មការសវនកម្មរដ្ឋ ផ្ទៀងផ្ទាត់មើលភាពត្រឹមត្រូវនៃសម្រេចចំណូល ចំណាយ ការរក្សាទុក និងការចំណាយប្រាក់កាស និងការប្រើទ្រព្យផ្សេងទៀតរបស់ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈនិងសហគ្រាសរដ្ឋ។ គណៈកម្មការសវនកម្មរដ្ឋ នឹងធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់ផងដែរថា តើការចាត់ចែងចំណូលចំណាយត្រូវបានធ្វើឡើងតាមគោលដៅកំណត់ និងមានផលល្អគ្រប់គ្រាន់ឬយ៉ាងណា។ អគ្គសវនករត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រក្រោយពីមានការយល់ព្រមពីរដ្ឋសភា។ អគ្គសវនករកាន់កាប់ការិយាល័យរហូតដល់ពេលចូលនិវត្តន៍នៅអាយុ ៦០ឆ្នាំ។

ច្បាប់បង្កើតអង្គការ ឆ្នាំ ១៩៩៩ ស្តីពីការិយាល័យអ្នកការពារពលរដ្ឋ (Ombudsman) គិតទុកជាមុនថា ត្រូវមានអ្នកការពារពលរដ្ឋយ៉ាងច្រើនបំផុតបីនាក់។ អ្នកការពារពលរដ្ឋ (Ombudsman) មានអំណាចស្វែងរកអង្គហេតុនៃបណ្តឹងតវ៉ាទល់នឹងមន្ត្រីសាធារណៈ ដែលមិនបំពេញការងារតាមច្បាប់ ខកខានមិនបានបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលច្បាប់បានតម្រូវ ឬប្រើអំណាចលើសពីសិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួន។ ដូច្នោះអ្នកការពារពលរដ្ឋ (Ombudsman) គឺជាបណ្តាញមួយទៀត ដែលតាមរយៈបណ្តាញនេះ គេអាចលើកករណីអំពើពុករលួយបានទៀត។ អ្នកការពារពលរដ្ឋមិនមានអំណាចស៊ើបអង្កេតទេ ហើយត្រូវប្តឹងរឿងអំពើពុករលួយដែលត្រូវបានទោទ្រប្រកាន់ ទៅគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។ ការិយាល័យអ្នកការពារពលរដ្ឋ (Ombudsman) អាចបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅតុលាការធម្មនុញ្ញ ឬទៅតុលាការរដ្ឋបាលបានផងដែរ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេច។ ការិយាល័យ អ្នកការពារពលរដ្ឋ (Ombudsman) ត្រូវផ្តល់របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំដល់សភាផងដែរ ដែលជាបណ្តាញមួយទៀត សម្រាប់បង្ហាញឱ្យដឹងពីស្ថានភាពអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រទេស។

គណៈកម្មការជាតិសិទ្ធិមនុស្សថៃ (NHRC) បង្កើតឡើងតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងមានស្នងការធ្វើការពេញពេល ១១នាក់ ដែលត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងសម្រាប់អាណត្តិប្រាំមួយឆ្នាំដោយព្រឹទ្ធសភា ដោយជ្រើសរើសចេញពីបញ្ជីសម្រាំងដែលមានបេក្ខជន ២២នាក់។ សមាជិកម្នាក់ៗអាចបម្រើបានតែមួយអាណត្តិប៉ុណ្ណោះ។ ភារកិច្ចរបស់គណៈកម្មការ (NHRC) គឺត្រូវ (១) លើកស្ទួយការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស (២) ពិនិត្យមើល និងរាយការណ៍អំពីប្រព្រឹត្តិកម្មដែលរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ឬប្រព្រឹត្តិកម្មដែលមិនបំពេញតាមកាតព្វកិច្ចអន្តរជាតិ (៣) ដាក់ស្នើគោលនយោបាយ និងវិសោធនកម្មច្បាប់ វិធាន និងបទបញ្ជាសម្រាប់លើកស្ទួយនិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស (៤) លើកស្ទួយការអប់រំសិទ្ធិមនុស្ស និងស្រាវជ្រាវអំពីសិទ្ធិមនុស្ស រួមទាំងការប្រកាសផ្សាយព័ត៌មានអំពីសិទ្ធិមនុស្ស (៥) លើកស្ទួយកិច្ចសម្របសម្រួល និងសហប្រតិបត្តិការជាមួយនិងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នផ្សេងទៀតនិង (៦) ផ្តល់យោបល់នៅពេលដែលរដ្ឋាភិបាលពិចារណាលើការចូលជាភាគីនៃសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្ស។ ការិយាល័យនៃគណៈកម្មការជាតិសិទ្ធិមនុស្សថៃស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់អគ្គលេខាធិការម្នាក់។ គណៈកម្មការជាតិសិទ្ធិមនុស្សថៃ ដាក់របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ខ្លួនជូនសភា និងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។

ទំនាក់ទំនងរវាងរដ្ឋ និងពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន ត្រូវបានចាត់ចែងដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការរដ្ឋបាលផងដែរ។ យុត្តាធិការនៃតុលាការរដ្ឋបាលគ្របដណ្តប់លើវិវាទរវាងពលរដ្ឋនិងរដ្ឋ រួមទាំងរឿងពុករលួយផងដែរ។ យុត្តាធិការនេះគ្របដណ្តប់ផងដែរលើវិវាទអំពីករណី ដែលមន្ត្រីរាជការមានការធ្វេសប្រហែសក្នុងការបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួន ឬបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនដោយមានការយឺតយ៉ាវមិនសមហេតុផល។ ជនណាដែលដឹងខ្លួនថា ខ្លួនបានទទួលការរើសអើងដោយមិនត្រឹមត្រូវពីទីភ្នាក់ងាររដ្ឋ អាចប្តឹងទៅតុលាការរដ្ឋបាល ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យតុលាការនេះក្លាយទៅជាកន្លែងសំខាន់ សម្រាប់សាធារណជនក្នុងការពិនិត្យមើលចំណាត់ការរបស់រដ្ឋ។

ការិយាល័យប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ (AMLO) បំពេញមុខងារជាអង្គការស៊ើបការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ទីភ្នាក់ងារអនុវត្តន៍ច្បាប់នៅថៃ។ ក្នុងភារកិច្ចបែបនេះ មុខងារចម្បងនៃការិយាល័យនេះ គឺត្រូវប្រមូលប្រមូល និងវិភាគរបាយការណ៍ផ្សេងៗ ដែលស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ និងប្រភពព័ត៌មានផ្សេងទៀតបានដាក់ជូនការិយាល័យប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ (AMLO) ដើម្បីកំណត់ប្រធានបទសម្រាប់ធ្វើការស៊ើបអង្កេត។ អំពើពុករលួយគឺជាបន្ទុកមួយក្នុងចំណោមបន្ទុកទាំងប្រាំពីរ ដែលច្បាប់ប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ ឆ្នាំ១៩៩៩ បានចែង។ ការិយាល័យប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ (AMLO) មានអំណាចបញ្ឈប់ប្រតិបត្តិការរបស់ធានាគារលើករណីដែលមានការសង្ស័យ ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់។ ការិយាល័យនេះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះក្រុមប្រឹក្សាភិបាលមួយ ដែលគ្រប់គ្រងដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី។ ការិយាល័យប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ (AMLO) ទទួលខុសត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេត ដែលអាចនាំទៅដល់ការឃាត់ទុក និងរឹបអូសទ្រព្យដែលបានមកដោយសារផលនៃការប្រព្រឹត្តិបទល្មើសដោយសន្តត់។ ការទទួលខុសត្រូវថែមទៀតនៃការិយាល័យប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់ (AMLO) គឺការអប់រំសាធារណជន និងផ្នែកឯកជន អំពីច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងការលាងលុយកខ្វក់។

ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពីអភិបាលកិច្ចល្អត្រូវបានចាត់តាំងការងារទៅឱ្យក្រុមប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់កិច្ចការសង្គមកិច្ចនិងសេដ្ឋកិច្ច (NSEAB) ផងដែរ ក្នុងការបង្កើត និងសម្រួលសហប្រតិបត្តិការរវាងរដ្ឋាភិបាល អាជីវកម្ម និងសាធារណជនទូទៅ ក្នុងការបង្កើតអភិបាលកិច្ចល្អសមស្រប ។ ក្រុមប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់កិច្ចការសង្គមកិច្ចនិងសេដ្ឋកិច្ច (NSEAB) គឺជាអង្គដែលមានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលមានសមាជិក ៩៩នាក់ ជ្រើសរើសចេញពីមុខអាជីពខុសៗគ្នា ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះ គឺជាបណ្តាញជាផ្លូវការមួយរបស់ពលរដ្ឋក្នុងការបញ្ចេញសម្លេងទៅកាន់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះបានបង្កើតក្រុមការងារផ្ទៃក្នុងប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវបានតម្រូវឱ្យឆ្លើយតបទៅនឹងការសាកសួរដេញដោល ឬអនុសាសន៍របស់ក្រុមប្រឹក្សា ក៏ប៉ុន្តែមិនចាំបាច់ធ្វើតាមអនុសាសន៍ដែលបានផ្តល់ជូននោះទេ ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

ឯករាជភាពនៃគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) ពីអង្គនីតិប្រតិបត្តិ បានធ្វើឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងដល់ ប្រតិបត្តិការរបស់គណៈកម្មការនេះ ជាពិសេស នៅពេលដែលគណៈកម្មការនេះត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់សេចក្តីប្រកាសទ្រព្យសកម្ម និងទ្រព្យអកម្មរបស់ បុគ្គលដែលកាន់កាប់តំណែងនយោបាយ ។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) ក៏មានយុត្តាធិការទំនួលខុសត្រូវយុត្តាធិការនៃ អតីតការិយាល័យគណៈកម្មការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (OCCC) ផងដែរ ព្រោះ (OCCC) អាចធ្វើអន្តរាគមន៍បានក្រោយពេលដែលមានការ ចោទប្រកាន់ពីអំពើពុករលួយទៅលើមន្ត្រីរដ្ឋ ។ ការបញ្ជូនទៅតុលាការធម្មនុញ្ញនូវរឿងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសេចក្តីប្រកាសអំពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ អ្នកនយោបាយជាន់ខ្ពស់បានពង្រឹងទំនុកចិត្តរបស់ពលរដ្ឋទៅលើគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) ។

ជាក់ច្បាស់ណាស់ ថ្ងៃបើបំពេញតួនាទីមួយដ៏សំខាន់ក៏ដោយ ក៏គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមិនមែនជាស្ថាប័នតែមួយ ដែល ប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយនោះទេ ។ ដូចគ្នានឹងករណីនៅក្នុងប្រទេសផ្សេងទៀតដែរ បទពិសោធរបស់ថៃបានបង្ហាញថា អង្គការតែមួយ ទោះបីជាមានឯករាជភាពនិងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ យ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រហែលជាមិនទទួលបានជោគជ័យឡើយ ប្រសិនបើមិនមានការបំពេញ បង្កប់ដោយគោលការណ៍ច្បាប់ និងស្ថាប័នទូលំទូលាយទេនោះ ។ ប្រទេសថៃបានតាក់តែងយន្តការស្ថាប័ន និងយន្តការច្បាប់ ដែលតាមរយៈ យន្តការទាំងនេះ អំពើពុករលួយអាចត្រូវបានចាប់ផ្តើមដោះស្រាយចេញពីទស្សនៈខុសៗគ្នា រួមទាំងកិច្ចប្រឹងប្រែងជាដុំកំភួននៅក្នុងកំណែទម្រង់ ផ្នែកសាធារណៈ ព្រមទាំងតួនាទីសំខាន់ដែលត្រូវចាត់តាំងទៅឱ្យការិយាល័យគណៈកម្មការសេវាសាធារណៈផងដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ គោលការណ៍ដ៏ ទូលំទូលាយនេះតម្រូវឱ្យមានយន្តការសម្របសម្រួលដែលមានប្រសិទ្ធភាពផងដែរ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ហាក់ដូចជាមានកង្វះនៃកិច្ចសម្រប សម្រួលកាន់តែកើនឡើង ដោយហេតុថាបច្ចុប្បន្ននេះ ស្ថាប័នជាច្រើនបានប្រគល់ភារកិច្ចឱ្យសម្របសម្រួលសកម្មភាពប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ ដោយផ្ទាល់ដោយប្រយោល (គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) ការិយាល័យគណៈកម្មការក្រសួងស៊ីវិល (OCSC) ក្រុមប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់កិច្ចការសង្គមកិច្ចនិងសេដ្ឋកិច្ច (NSEAB)) ។

បន្ថែមទៅនឹងបណ្តាញដ៏ទូលំទូលាយនៃស្ថាប័នរដ្ឋ បទពិសោធរបស់ថៃផ្តោតទៅលើតម្រូវការឱ្យមានភាពជាដៃគូយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ផងដែរ រវាងអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ សង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន ។ ពលរដ្ឋអាចធ្វើបណ្តឹងតវ៉ា និងដាក់ពាក្យប្តឹងពីការប្រព្រឹត្តិពុករលួយ ទៅគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ការិយាល័យអ្នកការពារពលរដ្ឋ ឬតុលាការរដ្ឋបាល ឬទៅព្រឹទ្ធសភា (ដោយប្រមូលផ្តុំហត្ថលេខា ឱ្យបានយ៉ាងតិច ៥០.០០០ ដើម្បីធ្វើព្រឹត្តិទៅប្រធានព្រឹទ្ធសភា ជំទាស់នឹងអ្នកនយោបាយ និងមន្ត្រីរដ្ឋជាន់ខ្ពស់^{១២} ដែលអាកប្បកិរិយា និងទ្រព្យ របស់គាត់ ស្តែងឱ្យឃើញពីការអនុវត្តអំពើពុករលួយ និង/ឬបំពានអំណាចសាធារណៈ) ។ ការចាប់ខ្លួនថ្មីៗនេះនៅក្នុងក្រុងបាងកក កាលពីថ្ងៃទី ៣០ ខែតុលាឆ្នាំ ២០០៤ នៃអតីតរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល ដែលបានគេចខ្លួនពីសវនាការនៅតុលាការកំពូល (ក្នុងឆ្នាំ ២០០៣) គឺជាឧទាហរណ៍ មួយ ដែលបង្ហាញពីកិច្ចសហការយ៉ាងជោគជ័យរវាងគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងសង្គមស៊ីវិល (នៅក្នុងករណីនេះគឺបណ្តាញ ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ) ។

^{១២} តំណែងទាំង ១៧ ដែលអាចប្តឹងព្រឹត្តិជំទាស់បាន មានចែងនៅក្នុងច្បាប់អង្គការស្តីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។

ក៏ប៉ុន្តែ ថ្វីបើឯករាជ្យនៃគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ បានបញ្ជាក់ថាបានជោគជ័យនៅក្នុងការចោទប្រកាន់ជាផ្លូវការ នៅក្នុងរឿងក្តីអំពើពុករលួយដោយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុននៅក្នុងប្រទេសក៏ដោយ ក៏កង្វះនៃការឃ្នាំមើលដោយតំណាងពីសង្គម ស៊ីវិល គឺជាចំណុចនៃកង្វះផងដែរ។ ថ្វីបើសង្គមស៊ីវិលបានសហការយ៉ាងសកម្មជាមួយនឹងគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏យន្តការឃ្នាំមើល នៅតែខ្វះនៅឡើយ។ ទីមួយ តំណាងសង្គមស៊ីវិលមិនអាចដាក់ពាក្យសុំធ្វើជាសមាជិកនៃ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំង នឹងអំពើពុករលួយ។ ទីពីរ ច្បាប់ស្តីពីគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ អនុញ្ញាតឱ្យធ្វើបណ្តឹងចោទសមាជិកនៃគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំង នឹងអំពើពុករលួយទៅសភាតំណាងរាស្ត្រ ឬព្រឹទ្ធសភាប៉ុណ្ណោះ ក៏ប៉ុន្តែមិនមែនដោយអ្នកបោះឆ្នោតចំនួន ៥០.០០០ នាក់ដោយផ្ទាល់នោះទេ ដូចជាករណីនៃមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ផ្សេងទៀត។

គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) មានអំណាចផ្តួចផ្តើមដំណើរការដាក់បណ្តឹងអាជ្ញាបទព្រហ្មទណ្ឌអំពីអ្នកនយោបាយ ទីប្រឹក្សានៃអ្នកនយោបាយ និងមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ក៏ប៉ុន្តែគណៈកម្មការនេះខ្វះបុគ្គលិក និងធនធានសម្រាប់បំពេញកិច្ចការនេះ។ សមត្ថភាពនៅតែជា បញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរដែលជាកង្វះនៅឡើយ ហើយគឺជាហេតុផលចម្បងមួយនៃការកកស្ទះសំណុំរឿងពុករលួយនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។ នៅពេលដែល ការិយាល័យគណៈកម្មការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (OCCC) ត្រូវបានជំនួសដោយគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) រឿងដែលរង់ចាំការកាត់សេចក្តីមានប្រហែល ៣.០០០ រឿង។ បច្ចុប្បន្ននេះ រឿងដែលរង់ចាំការកាត់សេចក្តី បានកើនឡើងប្រហែលជិត ៥.០០០ រឿង។ អាណត្តិការងារនៃគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គ្របដណ្តប់លើបុគ្គលកាន់តំណែងនយោបាយនៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់ រួមទាំងថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងមន្ត្រីរាជការគ្រប់កម្រិតទាំងអស់។ ដោយមានបុគ្គលិកប្រហែល ៥០០នាក់ សម្រាប់បម្រើប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ចំនួន ៦៥លាននាក់ វាស្ទើរតែមិនអាចឱ្យគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (NCCC) បំពេញភារកិច្ចតាមអាណត្តិការងារទាំងស្រុងរបស់ គណៈកម្មការនេះបាន^{១៣}។ បច្ចុប្បន្ននេះ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយកំពុងតែរៀបចំបង្កើតឱ្យមានយន្តការសម្រាំងមួយនៅក្នុង ក្រសួងនីមួយៗ មុននឹងរៀងពុករលួយណាមួយត្រូវបញ្ជូនទៅគណៈកម្មការ (NCCC) ។

បញ្ហាសមត្ថភាពក៏កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើង ដោយសារហេតុថា សេចក្តីប្រកាសអំពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មន្ត្រីដែលមិនមែនជាសមាជិកគណៈរដ្ឋ មន្ត្រី ត្រូវបានច្បាប់ចាត់ទុកជាការសម្ងាត់។ ដូច្នេះ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមិនអាចជួលបុគ្គលិក ឬស្ថាប័នពីក្រៅឱ្យជួយនៅ ក្នុងការផ្ទៀងផ្ទាត់ភាពត្រឹមត្រូវនៃសេចក្តីប្រកាសទ្រព្យទាំងនោះឡើយ។

ដោយសារតែកង្វះសមត្ថភាព និងធនធានមនុស្សមិនគ្រប់គ្រាន់នេះហើយ ទើបគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមិនអាច ឈោងដល់ពលរដ្ឋដែលរាយការណ៍អំពីអំពើពុករលួយនោះ។ ភាពគ្មានប្រសិទ្ធភាពនៃកម្មវិធីអ្នកបង្កើបប្រាប់អំពើពុករលួយរបស់គណៈកម្មការ ជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ បានកាត់បន្ថយការចូលរួមរបស់ពលរដ្ឋ។ គណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ក៏ត្រូវលើកស្ទួយការកសាង សមត្ថភាពប្រយុទ្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មសេដ្ឋកិច្ចផងដែរ។ ក៏ប៉ុន្តែ ថ្វីបើគណៈកម្មការជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ បានផ្តល់អនុសាសន៍ដល់ទីភ្នាក់ងារ រដ្ឋក៏ដោយ ដោយសារតែខ្វះបុគ្គលិកដែលបានហ្វឹកហ្វឺន ក៏គណៈកម្មការនេះមិនអាចធ្វើដូច្នោះបានទេ ចំពោះក្រុមហ៊ុនអាជីវកម្មកំរិតខ្ពស់ ដែលខុស គ្នាពីគណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅហុងកុង ICAC ។ ដោយទទួលស្គាល់ថា អំពើពុករលួយត្រូវបានគេមើលឃើញកាន់តែច្រើន ឡើងថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងកាត់ជាតិមួយទៅជាតិមួយ ដែលត្រូវតែចាប់ផ្តើមដោះស្រាយនៅកម្រិតតំបន់ និងនៅទូទាំងពិភពលោក កិច្ចព្រមព្រៀង អន្តរជាតិនានាត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីរួមកម្លាំងគ្នា (ឧទាហរណ៍ ឆ្នាំមុននេះ ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាមបានចុះកតិកាសញ្ញាប្រឆាំងនឹងការ លាងលុយកខ្វក់) ។

^{១៣} គណៈកម្មការឯករាជ្យប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅហុងកុង មានបុគ្គលិកប្រហែល ១.៣០០នាក់ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងចំនួនពលរដ្ឋ ដែលមានតែ ប្រាំមួយលានប្រាំបីសែននាក់ប៉ុណ្ណោះ។

ប្រភព

- Phongpaichit និង Piriyarangsana S. អំពើពុករលួយនិងប្រជាធិបតេយ្យនៅថៃ សាកលវិទ្យាល័យជូឡាឡុងកន ឆ្នាំ ១៩៩៤ (បោះពុម្ពឡើងវិញ ឆ្នាំ ២០០១) ។
- ការិយាល័យជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ កូនសៀវភៅព័ត៌មាន ។
- វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវការអភិវឌ្ឍថៃ ឆ្នាំ ២០០០ រដ្ឋធម្មនុញ្ញថៃ និងយន្តការថ្មីសម្រាប់សង្គម ដែលមានតម្លាភាព និងប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។
- តម្លាភាពអន្តរជាតិ ២០០៣ របាយការណ៍សកលអំពីអំពើពុករលួយ ឆ្នាំ ២០០៣ ។
<http://www.globalcorruptionreport.org/gcr2003.htm>

ព័ត៌មានប្រមូលមូលដ្ឋានដែលបានប្រើប្រាស់នៅទីនេះ គឺផ្អែកលើប្រព័ន្ធរបស់សហភាព OECD និងតម្លាភាពអន្តរជាតិ ក៏ដូចជាប្រព័ន្ធរបស់ស្ថាប័នផ្សេងៗ ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ។

សាធារណរដ្ឋរួមតង់ហ្សានី

ស្ថាប័នសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

- គណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សនិងអភិបាលកិច្ចល្អ
- ការិយាល័យជាតិសវនកម្ម
- ការិយាល័យប្រធានាធិបតី <http://www.tanzania.go.tz/government>
- នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (PCB) <http://www.tanzania.go.tz/pcb/>
- លេខាធិការដ្ឋានសីលធម៌សម្រាប់អ្នកដឹកនាំសាធារណៈ

បទបញ្ញត្តិចម្បង

- ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យសេដ្ឋកិច្ចនិងឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង ឆ្នាំ ១៩៨៤
- ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត គណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សនិងអភិបាលកិច្ចល្អ ឆ្នាំ ២០០២
- ច្បាប់វិសោធនកម្មស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ លេខ ២ ឆ្នាំ ១៩៧៤
- ច្បាប់វិសោធនកម្មស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ លេខ ២០ ឆ្នាំ ១៩៩០
- ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ លេខ ១៦ ឆ្នាំ ១៩៧១
- ច្បាប់ស្តីពីក្រមសីលធម៌សម្រាប់អ្នកដឹកនាំសាធារណៈ លេខ ១៣ ឆ្នាំ ១៩៩៥

សារៈសំខាន់

តង់ហ្សានី ធ្លាប់មានឈ្មោះល្បីថាជាប្រទេសក្រីក្រ ប៉ុន្តែ ជាប្រទេសដែលគ្មានអំពើពុករលួយ ។ ក្រោមរបបសង្គមនិយមក្រោយឆ្នាំ ១៩៦៧ មន្ត្រីសាធារណៈត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានផ្ទះតែមួយ និងឱ្យប្រើប្រាស់រថយន្តសមល្មមតែប៉ុណ្ណោះ ។ ការងារប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយត្រូវបានបំពេញដោយក្រសួងមហាផ្ទៃ ដោយនាយកដ្ឋានកម្លាំងប៉ូលីស ដែលមានភារកិច្ចធ្វើការស៊ើបអង្កេត និងដាក់បណ្តឹងអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងបទល្មើសពុករលួយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ផលវិបាកនៃសេដ្ឋកិច្ចបង្កប់បញ្ហា បានផ្តើមលេចចេញនូវសក្តិភាពនៃកាតាសត្រូហ្វិកក្នុងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានផ្តល់ឱកាសធំធេងដល់ការកំហែងយកប្រាក់ ។ ដើម្បីប្រយុទ្ធនឹងកម្រិតនៃអំពើពុករលួយដែលកាន់តែកើនឡើង ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយត្រូវបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ ។ បន្ទាប់មកមានការបង្កើតក្រុមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ACS) ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥ ដោយប្រធានាធិបតី Julius Nyerere តាមច្បាប់វិសោធនកម្មស្តីពី ការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (ឆ្នាំ ១៩៩៤) ។ ដើមឡើយ ក្រុមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ACS) ស្ថិតនៅក្រោមក្រសួងមហាផ្ទៃ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងធ្វើឱ្យក្រុមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយមានឯករាជភាពពេញលេញក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ការត្រួតមើលក្រុមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យការិយាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងបន្ទាប់មកផ្ទេរទៅឱ្យការិយាល័យប្រធានាធិបតី ។

នៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៨០ ថ្វីបើមានបង្កើតក្រុមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ (ACS) ក៏ដោយ ក៏អំពើពុករលួយមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា ជាពិសេសនៅក្នុងក្រសួងប្រៃសណីយ៍ ហើយការឆក់ប្លន់ទ្រព្យសម្បត្តិ និងការរត់ពន្ធមាននៅពេលវាលពេលកាល។ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៤ រដ្ឋាភិបាលបាន អនុម័តច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យសេដ្ឋកិច្ច និងឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការចាត់តាំង ដែលដាក់បទល្មើសក្រោមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ក្លាយទៅជាឧក្រិដ្ឋកម្មសេដ្ឋកិច្ច។ នៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ កម្រិតនៃអំពើពុករលួយនៅតែកើនឡើង ដោយមានអំពើពុករលួយតិចតួចនៅគ្រប់ ផ្នែកទាំងអស់នៃសេដ្ឋកិច្ច និងសេវាសង្គម។ កម្រិតខ្ពស់នៃរដ្ឋាភិបាល និងសេវាសាធារណៈត្រូវបានប៉ះពាល់ដោយអំពើពុករលួយផងដែរ (រដ្ឋាភិបាលតង់ហ្សានី ឆ្នាំ ១៩៩៦)។

នៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ រដ្ឋាភិបាលបានចាប់ផ្តើមព្យាបាលជម្ងឺនៃអំពើពុករលួយជាបន្តបន្ទាប់ ដោយផ្តោតយ៉ាងខ្លាំងទៅលើការលើក ស្ទួយការចូលរួមរបស់ពលរដ្ឋ ឧទាហរណ៍ រាយការណ៍ពីអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក៏ដូចជាយុទ្ធនាការធ្វើឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងដល់ទំនាក់ទំនងរវាងប្រៃសណីយ៍ និងសេវាសាធារណៈ។ នេះរួមមាន ផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តដល់ការរាយការណ៍អំពីទំនិញរត់ពន្ធ ឬរបស់ចោរលួច/ប្លន់ និងមន្ត្រីប្រៃសណីយ៍ត្រូវបានលើក ទឹកចិត្តមិនឱ្យទទួលយកសំណួរទាំងនោះ។ ថ្វីបើគេជឿថា យុទ្ធនាការទាំងនេះបានបណ្តាលឱ្យមានការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយខ្លះៗក៏ដោយ ក៏ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនេះបានជួបប្រទះឧបសគ្គជាច្រើន។ អំពើពុករលួយនៅក្នុងលទ្ធកម្មនៅតែខ្ពស់នៅឡើយ មូលនិធិពិសេសជន និងពីអង្គការ មិនមែនរដ្ឋាភិបាល នៅតែបន្តផ្ទេរទៅក្នុងគណនីឯកជន និងមានការគេចពន្ធដារក្នុងកម្រិតខ្ពស់។ បន្ថែមលើនេះ ចំណាត់ការរបស់តុលាការ មានភាពយឺតយ៉ាវនៅឡើយ និងមានការខកខានផ្លូវចិត្តក្នុងការដាក់ទណ្ឌកម្មជនដែលតុលាការរកឃើញថាមានកំហុស។ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩១ ក្រុមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ACS ត្រូវបានដូរឈ្មោះទៅជា **នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (PCB)** ដោយមានបំណងបង្កើតឱ្យមានស្ថាប័ន ដែលអាចអនុវត្តនាំដោះស្រាយតាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រចំពោះការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ។

អំពើពុករលួយគឺជាបញ្ហាមួយនៅក្នុងការបោះឆ្នោតឆ្នាំ ១៩៩៥ ដែលជាការបោះឆ្នោតពហុបក្សលើកទីមួយនៅតង់ហ្សានី ហើយ បេក្ខជនដែលឈ្នះឆ្នោត បានបង្ហាញឧទាហរណ៍ ដោយបានធ្វើសេចក្តីប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន និងរបស់គ្រួសារខ្លួននៅក្នុងយុទ្ធនាការ បោះឆ្នោត^១។ ប្រធានាធិបតីថ្មីសម្រេចបង្កើត**គណៈកម្មការប្រធានាធិបតីសម្រាប់ស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយ** (ដែលជាសាមញ្ញគេហៅថា គណៈកម្មការ (Warioba) ហើយនិងបង្កើត**លេខាធិការដ្ឋានសីលធម៌សម្រាប់អ្នកដឹកនាំសាធារណៈ**ដែរ។

គណៈកម្មការ Warioba ត្រូវបានតែងតាំងនៅដើមឆ្នាំ ១៩៩៦ ដើម្បីធ្វើការរិះរកយ៉ាងខ្លាំងក្លាអំពីបញ្ហាអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រទេស និងចែងជាអនុសាសន៍សម្រាប់ចាត់វិធានការ។ របាយការណ៍របស់គណៈកម្មការរៀបរាប់យ៉ាងលម្អិតថា អំពើពុករលួយទាំងតូចទាំងធំបាន ជ្រួតជ្រាបនៅគ្រប់កម្រិតនៃសង្គម ដែលបង្កើតបានជាស្នាមស្នាមមួយដល់ក្រសួង នាយកដ្ឋាន និងទីភ្នាក់ងារ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្ត ពុករលួយ។ អំពើពុករលួយដ៏ធំធេងនេះត្រូវបានពន្យល់ថា មួយផ្នែកមកពីប្រាក់បៀវត្សទាបនៅក្នុងក្រសួងស៊ីវិល ក៏ប៉ុន្តែ របាយការណ៍សន្និដ្ឋានថា ជនល្មើសដែលអាចកប់ផុត ជាក់ស្តែងគឺជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល។ គណៈកម្មការកំណត់ថា គឺជាការខ្វះសីលធម៌សម្រាប់អ្នកដឹកនាំ និង ការខកខានមិនបានដកមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ពុករលួយចេញពីតំណែងឬមិនបានកាត់ទោសមន្ត្រីទាំងនេះ ដែលជាមូលហេតុមួយនៃអំពើពុករលួយ។ រឿងនេះរួមផ្សំជាមួយនឹងការដែលភាគីពាក់ព័ន្ធមិនអើពើនឹងរបាយការណ៍របស់ពលរដ្ឋ អំពីឧប្បត្តិហេតុនៃអំពើពុករលួយ គឺជាមូលហេតុបណ្តាល ឱ្យពលរដ្ឋខ្វះទំនុកចិត្តទៅលើស្ថាប័នរដ្ឋ ជាពិសេសគឺ អង្គតុលាការ និងប្រៃសណីយ៍។ ម្យ៉ាងទៀត គណៈកម្មការបានរកឃើញថា នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយក៏ពុំបានផ្តោតទៅលើការស៊ើបអង្កេត ជាជាងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ។ របាយការណ៍រកឃើញផងដែរថា នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយ PCB មានធនធានមិនគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបំពេញអាណត្តិការងាររបស់ខ្លួន ដោយមានប្រសិទ្ធភាព (រដ្ឋាភិបាលតង់ហ្សានី ឆ្នាំ ១៩៩៦)។

បន្ទាប់ពីបានទទួលរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មការមក រដ្ឋាភិបាលចាប់ផ្តើមបង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ។ ដំណើរការ នេះពាក់ព័ន្ធដល់ក្រសួងរដ្ឋាភិបាល អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងផ្នែកឯកជន សមាគមពលរដ្ឋ អ្នកផ្តល់អំណោយ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន និងអង្គការសាសនា។ លទ្ធផលដែលកើតចេញពីដំណើរការតាមបែបចូលរួមបែបនេះ គឺយុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងផែនការ

^១ តាមច្បាប់ស្តីពីក្រមសីលធម៌សម្រាប់អ្នកដឹកនាំសាធារណៈ លេខ ១៣ ដែលត្រូវបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៥ គ្រប់អ្នកដឹកនាំទាំងអស់ត្រូវធ្វើសេចក្តី ប្រកាសអំពីទ្រព្យរបស់ខ្លួន។

សកម្មភាព ដែលត្រូវបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩ ។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះគ្របដណ្តប់គ្រប់ផ្នែកទាំងអស់ និងកំណត់គោលការណ៍បួនចំណុចសម្រាប់ប្រយុទ្ធ នឹងអំពើពុករលួយ រួមមាន (១) ការទប់ស្កាត់ (២) ការអនុវត្ត (៣) ការយល់ដឹង និងការចូលរួមរបស់សាធារណជន និង (៤) ការកសាង សមត្ថភាពស្ថាប័ន ។ យុទ្ធសាស្ត្របញ្ជាក់ផងដែរពីសារៈសំខាន់នៃឆន្ទៈនយោបាយសម្រាប់ជោគជ័យនៃវិធានការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។

តង់ហ្សានីត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាប្រទេសទី ៨៨ ក្នុងចំណោមប្រទេសទាំង ១៥៩ នៅក្នុងសន្ទស្សន៍ឆ្នាំ ២០០៥ របស់អង្គការតម្លាភាព អន្តរជាតិ ស្តីពីទស្សនៈអំពីអំពើពុករលួយ ។ ថ្វីបើប្រទេសនេះនៅតែប្រឈមមុខនឹងអំពើពុករលួយក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ដែលជ្រួតជ្រាបចូលគ្រប់ផ្នែកនៃ សង្គមក៏ដោយ ក៏តង់ហ្សានីបានបង្ហាញពីភាពប្រសើរឡើងចាប់ពីដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ ដែរ ។

អាណត្តិការងារ និងទំនាក់ទំនងការងារនៃស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ៗ

នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ (ជាឈ្មោះថ្មីនៃក្រុមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ) ចាប់កំណើតនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩១ តាមរយៈការជូន ដំណឹងរបស់រដ្ឋាភិបាលលេខ ២៧/១៩៩១ ។ នាយកដ្ឋាននេះ ជាស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលពាក់កណ្តាលស្វ័យ័ត ដោយមានភារកិច្ចប្រយុទ្ធនឹងអំពើ ពុករលួយនៅលើទឹកដីតង់ហ្សានី ក្រោមការត្រួតមើលរបស់ការិយាល័យប្រធានាធិបតី ។ នាយកដ្ឋាននេះត្រូវបានដឹកនាំដោយអគ្គនាយកម្នាក់ ដែលទទួលខុសត្រូវផ្តល់ចំពោះប្រធានាធិបតី ។ អគ្គនាយកមាននាយកបួននាក់ជាជំនួយការ (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCA ផ្នែក ២/ក) ។ ទាក់ទិននឹងកិច្ចការរដ្ឋបាលនិងហិរញ្ញវត្ថុនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCA អគ្គនាយកត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់ចំពោះ លេខាធិការនាយកនៃការិយាល័យប្រធានាធិបតី ។ អគ្គនាយកអនុញ្ញាតឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតអំពីការអនុវត្តពុករលួយ ដែលពាក់ព័ន្ធដល់មន្ត្រី រដ្ឋាភិបាលជាន់ខ្ពស់ គណៈបក្សនយោបាយ ស្ថាប័នសាធារណៈ និងផ្នែកឯកជន និងផ្តល់យោបល់ដល់ប្រធានាធិបតីអំពីវិធានការ ដែលត្រូវចាត់ ក្រោយពីបានបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតអំពីរឿងពុករលួយដែលត្រូវគេប្តឹង ។

តាមច្បាប់វិសោធនកម្មស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PC[A]A/ផ្នែក ៣/ក(៣) មុខងារនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB មានដូចតទៅ៖

- ចាត់វិធានការចាំបាច់ដើម្បីទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយនៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈ រដ្ឋប្រតិព័ទ្ធ និងឯកជន ។
- **ស៊ើបអង្កេត** ហើយនិងតាមការណែនាំរបស់នាយកមហាអយ្យការ ធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (គឺប្តឹងចោទ) ចំពោះបទល្មើសដែលស្ថិតនៅ ក្រោមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCA និងបទល្មើសផ្សេងទៀត ដែលទាក់ទិននឹងប្រតិបត្តិការពុករលួយ ។
- **ផ្តល់យោបល់** ដល់រដ្ឋាភិបាល អង្គការសាធារណៈ អង្គការសង្គមស៊ីវិល អង្គការរដ្ឋប្រតិព័ទ្ធ និងផ្នែកឯកជន អំពីវិធី និងមធ្យោបាយទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ។

នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ចែកចេញជាបួនការិយាល័យ៖ (១) ការិយាល័យស៊ើបអង្កេត^២ (២) ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ ត្រួតពិនិត្យ និងស្ថិតិ^៣ (៣) ការិយាល័យអប់រំសហគមន៍ និង (៤) ការិយាល័យរដ្ឋបាល និងបុគ្គលិក^៤ ។ ការិយាល័យនីមួយៗចែកចេញជាច្រើន ផ្នែក ។ មានអង្គការគណនី និង អង្គការសវនកម្មផ្ទៃក្នុង និងអង្គការបញ្ជីសម្ងាត់ផងដែរ ។

---

^២ ការិយាល័យស៊ើបអង្កេតរួមមានផ្នែកស៊ើបអង្កេតផ្នែកសាធារណៈ ផ្នែកស៊ើបអង្កេតផ្នែកឯកជន ផ្នែកច្បាប់និងកាត់សេចក្តី និងផ្នែកសេវាទំនាក់ទំនង និងបច្ចេកទេស ។

^៣ ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ ត្រួតពិនិត្យ និងស្ថិតិ រួមមានផ្នែកស្រាវជ្រាវ ផ្នែកត្រួតពិនិត្យ និងផ្នែកស្ថិតិ ។

^៤ ការិយាល័យអប់រំសហគមន៍ រួមមានផ្នែកសម្ព័ន្ធការ/សម្របសម្រួល ផ្នែកអប់រំសាធារណៈ ផ្នែកបណ្តុះបណ្តាល និងផ្នែក ផែនការ/ផ្គត់ផ្គង់ភស្តុតាង ។

^៥ ការិយាល័យរដ្ឋបាលនិងបុគ្គលិក រួមមានផ្នែករដ្ឋបាល ផ្នែកបុគ្គលិក និងផ្នែកហ្វឹកហ្វឺន ។

តាមច្បាប់ នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB មានអំណាចស៊ើបអង្កេតអំពើពុករលួយគ្រប់ទម្រង់ទាំងអស់នៅក្នុងផ្នែកសាធារណៈ ផ្នែករដ្ឋប្រតិបត្តិ ព្រមទាំងផ្នែកឯកជនផងដែរ។ អគ្គនាយកអាចយកមកកាន់កាប់ជំនួសប៊ូលីស នូវការស៊ើបអង្កេត ឬបណ្តឹងអាជ្ញាណាមួយ ដែលត្រូវបានចាប់ផ្តើមដោយប៊ូលីស ចំពោះបទល្មើសទាក់ទិននឹងអំពើពុករលួយ (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCA ផ្នែក ២៤/៤)។ នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ស្ថាគមន៍ និងពិចារណាលើបណ្តឹងនានា រួមទាំងបណ្តឹងអនាមិកដែលបានដាក់ជូនផងដែរ។ ជាផ្នែកមួយ នៃអំណាចស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ផ្តួចផ្តើមការឃ្នាំមើលផងដែរ។ តាមការយល់ព្រមពីនាយកមហា អយ្យការ នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB អាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា លើករណីពុករលួយផងដែរ។

មន្ត្រីនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ មានអំណាចក្នុងការបំពេញមុខងារ ដូចគ្នានឹងអំណាចរបស់មន្ត្រីប៊ូលីសដែរ^១។ អំណាចនេះ ជាមួយ មានអំណាចចាប់ខ្លួន អំណាចចូលទៅក្នុងបរិវេណ អំណាចឃ្នាំឃ្នួនជនជាប់សង្ស័យ និងរឹបអូសយកទ្រព្យ កាលបើមានហេតុផលសង្ស័យថា បទល្មើសទាក់ទិននឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ឬប្រុងប្រៀបនឹងប្រព្រឹត្ត (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ផ្នែក ២៤/៤)។ បន្ថែម លើនេះ អគ្គនាយកអាចផ្តល់អំណាចស៊ើបអង្កេតពិសេស ដល់មន្ត្រីនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ឧទាហរណ៍ ស៊ើបអង្កេតគណនីធនាគារ (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ផ្នែក ១២/១)។

នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយមានការិយាល័យប្រចាំតំបន់ផងដែរ ដែលដឹកនាំដោយនាយកនៃការិយាល័យតំបន់ ដែលត្រូវ រាយការណ៍ផ្ទាល់ជូនអគ្គនាយក។ ការិយាល័យតំបន់មានភារកិច្ចទប់ស្កាត់ ស៊ើបអង្កេត និងអប់រំអំពីអំពើពុករលួយ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ការិយាល័យទាំងនេះមិនអាចផ្តើមចាត់ការ ឬលើកលែងចាត់ការរឿងអំពើពុករលួយណាមួយ ដោយគ្មានសេចក្តីណែនាំពីអគ្គនាយកបានឡើយ។ មានការិយាល័យប្រចាំស្រុកផងដែរ។ ការិយាល័យទាំងនេះ ដឹកនាំដោយមន្ត្រីស៊ើបអង្កេតចំណាស់ៗ ហើយទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ចំពោះនាយកនៃ ការិយាល័យតំបន់។

ការរៀបចំកិច្ចប្រតិបត្តិការ

ការបំពេញការងារនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការសង្កេតមើលរបស់គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃ និងគណៈកម្មាធិការនាយក។ គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ ទទួលខុសត្រូវក្នុងការត្រួតមើលទូទៅលើការបំពេញការងារ នៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB។ គណៈកម្មាធិការនេះដឹកនាំដោយលេខាធិការនាយកនៃការិយាល័យប្រធានាធិបតី ជាមួយនិង អគ្គនាយកនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ អគ្គនាយកនៃប្រព័ន្ធស៊ើបអង្កេតការណ៍និងសន្តិសុខតង់ហ្សានី និងលេខាធិការផ្ទាល់របស់ប្រធានាធិបតី ជាសមាជិកបន្ថែម។ នាយករដ្ឋបាលនិងបុគ្គលិកនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ បំពេញមុខងារជាលេខាធិការ។ គណៈកម្មាធិការនាយក ដឹកនាំដោយអគ្គនាយកនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ដោយមាននាយកនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយជាសមាជិក។ ប្រតិបត្តិការនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយត្រូវបានសង្កេតមើលដោយអគ្គសវនករផងដែរ។ របាយការណ៍របស់អគ្គសវនករត្រូវបាន ប្រកាសជាសាធារណៈ និងស្ថិតនៅក្រោមការវាយតម្លៃរបស់សាធារណជន។

ដូចបានលើកឡើងខាងលើ នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ អាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាចំពោះករណីពុករលួយ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ដើម្បីធ្វើដូច្នោះបាន នាយកដ្ឋានត្រូវស្វែងរកការយល់ព្រមពីនាយកមហាអយ្យការ (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ផ្នែក ១៨)។ គឺផ្នែក ច្បាប់ និងអយ្យការនៅក្នុងនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ដែលមានភារកិច្ចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាលើបទល្មើសពុករលួយ។ ក្នុងការធ្វើដូច្នោះ ផ្នែកនេះត្រូវធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនិងប៊ូលីស ហើយនិងនាយកមហាអយ្យការ។ គ្មានបណ្តឹងអាជ្ញាណាមួយត្រូវបញ្ជូនទៅនាយកមហា អយ្យការ ដោយគ្មានការយល់ព្រមជាមុនពីគណៈកម្មាធិការនាយកនោះទេ។ បទល្មើសក្រោមច្បាប់ ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ត្រូវកាត់ក្តី ដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់ (High Court) តុលាការជាន់ទាបបំផុត Court of Resident Magistrate ឬតុលាការថ្នាក់ស្រុក។

^១ អំណាចដូចគ្នានឹងអំណាចដែលបានប្រគល់ឱ្យមន្ត្រីប៊ូលីសដែលមានឋានៈស្មើគ្នានឹងអនុស្នងការប៊ូលីស ឬលើនេះ។

ការិយាល័យអភិបាលកិច្ច ដែលស្ថិតនៅក្នុងការិយាល័យប្រធានាធិបតី មានភារកិច្ច៖ (១) អនុវត្ត និងសម្របសម្រួលយុទ្ធសាស្ត្រជាតិ ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងផែនការសកម្មភាព (២) តាមសង្កេតមើលសីលធម៌នៃអ្នកដឹកនាំសាធារណៈ និងការបំពានអំណាច (៣) សម្រប សម្រួលស្ថាប័នរដ្ឋ ដែលចូលរួមនៅក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ (៤) ពង្រឹងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ (គឺច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងក្របខ័ណ្ឌ សីលធម៌) និង (៥) ភ្ជាប់កិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋាភិបាលជាមួយនិងសង្គមស៊ីវិល (តាមរយៈការអប់រំកម្មវិធីទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ ប្រព័ន្ធ ផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានជាដើម) ។ ក្នុងកិច្ចការបែបនេះ ការិយាល័យអភិបាលកិច្ចមានទទួលខុសត្រូវទៅក្នុងការសម្របសម្រួលការប្រយុទ្ធនឹង អំពើពុករលួយ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ការិយាល័យអភិបាលកិច្ច មានសមត្ថភាពតិចតួចក្នុងការបំពេញអាណត្តិការងារដ៏ធំធេងនេះ ។

ច្បាប់ PLCE ឆ្នាំ ១៩៩៥ បានបង្កើតក្រមសីលធម៌សម្រាប់មន្ត្រីថ្នាក់ដឹកនាំសាធារណៈ (ដូចមានចែងនៅក្នុងច្បាប់) ព្រមទាំងតម្រូវឱ្យ មន្ត្រីថ្នាក់ដឹកនាំសាធារណៈទាំងអស់រាយការណ៍អំពីទ្រព្យសម្បត្តិខ្លួន (រួមទាំងទ្រព្យសម្បត្តិសមាជិកគ្រួសារខ្លួនទាំងអស់) ។ លេខាធិការដ្ឋាន ក្រមសីលធម៌សម្រាប់មន្ត្រីថ្នាក់ដឹកនាំសាធារណៈ មានភារកិច្ចទទួលបានការណ៍ទាំងនេះ ព្រមទាំងមានភារកិច្ចប្រាប់ឱ្យដឹងអំពីការរំលោភលើ ក្រមសីលធម៌ដែលប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីទាំងនោះ និងសួរដេញដោលលើករណី ដែលគេចោទប្រកាន់ ឬដែលគេសង្ស័យអំពីការរំលោភបំពានលើក្រម សីលធម៌ ដូចមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ PLCE ផ្នែក១៩ [២] ដែលប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីទាំងនោះ ។ លេខាធិការដ្ឋានក្រមសីលធម៌ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយអនុលោមតាមផ្នែក ១៣២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ នៅក្នុងលេខាធិការដ្ឋាននេះ ការិយាល័យស្នងការសីលធម៌ ដែលបម្រើការងារនេះការិយាល័យ ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៦ ដោយអនុលោមតាមផ្នែក២០ នៃច្បាប់ PLCE ។ ស្នងការត្រូវរាយការណ៍ជូន និងបានតែងតាំងដោយ ប្រធានាធិបតី ។

ដូចដែលមានចែងនៅផ្នែក ៨ នៃច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCA ប្រសិនបើមានការអនុញ្ញាតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពី ប្រធានាធិបតី ពីអគ្គមេធាវី ឬពីអគ្គនាយកនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB មន្ត្រីសាធារណៈណាក៏ដោយ ក៏អាចត្រូវបានតម្រូវឱ្យផ្តល់ របាយការណ៍អំពីទ្រព្យទាំងអស់ដែលខ្លួនកាន់កាប់ ព្រមទាំងទ្រព្យដែលគ្រួសារ ឬអ្នកសេចក្តីជាមួយខ្លួនបានកាន់កាប់ ។ ប្រសិនបើមន្ត្រី សាធារណៈនោះត្រូវបានគេរកឃើញថាមានកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលគេសង្ស័យថាបានមកដោយពុករលួយ សាមីជនត្រូវពន្យល់អំពីរឿងនេះ ។ ប្រសិនបើមន្ត្រីសាធារណៈនោះមិនអាចផ្តល់ចម្លើយឱ្យបានពេញចិត្តនោះទេ សាមីជនត្រូវមានទោសថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស តាមច្បាប់ស្តីពីការ ទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCA ហើយតុលាការអាចបញ្ជាឱ្យដកហូតយកទ្រព្យដែលបានមកដោយមធ្យោបាយពុករលួយ (ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ អំពើពុករលួយ PCA ផ្នែក ៩) ។

គណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិបាលកិច្ច ដែលបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ២០០២ បំពេញមុខងារជាអ្នកការពារពលរដ្ឋ (ជាជំនួស គណៈកម្មការអចិន្ត្រៃយ៍ស៊ើបអង្កេតពីមុន) ។ គណៈកម្មការមានភារកិច្ចពិចារណាលើបណ្តឹងតវ៉ាអំពីការបំពានអំណាច រួមទាំងការរំលោភសិទ្ធិ មនុស្សផងដែរ ។ ថ្មីៗនេះ គណៈកម្មការបានបញ្ជាក់ពីសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន ដោយប្រឈមមុខជាមួយនិងរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងរឿងក្តីមួយ ដែលប្តឹង ដោយសមាជិកជាច្រើននៃភូមិមួយនៅ Serengeti ដែលត្រូវអាជ្ញាធរស្រុកដកចេញដោយបង្ខំ ។ រឿងក្តីនេះមានមនុស្សតាមមើលច្រើនណាស់ ហើយគណៈកម្មការបានទទួលការគោរពពីសាធារណជន ដោយសារតែសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មការ ដែលមានភាពរស់រវើកខ្លាំងផ្នែក នយោបាយ ប៉ុន្តែត្រូវបានមតិមហាជនយល់ថា សេចក្តីសម្រេចនេះត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌ ។

ការិយាល័យជាតិសវនកម្ម គឺជាស្ថាប័នសវនកម្មកំពូលនៅក្នុងប្រទេស ។ ការិយាល័យនេះ រួមជាមួយនិងក្រុមប្រឹក្សាជាតិគណនេយ្យករ និងសវនករ បានចេញក្រមសីលធម៌សម្រាប់សមាជិករបស់ខ្លួន ដោយមានបំណងបង្កើតឱ្យមានការប្រព្រឹត្តិក្នុងមុខអាជីព ដែលនឹងនាំទៅដល់ការ កាត់បន្ថយការអនុវត្តមិនត្រឹមត្រូវ រួមទាំងអំពើពុករលួយផង ។ មុខអាជីពនេះ គឺស្ថិតនៅជួរមុខផងដែរ ស្តីពីការលើកស្ទួយការអនុវត្តយ៉ាងប្រសើរ នៅក្នុងអភិបាលកិច្ចសម្រាប់ក្រុមអ្នកដឹកនាំនៅក្នុងប្រទេស ។ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិគណនេយ្យករ និងសវនករ គឺជាសមាជិកស្ថាប័នកម្មវិធីនៃវិទ្យាស្ថាន អភិបាលកិច្ចសាជីវកម្មតង់ហ្សានី ដែលជាស្ថាប័នផ្នែកឯកជន ដែលថ្មីៗនេះបានចាប់ផ្តើមដឹកនាំផ្សាយបញ្ជាអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្មនេះនៅក្នុង ប្រទេស ។

មេរៀនដែលទទួលបាន

មូលហេតុចម្បងមួយក្នុងចំណោមមូលហេតុចម្បងនានានៅតង់ហ្សានី ដូចដែលគណៈកម្មការ Warioba បានកត់សម្គាល់ គឺឧបាហរណ៍ស្តីអំពីអ្នកដឹកនាំដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញនៅភាពទន់ខ្សោយក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ។ ដូចដែលបានលើកឡើងពីខាងដើម អំពើពុករលួយធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ប្រទេសនេះនៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់ ហើយថ្នាក់ដឹកនាំបានប្រឹងប្រែងដោះស្រាយបញ្ហាពុករលួយតិចតួចណាស់។ លើសពីនេះទៀត នៅពេលដែលសាធារណជនរាយការណ៍ពីមន្ត្រីពុករលួយថ្នាក់ទាបនៃរដ្ឋបាល ជាញឹកញយ រដ្ឋបាលមិនមានចាត់វិធានការអ្វីលើមន្ត្រីនោះទេ ដោយហេតុថា មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ដែលជាចៅហ្វាយនាយរបស់មន្ត្រីនោះមានការពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់នៅក្នុងអំពើពុករលួយ ឬចៅហ្វាយនាយនោះមិនចាត់ទុកអំពើពុករលួយនោះថាជាអាទិភាពឡើយ (រដ្ឋាភិបាលតង់ហ្សានី ឆ្នាំ ១៩៩៦) ។

ដើម្បីលើកយកមកដោះស្រាយបញ្ហា ដែលសាធារណជនបានយល់ឃើញថាថ្នាក់ដឹកនាំខ្លះសីលធម៌ ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PLCE ចែងអំពីការបង្កើតក្រុមសីលធម៌សម្រាប់ថ្នាក់ដឹកនាំសាធារណៈ ហើយនិងចែងអំពីការបង្កើតគណៈកម្មការសីលធម៌សម្រាប់ថ្នាក់ដឹកនាំសាធារណៈ និងការិយាល័យស្នងការសីលធម៌។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ស្នងការនេះត្រូវបានកម្រិតឱ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតតែលើបណ្តឹងណាដែលបានទទួលពីបុគ្គលដែលស្គាល់អត្តសញ្ញាណ និងពីរបាយការណ៍នៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយពត៌មានតែប៉ុណ្ណោះ។ ស្នងការមិនអាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើបណ្តឹងអនាមិកទេ ហើយក្នុងការស៊ើបអង្កេតនេះ លេខាធិការដ្ឋានត្រូវពិនិត្យពាក់ផងដែរ លើប្តីលីស និងនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ។ លើសពីនេះទៀត ដរាបណាមិនមានការកំណត់ស្តង់ដារច្បាស់លាស់ និងមិនមានចែងច្បាស់លាស់អំពីទណ្ឌកម្មចំពោះការរំលោភបំពានទេនោះ ភារកិច្ចរបស់ស្នងការត្រូវស្ថិតក្នុងកម្រិតមួយយ៉ាងចង្អៀត ។ ឧបសគ្គមួយថែមទៀតចំពោះដំណើរការដ៏មានប្រសិទ្ធភាពនៃលេខាធិការដ្ឋានគឺសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់អគ្គមេធាវី ដែលថាសេចក្តីប្រកាសជាសាធារណៈអំពីការមានភាគទ្រព្យ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិបុគ្គលក្នុងភាពជាឯកជន ដែលមានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ ក្នុងការប្រតិបត្តិតាមសេចក្តីថ្លែងរបស់អគ្គមេធាវីនេះ ការប្រកាសទ្រព្យត្រូវដាក់ជូនដោយផ្ទាល់ទៅស្នងការសីលធម៌តែប៉ុណ្ណោះ។ ដើម្បីឱ្យបានសិទ្ធិប្រើប្រាស់សេចក្តីប្រកាសទាំងនោះ ត្រូវតែមានការអនុញ្ញាតពីសេស ហើយការអនុញ្ញាតពីសេសនេះកម្រនឹងផ្តល់ឱ្យណាស់។ ហើយសូម្បីតែបានទទួលការអនុញ្ញាតក៏ដោយ ក៏ព័ត៌មានដែលបានទទួលនោះមិនអាចយកទៅប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈបានទេ ព្រោះវាខុសច្បាប់។ រហូតមកដល់ពេលនេះ មិនមានអ្នកណាម្នាក់ត្រូវបានកាត់សេចក្តីឱ្យជាប់ទោសពីបទក្លែងបន្លំសេចក្តីប្រកាសទ្រព្យ ឬការមានភាគទ្រព្យយ៉ាងលើសលុបនោះទេ។

អំពើពុករលួយនៃមន្ត្រីថ្នាក់ទាបក៏ដោយសារប្រាក់ខែតិចពេក ហើយបញ្ហានេះគឺជារឿងមួយ ដែលគណៈកម្មការ Warioba បានទទួលស្គាល់ថាជាបញ្ហាមួយរបស់ខ្លួនផងដែរ។ ប៉ុន្តែ គណៈកម្មការសន្និដ្ឋានថា ប្រការនេះមិនត្រូវមើលឃើញថាជាកត្តាចម្បងចំពោះអំពើពុករលួយនោះទេ ដោយហេតុថា អ្នកដែលពុករលួយបំផុតនោះគឺជាមន្ត្រីថ្នាក់ខ្ពស់នៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល និងដែលបានទទួលប្រាក់បៀវត្សច្រើនទៅហើយ។ ដូច្នេះ ការតម្លើងប្រាក់បៀវត្ស គឺគ្រាន់តែជួយអ្នកទាំងនោះឱ្យលើកកម្ពស់តម្លៃអំពើពុករលួយតែប៉ុណ្ណោះ។ អំពើពុករលួយនេះ ដែលមានលក្ខណៈទូទៅក្នុងចំណោមមន្ត្រីថ្នាក់ខ្ពស់នៃសេវាសាធារណៈ ត្រូវបានលើកឡើងផងដែរនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងផែនការសកម្មភាព។ យ៉ាងណាក៏ដោយ យុទ្ធសាស្ត្រនេះចែងថា ការតម្លើងប្រាក់បៀវត្ស និងការបង្កើនគ្រឿងលើកទឹកចិត្តសម្រាប់មន្ត្រីសាធារណៈគឺជាផ្នែកមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រ ក៏ប៉ុន្តែ ជាទូទៅ គឺមិនបានដោះស្រាយបញ្ហាអំពើពុករលួយថ្នាក់លើទេ។

នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ខ្លួនឯងក៏មិនសូវមានប្រសិទ្ធភាពដែរ ដោយសារបានធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញារឿងពុករលួយតែមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះ ហើយចំនួនរឿងដែលត្រូវបានកាត់ជាប់ទោសនោះរឹតតែតិចទៅទៀត។ បញ្ហាមួយ គឺបញ្ហារៀបចំវេននាសម្ព័ន្ធរបស់នាយកដ្ឋានពោលគឺដោយហេតុថានាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ គឺជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចការរបស់ការិយាល័យប្រធានាធិបតី ដូច្នេះគឺវាខ្លះឯករាជភាពដោយហេតុថា នាយកដ្ឋាននេះស្ថិតនៅក្រោមសេចក្តីណែនាំនៃការិយាល័យប្រធានាធិបតី។ អគ្គនាយកនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី និងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រធានាធិបតី។ ដោយមិនមានកំណត់រយៈពេលអាណត្តិច្បាស់លាស់ អគ្គនាយកត្រូវបម្រើការតាមឆន្ទៈរបស់ប្រធានាធិបតី ដែលជាមនុស្សតែម្នាក់គត់ ដែលអាចដក ឬដាក់ទណ្ឌកម្មអគ្គនាយក។ របាយការណ៍សម្ងាត់ត្រូវបញ្ជូនទៅប្រធានាធិបតី។ ហេតុដូច្នេះហើយបានជា នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB មិនស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពមួយ ដែលអាចធ្វើការ

ឱ្យបានម៉ត់ចត់ចំពោះអំពើពុករលួយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជនល្មើស ដែលជិតដិតជាមួយប្រធានាធិបតី ។

លើសពីនេះទៀត គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ ដែលត្រូវមើលការបំពេញការងាររបស់នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ត្រូវបានដឹកនាំដោយលេខាធិការនាយកនៃការិយាល័យប្រធានាធិបតី។ ការរកឃើញរបស់គណៈកម្មាធិការនេះ មិនត្រូវបានប្រកាសផ្សាយទេ ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ទាំងសភា និងគណៈកម្មាធិការពលរដ្ឋ មិនមានអំណាចឃ្នាំមើលជាផ្លូវការលើនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយនោះទេ ។ ទាំងនេះហើយគឺជាកត្តាដែលទំនងជាបណ្តាលឱ្យសាធារណជនមិនទុកចិត្តលើនាយកដ្ឋាននេះ ។ អ្នកសង្កេតការណ៍ខ្លះបានលើកហេតុផលមកសំអាងថា នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB មិនបានទទួលការគាំទ្រ និងការជឿទុកចិត្តពីសាធារណជន ក្នុងការបំពេញការងារបានដោយឯករាជ្យនោះទេ ដោយសារតែការភ័យខ្លាច ភាពព្រងើយកន្តើយ និងការខ្វះការយល់ដឹងអំពីបេសកកម្មរបស់ PCB ។ ថ្វីបើមានការកែប្រែក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំនេះ នៅក្នុងការបង្កើតវេយសម្ព័ន្ធនៃក្រុមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏មុខងារ និងការទទួលខុសត្រូវនៃនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ស្ថិតនៅតែដដែល ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយឆ្នាំ ១៩៧១ ។

ធាតុផ្សំសំខាន់មួយនៃទីភ្នាក់ងារប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ PCB គឺត្រូវមានសមត្ថភាពក្នុងការស្រាវជ្រាវអំពីកម្រិត និងមូលហេតុនៃអំពើពុករលួយ ។ ផ្នែកស្រាវជ្រាវនៃការិយាល័យស្រាវជ្រាវ ត្រួតពិនិត្យ និងស្ថិតនៅក្នុងនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ធ្វើការស្រាវជ្រាវអំពីគោលនយោបាយផ្សេងៗ ដើម្បីធានាមិនឱ្យមានចន្លោះសម្រាប់ប្រព្រឹត្តពុករលួយ និងស្រាវជ្រាវអំពីសេវាដែលស្ថាប័នផ្សេងៗបានផ្តល់ឱ្យដើម្បីរកឱ្យឃើញភាពចន្លោះប្រហោង ដែលបណ្តាលឱ្យមានអំពើពុករលួយ ស្រាវជ្រាវអំពីប្រាក់បៀវត្សរបស់មន្ត្រីសាធារណៈនិយោជិតនៃគណបក្សនយោបាយ ផ្នែករដ្ឋប្រតិបត្តិ និងផ្នែកឯកជន ស្រាវជ្រាវអំពីច្បាប់ស្តីពីសេវាសាធារណៈ និងបទបញ្ជា ដើម្បីកំណត់ថាតើឧបករណ៍ច្បាប់បែបនេះសមរម្យ និងស្របតាមការប្រព្រឹត្តិរបស់និយោជិតដែរឬទេ និងស្រាវជ្រាវអំពីវិធីប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ ដែលប្រទេសផ្សេងទៀតបានអនុម័តប្រើ ។

ការវិវាទមួយថែមទៀតចំពោះប្រសិទ្ធភាពរបស់នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB គឺសម្ព័ន្ធភាពអន់ថយ ដែលនាយកដ្ឋាននេះមានជាមួយនឹងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលផ្សេងទៀត ជាពិសេសគឺអង្គតុលាការ ។ អង្គតុលាការខ្លួនឯងផ្តល់ក៏មានភាពទន់ខ្សោយ ដែលតម្រូវឱ្យមានធនធាននិងសមត្ថភាពច្រើនឡើងៗ ។ ដើម្បីឱ្យការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយមានប្រសិទ្ធភាព និងដើម្បីអាចអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងផែនការសកម្មភាពបាន នាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ PCB ត្រូវតែមានសម្ព័ន្ធភាពឱ្យខ្លាំងថែមទៀតជាមួយរដ្ឋាភិបាលព្រមទាំងសង្គមស៊ីវិល និងផ្នែកឯកជន ។ បើគ្រាន់តែពង្រឹងនាយកដ្ឋានទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ និងអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រតែប៉ុណ្ណឹង មិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ។ ត្រូវមានកំណែទម្រង់ផ្សេងៗផងដែរ ដូចជា កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន កំណែទម្រង់ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងកំណែទម្រង់ផ្នែកសាធារណៈដែលទាំងអស់នេះសុទ្ធតែដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ត្រូវឱ្យមានការកែប្រែវប្បធម៌ និងឥរិយាបថនៅក្នុងការដឹកនាំ និងត្រូវតែមានឆន្ទៈនយោបាយពីថ្នាក់កំពូលផងដែរ ក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងអំពើពុករលួយ ។

ប្រភព

- រដ្ឋាភិបាលតង់ហ្សានី ឆ្នាំ ១៩៩៦: របាយការណ៍របស់គណៈកម្មការអំពីស្ថានភាពនៃអំពើពុករលួយ នៅក្នុងប្រទេស ។
- រដ្ឋាភិបាលតង់ហ្សានី ឆ្នាំ ១៩៩៩: យុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និងផែនការសកម្មភាព សម្រាប់តង់ហ្សានី ។
- Kpundeh, S. និង Levy, B.(eds) ២០០៤: ការកសាងសមត្ថភាពរដ្ឋនៅអាហ្វ្រិកៈលំនាំដោះស្រាយថ្មី មេរៀនដែលទើបនឹងលេចឡើង ។

ព័ត៌មានប្រមូលមូលដ្ឋានពីប្រព័ន្ធ website របស់ស្ថាប័នផ្សេងៗដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ។

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ
ក្រុមអនុវត្តន៍អភិបាលកិច្ចបែបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ
មជ្ឈមណ្ឌលប្រចាំតំបន់របស់អង្គការយូអិសឌីភី នៅទីក្រុងបាងកក
<http://regionalcentrebangkok.undp.or.th>
UN Service Building
Rajdamnern Nok Avenue
ទីក្រុងបាងកក ១០២០០ ប្រទេសថៃ